

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600008507Q

42.

242.

DE SYNODO

DIOECESANA.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO
S. J. AUCTIONIOR ET CASTIGATOR.

TOMUS TERTIUS.

MOGUNTIAE.

KIRCHHEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1842.

MECHLINIÆ.

EXCUDERAT P. J. HANICQ, SUMMI PONTIFICIS, SS. CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE, ET ARCHIEP. MECML. TYPOGRAPHUS.

LIBER UNDECIMUS.

De novitate, et severitate, quæ in Constitutionibus Synodalibus evitandæ sunt : ubi multa de hujusmodi notis aliquando Synodalibus Constitutionibus immeritò inustis.

CAPUT PRIMUM.

De falsa novitatis nota, quæ Synodalibus Constitutionibus quandoque inuritur : ubi de Constitutionibus Sancti Caroli Borromæi pro sua Ecclesia Mediolanensi.

DIUTURNA rerum experientiâ compertum est, Episcoporum Constitutiones, etiam in Synodis promulgatas, hoc nomine plerumque traduci, quòd antiquis, et jamdiu receptis populi moribus adversentur, atque invisam novitatem in diœcesim inducant, quâ ejusdem jura infringantur, et publica quies perturbetur. Verùm, cùm eædem æquâ lance librantur, maximè conformes deprehenduntur sanctissimis Ecclesiæ institutis, quorum fortasse memoriam obliteravit prava consuetudo, quæ, præcedentium Episcoporum socordiâ, in diœcesim irrepsit, et tam altas egit radices, ut, quæ legis prævaricatio est, pro lege haberi cœperit. *Nam mala consuetudo* (ajebat Nicolaus I. *epist. ad Hincmarum Archiepiscopum Remensem, tom. 5. Collectionis Harduini col. 646.*) *quæ non minùs, quàm perniciosa corruptela, vitanda est, nisi citiùs radicitùs evellatur, in privilegiorum jus ab improbis assumitur; et incipiunt prævaricationes, et variæ præsumptiones, celerrimè non compressæ, pro legibus venerari, et privilegio-*
Tom. III. 1

rum more perpetuò celebrari. Cùm autem res ita se habet, contemnendæ sunt hominum querelæ, totisque viribus enitendum, ut veteri corruptelæ nova prævaleat constitutio, quâ collapsa disciplina restauretur: opportunè siquidem monemur à Cypriano epist. 74. ad Pompejum, relat. in can. 8. dist. 8. Consuetudo, quæ apud quosdam obrepserat, impedire non debet, quominus veritas prævaleat, et vincat. Nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est: propter quod, relicto errore, sequamur veritatem: et rursus ab Augustino lib. 3. de Baptismo contra Donatistas cap. 5. relato eâd. dist. can. 6. Revelatione factâ veritatis, cedat consuetudo veritati; quia et Petrus, qui priùs circumcidebat, cessit Paulo veritatem prædicanti.

II. Haud equidem inficiamur, potuisse antiquas leges contrariâ consuetudine abrogari, nec quandoque renovari posse absque populi offensione, quam omni studio præcavendam prudentia suadet. Verùm hæc locum sibi vindicant, *cùm consuetudo est rationabilis, et legitimè præscripta*, uti inquit Gregorius IX. *in Cap. final. de consuetudine*: nunquam verò rationabiles esse possunt quædam consuetudines, eæque præsertim, quæ præcipuas labefactant leges, quibus Ecclesiasticæ disciplinæ nervus continetur: has enim omnes irritas pronunciavit Innocentius III. *in Cap. 5. de consuetudine*, inquit: *Nos igitur, cognito, quòd ex tali consuetudine, si qua foret, disrumperetur nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, ipsam, de consensu Fratrum nostrorum, durimus irritandam.* Has porrò consuetudines eradicandas dicimus, spretisque improborum hominum querelis, sustinendas constitutiones asserimus, quibus illis obsistitur: qua in re plura nobis proponuntur ad imitandum exempla.

III. In Ecclesia Mediolanensi graves inoleverant abusus, sanctioribus Ecclesiæ institutis è diametro

oppositi. Quadragesimale jejunium, etiam quoad abstinentiam ab esu carniū, incipiebat feriā secundā post Dominicam primam Quadragesimæ: præterea singulis Dominicis, aliisque festis diebus, per Quadragesimam, et annum occurrentibus, publica exhibebantur spectacula: ludicræ pugnæ, saltationes, aliique ludi in plateis, etiam iis horis permittebantur, quibus in Metropolitana Ecclesia Divina persolvebantur Officia: ea in Templis desiderabatur modestia, quam et loci sanctitas, et Divina, quæ inibi celebrantur, mysteria exposcunt. Adeo pestilentes corruptelas è florentissimo, quem excolebat, Domini agro propulsare curavit S. Carolus Borromæus, novisque editis sanctionibus edixit Dominicâ primâ Quadragesimæ, quæ antepaschalis jejunii caput est, à vetitis cibis abstinendum: dierum festorum religionem nullo spectaculorum, saltationum, aut ludorum genere violandam, eo potissimum tempore, quo Fideles in Ecclesiam convenire, rebusque Divinis intentiùs vacare solent: quo verò magis à Deo dicatis locis omnis irreverentiæ et immodestiæ occasio arceretur, diversas stationes in Templis parari jussit, in quibus viri à fœminis separati orarent. Nihil in his statutis non sanctum, nihil à pristinis Christianorum moribus alienum, nihil quod vetustissimis, ac ipsi Ecclesiæ coævis legibus non esset jam antea imperatum.

IV. Etenim, ad quadragesimale jejunium quod attinet, illud sex ad minus integras hebdomadas semper ac ubique fuisse complexum, testatur Casianus *collat. 21. cap. 24.* ubi Germanus Abbas Theonam interrogat his verbis: *Quid causæ est, ut sex hebdomadibus Quadragesima celebretur, licet in quibusdam provinciis religionis forsitan propensior cura adjecisse hebdomadam etiam septimam videatur?* Quænam autem fuerint ea loca, in quibus ad septem hebdomadas protraheretur, explicat Sozo-

menus *lib. 7. cap. 19.* inquit : *Alii verò septem hebdomadas computant , ut Constantinopoli , et per cunctas in circuitu provincias , usque ad Phœnicem.* Cujus diversitatis ratio inde profecta est , quòd hisce in provinciis non solùm dies Dominici , sed etiam omnia Sabbathata , uno excepto , à diebus esurialibus subtraherentur ; quibus subductis , sex et triginta dies remanebant jejunio persolvendi , quemadmodum alibi , ubi soli dies Dominici sex hebdomadarum jejunio eximebantur. Quod autem Socrates *lib. 5. hist. Eccles. cap. 22.* scribit , moris scilicet fuisse Ecclesiæ Romanæ , tribus tantùm hebdomadis ante Pascha jejunare , id purum putum mendacium esse , evincunt contraria Leonis Magni , Petri Chrysologi , aliorumque Patrum , qui Socratis ætate vixerunt , testimonia congesta à Natali Alexandro *dissert. 4. ad sec. II.*

V. In hunc modum Quadragesimam observatam fuisse ad tempus usque Gregorii Magni , liquet ex ejusdem *homilia 16. in Evangelia num. 5. Oper. tom. 1. col. 1494.* ubi S. Doctor rationem etiam adducit , cur sex et triginta dies jejunio transigerentur , inquit : *A præsentis die , usque ad Paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomadæ veniunt , quarum videlicet dies quadraginta duo fiunt : ex quibus dum sex dies Dominici ab abstinentia subtrahuntur , non plus in abstinentia , quàm triginta et sex dies remanent. Dum verò per trecentos et sexaginta quinque dies annus ducitur , nos autem per triginta et sex dies affligimur , quasi anni nostri decimas Deo damus : ut qui nobismetipsis per acceptum annum viximus Auctori nostro nos in ejus decimis per abstinentiam mortificemus.* Prædictis verò triginta sex , alii quatuor dies , Cinerum videlicet , et tres insequentes , additi postea fuere quadragesimalis jejunii initio , ut ita exactiùs Christi Domini exemplum imitaremur , qui *quadraginta die-*

bus, et quadraginta noctibus jejunavit, *Matth. 4.* Quo verò tempore, et quo auctore id factum fuerit, difficile est definire. Bellarminus *lib. 2. de bon. oper. cap. 15.* censet, jam à quinto seculo Romanæ Ecclesiæ usum obtinuisse, ut quatuor dies Dominicam Quadragesimæ præcedentes, jejunio consecrarentur: etenim Leo Magnus *serm. 4. de Quadragesima*, quem in Dominica Quinquagesimæ habitum idem Bellarminus existimat, ait: *Secundâ, et quartâ, et sextâ feriâ jejunemus; Sabbatho autem apud Beatum Petrum vigiliis celebremus.* Verùm hanc opinionem jamdiu exploserunt viri eruditi, præcipuè Hugo Menardus *in not. ad Sacram.* Nam, præterquamquod dies jejunii, *in cit. loc.* descripti, non sunt illi iidem, quos posterior ætas recepit, ex allegata Gregorii Magni homilia luculenter constat, præfatum additamentum, labente seculo VI. in Ecclesia Romana nondum fuisse moribus usurpatum. Adduntque Pagius *Critic. in Baron. ad an. 57. num. 8.* et Natalis Alexander *cit. dissert. 4. ad sec. II. art. 3.* ea Leonis verba in plerisque antiquis codicibus desiderari: ex quo conjiciunt, genuina non esse, sed Leonis sermoni recentius assuta. Alii apud Azorium *Instit. part. 1. lib. 7. cap. 12. quæst. 2.* initiales illos dies additos arbitrantur ab ipsomet laudato Gregorio Magno; alii verò à Gregorio II. qui, ineunte seculo VIII. Pontificatum tenuit. Sed omnes decepti sunt à Gratiano, qui *in Can. 16. de Consecrat. dist. 5.* Gregorio Papæ decretum adscribit, quod hisce verbis conceptum producit: *Ut sacer numerus quadraginta dierum adimpleatur, quem Salvator noster suo sacro jejunio consecravit, quatuor dies prioris hebdomadæ ad supplementum quadraginta dierum tolluntur, id est quarta feria, quæ caput jejunii subnotatur, et quinta feria sequens, et sexta, et Sabbathum.* Quod tamen neque in paulò antè allegata homilia Gregorii Magni, è

qua ceteroquin reliqua ejusdem Canonis verba excerpta sunt, neque in Gregorii II. Actis reperimus. Amalarius, Auctor noni seculi, *lib. 1. de Ecclesiasticis Officiis*, quæ certè juxta ordinem, et ritum Romanum exponit, *cap. 7.* inquit: *Quarta feria inter Quinquagesimam, et Quadragesimam, jejunium, quod protenditur in Pascha Domini, inchoamus.* At exadversò Ratramnus Monachus Corbejensis, qui medio eodem seculo nono apologiam contexuit pro Ecclesia Latina adversùs criminationes Græcorum, *lib. 4. cap. 4.* asserit, Romanos caput jejunii à Dominica prima Quadragesimæ, non à feria quarta Cinerum, inchoasse: quod ad rem advertunt Christianus Lupus *in scholiis, et notis ad Concil. Can. tom. 3. pag. 815.* et Mabillonius *præfat. 2. in secul. IV. cap. 4. num. 162.* In tanta itaque rerum obscuritate, et Auctorum discrepantia, illud videtur affirmandum, quod opinantur citatus Natalis Alexander, et Thomassinus *tract. de jejunio part. 2. cap. 2.*, nimirùm cœpisse priùs nonnullos Fideles, ex singulari quadam pietate, quatuor dies, Dominicæ Quadragesimæ prævios, antepaschali jejunio adjicere, eorumque morem, ab universa Latina Ecclesia paulatim receptum, vim et robur legis tandem obtinuisse, quam postea in Concilio Beneventano anni 1091. firmavit Urbanus II. *can. 4. Nullus omninò laïcus, post diem Cineris, et cilicii, qui caput jejunii dicitur, carnibus vesci audeat:* ubi laïcorum tantùm fit mentio; quia, observante laudato Christiano Lupo *ibid. pag. 816.* Clericorum mos erat jejunium inchoandi Dominicâ Quinquagesimæ, quod constat *ex Can. 4. et 6.* apud Gratianum *dist. 4.* et ipsemet Urbanus II. edixit in Concilio Claromontano anni 1095. cujus canonem IX. à Guilielmo Malmesberiensis depravatum, ex Matthæo Parisiensi, et Francisco Bellefortio, ita legendum asserunt Lupus *cit. loc.* et Harduinus *in*

sua Collect. tom. 6. part. 2. col. 1737. Nemo laïcorum à capite jejunii , nemo Clericorum à Quinquagesima usque in Pascha carnes comedat.

VI. Jam verò prædictam consuetudinem quadragésimale jejunium à feria quarta Cinerum exordiendi, nunquam amplexatam esse Ecclesiam Mediolanensem, ne ab Ambrosii institutis, quorum fuit semper tenacissima, recederet, testantur Decius, Doctor Mediolanensis, cui profectò suæ Ecclesiæ mores erant perspecti, *in Cap. Ad audientiam, de rescript. num. 20.* Fagnanus *in Cap. Explicari, de observat. jejun. num. 37.* et laudatus Thomassinus *eod. cap. 2. n. 3.* Idque probè sciens S. Carolus Borromæus, non solùm nihil quoad hoc innovavit, sed priscam disciplinam in ea suæ diœcesis parte, ubi fuerat retenta, intactam reliquit, atque in suo primo Concilio Provinciali *part. 2. tit. de jejunio, Actor. Eccl. Mediolan. part. 1. pag. 12.* ita statuit: *Edicimus, u^t in provincia nostra, proximâ quartâ feriâ post Quinquagesimam, omnes quadragésimalis observantiæ initium faciant, præter civitatem Mediolanensem easque diœcesis partes, ubi ex Divi Ambrosii instituto Divina Officia celebrantur.* Longè verò aliud sensit sanctissimus Archipræsul de abusu, in eandem Ecclesiam invecto, comedendi carnes primâ Dominicâ Quadragesimæ: hunc etenim, quia primigeniam Ecclesiæ legem evertibat, ex Apostolica traditione derivatam, sanctè, et inviolatè ubique semper retentam, ac etiam Mediolani retroactis temporibus religiosè servatam, et quâ propterea corridente, sanctioris disciplinæ fundamentum nutabat, non diutiùs tolerandum, sed extirpandum censuit in sua quinta Synodo Diœcesana, in qua ita statuit, *Actor. Eccl. Mediol. part. 2. pag. 382. Dominica, quæ in capite Quadragesimæ, more Ambrosiano, dicitur, ut reliquæ Dominicæ quadragésimales, servetur item, ab eaque abstinentiæ qua-*

dragesimalis initium planè fiat , cùm non solùm ex sanctissimo Patrum testimonio , sed ex sermonibus , et doctrina in primis ejusdem Beati Ambrosii , priscisque hujus Ecclesiæ tabulis , atque ex omni rituum certissima ratione , illam in Quadragesimæ diebus primam Dominicam et numerari , et esse , liquidò constet : proinde à cibus , qui quadragesimali tempore lege jejuniò vetiti sunt , abstineat Clerus , et populus omninò eo die , sicut aliis Dominicis Quadragesimæ diebus.

VII. In altero pariter S. Caroli edicto , quo spectacula , et publici ludi diebus festis interdicebantur , nihil profectò novi decernebatur , sed antiquæ excitabantur leges , nedum ab Ecclesia , sed à secularibus Principibus latae. Etenim Theodosius senior *leg. 2. tit. 5. lib. 15. Cod. Theodos.* cujusque generis spectacula diebus Dominicis exhiberi vetuit : *Nullus Solis die populo spectaculum præbeat , nec Divinam venerationem confectâ solemnitate confundat.* Theodosius junior *ibid. leg. 5.* non minùs Dominicis , quàm aliis solemnioribus festis diebus , à theatralibus scænis , et circensibus ludis abstinendum constituit , etiamsi in aliquem ejusmodi diem natalis incideret Imperatoris , cui tunc maximum honorem deferri , ait , cùm omnipotentis Dei majestati debitus præstatur religionis cultus : *Dominico , qui septimanæ totius primus est dies , et Natale , atque Epiphaniarum Christi , Paschæ etiam , et Quinquagesimæ diebus..... omni theatrorum , atque Circensium voluptate , per universas urbes , earumdem populis denegatâ , totæ Christianorum , ac Fidelium mentes Dei cultibus occupantur..... Ac , ne quis existimet , in honorem numinis nostri , veluti majore quâdam Imperialis officii necessitate compelli.... nemo ambigat , quod tunc maximè mansuetudini nostræ ab humano genere defertur , cùm virtutibus Dei omnipotentis , ac meritis , universi obsequium orbis impenditur.* Idem edictum ,

latâ insuper in ejusdem violatores pœnâ admissionis militiæ, et proscriptionis honorum, renovarunt Leo, et Anthemius *leg. 11. Cod. Justin. de feriis: Nihil eodem die sibi vendicet scœna theatralis, aut circense certamen, aut ferarum lacrymosa spectacula. Et, si in nostrum ortum, aut natalem celebranda solemnitas inciderit, differatur. Admissionem militiæ, proscriptionemque patrimonii sustinebit, si quis unquam hoc die festo spectaculis interesse, vel cujuscumque Judicis apparitor, prætextu negotii publici, seu privati, hæc, quæ hâc lege statuta sunt, crediderit temeranda.* Neque verò dubitandum est, ejusmodi Imperiales Constitutiones ad Ecclesiæ votum, atque Episcoporum suggestionem emanasse: siquidem *in Codice canonum Ecclesiæ Africanæ can. 61.* legimus Patres Africanos, in quadam Synodo congregatos, ab Imperatore Honorio petendum decrevisse, ut Dominicis, aliisque Deo sacris diebus spectacula, et ludos amoveri juberet: *Necnon et illud petendum, ut spectacula theatrorum, ceterorumque ludorum, die Dominicâ, vel ceteris Religionis Christianæ diebus celeberrimis, amoveantur: tom. 1. Collectionis Harduini col. 898.* Mirum autem non est, Ecclesiarum Antistites tantopere exoptasse, ut saltem diebus Dei cultui specialiter destinatis illa removerentur profana oblectamenta, quibus ullo unquam tempore adesse, à Christiana professione perquam alienum reputarunt: quod constat ex Synodo Carthaginiensi III. *can. 11.* Trullana *can. 51.* aliisque innumeris Conciliorum sanctionibus, et Patrum sententiis, quas collegit Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. disc. part. 3. lib. 3. cap. 42. et 43.*

VIII. Tertium denique S. Caroli decretum ab iis solùm poterat novitatis insimulari, quibus pristini Christianorum mores essent prorsùs ignoti: siquidem, statim ac Christianis potestas facta est publica Templâ construendi, diversa intra eorundem am-

bitum sunt loca constituta, in quibus viri à mulieribus separati consisterent: quin imò non desunt rerum Ecclesiasticarum indagatores, qui hanc ipsam divisionem ab Apostolis factam affirmant: et quamquam his refragetur mox allegandus Chrysostomus, negari tamen non potest, paulò post Apostolorum ætatem, eam fuisse in Ecclesia usitatam. Auctor enim *Constitut. Apostolic. lib. 2. cap. 57.* de hac separatione, tamquam de consuetudine loquitur in tota Ecclesia vigente; jubetque, Diaconissas custodire introitum mulierum, Ostiarios verò januæ præesse, quâ viris in Ecclesiam patet aditus: *Ostiarii stent ad virorum introitus, quos custodiant; Diaconissæ verò ad mulierum.* Ejusdemque divisionis, veluti rei notissimæ, atque ubique usu receptæ, meminere Cyrillus Hierosolymitanus *præfat. in Catech. num. 14.* Augustinus *de civit. Dei lib. 2. cap. 28.* Socrates *lib. 1. cap. 17.* aliique passim. Ut plurimum verò ea divisio facta erat ligneis parietibus, sicuti colligitur ex Chrysostomo *homil. 73. al. 74. in Matthæum tom. 7. Oper. pag. 712.* ubi de ejusdem separationis origine hæc habet notatu digna: *Oporteret utique, intus esse murum, qui vos à mulieribus sequestraret. Quia verò id non vultis, necessarium esse putarunt patres nostri, ut saltem ligneis tabulis vos separaremus. Ut à senioribus ego audiui, initio hi parietes non fuere: In Christo enim Jesu non est mas neque fœmina. Apostolorum quoque tempore unà viri et mulieres erant. Nam tunc viri verè viri erant, et mulieres mulieres. Nunc verò contra, mulieres meretricum sibi mores assumpserunt, viri autem ab equis furentibus nihil differunt.* Aurea hæc Chrysostomi verba forsitan perpendens S. Carolus Borromæus, secumque non immeritò reputans, magis in nostram, quàm Chrysostomi ætatem quadrare, eandem virorum à mulieribus separationem in Mediolanensibus Templis fieri voluit; quam et nos Romæ factam vidi-

mus in Ecclesia S. Martini ad Montes , ubi , quamdiu vixit Ven. Cardinalis Thomasius , ejusdem Ecclesiæ titularis , stationes virorum , et mulierum , interjecto ligneo muro , sejungebantur , quod etiam narrat Berninus *in ejusdem Cardinalis Vita cap. 19.*

IX. Verùm , quamquam S. Caroli decreta vetustissimis Ecclesiæ sanctionibus , consuetudinibus , et moribus nulla ex parte non responderent , nihilominus novitatis notam non evasere ; cujus obtentu plerique turbulenti homines non dubitarunt , illa acriter impugnare , eorumque auctorem Carolum , veluti novatorem , palàm et publicè traducere. Ab hac calumnia ut se vindicaret sanctissimus Archiepiscopus , Gregorium XIII. universalem Ecclesiam tunc moderantem , adiit , eique causas exposuit , cur necessarium duxerit , gliscentibus in sua Diœcesi adversus priscam disciplinam abusibus , prædictis salubribus Constitutionibus obviare. Quia autem paulò post Legati Romam pervenerunt à Mediolanensi Magistratu , instigante civitatis Governatore , missi , ut iisdem decretis apud Pontificem intercederent , Carolus , quo liberiùs cum Pontifice agere possent , statim ab Urbe discessit. Pontifex , auditis Legatis , negotium examinandum commisit nonnullorum Cardinalium Congregationi , à quibus aliquot Theologi , et Canonistæ fuere in consilium acciti. Istorum suffragia nos præ manibus habuimus , atque ex iis pleraque S. Caroli decretis hanc unicam ob causam obstitisse deprehendimus , quòd inveteratis Diœcesis Mediolanensis moribus contrairent. At meliori sanè consilio Gregorius Caroli Edicta , non cum hodiernis corruptelis , sed cum priscis Ecclesiæ institutis , sacrisque canonibus , in quibus erat apprimè versatus , contulit , eaque his ad amussim congruere videns , spretis contrariis Theologorum suffragiis , suis Apostolicis litteris confirmavit : et Mediolanenses Legati , qui à Romanis per jocum appellabantur *Ora-*

tores Bacchanalium, eò quòd præcipuè ad Urbem accessissent, ut Bacchanalium jura tuerentur et ampliarent, re infectâ in patriam remearunt. Totam hujus rei historiam, quam leviter tetigerunt sacræ Rotæ Auditores in Relatione causæ Canonizationis S. Caroli *part. 2. argum. 20.* ex professo referunt Carolus à Basilica Petri *de Vita et rebus gestis S. Caroli lib. 5. cap. 7. et seq.* Joannes Petrus Guissanus *in Vita S. Caroli lib. 6. cap. 3. et 4.* Episcopus Antonius Godeau *in Elogiis Episcoporum elog. 98. pag. 640. et in Vita ejusdem S. Caroli cap. 23. 24. et 25. lib. 1.* Possevinus *de Vit. et action. S. Caroli cap. 10. 16. 20. et 25.*

CAPUT SECUNDUM.

De falsa nota novitatis, quæ opponitur Constitutionibus Synodalibus, quibus ordinandorum multitudini modus imponitur, ac regulæ, et remedia canonica præscribuntur, ut Clericorum Ordinationes debito modo fiant.

Nihil facilius est, quàm ut Episcopo ad alicujus Ecclesiæ regimen assumpto in locum alterius, à quo, propter facilitatem in Clericis faciendis, iisque promovendis, universa diœcesis relicta sit Ecclesiasticis hominibus referta, si ipse propositis Edictis, et Synodalibus decretis, abusui modum imponere, et canonicas cautelas, quibus fructuosæ sacrorum Ordinum collationi sapienter provisum est, in usum revocare velit, novatoris notam, licèt immeritò, incurrat, ejusque Edicta, atque decreta, novitatis nomine traducantur. Eodemque modo in hominum censuram incidere solet Episcopus, qui, dum finitimarum diœcesium Præsules in conferendis Ordinibus faciles et liberales se exhibent, parciùs ipse et cautiùs hac in re procedendum sibi esse putat.

II. Sanè hoc primùm negari nequit, cujuscumque gradùs dignitatem ex magno numero eorum, quibus confertur, vilescere. Qua de re celebre est S. Hieronymi effatum, qui cùm videret, temporibus suis magnum esse Presbyterorum, minorem autem Diaconorum numerum, *in sua epist. 146. n. 2.* ita scripsit: *Diaconos paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit.* Secundò constat, hunc semper Ecclesiæ spiritum, atque constantem illius mentem fuisse, paucos ut potiùs, sed bonos haberet Ministros, quàm multos inutiles, et pravos. Ita sensit Concilium Lateranense sub Innocentio III. *cap. 27.* cujus verba sunt, quæ sequuntur: *Satiùs est, paucos bonos, quàm multos malos habere ministros.* Quibus consona sunt ea, quæ leguntur *in Can. Tales, distinct. 23.* ibi: *Meliùs est, Domini Sacerdotium paucos habere Ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant.* Tertiò, non aliunde quàm ex magna eorum, qui ordinantur, multitudine evenire dicendum est, ut in Sanctuarium irrumpant, qui eò ingrediendi digni non erant, juxta verba Prophetæ *Thren. cap. 1.* *Vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam:* seu, ut apertis verbis, id quod vulgò accidit, eloquamur, tot numero Sacerdotes passim conspiciantur, non modò sordidam ac mendicam vitam agentes, verùm etiam, quod gravius est, carceribus ob crimina inclusi, et in triremibus enormium delictorum pœnas luentes. *Ex facilitate manus imponendi factum est, ut hoc tempore sit prope infinita turba Clericorum, quorum plurimi non aspirant ad sacros Ordines, ut sit Dominus pars eorum; sed vel ut subtrahant se à foro seculari, vel ut subsidium quærant vitæ temporalis, vel ut ad honores Ecclesiasticos aliquando ascendant.* *Atque hinc fit, ut multi circumeant, cum magna*

jactura Ecclesiasticæ dignitatis, sordidi, ac penè nudi stipem ostiatim mendicantes, alii verò, quod multò gravius est, culpâ suâ etiam Sacerdotes inveniuntur in publicis carceribus, vel catenis alligati in triremibus cum ultima hominum fœce ad remos trahendos assiduâ fustigatione cogantur. Ita conqueritur Venerabilis Robertus Cardinalis Bellarminus in suo Opere *de Gemitu Columbæ lib. 2. cap. 5.* Nos verò plura de hoc argumento persequi necessarium non ducimus, cùm jam satis de hoc ipso egerimus et in secunda ex nostris Institutionibus Bononiæ promulgatis, et in epistola encyclica, ad universos Episcopos initio Pontificatûs nostri conscripta, quæ extat *Bullarii nostri tom. 1. num. 2.* cùmque præterea erudita extet Dissertatio à Sacerdote Agnello Honorato Canonico Aversano in lucem edita, in qua collectum reperitur quidquid antiquis ac recentibus temporibus summorum Pontificum aut Conciliorum decretis hac de re constitutum fuit.

III. Ex disciplinæ veteris more, quicumque Ecclesiasticis officiis et Ordinibus destinabatur, educationem suscipere debebat in convictu, ac veluti Seminario Episcopi, qui hâc ratione de illius indole, moribus, vocatione, et progressu optimè certior fiebat. S. Augustinus *serm. 355. al. 49. de diversis num. 6. Oper. tom. 5. part. 2. col. 1383.* de se ipso ità testatur: *Certè ego sum, qui statueram, sicut nostis, nullum ordinare Clericum, nisi qui mecum vellet manere, ut, si vellet discedere à proposito, rectè illi tollerem Clericatum, quia desereret sanctæ societatis promissum, cæptumque consortium.* De universa ratione à S. Augustino servata quoad educationem eorum, quibus Ecclesiæ munera committenda erant, latè agit Abbas Benvenuti in Historia Vitæ ejusdem Sancti, quam ex illius Operibus desumpsit, *lib. 4. cap. 2. num. 7.* De aliorum verò Episcoporum disciplina illius institutis consentanea,

actum superiùs à nobis est, ubi de Seminariis Episcopalibus sermonem habuimus : et post primam hujusce Operis nostri editionem idem argumentum eruditè tractatum est à Canonico Joanne de Joanne in *Historia Seminariorum Clericalium cap. 6.*

IV. Ex ejusdem pariter disciplinæ præscripto hoc inconcussè servatum novimus, ut quicumque Ecclesiasticum aliquem Ordinem susciperet, certæ alicujus Ecclesiæ servitio manciparetur, cui in adepto Ordine ministrare deberet. Neque verò hujusmodi Clerico licebat Ecclesiam illam deserere, cui in sua Ordinatione addictus fuisset : sed, si fortè id sine Episcopi venia fecisset, aut Ordinem ipsum in alia Ecclesia, præterquam de licentia ejusdem Episcopi, exercuisset, suspensionis pœnam incurrebat. Qua de re perspicua est sanctio Concilii Arelatensis, anno 314. celebrati, *canone 2.* cum quo concordat ejusdem Concilii *canon 21.* Postmodum in Concilio Generali Nicæno *canone 15.* statutum fuit, ne Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, ab iis Ecclesiis, pro quibus ordinati essent, ad alias demigrarent; quem canonem Gratianus refert *causâ 7. quæst. 1. Can. Non oportet Episcopum.* Idemque *distinct. 70. Can. Neminem absolutè,* percelebrem refert Concilii Chalcedonensis canonem sextum, quo vetitæ sunt Ordinationes Clericorum, qui alicujus peculiaris Ecclesiæ ministeriis non addicantur.

V. Duobus his Ecclesiasticæ disciplinæ veluti re-pagulis id planè obtinebatur, ut et ingressus in Clerum, et ad sacras Ordinationes aditus, quantum fieri poterat, immerentibus interclusus maneret, et ne via aperiretur Ecclesiasticorum ministrorum numero nimis augendo. Cùm enim hi omnes illius Ecclesiæ, cui inserviebant sumptibus alerentur, Ecclesiarum autem redditus, non excedentes, aut immensi, sed certâ demùm mensurâ definiti es-

sent, nunquam fieri poterat, ut Clericorum numerus plus æquò excresceret, cùm Ecclesiarum usui, atque redivis respondere deberet. Idemque ordo, ac systema secularium quoque Legum præsidio fulciebatur, per quas Ecclesiasticorum canonum observantiæ provisum erat, ut colligitur *ex l. 23. Cod. Theod. de Episcopis, et Clericis*, quæ in Codicem Justinianum à Triboniano relata fuit *lib. 1. tit. 3.* et ex ipsius Justiniani novella tertia, cujus rubrica sequentibus verbis concepta est: *Ut determinatus sit numerus Clericorum sanctissimæ majoris Ecclesiæ, et ceterarum Ecclesiarum*: necnon ex aliis monumentis, quæ in laudata Agnelli Honorati Dissertatione *pag. 67. et seq.* collecta habentur.

VI. Antiquæ hujusmodi disciplinæ leges hodiernis quoque temporibus pristinam auctoritatem retinent: sed adeo remissè in earum observantia proceditur, ut suâ propemodum efficaciam destitutæ videri possint, nisi Ecclesiarum Præsules, quantum per arduas rerum ac temporum circumstantias licebit, earum vigorem sustinere nitantur. Nam Episcopatum convictum, qui adolescentium Ecclesiasticorum erant scholæ, locum et vices nunc obtinent Clericorum Seminaria, ut alibi dictum est. Verùm quot adhuc reperiuntur diœceses Seminario carentes? Quàm multa sunt Seminaria, in quibus non omnes Magistri adsunt, per quos futuri Ecclesiæ ministri in disciplinis instituto suo necessariis erudiantur? Quàm multa sunt, in quibus adolescentes certo dumtaxat annorum numero aluntur, deindè ab iis dimittuntur eo potissimum tempore, quo majoris custodiæ, et solidioris institutionis egerent, ut in viros Ecclesiasticis muneribus idoneos evaderent? Quàm paucae denique sunt diœceses, in quibus exactè servetur hoc veteris disciplinæ caput, neminem ad Ordines admittendi, qui in Seminario educatus non fuerit, quique non inde rectè in Clericatum de-

veniat? Augustinum superiùs audivimus palàm profitentem, nullum se Clericum ordinaturum, qui secum in Episcopio manere nollet; qui autem à suo convictu discedere voluisset, eum Clericatu dejecturum. Ab hac agendi methodo nequaquam recedendum sibi esse duxit, quantumvis magnas difficultates animo prospiceret, quæ sibi in eo proposito perseveranti objiciendæ erant: *Novi enim, (inquit loc. cit.) quia, si aliquem hoc facientem degradare voluero, non ei deerunt patroni, non ei deerunt suffragatores, et hìc, et apud Episcopos, qui dicant: Quid mali fecit? Non potest tecum, tolerare istam vitam: extra Episcopium vult manere, et de proprio vivere: ideo ne debet perdere Canonicatum? Ego scio quantum mali sit profiteri sanctum aliquid, nec implere.*

VII. Quod autem, pertinet ad singulos Clericos certæ alicujus Ecclesiæ ministerio adscribendos, non modò Chalcedonensis Concilii disciplina de medio sublata non est, quin imò novâ confirmatione instaurata, et recenti vigore donata fuit per Concilii Tridentini decretum, quod legitur *sess. 23. cap. 16. de reform. Cùm nullus debeat ordinari, qui, judicio sui Episcopi, non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis, Sancta Synodus, vestigiis sexti canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cujus necessitate, aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus: quòd si locum, inconsulto Episcopo, deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicator. Atque hujus decreti observantia disertis verbis inculcata conspicitur in celebri constitutione Innocentii XIII. quæ incipit *Apostolici ministerii*; quam is quidem pro restaurandâ in Hispaniarum Regnis Ecclesiasticâ disciplinâ edidit; at Benedictus XIII. illius Successor, eandem*

ab omnibus per Orbem Episcopis pro norma haberi volens, aliâ Constitutione, cujus initium est *In supremo*, solemnî formâ confirmavit, et in Appendice Concilii Romani à se celebrati locum habere jussit. Utraque Constitutio in Romano etiam Bullario habetur excusa.

VIII. Verùm, si temporum circumstantiæ, tum illæ, quæ Chalcedonensis Concilii ætate vigeant, tum aliæ, in quibus res erant, dum Tridentinum decretum prodiit, multòque magis illæ, in quibus nunc versamur, debitâ consideratione expendantur; unusquisque intelliget, prioribus seculis, cum omnes Clerici, et ministri Sanctuarii, ut superius innuimus, ex illius Ecclesiæ redditibus vivebant, pro cujus servitiis ad Ordines promovebantur, non ita difficile fuisse, præstitutum systema hac in re constanter servare, ut scilicet nullius Ordinatio haberetur, nisi certæ alicujus Ecclesiæ ministerio manciparetur; hic autem neque susceptum officium deserere, nec illud in alia Ecclesia exercere posset, neque demùm plures ordinarentur ministri, quàm Ecclesiarum usus ac necessitas postularet. Sed, cum sequentibus temporibus Beneficia Ecclesiastica, quæ simplicia vocant, erecta fuerint, quorum Rectores residentiæ onere non tenentur; cum ii dumtaxat, si verè loquamur, Ecclesiæ servitio cum perseverandi obligatione nunc adscribantur, qui in Metropolitanis, Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, Canonicatus, atque Præbendas, aliaque perpetua Beneficia residentialia obtinent, vel Ecclesiis Parochialibus, aliisque Beneficiis Curatis præficiuntur; præterea cum post Concilium Chalcedonense, et ante Concilium Tridentinum, admissa fuerint Clericorum Patrimonia pro sufficienti Ordinationis titulo; atque intra id ipsum temporis curriculum Sacrificiorum numerus, et Communio-
num ac Confessionum frequentia magnopere ex-

creverint; quæ omnia plures operarios atque ministros requirunt : quis unquam fide bonâ contendere valeat, non modò nullam Ordinationem haberi sine ordinati adscriptione ad alicujus Ecclesiæ servitium, sed etiam hujusmodi servitium ab eo deseri non posse, quin pœnas à Chalcedonensi Concilio, aliisque antiquis canonibus statutas incurrat?

IX. Difficultatem hanc rectè animadverterunt, ac diligenter examinarunt duo celebres Secretarii Congregationis Concilii, Carolus de Vecchiis, et Prosper Fagnanus : qui in quibusdam suffragiis suis, magno studio hac super re elaboratis, videntes ex una parte, Concilium Tridentinum quodammodo innovatam voluisse Chalcedonensis Synodi legem, quod indicant illa verba : *vestigiiis sexti canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo* : ex altera verò parte magnam differentiam intercedere inter circumstantias rerum, quæ Concilii Chalcedonensis ævo, quæque Tridentini Concilii temporibus obtinebant; cùm etiam ipsa Tridentina Synodus *in præcedenti sess. 21. cap. 2. de reform.* Clericorum Patrimonia certis in casibus, de quibus infra dicemus, pro sufficienti titulo ad sacram Ordinationem haberi permiserit : fateri coacti sunt, præscriptam quidem fuisse à Tridentino Concilio adscriptionem omnium ordinandorum ad alicujus Ecclesiæ servitium, desumpto exemplo ab antiquorum canonum statutis; sed hanc adscriptionem diversam omninò esse ab illa, quam antiqui canones, et præcipuè sextus Concilii Chalcedonensis, faciendam præscripserant.

X. Quòd si quærat, quænam igitur Episcopo in Synodalibus Constitutionibus sequenda sit regula ad excludendum nimis magnum Ecclesiasticorum secularium numerum, ad faciendum idoneorum Clericorum delectum, ad obediendum Concilii Tridentini decreto de omnibus Clericis certæ alicujus Ecclesiæ servitio adscribendis; hujusmodi autem ad-

scriptionis quæ ratio adhiberi, qui usus institui possit; an denique sperare liceat, Episcopi studia in hac re ad normam sacrorum canonum dirigenda, felicem exitum habitura, nec ipsi potiùs novatoris nomen acquisitura esse? in promptu erit responsio, ex immutata rerum et temporum conditione, præclusam non esse viam prudenti Episcopo, quominus Synodalibus decretis, aliisque opportunis legibus et statutis, superfluum atque inutilem turbam ab Ordinatione submovere valeat, nullam novitatis notam incurrendo, sed tum indicatis superiùs remediis, discretâ quâdam ratione, utendo, tum aliis etiam, quæ ex sacris Ecclesiæ canonibus, et Apostolicis Constitutionibus desumi possunt.

XI. Cùm enim ex suprâ dictis remediis primum sit illud, quod Episcopales scholæ et Seminaria Clericalia suppeditant, et hæc quidem, si non in omnibus, at certè in plerisque diœcesibus reperiuntur; complures sunt Synodales Constitutiones, quibus præscribitur, pluresque sunt diœceses, in quibus pro lege observatur ut sacri Ordines nemini conferantur, qui vel multos annos, vel saltem definitum aliquod temporis spatium in Seminario non transegerit: ex quo sanè duplex utilitas consequitur, nimirum ut et ordinandorum numerus minuat, et idonei tantummodo in Clerum adsciscantur, qui vocationis suæ indicia minimè dubia præbuerint. Videantur Constitutiones Synodales S. Francisci Salesii à Præsule de Alex illius Successore coordinatæ et auctæ. Videatur etiam Concilium Romanum sub Benedicto XIII. habitum anno 1725. ubi, innovato canone duodecimo Concilii Turonensis, anno 813. celebrati, ita statuitur *tit. 30. cap. 2. Omnes ad sacros Ordines promovendos, per sex saltem menses continuos ante Ordinationem, in Seminariis respectivè, vel Episcopis apud Episcopos omninò, sacro hoc etiam approbante Concilio, commorari de-*

bere decernimus, aliàs nunc pro tunc ab Ordinibus suscipiendis rejectos esse sciãnt, nec cum eis, nisi prudenti Episcoporum arbitrio, dispensandum. Quibus consonæ sunt aliæ complures Ecclesiasticæ leges à prædicto Canonico Joanne de Joanne in unum collectæ *in citata Historia Seminar. Cleric. cap. 6. num. 15. et seq.* In iis itaque diœcesibus, in quibus Seminarium adest, et lex ista jam pridem inducta dignoscitur, ut ii dumtaxat ad Ordines admittantur, qui certo temporis spatio intra Seminarii septa laudabiliter permanserint, satis erit Episcopo hujusmodi legis observantiam constanter diligenterque tueri.

XII. Omnis igitur difficultas hac in re ad eas Diœceses redigitur, in quibus aut Seminaria sunt, sed prædicta lex et consuetudo locum non habet, aut in quibus Seminarium vel nimis angustum est, vel omninò non adest. Quod itaque ad priores illas Diœceses attinet, oportet, Episcopum suavibus modis suam mentem ac desiderium unicuique declarare, simulque rationes ostendere, ob quas recta disciplinæ ratio postulat, neminem ad sacros Ordines promoveri, qui in Seminario Episcopali assiduè, vel aliquot saltem annorum, aut mensium numero commoratus non fuerit. Et quoniam ordinandi hanc excusationem afferre solent, quòd ipsi quidem Episcopi voluntati libenter obsecuturi essent, sed ob paupertatem nequeunt alimenta Seminario persolvere; in promptu erit vicissim reponere, prætersim hanc paupertatem subsistere non posse, nisi Patrimonium fictum, aut insufficiens sit Beneficium, quod pro Ordinationis titulo assignatum fuit: alioquin ex illius fructibus atque redditibus, vel saltem modicâ ipsis accessione factâ, alimenta prædicta persolvi possent. Sed, quoniam experientia docet, quamlibet laudabilem consuetudinem ac disciplinam, nonnisi paulatim, et per gradus introduci posse; et quia præterea, ùt suprâ diximus, aliæ quædam

Diœceses sunt, in quibus, licèt Episcopi forsan pro Seminarii erectione, aut ampliacione plurimùm adlaboraverint, vel nullum, vel minùs capax ad id, Seminarium adest: hoc unum restat in hujusmodi casibus adhibendum remedium, ut aliqua in civitate, ac respectivè in Diœcesi designetur Ecclesia, sive Oratorium, quo omnibus saltem diebus Dominicis convenire teneantur omnes et singuli, qui in Clerum adscribi, aut ad minores, majoresque Ordines promoveri cupiunt, ibique duabus ad minus in singulos menses vicibus, Sacramentali Confessione præmissâ, Sacram Eucharistiam sumere debeant: hujusmodi autem conventuum, sive congregationum moderatores et directores constituantur idonei et probi Sacerdotes, Seculares, aut Regulares, pauciores, aut plures, prout Episcopo magis expediens visum fuerit, qui et pro recto rerum ordine invigilent, et uniuscujusque agendi rationem scrutentur, quique ad congregatos sermonem habeant non tam concionando, quàm, instructionis et catechismi ritu, iis demonstrando, quibus dotibus atque virtutibus instructos esse oporteat illos, qui ad Sanctuarii ministeria dignè accedere cupiunt; quænam sint vera Ecclesiasticæ vocationis indicia; quæ ratio vitæ tum ex ipso Clericalis professionis debito, tum ad proximorum ædificationem servanda ipsis erit, postquam in Clerum adlecti, vel ad minores, aut majores Ordines promoti fuerint. Huic providentiæ, opportunis legibus constabilitæ, si diligens addatur cura, ut omnia exactè, studiosèque impleantur, quod facilè obtineri poterit, si ab Ordinibus arceantur illi, qui in statutarum legum observantia deficere comperti fuerint; neque negligentiae, quantum in ipso fuerit, neque novitatis nomine prudens Episcopus à malevolis argui poterit.

XIII. Sequitur, ut videamus de altero ex remediis superiùs indicatis, nimirùm de ordinandis om-

nibus certæ alicujus Ecclesiæ servitio adscribendis : quod quidem , nonnullorum judicio , propter immutatas rerum et temporum rationes , aut omninò jam fieri non posse , aut nullius fructûs et utilitatis nunc fore videtur. Verùm , qui sic existimant , idoneam causam afferre poterunt , cur ab Ordinationibus Clericorum excludi debeat eorumdem adscriptio ad Ecclesiarum servitium. Hæc enim , ut suprâ dictum est , à Sacro Concilio Tridentino præscribitur. Hæc ipsa nuperrimè à duobus summis Pontificibus Innocentio XIII. et Benedicto XIII. in ejusdem Tridentini decreti executionem facienda statuitur , et inculcatur , tam scilicet quoad illos , qui Clericali Tonsurâ et minoribus Ordinibus initiantur , quàm quoad illos , qui ad majores Ordines provehuntur ; hoc insuper adjecto , ut , si omissa fuerit in Ordinationibus , sive à Prædecessoribus Episcopis , sive ab ipsis tunc existentibus Præsulibus , antea peractis , omissio isthæc per novam ac generalem Clericorum omnium adscriptionem ad Ecclesiarum ministeria suppleatur. Quòd si , presentibus temporibus , adscriptio hujusmodi non eos omnes effectus operetur , ac illa , quæ à Concilio Chalcedonensi , aliisque antiquis canonibus præscripta fuit ; non tamen omni utilitate destituta censi debet , et maximè si Parochialis fuerit Ecclesia , cui ordinatus adscribitur , atque huic , quemadmodum par est , injungatur , ut susceptum Ordinem in ea exercent , ut Ecclesiasticis functionibus in eadem celebrandis inserviando assistat , ut in Christiana catechesi exponenda Parocho suppetias ferat , ut eidem Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos deferenti subserviat : collationes de sacris ritibus , et de casibus conscientiæ , cum ipso Parocho habendas , frequentet ; neque verò in Clerum admittantur , aut ad superiores Ordines aliqui promoveantur , nisi qui hujusmodi servitium dili-

genter à se præstitum fuisse Ecclesiis, quibus adscripti fuerint, authenticis testimoniis et monumentis docuerint. Quia verò lex ista ad continendos quidem in officio inferiores Clericos et Ministros, qui ad Sacerdotium adspirant, satis valida et efficax esse poterit; sed parem vim minimè habebit quoad Presbyteros jam ordinatos, qui ultiores sibi gradus ab Episcopo conferendos non esse sciunt: huic tamen alia opportuna media non deerunt, quibus Sacerdotes etiam adducere valeat, ut debitum servitium præstent Ecclesiis, quibus eos in Ordinatione adscripsit, seu aliis, quarum ministeriis, sic exigente diœcesis necessitate, eosdem forsitan addixerit. In occurrentibus enim Beneficiorum Ecclesiasticorum collationibus, aliorumque officiorum, et administrationum provisionibus, atque deputationibus, facilè ipsi erit Sacerdotes sibi obtemperantes, ac sedulam Ecclesiasticis muneribus operam navantes, inobedientibus, ac desidiosis præferre, ac debito honore remunerari, nec ullam unquam rationem habere illorum, qui sibimetipsis, Ecclesiæque inutiles, satis sibi occupationis esse putant, si quotidie Missarum Sacra faciant, in quo idcirco assiduos et diligentes se præstant, ut quotidianam eleëmossynæ stipem non amittant.

XIV. Et quidem his omnibus, quæ hactenus dicta sunt, nihil impedimenti afferre potest aut introducta disciplina Beneficiorum simplicium, aut recepta consuetudo ordinandi Clericos ad titulum Patrimonii. Numquid enim Beneficium simplex, aut Patrimonium, exemptionem alicui tribuere potest, ut Seminarium ingredi non teneatur, aut peculiaris Ecclesiæ ministeriis adscribi, eique inservire nequeat? Porrò Ordinationes ad titulum Patrimonii originem suam repetunt à Concilio Lateranensi III. quod anno Domini 1179 sub Alexandro

III. Pontifice celebratum fuit; ex quo nimirum desumptum est *Cap. Episcopus, de præbendis*, ut rectè observat Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 1. cap. 9. num. 2.* Addit verò Van Espen *Jur. Eccles. univers. part. 2. tit. 9. cap. 6. num. 11. Negari nequit, titulum Patrimonii à seculo decimo tertio passim invaluisse, atque titulum Ordinationis non amplius acceptum fuisse pro Ecclesia, cui ordinandus adscriberetur eum in finem, ut ibidem stabiliter functiones Ordini proprias obiret; sed pro proventibus, è quibus ipse ordinandus honestè vivere possit.* Disputatum quidem fuit in Concilio Tridentino, et acriter controversum, abolendus ne, an retinendus esset usus ordinandi Clericos ad titulum Patrimonii, aut Pensionis Ecclesiasticæ; cùm aliqui jam tunc animo prospicere se dicerent, si hujusmodi consuetudo retineretur, apertum aditum relictum iri, ut Ordinationum numerus in immensum forsàn excresceret. Sed, aliis prudenter considerantibus, quòd, si unicus Beneficii titulus ad Ordinationem reliquus foret, cùm plures essent diœceses Ecclesiasticis Beneficiis parùm feraces, aliæque ipsis penè destitutæ, futurum facilè esset, ut diœcesani sufficientem ministrorum numerum spiritualibus eorum usibus non haberent; in hoc demùm consilium à Patribus prudenter deventum fuit, ut titulum Patrimonii, sive Pensionis, nequaquam excluderent, sed admittendum statuerent pro iis dumtaxat, quos *Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum*: ut legitur *in cap. 2. sess. 21. de reform. et latius narratur à Cardinali Pallavicino in Historia ejusdem Concilii lib. 17. cap. 9.*

XV. Hujus itaque decreti verbis, simulque intentioni sacri Concilii inhærendo, dicendum est, hodierno etiam tempore verum Ordinationis titulum eum esse, quem Ecclesiastica Beneficia sup-

peditant, nec, nisi per viam dispensationis, Patrimonium, aut Pensionem pro titulo Ordinationis admitti; quod apertè docet Fagnanus *in cit. Cap. Episcopis num. 24. de præbendis*, ubi testatur, talem etiam esse sensum Sacræ Congregationis ejusdem Concilii Interpretis: *Hodie solum Beneficium est titulus legitimus ad sacros Ordines, Patrimonium verò non nisi dispensativè; quemadmodum aliàs etiam declaravit Sacra Congregatio ejusdem Concilii Interpres*. Quæ cùm ita sint, improvidus quidem novator ille Episcopus foret, qui Patrimonii, aut Pensionis titulum in Synodalibus Constitutionibus suis prorsùs de medio tolleret: at verò sapiens executor mentis prædicti Concilii dicendus erit ille, qui diligenter perpendens, quot sint per diœcesim Beneficia, de quibus ipse disponere valeat, et quo sacrorum ministrorum numero diœcesis ipsa indigeat, ut in Parochialibus, aliisque Ecclesiis, Divinus cultus, et Sacramentorum administratio rectè gerantur, ut Monialibus Confessarii, Hospitalibus, et Locis Piis Rectores, et Curatores non desint; hinc regulam, atque mensuram capiat, juxta quam, ad supplendum Beneficiorum defectum, Ordinationes alias ad titulum Patrimonii, alias autem ad titulum Pensionis Ecclesiasticæ admittat et peragat. Ita enim intelligenda est necessitas illa, aut commoditas Ecclesiarum, quam Tridentina Synodus præ oculis haberi jubet. Ad quam tamen rectè præterea referri poterunt occurrentes identidem casus piorum quorundam virorum, quos generis nobilitas, aut sacrarum disciplinarum scientia commendat, quique Ecclesiastici Beneficii obtinendi copiam non habentes, in Clerum se admitti, et ad sacros Ordines promoveri postulant ad titulum Patrimonii, aut Pensionis Ecclesiasticæ: siquidem negari non potest, per hujusmodi viros non parum splendoris, et uti-

litatis in Ecclesiam redundare. Sic se gerendo, atque his conformes Leges, et Constitutiones Synodales edendo, tum obloquentium censuras spernere, immeritumque novatoris nomen, sibi forsan ap-
 pictum, nequaquam formidare debet Episcopus; tum etiam id obtinebit, ut Ecclesiasticorum suorum numerus intra justos fines consistat. Ad quem effectum præterea haud parum contulerit, si accuratam instituet inquisitionem super realitate et subsistentia Patrimonii, ad cujus titulum singuli quique ordinari se postulant: innumeræ sunt enim fraudes quæ in professionibus, et assignationibus hujusmodi patrimonialium censuum atque reddituum committi possunt, quibus ut obviam iret Apostolica Sedes, opportuna remedia suppeditare ac præscribere non omisit, quæ aliàs à nobis demonstrata fuerunt *in nostra Institutione 26. Latinæ editionis.*

XVI. At non his tantùm de quibus jam satis actum, sed aliis etiam canonicis cautelis provideri posse indicavimus, ne Clericorum numerus plus æquo augeatur, neve admittantur in Clerum, nisi qui et merito, et requisitis qualitatibus præditi, et divinâ vocatione, quantum homini fas est de interioribus judicare, ad Ecclesiastica ministeria appellati esse dignoscantur. Earum prima et potior est Episcopi vigilantia in eorum vitam et mores; qui ad Clericalem statum, aut ad superiores Ordinum gradus adspirant: cùm certum sit, Episcopum posse, ac debere ab ingressu ad Ordines, et ab ascensu ab uno ad alium Ordinem repellere eum, quem noverit alicujus criminis reum esse, licet illius crimen neque publicum sit, neque per-
 vulgatum; de quo infra à nobis in hoc ipso Opere agendum erit. Altera non inutilis cautela ea est, quæ ex rectè instituto ordinandorum examine de-

moniāe cujusdam veluti ritu , interrogentur tantummodo , ùt alicubi usitatum est , super materia , et forma Ordinis suscipiendi , sed ita examinentur , ut planè dignosci valeat , an ejusmodi scientiâ verè præditi sint , sine qua nemo sufficienter aptus Ecclesiæ Dei minister existere potest. De studiis autem ab eo excolendis , qui inter Ecclesiasticos adscribi , quique ab uno ad alium Ordinem , et præcipuè ad Sacerdotium ascendere cupit , necnon de examine habendo super Clericorum in hujusmodi studiis profectu , à nobis similiter actum est *in Institut. 42. Latinæ editionis* , ad quam Lectorem remittimus , ne ea , quæ ibi jam dicta sunt , iteremus. Tertio ad eundem effectum magnopere conducit laudabilis illa consuetudo , ut qui ad majores saltem Ordines promovendi sunt , per denos dies , antequam singulos hujusmodi Ordines suscipiant , in alicujus piæ domus solitudinem secedant , ubi orationi , lectioni , aliisque piis exercitationibus instantes , opportunis præterea virorum idoneorum monitis et instructionibus imbuantur , et in Ecclesiasticæ vitæ ratione dirigantur. Porro inestimabilis est fructus , qui ex hujusmodi spiritualibus exercitiis percipitur , si rectè instituta et peracta fuerint. Itaque summus Pontifex Alexander VII. in sua Constitutione 126. eadem præscripsit omnibus , qui Romæ , et in sex Episcopatibus suburbicariis ad sacros Ordines promovendi essent : idque deinceps ad alias omnes diœceses extensum fuit per sequentium Pontificum Innocentii XI. et Clementis XI. decreta , quæ videre licet in Opere , cui titulus *Ichnographia , seu Delineatio vitæ et officii Episcopi* , quod pius quidam Ecclesiasticus vir Italico idiomate edidit Romæ anno 1719. pag. 73. Alia verò de iisdem spiritualibus exercitiis ante sacrorum Ordinum susceptionem peragendis , deque eorum utilitate , à nobismetipsis collecta , vi-

deri poterunt *in nostra Instit.* 104. Quartum denique medium, et quidem ad intentum finem satis efficax, illud est, ut canonicæ leges de Interstitiis inter unum, et alterum Ordinem servandis, prout in Concilio Tridentino præscripta leguntur *cap. 11. 13. et 14. sess. 23. de reform.* quantum fieri poterit, diligenter executioni mandentur. Quantumvis enim in citatis Concilii capitibus Episcopo tribuatur auctoritas dispensandi super eorundem Interstitiorum observantia; hujus tamen auctoritatis usus, non quidem ex mero arbitrio dirigendus est, sed habitâ dumtaxat ratione necessitatis, aut utilitatis Ecclesiæ: quemadmodum ab eodem Concilio expressè indicatur sequentibus verbis: *Nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, judicio Episcopi, aliud exposcat*: qua de re à nobis etiam est actum *in nostra Instit.* 58. Has omnes agendi regulas si Episcopus sibi, aliisque sequendas proponat, earumque observantiæ, ut par est, diligenter insistat, id sanè perficiet, ut neque diœcesis superfluo inutilium et immerentium Clericorum numero prægravetur, nec ipse novatoris nomine, nisi per summam temeritatem, atque calumniam, traduci possit; cùm potiùs restauratæ, atque assertæ canonicæ disciplinæ laudem promeriat.

XVII. Summus Pontifex Innocentius III. in sua Decretali, quæ incipit *A multis, de ætat. et qualit.* ita scriptum reliquit: *Erubescant impii, et intelligant, judicio Spiritûs Sancti eos, qui in sacris Ordinibus Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si castè non vixerint, excludendos ab omni eorundem graduum dignitate*: et paulò post: *Nemo ad sacrum Ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probatæ castitatis existat.* His concinit sacrum Concilium Tridentinum *cap. 13. sess. 23.* ubi ita legitur: *Subdiaconi, et Diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, et in minori-*

bus Ordinibus jam probati, etc. qui sperent, Deo auctore, se continere posse. Episcopus autem, dum Sacerdotem ordinat, ita loquitur ex præscripto Pontificalis Romani : *Ut cœlestis sapientia, probi mores, et diuturna justitiæ observatio ad id electos commendent.* Auctores sanè multi, qui de rebus Ecclesiasticis accuratè scripserunt, hanc putant canonicæ disciplinæ legem usque ad undecimum Ecclesiæ seculum inviolabiliter servatam fuisse, ut qui post Baptismum conscientiam suam lethali aliquo crimine, ac præsertim incontinentiæ peccato maculassent, ab omni spe ingrediendi in Clericalem Ordinem perpetuò exclusi manerent; vertente autem seculo undecimo, ex humanæ fragilitatis consideratione factum esse, ut nova succederet disciplina, per quam hujusmodi criminibus antea inquinati, ab Ordinibus nequaquam excluderentur, dummodò occulta essent eorum delicta, atque ipsi verè pœnitentes de illis essent : idque deducunt *ex can. Fraternitatis, dist. 34.* ut latè videre est apud Habert *in Theol. dogmat. et moral. tom. 7. lib. 3. de Sacram. Ordinis cap. 3. §. Ab undecimo igitur seculo.* Non ita pridem in una ex præcipuis Italiæ urbibus exorta est controversia, utrùm is, qui pravâ consuetudine peccandi contra castitatem eo usque irretitus fuit, sed actu dolens de admissis, ad Sacramentum Confessionis cum requisitis dispositionibus accedit, si animum suum Confessario declaret suscipiendi quamprimum Ordines sacros, absolutione donari valeat, an potius debeat Confessarius illam suspendere, et in aliud tempus differre, donec hujusmodi pœnitens indubia dederit experimenta sinceri, quod se habere dicit, propositi non peccandi de cetero. Qua in re, alii quidem existimaverunt, necessarium omninò esse experimentum vel diuturnius, vel brevius, prout pœnitentis status requirere videbitur; et in hanc sententiam allegata

fuit auctoritas Natalis Alexandri, qui in *sua Theolog. dogmat. et moral. tib. 2. de Sacram. Ordin. cap. 3. num. 14. regul. 19.* ita scribit: *Nemo est ad sacros Ordines promovendus, nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ diluerit.* Cui addendus Habert *loc. cit.* et Juenin *de Sacramentis dissert. 8. quæst. 7. cap. 2.* Prodiit hîc Romæ Liber inscriptus *Istruzione per i novelli Confessori*, cujus Auctor satis peritus, et in administratione Sacramenti Pœnitentiæ apprimè versatus, *part. 2. art. 3.* docet primùm, retrahendum prorsùs esse ab ascensu ad Ordines sacros eum, qui sincerè non credit, se posse in illo statu castitatem observare ob pravum lasciviæ habitum, quo se implicatum benè novit; si autem proposito suscipiendi Ordines consilio insistat, absolutionem ei denegandam esse: deinde verò addit, quòd, si ordinandus sincerè atque ex animo credit, se castè vivere posse, et malos habitus exuere, proponens ea omnia præstare atque adimplere, quæ suo, ac discreti Confessarii iudicio ad emendationem vitæ necessaria et opportuna reputantur; hic sanè promoveri licitè potest, nec Confessarius hoc ipsi interdicare valet: cùm et ad Pœnitentiæ Sacramentum suscipiendum satis dispositus censi debeat, et consequenter etiam ad Ordinem sacrum, ad quem dignè suscipiendum non nisi status gratiæ requiritur. Sacerdos quidam, nomine Alphonsus de Ligorio, cujus *Medulla Theologiæ moralis* edita est Neapoli anno 1748. (1) quæstionem hanc examinavit *lib. 6. tract. 1. de Sacramentis in genere cap. 3.* fusiùs autem in peculiari Dissertatione, quam postmodum anno 1751. seorsim publicavit: in qua hoc denique concludit, quòd, quamvis Clericus recidi-

(1) Cujus Theologiæ postea nova prodiit editio, Mechliniæ apud Typographum hujus, approbatione Celsissimi Dom. PRINCIPIS DE MEAN, Archiep. ejusdem Diœcesis, decorata: 9 vol. in 12.º 1822.

vus et consuetudinarius, qui ad sacros Ordines promoveri intendit, sinceram suam conversionem sine fraude professus, capax esse possit recipiendi Sacramentalem absolutionem; in eo tamen statu non est, ut ad sacros Ordines suscipiendos licitè accedere valeat, nisi consentiat prævium aliquod experimentum præbere de proposito sui constantia, et de effectu diligentiarum, quas ad prævum habitum eradicandum habere constituit. Quòd si in suscepta deliberatione permaneat ad sacram Ordinationem rectà convolandi, hoc ipso asserit, eundem Sacramentali etiam absolutione indignum se reddere, dum Ecclesiæ leges in re gravi offendens, ad eam recipiendam dispositus minimè haberi potest. In quo tamen excipit casum, quo Deus Optimus Maximus extraordinariam fortè compunctionis gratiam pœnitenti concedere dignaretur, deque ea validæ Confessario suppeterent conjecturæ: tunc enim et pœnitentem absolvendum esse censet, et eundem, prætermisso quocumque alio experimento, ad Ordines suscipiendos accedere posse. Interim tamen prudens Auctor in fine Dissertationis Confessario suadere non omittit, ut pœnitentem, quantumvis ita compunctum, inducere studeat ad aliquam temporis moram interponendam, antequam ad sacrum Ordinem ascendat, quo valeat hoc medio tempore de illius pœnitentiæ efficacia et firmitate certiùs judicari: *Advertendum, quòd Confessarius toto conatu curare debet, persuasum reddere hujusmodi initiandum, quamvis extraordinariè, ut supra, compunctum, ut differat Ordines suscipere, quoadusque probatione alicujus notabilis moræ magis purgatum se præbeat à sceleribus patratis. Imò addo, consultiùs esse et congruentiùs, ut adhuc taliter contrito, et quamvis ex compunctione habita sufficienter disposito non solùm ad absolutionem, sed etiam ad Ordinem assumendum, absolutio dif-*

feratur, ipso quoque non consentiente, si velit statim ordinari, ut temporis experimento firmiter probetur: dummodo tamen, excipio, ipse ex hac dilatione Ordinationis non sit subiturus notam, sive proximum periculum infamiae; nam in hoc casu censerem cum la-Croix, non posse Confessarium pœnitenti disposito beneficium absolutionis differre, quia tunc ille ex Confessione peracta habet jus non tantum ad absolutionem, sed ad eam statim obtinendam.

XVIII. Porro, absolutionem Sacramentalem aliis quidem concedendam, aliis verò denegandam, aliis denique differendam esse, ex ipso Rituali Romano habetur, in quo ad tit. de Sacramento Pœnitentiæ lex ista Confessario præscribitur: *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, et quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio.* Omnesque graviores Theologi in eo consentiunt, ut non cuilibet pœnitenti concedenda sit absolutio; sed iis deneganda, qui vel pœnitentiam minimè profitentur, vel fictæ pœnitentiæ indicia præseferunt; iis autem differenda sit, quorum pœnitentia incerta, et suspecta meritò habetur: quod etiam fieri præscribunt Instructiones Confessariis propositæ tum à S. Carolo Borromæo, tum à S. Francisco Salesio, qui regulas omnes pro recta absolutionis dispensatione à S. Carolo traditas, in suis Constitutionibus Synodalibus adoptavit, ut ex earum tit. 9. art. 5. num. 3. videre licet. Itaque, si incerta, aut suspecta sit illius pœnitentia, quem constat habituali peccandi consuetudine irretitum fuisse, idque in animo habere, ut post Confessionem peractam, primo quoque tempore, ad sacrum Ordinem suscipiendum progrediatur; sine ulla dubitatione dicendum est, huic differendam esse absolutionem, donec certiora præbeat conversionis suæ argumenta: nec enim aliter fidelis et prudens Confessarius erga

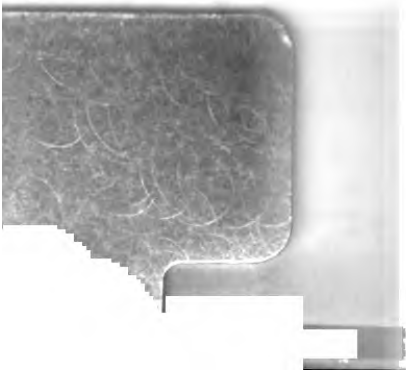
hujusmodi pœnitentem se gerere debuisset, etiam remotâ illius cogitatæ Ordinationis circumstantiâ. Casus igitur, qui in controversiam adduci potest, is est, quo pœnitens eo usque in peccatis habitatus, ad sacros Ordines promoveri intendat, simulque talia contriti cordis indicia præseferat, ut Confessarius illius conversionem sinceram meritò existimare valeat, atque confidere, eum non ampliùs relapsurum esse in antiqua peccata, quorum consuetudine involutus fuit : in his enim circumstantiis quæritur, an sicuti Confessarius absolutionem illi statim conferret, si sacrum Ordinem suscepturus non esset, ita possit ac debeat id ipsum facere, cùm sciat, eundem in limine esse suscipiendi sacram Ordinationem; an verò, propter reverentiam Ordini debitam, et propter periculum, ne fortè in priora peccata post Ordinationem relabens, graviores et magis abominabiles Divinæ Majestati offensas inferat, aliquid amplius à pœnitente exigere debeat, quod extra casum proximæ illius Ordinationis minimè exigeret; illius nempe absolutionem differe, et nova ab eo petere experimenta, quibus veram atque sinceram conversionem suam magis magisque ostendat. Profectò negari nequit, hujusmodi pœnitentis spiritualem Directorem anticipiti nimiùm cura in hac facti specie distrahendum fore : nullam verò suppetere generalem regulam, quæ in hujusmodi casibus indistinctè ab eo adhiberi valeat. Quare non aliud consilium eidem præberi posse censemus, quàm ut omnia personæ, rerum, et casuum adjuncta diligenter inspiciat, et maturè perpendat; meminerit etiam, sibi non modò Judicis, sed etiam Medici partes impositas esse; Medici autem officium esse, eam curam ægroto adhibere, eaque ipsi præscribere remedia, quæ credit illius saluti magis opportuna et proficua fore : quemadmodum scitè ad rem nostram animadvertit

Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnit. disput. 14. sect. 10. num. 167. et seq. præcipuè verò num. 171.* Denique Divini luminis opem enixis precibus imploret, ut illius ductum sequens, neque se ipsum prodat, neque pœnitentem suum, cui aliquando absolutionis dilatio salubrior esse potest, quam properata ejusdem concessio, non exactis priùs novis experimentis super illius conversionis firmitate. Quoniam verò ejusmodi casus faciliùs se offerre possunt in audiendis eorum Confessionibus, qui jam in domum exercitiis spiritualibus destinatum statutis temporibus se receperunt, ut sacris Ordinibus in proxima Ordinatione initientur; atque in his circumstantiis ad ceteras difficultates accedit infamiæ metus, quam pœnitens subeundam sibi fore asserit, si in ea Ordinatione non amplius promoveatur: tunc necesse erit (neque id sanè prudenti Confessario admodum difficile esse poterit) hujusmodi ordinando ante oculos ponere, non modò æternam salutem quovis humano respectu potiolem esse debere, verùm etiam nihil infamiæ in eo esse, si quis dicat et fateatur, velle se maturiùs cogitare de ineundo ejusmodi vitæ instituto, quod graviora secum fert onera, quodque semel susceptum, per omnem vitam necessariò servandum erit. Hæc de proposita quæstione paucis disserenda judicavimus quoniam et ab argumento hujus capituli minimè aliena erant, et id fuisse novimus subjectum celeberrimæ controversiæ, quæ elapsis annis in una ex principibus Italiæ urbibus agitata fuit.

600008507

4

et innumerabilium fœminarum pudor, tantum ad sacratissimam diem, injuriis appetatur: ut etiam ipsius sanctæ religiatur accessus. Idem consilium cepere illi Toletani III. anni 589. can. 23. relat. *de Consecrat. Can. 2.* ubi interponitur decreverunt Reccaredi Regis auctoritate eandem pestem ex Hispania eliminanda est omninò irreligiosa consuetudo, quæ per Sanctorum solemnitates agere populi, qui debent Officia Divina attentius et turpibus invigilent canticis, non negligentes, sed et Religiosorum officiis perstremitur, ut ab omni Hispania depellatur, et ad Concilio sancto curæ committitur. Tolerare non potuit Ecclesia, ut verisimile videretur præstari turpis et obsequium à Paganis exhibebatur falsis numinum ad rem ajebat Auctor *sermon. de tempore num. 4.* inter Opera S. Augustini. *art. 2. col. 437. in Append. Isti infidelium homines, qui balationes et saltationes in Basilicas Sanctorum exercere nec metuent, etsi Christiani ad Ecclesiam de Ecclesia revertuntur; quia ista consuetudo de Paganorum observatione reverterrò ad cohonestandas choreas quid exemplum Davidis, jampridem ponitur in *de Pœnitentia lib. 2. cap. 6.* quod Ambrosio adjudicandum, contra Augustinum et Rivetum, omnes eruditi consentiunt, ut ille ait, per mysticam Davidis visionem, unicè Deus præmonstrare debet, quibus omnia in figura contingunt, *utque corpus adtollat impigrum, nec membra, vel tardis sinat torpere* et cetera cavendum ait, ne quis putet*

CAPUT TERTIUM.

Ab eadem novitatis nota nonnullæ vindicantur Synodales Constitutiones, Alatrinæ videlicet, Ulyssiponenses, Barchinonenses, Herbipolenses, et aliæ.

IN civitate Alatrina hic inoleverat detestandus abusus, ut in festo S. Sixti I. Papæ, præcipui civitatis Patroni, viri et mulieres ante Ecclesiæ fores choreas ducerent, incompositos agerent saltus, aliasque ludieras corporis gesticulationes, quæ potiùs Bacchi orgiis, quàm Christi Martyris solemnitati, conveniebant. Providus Episcopus has ethnicæ certè superstitionis reliquias Edicto suo proscripsit. Contra Episcopi Edictum, consueto novitatis obtentu, reclamatum est ad Sacram Congregationem Episcoporum, et Regularium. Marcellus Severolus, Romanæ Curiæ Advocatus, multis argumentis conatus est Alatrinam consuetudinem sustentare, atque ab omni superstitionis macula purgare, innixus potissimùm exemplo Regii Prophetæ Davidis, qui divino afflatus Spiritu ante Dei Arcam saltavit: sed Severoli conatus infregit alter æquè doctus Advocatus Fatinellus de Fatinellis, qui pro Episcopi Edicto stetit. Etenim choreæ, aliæque corporis jactationes, propter sibi insitam turpitudinem, quæ nullo religionis fuce obumbrari potest, per plures Conciliorum canones jamdiu explosæ fuerant, et, ne in celebritatibus Sanctorum, ad valvas præsertim Ecclesiarum, fierent, severè interdictum. Africani Patres, ut legere est *can. 60. in Cod. Canonum Ecclesiæ Africanæ tom. 1. Collectionis Harduini col. 898.* legem Imperialem postulandam statuerunt ad compescenda tripudia, quibus SS. Martyrum natalitia profanabantur: *Quibus diebus, quod pudoris est dicere, saltationes sceleratissimas per vicos, atque plateas exercent, ut matro-*

nalis honor, et innumerabilium fœminarum pudor, devotè venientium ad sacratissimam diem, injuriis lascivientibus appetatur: ut etiam ipsius sanctæ religionis penè fugiatur accessus. Idem consilium cepère Patres Concilii Toletani III. anni 589. can. 23. relat. à Gratiano dist. 3. de Consecrat. Can. 2. ubi interponendam pariter decreverunt Reccaredi Regis auctoritatem, ut eandem pestem ex Hispania eliminarent: Exterminanda est omninò irreligiosa consuetudo, quam vulgus per Sanctorum solemnitates agere consuevit, ut populi, qui debent Officia Divina attendere, saltationibus et turpibus invigilent canticis, non solùm sibi nocentes, sed et Religiosorum officiis perstreperentes. Hoc etenim ut ab omni Hispania depellatur, Sacerdotum et Judicum à Concilio sancto curæ committitur. Equidem tolerare non potuit Ecclesia, ut veris Christi Sanctis ille videretur præstari turpis et obscœnus cultus, qui à Paganis exhibebatur falsis numinibus: uti enim ad rem ajebat Auctor sermon. 265. olim 215. de tempore num. 4. inter Opera S. Augustini tom. 5. part. 2. col. 437. in Append. Isti infelices et miseri homines, qui balationes et saltationes ante ipsas Basilicas Sanctorum exercere nec metuunt, nec erubescunt, etsi Christiani ad Ecclesiam venerint, Pagani de Ecclesia revertuntur; quia ista consuetudo balandi de Paganorum observatione remansit. Neque porrò ad cohonestandas choreas quidquam prodesse exemplum Davidis, jampridem ponderavit Auctor Operis de Pœnitentia lib. 2. cap. 6. num. 42. et 43. quod Ambrosio adjudicandum, contra Petrum Soto, et Rivetum, omnes eruditi consentiunt. Quoniam, ut ille ait, per mysticam David ante Arcam saltationem, unicè Deus præmonstrare voluit Hebræis, quibus omnia in figura contingebant, ut unusquisque corpus adtollat impigrum, nec humi pigra jacere membra, vel tardis sinat torpere vestigiis; et propterea cavendum ait, ne quis putet

nobis saltationis lubricæ histrionicos motus, et scenæ deliramenta mandari: tom. 2. Oper. S. Ambrosii col. 426. Sanè lib. 2. Regum cap. 6. ubi Davidis saltatio refertur, illud adjicitur, quòd Michol, illius uxor, non magni fecit, imò despectui habuit illius agendi modum: Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit Regem David subsilentem atque saltantem coram Domino, et despexit eum in corde suo. Cujus judicium certo quodam modo, veluti rationabile, approbare videtur Tostatus in dictum cap. 6. quæst. 19. et in lib. 1. Paralip. cap. 15. quæst. 42. per hæc verba: Quodammodo rationabiliter indignata est Michol redarguens eum. Et quidem Salius ad annum Mundi 2990. num. 47. et 48. advertit, mirum non esse, si Tostatus, natione Hispanus, in Davidis saltatione quamdam veluti levitatem reprehenderit cum eam parùm consentaneam reputare debuerit gravitati, quæ apud Hispanos adeo rigidè servari solet; Ex patria disciplina, quæ gravitatem habet à teneris unguiculis plurimùm commendatam, et levitatem aspernatur, ac meritò respuit. At, si rem penitus inspiciamus, neque verum est, Davidis factum à Tostato reprehendi; cum is propositam quæstionem sequentibus deinde verbis concludat cit. quæst. 19. David tamen excusatur, eò quòd egerit omnia ista ex affectu cordis; erat enim vir valdè Deicola, et nesciens qualiter Deo placeret, humiliabat se coram eo quantum poterat, et faciebat hæc ex affectu: neque verò dici potest, Hispanam gravitatem choreas hujusmodi omninò respuere; cum etiam nunc in solemnitate Corporis Christi mos iste in Hispaniis perseveret, ut in publicis supplicationibus, dum Sanctissima Eucharistia circumfertur, non pauci procedant diversis vestibis induti, qui variis saltationum generibus, animi lætitiâ, et devotæ mentis obsequium erga augustissimum Mysterium ostendere gestiunt; idque ab Hispanis Episcopis, et Præsulibus

toleretur tum propter consuetudinis vetustatem , tum propter chorearum hujusmodi naturam et qualitatem , quæ non ea secum fert absurda , ob quæ Episcopus Alatrinus illas , de quibus hîc agimus , proscribendas existimavit. Et quidem Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium , omnibus ritè perpensis , Episcopi Constitutionem , spreto novitatis argumento , quo impetebatur , approbavit ; quemadmodum nos ipsi retulimus *in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 31. num. 34. in fin.*

II. In Synodo Ulyssiponensi vetitum fuerat tabernariis , ne festis diebus res , etiam ad victum necessarias , venderent iis matutinis horis , quibus in Ecclesiis solemnia peragebantur officia. In Constitutionibus Synodalibus Barchinonensibus interdictum pariter fuit mercatoribus , ne iisdem Deo dicatis diebus ullam exercerent negotiationem ; omnesque sive mercatores , sive artifices , jussi sunt iisdem diebus suas apothecas obserare , nullique , aliquid emendi causâ , aditum in eas permittere. Utraque Constitutio , quamquam nihil de novo decerneret , sed Dei , atque Ecclesiæ legem instauraret , et inculcaret , nihilominùs insimulata fuit novitatis , atque acerrimè impugnata , sed perperàm ; nam prima approbata fuit à Sacra Rota *decis. 1583. num. 8. coram Penia , et decis. 33. coram Dunozzett. et decis. 293. coram Ubaldo* ; altera verò confirmata à Sacra Congregatione Concilii die 13. Martii 1679. et die 27. Martii 1683. sicuti legitur in regestis , refertque Nicollius *in Prax. Canonic. tom. 1. lit. C. §. 1. num. 44.*

III. Fridericus Carolus Episcopus Bambergensis et Herbipolensis , cùm anno 1740. collegiatam Ecclesiam visitaret S. Joannis in Haugis civitatis Herbipolensis ; parvipendens Capituli querimonias , nihilque metuens novatoris censuram , quam sibi præ-

videbat irrogandam, antiquam proscrispsit consuetudinem, in eadem Ecclesia vigentem, quam referre, atque à suâ initio repetere, neque inutile, neque injucundum fore existimamus. Perspectum, et exploratum est omnibus, qui veteres Ecclesiæ annales vel leviter pertractarunt, jam à seculo VIII. auctore Crodogango Episcopo Metensi, efformata fuisse Canoniorum Collegia ad imaginem Monachorum, à quibus Canonici in hoc tantum differebant, quòd regulam quidem ipsi servarent à sacris canonibus, atque Ecclesiæ Patribus, Clericis præscriptam, religiosa tamen vota non noncuparent: hoc quippe unicum discrimen inter utrosque intercessisse colligitur ex Capitulari Aquisgranensi anni 789. *cap. 71. tom. 1. Capitular. Baluzii col. 237.* ubi ita cautum legimus: *Simul et hoc rogare curavimus, ut omnes ubicumque, qui se voto monachicæ vitæ constrinxerunt, monachicè et regulariter omnimodis secundum votum suum vivant, secundum quod scriptum est: Vota vestra reddite Domino Deo vestro..... Similiter qui ad Clericatum accedunt, quod nos nominamus canonicam vitam, volumus, ut illi canonicè secundum suam regulam omnimodis vivant, et Episcopus eorum regat vitam sicut Abba Monachorum.* Inde verò factum arbitramur, ut more Monachorum, quorum vivendi rationem, etsi voto soluti, Canonici in omnibus imitabantur, priusquam Capitulis sive Cathedralium, sive Collegiatarum Ecclesiarum insererentur, tyrocinium subirent sub cura Præpositi, à quo morum disciplina imbuerentur, et sub magisterio Scholastici, cujus munus erat juniores illos, et novitios Canonicos litteris, bonisque artibus informare: quemadmodum observat Antonius Matthæi *lib. 2. de nobil. cap. 39.* pluribusque exornat Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 3. cap. 8. num. 2. et seq. et cap. 70. num. 8.* Tyrocinii verò tempore multa ipsis subeunda erant

incommoda , molestiæ haud leves tolerandæ , ut per dura , et aspera quæque probati , ad reliquam vitam *canonicè* transigendam assuescerent : etenim , si jampridem Gregorius Magnus neminem sacris Ordinibus initiari voluit , nisi post probationem , teste Joanne Diacono *in ejus Vita lib. 2. num. 16.* apud Mabillon. *in Act. SS. Benedict. sec. I. pag. 408.* multò magis probandi erant Canonici , qui ad exactam componebantur normam Monachorum , de quibus scribit Petrus Blesensis *epist. 13. Novitiorum claustralium mentes adhuc desideriorum carnalium humoribus gravidæ , et tumentes , non acceptantur in sacrificio Domini , nisi priùs igne tribulationis torreantur ; nec paleas priorum deponunt affectuum , nisi per laborem , et abstinentiam confringantur :* et ad rem nostram magis appositè Fructuosus Episcopus *cap. 18. suæ Regulæ de novitio loquens , part. 2. Cod. Regul. Holstenii pag. 274.* ait : *Monasterium sub Regula introducatur , et anno integro à cunctis Fratribus , ex industria , conviciis comprobetur.*

IV. Postquam autem obsoleta est Crodogangi institutio , et Canonici , abjectâ vitâ communi , ac regulari observantiâ , in sua quisque domo , secularium more , vivere cœperunt , quod in Germania contigisse , fluente seculo X. auctor est Trithemius *in Chron. Hirsaugiens anno 977.* nonnulla pristinæ disciplinæ remansêre rudera , quæ adhuc hodie visuntur tum in Canonico Scholastico , tum *in anno residentiæ* seu *claustrali* quem quorundam Capitulum Germaniæ Canonici certâ anni die auspicari debent , atque in Ecclesiæ servitio integrum transigere , priusquam in Capitulum admittantur , suæque Præbendæ fructus participant. Sed in eo etiam clariùs veteris disciplinæ vestigium conspicitur , quod in aliis ejusdem Germaniæ Capitulis est in more positum ; nimirum , ut qui Canonicatum adepti

sunt, non statim post annum residentiæ, sicuti alibi fit, Capitularibus annumerentur, sed meram expectativam habeant vacaturæ Præbendæ Canonialis, ideoque non appellentur absolutè *Canonici*, sed *Domicellares*, seu *Domicelli*, quasi non *Domini*, sed *Dominuli* sint, ut hâc ipsâ nomenclaturâ differant à veris *Canonicis*, quos jam appellatos fuisse *Dominos*, testatur vetus monumentum apud Lucam Dacherium *tom 3. Spicilegii novæ editionis pag. 561*. Hi quippe *Canonici Domicellares* speciem quamdam referunt juniorum Clericorum, quos diximus in tyrocinio olim detentos, variisque exercitationibus probatos, ut deinde in *Canonicorum Collegium* coöptarentur. Equidem *Patres Concilii Moguntini*, anni 1549. de iis, quæ ad mores pertinent *cap. 86. de Domicellariis*, perinde ac de *Novitiis* in probatione degentibus, in hunc modum loquuntur *tom. 9. Collectionis Harduini col. 2134. Hactenus in Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis (saltem in ea parte, quâ majores nostri non sine magna ratione juniores Canonicos, quos Domicellares vocant, non statim, ut Beneficia acceperint, ad Capitula admitti, sed ad tempus sub jugo Prælatorum detineri voluerunt) satis negligenter advigilatum esse, non sine Ecclesiarum pernicie, sentimus: dum hi, quibus ea cura incumbit, ad studia et mores Domicellarium parùm attendentes, si modò Domicellares certum tempus in Beneficii possessione exegissent, aut pecuniam pro emancipatione constitutam numerassent, sine ampliori delectu quosvis ad Capitula admiserunt, etiam eos, quos nec vitæ honestate, nec doctrinâ satis idoneos, aut Ecclesiis utiles futuros norint... Quarum indemnitati consulere volentes Prælatorum, Capitularum, et aliorum, quorum interest, conscientias duximus onerandas: hisque districtè præcipiendo injungimus, ut in posterum, non secundùm prætensam consuetudinem (quæ in*

hac parte , ut Ecclesiis perniciosa , irrationabilis , aut potius corruptela censenda est) quoslibet , sed secundum conscientiam idoneos tantum , et dignos ad Capitula præsertim Metropolitanum , et Cathedralia admittant.

V. Ejusmodi Canonici Domicellares reperiuntur in præfata Ecclesia S. Joannis in Haugis ; iique , cum essent in Capitulum recipiendi , hoc quasi postremum sui tyrocinii subibant experimentum : ab humeris ad lumbos denudati transibant per medium agmen Canonorum Capitularium , à quorum singulis virga , quam quisque manibus tenebat , cædebantur ; eoque experimento peracto , veluti per aspersa quæque probati , atque à tyrocinio subducti , Capitularibus accensebantur. Hunc autem morem promanasse opinamur ex illa veteri instituto , à Monachis ad Canonicos derivato , Novitium scilicet lacesseendi injuriis , conviciis , et probris , sicuti ab Episcopo Fructuoso audivimus. Alia præterea potuit esse ejus consuetudinis origo. Antiquis Romanorum legibus , emancipatio liberorum è patria potestate fiebat *cum injuriis , et alapis* , ut dicitur *Novell. 81. in præfat.* et observant Antonius Perez *in Cod. tom. 2. lib. 8. tit. 49. num. 2.* Vincen- tius Gravina *Orig. Jur. lib. 2. num. 83.* Heinec. *Instit. Justin. lib. 2. tit. 12. et Antiquit. Romanar. tom. 1. lib. 1. cap. 12. §. 5. et 9.* inter ceteros enim ejusdem ritûs , quos describit Cajus *Instit. cap. 6.* hic ultimus erat , aliorumque complementum : emancipandus , post tertiam manumissionem , servorum more , *circumducebatur* , quasi ei libera daretur facultas abeundi quo vellet , *et colapho percutiebatur* ; quo præstito , emancipatio censebatur omnibus numeris absoluta.

VI. Jam verò , admissionem Canonici Domicellaris in Capitulum speciem quamdam fuisse emancipationis , per quam ille liberaretur à nexu scholæ , et

subtraheretur à jugo Canonici Scholastici, colligimus tum ex antiquis statutis Ecclesiæ Ultrajectinæ, relatis ab Antonio Matthæi *de nobil. lib. 2. cap. 39.* in quibus ita cavetur: *Si Scholaris ad Præbendam assumptus fuerit, vocem tamen in Capitulo non habebit, donec vigesimum ætatis suæ annum attigerit, et per Scholasticum nostrum Decano, et Capitulo nostro emancipandus præsentatus ut idoneus fuerit: et rursus de officio Scholastici: Ad ipsum pertinet Scholares examinare tam in scientia, quàm in moribus, ætate; et, cum habiles reperti fuerint, Decano, et Capitulo nostro emancipandos præsentare: tum ex vetusto diplomate, quod occurrit apud Schaten. Lib. 11. *Annal. Paderbon. ad ann. 2131.* ubi circa finem hæc habentur: *Nullus Canonorum de cetero emancipabitur, quin idem juret, ne numerus Canonorum excedat numerum Præbendarum.* Quocirca improbabile non est, præfatum modum, eum in Capitulum introducendi per convicia et verbera, ortum habuisse à veteri ritu emancipationis, quem postea abolevit Justinianus *in leg. ultim. Cod. de emancip. liber.**

VII. Sed, quidquid sit de illius consuetudinis origine, quam nobis dumtaxat conjicere, certò tamen assequi non licuit, eam prudenti sanè consilio extirpandam duxit laudatus Fridericus Carolus Episcopus Herbipolensis opportuno decreto, hisce verbis concepto: *Sicut quæ laudabiliter olim constituta, vel ab antiquo observata esse noscuntur, retinenda sunt in posterum; ita è contra, quæ honestati, modestiæque Ecclesiasticæ, vel bonis moribus adversantur, sacris inimica canonibus, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, adeo vires non contrahunt ab antiquitate, quin tamquam abusus reformari debeant.* Enimverò, cum hodie inter Canonicos Domicellares non soli adolescentuli, sicuti forsitan retroactis temporibus, sed viri numerentur ætate, et prudentiâ

plerumque maturi, et quandoque etiam Episcopali caractere exornati, jure ac merito indecorum et turpe illi visum est; ut isti humeris denudatis sub ferularum ictibus in Capitulum admitterentur. Obstiterè utique Canonici novæ sanctioni, quâ querebantur antiquum everti Capituli institutum, cujus initii non extabat memoria; sed frustrà, quoniam nos, quibus jam tum universalis Ecclesiæ regimen obtigerat, considerantes, non posse vetustatis argumento abusus sustineri, qui rectæ rationi, decentiæ, atque honestati adversantur, consilium Episcopi summopere commendavimus, ejusque decretum confirmavimus.

VIII. Præterea, ut à proposito de Canonicis argumento non discedamus, meritò hic recensendæ veniunt Synodales quorundam Episcoporum Constitutiones, quibus decernitur, ut Canonici suarum Cathedralium, aliarumque Ecclesiarum Collegiatarum, dum Choro intersunt, minimè putent, se, meram ibi assistentiam præstando, muneri suo satisfacere, sed ut re ipsâ canant et psallant, suasque voces adjungant inferioribus ministris, Horas Canonicas, aliasque præscriptas preces canentibus et recitantibus. Etenim non semel accidisse novimus, ut hujusmodi Constitutiones, tamquam novitatem importantes, in hominum censuras incurrerent; cum contra commendari debuissent, quòd per eas tolleretur abusus contra leges inductus, ut Canonici à cantu, et psalmodia abstinerent, et statuarum more in Chori subselliis locati, Divinas laudes ab aliis concelebrari audientes, ipsi silentium servarent. Sanè non ignoramus, in quorundam libris scriptum reperiri, licitum esse Canonicis Choro præsentibus assistere, et cantum ommittere, quoties aut in Præbendarum fundatione ab hujusmodi onere exempti fuerint, cum possit Fundator etiam contra legis positivæ præscriptum aliquid in fundatione statuere,

aut quoties iisdem Canonicis à summo Pontifice concessum fuerit Indultum exemptionis à cantu, firmâ remanente obligatione Divinis Officiis in Choro assistendi; cùm enim Pontifex valeat omnimodam iis libertatem tribuere, nimirùm eos etiam ab assistentia Choro præstanda eximere, multò magis potest, legitimâ aliquâ suadente causâ, eos à psallendi debito absolvere, et nihilominùs ad frequentandum Chorum adstringere. Ita docent Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. de Horis Canonicis cap. 12. num. 11.* Azor. *Instit. Moral. part. 1. lib. 10. cap. 11. quæst. 6. et 7.* Persicus *in tractat. de Horis Canonicis dub. 4. num. 12. et 13.* Sed, quidquid sit de singularibus hujusmodi casibus, qui disputationis gratiâ ab Auctoribus conficti potiùs, quàm re ipsâ existentes dici possunt; negari profectò nequit, quòd, cùm Chorus ad canendas psallendasque Horas Canonicas institutus fuerit, eique non solùm inferiores ministri, et cantores, sed ipsi quoque Ecclesiarum Canonici, ex eorum officio debito, assistere teneantur, hi etiam ad canendum et ad concinendum inferiorum ministrorum Deo psallentium vocibus, ex ipsa eorundem officii natura tenentur. Ideoque fatendum est, et rationi, et justitiæ consonas esse Constitutiones Synodales, quæ id à Canonicis præstari jubent, easque odioso novitatis nomine immeritò traduci, cùm potiùs laudandæ essent, utpote prava corruptelarum germina excindentes, quæ nimiâ forsàn Prædecessorum indulgentiâ in agro Dominico radices egerant. Auctoritates, et canones Conciliorum tam Provincialium, quàm Synodaliùm, quibus hæc sententia confirmatur, videri possunt apud Pontas *in verb. Canonicus cas. 6. Genettum Theol. Moral. tom. 2. tract. 1. cap. 7. de Beneficiis quæst. 11.* Natalem Alexandrum *Theol. Moral. lib. 2. cap. 8. de Horis Canonicis tom. 2.* Quæ autem hac de re statuta fuerunt à S. Pio V. in sua Constitutione 35. *Bullar. Roman. tom. 2.* quæque satis

apertè decreta leguntur in Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 12. de reform.* ea per nos expensa fuerunt in *nostra Instit. 107. Latinæ editionis*, in qua etiam complures adduximus resolutiones Sacræ Congregationis prædicti Concilii Tridentini Interpretis, eidem sententiæ constanter faventes, quas Lector ibidem videre poterit §. 3. *num. 16. et seq.* Concordant Epistola encyclica, quam ad Episcopos Italiæ conscripsimus Pontificatûs nostri anno quinto, impressa in *Bullario nostro tom. 1. num. 103.* in qua de hoc etiam argumento aliqua innuimus §. 24., ac demùm Litteræ nostræ in forma Brevis die 19. Januarii 1748. datæ ad Cardinalem Patriarcham Delphinum super concessione nonnullorum privilegiorum favore Capituli et Canonorum Ecclesiæ Cathedralis Veronensis, quæ Litteræ impressæ sunt in *supplemento ad calcem volum. 3. ejusdem Bullarii nostri num. 4. pag. 585.*

IX. Ex hactenus dictis colliget Episcopus, non esse sibi metuendum à novatoris calumnia, cùm Constitutiones edit, quas necessarias agnoscit ad depravatos populi, Clerique mores reformandos, et sanctissimos Ecclesiæ canones reparandos, temporum injuriâ hominumque malitiâ labefactatos: facilè quippe ab improborum dicteriis se tuebitur decreto Tridentini *sess. 22. cap. 1. de reform.* ubi, postquam omnes innovavit Constitutiones, ad vitam, et honestatem Clericorum pertinentes, Episcopos alloquens, ait: *Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimùm in usum revocari, et ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.*

CAPUT QUARTUM.

Quœnam sit novitas in Diœcesim non inducenda : et primò , ne veteris disciplinæ restituendæ studio contra recentiores leges , aut consuetudines generaliter receptas , decreta fiant : ubi de Clericorum habitu , et de eorum cohabitatione cum mulieribus consanguineis , aut affinibus.

QUEMADMODUM prudenter se gerit Episcopus in id incumbens , ut pristina disciplina , quam præfocavit abusus , in sua diœcesi revirescat ; ita imprudenter agit , qui mores in eam inducere tentat aut nunquam receptos , aut ex rationabili causa postea obsoletos , præcipuè si res ejusmodi respiciant , in quibus mutatio fieri potuit sine ullo Ecclesiæ dispendio , et purioris ethices jactura. Quoniam autem in hac re , quæ à rerum , temporum , et locorum circumstantiis maximè pendet , impossibile est universalem regulam constituere , in omni eventu æquè ab omnibus , atque ubique servandam , regulæ loco esse poterunt nonnulla , quæ in hoc , et sequenti capite proferemus , exempla.

II. Episcopus restituendæ Ecclesiasticæ disciplinæ studiosus , plurimas saluberrimas paraverat Constitutiones , in sua Diœcesana Synodo propediem promulgandas. Eas nobis , qui tunc temporis Secretarium agebamus , S. Congregationis Concilii , pro sua erga nos humanitate amicè dedit examinandas. Earum unam offendimus , in qua prohibebatur Clericis usus fibularum in calceis , adjectâ in transgressores haud levi pœnâ : ejusque Constitutionis ratio petebatur *ex Cap. Clerici , 15. de vit. et honest. Clericor.* ubi Innocentius III. inter cetera ornamenta Clericis interdicta , fibulas etiam recenset , inquit : *Fi-*

bulas omninò non ferant. At nos amico Episcopo suasimus, ut hanc Constitutionem deleret; neque his temporibus aptari diximus laudatam Innocentii III. Decretalem, utpote quæ de fibulis loquitur diversis sanè ab illis, quæ nunc communiter apud honestos viros sunt in usu: fibulas enim ad merum olim pertinuisse luxum, et vestium ornatum, testatur Ulpianus *in leg. Argumento*, 25. ff. *de auro, et argento legatis*, inquit: *Fibulæ ornamenta magis, quàm vestis sunt*: et prosequuntur Petrus Faber *lib. 1. semest. cap. 16.* et Chiffletius *in Anastasi Childerici cap. 16.* et quidem mollia erant ornamenta, mulierum potiùs, quàm virorum propria, quemadmodum *in cit. leg.* notavit Glossa *verb. Ornamenta*, traditque Plinius *lib. 33. cap. 1.* scribens: *Fibulas, et alia muliebris cultus*: quamvis reverà, eodem Plinio teste, non deessent viri, qui mulierum more, aureis, et gemmatis fibulis suas vestes constringerent; quem etiam morem indicat illud Virgilii *Æneid. 1. Aurea purpuream subnectit fibula vestem.* Quia porrò mulieres, calceorum loco, semper utebantur soleis, quas viri domi tantùm gestabant, quod deducitur ex Gellio *lib. 13. cap. 21.* eas pariter pretiosis fibulis revinciebant: quæque ad soleas colligandas erant necessariæ, ad merum luxum et pompam fuerunt postea etiam in calceamentis adhibitæ. Ad hujus verò generis calceamenta, pretiosis fibulis adornata, allusit Concilium Carthaginiense IV. anni 398. *cùm cap. 45. tom. 1. Collectionis Harduini col. 982.* ait: *Clericus nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat*: eademque respexit Concilium Matisconense anni 581. *cùm can. 5.* edixit: *Nullus Clericus sagum, aut vestimenta, vel calceamenta secularia, nisi quæ religionem deceant, induere præsumat*: *tom. 3. Collectionis Harduini col. 452.* De præfatis pariter fibulis, vanitati, et pompæ unicè inservientibus, loquitur Innocentium III.

liquet ex contextu; ait quippe : *Fibulas omninò non ferant, neque corrigias auri, vel argenti ornatum habentes.* Fibulæ autem, quæ hodie ad calceos colligandos sunt in usu, nisi sint gemmis distinctæ, nullam præseferunt vanitatem, sed solius commoditatis causâ adhibentur etiam ab hominibus infimæ plebis, et pauperrimis. Quocirca illas Clericis interdicerè, esset malè feriatorum hominum linguas ad dicteria, et scommata incitare, absque ullo Ecclesiasticæ disciplinæ profectu.

III. Similiter alius Episcopus, et pietate et doctrinâ insignis, nobis etiam prædictum munus ob-euntibus indicavit, inter Synodales, quas edere parabat, Constitutiones unam se condidisse, quâ prohibebat Ecclesiasticis secularibus lugubres vestes in consanguineorum et affinium obitu induere; siquidem animadverterat, tum Cardinales, et Romanæ Curiaë Præsules in Urbe, tum Episcopos extra Urbem, hâc ipsâ ratione se gerere : præterquamquod Regulares nullibi conspiciuntur quidquam in vestitu immutare, decedentibus licèt eorum parentibus, aut fratribus, nedum remotioribus consanguineis. Addebat, id sibi valde consentaneum videri doctrinæ B. Pauli Apostoli, qui in epistola ad Thessalonicenses cap. 4. ita scribit : *Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini, sicut et ceteri, qui spem non habent.* Ad hæc nos quidem respondimus, valde optandum esse, ut Clerici hanc legem servarent, utpote quæ et Ecclesiasticis regulis, et aliis Synodalibus Constitutionibus omninò conformis esset. Nam inter Tarraconensis Ecclesiæ statuta unum adest anno 1338. editum, quod legitur tom. 1. lib. 3. in hæc verba conceptum : *Ne Clericus in sacris Ordinibus induat se de nigro, seu de vestibus lugubribus, per mortem alicujus, nisi fuerit pater, aut mater, frater, aut soror, aut dominus, quas etiam ultra duos menses portare non possit.*

In Concilio Toletano, quod sub Pontificatu Sixti IV. celebratum fuit, *can. 8.* ita legitur: *Ulteriùs lutosas vestes induere Clerici in sacris Ordinibus constituti, vel Beneficiati, non audeant.* Magis adhuc severa est lex à S. Carolo edita in Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. *part. 3. Actor. Eccles. Mediolanensi, part. 1. pag. 268.*, quâ scilicet cuilibet Clerico, *qui amictu Clericali indutus incedit*, districtè prohibetur, *ne in propinquorum, ne parentum quidem obitu, vestes lugubres more laïcorum induat gestetque. sed pium erga propinquos mortuos charitatis studium, officiumque præferat omni aliâ ratione, quæ cum Clericalis ordinis decore, dignitateque omninò conveniat.* Et huic quidem per omnia concordant Constitutiones aliarum Synodorum, videlicet Amerinæ anni 1595, Placentinæ anni 1589, Florentinæ ejusdem anni. At nihilominùs eidem Episcopo insinuandum duximus, ut, antequam hujusmodi Constitutionem in Synodo publicaret, quæ novitatis speciem in illius diœcesi procul dubio habitura erat, rem totam maturè perpenderet, videretque, an sibi polliceri posset, eandem re ipsâ observatum iri, neque potiùs occasionem daturam esse Clericorum recursibus, obloquutionibus, et querelis, non sine periculo, ut laïci quoque in partes accederent. Quibus ille in bonam partem acceptis, ac secum prudenter expensis, à decreti publicatione abstinendum existimavit.

IV. At multò magis cavendum est, ne, obtentu renovandi pristinos Ecclesiæ canones, quidquam in Synodo statuatur, quod contrarium sit posterioribus legibus, quibus antiquæ disciplinæ rigor nonnullis in rebus expressè mitigatus dignoscitur. Exemplum esse potest in cohabitatione Clericorum, et mulierum, de qua nos pluribus disseruimus *in nostra Institut. 83.* Ne Ecclesiæ ministrorum exi-

stimatio, ullâ fœdi criminis probabili suspitione imminueretur, magna Synodus Nicæna *can. 3.* juxta versionem Dionysii Exigui *tom 1. Collectionis Har- duini col. 323.* ita sancivit : *Interdixit per omnia magna Synodus, non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omninò, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem, nisi fortè aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel eas tantùm personas, quæ suspicionem effugiunt.* Quænam porrò dicerentur mulieres *subintroductæ*, litigant Eruditi. Putarunt aliqui cum Turriano *lib. 2. de dogmat. character. Verbi Dei pag. 93.* eo nomine denotari uxores, quibus Clerici, priusquam Ecclesiæ militiæ adscriberentur, essent legitimo conubii fœdere copulati : sed istorum opinio explosa fuit à Gothofredo *in not. ad Cod. Theodos. lib. 16. tit. de Episc. leg. 44.* ubi ostendit, Græcum vocabulum, à Nicænis Patribus adhibitum, nequaquam conjugem, sed fœminam significare omninò extraneam nulloque parentelæ vinculo Clerico devinctam. Alii cum Christiano Lupo *in not. ad præfat. can. tom. 1. pag. 21. et seq.* eâ voce designari opinantur *Agapetas*. Erant autem *Agapetæ*, Deo devotæ fœminæ, quas Deo pariter sacrati viri, per quamdam spiritualis adoptionis speciem, sibi in matres, sorores, aut filias adsciscebant, et pietatis fovendæ studio, aut certè prætextu, secum domi retinebant. Quia verò hujusmodi contubernium, etsi fortasse plerumque flagitio careret, flagitii tamen periculo, et suspitione nunquam profectò vacabat, semper fuit ab Ecclesia improbatum. In illud acriter in- vectus est Cyprianus *epist. 62. ad Pomponium Episcopum*. Patres Antiocheni scribentes ad Dionysium Papam, apud Eusebium *lib. 7. cap. 30.* Paulo Samosateno, Synodali sententiâ è Patriarchatu dejecto, maximo crimini dederunt, quòd *subintroductas* haberet, suisque Clericis permetteret mulieres :

Quid hinc referre attinet (ajebant) subintroductas, ut Antiocheni vocant, mulieres tam ipsius, quam Presbyterorum ejus, ac Diaconorum? in quibus non hoc solum, sed etiam alia insanabilia crimina, quorum conscius est, et quorum ipsos reos esse convicit, nihilominus tegit, ac dissimulat, ut illos sibi obnoxios habeat. Ad eundem autem scopum propulsandi ab Ecclesia Agapetarum pestem, ut eas vocat Hieronymus epist. 22. ad Eustochium, collineasse Patres Nicænos, cum Clericis vetuere ne subintroductas haberent mulieres, cum aliis sensit laudatus Lupus; quamvis reverà non statim voti compotes facti fuerint, siquidem eundem abusum vehementer postea inclamarunt Gregorius Nazianzenus in carmine continente præcepta Virginum, Hieronymus cit. epist. 22. epist. 125. ad Rusticum Monachum, et epist. 128. ad Gaudentium, Chrysostomus, teste Palladio in ejus Vita, aliique Patres.

V. Verùm, etsi nullus neget, mulieris subintroductæ voce, etiam Agapetas comprehendi, præter eas tamen quamcumque aliam fœminam extraneam designari, evidenter demonstrarunt Gothofredus cit. loc. et Ferdinandus Mendoza de confirmando Concilio Eliberitano lib. 2. Equidem Honorius, et Theodosius junior, Imperatores legem sancientes canoni Nicæno accommodatam, non tantùm cum fœminis, secum sororum nomine assumptis, sed cum quibuslibet extraneis consortium habere, Clericis interdixere, exceptis matre, filia, et sorore germanâ, in quibus arctum consanguinitatis vinculum omnem removet sævi criminis suspicionem: *Eum, qui probabilem seculo disciplinam agit, decolorari consortio sororicæ appellationis non decet. Quicumque igitur, cujuscumque gradûs Sacerdotio fulciuntur, vel Clericatûs honore censeantur, extranearum sibi mulierum interdicta consortia cognoscant: hæc tantùm eis facultate concessâ, ut matres,*

falias , atque germanas , intra domorum suarum septa contineant. In his enim nihil sævi criminis existimari fœdus naturale permittit : leg. 19. Cod. de Episc. et Cleric. In eundem sensum Nicænum canonem exposuère quotquot illum renovarunt posteriora Concilia. Carthaginense IV. anni 398. cap. 46. tom. 1. Collectionis Harduini col. 982. ait : Clericus cum extraneis mulieribus non habitet. Arelatense II. anni 452. can. 3. tom. 2. Collectionis Harduini col. 773. Si quis Clericus à gradu Diaconatus in solatio suo mulierem , præter aviam , matrem , filiam , neptem , vel conversam secum uxorem habere præsumpserit , à communione alienus habeatur. Par quoque et mulierem , si se separare noluerit , pœnâ percellat. Ilerdense anni 524. can. 15. tom. 2. ejusdem Collectionis col. 1066. Familiaritatem extranearum mulierum licèt ex toto sancti Patres antiquis monitionibus præceperint Ecclesiasticis evitandam : id nunc tamen nobis visum est , ut qui talis probabitur , si post primam et secundam commonitionem se emendare neglexerit , donec in vitio perseverat , officii sui dignitate privetur. Arvernense anni 535. can. 16. tom. cit. col. 1183. Episcopi , Presbyteri , atque Diaconi , ita sanctæ conscientiæ luce resplendeant , ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia.... Fugiatur his extranearum mulierum culpanda libertas : et tantùm cum avia , matre , sorore , vel nepte , si necessitas tulerit , habitent ; de quibus nominibus , ut priorum canonum series continet , nefas est aliud , quàm natura constituit , suspicari. Concilium Romanum , congregatum à Zacharia Papa anno 743. can. 2. tom. 3. ejusdem Collectionis col. 1927. Ut Presbyteri , vel Diaconi subintroductas mulieres nullo modo secum audeant habitare , nisi forsitan matrem suam , aut proximitatem generis sibi habentes , quæ suspiciones effugiant ; sicut in Synodo Nicæna continetur. Conci-

lium Moguntinum anni 813. *can. 49. tom. 4. ejusdem Collectionis col. 1016. Omnibus Clericis fœminas secum in domibus suis habere, ultra licentiam canonum, firmiter sit contradictum.* Remense ejusdem anni 813. *can. 22. ibid. col. 1020. Ut à Sacerdotibus omnis suspicio mulierum funditùs eradicetur: cum quibus etiam nulla habitatio eis concedatur, præter illam, quæ in Nicæna Synodo permittitur, id est matrem, aut sororem; vel eas tantùm personas, à quibus omnes suspiciones effugiant.*

VI. At veniam, quam Nicæni Patres Clericis dederant, cohabitandi cum matribus, filiis, et germanis sororibus, nonnihil ampliavit Concilium Carthaginense III. anni 397., illam non solùm ad fœminas extendens, remotioribus sive consanguinitatis, sive affinitatis gradibus, iisdem conjunctas, sed etiam ad eas, quarum indigerent famulatu: ait quippe *canon. 17. relat. dist. 81. Can. 27. Ut cum omnibus omninò Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent, sed solæ matres, aviæ, et materteræ, amitæ, sorores, et filiæ fratrum, aut sororum, et quæcumque ex familia, domesticâ necessitate, etiam antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant; vel si filii eorum, jam ordinatis parentibus, uxores acceperint, aut servis non habentibus in domo quas ducant, aliunde ducere necessitas fuerit.* Ex opposito Concilium Foro Juliense anni 791. *cap. 4. tom. 4. Collectionis Harduini col. 858. ob turpe et nefarium, quod perpetrari contigerat, facinus, præfatam licentiam revocavit, nec deinceps permittendum statuit, ut Clericus cum ulla prorsùs muliere, ne matre quidem exceptâ, cohabitaret, inquit: Ut juxta Nicæni venerandi definitionem Concilii, nullus patiat subintroductas mulieres secum in domo propria habere, vel privatè cum eis cohabitantes conversari: et, quamquam de quibusdam inhonestâ carentibus suspicione, clementiùs aliquo modo inibi legatur in-*

dultum , nos tamen omnes omninò nunc necessarium vetare prospeximus ; eò quòd experimento didicerimus , illarum velamento , alias licentiùs ad eos aditum veniendi , perditionis causam habuisse. Foro-juliensi consensère Concilium Nannetense incerti anni can. 3. tom. 6. part. 1. ejusdem Collectionis col. 457. Prohibendum , et modis omnibus interminandum est , ut nullus Sacerdos eas personas fœminarum , sicut et in canone insertum continetur , de quibus suspicio esse potest , in domo sua habeat. Sed neque illas , quos canones concedunt (quia , instigante diabolo , etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperitur , aut etiam in pedissequis illarum) scilicet matrem , amitam , sororem : Moguntinum anni 888. cap. 10. tom. 6. part. 1. ejusdem Collectionis col. 406. Ut Clericis interdicator mulieres in domo sua habere , omnimodis decernimus. Quamvis enim sacri canones quasdam personas fœminarum simul cum Clericis in una domo habitare permittant ; tamen , quod multùm dolendum est , sæpè audivimus , per illam concessionem plurima scelera esse commissa... Et idcirco constituit hæc sancta Synodus , ut nullus Presbyter ullam fœminam secum in domo propria permittat , quatenus occasio malæ suspicionis , vel facti iniqui penitùs auferatur : et Concil. Metense ejusdem anni 888. cap. 5. cit. tom. 6. part. 1. col. 411. Sacerdotes... nequaquam in sua domo secum aliquam fœminam habeant , nec matrem , nec sororem. Verùm Innocentius III. scitè perpendens , non esse facilè præsumendum scelus , à cujus turpitudine natura ipsa quodammodo abhorret , neque rationi consentaneum reputans , legem ferri ad præcavendum periculum , quod rarissimum est , Nicænum canonem restituit , easque fœminas Clericorum ædes incolere permisit , quas Nicæni Patres nullâ aspergi obliquâ suspicione existimarunt : rescribens enim ad Episcopum Pisto-

riensem in Cap. A nobis , 9. de cohabit. Clericor. et mulier. ait : *Cum Clericis quoque non permittas mulierculas habitare , nisi fortè de illis personis existant , in quibus naturale fœdus nihil permittit sævi criminis suspicari.*

VII. Hâc posteriori Innocentii III. Decretali nemo dubitaret contrariis Synodorum sanctionibus modò allegatis derogatum fuisse , nisi Constitutio Nannetensis inserta foret compilationi Decretalium Gregorii IX. locumque haberet in cap. 1. de cohabit. Cleric. et mulier. etsi falsò ibi adscribatur Concilio Moguntino , in quo etiam legitur , aliis tamen verbis renovata : sed , postquam in codicem Juris communis relata est , nedum revixisse , sed vim , ac robur universalis legis videtur insuper adepta. Hâc ratiocinatione decepti aliquot Episcopi , se Juri communi instituisse putarunt , cùm Clericis vetuère , ne cum ulla prorsùs fœmina , licèt arctissimo sibi consanguinitatis nexu obstricta , cohabitarent. Verùm aliter sensère peritissimi sacrorum Canonum Interpretes , quibus compertum cùm sit , jurium contrarietatem esse evitandam , nec facilè in eadem Canonum Collectione admittendam , ita res visa est componenda. Decretalis (inquiunt) Innocentii III. regulam constituit universalem , communiter observandam. Decretum Nannetense ponit regulæ limitationem in specialibus quibusdam eventibus adhibendam. Itaque priori est inhærendum , cùm unius diœcesis Clericis certa norma præscribitur , ad quam omnes se componere debeant : posteriori insistendum ; cùm de hoc , aut illo agitur , cujus mores sunt depravati , et cum qualibet prorsùs muliere consuetudo suspecta. Quamobrem , licèt in diœcesi contingat , turpe incestûs flagitium semel , aut iterùm ab uno , aut altero Clericorum perpetrari , non idcirco fas erit Episcopo à communi regula recedere , et non sine populi admiratione , ac scandalo , quasi omnes

haberentur ejusdem enormis criminis aut rei, aut suspecti, statim edicere, ne ullus in posterum Clericorum cum nepte, amita, sorore, aut matre cohabitaret: sed, si quemquam reperiat dubiæ famæ, cujus cum consanguinea contubernium, etiam apud probos, et prudentes viros, malè oleat; illi, cui certè congruit regulæ limitatio, separationem injungat, eâ tamen adhibitâ circumspectione, et cautelâ, quam rerum circumstantiæ exposcunt, ne delictum, quod latet, patefiat. Non propterea tamen Constitutionem improbamus, quâ Episcopus omnem cum mulieribus cohabitationem Clericis interdicit, nisi ipse prius, earumdem qualitatibus examinatis, illam pravâ suspitione vacare compererit: hoc quippe aliud non esset, quàm sibi decernendum reservare, num hæc, vel illa fœmina cadat in censuram, an potius in limitationem regulæ Nicænæ ab Innocentio III. innovatæ. Ita sancitum legimus à S. Carolo Borromæo in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I. *in cujus part. 2. Actor. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 19.* habetur: *Quoniam non solùm malum cavere, verùm etiam omnem mali suspitionem fugere oportet, ne in cujusquam offensionem incurramus; in œdibus ad Canonicorum, aliorumve Clericorum domicilium, et usum œdificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, fœminas quascumque, etiam quovis sanguinis, cognationis aut affinitatis vinculo eis conjunctas habitare prohibemus, nisi Episcopus in alicujus urgenti necessitate aliter faciendum esse duxerit, cujus conscientiam in hoc valde oneramus.* Ejusmodi S. Caroli Edictum, plurimùm tamen mitigatum, nos servari præcepimus à Parochis nostræ Bononiensis diœcesis, quibus convivere permisimus cum fœminis usque ad tertium consanguinitatis, et primum, ac interdum etiam secundum affinitatis gradum sibi conjunctis: ceterarum verò nomina ad nos deferri jussimus, ut, earum conditione inspectâ, delibe-

raremus, an sine illius offensione possent Parochorum ædes incolere. Quia porrò hoc nostrum Edictum, etsi tantâ indulgentiâ lenitum, pluribus nihilominus visum est asperum, et severum, illud ab obloquentium dieteriis vindicavimus *in cit. nostra Instit.* 83. ubi plurima ad rem facientia videri possunt accumulata.

VIII. Ceterùm exceptio ista, quæ tum à Canonico, tum à Civili Jure admittitur quoad personas naturali fœdere conjunctas intra certos gradus, in quibus, licèt diversi sint sexûs, inhonestum aliquid suspicari communiter non licet, tunc locum habet, cùm agitur de Clericorum et mulierum cohabitatione. Quamvis autem, ex quadam falsò præsumptionis paritate reprehendendas nonnulli judicaverint Synodales quorundam Episcoporum Constitutiones, quibus severè vetitum fuit, ne in eodem lecto simul cubare permittantur fratres et sorores septennio majores, neve ejusdem ætatis filii, aut filiæ, in eodem cubili unà cum patre et matre retineantur; nimis tamen patens est hujusmodi censure injustitia, et magna, quæ intercedit, differentia inter cohabitationem in una domo, et condormitionem in eodem lecto. Porrò in Concilio Mediolanensi IV. quod habetur *part. I. Actor. Eccles. Mediol.* ita statutum legitur *pag. 316. Parochus, ut diligentissimè poterit, et Episcopus in primis, tum auctoritate suâ, tum etiam, si opus erit, secularis Magistratûs ope imploratâ, id maximopere curet, ut ne cum fœmina quocumque vel arctissimè propinquitatis gradu conjuncta, mas simul cubet, etiamsi ambo puerili ætate sunt, ita tamen grandiusculi, ut aliqua inde suspicio, periculum, occasione impuri flagitii committendi existere possit. Nec verò paupertatis, angustæve habitationis excusationi locus facîle relinquatur, quo minus istiusmodi impuritatum occasio omnis præcidatur; cùm humi potiùs,*

atque adeo sub dio jacere satius esset. Item in Synodo Fulginatensi à bon. mem. Episcopo Baptistello celebrata anno 1722. quæ recognita, et approbata fuit in Congregatione particulari, cujus Secretarii munus nos tunc in minoribus constituti obivimus, illud idem præscribitur *cap. 7. num. 8.* et prohibitio redigitur ad eos, qui septimum ætatis annum compleverint; deinde verò *sequenti capite 9.* inter casus Episcopo reservatos recensetur eorum delictum, qui curam gerentes filiorum, aut nepotum diversi sexûs, permittunt, eos simul, mares nimirum, et fœminas septennio majores, in eodem lecto cubare.

CAPUT QUINTUM.

Novitatis notam non evadit constitutio Synodalis, quæ antiquam Diœcesis, et regionis consuetudinem, justis de causis toleratam, approbatamve, abrogare nititur: ubi de jejunio Sabbathi, de more alicubi vigente vescendi die Sabbathi carnibus, aut interioribus, et extremis animalium partibus: Item de ovis, et lacticiniis, de carnibus avium, et amphibiorum diebus jejunii vetandis, aut permitendis.

PECULIARIUM quoque consuetudinum, quæ ab antiquo tempore in diœcesi, et regione receptæ, et justis de causis toleratæ, aut approbatæ dignoscuntur, æquum est, ab Episcopo rationem haberi, ne in Constitutionibus Synodalibus adversùs eas imprudenter insurgens, novatoris nomen sibi meritò acquirat. Episcopus Malacitanus anno 1682. quæsivit à Sacra Congregatione Concilii: *An in civitate Malacitana, quæ utpote portus maritimus abundat piscibus, tolerari possit, ut diebus Sabbathi comedantur interiora, et extremitates animalium, prout practicatur in aliis partibus Hispaniarum, propter piscium*

penuriam et caritatem. Videbitur fortasse cuiquam, absque ulla hæsitatione respondendum statim fuisse negativè: sed alia fuit sententia Sacræ Congregationis Concilii, quæ probè considerans, non esse immaturo et præpropere decreto præcidendam consuetudinem, alicubi ex rationabili causa communiter receptam, die 14. Novembris ejusdem anni Episcopo rescripsit, ut de moribus vigentibus in regno Granatæ, in quo sita est civitas Malacitana, Sacram Congregationem diligenter edoceret: si enim in toto pariter regno usus invaluisset prædictas animalium partes die Sabbathi comedendi, nihil certè eadem censuisset innovandum; innovationi siquidem tunc obstitisset illa eadem ratio, propter quam diximus à S. Carolo Borromæo non fuisse obstrictos Mediolanenses ad adjiciendum quadragesimali jejunio feriam quartam Cinerum, tresque insequentis dies. Etenim, ut rem paulò altiùs repetamus, de præcepto sive jejunandi, sive abstinendi à carnibus die Sabbathi, non una, sed varia fuit, multisque mutationibus obnoxia Ecclesiæ disciplina. Orientales unicum Sabbathum post parasceven consecrabant jejunio; ceteris verò per annum recurrentibus, non solùm non jejunabant, sed eodem ferè solemni ritu, quo diebus Dominicis sacros celebrabant conventus, et synaxes: quod testantur Athanasius *hom. de semente*, Socrates *lib. 5. cap. 22. et lib. 6. cap. 4.*, Cassianus *Instit. lib. 3. cap. 2.* innuitque Augustinus *epist. olim 118. nunc 54.* Quin imò erat illis persuasum, nequaquam licere Christianis, etiamsi spontè vellent, Sabbatho jejunare: quam persuasionem inde ortam plerique Eruditi opinantur, quòd Marcion hæreticus partem hæreseos suæ fecisset jejunium Sabbathi: *is* quippe, referente Epiphanio *hæres. 14.* Sabbatho jejunandum docebat, in odium Dei Judæorum, mundi hujus aspectabilis Creatorem, quem malum impiè assebat: Catholici verò Orientales, ne huic Marcionis

errori viderentur favere, Sabbathum festâ celebritate colebant. In ejusdem porrò erroris abominationem, iidem Eruditi autumant, à Joanne III. Episcopo Constantinopolitano, excusum fuisse canonem 56. eorum, qui dicti sunt Apostolici, ubi deponuntur Clerici, et segregantur laïci, Sabbatho jejunantes: *Si quis Clericus inventus fuerit die Dominicâ jejunans, vel Sabbatho, præter unum solum, deponatur; si verò laïcus sit, segregetur.* Quoniam autem subsequenti ætate aliæ in Oriente exortæ sunt hæreses, uti *Marcianistarum*, qui distincti erant à *Marcionitis*, auctoremque habebant Marcianum Trapezitam, *Lampetianorum*, *Choreutarum*, et *Adelphianorum*, de quibus Cotelerius in *Constitut. lib. 5. cap. 15.* et Combesius *Histor. Monothelit. pag. 461.* quarum sectatores, ex vana, et superstitiosa observatione, Sabbatho jejunabant; ut ab his secernerentur Catholici Orientales, magis magisque à sabbathi jejunio abhorruerunt: et quia Auctor Constitutionum consuetudines Orientalis Ecclesiæ præcipuè enarrat, idcirco pluribus in locis, præsertim *lib. 5. cap. 15.*, jejunium Sabbathi districtè prohibet.

II. Hujusmodi Orientalium morem nunquam damnavit Ecclesia Romana, ut, præter alia, ostendit Constitutio nostra pro Italo-Græcis edita, quæ incipit *Etsi Pastoralis*, et extat *tom. 1. Bullarii nostri num. 57.* ubi nimirum §. 9. *num. 8. et seq.* tolerandus edicitur apud Græcos, in Græca Parochia habitantes, esus carniû diebus Sabbathi per annum, si sine scandalo fieri possit, et dummodo id ad alios quoscumque, præter eorundem Græcorum personas, non extendatur, ne ad ipsos quidem eorum famulos Latini ritûs. Putavit sanè Albaspinæus *Observat. lib. 1. cap. 13.* in ipsa quoque Romana Ecclesia usitatum olim fuisse, ut diebus Sabbathi per annum carnes apponerentur. Attamen jam à seculo IV. fuisse in ea Sabbathi diem esurialibus annumeratum, di-

scimus ex Hieronymo *epist.* 78. *olim* 28. *ad Lucinium Bæticum*, et Augustino *epist.* 82. *olim* 19. *ad Hieronymum*, *epist.* 36. *olim* 86. *ad Casulanum*, aliisque *in locis*. Neque oppositum quemquam opinari patitur auctoritas Innocentii I. qui seculi V. initio ad Decentium Eugubinum Episcopum *cap.* 4. *num.* 7. ex recensione Petri Coustant *col.* 859. in hunc modum scripsit : *Sabbatho verò jejunandum esse, ratio evidentissima demonstrat. Nam, si diem Dominicum, ob venerabilem Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, non solùm in Pascha celebramus, verùm etiam per singulos circulos hebdomadarum ipsius diei imaginem frequentamus, ac sextâ feriâ propter Passionem Domini jejunamus, Sabbathum prætermittere non debemus, quod inter tristitiam, atque lætitiâ temporis illius videtur inclusum.... Non ergo nos negamus, sextâ feriâ jejunandum; sed dicimus, et Sabbatho hoc agendum.* Ejusmodi enim Ecclesiæ Romanæ institutum, cui nonnulli obluctabantur, post maturam discussionem, à S. Silvestro Papa stabili lege firmatum, asserit Nicolaus I. *epist.* 70. *ad Hinemarum*, et ceteros Episcopos in Regno Caroli constitutos, *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 310. inquit : *Cùm de jejuniis Sabbathi, tempore S. Silvestri Confessoris Christi, sit satis discussum, et disputatum, atque, ut celebraretur, per omnia definitum, nullusque post hæc ausu temerario contra illud statutum venire, aut saltem mutire præsumperit.* Neque audiendum putamus nuperum Editorem Operum S. Leonis in *dissert. de jejuniis Sabbathi in Ecclesia Romana*, cui adstipulatur Natalis Alexander *dissert.* 4. *ad secul.* II. *art.* 6. contendentem, aut in hanc Nicolai epistolam, scribarum oscitantiam, mendum irrepsisse, aut Nicolaum memoriâ lapsum, silvestrum pro Innocentio supposuisse : etenim Innocentius I. *loc. cit.* jejunium Sabbathi de novo non præcipit, sed jam antea in Ecclesia Romana reli-

giosè observatum, tamquam certum assumit, causamque adducit, cur id factum fuerit, uti ex ejusdem verbis liquet: præterea Socrates, qui medio eodem seculo V. scripsit, diversos referens mores Orientalium, et Occidentalium, Sabbathi cultum respicientes, *cit. lib. 5. cap. 22.* ait: *Cùm omnes ubique terrarum Ecclesiæ per singulas hebdomadas die Sabbathi Sacra Mystera celebrent, Alexandrini tamen, et Romani vetustam quamdam traditionem sequuti, id facere detrectant.* Vetustam autem traditionem nequaquam vocasset, quæ paucis antea annis ab Innocentio I. esset in Romanam Ecclesiam inducta.

III. Ecclesiæ Romanæ usum sectatæ quidem sunt pleræque, non tamen omnes Occidentales Ecclesiæ. Id disertè asserit Augustinus *cit. epist. 36. ad Casulanum*; additque, in Africa maximè contigisse, *ut una Ecclesia, vel unius regionis Ecclesiæ, alios haberent Sabbatho prandentes, alios jejunantes.* Atque ut alias prætereamus, Ecclesiam Mediolanensem, quamquam à Romana non longè dissitam, Sabbathi jejunium ne Quadragesimæ quidem tempore observasse, solo excepto Sabbatho magno ante Pascha, affirmat Ambrosius *de Elia, et Jejun. cap. 10. num. 34. tom. 1. Oper. col. 545. Quadragesima totis, præter Sabbathum et Dominicam, jejunatur diebus*: idemque Ambrosius ab Augustino adhuc catechumeno interrogatus, quid agendum esset Monicæ matri suæ, Mediolani tunc degenti, respondit: *Quando hîc sum, non jejuno Sabbatho, quando Romæ sum, jejuno Sabbatho. Ad quamcumque Ecclesiam veneritis, ejus morem servate, si pati scandalum non vultis, aut facere*: quod in eadem epistola Augustinus refert. Ex hac porrò Ecclesiarum, etiam Occidentalium, hac in re discrepantia evenisse putamus, ut idem Nicolaus I. qui scribens ad Episcopos Gallicanos, Sabbathi jejunium contra Græcorum in-

cusationes strenuè propugnauerat , Bulgaris recens ad Fidem conversis , solius sextæ feriæ , non autem Sabbathi , jejunium indixerit : noluit quippe Nicolaus jugum illis imponere , quod multæ etiam Occidentales Ecclesiæ subire detrectauerant , quemadmodum ipsemet non obscure indicavit *in respons. ad consult. Bulgar. cap. 4. tom. 5. Collectionis Harduini col. 355. Nos tamen vobis , qui , ut prætulimus , adhuc rudes estis , et lacte , tamquam parvuli , nutriendi , non grave potuimus jugum , donec ad solidum cibum veniatis , imponere.* Quocirca errasse credimus virum ceteroquin doctissimum Christianum Lupum , cùm *in scholiis , et notis ad can. Concilior. tom. 5. pag. 167. ex hoc Nicolai loco intulit , jam ejus ætate Sabbathi jejunium in Romana Ecclesia exolevisse : huic siquidem opinationi expressè contradicit ipsemet Nicolaus in laudata epistola ad Gallicanos Episcopos , in qua dissertè asserit , S. Silvestri Papæ institutum tunc fuisse Romæ sanctè ac religiosè observatum : Nullusque post hæc (ait) ausu temerario contra illud statutum venire , aut saltem mutire præsumpserit : cùm potius} è diverso Sedis Apostolicæ institutio , et Ecclesiæ Romanæ sequens observantia , ejusdem salutiferi constituti executrix fuisse hucusque reperiatur.*

IV. Illud autem probabile fatemur , quod ibidem Lupus contendit , ejusmodi nimirum Romanæ Ecclesiæ disciplinam nunquam Hispaniam pervasisse ; quamvis enim Albaspinæus *Observat. lib. 1. cap. 13. Natalis Alexander cit. dissert. art. 6. Binghamus Origin. Eccles. lib. 20. cap. 3. §. 6. volum. 9. alique eam receptam existiment à Patribus Eliberitanis can. 26. ubi sanxere : Errorem corrigi placuit , ut omni Sabbathi die jejuniorum superpositiones celebremus : attamen aliis videtur , hisce verbis jejunium Sabbathi potius corrigi , et respui , tamquam insolitum , et de novo superpositum.* Verùm , etsi legem , de
6..

qua est sermo , à Patribus Eliberitanis latam dicamus, eam saltem non diu in Hispania perseverasse , sed contrario usu abolitam , colligitur ex epistola Hadriani I. ad Egilam Archiepiscopum Toletanum , in qua , si vera refert Mariana *de reb. Hispan. lib. 7. cap. 6.* Pontifex acriter illum objurgat , quòd , Græcorum more , sineret in sua Diœcesi carnes edi diebus Sabbathi ; sed adhuc certius evincitur ex Concilio Coyacensi , celebrato anno 1050. sub Ferdinando Rege Castellæ , in *cujus cap. 11. tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini col. 1028.* præcipitur jejunium sextæ feriæ , nullâ factâ Sabbathi mentione.

V. Porrò , quia nemo libenter diu sustinet jugum , à quo alios passim videt subtractos , hac ex disciplinæ varietate tandem effectum est , ut consuetudo sacrandi jejunio diem Sabbathi , in toto Occidente pedetentim defecerit , atque ita demùm obsoleverit , ut S. Gregorius VII. in Concilio Romano anni 1078. *cap. 8. relato in Can. 31. de Consecrat. dist. 5.* non ausus avitam disciplinam ex integro instaurare , satiùs duxerit Fideles commonere , ut à carnum esu eâ die abstinerent : *Quia dies Sabbathi apud sanctos Patres nostros in abstinentia celebris est habitus , nos eorumdem auctoritatem sequentes , salubriter admonemus , ut quicumque se Christianæ religionis participem esse desiderat , ab esu carnum eadem die (nisi majori festivitate interveniente , vel infirmitate impediante) abstineat.* Si hujus Constitutionis verba ad severum vocarentur examen , non facilè utique esset definire , an esus carnum sub gravi præcepto prohibeatur : etenim ex una parte verbum *admonemus* , non præceptum , sed merum importat consilium , uti bonè Barbosa *tract. de diction. dict. 12.* at ex alia , verba quæ sequuntur : *Quicumque se Christianæ religionis participem esse desiderat :* videntur , aliter facientibus comminari *anathema* , quod sine gravi culpa

ferri sanè non potest. Sed quæstioni aditum occlusit Innocentius III. in *Cap. consilium, de observat. jejun.* ubi ab Episcopo Bracharensi de illis interrogatus, qui propter debilitatem in Sabbatho carnes sumunt, rescripsit: *Respondemus, quòd super hoc consuetudinem tuæ regionis facias observari.* Si enim solam loci consuetudinem spectandam voluit, non obscurè profectò insinuavit Innocentius, nullum eâ de re extare Ecclesiæ præceptum. Hinc communiter apud Doctores invaluit opinio, licere die Sabbathi carnes comedere, ubicumque earum esus à recepta consuetudine non est interdictus: *Glossa in citat. can. Quia dies, verb. Admonemus, de Consecrat. dist. 5.* *Glossa marginalis citans Ostiensem in Can. de esu, de Consecrat. dist. 3.* *S. Antoninus in Summ. Theolog. part. 1. tit. 16. cap. unic.* *Sylvester in Summ. verb. Jejuniium num. 28.* *Fagnanus in cit. Cap. Consilium, num. 19. et seq. de observ. jejun.* *Pirhing ad tit. 46. lib. 3. Decretal. num. 2. vers. Ex quo infertur: ut in aliquibus Galliarum Diœcesibus, quarum incolæ per omnes dies Sabbathi, qui singulis annis intercedunt inter solennitatem Nativitatis Domini, et Purificationem B. Mariæ Virginis, carnibus liberè vescuntur; cujus consuetudinis, tamquam in aliquibus Gallicanorum Præsulum Synodis memoratæ, et minimè reprobatæ, mentionem faciunt Thomassinus in tract. de jejuniio part. 2. cap. 6. et de l'Isle in Historia jejunii cap. 5. pag. 187.*

VI. At, ad propositum regrediendo, non ignorabat Sacra Congregatio Concilii, in pluribus Hispaniarum, præcipuè Castellæ, Gallæciæ, et Majoricæ regnis, antiquam vigere consuetudinem, cujus originem difficile est devinare, ut ita in Sabbatho carnibus abstinerent, ut simul vescerentur interioribus, extremisque animalium partibus; sicuti testantur Navarrus in *Manual. cap. 23. num.*

120. *vers. Sexto posset*, Covarr. *variar. lib. 4. cap. 20. num. 8. vers. Hispani omnibus Sabbathis*, Rodriguez *Quæstion. Regular. tom. 3. quæst. 45. art. 3. vers. Castellani Hispani*, Vivald. *in Candelab. aur. cap. 11. de Quadragesima et jejuniis num. 40*. Si itaque eadem consuetudo vigeret etiam in regno Granatæ, imprudenter egisset Episcopus Malacitanus, si illam abrogare tentasset.

VII. De hac ipsa consuetudine nobis in Apostolica Sede residentibus agendum et cognoscendum fuit. Cùm enim clar. mem. Philippus V. Hispaniarum Rex Catholicus, nobis exponi fecisset, in suis Castellæ, Legionis, et Indiarum regnis hunc morem ab immemorabili tempore inductum esse, ut Sabbathi diebus animalium intestina, ac extremæ partes, ut sunt pedes alæ, et colla, comederentur; verùm ad scrupulos omnes ex animis hominum timoratæ conscientiæ evellendos, auferendamque licentiosis occasionem edendi reliqua cum scandalo et derisione, optimè factum fore, si prædictorum regnorum incolis tandem permetteretur quascumque animalium carnes diebus Sabbathi comedere: nos omnem opportunam diligentiam adhibuimus, ut et expositæ rei subsistentiam planè compertam haberemus, et tutò statuere possemus, an, hujusmodi petitioni annuendo, animarum utilitatibus consulturi essemus, aut potiùs aliquod ipsis detrimentum allaturi.

VIII. Cùm autem omnes, quorum fide ac consilio hac in re usi fuimus, in eam sententiam convenissent, ut satiùs esse judicaverint, id, quod petebatur, concedere; siquidem plerique jam publicè et frequenter receptæ consuetudinis limites transgrediebantur; idque malum non aliâ ratione corrigi poterat, quàm vel omninò interdicens, ne Sabbathi diebus extremæ et internæ animalium partes comederentur, id quod maximas in iis regionibus turbas excitasset; vel permittendo, ut ce-

teræ omnes animalium partes ibidem prædictis diebus comedi possent : nos , datis ad Archiepiscopum Nazianzenum , Apostolicum Nuntium per Hispanias constitutum , litteris in forma Brevis sub data diei 22. Januarii anni 1745. eidem facultatem concessimus , ut , veris existentibus narratis , nostro nomine et auctoritate permetteret , ut per eas regiones , in quibus asserta immemorabilis consuetudo vigere dignosceretur , quæcumque animalium carnes diebus Sabbathi , alioquin jejunio non dicatis , comedi possent : *Fraternitati tuæ per præsentem committimus , et mandamus , in nostro nomine , nostraque Apostolicâ auctoritate permittas et indulgeas , ut in regnis Castellæ , Legionis , atque Indiarum , per dies Sabbathi (quibus tamen neque abstinencia consueta Quadragesimæ , neque aliud jejunium præcipitur) quibuslibet animalium partibus Fideles vescantur ; eam verò conditionem adjicimus , nempe si consuetudo hujusmodi postremas animalium partes edendi diebus Sabbathi jamdudum in iisdem regnis invaluerit , et à veritate aliena minimè sint pericula nobis exposita , et ipsa certò subeunda videantur , si carniæ esus ad certas animalium partes solùm redigatur.* Quod hic inserendum duximus , utpote Hispanis Præsulibus usui futurum , si quando in suis Synodis de carniæ esu diebus Sabbathi decernendum aliquid habuerint.

IX. Non id nobis propositum nunc est , ut antiquæ severioris disciplinæ rationem circa jejunium exponamus , de qua satis diximus *in nostra Institutione* 15. Bononiensi olim Clero populoque proposita ; nec etiam de ea lege , quâ vetitum est diebus jejunii ova et lacticinia comedere , cùm de hac etiam , deque illius origine sermonem habuerimus *sequenti Institut.* 16. Hoc unum innuendo monemus , communem , tutamque hodiernis temporibus haberi regulam , circa jejunium , et qualitatem cibi

diebus esurialibus adhibendam , quam S. Thomas Aquinas summâ sapientiæ et æquitatis ratione tradidit , ut etiam fatetur Thomassinus *in tract. de Jejun. part. 2. cap. 6. num. 23.* Itaque Angelicus 2. 2. *quæst. 147. art. 8.* docet , Ecclesiæ lege interdictum esse jejulantibus esum carniû eorum animalium , quæ in terra oriuntur , et in terrâ vitam ducunt ; item in jejunio Quadragesimæ vetita esse ova et lacticia , quæ tamen aliis jejunii diebus pro varia locorum ratione , alicubi permittuntur ; generaliter verò concessum esse jejunii tempore piscibus uti , quòd eorum carnes minore spiritu et robore , quàm animalium terrestrium , refertæ ac præditæ , magis aptæ sint reprimendis sensuum cupiditatibus , qui proprius est jejuniorum finis. Hanc S. Thomæ doctrinam egregiè , pro more suo , illustrat Sylvius *in cit. art. 8. quæst. 147.* Sed , licèt adeo clara et perspicua sit , nihilominùs ad omnes controversias de medio tollendas minimè sufficiens visa fuit.

X. Nemo sanè , quod sciamus , id hodie contendit , ut avium carnibus jejunii tempore vesci liceat : quod olim Orientales contendisse , et factitasse compertum est ; cùm dicerent , avium genus , æquè ac piscium , ex aqua ortum ducere , uti testatur Socrates *Histor. cit. cap. 22.* scribens : *Alii omninò ab omni animantium genere abstinent : alii inter animalia pisces solos comedunt : alii cum piscibus volucres etiam manducant , easque ex aqua , ut est apud Moysen , nasci asserunt.* Sed illud in controversiam sæpe vocatur ; an hæc , aut illa animantium species ad piscium naturam pertineat , necne ; an inter animalia terrestria , aut volatilia , vel potiùs aquatilia adnumerari debeat ; et consequenter an liceat diebus jejunii eorum carnibus vesci.

XI. Sanè præstitutis superiùs regulis inhærendo , nonnulli Auctores docent standum esse hac in re

vigenti consuetudini ; adeoque , si alicujus animantis carnes jejnantibus apponi antea non consueverunt , ejusmodi carnes eo numero habendas esse , ut diebus jejunii illis uti non liceat ; si autem usitatum fuerit , ut animantis illius carnibus jejnantium mensæ extruantur , minimè dubitandum esse , quin ex eo genere sint , quo vesci licitum est etiam jejunii tempore. Ita docet Abbas *in rubrica de jejuniorum observantia*, ubi hæc habet : *Ex quo non habemus in hoc jus specificum , recurrendum ad consuetudinem loci. Serva ergo in hoc consuetudinem.* Ita etiam Azorius *part. 1. lib. 7. c. 10. quæst. 6. in fine* , Reginaldus *lib. 4. cap. 13. sect. 1. num. 143.* Gobat *in Quinario tract. 5. casu 23. à num. 222. ad 224.* Cardinalis Cozza *de Jejuniis part. 3. art. 3. dub. 10. num. 85.* ex quo deducunt , licitum esse diebus esurialibus comedere ranas , quæ in aqua vivunt , testudines quoque licèt terrestres , minimè verò quædam volucrum aquatiliæ genera ; quia nimirum illis consuetudo favet , his autem contraria dignoscitur.

XII. Consuetudinis porrò vim non negabimus. Sed hoc meritò admonendum censemus , ut videatur , an hæc , aut illa consuetudo , vera et legitima dici debeat , et an apud pios probosque viros recepta sit ; ne fortè abusus et corruptelæ pro judicandi et agendi norma accipiantur. Quòd si de consuetudinis existentia , aut de illius qualitate dubitetur , existimant aliqui , exquirendum esse Medicorum judicium , ut ab iis statuatur , an animalia , de quibus dubitatur , ad piscium naturam propiùs accedant , an verò ad terrestrium genus pertineant. Hinc Tamburinus , ubi de viperinis carnibus jejunii tempore comedendis in utramque partem disputavit , Medicorum denique judicio quæstionem definendam remittit. Sed , cùm Medicorum sententiæ rarò inter se conveniant , quod nobis frequenti expe-

rientiâ compertum est, id maximè advertendum judicamus, ut relata superiùs S. Thomæ doctrina semper præ oculis habeatur, nimirùm eam fuisse Ecclesiæ mentem in sanciendo pro diebus jejunii ciborum delectu, ut comprimendæ ac minuendæ carnis concupiscentiæ per salutarem abstinentiam consuleret: ex quo sequitur, ut si dubium subsit, an esus carniùm alicujus animalis, jejunii tempore, licitus sit, an illicitus, nec adsit legitima et recepta consuetudo, quæ controversiam dirimere valeat; hoc maximè examinari debeat, an hujusmodi animal simile sit, aut dissimile iis, quorum esus diebus jejunii interdictus est, et an illius carnes humano corpori validiùs nutriendo et roborando idoneæ dignoscantur: quod ubi ita esse appareat, profectò inter eas adnumerari debent, quæ jejunantibus apponi nequeunt: quemadmodum latè probat idem Tamburinus tum *lib. 4. in decalogum cap. 5. §. 1. num. 10.* tum etiam *ad quartum præceptum Ecclesiæ cap. 3. num. 2.* Si autem nec hisce regulis insistendo quæstionem definire fas erit, nil tutiùs Episcopo suaderi poterit, quàm ut abstineat à decretis super ea in Synodo edendis; sed potiùs ad Apostolicæ Sedis judicium rem deferat, ut sæpè aliàs sanctissimi Ecclesiarum Antistites omni tempore fecisse dignoscuntur; inter quos S. Augustinus Anglorum Episcopus, et S. Bonifacius Episcopus Moguntinus, qui in similibus casibus ad sanctam Sedem recursum habuerunt, et Pontificia oracula pro definitionum suarum norma acceperunt. Videantur Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti apud Mabillonium *secul. III. part. 2. pag. 72. Venetæ editionis.*

XIII. Quod autem spectat ad ova et laticinia, quibus vesci in jejunio quadragesimali vetitum esse diximus, in aliis verò per annum jejuniis alicubi licitum esse, ubi nimirùm hujusmodi consuetudo

viget; nil aliud observandum habemus, nisi quòd inter propositiones ab Alexandro Papa VII. proscriptas sub die 18. Martii anni 1666. hæc habetur num. 32. *Non est evidens, quòd consuetudo non comedendi ova, et lacticinia in Quadragesima obliget.* In ceteris verò jejuniis extra Quadragesimam, sicuti ab Episcopo prohiberi non debent ova, et lacticinia in iis locis, in quibus eorum usus legitimâ consuetudine jam pridem inolevit; ita in aliis locis, quæ hanc consuetudinem non habent, prudentis Episcopi officium est, Synòdalibus decretis cavere, ne antiquæ disciplinæ rigor paulatim mollescat: ut optimè præstitit quondam Archiepiscopus Neapolitanus Marius Cardinalis Carafa in Synodo Provinciali, anno 1576. celebrata, et Gregorii Papæ XIII. auctoritate confirmata; cujus vestigia sequuti sunt illius Successores, nimirum Cardinalis Philo Marinus per Edictum à Congregatione Romanæ Inquisitionis confirmatum, et Cardinalis Pignatellus in Synodo Diocesana, anno 1726. habita: quæ monumenta collegit et retulit Milante *exercit.* 28. in prædictam propositionem ab Alexandro VII. damnatam.

XIV. Non desunt sanè, qui dicant, certis in locis, ob magnam piscium penuriam, à longo jam tempore invectam esse consuetudinem comedendi ova, et lacticinia etiam in Quadragesima. Id peculiariter asseritur de Eborensi et Ægydiensi diœcesibus in Lusitania; et in Constitutionibus Synodalibus Ecclesiæ Ulyssiponensis hæc eadem consuetudo memoratur *lib. 2. tit. 3. decret. 1. §. 2.* atque additur, illius vigore tum ova, tum lacticinia in Quadragesima sine peccato comedi posse. Hanc eandem vim hujusmodi consuetudini tribuit Nogueira in *expositione Bullæ Cruciatæ Lusitanicæ concessæ disput. 22. sect. 9.* cùmque *sect. seq.* adversùs opinionem à se assertam objiciat relatæ propositionis damnationem ab Alexandro VII. factam, respondet, non aliam esse illius

Pontificis mentem, nisi ut consuetudo non comedendi ova et lacticinia in Quadragesima, servari omninò debeat ubicumque vigere dignoscitur; sed ex hoc minimè sequi, ut eadem consuetudo obliget in locis atque regionibus, in quibus non adest, et in quibus alia viget contraria consuetudo. Quod quidem responsum an veritati et rationi consentaneum sit, aliorum iudicio expendendum libenter relinquimus, dummodo docti sunt, et de conscientia suæ puritate, animarumque salute religiosè solliciti.

CAPUT SEXTUM.

Invisæ novitatis censuram merentur Synodales Constitutiones, quibus damnari, aut prohiberi velint consuetudines quædam generaliter approbatæ: ubi de solutione dotis à Sanctimonialibus facienda Monasterio, in quo professionem emittunt; deque aliis præstationibus, quas Canonici quidam, suorum Canonici possessionem, aut fructus adepturi, persolvere solent.

Ex eodem innovandi pruritu derivari videretur Constitutio, quâ Episcopus simoniacum dictitans, quidquam solvere pro ingressu in Religionem, prohiberet Sanctimonialium cœnobiis consuetam dotem exigere à puellis sese Deo devoventibus: siquidem, quamvis eam dotis pensitationem plerique Doctores improbaverint, usus tamen ubique receptus illam approbat; quodque magis est, Sacra Congregatio Concilii die 18. Septembris 1683. à simonia immunem pronunciavit, uti habetur *lib. 33. decretor. pag. 310. à terg.* eâdemque quæstione in una *Bononiensi* iterùm examinâtâ die 14. Aprilis 1725. Sacra Congregatio in eadem perstitit sententia, *tom. 3. Thes. Resolut. pag. 153. et seq.* Hanc autem mentem Sacræ Congregationi injecit S. Thomas, cujus doctrinam in

hac postrema causa *Bononiensi*, pro nostro, quo tunc fungebamur, Secretarii munere, eidem insinuavimus. Quærit Angelicus Doctor 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *Ad quartum*, an licitum sit, aliquid ab iis exigere, qui in Religionem sese recipiunt; et distinguendum respondet, quo nomine illud exigatur: si exigitur pro ipso ingressu, seu admissione in Religionem, tamquam ejusdem pretium, illicitum, et simoniacum esse, ait: si pro sustentatione illius, qui monasterium ingreditur, ut Deo et Religioni mancipatus, monasterii sumptibus perpetuò victitet; et iterum tunc distinguendum inquit: aut enim monasterium aliundè habet, unde necessaria alimenta Religioso subministret; et non potest illum ad aliquod solvendum adigere: aut necessariis redditibus caret ad subeundum onus Religiosum alendi; et tunc tantum percipere poterit, quantum ad illius alimoniam reputabitur necessarium: *Pro ingressu* (inquit) *monasterii non licet aliquid exigere vel accipere, quasi pretium; licet tamen, si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterii exhibere: sed accipere aliquid pro victu personæ, quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterii opes.*

II. Huic D. Thomæ doctrinæ, cui S. Bonaventura in Apologetico contra adversarios Fratrum Minorum *quæst.* 18. S. Raymundus *lib.* 1. *tit.* 1. §. 22. S. Antoninus *part.* 2. *cap.* 5. §. 18. Dionysius Carthusianus *lib.* 2. *de simonia*, aliique communiter adstipulantur, adhærens, ut diximus, Sacra Congregatio Concilii, eamque semper præ oculis habens, sæpius in primis decrevit, à singulis Sanctimonialium cœnobiis, ad normam decreti Tridentini *sess.* 25. *cap.* 3. *de Regular.* tot esse moniales recipiendas, quot, Episcopi judicio, ex communibus redditibus, aut consuetis eleëmosynis sustentari possunt: censuit

deinde, à Monialibus, intra præfinitum numerum comprehensis, seu in demortuarum locum subrogandis, nihil esse monasterio pendendum; nisi interim monasterii reditus fuerint imminuti, nec amplius pares sint consueto Sororum numero sustentando: ab his verò, quæ ultra præfinitum numerum recipiuntur, dotem persolvendam dixit, cujus fructibus ali queant: quemadmodum refert Fagnanus *in Cap. Non amplius, de instit. num. 24.* ubi ita prosequitur: *Verùm Sacra Congregatio super negotiis Episcoporum et Regularium, animadvertens, Sanctimonialium monasteria sine dotium subsidio diu sustineri non posse, et propter ingruentes necessitates, et casus inopinatos, plerumque ad inopiam redigi; summis Pontificibus approbantibus, prudenter sanxit, ut dotales eleemosynæ à Monialibus numerariis persolverentur, tametsi numerus esset taxatus ad mensuram reddituum monasterii.* Equidem experientiâ compertum cùm sit, opulentissima Monialium monasteria paulatim ad inopiam vergere, et quæ, paucis antea annis, quadraginta ex. gr. Monialibus necessaria ad victum largè suppeditabant, hodie nihilominus, quamvis novas interim dotes lucrata fuerint, vix sufficientes proventus habere ad eundem numerum alendum, quod quâ ratione contingat, planè ignoramus; hinc, ne consuetus Deo sacratarum Virginum numerus in monasteriis decrescat, et de reddituum sufficientia eadem monasteria fiant securiora, prudentissimè cautum est, ut omnia indefinitè habeantur pro indigentibus atque indigentiae nomine ab omnibus omninò puellis, Religioni nomen dantibus, præscriptam dotem recipiant.

III. Scimus, hanc communem monasteriorum præxim, Sacrarum Urbis Congregationum responsis corroboratam, non probari à Van Espenio, qui *in suo tract. de vitio simoniæ circa ingressum Religionis cap.*

2. carpit in primis Christianum Lupum , eò quòd *in notis ad can. 19. Concilii Nicæni II.* illam in Belgio etiam vigentem à culpa absolverit : et subinde *cap. 3. §. 3.* absolutè asserit , contra jus naturale , et Divinum peccare monasteria , *quorum proventus sunt sufficientes , ut numerum aliquem Religiosorum sustentent , et tamen nullum gratis ad monasterium admittunt* : additque , omnia , quæ ad hanc consuetudinem cohonestandam adduci solent , vana esse effugia , jam olim improbata ab Innocentio III. *in cap. 40. de simonia* , ubi ait : *Quoniam simoniaca labes adeo plerasque Moniales infecit , ut vix aliquas sine pretio recipiant in Sorores , paupertatis prætextu volentes hujusmodi vitium palliare.* Neque ignoramus , hanc eandem opinionem , à Van Espenio haustam , plurimorum menti insedissee , qui illam Episcopis suadere conantur , ut ea tandem imbuti , Sanctimonialium cœnobia compellant ad tot saltem puellas sine dote recipiendas , quæ ad consuetum Sororum numerum explendum in monasterium admittuntur. Quocirca operæ pretium est istorum opinionem , quam auctoritate pervertimus , etiam rationibus refellere.

IV. Eximius Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. de simon. cap. 17.* accuratè expendens allegatum D. Thomæ locum , optimè animadvertit , illicitum quidem , et simoniacum esse , aliquid recipere ab ingrediente Religionem , sive illud recipiatur tamquam pretium ingressûs , sive recipiatur pro onere , quod sibi monasterium assumit , sustentandi Religiosum , ad quod ceteroquin subeundum sufficiunt monasterii redditus , uti asseruit D. Thomas ; hoc tamen interesse , inter utrumque , discrimen , quòd in primo casu simonia , quæ committitur , est juris naturalis , et Divini ; in altero verò est juris tantùm Ecclesiastici : etenim , pergunt Suarez , quemadmodum matrimonium carnale considerari potest in ratione Sa-

cramenti, et in ratione contractûs civilis, cui annexum est onus alendi conjugem, et familiam, atque hujus intuitu exigitur dos à puella, quam pro ipso Sacramento accipere, simoniacum foret; ita etiam matrimonium spirituale, sive professio Religiosa, est status quidem spiritualis, et est præterea contractus quidam humanus inter Religiosum, et Religionem, quæ se obligat ad illum sustentandum. Quare, concludit Suarez, solâ spectatâ rei naturâ, quamvis nihil possit exigi pro ipso statu religioso, qui spiritualis est, posset tamen exigi pro hoc onere alendi personam Religiosam, quod est temporale, et pretio æstimabile. Verùm, quoniam jus ad alimenta, è monasterii proventibus percipienda, profluit ab ipsa professione Religiosa, idcirco Ecclesia, ne ullâ ratione pretium pro illa accipi videretur, districtè vetuit, quidquam ab eo exigi, cui monasterium necessaria ad victum stipendia subministrare potest. Hactenus Suarez. Investigat deinde Thomassinus ejusmodi Ecclesiasticæ prohibitionis initia, et *part. 3. de vet. et nov. Eccles. discipl. lib. 1. cap. 51. num. 8.* observat, septem prioribus seculis plures quidem latas fuisse leges ad compescendam Monachorum avaritiam, alimentorum obtentu, pecuniam ab iis extorquentium, qui se se Dei, ac Religionis obsequiis mancipabant; sed simul notat, unicum earundem scopum fuisse, arcere à Religiosis immoderatum divitiarum studium, et fovere monasticam paupertatem, non autem impedire simoniam, quam nulli adhuc in mentem venerat, posse in hoc negotio committi. Omnium prima, septima Synodus, quæ est Nicæna secunda, celebrata anno 787. ejus criminis reos in simoniacorum classem retulit: nullum quippe inter ipsos, ac sacrorum Ordinum nundinatores discrimen faciens, *can. 19. tom. 4. Collectionis Harduini col. 498.* ita statuit: *In tantum inolevit avaritiæ fa-*

cinus in Rectores Ecclesiarum, ut etiam quidam eorum, qui dicuntur Religiosi viri atque mulieres, obliviscentes mandatorum Domini, decipiantur, et per aurum introitus accedentium tam ad sacratum Ordinem, quàm ad monasticam vitam efficiant..... Si quis ergo inventus fuerit hoc faciens, si quidem Episcopus, vel Abbas extiterit, vel quilibet de sacro Collegio, aut desinat, aut deponatur, juxta secundam regulam sancti Chalcedonensis Concilii. Abbattissa verò ejiciatur de monasterio et tradatur in alio monasterio ad subjectionem. At alii canones, per idem ferè tempus editi, eamdem ceteroquin prohibitionem instaurantes, nullam simoniæ fecère mentionem. Sic Synodus Francofordiensis, anni 794. can. 16. *ibid.* col. 906. ait: *Audivimus, quòd quidam Abbates, cupiditate ducti, præmia pro introëuntibus in monasterium requirant. Ideo placuit nobis, et sanctæ Synodo, ut pro suscipiendis in sancto ordine Fratribus nequaquam pecunia requiratur.* Neque simoniæ meminit Alexander III. in Concilio Lateranensi cap. 10. etsi eundem abusum proscribat, inquit: *Monachi non pretio recipientur in monasterio.... Si quis exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros Ordines non ascendat. Is autem, qui acceperit, officii sui privatione multetur.* Posteriores tamen Pontifices, præcipuè Clemens III. Cap. 25. et Innocentius III. Cap. 30. et 40. *de simonia*, Nicæni Concilii canoni adhærentes; simoniæ labe fœdatum pronunciarunt, quicumque pro Religionis ingressu pecuniam ex pacto aut recipit, aut solvit in commodum monasterii, quod ceteroquin nullâ premitur egestate: eùm enim monasterium potest suis sumptibus Religiosi indigentis prospicere, illa pecunia dari præsumitur tamquam pretium ingressûs, et admissionis in Religionem: quando autem lex Ecclesiæ aliquid fieri vetat ob præsumptionem simoniæ Juris Divini, simul efficit, ut ejusdem legis transgressor fiat reus

simoniæ Juris Ecclesiastici ; quemadmodum explicat, atque exemplo Beneficii Ecclesiastici illustrat Suarez *cit. loc.*

V. Cùm itaque versemur in simonia, quæ ortum habuit è sola lege Ecclesiæ, mirum esse non debet, hanc potuisse nunc severiùs accipi, nunc justis de causis aliquantulum emolliri, prout vel augetur, vel minuitur præsumptio venditionis rei spiritualis, seu veriùs animi illam nundinandi, in qua præsumptione fundatur. Atque, ut missa faciamus antiquiora hac in re particularium Ecclesiarum inter se discordantia statuta, quæ videri possunt apud citatum Thomassinum ; Concilium Cameracense anni 1565. *tit. 18. cap. 12. tom. 10. Collectionis Harduini col. 599.* nullam pecuniæ pactionem in Monialium ingressu tolerandam statuit, nec prætexendam permisit cœnobii inopiam, ad aliquam recipiendam, quæ in monasterium conferret dotis subsidium : *Abesse (ait) omninò vult sancta Synodus à Religionis ingressu labem, etiamque speciem detestabilis simoniæ. Quocirca præcipit seriò sacros canones insecuta, ne Monachi, vel Moniales, aliquem, vel aliquam ad professionem recipiant, mediante alicujus pecuniæ, aut muneris pacto ; ne ea quidem ex causa, quòd plures alere non possint sine aliquo subsidio : ubi tamen notanda sunt illa verba : Abesse vult à Religionis ingressu labem, etiamque speciem detestabilis simoniæ : ex quibus apparet, dotis pensationem non damnari à Concilio tamquam simoniacam, sed prohiberi, ad longiùs avertendam omnem simoniæ speciem. Contrà S. Carolus Borromæus ; quo certè non alius solertior sacrorum canonum custos, purioris disciplinæ tenacior, et Concilii Tridentini fidelior interpretes, et Concilio Provinciali Mediolanensi I. ejusdem anni 1565. *part. 3.* veluti jam certum ponit, à singulis Monialibus in ipso monasterii limine aliquam pecuniæ summam penes probum virum*

deponi, professionis tempore monasterio tradendam, inquit *part. 1. Act. Eccles. Mediol. pag. 47. Quod, professione factâ, eleemosynæ gratiâ ad Professam sustentandam monasterio datur, id quo tempore puella Religionis habitum suscipiet, apud virum, Monialibus, et earum Superiori probatum, deponatur, ut nullo impedimento tum Monialibus præsto esse possit: et in Concilio Mediolanensi II. anni 1569. cap. 2. inter capita quædam ad Moniales pertinentia part. 1. Act. Eccles. Mediol. pag. 75. ab Episcopo præscribi voluit eleemosynam dotalem, à singulis Monialibus, alimentorum nomine, monasterio pensitandam, inquit: *Episcopus præterea tum impensas æstimet, quæ et in Religionis ingressu, et tempore professionis fieri solent pro vestitu, aut pro aliis rebus, ad ipsius puellæ, vel monasterii usum, commoditatemve pertinentibus; tum pecuniæ etiam summam præscribat, quam puella alimentorum nomine monasterio det; nisi census, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, ejusdem judicio, ad ea alimenta satis sint, monasterio attribuantur.* Mediam viam iniit Concilium Turonense, habitum anno 1583. quod *cap. 17. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1431. insinuat, Moniales, intra præfixum ab Episcopo numerum, gratis omninò admittendas; ultra numerum verò, cum justa dote. Sed Concilium Avenionense anni 1594. tit. 50. de Sanctimonialibus, ibid. col. 1865. idem prorsùs servari jussit, quod S. Carolus sanciverat. In hac opinionum varietate, diu anceps hæserat Sacra Congregatio Concilii, et quandoque propenderat in Turonensium Patrum sententiam, sicuti à Fagnano accepimus; sed, cùm experientia didicerit, nullum reperiri adeo opulentum Sanctimonialium cœnobium, quod, ad reparanda quotidiana suorum redituum decrementsa, non egeat novarum dotium accessione, firmiter tandem amplexata est S. Caroli decreta, eaque religiosè obser-**

vari voluit : quod non solùm constat ex allegatis ejusdem decisionibus , sed adhuc clariùs ex alia , quæ refertur in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 356. cujus verba sunt : *Non vestiantur Moniales , nec admittantur ad habitum , nisi priùs parentes , vel illi , ad quos earum cura spectat , promptam habuerint pecuniam pro dote , vel eleëmosyna consueta , et illam deposuerint solvendam monasterio post emissam professionem.* Etenim , uti ad rem perpendit Cabassutius in *theor. et prax. Jur. Canon. lib. 5. cap. 5. num. 13.* non est expectanda , sed præcavenda arcta , et extrema monasteriorum necessitas , ne secus ea sequantur gravissima mala , quæ in animarum dispendium gravem monasteriorum inopiam plerumque comitantur : *Videmus (inquit Cabassutius) in permultis Virginum monasteriis , ad gravem inopiam redactis , fuisse eo quandoque redactos Prælatos , ut , solutâ clausurâ , Virgines ad proprios parentes transmiserint nutriendas , suasque operas , ne à propriis parentibus repellerentur , famulitia et opificia pro pane apud eos quærendo locaturas. Vidimus multoties , facilè dissipatis monasteriorum exiguis facultatibus , necesse fuisse , quasi in communi naufragio , ut singulæ Moniales privatim suo victui consulerent , suas operas externis pretio ad vitæ subsidium exhiberent , proprietatem rerum , quascumque corrådere possent , sibi ad vitæ privatæ necessitates assererent , tempora orationi , vel lectioni destinata , manuum labori insumerent , colloquia cum externis , à quibus subsidium aliquod sperabant , miscerent ; ex quibus contingeret , omnem interiorem et exteriorem disciplinam prorsùs evanescere.*

VI. Si hæc secum animo revolvat Episcopus , non statim illicitum et simoniacum pronuntiabit dotale subsidium , quod à puellis se se in Religionem recipientibus exigitur , neque faciles aures præbebit suasionibus hominum , qui , ut propriæ parcant pe-

cuniarum, suasque filias, sine ullo sumptu, Religioni alendas tradant, monasteriorum opulentiam exaggerant, novamque pecuniam illis collatam, in inutiles, ac voluptuosos sumptus erogari, clamitant. Non idcirco tamen negamus, interdum expedire, dotis quantitatem imminui, et quandoque etiam prorsus remitti: sed, quod in peculiaribus circumstantiis, et consultâ prius Sacrâ Congregatione Concilii, fieri decet, non poterit Synodali Constitutione generatim, atque universim faciendum decerni. Illud autem curabit Episcopus, ne ultra præfinitam dotem, monasterio pendendam, alia pecuniarum summa à puellis extorqueatur, in Monialium commodum, aliosve usus impendenda, qui ad puellæ sustentationem nequaquam pertinent: id quippe cum nulla ratione cohonestari valeat, adhuc remanet sub censura *Extravag. 1. de simonia, inter comm.* ubi Urbanus V. utriusque sexûs Regularibus districtè inhibuit, ne ante, aut post cujusquam in Religionem ingressum, quoscumque pastus, prandia, seu cœnas, pecunias, jocalia, aut res alias, etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium usum alium deputata, vel deputanda, directè, vel indirectè, petere, vel exigere quoque modo præsumant.

VII. Modum quoque imponet sumptuosis apparatibus, musicis concentibus, comessionibus, aliisque hujusmodi, quæ cum magno familiarum impendio alicubi fieri solent in Monialium ingressu, et professione: omnem siquidem mundanam pompam, omnem profanum luxum dedecere spirituales nuptias, quas eligit puella, quæ Deo et Religioni se devovet, scitè ponderat Navarrus *in tract. de redditibus Ecclesiasticis, in fine quæstionis primæ, pag. 150. edit. Romanæ anni 1584.* ubi hæc ad rem scripsit: *Quid quæso dicemus ad prodigas illas expensas, et profanos apparatus fieri solitos ex pacto tacito, vel expresso, dum puellæ vel ingrediuntur in*

monasterium, vel professionem emittunt? Quid aliud moderatius, quàm ut hæc vehementer interdican- tur, et culpentur, et puniantur illæ, quæ taliter faci- unt? Et simul etiam doceantur, quàm honestior ap- paret cunctis hæc inspicientibus, modesta quædam, humilisque temperantia, spirituali juncta contem- plationi, quàm pomposa profanitas, mundanæ cui- dam admixta voluptati, in funeralibus ejus, quæ per professionem moritur mundo, et nascitur, vel excrescit Deo. Videatur etiam Tournely in Theologia Morali in Append. de simonia cap. 4. sect. 3. ubi prædicta omnia amplissimè confirmantur.

VIII. Non multùm dissimiles iis præstationibus, quæ nomine dotis à Monialibus persolvuntur mo- nasteriis, in quibus professionem emittunt, sunt aliæ quædam, quas Canonici solvunt vel ex consuetudine, vel ex antiquis Ecclesiarum Statutis, cùm primùm ad suorum Canonicatum possessionem, aut cùm ad fru- ctuum et distributionum participationem admittun- tur. Hinc, sicuti Moniales in primo casu de nulla simo- niæ labe notari possunt, et falleretur, si secus judi- caret, Episcopus; ita idem dicendum est in secundo, si debitæ circumstantiæ concurrant. Gregorius IX. in *Cap. Jacobus, de simonia*, consuetudinem repro- bat quorundam Canonicorum, qui Fratribus in eorum Collegium recenter admissis quosdam pecu- liares proventus capere non permittebant, donec eos in prandio lautè tractassent. Sacrum etiam Tri- dentinum Concilium *sess. 24. cap. 14. de reform.* Episcopis hanc curam committit, ut diligenter cog- noscant de hujus generis consuetudinibus, atque statutis, ne fortè aliqua simoniæ aut avaritiæ labe in præscribendis, exigendisque ejusmodi solutioni- bus se ingerat. Idque confirmat, et latiùs declarat Sanctus Pontifex Pius V. in sua Constitutione 64. quæ incipit *Durum nimis, Bullar. Roman. tom. 2.* quæ Constitutio refertur et innovatur in altera recen-

tiori Innocentii Papæ XII. incipiente *Ecclesiæ Catholicæ*, quam videre est *num. 51. in Bullario peculiari* ejusdem Innocentii XII. Cùm verò harum Legum sanctiones tunc locum habeant, cùm aut hujusmodi solutiones recens inductæ, et sine debita facultate sunt institutæ; aut, si ab antiquo tempore in usu sunt, cùm nec in Ecclesiæ utilitatem, nec in aliud opus pium erogantur, sed inter Canonicos dividuntur, ut rectè jam observarunt Doctores scribes *in cit. cap. Jacobus*, videlicet Joannes Andreas *num. 4. Butrius num. itidem. 4. Ostiensis num. 2. Zabarella num. 3. Boich. num. 8. de simonia*, et colligitur ex ipso Concilio Tridentino *loc. cit. ibi: in usus pios non convertuntur*: utque etiam optimè advertit Sacra Congregatio Concilii, nobis in Secretarii munere tunc constitutis, in causa *Cassanen.* proposita, et resoluta die 3. Decembris 1718. cujus summam videre est *tom. 1. Thesauri Resol. pag. 135.* et in alia *Januen. Pactionum* proposita die 9. Decembris 1722. decisa verò die 16. Januarii 1723. de qua *tom. 2. prædicti Thesauri pag. 256. et 261.* cui jam in eadem sententia præiverat S. Carolus Borromæus, dum in executionem Tridentinorum Canonum Consiliaria sua Decreta ederet, relata à Thomassino *de Beneficiis part. 3. lib. 1. cap. 61. num. 13.* aut denique cùm eadem solutiones convertuntur quidem in utilitatem Ecclesiæ, et in usus pios, sed excedunt valorem fructuum, qui ex Præbenda Canonicali sex mensium spatio proveniunt; quod vetitum est in citata Constitutione S. Pii V. §. 4. hinc est, quòd, ubi ejusmodi solutiones ab antiquo tempore legitime inductæ, et justam quantitatem non excedentes, utiliter et piè impendantur, si eas Episcopus, ob prætesum simoniæ vitium, reprobandas abolendasque statueret, inconsulto potius novitatis studio, quàm restaurandæ disciplinæ zelo, flagrare se ostenderet. Sanè *in cit. cap. Jacobus*, expressè re-

Tom. III. 8

probantur etiam convivia et prandia in Canonicorum ingressibus paranda, et meritò quidem; cùm hæc neque in Ecclesiæ, aut Sacrarii beneficium, nec in usus pios cedant, sed privatorum solatio et voluptati deserviant. Verùm, cùm magnæ plerumque difficultates occurrere soleant in receptis usibus abolendis, ubi præsertim antiquâ consuetudine nitantur; haud inopportunum erit hîc adnotare, quòd, præter veterem quamdam causam *Polinianen.* in dicta Congregatione Concilii judicatam anno 1584. de qua *lib. 4. decretor. pag. 9.* altera quoque, cujus titulus erat *Brugen.* majore partium studio ibidem proposita fuit die 13. Augusti 1729. et die 3. sequentis mensis Septembris definita, in qua dictum fuit, tolerari posse consuetudinem ab immemorabili tempore vigentem, ut novus Canonicus ceteros Capitulares convivio excipiat; dummodo id spontè ab eo fiat, et moderatæ frugalitatis leges serventur: ut videre licet *tom. 4. Thesaur. Resolut. pag. 336. et pag. 342.* item *tom. 5. pag. 54. §. Consuetudo.* Et in eandem sententiam resoluta fuit alia causa *Leodien.* proposita die 18. Julii 1733. et relata *in ejusdem Thesauri tom. 6. pag. 141.* Quorum decretorum æquitati magnopere suffragatur tenor *cap. Sanè, inter Extravag. commun. de simonia.*

CAPUT SEPTIMUM.

De aliis quibusdam Consiliis à probis Viris optimo sanè studio propositis , quæ tamen in Synodalibus Constitutionibus adoptata odiosam novitatis speciem induissent : ubi de Cantoribus Eunuchis , ac de musica , et instrumentis musicalibus , in Ecclesia tolerandis , vel prohibendis : item de lacte infantibus præbendo : et de Sectione Cæsarea.

Hoc etiam procul dubio ad Episcopi officium pertinet , ut Synodalibus decretis Ecclesiasticæ musicæ rationem , quatenus in diœcesi sua opus esse cognoverit , ad certas regulas exigat , atque componat ; ut corda Fidelium ad pietatem excitet , non aures solas , sicuti fit in theatris inani voluptate demulceat. Quæ hac de re in nonnullarum diœcesium Synodis constituta sunt , collecta leguntur apud Van Espen *Jur. Eccles. univers. part. 2. tit. 5. cap. 9. num. 27. et seq.* Quid autem in sua Ecclesia servandum instituerit S. Carolus Borromæus , videri potest in illius Concilio Mediolanensi I. §. 51. *tom. 10. Collectionis Harduini col. 687.* De hac ipsa re in Synodo Avenionensi , anno 1594. habita , *tit. 35. de cantu Ecclesiastico* , hæc leguntur *cit. tom. 10. col. 1856. Musices numeros ad pietatis sensum promovendum salubriter adhibet Ecclesia. Quapropter ejus studium in cunctis Ecclesiis non solum permittimus , verùm in dies augescere optamus. Ea tamen observatio habenda erit , ut non ad modulos profanarum cantionum tum Psalmi , tum cetera Ecclesiastica occinantur.* Nos autem in una ex nostris Epistolis encyclicis , quæ impressa est *Bullarii nostri tom. 3. num. 3.* plura congegimus , ex Patribus , Conciliis , et Ecclesiasticæ Historiæ monumentis desumpta , quæ ad materiam hanc illustrandam

opportuna judicavimus, quæ sanè plerisque piis Viris haud ingrata fuisse accepimus; sed tum ante illius Epistolæ editionem, tum etiam deinceps nonnullos fuisse novimus, qui pietatis studio incensi, summo conatu, licèt hucusque irritò, Episcopis suadere curaverunt, ut Synodalibus Constitutionibus novam insererent sanctionem, quâ eunuchi cantores ab Ecclesiasticis concentibus excluderentur; quòd et irregulares plerumque sint hujusmodi homines, cùm nemo ferè eunuchus fiat absque peccato; et ex tali prohibitione facilè eventurum esset, ut tolleretur abusus evirandi pueros; cùmque præterea dicerent, molles eunuchorum voces plurimum in causa esse, ut Ecclesiarum cantus ad theatrales modulos maximè accedat; neque verò impossibile esse, eorum vocibus alias, puerorum præsertim, voces Ecclesiasticis Choris magis aptas subrogare.

II. Celebris profectò est magni Nicæni Concilii canon primus, qui sic habet: *Si quis à Medicis propter languorem desectus est, aut à barbaris abscissus, hic in Clero permaneat. Si quis autem se ipsum sanus abscidit, hunc et in Clero constitutum abstinere convenit, et deinceps nullum debere talium promoveri. Sicut autem hoc claret, quod de his, qui hanc rem affectant, audentque semetipsos abscindere, dictum sit; sic eos, quos aut barbari, aut domini castraverunt, si inveniuntur aliàs dignissimi, tales ad Clerum suscipit regula.* His consona omninò sunt, quæ statuta leguntur in antiquissimis Canonibus, qui Apostolorum dicuntur, *can. 20. et tribus sequentibus.* Ubi nempe cuilibet intelligere licet, casum à casu distingui: nimirum eos, qui, aut Medicorum præcepto, et morbi necessitate sic exigente, evirati sint, aut qui hanc violentiam à barbaris perpessi fuerint, neque dejici à Clericali gradu quem obtinebant, neque ab ingressu in Clerum

arceri : contra verò , eos , qui ultrò se absciderint , aut abscindi permiserint , si Clerici fuerint , expellendos , si autem ordinari se postulent , nusquam promovendos edici. Hoc ipsum apertè jubent plures decretales Epistolæ Romanorum Pontificum , quæ extant in Collectione Gregorii IX. *tit. de corpore vitiatæ ordinandis , vel non.* Neque desunt in corpore Juris Civilis severissimæ Leges adversùs eos editæ , qui sibi spontè , aut aliis , injuriam hanc inferre ausi fuerint. Videantur *l. 3. §. Qui hominem , et l. 4. §. Idem , ff. ad L. Cornel. de sicar.* Pluraque de hoc argumento videri possunt eruditè collecta à Christiano Lupo , à Joanne Cabassutio , et recentius à Josepho Catalano Presbytero *in notis ad cit. canonem primum Concilii Nicæni.*

III. Nihilominus inter Auctores morales proximè præteriti seculi orta et agitata fuit controversia , an , posito hujusmodi casu , quo pater filium eunuchum fieri permittat , neque filius dissentiat , et Medici nullum in eo vitæ periculum fore affirmant , id autem in eum finem unicè fiat , ut filius inter Ecclesiæ cantores adscribi , et majore vocis suavitate officium hoc exercere valeat , atque ita honestum sibi victum parare , an inquam , his omnibus circumstantiis simul concurrentibus ; talis filii eviratio sine peccato fieri possit. In quo Pasqualigus *quæst. 498.* affirmativam sententiam amplexus fuit. Sed vicit apud plerosque , et facta est communior opinio negans. Inter Theologos morales legi possunt Cardinalis de Lugo *de Justitia et Jure tom. 1. disp. 10. sect. 1. num. 23.* Hurtado *Resol. moral. tom. 2. tract. 12. cap. 1. difficult. 1. num 757. et seq.* Gibalinus *de universa negotiatione tom. 1. lib. 1. cap. 4. art. 3. num. 13. et seq.* Thesaurus *de pænis Ecclesiæ part. 2. cap. 1. in verb. Membrorum mutilatio §. Amplia secundo*, Theophilus Raynaudus *Oper. tom. 14. in illo , cui titulus Eunuchi nati , facti , mystici ,*
8..

cap. 5. §. 5. per tot. Diana in edit. coord. tom. 1. tract. 7. resol. 130. num. 3. Coton. *Controversiar. lib. 5. cap. 3. num. 103. et 104.* Leander *Oper. moral. tom. 9. tract. 3. disp. 4 quæst. 12.* Præterea videri possunt Canonistæ scribentes in cap. *Ex parte, de corpore vitiatæ, etc.* ut putà Gonzalez *ibi num. 5.* Engel *num. 12.* Coninck *num. 5.* Wiestner *num. 22.* Schmalzgrueber *num. 5.*

IV. Et quidem validissima est ratio, cui horum sententia innititur. Homo enim non ita membrorum corporis sui dominus est, ut assentiri valeat abscissioni alicujus ex illis, præterquam si totius corporis salus et conservatio aliter obtineri nequeat: ut de leprosis testatur Aëtius *lib. 13. cap. 125.* quòd per virilium amputationem ab exitiali hujusmodi morbo liberentur. Ita docent Theologi, duce S. Thomâ 2. 2. *quæst. 65. art. 1.* quem egregiè illustrat Sylvius in *Commentar. ad eundem art. 1. conclus. 2.* Quare nec prætensa necessitas parandi sibi victum, nec laudabile propositum inserviendi Ecclesiæ in cantoris officio, satis justam rationem, aut causam suppeditant, ad excusandam à peccato ultroneam hominis evirationem. Gravissimâ porro censurâ damnatum olim fuit Leontii Presbyteri factum, qui apud Episcopum suum Eustatium accusatus, quòd cum puella quadam, nomine Eustolia, minùs honestè ageret, ideoque ab illius consuetudine abstinere jussus, ut se ab omni turpitudinis suspitione vindicaret, se ipsum abscidit; uti testantur S. Athanasius in *Apologia de fuga sua prope fin.* Socrates *Hist. lib. 2. cap. 21.* Theodoretus *lib. 2. cap. 24.* Nec aliter judicatum est de Origine, qui verum sensum non assequutus Evangelici illius textûs: *Sunt eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter Regnum Cœlorum:* quo sibi liberum et tutum esset mulieres etiam sacris disciplinis instruere, medicamine sumpto, eunuchum se red-

didit, itaque Demetrii Alexandrini Episcopi sui iudicio à sacra Ordinatione repulsus fuit; quamquam deinde, falsis ejusdem Demetrii testimonialibus litteris sibi procusis, ad Cæsariensem, et ad Hierosolymitanum Episcopos se contulit, à quibus sacros Ordines, et Presbyterium obtinuit, quod simultatum et dissensionum inter hos et Alexandrinum Episcopum causa fuit, uti narrant Eusebius *Hist. Eccles. lib. 6.* S. Epiphanius *hæres. 64. lib. 2.* S. Hieronymus *de Scriptorib. Ecclesiast. in Alexandro.* Plura de hac re collegit Binghamus, Auctor heterodoxus, *Origin. seu Antiquit. Eccles. tom. 2. lib. 4. cap. 3. §. 9.* Inter Pontificias Decretales relatas sub titulo *de corpore vitiatis*, una est Alexandri Papæ III. quæ incipit *Significavit*, ad Archiepiscopum Ravennatem conscripta, cui permittit Pontifex, ut misero cuidam Presbytero, qui stultè putans obsequium se præstare Deo, fecerat sibi virilia amputari, Sacerdotalis officii exercitium, excepto tamen Altaris ministerio, concedere valeat; quod ita intelligitur, ut benedicendi, et Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Uctionis administrandi licentiam ipsi impertiri posset: sed an, ex ejusdem Indulti vi, officium Diaconi, aut Subdiaconi in Missa exercere posset, controvertitur inter Canonistas; quorum tamen plurimi negativam opinionem tuentur, ut videre est apud Layman *in Comment. ad cit. Cap. Significavit.* Videatur etiam Thomassinus *de Benef. tom. 2. lib. 1. cap. 83. num. 7.*

V. Hæc omnia pleno quidem robore subsistunt; neque enim immutata est Ecclesiæ disciplina, quæ irregularitatis notam inurit eunucho, qui, extra necessitatem salvandæ vitæ, mutilationi suæ assensum præbuit; neque à peccato immunis, juxta communem sententiam paulò ante expositam, habendus est ille, qui, præter ejusmodi necessitatis ca-

sum , id agit , etiam ad conservandam vocis suavitatem , et ut idoneus Ecclesiæ cantor evadat. Unde , etiamsi adhuc in usu esset , quod olim servatum fuit , ut nemo castrari posset , nisi de licentia Episcopi ; quemadmodum ex Theodoro Balsamone colligitur , et refertur per Janum à Costa *ad tit. Decretal. de corpore vitiatis* , ac per Thomassinum *de Benefic. part. 2. lib. 1. cap. 82. num. 5.* crederemus , Episcopum nequaquam hujusmodi licentiam concedere posse ob eum finem , ut idoneos cantores sacris Ecclesiarum concentibus compararet : urget enim semper in oppositum adducta ratio , nunquam licitam esse membrorum humani corporis amputationem atque jacturam , nisi cùm totum corpus aliâ ratione ab interitu vindicari nequit ; nec sufficientem esse causam ad id faciendum , sive mandandum , aut permittendum , quòd Ecclesiæ Chorus acutis vocibus opus habeat. Verumtamen , quod hìc quærimus , hoc demùm est : an in præsentibus rerum ac temporum circumstantiis , cùm nempe secularis potestas , quidquid civiles leges contra stauerint , haud infrequentes puerorum evirationes impunè fieri , saltem dissimulando , permittit , nec ampliùs ad id Episcoporum licentia postulatur ; cùm in Ecclesiis jampridem invecta est ea musicæ ratio , quæ vix , aut ne vix quidem , absque eunuchorum vocibus sustineri valet ; cùmque istorum voces in Ecclesiarum concentibus , et quidem in ipsa Romani Pontificis Capella , à multo jam tempore audiri consueverint : an , inquam , in his circumstantiis prudenter se gereret Episcopus , qui Synodali decreto à Choris musicis Ecclesiarum suarum eunuchos cantores eliminaret ; an verò per hoc in hominum reprehensionem et odium , non sine publicæ tranquillitatis perturbatione , tamquam importunæ novitatis auctor , meritò incurreret.

VI. At hos itaque terminos redactâ quæstionis

summâ, non admodum difficilis videtur esse responsio; eaque, pro nostra quidem judicandi agendique ratione, piorum ejusmodi virorum studiis atque consiliis, de quibus initio dicebamus, contraria esse deberet, hac saltem de causa, ne Episcopus, cui populorum amor ad munus suum utiliter gerendum maximè necessarius est, eorum animos à se ultrò abalienare, sibique molestias et offensiones sine causa parare velle videatur. In hac nos sententia duæ res confirmant, de quibus in citata nostra encyclica Epistola fusiùs egimus. Una est, quòd, cùm in Concilio Tridentino à quibusdam Episcopis Ecclesiasticæ disciplinæ studiosis propositum fuisset, ut cantus musicus ab Ecclesiis omninò tolleretur, nec nisi Gregorianus canendi modus in ipsis retineretur; cùm tamen alii rectè animadvertissent, per hujusmodi novitatem innumeris querelis atque perturbationibus aditum apertum iri, hoc denique consilium captum fuit, non ut musici cantus in Ecclesiis prohiberentur, sed ut, certis propositis regulis, ad pietatis et gravitatis normam reformarentur. Altera est, quæ paucis abhinc annis examinata fuit quæstio de usu organi, aliorumque instrumentorum musicorum; quæ scilicet ab aliquibus optimo zelo ductis, ut in prædicta nostra Epistola innuimus, ab Ecclesiis removenda esse dicebantur: in quo quidem Pontificii Sacelli nostri, ac Metropolitanæ Lugdunensis Ecclesiæ, aliorumque Ecclesiarum, in quibus eorum usus nunquam receptus fuit, exempla ipsis favebant. Sed cùm alii pro organo, aliisque instrumentis in Ecclesiarum musica retinendis, pari studio certarent; et satis appareret, quàm difficile futurum esset eorum usum tollere ab iis Ecclesiis, in quibus jam pridem invectus erat, satiùs visum est, mediam viam tenere; nec omnia scilicet musica instrumenta in Ecclesiis permittere, nec omnia pro-

hibere : sed , organo , aliisque nonnullis instrumentis retentis , ea dumtaxat ab Ecclesiarum choris eliminare , quæ theatralibus ludis potiùs , quàm sacris locis et actionibus , convenire visa sunt ; ut in eadem Epistola nostra distinctiùs declaratum per nos fuit.

VII. Ab his duobus exemplis sapiens Episcopus colligere poterit , optimum omnium consilium fore , non ut ab Ecclesiarum musica eunuchorum voces removeat , sed ut potiùs caveat , ne theatrales modi ad Ecclesiasticos concentus transferantur , neve theatralibus instrumentis Ecclesiæ personent. Contrà verò , si qui ex Ecclesiæ Cantoribus Clerici sunt , ne hi in scenam ascendant ; quod religiosissimè observatur à musicis Pontificiæ Capellæ. Denique , si eam in Diœcesi consuetudinem invenerit , ut musici in Ecclesiis , etiamsi Clerici non sint , superpellicio induti , officio fungantur , vel eam , ut hominum aspectui canentes non pateant , sed post transennam , seu cratem choro præfixam , se se contineant ; laudabiles hujusmodi mœurs inviolatos servari , studiosissimè curet.

VIII. Illud denique cavendum est Episcopo , hâc præsertim ætate , quâ revixisse videntur viri illi Athenienses , de quibus *Actorum cap. 17.* dicitur : *Athenienses autem omnes , et advencæ hospites , ad nihil aliud vacabant , nisi aut dicere , aut audire aliquid novi :* ne scilicet istiusmodi hominum suasionibus ad ea attentanda inducatur , quæ licèt Ecclesiasticam disciplinam non respiciant , civilis tamen reipublicæ instituta , communemque vivendi rationem invertunt. Rem enarrabimus , quæ paucis antea annis nobis contigit. Infantes spurii , quos *projectos* dicimus , ad hospitale domicilium civitatis Bononiensis delati , interdum à nutricibus alebantur , celticâ lue , aliisque contagiosis morbis , infectis : ex quo fiebat , ut miseri illi pueruli luem

unà cum lacte sugentes, aut citò interirent, aut perpetuò ægrotarent. Ad prospiciendum tot innocentium infantium indemnitati, alium non suppetere modum, fuit nobis insinuatum, quàm illos enutrire lacte caprino, aut vaccæ, quod maximam analogiam habere cum succo, quo fœtus humanus alitur in utero matris, ostendit egregius Physicus Cyrillus *in notis ad Etmullerum edit. Neapol.* Quo verò magis ad ejusmodi consilium capessendum nos inducerent, illius auctores nobis exhibuère formam vasis affabrè elaborati, per quod lac infantium ori poterat commodè instillari. Fuerat autem illud vasculum, jubente supremo Galliæ Senatu, ubi de eadem re erat deliberandum, adinventum, et delineatum à Regio Architecto du Val. Vidimus præterea libellum, Gallico idiomate conscriptum, cui titulus *Traité de la communication des maladies, et des passions*: cujus Auctor pluribus argumentis probare conatur, plurimùm expedire reipublicæ felicitati, ut omnes prorsùs infantes à capra potiùs, aut vacca enutriantur, quàm à matre aliave muliere, ne pravis animi affectionibus, quibus mulieres plerumque scatent, imbuantur. At, qui ita ratiocinantur, non animadvertunt, se injurios esse in naturam, ejusque Auctorem, cujus summa providentia, non alia certè de causa, voluit, ut in ipso puerperio matris ubera lacte intumescerent, nisi ut inde nata proles vitæ caperet alimentum. Haud equidem inficiamur, lactis qualitatem, ab infantibus hausti, plurimùm conferre ad eorundem mores in bonam, aut malam partem inclinandos, quod benè advertit Cornelius à Lapide *in cap. 21. Genes. vers. 7.* sed hoc eodem argumento conficimus, non esse brutorum lacte enutriendos, ne brutorum affectiones in se derivent, brutalesque induant mores: ad quod allusit Ovidius, cùm ait: *Nec las bibit ille lænæ*: et Virgilius: *Hircanæque*

admorunt ubera tigres : quæ omnia ad rem ponderavit Mapheus Vegius Laudensis in suo Opere *de liberorum educatione lib. 1. cap. 4.* Quamobrem, ne violarem instinctum non solis hominibus, sed et ceteris animantibus à natura inditum, inter quæ nullum sanè erit reperire, à quo genita proles relinquatur enutrienda alterius speciei bruto, curavimus quidem, ut nutrices perfectâ fruenter valetudine prædictos infantes lactarent; sed præstitum nobis à novitatum studiosis consilium ad tempus rejecimus, quo nutrices inveniri nequeant, et necessitas urgeat in earumdem locum subrogandi vaccas, seu capras : quod evenisse Romæ, cùm sæva ibi grassaretur pestilentia, narrat Cardinalis Gastaldus *in suo tract. de avertenda, et profliganda peste cap. 5. num. 3. et 4.*

IX. Plures etiam audivimus Episcopo insinuantes, ut gravi præcepto compellat matres ad proprios filios suis uberibus lactandos : neque istorum insinuatio, ritè expensa, deprehenditur prorsùs irrationabilis : etenim non solum Ecclesiæ Patribus, sed etiam ethnicis Philosophis turpe, et absonum visum est, ut mater filium, quem in utero aluit, postquam peperit, alteri tradat enutriendum. Illas certè reprehendit Phavorinus Philosophus apud Aulum Gellium *Noct. Atticar. lib. 12. cap. 1.* inquiens : *Quod est enim hoc contra naturam imperfectum, atque dimidiatum matris genus, peperisse, ac statim ab se se abjecisse? Aluisse in utero sanguine suo nescio quid, quod non videret : non alere nunc suo lacte, quod videat jam viventem, jam hominem, jam matris officia implorantem?* Easdemque impietatis insimulat Messala apud Tacitum *dialog. de orat. Ex Patribus verò S. Ambrosius lib. 1. de Abraham cap. 7. num. 63. tom. 1. Oper. col. 303.* ex eo, quòd Sara lactaverit filium, infert : *Provo- cantur fœminæ meminisse dignitatis suæ, et lactare*

filios suos. Hæc enim matrum gratia, hic honos, quo filios propriis commendent viris. Et Gregorius Magnus lib. 11. epist. 64. ad Augustinum Anglorum Episcopum in respons. ad interrogat. 10. tom. 2: Oper. col. 1158. respondit, pravam consuetudinem effecisse, ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eosque aliis mulieribus ad nutriendum tradant. Quod videlicet (addit) ex sola causa incontinentiæ videtur inventum: quia, dum se continere nolunt, despiciunt lactare, quos gignunt. Eodem modo loquuntur Clemens Alexandrinus lib. 3. Pædagog. Chrysostomus hom. de nativ. Machab aliique Patres, quos adducunt citatus Mapheus Vegius Laudensis de liberor. educat. lib. 1. cap. 4. in Biblioth. maxim. Veter. Patr. tom. 26. Cornelius à Lapide in cit. cap. 21. Genes. vers. 7. Theophilus Raynaudus de Agno cereo cap. 5. num. 1. Oper. tom. 10. Natalis Alexander in Theolog. Dogmatico-Morali de Sacram. Matrim. lib. 2. cap. 5. §. 2. regul. 17.

X. Quamobrem nonnulli Theologi, apud laudatum à Lapide, à gravi culpa non excusant matrem, quæ absque legitima causa se subtrahit ab onere, sibi à natura imposito, propriam lactandi prolem, quod, observante Magno Basilio hom. 9. in hexaëmeron, nulla quantumvis crudelissima fera subire detrectat: sed meliùs Navarrus *Manual. cap. 14. num. 17.* cui subscribit à Lapide, illam solius peccati venialis ream facit; urgente verò legitimâ causâ, ab omni culpa absolvit.

XI. Cùm autem, non una, sed multæ occurrere queant legitimæ causæ, propter quas matres licitè se à prædicto onere subducunt, ut, putà, si lacte careant, si malâ afficiantur valetudine, si numerosâ indigeant prole, et propterea huic procreandæ, priusquam consenescant, operam dare cupiant; idcirco Episcopus, ne novatoris notam obtineat, abstinere debet à præfato præcepto ferendo: sed

potiùs nobiles, et divites mulieres, à quibus dumtaxat solent filii lacte enutriendi nutricibus tradi, seriò monebit, atque hortabitur, ut sanctissimas fœminas imitentur, quæ suis uberibus filios lactarunt, uti Sara Isaac, Rebecca Jacob, Anna Samuëlem, ac ipsa Dei Genitrix Sanctissima Virgo Maria Filium suum Christum Dominum. Qua de re Natalis Alexander *loc. nuper cit.* ita scripsit: *Christianas mulieres adhortari operæ pretium est, ut filios suos propriis lactent uberibus, non alienis nutricibus tradant.*

XII. Fuerunt etiam, qui abolendum in partu proponerent usum sectionis cæsareæ; per quam nempe, mortuâ muliere gravidâ, si fœtus in illius utero adhuc vivere judicetur, chirurgicâ manu extrahitur, ut baptizetur, ejusque nutritioni ac vitæ omni ratione consulatur. Auctores autem citabant hujusmodi sectionem respuentes, eamque veluti sævam, et inutilem condemnantes, videlicet Paræum, Guillemæum, Ronfilcium, Hornium, Mauricæum, aliosque asserentes, fieri non posse, ut fœtus post matris mortem vel uno temporis momento vitam producat, cùm is unâ cum matre interire necessariò debeat: quæ sententia est Gasparis Bahuini, Roderici de Castro, Merii, aliorumque nonnullorum de rebus anatomicis scribentium. Nos tamen istorum consiliis obsecundandum nobis esse non duximus; quin imò injungere et inculcare non omisimus, ut, quoties mulier aliqua decederet, quæ fœtum in utero vivum habere crederetur, hic, cùm primùm posset, per sectionem cæsaream ab illius corpore extraheretur.

XIII. In quò non modò Juris Civilis auctoritatem præ oculis habuimus; cùm *in l. Vetat, ff. de mortuo inferendo*, ita scriptum sit: *Vetat*, seu, juxta aliam lectionem, *Negat Lex Regia, mulierem quæ prægnans mortua sit, humari, antequam partus ei excidatur. Is, qui contra fecerit, spem animantis cum gravida*

peremisse videtur : verùm etiam in primis nostrorum Theologorum doctrinam sequuti sumus, quorum dux est Thomas 3. *part. quæst. 68. art. 11. Ad tertium*, ubi ita scribit : *Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.* Hoc idem disertè præscribit Rituale Romanum *tit. 7. de baptizandis pueris §. 3.* Item Instructio à S. Carolo edita pro recta administratione Sacramenti Baptismatis *sub tit. de iis, quæ Parochus curet, cùm timetur de partu, Actor. Eccles. Mediol. part. 4. pag. 502.* ac Rituale Cardinalis Sanctorii *lib. 1 pag. 18.* prout etiam aliud promulgatum à Cardinale de Rohan *de Baptismo num. 5.* Et sanè, ubi reverà mortua sit mater, et vivus putetur fœtus in illius utero inclusus, nullus gravis Auctor inveniri poterit, qui sectionem cæsaream, utpote crudelem, aut inutilem, damnet; præsertim cùm plura exempla suppetant vivorum fœtuum è matrum defunctorum corporibus eâ ratione extractorum : quorum aliqui tandiù vitalem spiritum duxerunt, donec Baptismi lavacro ad meliorem vitam regenerari potuerint; alii verò longiùs vixisse, et ad virilem ætatem, ac etiam ad senectutem pervenisse dignoscuntur. Videatur hac de re, ex Theologis quidem, Theophilus Raynaudus *tom. 14. Operum* in Tractatu cui Titulus *De ortu infantium per sectionem cæsaream cap. 2.* ex Medicis verò, Auctor *Lexici universalis rei Medicæ*, quod Anglico primùm sermone conscriptum in Gallicam linguam translatum habetur, *tom. 2. in verb. Cæsarea Sectio*, item Heisterus *Institutionum Chirurgicarum tom. 3. part. 2. sect. 5. cap. 3. pag. 70. editionis Neapolitanæ anni 1749.* Ad comprobandam verò utilitatem, et necessitatem sectionis cæsareæ, cùm præsertim, defunctâ matre, conicere licet, illius prolem in utero extinctam non esse, peculiarem Librum edidit Franciscus Emmanuel Cangiamila, impressum Panormi anno 1745. in

quo solidis argumentis, et multâ eruditione susceptam causam agere non prætermisit. Porro in registis Gregorii Papæ IX. quæ in Scriniis Vaticanis asservantur, *ad annum II.* adest illius Pontificis epistola 20. ad Doctores Facultatis Theologicæ Parisiensis conscripta, quæ etiam impressa legitur in Annalibus Raynaldi *ad annum 1228. num. 29. et seq.* et apud Bulæum *tom. 3. Historiæ Universitatis Parisiensis ad dictum annum*, in qua magno zelo et doctrinâ invehitur in eos, qui philosophicis subtilitatibus, et incertæ semper naturalium rerum scientiæ innixi, positos à Patribus terminos transferre, probatasque sacris Pastoribus, atque Theologis agendi regulas immutare præsumunt.

CAPUT OCTAVUM.

De censoria nota nimicæ severitatis, Synodalibus Constitutionibus falsò interdum inusta: ubi de præscribenda veste oblonga, et nigri coloris Clericis in sacris constitutis, aut beneficium Ecclesiasticum possidentibus.

PLURES Synodales Constitutiones sunt in invidiam adductæ falsâ criminatione nimicæ severitatis; quæ tamen expensæ ad sacrorum canonum normam, deprehensæ sunt eorumdem rigorem potius temperasse. In nonnullis Synodis, aut Episcoporum Edictis, jussi sunt Clerici sive in Sacris constituti, sive Ecclesiasticum Beneficium possidentes, veste uti oblongâ nigri coloris, quam *talarem* appellamus, adjectâ pœnâ in contumaces. Adversùm has sanctiones, quas nimio rigore conspersas dictitabant, provocarunt Ecclesiastici ad Sacram Congregationem Concilii; sed semper provocantes succubuère: quod videre est *in nostra Institut. 71.* et in Epistola Pastoralis Cardinalis Lanfredini edita in

civitate Æsina anno 1740. pag. 287. et seq. Nihil quippe visum est corrigendum in decretis, quæ fulciebantur auctoritate Tridentini *sess. 14. cap. 6. de reform.* ubi, oportere, ait, *Clericos vestes proprio congruentes Ordini semper deferre*; subditque: *Omnes Ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in Sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut Beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint, si posteaquam ab Episcopo suo etiam per Edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum Clericalem, illorum Ordini, ac dignitati congruentem, et juxta ipsius Episcopi ordinationem, et mandatum, non detulerint; per suspensionem ab Ordinibus ac officio, et Beneficio, ac fructibus, redditibus, et proventibus ipsorum Beneficiorum, necnon, si semel correpti, denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et Beneficiorum hujusmodi coërceri possint, et debeant.* Neque Clerici Episcopi Edicto contravenientes suam idcirco excusare valent contumaciam, quòd Tridentinum talaris vestis non meminerit: siquidem, non ipsorum, sed Episcopi judicio statuendum à Tridentino permittitur, quænam vestis eorum Ordini, et dignitati conveniat. Quocirca Synodus Provincialis Mechliniensis, anni 1607. *tit. 18. cap. 4. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1958.* Tridentini mentem sapienter interpretata, decrevit: *Quoniam mundana curiositas quotidianas adinvenit levitates, omnis ille habitus quibuslibet Ecclesiasticis personis interdictus sit, à quo Episcopus abstinendum mandarit.* Deinde, qui nolit se sacrorum canonum prorsùs imperitum ostendere, fateri cogitur, nullam aliam, nisi talarum, esse vestem Clericorum propriam, eorumque statui maximè convenientem. Equidem quamquam ultrò concedamus Sirmondo apud Labbeum *tom. 2. Concilior. pag. 1817.* Thomassino *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 43.* Binghamo *Orig.*

Eccles. lib. 6. cap. 4. §. 18. volum. 2. aliisque Eruditis affirmantibus, quinque prioribus seculis civiles Clericorum vestes modestiâ tantùm, non formâ, à communibus laïcorum vestibus discrepasse, quod rectè colligi agnoscimus *ex epist. 4. num. 2. Cœlestini I. ad Episcopos provinciæ Viennensis, et Narbonensis, anno 428. data, ubi quosdam Sacerdotes reprehendens, qui, relicto habitu communi, pallium assumpserant, Philosophorum proprium, ait: Unde hic habitus in Ecclesiis Gallicanis, ut tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi à plebe, vel ceteris, sumus doctrinâ, non veste; conversatione, non habitu; mentis puritate, non cultu: attamen nemo, putamus, inficiabitur, insequentibus seculis cœpisse Clericos etiam in exteriori corporis cultu à laïcis discerni. Etenim S. Gregorius Turonensis, qui VI. seculo vixit, Hist. Franc. lib. 5. cap. 14. eam vestium distinctionem jam inductam innuit, inquiens: Merovechus tonsuratus est, mutatâque veste, quâ Clericis uti mos est, Presbyter ordinatur. Eamdemque indumentorum differentiam ante seculum VII. receptam in Ecclesia Orientali, constat ex Synodo Trullana, habita anno 688. quæ illam jam ante præceptam asserit, ejusque observationem can. 27. inculcat, inquiens: Nullus eorum, qui in Cleri catalogum relati sunt, vestem sibi non convenientem induat, neque in civitate degens, neque iter ingrediens; sed utatur vestibus, quæ iis, qui in Clerum relati sunt, attributæ fuere. Si quis autem tale quid fecerit, unâ septimanâ segregetur: tom. 3. Collectionis Harduini col. 1671. Illud porrò vestium discrimen in hoc potissimùm situm fuisse, quòd vestes Clericorum, licèt nondum à laïcalibus in colore discreparent, sicuti citatus Thomassinus cap. 46. existimat, essent tamen oblongæ, atque ad talos usque ferè productæ, ex pluribus conjicimus Conciliis. Concilium Germanicum, aucto-*

ritate Sancti Bonifacii anno 742. celebratum, atque à Synodo Liptinensi insequentis anni 743. receptum, et approbatum, *can. 7. tom. 3. Collectionis Harduini col. 1921.* Presbyteris, et Diaconis vetuit, ne *sago*, id est, breviori veste, laïcorum more, uterentur: *Decrevimus quoque, ut Presbyteri, vel Diaconi, non sagis, laïcorum more, sed casulis utantur, ritu servorum Dei.* Et Synodus Romana, à Zacharia Papa eodem anno 743. habita, *can. 3.* idem præcepit, decernens, *ut Episcopus, Presbyter, et Diaconus seculari indumento minimè utantur, nisi ut concedet, tunicâ Sacerdotali: ibid. col. 1927.* Quibus in locis, neminem suspicari credimus, sermonem esse de veste, non civili, sed sacra: cui enim in mentem veniat, Presbyteros, et Diaconos eo tum sceleris devenisse, ut communibus vestibus induti ad Altare accederent sacris operaturi? Omnibus quippe compertum est, nunquam licuisse Christianæ Religionis ministris Divina celebrare Mystera sine specialibus, atque ad eum tantum usum destinatis sacris indumentis: sive hic ritus ab ipsis Apostolis fuerit traditus, quod existimant Cardinalis Bona *Rer. liturgic. lib. 1. cap. 24.* aliique plurimi, quos nos allegavimus *in nostra Instit. 21.* sive immediatè post Apostolos fuerit præscriptus, quod nullus in quæstionem adducit. Ambo propterea Concilia intelligenda sunt de veste communi Diaconorum, et Sacerdotum, quæ ab uno vocatur *casula*, ab altero *tunica*; sed utraque erat *talaris*. Casula enim, teste Rabano *Instit. Clericor. lib. 1. cap. 21.* dicta est per *diminutionem à casa*, eò quòd *totum hominem tegat, quasi minor casa*. Quamobrem Joannes Diaconus *in Vita S. Gregorii lib. 2. cap. 45.* etiam Monachorum vestem appellavit *casulam*. Et similiter *tunicam*, vestem fuisse, quæ ad talos usque descenderet, constat ex Tullio, qui *Orat. 2. in Catilinam*, milites Catilinæ deridebat, quòd *manicatis, et talaribus tunicis*

essent amicti : atque ex Hieronymo *Quæst. Hebr. in Gen. cap. 37. Oper. tom. 3. col. 363.*

II. De posterioribus seculis res certissima est , nulle obnoxia dubitationi , cùm innumeri occurrant Conciliorum canones , congesti à Thomassino *cit. lib. 2. cap. 50. et 51.* vestem talarem Clericis præscribentes. Quin imò adeo ejus usus invaluit , ut opus fuerit præcidere nimiam vestium talarium longitudinem , quæ in luxum , et pompam cœperat degenerare : quocirca Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi anni 1215. *can. 16. relato in Cap. 15. de vit. et honest. Clericor.* de Clericis loquens , statuit : *Clausa deferant desuper indumenta , nimiã brevitatem , vel longitudinem non notanda :* et Concilium Toletanum anni 1324. *can. 2. sarmata* , id est oblongas vestes , humum verrentes , Clericis prohibuit : *Nullus Clericus supertunicale , vel tabardum deferat ita longum , quod , si ad pedes contingat , nullatenus tamen per terram trahatur ; cùm hæc , non honestas , sed superfluitas et indecentia censeatur :* *tom. 7. Collectionis Harduini col. 1486.*

III. Ad recentiora porrò tempora descendendo , ferè omnia , quæ post Tridentinum celebrata sunt Concilia , Clericos adigerunt ad gestandam vestem talarem , et quidem nigri coloris , ad quem , uti Thomassinus observat , non erant antea certâ lege adstricti , sed poterant alio quolibet , modò decenti , et modesto , uti. S. Carolus Borromæus in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I. *part. 2. de Clericorum vestitu loquens , part. 1. Actor. Eccles. Mediol. pag. 18. ait : In omni vestitu color tantùm niger adhibeatur..... externa vestis simplex , ac talaris erit.* In Concilio Mechliniensi anni 1570. *tit. de vit. et honest. Cleric. cap. 3. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1195. jubentur Clerici majorum Ordinum , cùm in publicum prodeunt , gestare vestem talarem.* Concilium Remense anni 1583. *tit. de Clericis in*

genere num. 8. *ibid.* col. 1292. *Veste Ecclesiasticâ, eâque talari, ac decenti utantur omnes Clerici.* Concilium Burdigalense ejusdem anni tit. 21. *ibid.* col. 1359. *Vestes eorum sint talares.* Quodque notabilius est, Concilium Provinciale Narbonense anni 1609. cap. 41. tom. II. Collectionis Harduini col. 44. Clericos etiam noctu incedentes ad deterendam vestem talarem obligavit: *Noctu incedentes ex causa rationabili, togas talares deferant.* Provincialibus concinunt innumeræ Synodi Diœcesanæ, congestæ à Genetto *Theol. moral. tom. 2. tract. 1. cap. 9.* et in Appendice ad Synodum Fulginatensem Episcopi Baptistelli pag. 172. et seq.

IV. Quare sacrorum canonum rigorem non augent, sed emolliunt Synodales Constitutiones, quæ obligationem deferendi vestem talarem, à pluribus Conciliis omnibus Clericis generatim impositam, ad solos limitant Clericos majorum Ordinum, aut Ecclesiasticum possidentes Beneficium: et majori adhuc indulgentiâ lenitum reputari debet Episcopale Edictum solos compellens Sacerdotes ad eam saltem induendam, cùm Ecclesiam ingrediuntur sacris operaturi; cujusmodi illud est, quod à nobis promulgatum fuit in nostra diœcesi Bononiensi, de quo plura in *nostra Instit. 34. et Instit. 71.*

CAPUT NONUM.

A severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quâ Clericis interdicitur usus comæ supposititiæ, vulgò Parrucca.

CLERICALEM modestiam dedecere plerisque Episcopis visa est coma supposititia, vulgò *Parrucca*, cujus proinde usum Clericis in suis Synodis inhibuere. Ita quippe statutum comperimus in Diœcesana Sy-

nodo Melitensi anni 1703. *sess. 3. cap. 1. Pisana* anni 1708. *cap. 25. Montis Falisci* anni 1710. *cap. ultim.* Portalegrensi 1714. *sess. 3. cap. 1. aliisque* allegatis à Thiers in Tractatu inscripto *Histoire des Perruques*. Licèt autem etiam ejusmodi prohibitiones sanctoribus Ecclesiæ legibus essent accommodatæ, ùt mox ostendetur; nihilominus Clericorum querelas non evasère, qui nimiam prætexentes earumdem severitatem, eas eludere tentarunt: sed frustrà; quoniam Sacra Congregatio Concilii illas sustinuit, suisque corroboravit decretis, et solùm aliquando censurarum pœnas in prohibitionis transgressores ipso jure illatas nonnihil censuit mitigandas. Sarnellus Episcopus Vigiliensis anno 1697. usum comæ fictitiæ suis Clericis ademit sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda. Appellarunt Ecclesiastici ad Sedem Apostolicam: sed in Congregatione particulari, habita 20. Maji 1699. Edictum approbatum fuit quoad Clericos constitutos in Sacris, aut Beneficium Ecclesiasticum possidentes; quod verò attinet ad Clericos minorum Ordinum, nullum obtinentes Ecclesiasticum Beneficium, responsum est, pœnam esse moderandam, sed, firmâ remanente prohibitione, in contumaces aliis pœnis animadvertendum, ad normam sacrorum canonum, et sacri Concilii Tridentini *cap. 6. sess. 23. de reform.* uti habetur *lib. 49. Decretor. pag. 206.* et referunt memoratus Sarnellus *ad calcem tom. 3. Epistolar. in discurs. adversùs fictitias Ecclesiasticorum comas cap. 13. et Monacell. in formul. legal. in Append. tom. 1. fol. 359. num. 19. et 20.* Ab hujus particularis Congregationis sententia nelatum quidem unguem discedens Episcopus Melphitensis, anno 1721. omnes quidem Clericos à gestanda coma ascititia abstinere jussit; sed idem faciens discrimen, quod prædicta Sacra Congregatio duxerat observandum, Clericos majorum Ordinum, aut Ecclesiastico

Beneficio donatos, ab ea deferenda compescuit pœnâ excommunicationis; ceteros verò aliis pœnis, arbitrio suo, irrogandis. De hujusce Edicti viribus, quod tamquam nimiùm severum traducebatur, disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii die 8. Augusti 1722. cùmque nos, qui tunc temporis ejusdem Sacræ Congregationis Secretarium agebamus, omnia, quæ ad illud fulciendum erant opportuna, descripserimus in consueto folio, quod pro nostro munere exaravimus, fuit quoad omnes suâ partes approbatum; uti videre est *tom. 2. Thesaur. Resolut. pag. 206. et seq.*

II. Porro, ne quispiam deinceps contra similia decreta, quæ ab Episcopis fiant, mussitare audeat, si Sacræ Congregationis auctoritati, uti par esset, non acquiescat, rationes audiat à nobis in præfata causa *Melphitensi* indicatas, propter quas coma fictitia jure ac meritò Ecclesiasticis interdicitur. Consvuisse olim fœminas alienis capillis caput exornare, eruitur ex Martiali, qui pluribus in locis eas carpit, quæ propriam senectutem hâc ementitâ arte obtegebant. Sic *lib. 6. epig. 10.*

Jurat capillos esse, quos emit, suos

Fabulla. Numquid illa, Paulle, pejerat?

Et *lib. 12. epig. 21.*

Dentibus, atque comis, nec te pudet, uteris emptis:

Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

Ad eundem morem allusit Ovidius *lib. 3. de arte, etc.*

Fœmina procedit densissima crinibus emptis,

Proque suis, alios efficit cœre suos.

In Anthologia pariter occurrit epigramma Lucilii in quamdam Nicyllam, quæ emerat galericulum atrum, ut, dissimulatâ senectute, canos suos velare posset, quod Hadrianus Junius *libell. de coma cap. 1.* latinè sic reddidit:

Fingere te perhibent quidam, Nicylla, capillos,

Quos mercata atros ipsa foro extuleras.

Quare Hieronymus *epist.* 38. ad Marcellum, *num.* 3. inquit: *Nec numerus annorum potest docere, quòd vetulæ sint, quæ capillis alienis verticem struunt:* atque *epist.* 130. ad Demetriadem, muliebrem cultum describens, *num.* 7. ait: *Quando eras in seculo, ea, quæ erant seculi, diligebas, polire faciem purpurisso, et cerussâ ora depingere, ornare crinem, et alienis capillis turritum verticem struere:* turritum verò verticem vocat, quia ex alienis capillis tutulus efficiebatur, quem Lucanus nominat *turritam frontis coronam*, et Prudentius in *psychomachia*, scœminæ lascivæ, atque superbæ turritum caput tribuit:

Turritum tortis caput accumularat crinibus. In hunc vanum mulierum luxum invehitur Tertullianus *lib.* 2. *cap.* 7. *de cultu fœminar.* inquiens: *Si non pudet enormitatis, pudeat inquinamenti: ne exuvias alieni capitis, forsâ immundi, forsâ nocentis, et gehennæ destinati, sancto, et Christiano capiti supparetis.* Eumdemque reprehendit Clemens Alexandrinus *Pædagog.* *lib.* 3. *cap.* 11. ubi ait: *Alienorum capillorum appositiones sunt omninò rejiciendæ, et externas comas capiti adhibere est maximè impium, quo fit, ut mortuis pilis cranium induant. Cui enim manum imponit Presbyter? Cui autem benedicit? Non mulieri, quæ est ornata, sed alienis capillis, et per ipsos alii capiti.*

III. Ex hoc verò, quòd Patres hanc scœditatem in solis scœminis reprehendant, infert Christianus Lupus in *Dissert. de S. Leonis IX. Actis cap.* 15. eam tunc omnibus ubique viris fuisse incognitam, ac primùm in Anglia sub Guillelmo II. aut ejus Successore Henrico I. in fine XI. aut initio XII. seculi cœpisse ab iisdem usurpari; quod tamen monstrum, addit, diu in ea tantùm Insula latitasse, nec alias permeasse regiones. At Thiers in *citato Tractatu cap.* 1. pluribus

probat, jampridem fictum capillitium ab effœminatis viris adhibitum; quod præ ceteris, quæ idem Auctor ibidem adducit, nobis suadet Rufus Festus Avienus, Poëta Christianus, Augustino coævus, qui *carmine* 10. equitem manifestè describit, cujus caput erat supposititiâ comâ redimitum, inquit:

Calvus eques capiti solitus religare capillos,

Atque alias nitido vertice ferre comas.

Hujus ab adverso Boreæ spiramina præstant

Ridiculum, populo conspiciente, caput.

Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,

Discolor, apposita quæ fuit antè, coma.

Ceterùm, quidquid sit de tempore, quo hujus generis tegmen, ab alienis capillis emendicatum, cœperit à viris adhiberi, neminem reperiri putamus, qui credat, illud etiam à Clericis antiquitùs usurpatum. Ecquis sibi animo fingat, licuisse unquam Clericis extraneam comam suo capiti superinducere, qui sacræ militiæ per comæ abscissionem adscribebantur, ita ut idem esset Clericum fieri, ac detonderi? uti observat Mabillonius *in præfat. ad sec. III. Act. Benedict. part. 1. num. 18. et 19.* quique semel detonsi nunquam deinceps comam alere, sed semper attonso capite incedere tenebantur; quod constat ex Synodo circa annum 450. sub S. Patrio in Hibernia celebrata, *can. 6. Collectionis Harduini tom. 1. col. 1791. ex cap. 66. Martini Bracarenensis tom. 3. ejusdem Collectionis col. 398. atque ex Concilio Toletano IV. anni 633. can. 41. eod. tom. 3. col. 588.* Quin imò nullâ ratione fingere possumus, fuisse unquam usum comæ fictitiæ in Clericis toleratum, cum potius quilibet eorum, qui comam laxare præsumeret, etiam invitus, et reluctans, per Archidiaconum jussus sit detonderi à Concilio Agathensi anni 506. *can. 2. relato dist. 23. Can. 22. et ab Alexandro III. in Cap. 7. de vit. et honest.*

Clericor. Clerici, qui comam nutriunt et barbam, etiam inviti à suis Archidiaconis tondeantur.

IV. Adeo porrò verum est, Clericos à ficto capillitio ad hæc usque postrema tempora abhorruisse, ut Synodi tam Provinciales, quàm Diœcesanæ, à Tridentino ad præcedentis seculi finem coactæ, illis dumtaxat inhibuerint capillos intortos, cincinnatos, seu calamistratos gestare, nullâ suppositiæ comæ factâ mentione. Sic Synodus Provincialis Mediolanensis I. part. 2. *Actor. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 18. Ita sint abraso capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus. Comam verò, et barbam ne studiosè nutriant: capillis simplicem cultum adhibeant.* Synodus Provincialis Bituricensis, anni 1584. *tit. 25. c. 3. Clerici crines calamistratos, ac retortos non habeant.* Diœcesana Synodus Ravennatensis, anni 1607. *tit. de vit. et honest. Clericor. cap. 1. Capillos ne gerant calamistratos, nec supra frontem eminentiores.* Synodus Lucensis, anni 1625. *de vit. et honest. Clericor. cap. 2. Comas calamistratas, more sceminarum, ne gestent.* Synodus Amalphitana anni 1639. *eod. tit. cap. 2. Cincinnos, et comam ne nutriant.* Ex hoc autem, quòd tot Synodi, de Clericorum honestate sollicitæ, fictitiam comam, quæ certè majorem præsefert vanitatem, quàm proprii capilli studiosè cincinnati, silentio præterierint, utique argumentum elicitur, inquit laudatus Thiers, ad probandum, nondum Clericos ausos fuisse ab extraneis capillis illum ornatum quærere, quem ex propriis suo capiti aptare prohibebantur. Sed, cùm postea eodem muliebri cultu et ipsi delectari cœperint, huic abusui contra Clericalem honestatem inole-scenti obstiterè posteriores Synodi, quarum nonnullas indicavimus, ab eodem Thiers accuratè collectæ; et rectè quidem: nam per ficti capillitii usum Tonsura clericalis, à sacris canonibus tantopere commendata, prorsùs exolescit, omnesque canones

eluduntur , quibus capillis affabrè concinnandis Clerici abstinere jubentur. Ad hæc , nullâ ratione est in Clericis tolerandum , quod etiam heterodoxus Auctor Martinus Schoockius *exercit. 24. de coma , et barba , in fin.* in omnibus Christianis improbavit , inquiens : *Ingenuè profiteor , me non videre quomodo aliencæ hæ capitis exuviæ excusari possint , cum omni ævo apud omnes nationes eædem exosæ fuerint.*

V. Quæ hactenùs diximus , rationabilem , et juri conformem ostendunt Synodalem Constitutionem , Clericis interdicientem usum comæ supposititiæ. Sed , quoniam non potest Legislator singulos prævidere peculiare casus , omnesque suâ lege complecti , expedit profectò , ut in ipsamet Constitutione , seu Edicto , facultatem , quâ ceteroquin pollet , sibi expressè reservet , fictum capillitium illis permittendi , qui , Medicorum judicio , valetudinis causâ , eo indigent : quod prudenter factum animadvertimus in Diocesana Synodo Bononiensi anni 1698. *lib. 3. cap. 1.* ubi similis Constitutio hæc mitigatur limitatione : *Nisi ex causa nobis , vel Vicario nostro cognita , indulgendum ad tempus arbitrabitur :* atque in Synodo Asculana anni 1718. *cap. 20.* *Nisi ex justa , et rationabili causa dispensationem impetraverit.* Caveat tamen Episcopus , ne hanc veniam elargiatur , nisi , præter causam , etiam comam ipsam , quam Clerici gestare cupiunt , diligenter priùs examinaverit : non alia siquidem est iisdem , præcipuè si sint in Sacris constituti , permittenda , nisi quæ nullam præseferat vanitatem ; sed tantâ sit moderatione , ac modestiâ concinnata , ut omnibus manifestè appareat , eam ob meram necessitatem , non ad luxum , et pompam , ad capitis non ornamentum , sed tegumentum , adhiberi. Cavebit præterea , ne ulli Sacerdoti licentiam concedat Missæ Sacrificium celebrandi cum ascititia coma : quamvis enim Theophilus Raynaudus *Oper.*

tom. 13. de pileo, et ceteris capitis tegminibus sect. 2. §. Nunc è contrario, circa finem, et Pasqualigus de Sacrif. nov. Leg. quæst. 832. licere opinentur Sacerdoti Sacris operari cum ficto capillitio, ita suo apiti aptato, ut à vera, et naturali coma internosci nequeat, atque insuper apud sæpè citatum Thiers cap. 20. extet licentia à Cardinali Hieronymo Grimaldi, Archiepiscopo Aquensi, cuidam Sacerdoti concessa, Missam celebrandi cum coma supposititia; attamen certum est Raynaudum, et Pasqualigum falli, ac Cardinalem Grimaldum suæ potestatis limites prætergressum: etenim, uti benè ratiocinatur Reiffenstuel ad. lib. 3. Decretal. tit. 1. num. 91. nemo sanæ mentis inficiari potest, per fictum capillitium Sacerdotis caput velari, et coöperiri; in Altari autem coöperto capite ministrare, ne Episcopo quidem permittendum, statuit Zacharias Papa in Concilio Romano anni 743. cap. 13. relato dist. 1. de Consecrat. can. 57. *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altario Dei assistere: quoniam et Apostolus prohibet, viros velato capite orare in Ecclesia: et qui temerè præsumpserit, communionem privetur.* Cui libet verò compertum est, non posse Episcopum relaxare legem à Superiore latam, neque alteri illam licentiam impertiri, quam sibimetipsi concedere nequit. Quocirca Sacra Rituum Congregatio die 31. Januarii 1626. et 24. Aprilis ejusdem anni, apud Gavantum in comment. ad rubr. Missal. part. 2. tit. 2. decrevit: *Nemo audeat uti pileolo in celebrationem Missarum, sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quâcumque contrariâ consuetudine.* Cùmque in Congregatione particulari, ab Alexandro VIII. anno 1690. deputata, fuerit speciatim discussus articulus, de quo in præsens tractamus, an scilicet *pileoli* nomine comprehendatur

etiam coma supposititia, ita ut neque cum hac fas sit Sacerdoti, sine dispensatione Papæ Missam facere, etiamsi illa sit decens, et modesta, qualem Pasqualigus, et Raynaudus permiserunt; responsum fuit, *comprehendi*: sicut refert Ursaya *Institut. criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 51.* in cujus quidem decreti sequelam Innocentius XII. per suos Apostolicos Nuntios, locorum Ordinarios moneri jussit, ne quemquam permetterent, sine Apostolicæ Sedis privilegio, cum adulterino capillitio sacrosanctum peragere Missæ Sacrificium; quemadmodum refert citatus Reiffenstuel. Quæ omnia uberiùs à nobis expensa fuère in citato folio pro Sacra Congregatione Concilii exarato, atque *in nostra Institut. 34. et Institut. 96.*

CAPUT DECIMUM.

Alia ejusdem censuræ Synodalibus Constitutionibus immeritò inustæ exempla: ubi de ludis, et ventionibus, choreis, spectaculisque, quæ Clericis interdiciuntur.

Post vestes, et fictam comam, earumque fucos, ad quasdam Clericis vetitas actiones sermonem convertimus. *In can. 42. et 43. aliàs 35.* inter vulgares Apostolicos, sub anathematis pœna arcentur Clerici ab alearum lusu: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aleæ, atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut certè damnetur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur. Similiter etiam laïci.* Et Concilium Eliberitanum *can. 79. tom. 1. Collectionis Harduini col. 258.* quotquot aleis luderent, à communione separandos decrevit: *Si quis Fidelis aleâ, id est tabulâ luserit nummos, placuit eum abstineri: et, si emendatus cessaverit, post annum poterit com-*

munioni reconciliari. Putat quidem Albaspinæus *Observat. ad hunc canonem*, ideo Fideles aleis ludentes, fuisse tam gravi pœnâ punitos, quia tunc temporis, quo nondum extincta erat ethnica superstitio, effigies falsorum numinum habebantur pro numeris, eorumque nomen invocari solebat, ut felicissimus eveniret aleæ jactus: at, si res ita se habuisset, longè adhuc graviori pœnâ in ludentes Fideles, tamquam in idololatrias, fuisset animadversum: quocirca veriùs putamus, alearum lusum omnibus quidem Christianis, sed speciatim Ecclesiasticis prohibitum, ob eandem rationem, propter quam illum damnarunt Cornelius Tacitus *in lib. de moribus Germanor. cap. 24.* et Ammianus Marcellinus *lib. 14. cap. 19. et lib. 28. cap. 22.* quia nimirum per illum homines ad fraudes, fallacias, mendacia, perjuria, furta, aliaque enormia scelera inclinantur. *Alea* siquidem (ajebat Petrus Blesensis *epist. 74.*) *perjurii, furti, sacrilegii mater est.* Qua etiam de causa vetustæ leges Romanorum, quas laudet Taylor *duct. dubit. lib. 4. cap. 1.* aleatores exilio, aliisque multarunt severis pœnis: et Justinianus Imperator *leg. 1. Cod. de aleatoribus* sancivit, ut victus in aleæ lusu, non posset conveniri; et, si solvisset, tam ipse, quàm ejus hæredes, etiam post triginta annos haberent repetitionem adversùs victorem.

II. Sed, utcumque præfati canones explicentur, nullo pacto declinari possunt posteriores Ecclesiæ Constitutiones, quæ Clericos ab alearum, taxillarum, aliisque ludis cohibuère. Atque, ut prætereamus antiquiores canones, congestos à Christiano Lupo *in notis ad can. 50. Trullanum tom. 2. pag. 948.* Synodus Romana sub Eugenio II. *can. 11. tom. 5. Collectionis Harduini col. 66.* adeo indecorum putavit, Sacerdotem ludis operam dare, ut, ne ludentes quidem spectare fas illi esse, statuerit: *Sacer-*

dos sedulè Divina debet perscrutari, et ammonere. eloquia.... Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur. Transgressor quippe inventus, ammonitione Episcopi ulteriùs agere desinat : sin autem, canonicè judicetur. Eugenii autem prohibitionem instauravit Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi, relato in *Cap. 15. de vit. et honest. Clericor.* Clericis præcipiens : *Ad aleas, et taxillos ne ludant, nec hujusmodi ludis intersint.* Quotquot autem post Innocentium celebratæ sunt Synodi, huic Decretali inhærentes, ab iisdem ludis Clericos quàm longè abesse jusserunt. Ita quippe sanxêre Concilium Biterrense anni 1255. *can. 24.* Salisburgense anni 1420. *cap. 4.* Toletanum anni 1473. *can. 11.* aliaque congesta à Thomassino *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 3. lib. 3. cap. 46.*

III. Quamvis porrò sacri canones alearum dumtaxat, et taxillorum ludi plerumque meminerint, omnem tamen lusum prohibere voluisse, à fortuna potius, quàm ab industria, et arte, pendentem, opportunè animadvertunt Valensis *ad tit. 1. lib. 3. decretal. num. 12.* et S. Antoninus *Summ. part. 2. tit. 1. cap. 23.* Quin imò Tuldénus *ad tit. Cod. de aleatoribus*, magis adhuc generatim accipiendam voluit similem legum civilium prohibitionem, quam ad omnem lusum, lucri causâ exercitum, extendit, inquiens : *Non tantùm tesserarum lusus, sed quicumque alius, perinde à fortunæ eventu, imò vel à solertia pendens, continetur, et in lucrum exercitus improbatur.* Quare Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 12. de reform.* non ab hoc, aut ab illo, sed universim *ab illicitis* ludis Clericis abstinentum edixit; Episcoporum scilicet iudicio relinquens, determinare, pro diversis personarum, locorum, et temporum conditionibus, quinam essent illiciti reputandi. Tridentino statim obsequens S. Carolus Borromæus, in suo Concilio Provinciali Mediolanensi I.

part. 2. Actor. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 19. accuratum habuit delectum ludorum, quibus fas, quibus nefas esset Clericis se se oblectare; eosque potissimum abstinere voluit à ludo aleæ, et tesserarum, ac talorum, atque à globis, qui malleis ligneis impelluntur, item follis, id est pilæ majoris. Alia verò alibi celebrata Concilia, unanimi pariter consensione, lusum alearum, seu pictarum pagellarum, et taxillorum, Clericis indecentem, atque illicitum declararunt; alios verò ludos plerumquespeciatim non nominarunt, sed generatim omnem ludum Clericis vetitum dixere, qui eorum statui indecorus videretur. Ita Concilium Burdigalense anni 1583. tit. 21. de vita et moribus Cleric. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1359. Ab alea, tesseris, chartis, et quovis alio vetito, et indecoro ludo, cum privatim, tum publicè penitus absterneant. Concilium Aquense anni 1585. tit. de vit. et honestat. Clericor. ibid. col. 1543. Ne pagellis pictis, aut aleâ, aliove hujusmodi ludi genere ludant, aut ludentes spectent. Narbonense anni 1607. cap. 41. tom. 11. Collectionis Harduini col. 44. Non ludant aleis, tesseris, chartis, aut alio ludo prohibito, vel indecoro, præsertim publicè.

IV. Dubitari autem solet, an inter indecoros, ac proinde illicitos, recenseri debeat ludus *scachorum*. Illum certè damnavit S. Petrus Damianus *opusc. 20. cap. 7. tom. 3. Oper.* graviter objurgans Florentinorum Episcopum, secum iter agentem, quem scachis ad fallendum tempus, semel lusisse deprehenderat: cumque Episcopus, ad se excusandum, scachos ab aleis distinguere conaretur, S. Petrus *ibidem* Episcopi excusationem in hunc modum refellit: *Scachum Scriptura non ponit, sed utriusque ludi genus aleæ nomine comprehendit. Quapropter, dum alea prohibetur, et nominatim de scacho nihil dicitur, constat procul dubio, utrumque genus uno vocabulo comprehensum, unius sententiæ auctoritate*

damnatum. Et, ne quispiam Damianum nimio zelo abreptum existimet, audiat Cardinalem Baronium ad annum 1061. num. 42. ita illum, ejusque sententiam defendentem : Quem sciolus quispiam redarguat hallucinatum, dum sub aleis redigit scachos, quos non, ut aleas, dubia fortuna volvit, sed humani ingenii acumen exercet. Sit utcumque velit, ad Pauli sententiam redigendi procul dubio sunt Sacerdotes, quæ ait, non licere, quæ non expediunt; non licere, quæ non ædificant. Neque Damiano refragatur Concilium Mexicanum anni 1585. confirmatum à Sixto V. anno 1589. quod lib. 3. tit. 5. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1671. scachorum ludum licitum reputans, Clericis permisit : Damianus quippe Episcopum reprehendit, qui in spatiosa domo cum commeantium turba resedit, iisque astantibus, vespertinum tempus in scachorum vanitate consumpserat : Concilium autem Mexicanum Clericos ludere permisit in occulto tantum, honestæ recreationis causâ, et adjectâ lege, ne multum pecuniæ in eum lusum impenderent : Scachis (inquit) aut aliis ludis permissis, ne ludant in locis publicis, aut in domibus, quo ad id multitudo hominum convenit, veluti in domibus aromaticorum, aut tonsorum. Si autem in occulto ludos licitos hujusmodi exercuerint, numerosa pecunia in eis non intercedat : aliter enim pro qualitate excessûs corrigentur.

V. Hæc, quæ jam diligenter à nobis expensa sunt in nostra Institut. 37. non abs re hîc duximus repetenda; ad nostrum etenim collineant scopum absolventi à nimie severitatis censura Episcopales Constitutiones, arcetes Clericos ab alearum, taxillorum, aliove simili ludo. Non proinde tamen quisquam nos oblitos existimet doctrinæ Divi Thomæ, quam lib. 10. cap. 2. num. 2. commemoravimus, posse nimirum ludum non solum culpâ vacare,

verùm etiam ad virtutem eutrapeliæ pertinere : nam , ùt ibidem , duce eodem S. Thomâ , insinuavimus , tot ad illum cohonestandum requiruntur conditiones , ut ex earum defectu facilè in vitium degeneret , præsertim in Ecclesiasticis , à quibus vix potest sine scandalo exerceri. Neque eosdem nimiùm ludo indulgentes à culpa eximit consuetudo , quam veluti manifestam corruptelam jamdiu improbavit Innocentius III. *in Cap. Inter dilectos , II. de excessib. Prælator.* ubi Clericum alearum lusui addictum , et obtentu consuetudinis *Gallicorum Clericorum , quâ ferè universi Clerici sic frequenter ludunt , se se excusantem* , in hunc modum refellit : *Nos , qui ex officii nostri debito pestes hujusmodi extirpare proponimus , atque ludos voluptuosos (occasione quorum sub quadam curialitatis imagine ad dissolutiones materiam devenitur) penitùs improbamus , excusationem prædictam , quæ per pravam consuetudinem , quæ corruptela dicenda est , palliatur , frivolum reputantes : cùm in illis magis plectibilis sit offensa per quos ad excusandas excusationes in culpis delinquendi auctoritas usurpatur , etc.* Quamobrem , licèt superiùs laudatus Altovitus nimiùm rigidam existimaverit Synodalem Constitutionem Episcopi Vasio-nensis , in Sacra Congregatione Concilii die 20. Decembris 1687. examinatum , quâ excommunicatione latæ sententiæ percellerantur Sacerdotes aleis , vel taxillis ludentes ; conclusit tamen , pœnam quidem esse mitigandam , sed prohibitionem ratam , ac firmam habendam : sicuti *cit. cap. 2. num. 2. lib. 10.* retulimus.

VI. Detectâ calumniâ impactâ Synodali Constitutioni Clericos deterrenti ab illicitis ludis , eluenda remanet alia , quæ alteri affingitur Synodali Statuto , quo iidem cohibentur à venatione. Scimus quippe , nullam fortasse Episcoporum sanctionem fuisse unquam majori conatu impetitam , et tamquam nimiùm

severam per omnium ora traductam, quàm ea, quæ Ecclesiasticis prohibet venationis exercitium, quod nedum honestum, sed, ad animum relaxandum, interdùm necessarium plerique dicitant: et tamen, si vera fateri oportet, non facilè aliam inveniemus Constitutionem, quæ sit Juri communi conformior et in qua verus Ecclesiæ spiritus magis eluceat. Venationem siquidem Episcopis, Presbyteris, et Diaconis vetuit Synodus Agatensis, anni 506. *cap. 55.* relato à Gratiano *dist. 34. can. 2.* atque à Gregorio IX. suis Decretalibus inserto *in cap. 1. de Clerico venatore*, etsi utrobique falsò adscribatur Concilio Aurelianensi: *Episcopis, Presbyteris, Diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat. Quòd si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus se à communione suspendat: Presbyter duobus mensibus se abstineat: Diaconus uno ab omni officio, vel communione cessabit: tom. 2. Collectionis Harduini col. 1004.* quem canonem totidem ferè verbis renovavit Concilium Epaönense anni 517. *can. 4. ibid. col. 1048.* Concilium verò Germanicum anni 742. *can. 2.* relato *in cap. 2. de Cleric. venat.* et Concilio Aurelianensi pariter attributo, ait: *Necnon et illas venationes, et silvaticas vagationes cum canibus, omnibus servis Dei interdiximus, et ut accipitres, et falcones non habeant: tom. 3. Collectionis Harduini col. 1920.* Pœnam porro à Concilio Agathensi Episcopis, Presbyteris, et Diaconis venationi operam dantibus irrogatam, iterùm iisdem inflictam reperimus in antiqua Collectione Canonum Pœnitentialium, ab Auctore anonymo conscripta ante seculum IX. quæ extat *tom. 1. Spicileg. Lucæ Dacherii pag. 555.* Cùmque Subdiaconatus, qui olim minoribus accensebatur Ordinibus, fuerit postea inter sacros coöptatus, quod seculo XI. evenisse, colligitur ex Micrologo *de Ecclesiast. Observat. cap. 8.* asseritque Morinus *de*

sacr. Ordinat. part. 3. exercit. 12. proinde sub eadem pœna etiam Subdiaconos venatores comprehensos voluit sexta Synodus anno 1265. habita à Nicolao Gelant Episcopo Andegavensi *cap. 2. tom. 1. Spicileg. pag. 729.* Et, quia Canones aliquid aut prohibentes, aut præcipientes Clericis, Sacris initiatis, illud idem præcipere, aut prohibere consueverunt etiam Clericis minorum Ordinum ex Ecclesiæ stipendiis victitantibus, idcirco Concilium Parisiense anni 1212. *part. 1. cap. 3.* statuit: *Prohibemus etiam universis Clericis Beneficiatis, ne canes, aut aves habeant ad venandum, vel aucupandum, aut venationi, sive aucupationi inserviant: tom. 6. part. 2. Collectionis Harduini col. 2001.* et Concilium apud Montem Pessulanum anni 1215. *can. 7. ibid. col. 2047.* addidit, ut, siquando Clerici Beneficarii se se venatoribus comites adjicerent, quod tamen rarissimò fieri permit, nequaquam illis liceret aves venatorias propriâ manu gestare: *Nec Episcopus, nec Clericus Cathedralis, vel Conventualis Ecclesiæ, vel alius Clericus de Beneficio Ecclesiastico vivens, aves venatorias habeat in propria domo. Et, si aliquando exeat cum laïcis ad venandum, gratiâ spatiandi, quod rarò fieri expedit, propriâ manu hujusmodi aves non portet.* Cui concinit Concilium Albiense, anno 1254. celebratum à Zoëno Episcopo Avenionensi, Apostolicæ Sedis Legato, *cap. 15. tom. 1. Spicileg. pag. 722.* *Aves venatorias præterea quisquam Clericus in sacris Ordinibus constitutus, vel alius, qui de Beneficio Ecclesiastico sustentatur, in publico manu propriâ deferre non præsumat.* Alia plura à venatione Clericos ablegantia Concilia, congesta sunt à Gonzalez *in Cap. 1. de Cleric. venat. num. 3.* atque à Thomassino *de vet. nov. Eccles. discipl. part. 3. lib. 3. cap. 46.*

VII. Quare mirum non est, quòd Petrus Blesensis *epist. 56. ad Gualterum Episcopum Roffensem,* atque *epist. 61. ad Archidiaconum Salisberiensem,*

adeo vehementer objurget Clericum venatorem , ut se valdè timere simul affirmet , ne is in ultimo ulticis iræ die inter hædos , non inter Christi oves , sit numerandus. Nihilominùs Cardinalis Papiensis *epist.* 48. artis venatoriæ patrociniùm quodammodo suscipere non dubitavit ; sed uti benè observat Thomassinus *cit. cap.* 46. *num.* 10. tam arctis eam circumscripsit limitibus , ut vel sic damnasse magis illam , quàm defensitasse videatur : fatetur quippe , nec sibi videri , posse Episcopos , et Parochos venationi tutò vacare ; sed eam non esse improbandam ait in Cardinali , cui nulla incumbat animarum cura. Ita nimirùm Papiensis , propriam potius , quàm aliorum causam agens , suum excusavit nimium venandí studium , de quo fuerat in Consistorio à Cardinali Atrebatensi reprehensus. At laudatus Thomassinus , quamquam Papiensis factum excuset , eò quòd valetudinis tantùm causâ , et medicorum consilio , aliquando venationi indulgeret , quod ipsemet testatur ; ejus tamen sententiam , Cardinales à communi lege universim eximentem , pluribus convellit argumentis. Plura pariter in Clericos venatores accumulavit Theophilus Raynaudus in Opere inscripto *Mala è Bonis Ecclesiæ* , *lib.* 2. *sect.* 3. *cap.* 4. *num.* 26. *et seq.* *Oper. tom.* 12. *pag.* 210. et in altero Opere cui titulus *Religiosus loricatus* , *præsupposit.* 1. *tom.* 17. *pag.* 195. ubi inter cetera affirmat , venationem etiam hoc nomine debuisse Clericis interdici , quòd ea sit quoddam quasi bellum , aut saltem belli simulacrum , et præludium , sicuti illam dixere Xenophon. *lib.* 1. *de venat.* , Tullius *lib.* 1. *de natura Deorum* , Philo *lib.* 1. *de vita Moysis* , probatque Mercurialis *lib.* 3. *de art. gymnast. cap.* 15.

VIII. Verùm , cùm duo sint venationum genera ; alia siquidem est clamorosa , alia quieta ; illa magno armorum , canum , accipitrum apparatu ,

et tumultu exercetur , ut apri , cervi , et majores feræ capiantur ; altera solis laqueis , et retibus , aut etiam armis , sed paucis adhibitis canibus , ad occidendum lepores , vulpes , aliasve minores feras , sine ullo strepitu instituitur : hinc orta est quæstio inter Doctores , an utraque sit Clericis interdicta. Solam quidem clamorosam illis vetitam affirmant Glossa *in Cap. 1. verb. Voluptate , de Cleric. venat.* Sylvester *verb. Venatio , vers. Quantum verò ad personam.* Belett. *disquisit. Clerical. part. 1. tit. de discipl. Cleric. §. 19.* Lessius *lib. 2. de just. et jur. cap. 5. num. 40.* Barbosa *in cit. Cap. 1. num. 2.* Pirhing. *ad tit. de Cleric. venat. num. 3.* Reiffenstuel *ibid. num. 5. et 6.* At , licèt hæc opinio communior sit , magisque inter Doctores recepta , opposita tamen videtur certè Juri conformior : siquidem allegati canones à venatione Clericos arcent , quæ , non armis , sed solis avibus venatoriis , putà falcone , aut accipitre , ac propterea sine ullo tumultu , et strepitu exercetur ; utì illos legenti est manifestum. Accedit , quòd , quamquam in Jure receptum sit , ex homicidio merè casuali , ab eo perpetrato , qui operam dabat rei licitæ , nullam incurri irregularitatem , quod planè colligitur *ex Cap. Lator. 9. Cap. Dilectus , 13. Cap. ex litteris , 14. Cap. ex litteris , 15. et Cap. significasti , 16. de homicidio ;* nihilominùs Sacra Congregatio Concilii sæpiùs irregularem declaravit Clericum , qui , cùm vacaret venationi , non clamorosæ , sed quietæ , hominem fortuitò interfecerat : quod utique argumento est , eam existimasse , omnem venationem , etiam non clamorosam , esse Clericis prohibitam. Verùm , cùm fortasse Sacra Congregatio ita declaravit , eò quòd non satis compertum habuerit , à Clericis , de quibus agebatur , omnem adhibitam fuisse diligentiam ad evitandum homicidium , quod profectò necesse est , ne ex illo , quamquam ex licito opere , absque

dolo , subsequuto , inducatur irregularitas , quod cum communi docent Covarr. *in Clem. si furiosus* , 2. part. §. 4. num. 2. Ugolinus *de irregul. cap. 18.* Avila *eod. tract. 7. part. disp. 6. sect. 1.* idcirco controversia remanet adhuc indecisa.

IX. Ex hac verò opinionum varietate factum est , ut Episcopi in suis Synodis , etsi unanimi consensione decreto institerint Concilii Tridentini , quod *sess. 24. cap. 12. de reformat. Canonicos Ecclesiæ Cathedralis ab illicitis venationibus , et aucupiis abstinere jussit ; non omnes tamen convenerint in determinando , quænam venatio esset Clericis licita , quænam illicita : in aliquibus quippe Synodis quæcumque venatio est Ecclesiasticis interdicta : in aliis sola clamorosa : in quibusdam à venatione prohibentur solis diebus festis : in aliis nullâ die venari permittuntur sine Episcopi licentia : alicubi à venatione deterrentur pœnâ suspensionis : alibi solâ pœnâ pecuniariâ. S. Carolus Borromæus in suo Concilio I. provinciali anni 1565. part. 2. Act. Eccles. Mediol. part. 1. pag. 19. de Clericis loquens , absolutè ait : *A venatione abstinebunt : in Synodo verò Diœcesana XI. Act. Eccl. Mediol. part. 2. pag. 414. iisdem inhiuit alere , et habere canes , vel catellos ; atque in Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. part. 1. ibid. pag. 214. etiam laïcos tempore Quadragesimæ , festisque diebus , à venatione compescuit ; quod ipsum iterùm vetuit in Edicto de observatione Quadragesimæ , Actor part. 3. pag. 442. equidem Auctor homil. 33. de Quadrages. inter Opera Ambrosii , relatæ in Can. 13. dist. 86. jejunium cum venatione ritè componi posse , negavit : *An putatis illum jejunare , qui primo diluculo non ad Ecclesiam vigilat , non Beatorum Martyrum loca sancta perquirat ; sed surgens congregat servulos , disponit retia , canes producit , saltus , sylvasque perlustrat ?* Et Nicolaus I. respondens**

ad consulta Bulgarorum , num. 44. nulli fas esse putavit tempore Quadragesimæ venationi indulgere : *Nulla ratio sit in quadragesimali tempore venationibus uti : venantes enim nihil , præter carnes , captant. Ut ergo nihil carnale sectari videamini , decenter à carnibus captandis , in quadragesimali præcipuè tempore , vobis est abstinendum. Quantò enim jejunii tempore arctiùs est Divinis cultibus insistendum , tantò est in cunctis mundi nocivis oblectamentis longiùs recedendum : præsertim cùm neminem , nisi reproborum , venationis exercuisse , sacra designet historia : tom. 5 Collectionis Harduini col. 369. Quibus postremis verbis ad illud idem alludit Nicolaus , quod consideraverat Hieronymus in Psal. 90. relatus in can. 11. dist. 86. Esau venator erat , quoniam peccator erat. Et penitus non invenimus in Scripturis sanctis sanctum aliquem venatorem : piscatores invenimus sanctos.*

X. Ex quibus omnibus conficitur , non posse nimie severitatis notâ aspergi Synodalem Constitutionem , ablegantem Clericos , præcipuè majorum Ordinum , aut Ecclesiasticum possidentes Beneficium , à venationis exercitio. Etenim non nisi temerè reprehenditur Constitutio , cui Juris communis sanctiones , et Sancti Caroli Borromæi auctoritas patrocinantur.

XI. Magis autem temerè nimii rigoris censura appingitur Synodali Statuto , quo Ecclesiastici à choreis , comœdiis , aliisque spectaculis longè abesse jubentur , et gravioribus adhuc pœnis percelluntur , quos choreas ducere , aut personatos incedere , aut comœdiæ actores esse non pudet. Quis enim obloqui audeat de hac sanctissima Constitutione , verò Ecclesiæ spiritu referta , omniumque Conciliorum auctoritate munita ? Enimverò ; sive antiquas , sive recentiores post Tridentinum coactas Synodos percurramus , omnes vehementer Clericis succensisse comperimus ab hisce fœdis oblectamentis se

se non continentibus. Synodus Laodicensis circa annum 372. celebrata *cap. 54. relato de Consecrat. dist. 5. can. 37. Non oportet, ait, Ministros Altaris, vel quoslibet Clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut scenis exhibentur, interesse; sed, antequam thymelici ingrediantur, surgere eos de convivio, et abire.* Synodus Venetica anni 465. et Agathensis, anni 506. unum eundemque canonem formarunt, Gratiani Decreto *dist. 34. can. 19. insertum, hisce verbis conceptum: Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivium, nec his cætibus misceantur, ubi amatoria cantantur, et turpia, aut obscæni motus corporum choreis, et saltibus efferruntur; ne auditus, aut obtutus sacris Mysteriis deputatus, turpium spectaculorum, atque verborum contagione polluantur.* Has sanctissimas leges renovavit S. Carolus Borromæus in suo Concilio Provinciali *l. part. 2. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 19. ita decernens: Clerici personati non incedent, choreas privatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.... Fabulis, comædiis, et hastiludiis aliisque profanis, et inanibus spectaculis non intererunt, ne aures, et oculi sacris officiis addicti, ludicris, et impuris actionibus, sermonibusque distracti, polluantur.* Sancti Caroli vestigia calcarunt Patres Concilii Burdigalensis, anni 1583. *tit. 21. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1359. Bituricensis, anni 1584. tit. 25. can. 6. ibidem col. 486. Aquensis, anni 1588. tit. de vit. et honest. Clericor. ibid. col. 1543. idem, iisdemque ferè verbis edicentes, quod ille statuerat.* Et S. Franciscus Salesius in suis Synodalibus Constitutionibus *part. 3. tit. 4. ipso facto à Divinis suspensos voluit Sacerdotes eo sceleris devenientes, ut choreas nedum spectare, sed et ducere auderent.*

XII. Nimis porrò laxa, ne dicam apertè erronea, et scandalosa, est doctrina, quam tradit Lucius

Ferraris in sua *Bibliotheca Canonica* tom. 2. verb. *Clericus art. 4. num. 17.* ubi, etsi fateatur non esse Clericis permittendum comicos agere, seu comœdiarum actores esse, attamen à gravi culpa eosdem absolvit, comœdias spectantes quantumvis turpes, atque obscœnas, dummodo ex illarum auditione nullum sibi imminere prævideant probabile periculum lapsûs, eorumque præsentia nullum in populum ingerat scandalum: *Verùm*, ait, *si comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem, absque periculo probabili lapsûs, etiamsi res turpes repræsententur, et modus repræsentandi sit turpis, probabilius est, non esse peccatum mortale, cessante scandalo, quod modò videtur cessare, et non esse, quia frequentissimum est Clericis comœdiis interesse.* Quis enim est, qui non intelligat, rerum obscœnarum vel solam narrationem pravos animi motus in audientibus excitare, eosque sensim ad interitum disponere, juxta illud Apostoli effatum *1. ad Corinth. 15. Corrumpunt mores bonos colloquia mala?* Quâ igitur ratione, quo pacto evenire poterit, ut suæ spiritualis ruinæ periculum declinet, qui earumdem turpium rerum theatri interest repræsentationi, quæ plus certè efficacitatis habent ad spectatorum mentes perturbandas, animos commovendum, et tandem ad peccatum inducendum? Quocirca etiam mollioris ethices sectatores, ejusmodi comœdias damnant, et nedum Clericos, sed laïcos quoque eas inspicientes, vix unquam gravem culpam evadere, communi calculo docent cum D. Thoma in *4. dist. 16. quæst. 4. art. 2. quæstiunc. 2. Ad secundam quæstionem dicendum, quòd hujusmodi spectacula, si sunt rerum turpium, et ad peccatum provocantium, studiosa eorum inspectio peccatum est, et quandoque in eis tanta potest libido adhiberi, ut sit etiam mortale: unde à tali inspectione omnes se arcere debent.*

XIII. Supervacaneum autem reputamus pluribus

prosequi hoc ceteroquin gravissimum argumentum, quoniam jam illud copiosè pertractavimus *in nostra Instit. 37. et Instit. 76.* ubi plura in comœdiarum, et chorearum detestationem ex probatis Auctoribus excerpta accumulavimus. De eodem argumento legi etiam potest secunda pars Summæ Theologicæ S. Antonini *lib. 3. cap. 6. et 7.* theologicis notis illustrata, atque *epistola 3. et 30. in Append ad Theolog. dogmat. et moral.* Natalis Alexandri, et Thomassinus *cit. part. 3. lib. 3. cap. 45. et 46.*

CAPUT UNDECIMUM.

Immeritò nimix̄ severitatis insimulatur Constitutio præscribens Sacerdotibus assiduam lectionem antiquorum Canonum Pœnitentialium.

TANTA diligentia majores nostri disquirebant, quæ unicuique peccato esset imponenda pœnitentia, ut, si enorme aliquod audiretur perpetratum crimen, quod vel ratione suâ, vel ratione adjectæ circumstantiæ, quamdam peculiarem, et graviolem redoleret nequitiam, et turpitudinem, simul statim convenirent Episcopi ad deliberandum, quo pœnitentiæ genere esset illud expiandum; reque maturè discussâ, ac tandem deliberatâ, singuli parœciis suis, quod communi consensu statutum fuerat, significabant. Hujus vetustissimæ Ecclesiæ praxis locupletissimus testis est S. Cyprianus multis in epistolis, præcipuè *epist. 14. 18. 53. et 62.* eamque pluribus monumentis comprobât doctissimus Morinus *de Pœnit. lib. 4. cap. 17. et lib. 6. cap. 14. et 15.* Tanti præterea momenti negotium æstimabatur, ut peccatores dignam, suoque reatui æquam subirent pœnitentiam, ut interdum etiam Romani Pontificis ea de re exquireretur sententia; et quandoque ad eundem ipse reus remitteretur dijudicandus, quâ, et quantâ pœnitentiâ à Deo, atque ab Ecclesia re-

conciliationem consequi mereretur. Theodebertus Francorum Rex Vigilium Papam interrogavit, quâ pœnitentiâ plectendus esset, qui fratris sui uxorem duxerat: cui interrogationi Vigilius satisfacit epistolâ ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, quam habemus *tom. 1. Concil. Galliæ pag. 246.* In Concilio Lemovicensi anni 1031. *tom. 6. Collectionis Harduini part. 1. col. 891.* decretum est: *Si Episcopus Parochianum suum cum testibus, vel litteris Apostolico ad pœnitentiam accipiendam direxerit, ut multoties pro gravissimis fieri solet reatibus, in quibus Episcopi ad dignam hæsitant pœnitentiam imponendam, hic talis licenter à Papa remedium sumere potest: ibidemque circa finem, factum narratur cujusdam militis Vasconis, qui, jubente Vasconum duce Sancio, seniore suum occiderat, sed postea pœnitentiâ ductus Episcopum adiit, à quo hoc accepit responsum: Nescio tibi consilium ferre pœnitentiæ; sed vade quantocitiùs ad Papam Romanum. Si tibi ille pœnitentiam concèdit, et ego gaudeo, et confirmo: si te ille abjecerit, nunquam nec à me, nec ab aliquo invenies pœnitentiam.*

II. Quam autem aut Episcopi, aut Pontifices Maximi certo crimini semel imponendam statuerant, pœnitentia in codicem referebatur, qui *Liber Pœnitentialis* est nuncupatus, ut deinceps regula esset, ad quam inferiores Sacerdotes se conformarent: et, ne quisquam ab ea recederet, Episcopus in sua Synodo, atque in diœcesis visitatione, id potissimùm investigabat, an quilibet Presbyter librum haberet Pœnitentialem, suæ diœcesis proprium, et an, secundùm quod ibi præscriptum erat, pro modo culpæ, pœnitentiam injungeret. Discimus id ex Burchardo, apud quem *lib. 1. cap. 94.* inter ea, quæ Episcopi in Diœcesanis Synodis quærere debent, hoc *interrogat. 58.* continetur: *Est aliquis, qui modum pœnitentiæ sibi injunctum*

non custodierit ? atque ex Reginone , suam canonum collectionem à modo exordiente visitandi Ecclesias , ubi cap. 95. hæc singulis Presbyteris ab Episcopo , aut Archidiacono facienda proponitur interrogatio : Si habeat Pœnitentiale Romanum vel à Theodoro Episcopo aut à Venerabili Presbytero Beda editum , ut , secundùm quod ibi scriptum est , interroget confitentem , aut confesso modum pœnitentiæ imponat.

III. Multi ex hisce libris Pœnitentialibus , ab Episcopis exaratis , perierunt : atque utinam ille extaret , quem accuratissimè conscripserat Cyprianus , ut ipsemet *epist. 52. ad Antonianum* testatur ; inde enim exactissimæ priscorum Patrum in puniendis peccatis diligentiae luculentum haberemus testimonium : sed , licèt plures ex illis desiderentur , plures tamen , sapientissimo Dei consilio , ad nos pervenerunt . ut ex illis discamus , quinam fuerit in Ecclesia Catholica veræ pœnitentiæ spiritus. Antonius Augustinus ad suam Juris Canonici epitomam antiquum attexuit Pœnitentiale Romanum , in novem titulos distributum , in quibus varia recensentur criminum genera , atque ex Conciliis , summorum Pontificum epistolis , ac Patrum sententiis , pœnitentiæ describuntur pro singulis imponendæ : et fortasse hic liber ille idem est , quem Nicolaus I. se misisse scribit ad Bulgaros , in responsione ad eorum quæsita *cap. 75. Judicium pœnitentiæ , quod postulatis , Episcopi nostri , quos in patriam vestram misimus , in scriptis secum utique deferent ; aut certè Episcopus , qui in vobis ordinabitur , hoc , cùm oportuerit , exhibebit : tom. 5. Collectionis Harduini col. 378.* Post Gratiani Decretum in editione Romana habentur canones Pœnitentiales , desumpti ex Summa Astensi : eosdemque canones , à mendis purgatos , qui librorum incuriâ in eos irrepserant , laudatus Antonius Augustinus adjecit libris Pœnitentialibus , Romano , Bedæ , et Rabani , opportunis , et

eruditis notis à se exornatis. Alios antiquos libros Pœnitentiales in lucem protulit Morinus in *Append. ad tract. de Pœnit.* Alios evulgavit Martene *tom. 2. de antiq. Eccles. ritib.* Liber Ven. Bedæ de *remediis peccatorum*, editus est *tom. 6. Concilior. Collectionis Labbeanæ.* Capitulare Theodulfi Episcopi Aurelianiensis, publici juris fecit Baluzius *tom. 7. Miscellaneor. pag. 21.* Muratorius binos Pœnitentiales ex Italicis deprompsit bibliothecis, alterum scilicet ex codice ms. Capituli Canonorum Veronensium, alterum ex codicibus mss. monasterii Bobiensis, atque ambos edidit. *tom. 5. Antiquit. Ital. mediæ ævi disert.* 68. S. Carolus Borromæus non solùm vulgatos canones pœnitentiales, sed innumeros alios, ex antiquis Conciliis, aliisque libris Pœnitentialibus in unum collegit, per decem distribuit Decalogi præcepta, eorumque lectionem summopere Sacerdotibus commendavit. Eamdem verò S. Caroli collectionem, ad Sacerdotum Pœnitentiæ Sacramentum administrantium instructionem, denuò typis Romanis imprimi jussit Gaspar Cardinalis Carpineus tempore Pontificatûs Innocentii XII. cujus erat in Urbe Vicarius.

IV. Jam verò, si Episcopus in sua Synodo antiquos canones pœnitentiales renovaret, suisque Constitutionibus annecteret, animo inducendi Confessarios ad pœnitentias imponendas, quæ pro unoquoque crimine sunt in illis præscriptæ, non solùm regidissimæ ethices sectatorem se ostenderet, sed rem planè impossibilem tentaret: etenim hâc nostrâ lutulentâ ætate, quâ Fideles à pristino morum nitore, et sanctitate defecerunt, tot interdum gravissimis sceleribus onerati ad sacramentale forum quidam accedunt, ut, si iisdem, secundum antiquos canones pœnitentiales, foret injungenda pœnitentia, hæc ad tot^o annos esset protrahenda, qui integrum eorumdem vitæ cursum non exæqua-

rent modò , sed excederent : quod *in cit. dissert.* benè ponderavit Muratorius.

V. At , si Episcopus suis Synodalibus Constitutionibus canones inserat pœnitentiales , vel eorumdem studium , et cognitionem Sacerdotibus suadeat , aut etiam præcipiat , non ut illos , jam à multis seculis obsoletos , ad usum revocet , sed dumtaxat ut eorumdem notitia Confessariis prodesse queat ad aliqualem proportionem servandam inter diversas peccatorum species , et pœnitentiam pro singulis imponendam : ac præterea , ut iidem Confessarii inde argumentum desumant ad aperiendum pœnitentibus admissorum scelerum gravitatem , quæ tam longâ , tam asperâ , tamque formidandâ vindictâ , etiam in hac vita , ab Ecclesia coercebantur : si , inquam , hoc tantùm consilio , id ab Episcopo fiat , statim Constitutiones Synodales inclamare , turbas ciere , Clerum , et populum adversus eas concitare (quod aliquando factum scimus) , res planè intolerabilis est , atque à nullo cordato viro ferenda. Enimverò quam reprehensionem meretur Episcopus , qui plurimum et sanctitate , et doctrinâ præstantium Præsulum vestigia premit ? Quid à S. Carolo hac in re gestum fuerit , jam audivimus. Quid alii fecerint Antistites , mox subnectemus.

VI. In famigeratis Constitutionibus Matthæi Giberti , Episcopi Veronensis , Ecclesiasticæ disciplinæ ante Tridentinam Synodum instauratoris solertissimi , *cap. 18. tit. 6.* statuitur : *Confessarii canones pœnitentiales quasi quasdam regulas ediscant... ut sciant illos postea sapienter , et discretè moderari , secundùm peccati circumstantias , et contritionis qualitatem.* Joannes Franciscus Bonhomius Vercellarum Episcopus , qui floruit post Tridentinum , in suis generalibus Decretis Ecclesiasticæ reformationis *pag. 213.* loquens de Confessario , ait : *Canonesque item pœnitentiales rectè memoriâ teneat , ut singulis crimini-*

bus congruam satisfactionem injungere valeat, simulque ipsis pœnitentibus, ut promptius ac libentius, quod jussi erunt, ipsi præstent, diligenter exponat, quàm benignè hodie Ecclesia Sancta gravissimas antiquorum canonum pœnas in mitiores commutandas esse censuerit. Hoc ipsum à Catechismo Romano ad tit. de Pœnit. hisce verbis insinuatur: Ut pœnitentes suorum scelerum gravitatem magis agnoscant, operæ pretium erit, eis interdum significare, quæ pœnæ quibusdam delictis, ex veterum canonum præscripto, qui pœnitentiales vocantur, constitutæ sint. In Concilio Provinciali Florentino, habito anno 1518. atque à Leone X. Confirmato, pag. 120. et seq. integri referuntur antiqui canones pœnitentiales, quibus hæc præfiguntur verba: Hi sunt pœnitentiales canones, quos hîc in fine subnectendos duximus ad sublevandam simplicium Clericorum imperitiam, ut, cùm viderint, certam à jure pœnitentiam imponi, ipsi melius arbitrium suum informare possint, quomodo, attentis confessione, fletu, lacrymis, et dolore, dispositione, et facultate confitentium, pœnitentias salubriter moderari possint: nam qualitas temporum nostrorum, in quibus non solùm merita, sed et corpora defecerunt, non patitur, rigorem antiquorum canonum permanere; sed necesse est, illum à discreto Sacerdotis judicio temperari. In Synodo Amerina, habita anno 1595. ab Episcopo Antonio Maria Gratiano, cap. 146. legitur: Pœnitentialem canonum jure impositas singulis sceleribus pœnas, pœnitentiasque nosse Confessoribus perutile fuerit, cùm ut ex iis ipsi melius, certiusque statuere valeant, quæ cuique peccato definienda pœnitentia sit, tum ut pœnitentes ipsi ab Confessoribus de prisci moris severitate edocti, quantò nunc benignius cum illis pia mater Ecclesia agat, intelligentes, hanc saltem ei gratiam referant, ut peccatorum consuetudine ob id diligentius abstineant. In Synodo

Pragensi, celebrata anno 1605. et jussu Cardinalis Episcopi de Harrac recusa anno 1650. *tit. de Pœnit.* dicitur: *Confessarii canones pœnitentiales memoriæ mandent, ut singulis criminibus congruam satisfactionem injungant.* In Synodo Osnabrugensi anni 1628. *cap. 17.* habetur: *Requiritur in Sacerdote scientia canonum pœnitentialium.* Similes Episcoporum Italiæ Synodales Constitutiones recensentur à Genetto *tom. 4. Theolog. moral. tract. 6. cap. 7.* videlicet Cosmæ de Torres, Episcopi Perusini; Cardinalis Jacobi Sabelli, Archiepiscopi Beneventani; Cardinalis Joannis Baptistæ Lenii, Episcopi Ferrariensis; Ven. Servi Dei Cardinalis Pauli de Aretio, Episcopi Placentini; Cardinalis Bonifacii Cajetani, Archiepiscopi Tarentini; Cardinalis Cybo, Sacri Collegii Decani, Episcopi Veliterni; Cardinalis Jacobi Boncompagni, Decessoris nostri in Archiepiscopatu Bononiensi.

VII. Quæ autem hucusque dicta sunt de pœnitentialium canonum utilitate, pluribus argumentis confirmat Cardinalis de Aguirre *ad can. 11. et 12. Concilii Toletani III. tom. 2. Collect. maxim. Concilior. Hispan.* eaque nituntur etiam auctoritate D. Thomæ, qui *quodlib. 3. quæst. 13. art. 1.* docet quidem, non esse nunc pœnitentiam præscribendam ad exactam normam antiquorum canonum; sed simul expedire, ait, ut Confessarius pœnitenti significet, quanta pœnitentia pro singulis ab ipso perpetratis flagitiis expiandis esset olim ab Ecclesia definita: *Videtur satis conveniens, quòd Sacerdos non oneret pœnitentem gravi pondere satisfactionis: quia, sicut parvus ignis à multis lignis superpositis de facili extinguitur, ita posset contingere, quòd parvus affectus contritionis in pœnitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante. Unde meliùs est, quòd Sacerdos pœnitenti indicet, quanta pœnitentia esset sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihi-*
Tom. III.

lominus aliquid, quod pœnitens tolerabiliter ferat, ex cujus impletione assuescat, ut majora impleat, quæ etiam Sacerdossibi injungere non attentasset: et hæc, quæ præter injunctionem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali injunctione, quâ Sacerdos dicit: quidquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum

VIII. Licet autem unicuique canones pœnitentiales ad eum finem, quem hucusque indicavimus, percurrenti facilè pateat, quàm graves olim fuerint pœnitentiæ à peccatoribus subeundæ; attamen, quis crederet? non defuerunt, qui aliquem ex iisdem canonibus laxitatis nomine ausi sint reprehendere. De canone loquimur ex Urbani II. epistola desumpto, quem referunt Baronius *in Annalibus ad annum Christi 1089. num. 11.* et Gratianus *causâ 23. quæst. 5. Can. Excommunicatorum*; in quo nempe modica et levis pœnitentia præscribitur ei, qui excommunicatum occiderit. En Canonis verba: *Excommunicatorum interfectoribus, prout in Ordine Ecclesiæ Romanæ didicistis, secundum intentionem, modum congruæ satisfactionis injunge. Non enim eos homicidas arbitramur, quos adversus excommunicatos, zelo Catholicæ Matris ardentes, aliquos eorum trucidasse contigerit. Ne tamen ejusdem Ecclesiæ Matris disciplina deseratur, eo tenore, quem diximus, pœnitentiam eis indicito congruentem, quâ Divinæ simplicitatis oculos adversus se complacare valeant, si fortè quid duplicitatis, pro humana fragilitate, in eodem flagitio incurrerint.* Hunc textum illustrans Cardinalis de Turrecremata *in Commentariis* scribit, quòd, si quis vero zelo ductus excommunicatum occiderit, nullam meretur pœnitentiam; cui tamen subjiciendus est saltem ad cautelam, si dubitetur, eum odio, vel ira ad id impulsus fuisse.

IX. Ut autem intelligatur, nihil esse in relato

Canone , quod veteri canonicæ severitati repugnet , prænotandum est , communes olim fuisse , ex deplorabili temporum corruptela , privatas quasdam inimicitias , quæ non solùm inter eos quibus præcipua illarum causa intercedebat , sed etiam inter eorum consanguineos , et affines gerebantur , et diris modis exercebantur. Hæ vocabantur *Faidæ* ; deque iis fusè agit du-Cangius in *Glossario ad Scriptores mediæ et infimæ Latinitatis edit. Paris. 1733. in verb. Faida*, et in Dissertatione ad Joinvillam *de privatis bellis*. Porrò circa medium seculi XI. utraque potestas , Ecclesiastica nimirùm , et secularis , ut privatas hasce inimicitias , seu potiùs privata bella , ex quibus tot hominum strages , ac bonorum devastationes oriebantur , de medio tollerent ; conjunctis viribus plura moliri cœperunt. Quæ cùm ad tantum malum penitùs extirpandum non suffecissent , ut illud saltem intra modum aliquem coercerent , certos per hebdomadam dies præfinierunt , quibus ab homicidiis , atque rapinis cessandum abstinendumque esset , qui dies *treugæ Domini* appellati fuerunt : ùt videre est apud Pagium *Critic. in Annal. Baronii ad ann. Christi 1034. num. 3. et 4.* et apud Gonzalez in *Cap. Treugas*, qui est Alexandri III. *de treuga et pace*, num. 9. Has igitur treugas Domini infringentes , excommunicationis sententiam incurrebant. Cùm autem Urbanus II. Pontifex in præcitata sua Decretali de iis loquatur , qui hujusmodi violatores , et ob id excommunicatos , interfecissent , neque verò dispositionem suam ad alios quorumcumque excommunicatorum interemptores extendat (id quod ab aliquibus malè creditum fuit) ; satis patet , non eum descivisse ab antiqua disciplinæ severitate adversùs homicidas , sed prudenti moderatione Ecclesiasticam legem attemperasse juxta temporum circumstantias , quæ id maximè postulabant , ut impuniti non abirent vio-

latores treugæ Domini , per quam unicè privatorum bellorum calamitatibus modus aliquis afferri poterat. *Si raptores istos , pacisque violatores , ab utraque potestate proscriptos , occidi contingeret à quoquam privato , zelo justitiæ ; non homicidii pœnâ canonicâ et ordinariâ , sed leviori et remissiori satisfactione culpam illam diluendam docet Urbanus II. qui de hoc solo genere excommunicatorum intelligendus est , non autem de omnibus excommunicatis , ut quidam sibi malè feriatu persuaserunt. Cujus interpretationis eò lubentiùs hîc memini , quòd eâ leviri posse mihi videatur invidia , quæ , ob textum hunc malè intellectum , creari solet adversùs summos Pontifices. Ita scribit Petrus de Marca *de Concord. Sacerd. et Imper. lib. 4. cap. 14. num. 3.**

CAPUT DUODECIMUM.

A nimicæ severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio , quæ mulieribus vetat vanos ornatus , cum ad Pœnitentiæ , et Eucharistiæ Sacramenta accedunt.

Duo Gravissimi Theologi sapienter admodum et doctè de mulierum ornatu agunt. S. Thomas 2. 2. quæst. 169. art. 2. docet , mulierem , quæ eo fine se ornat , ut intuentes ad libidinem provocet , lethale peccatum committere. Admittit quidem , licitè uti posse ornatibus eam , quæ matrimonio juncta est ; si modò id faciat , ut placeat viro suo , ne is alienas mulieres concupiscat , sed ipsius tantum amore contentus sit : at quæ mulieres neque nuptæ sunt , neque nubere volunt , si tali ornatu virorum amorem sibi conciliare in animo habeant , lethaliter eas peccare , idem S. Doctor affirmat ; ceterum , si levitate quâdam ad se ornandas ducantur , venialem tantum culpam contrahere. Deinde

in responsione ad secundum, ubi de fuco agit, quo mulieres quædam faciem pingere consueverunt, statuit, eas etiam gravi se scelere obstringere, *si propter lasciviam, vel in Dei contemptum* hujusmodi pigmentis utantur: et tamen, pro eâ quâ præstat judicii æquitate, distinguit, inter eum casum, cùm mulier fuco utitur, ut speciosa ac pulchra appareat, quæ reverà pulchra ac speciosa non est, et alterum cum fuco ac figmento obducere dumtaxat intendit vitium aliquod corporis, atque deformitatem, quæ morbo aliquo, seu aliâ fortuitâ causâ, ei advenit; atque in hoc secundo casu peccatum saltem lethale mulierem non admittere existimat.

II. Iisdem vestigiis insistit S. Antoninus *in Summa part. 2. tit. 4. cap. 5. de præsumptionib. §. 5. et §. 8.* ubi de muliebri ornatu disserit, qui rariùs in singulis regionibus, aut locis in usu est: et quidem, si pravo animo ac consilio eos ornatus mulieres adhibeant, lethale; si verò vanitatis potiùs causâ id faciant, veniale peccatum eas committere, ait. Verùm, cùm accidere posse prævideat, ut, qui oculum adjicit sic comptæ et ornatae mulieri, non tam hujus culpâ, quàm vitio suo, ad concupiscentiam inflammetur; prudenter animadvertit, quòd, dum intentio, ac mens mulieris improba non est, peccati occasio accepta potiùs dici debet, quàm data. Sylvius tamen *in comment. ad citatum articulum S. Thomæ* optimè monet, quòd, quando ornatus illi justis modestiæ finibus non continentur, licèt patrio more, et consuetudine excusari dicantur, nihilominùs *Confessariorum, et Concionatorum est, prudenter operam dare stultis ejusmodi consuetudinibus extirpandis.*

III. Duorum, quos hìc adduximus, Theologorum, doctrinâ et sanctitate insignium, sententiam auctoritatemque libentissimè sequimur; ac pruden-

tissimo quoque Sylvii consilio facilè assentimur. Neque verò Episcopo suaderemus, ut eam provinciam plenam laboris atque periculi susciperet, ut Synodalibus Constitutionibus unum, aut alterum muliebrem ornatum proscriberet. At, si mulieribus graviter præcipiat, ne vanis ornatibus comptæ ad Ecclesiam se conferant, multòque magis si eisdem ad Sacramenta Pœnitentiæ, et Eucharistiæ accedere prohibeat, nisi omni vanitate depositâ, ac, pectore præsertim operto, decenter compositæ incedant; tum certè, si Constitutioni Synodali (ut aliquando evenisse novimus) aliqua severitatis duritiæque nota inuratur, negligi omninò hæc debet, neque bonæ necessariæque legi præsidium denegabitur, quo debitam executionem sortiatur.

IV. S. Paulus Apostolus *epist. 1. ad Corinth. cap. 11.* mulierem, dum Deum orat, velo caput suum obtegere jubet, *propter Angelos.* Hunc Apostoli locum interpretantes Estius, Cornelius à Lapide, et Calmet, qui etiam concordantes citant aliorum Interpretum sententias, existimant, mulieribus Apostolum præscripsisse, ut caput velo obducerent in argumentum suæ ipsarum modestiæ, ac pudoris, præcipuè verò cùm sacra Mysteria celebrantur, ob reverentiam, quam erga bonos Angelos adhibere debent, qui semper in Templo præsto sunt, et sacris Altaribus adstant. Sed, ut ex Ecclesiasticæ potissimùm disciplinæ praxi justum de hac re iudicium efformari valeat, si à sanctissimis, qui ante nos fuerunt, Episcopis, quique optimi regiminis laude magnopere celebrantur, passim in Synodis statutum fuisse constet, ut mulieres Ecclesiam ingredientiæ, multòque magis ad Sacramenta accedentes, abstineant omninò à vanis ornatibus, et vestimentorum luxu, qui Christianam modestiam dedecet; ecquis erit, qui similia statuta, atque decreta, ab egregio aliquo ætatis nostræ Episcopo

edita, veluti inauditæ severitatis speciem referentia, damnare audeat, aut vituperare?

V. Porrò S. Carolus Borromæus non semel hac in re quid observandum sit edixit, id est *part. 4. Actor. pag. 514. et seq. et pag. 718.* atque in Concilio Provinciali I. *part. 2. Constitutionum, Actor. part. 1. pag. 8.* quibus in locis observare est, quomodo mulieribus vetet, ne vestibus plus æquo splendidis, aut diffluentibus, atque caudatis utantur, ne capillos calamistris intorqueant, vultum fuce deliniant, præcipuè verò ne ad Sacramenta accedant pectus apertum habentes, aut tenuissimo velo involutum; cùm ita undequaque coopertas eas esse velit, ut nihil nudatum, præter vultum, appareat. Ibidem videre licet, quo pacto illas à Sacramentorum usu repelli omninò jubeat, si fortè dissimili ratione et modo ad ea accedant. Videatur etiam Synodus auctoritate Apostolicæ Sedis celebrata ab Episcopo Atrebatensi anno 1636. et à Sylvio *loco superius citato* commemorata, in qua similiter mulieribus districtè præcipitur, ne ad Ecclesias se conferant, neve ad pœnitentiæ, ad Eucharistiæ Sacramenta accedant, *guttur et pectore discoopertis.* Italicas etiam nostrates Synodos videre licet; Amerinam scilicet ab Antonio Maria Gratiano Episcopo habitam anno 1595. *cap. 77.* Farfensem à Cardinali Carolo Barberino coactam anno 1685. *cap. 9.* Æsinam à Cardinali Petruccio celebratam eodem anno *tit. 14.* Nonantulanam à Cardinali de Angelis Abbate congregatam anno 1688. *cap. 12.* Fulginatensem ab Episcopo Baptistellio convocatam anno 1722. *cap. 19. num. 5.* et hæc quidem Synodus ultimo loco memorata, cùm à quibusdam immeritò carperetur, in contradictorio judicio propugnata est ac vindicata, quo tempore nos in minoribus constituti munere Secretarii Congregationis Conciliiungebamur, ut alibi diximus. Quòd si tot tantosque Præ-

sules , S. Caroli Borromæi legibus et institutis miro consensu inhærentes , immodicæ severitatis arguere temerarium esset ; sequitur , ut aliorum quoque Constitutiones , in quibus similia jubeantur , eo nomine reprehendere , sine temeritatis vitio , non liceat.

VI. Denique nullo pacto prætermittendum est celebre Edictum , jussu Ven. Dei Servi Innocentii Papæ XI. promulgatum , confirmatumque à san. mem. Clemente XI. die 5. Julii 1713. quo disertis verbis prohibetur , ne ad sancta Sacramenta , præsertim Pœnitentiæ , et Eucharistiæ , illæ mulieres admittantur , quæ cum debita modestia ad ea non accedunt , quæque humeros , pectusque veste , seu panno , aliove integumento , quod translucidum non sit , opertum non habent. Quæ quidem Edicta , licèt per organum Cardinalis Urbis Vicarii proposita , ab iis Pontificibus uti Romanæ Urbis Episcopis tantummodo lata fuerint , possunt tamen et debent pro regula , et exemplo à ceteris Episcopis haberi et suscipi ; ut , cùm eorum normam sequutos se esse ostenderint , opposita ipsis nimix severitatis nota continuo evanescat.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Exemplis ostenditur , quænam sit severitas in Synodalibus Constitutionibus evitanda ; et singulatim disseritur de Constitutione prohibente usum tabaci ante Eucharisticam Communionem ; atque expenditur alia Constitutio , quâ interdicitur Clericis , ne Secularium patrocínio et favore Ecclesiastica Beneficia assequi studeant.

In superius citato Concilio Provinciali Mexicano , habito anno 1585. quod Cardinalis de Aguirre in præfat. ad tom. 4. Concilior. Hispan. num. 16. à

Sede Apostolica approbatum affirmat, *lib. 3. tit. 15. §. 13. cit. tom. 4. pag. 356.* ita cautum legitur: *Ob reverentiam, quæ Eucharistiæ percipiendæ exhibenda est, præcipitur, ne ullus Sacerdos ante Missæ celebrationem, aut quævis alia persona ante Communionem, quicquam tabaci, picietive, aut similibus, medicamenti causâ, per modum fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat.* Haud absimile edictum anno 1642. promulgavit Cardinalis Borgia Archiepiscopus Hispalensis, quo sub pœna excommunicationis latæ sententiæ jussi sunt Sacerdotes à tabaci usu abstinere, una ante Missæ celebrationem, altera post eamdem celebratam hora.

II. His suffulti auctoritatibus Clericatus *de Sacram. Euchar. decis. 54. num. 12. cas. 2.* Natalis Alexander *in Theolog. dogmat. et moral. tom. 1. in Append. 1. variar. epistolar. epist. 45.* Sarnellus Episcopus *tom. 6. Epistol. Ecclesiastic. epist. 30.* Hurtado *Resol. moral. tom. 2. tract. 11. cap. ultim.* docuerunt, oportere, ac decere, ut Episcopi in suis Synodis edicant, ut à nemine ante Missæ celebrationem, aut Sanctissimæ Eucharistiæ perceptionem, tabaci folium mandatur, quod à plerisque fit ad sputa, et phlegmata ex ore projicienda, aut illius fumus attrahatur, vel in pulverem redactum naribus ingeratur; quia valdè indecens illis visum est, ut quis ore, et naribus tabaco conspurcatis, ejusque redolens graveolentiam, ad sanctissimam accedat Eucharistiam. Fuerunt præterea, qui tabaci usum, ante accessum ad sacram Communionem, jam omnibus ab Ecclesia vetitum putarunt, eò quòd etiam illius fumus in os injectus, et pulvis naribus attrahatur, jejunium frangat naturale. Ita quippe opinati sunt Alphonsus de Leone *in Quæst. moral. de Chocolate part. 2. §. 4. num. 10. et seq.* et Lezana *tom. 3. verb. Eucharistia num. 10.* Sed istorum opinio

confutata est à Pasqualigo *in praxi jejunii decis.* 438. Diana *in edit. coord. tom. 2. tract. 1. resol.* 121. Hurtado *cit. loc. num.* 393. et Cardinali de Lugo *Respons. moral. lib. 1. dub.* 9. Siquidem nec tabaci fumus, nec pulvis naribus ingestus, est vera comestio, aut potatio, quibus dumtaxat naturale jejunium solvitur. Aliqua tamen difficultas adhuc remanet de tabaci folii masticatione, quâ naturale jejunium violari, si aliquid succi ex illo expressi in stomachum trajiciatur, tamquam certum asserit citatus de Leone, cui etiam Pasqualigus, et Diana consentiunt, dummodo non fortuito, et præter intentionem id contingat. Sed addit Hecquet *in suo tract. de Dispensat. Quadragesim. tom. 2. part. 3. cap.* 18. nunquam fortuito, sed necessario id evenire; siquidem qui tabaci folium dentibus conterit, id ipsum animo intendit, ut scilicet illius succo stomachus à petuita, et phlegmate abstergatur. Exadversò autem Zacchias *Quæst. medico-legal. lib. 9. tit. 7. quæst. unic. num.* 33. citatus Cardinalis de Lugo *num.* 5. *et seq.* eoque teste, plures Theologi Neapolitani, ab ipso interrogati, censent, nullâ ratione per tabaci masticationem frangi jejunium naturale; quia ejus succus, quamquam in stomachum dilabatur, non est aptus ad nutriendum, sed dumtaxat ad stomachi fibras irritandas.

III. Verùm quidquid sit de hac quæstione, quam in medio relinquimus, de solo agentes tabaci fumo, aut pulvere naribus attracto, illud idem hic repetimus, quod jam *lib. 10. cap. 3. num.* 2. prænotavimus, nimirum nequaquam hodie expedire, ut illius usus sub censurarum pœna interdicator: etenim, quamquam olim quandam præferret turpitudinem, atque indecentiam, propter quam Innocentius X. et Innocentius XI. excommunicatione perculerunt quotquot tabacum sumere auderent intra Vaticanam Basilicam, atque Urbanus VIII. sub eadem

pœna idem antea fieri vetuerat intra Ecclesias diœcesis Hispalensis; hodie tamen, cùm à communi consuetudine sit adeo cohonestatus, ut nulli prorsus scandalum præbeat, aut admirationem causet, quod benè perpendit Lazarus Benedictus Miglioruccius *Instit. Jur. Canonic. tom. 1. pag. 187.* ni miùm profectò severum se præberet Episcopus, si Mexicanæ, aliarumque similium Synodorum vestigiis insistens, aut omnibus ante sacræ Eucharistiæ perceptionem, aut solis Sacerdotibus ante Missæ celebrationem tabacum interdiceret, adjectâ præsertim in transgressores censurarum pœnâ. Quapropter, cùm nos in minoribus constituti, Sacræ Congregationis Concilii Secretarii munus obiremus, semper Episcopis auctores fuimus, ut ejusmodi Constitutionem, jam aliquando formatam, à suis Synodis subtraherent, ne nimii rigoris notam incurrerent, aditumque aperirent subditorum querelis ad Sacram Congregationem Concilii deferendis: quod multò magis iisdem consulendum ducimus, postquam san. mem. Benedictus XIII. exploratum habens, à tabaci usu omnem nunc abesse inhonestatem, atque indecentiam, illum sumere permisit intra Vaticanam Basilicam.

IV. Alia nimii rigoris exempla nobis suppeditant sæpiùs in hac lucubratione commemorata Decreta Synodalia Episcopi Midensis: Inter ea, quod decimum erat in ordine, præter infamiæ notam, atque etiam excommunicationem ipso facto incurrendam, ad officium, aut Beneficium assequendum, statim inhabilem decernebat, quicumque sive secularis, sive Regularis pro illo aut obtinendo, aut retinendo, potestatis secularis auxilium, et patrocinium postulasset. Undecimum verò Decretum, ad Ordinarii arbitrium, suspensum pronunciabat, qui pro eodem pariter Beneficio retinendo, aut obtinendo, modò illud non esset jurispatronatûs, com-

mendatitiam epistolam à quocumque laïco ad suum Ordinarium impetraret. De hujusmodi Decretorum firmitate, in Sacra Congregatione Concilii, ad quam à Sacra Congregatione de Propaganda Fide remissa fuerant, examinanda, actum est die 24. Augusti 1686. et decisum, revocanda; eò quòd nimio essent rigore conspersa, onusque imponerent intolerabile. Equidem S. Carolus Borromæus, quem nemo certè dicet plùs æquo indulgentem, aut Ecclesiasticæ disciplinæ in sua provincia stabiliendæ minus studiosum, ad eundem eradicandum abusum, cui Midensis Episcopus obviare voluerat, in suo primo Concilio Provinciali Mediolanensi *part. 2. Act. Eccles. Mediolan. part. 1. pag. 14.* decretum formavit longè suavius, hisce verbis conceptum: *Qui Beneficium Ecclesiasticum vacans multis, et ambitiosis precibus per se, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud Beneficium conferri posset.* Nulla hìc à S. Carolo irrogatur excommunicatio, nulla inuritur suspensio: non perpetua, sed temporaria, ad duos tantùm annos duratura, inhabilitate ad Beneficium assequendum afficitur, qui, non unâ officiosâ epistolâ, sed multis, iteratis, atque ambitiosis precibus illud ab Episcopo conatur extorquere. Si intra eosdem limites se continisset Episcopus Midensis, nimii rigoris notam profectò evasisset.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Non potest à nimia severitate excusari Synodalis Constitutio, adigens seculares ad Missam, Deique Verbum audiendum in Ecclesia Parochiali omnibus Dominicis, aliisque festis diebus.

INTER easdem Midenses Constitutiones quinta seculares omnes adigebat ad audiendam Missam Parochialem Dominicis, aliisque solemnioribus festis diebus, atque inibi Dei verbum auscultandum, Fideique rudimenta addiscenda. Sexta prohibebat Regularibus, ne monitionibus, atque hortationibus plebem à parochiali ad suas evocarent Ecclesias, ut prædictis diebus Missæ Sacrificio, ac concioni in illis interessent. Septima denique declarabat, unumquemque teneri tempore Paschali, atque in mortis articulo, sua peccata confiteri proprio Parocho, vel alteri Sacerdoti, ab eodem Parocho delegato.

II. Etiam hujusmodi Constitutiones discussæ fuere in præfata Congregatione, atque conclusum, septimam esse delendam; quintam autem, et sextam ita mitigandas, ut per eas monerentur quidem, non autem cogerentur Fideles Missæ et concioni in parochiali Ecclesia adesse. Etenim, ad istarum primam quod attinet, diu multumque olim disputatum fuit, quinam sit *proprius ille Sacerdos*, cui tempore Paschali ab unoquoque Fideli peccata aperienda præcepit Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi *can. 21. relato in Cap. Omnis utriusque sexús, de pœnit. et remiss.* inquit: *Omnis utriusque sexús Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Joannes Launojus in libro, qui inscribitur *Ex-Tom. III.*

plicata Ecclesiæ traditio circa Canonem Omnis utriusque sexûs, prolixè hoc argumentum versans, pluribus probat, *proprii Sacerdotis* nomine Parochum designari. Verùm, quamquam nemo id audeat inficiari, nemo tamen, salvâ Fide, negare potest, etiam summum Pontificem in tota Ecclesia, et Episcopum in commissa sibi Diœcesi proprium esse Sacerdotem, qui Fidelium Confessiones excipere, ac facultatem illas excipiendi alteri delegare valeat: siquidem, uti nos ipsi *in nostra Instit.* 18. prænotavimus, qui oppositum sentiret, in errores incideret Joannis de Poliaco proscriptos à Joanne XXII. apud Raynaldum *ad annum* 1321. à *num.* 20. *usque ad* 38. Temerè quippe affirmaverat Poliacus: *Quòd, stante Omnis utriusque sexûs Edicto in Concilio Generali, Romanus Pontifex non possit facere, quòd Parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno, proprio Sacerdoti confiteri, quem dicebat esse parochialem Curatum: et rursùs: Quòd Papa non potest dare potestatem generalem audiendi Confessiones, imò nec Deus, quin confessus habenti licentiam, teneatur eadem confiteri proprio Sacerdoti.* Hosce autem errores, auditis priùs Theologorum suffragiis, damnavit Joannes XXII. et, ne eisdem quisquam deinceps docere, defendere, et disseminare præsumeret, districtè vetuit Constitutione edita Avenione VIII. Kalendas Augusti, sui Pontificatûs anno V. easdemque assertiones, iterùm à nonnullis vindicatas, confixit Alexander V. anno 1409. Constitutione, quæ incipit *Regnans in excelsis*. Sed nihilominùs adhuc remanet controversia, an præfata facultas, quam nullus Catholicorum summo Pontifici, atque Episcopis abjudicat, ita ab illis delegetur aliis Sacerdotibus, ut velint à Fidelibus, peccata sua tempore Paschatis istis aperientibus, satisfieri *Canon Omnis utriusque sexûs*. Negarunt quamplures ex antiquis, quos tamen strenuè confutarunt

S. Thomas *Opusc. contra impugnantes Religionem*, S. Bonaventura *tract. Quare Fratres Minores prædicent, et Confessiones audiant*, Joannes Gerson *de statu Privilegiatorum considerat. 5. 6. et 7.* Ægidius Carlerius *in 4. sent. dist. 17.* Hadrianus *in 4. quæst. 5. de Confessione* : etenim, ajebat Hadrianus, quemadmodum proprii licentia Sacerdotis sufficit, quominus juxta præceptum Concilii Generalis teneatur confiteri proprio Sacerdoti ; ita sufficere videtur licentia Episcopi, summi Pontificis, aut eorum, quibus ad hujusmodi negotia commiserunt suam potestatem, ut est Vicarius Episcopi, et Pœnitentiarius Papæ.

III. Sed tot, tantorumque Doctorum auctoritate, cui etiam totius Christiani Orbis suffragatur consuetudo, minimè perterriti aliquot recentiores Auctores, non dubitarunt dimicare pro necessitate Confessionis faciendæ proprio Parocho : inter quos Bonaventura Basseau *in suo Theophilo Parochiali part. 4. art. 15.* Juenin *de Sacram. diss. 6. quæst. 5. cap. 4. art. 3. §. 1. et 2.* et Van Espen *Jur. Eccl. univ. part. 2. tit. 6. cap. 5.* quibus in locis præterea contendunt, eam quoque esse Synodorum Galliæ, totiusque Gallicani Cleri sententiam. Verùm istorum argumenta pervertit Natalis Alexander *Hist. Eccles. dissert. 4. ad sec. XIII. et XIV.* ubi insuper pluribus allatis monumentis evidenter demonstrat, Ecclesiam Gallicanam longè aliud sensisse, quàm isti venditent Auctores : enimverò Concilium Provinciale Rotomagense anni 1581. *cap. 37.* Concilium Provinciale Aquense anni 1585. *tit. de Pœnit.* et Cameracense anni 1586. Regulares ab Episcopo approbatos, secularium Confessiones Paschali tempore audire posse, apertè docuère : idemque perspicuis verbis declararunt Diœcesanæ Synodi, Tolosana anni 1530. Claromontana anni 1538. Suessionensis anni 1561. et Lugdunensis anni 1577. Cœtus autem totius Gallicani Cleri satis luculenter mentem suam aperuit, cùm 25. Aprilis anni 1683.

Librum approbavit, quem pro Confessione facta cuilibet Sacerdoti, ab Episcopo approbato, scripserat Pater Bagottus, Societatis Jesu Presbyter, aliumque proscripsit contra Bagotti doctrinam evulgatum.

IV. Accedunt Constitutiones summorum Pontificum. Clemens VIII. Apostolicis litteris, anno 1592. ad Belgas datis, omnibus Fidelibus licitum pronuntiavit, Quadragesimæ, Paschatis, et alio quovis tempore, Religiosis Mendicantibus, Presbyteris Societatis Jesu, et aliis privilegiatis confiteri, dummodo ab Ordinariis fuerint approbati; præcepitque Archiepiscopo Cameracensi, et Episcopo Atrebatensi, ut Parochos in officio continerent, ne prohiberent plebem sibi subditam, quominus Regularibus tempore Paschali confiteretur: *Præsenti nostro Decreto, ait, sancimus, tam dictis Fratribus Mendicantibus, et Presbyteris dictæ Societatis Jesu, quàm aliis privilegiatis prædictis, quibus id à Sede Apostolica indultum est, idoneis tamen, et ab Ordinario approbatis, peccata sua, etiam quadragesimali, et Paschali, et quovis alio tempore confiteri licitè posse: dummodo tamen iidem seculares Christifideles Sacramentum Eucharistiæ die festo Paschalis Resurrectionis in propria parochia ab eorum Parocho sumant.* Eandem porrò controversiam iterùm excitatam inter Archiepiscopum Burdigalensem, et Regulares, Innocentius X. Constitutione editâ VII. idus Februarii anno 1645. incipiente *Exponi nobis,* definivit: *Non potest Archiepiscopus Burdigalensis prohibere Regularibus habentibus privilegia Apostolica, ne à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè administrare valeant personis secularibus Sacramentum Confessionis.*

V. Utramque Constitutionem eludere tentat citatus Juenin, inquiens, à Clemente VIII. atque Innocentio X. definiri quidem, integrum esse Christifidelibus, confiteri Regularibus, à locorum Ordina-

riis legitimè approbatis, quovis tempore, etiam Paschali; nequaquam autem decerni, per Confessiones, Regularibus factas, fieri satis Canoni *Omnis utriusque sexûs*. At, vanum hoc esse effugium, ad Pontificia declinanda Decreta adinventum, nemo non videt. Etenim, quia seculares tempore Paschali, solâ exceptâ Dominicâ Resurrectionis, sanctissimam liberè percipere possunt in Ecclesiis Regularium, eam tamen inibi percipientes, non satisfaciunt præcepto annuæ Communionis, quod *superiori lib. 9. cap. 16. num. 3.* ostensum est; idcirco Clemens VIII. id in suo Decreto expressè cautum voluit. Idem itaque declarasset, si per Confessionem factam Regularibus annuæ Confessionis præcepto satisfieri nolisset. Denique nullam similem interpretationem patitur Constitutio Clementis X. incipiens *Superna*, promulgata XI. Kalend. Junii anni 1670, quâ conceptis verbis decernitur, qui Paschali tempore Regularibus ab Episcopo approbatis sua peccata aperiat, satisfacere Canoni *Omnis utriusque sexûs*: *Eos, inquit, qui dictis Religiosis, simpliciter approbatis, Paschali tempore confessi fuerint, Constitutioni, quæ incipit Omnis utriusque sexûs, quoad Confessionem dumtaxat, satisfecisse censendos.* In eadem insuper Constitutione definivit idem Pontifex, fas esse Fidelibus ægrotantibus, absque alia aut Episcopi, aut Parochi licentia, sacramentalem Confessionem peragere apud Regularem jam semel ab Episcopo approbatum, hâc tantùm adjectâ lege, ut Regularis, qui infirmi Confessionem excepit, teneatur de illa certiore facere ejusdem infirmi Parochum: *Regulares simpliciter ab Ordinariis approbatos posse in diœcesi Episcopi approbantis quovis anni tempore, et quorumcumque etiam infirmorum Confessiones audire, absque ulla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia: de qua tamen Confessione teneri dictos Religiosos eorumdem infirmorum*

Parochum illicò certiozem reddere; et hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi Confessiones præcipi : sufficere tamen, ut certioratio hujusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum infirmum relinquendam.

VI. Quæ cùm ita se habeant, non poterat Episcopus Midensis obligationem, à qua Fideles saltem per prædictas Constitutiones soluti jam sunt, illis iterùm imponere, eosque præcepto adigere ad sacramentalem Confessionem soli Parocho, aut de solius Parochi licentia alteri Sacerdoti faciendam tempore Paschatis, aut instante mortis periculo, quapropter jure meritoque fuit prædicta Constitutio, Sacræ Congregationis judicio, castiganda.

VII. Quod verò alias spectat laudatas Constitutiones Midenses, vetus pariter controversia est, sub finem præsertim XV. seculi in Germania inter Parochos et Fratres Mendicantes summâ contentione agitata, num Fideles teneantur diebus festis parochiali Missæ interesse. Causa delata est ad Sixtum IV. qui, rationibus utrimque allegatis, seriò expensis, tandem die 17. Junii 1478. illam definivit, editâ Constitutione, quæ incipit *Vices illius*, relatâ in *Extravag. 2. de treuga, et pace*, ubi inter alia præcipit: *Ut Fratres Mendicantes non prædicent, populos parochianos non teneri audire Missam in eorum parochiis diebus festivis et Dominicis; cùm Jure sit cautum, illis diebus parochianos teneri audire Missam in eorum parochiali Ecclesia, nisi forsan ex honesta causa ab ipsa Ecclesia se absentarent*: ex qua Decretali liquidò constat, Jure communi cautum esse, ut singuli Fideles diebus festis Missæ adsint parochiali. Inducta autem est ea obligatio ante Concilium Sardicense, in quo Osius Episcopus *can. 14. tom. 1. Collectionis Harduini col. 648.* inquit: *Memini, superiore Concilio Fratres nostros constituisse, ut, si quis laïcus in ea, in qua commoratur,*

civitate tres Dominicos dies, id est per tres septimanas, non celebrasset conventum, communionem privaretur: nomine quippe conventus, designari Missam solemnem, in qua populus cum suo Pastore unum efficit cœtum, unamque repræsentat Ecclesiam, communiter adnotarunt Canonistæ. Sardicensem canonem renovavit Concilium Quinisextum can. 80. decernens tom. 3. Collectionis Harduini col. 1690. ut, si quis in civitate agens, tribus diebus Dominicis, in tribus septimanis, unâ non conveniat, si sit quidem Clericus, deponatur; si verò laicus, segregetur. Ut huic porrò præcepto satisfaceret, in Synodo Nannetensi can. 1. relato in Decretales Gregorii IX. Cap. 2. de parochiis, statutum est, ut Dominicis et festis diebus Presbyteri, antequam Missas celebrent, plebem interrogent, si alterius Parochianus in Ecclesia sit, qui, proprio contempto Presbytero, ibi Missam velit audire. Quem si invenerint, statim ab Ecclesia ejiciant, et ad suam parochiam redire compellant: tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini col. 457. et in ejusdem Concilii can. 2. additur: Nullus Presbyter alterius parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad Missam recipiat. Eandem legem, atque obligationem plures inculcarunt posteriores Synodi, quas adducit Natalis Alexander tom. 1. Theolog. dogmat. et moral. lib. 2. de Sacram. Eucharist. art. 5. regul. 10.

VIII. Verùm hisce sanctionibus derogatum nunc est non solùm contrariâ consuetudine, quam jam suâ ætate multis in locis inductam innuit S. Antoninus *Summ. Theolog. part 2. tit. 9. cap. 10.* docens, non peccare, qui die festo Missam audit extra parochiam, ubi consuetudo viget illam audiendi in qualibet Ecclesia; verùm etiam posterioribus summorum Pontificum Constitutionibus: siquidem Leo X. Constitutione editâ die 13. Novembris 1517. disertè ait: *Auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium, no-*

tum facimus, omnes Christifideles, qui, non contempto proprio Sacerdote parochiali, in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis et festis diebus Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, poenamve incurrere: S. Pius V. suis Apostolicis litteris, datis XVII. Kalend. Septembris 1567. definivit: Christifideles audiendo Missas in Ecclesia Fratrum hujusmodi, diebus Dominicis, aut festivis, præcepto Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse ceaseantur: Clemens VIII. in Brevi, quod incipit Significatum, dato anno 1592. hæc statuit: Præsenti nostro decreto sancimus, secularibus universis liberè Missas diebus Dominicis et aliis majoribus festis audire in Ecclesia tam Fratrum Prædicatorum, quàm aliorum Mendicantium, necnon etiam Societatis Jesu, licitè posse, dummodo in contemptum parochialium Ecclesiarum non faciant.

IX. At nihilominùs non desunt Auctores, inter quos Juenin *de Sacramentis dissert. 5. quæst. 7. cap. 2. art. 2.* et Van Espen *Jur. Eccl. part. 2. tit. 5. cap. 2.* propugnantes, ne hodie quidem, citra grave peccatum, fas esse Fidelibus, solemnioribus saltem diebus festis, rei Divinæ alibi, quàm in propria parochia, interesse: neque enim Juri communi derogatum, ajunt, per præfatas Constitutiones, quibus potestas fit secularibus Missam audiendi in Ecclesiis Regularium, quoniam in illis hæc adjicitur limitatio, nimirum *Dummodò id non faciant in contemptum parochialium Ecclesiarum*: est autem impossibile, pergunt, contemptum abesse, cum iidem, sine ulla rationabili causa, à propria se subducunt parochia. Verùm hâc explicatione, præfata summorum Pontificum Indulta penitùs evertuntur: nullo etenim opus fuerat privilegio ad hoc, ut Fideles, legitimâ urgente causâ, alienam adirent Ecclesiam, ut ibi Missæ assisterent Sacrificio, quod ex præfatis Juris

communis sanctionibus perspicuum est : quare , ne dicamus , Leonem X. S. Pium V. et Clementem VIII. verbis lusisse , nec quidquam specialis privilegii Regularibus concessisse , necessariò fateri debemus cum Azorio *Instit. part. 1. lib. 7. cap. 6. quæst. 4. in fin.* Fagundez *lib. 2. cap. 3. num. 9.* aliisque ab his citatis , nomine *contemptus* , ab illis intelligi actum aliquem distinctum ab ipsa auditione Sacri extra parochiam , quo quis sive expressè , sive tacitè , se à proprio Pastore aversum ostendat.

X. Sed , quæ hactenùs diximus , solam adstruunt libertatem , rem Divinam quâlibet anni die audiendi in Ecclesiis Regularium. Quid autem dicendum quoad alias Ecclesias nullo privilegio hac in re à Sede Apostolica donatas ? Integrum hodie omnibus esse in qualibet Ecclesia , modò non sit Capella , seu Oratorium privatum , sacris Mysteriis interesse , quia contrariâ consuetudine , in toto Christiano Orbe receptâ , derogatum est præcepto audiendi Missam parochialem , docent Sylvester *verb. Missa 2. quæst. 5.* Navarrus *manual. cap. 21. num. 5.* Trullench. *in præcept. Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 6. num. 5.* pluribusque allegatis , Barbosa *in collectan. ad Trident. sess. 22. de observand. et evitand. in celebration. Miss. num. 21. de offic. et potestat. Parochi cap. 11. num. 14. et seq.* addentes insuper , non posse hodie Episcopum præcipere suis subditis , ut se sistant Missæ parochiali , quia non potest delere consuetudinem , quæ cùm vigeat in toto Orbe , jam induit naturam Juris communis. Et sanè , cùm versemur in lege merè Ecclesiastica , etiam Juenin *cit. loc. in fin. §. 3.* admittit , potuisse legitimâ præscriptione abrogari : et Van Espen , quamvis eam in Belgio minimè abrogatam contendat , *num. tamen 15.* fatetur , solere Episcopos monere quidem , atque hortari , non verò ullo judiciali actu populum compellere ad interveniendum Missæ parochiali. Enim-

verò, non præcepto adigendam, sed hortationibus ad id alliciendam plebem, statuit Tridentinum. *sess. 22. in decreto de observand. et evitand. in celebrat. Miss.* ubi Episcopus in hunc modum alloquitur: *Monent eundem populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, et majoribus festis accedant.* Tridentino obsequens S. Carolus Borromæus, in suo Concilio Provinciali Mediolanensi VI. *Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 302.* ab omni abstinens præcepto, plures adduxit rationes, quibus plebem ad parochialem Missam suaviter adduceret: *Hâc nostrâ monitione, inquit, eos universos, et singulos cohortamur, ac per viscera misericordiæ Jesu Christi obsecramus, atque obtestamur, ut, quamvis in suis viciniis, oppidis, et suburbiis, Oratoria, Capellas, aliasve Ecclesias habeant, ubi sanctissimo Missæ Sacrificio interesse possint; frequenter tamen Dominicis saltem, aliisque solemnibus festis diebus, ad suam quique parochialem Ecclesiam conveniant, ubi à Parocho, cui eorum cura commissa est, verbo Dei pascantur, Fidei Christianæ rudimentis, aliisque animarum saluti necessariis præceptis erudiantur, ad sanctissima Sacramenta religiosius percipienda instruantur.* Hortationibus pariter, et suasionibus usi sunt Ven. Dei Servus Joannes Ribera, Archiepiscopus Valentinus, in sua Diœcesana Synodo, habita anno 1584. *tom. 4. Concil. Hispan. pag. 285.* Sanctus Toribius, Archiepiscopus Limanus, in sua Diœcesana Synodo VII. coacta anno 1592. *ibid. pag. 689.* aliique plures Episcopi in suis Synodalibus Constitutionibus, apud Genettum *tom. 6. tract. 4. cap. 7. quæst. 5.*

XI. Si istorum vestigiis inhæsisset Episcopus Mendensis, suamque Constitutionem verbis formasset tantum hortatoriis, nulli fuisset reprehensioni obnoxius: sed, quia præceptum adjecit, hoc fuit expungendum, quemadmodum, jubente eâdem Sa-

crâ Congregatione, sæpiùs antea expunctum fuerat ab aliis similibus Synodalibus Statutis, uti videre est apud Azorium *cit. cap. 6. quæst. 6. in fin.* Pasqualigum *de Sacrific. nov. Leg. quæst. 1258.* Barbosam *loc. cit.* atque in Declarationibus ejusdem Sacræ Congregationis impressis Lugduni anni 1640. *num. 11.*

XII. Majus negotium facessere poterat obligatio imposita Dei verbum audiendi in propria parochia. Idem quippe Tridentinum, quod agens de auditione Missæ in Ecclesia parochiali, verbis utitur dumtaxat hortatoriis: *Moneat populum*: loquens de Divini verbi auscultatione, alia adjecit verba, quæ videntur præceptum, et obligationem inducere: *Moneatque Episcopus* (ait *sess. 24. cap. 4. de reform.*) *populum diligenter, teneri unumquemque parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei.* Idem discrimen animadvertit, qui nullum Tridentini verbum non est diligenter rimatus, S. Carolus Borromæus in nuper citato Concilio Mediolanensi VI. *loc. cit. pag. 301.* ubi hæc habet: *Sacra Tridentina Synodus OEcumenica ab Episcopis Fideles non solùm hoc moneri voluit, ut frequenter ad proprias parochiales Ecclesias saltem Dominicis diebus, festisque majoribus accedant; sed illud etiam diligenter ostendit, unumquemque teneri, ubi commodè fieri potest, parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei.*

XIII. At, cùm Dei verbum, ex ejusdem Tridentini decreto *sess. 22. cap. 8.* à Parochis vel per se, vel per alios, sit annuntiandùm, et explicandum inter Missarum celebrationem, quod antiquissimi esse instituti notat Cardinalis Bona *rer. liturgicar. lib. 2. cap. 7. num. 6.* inquit: *Hic mos, nunquam interruptâ serie, ab initio Ecclesiæ usque ad nostra tempora servatus est, ut proximè post Evangelium sermo, sive homilia, vel tractatus ad populum habere-*

tur : hinc , si Fideles obstringerentur præcepto illud in propria parochia auscultandi , tenerentur pariter Missæ parochiali adesse , à qua tamen obligatione eos solutos pronuntiavimus. Ad hanc difficultatem evitandam , varias Doctores inière vias. Suarez *tom. 1. de Religione lib. 2. cap. 16. num. 10.* opinatur , ideo Tridentinum verbo *teneri* , eam addidisse limitationem , *ubi commodè id fieri potest* , ut tali pacto significaret , sibi in animo non esse , Fideles absoluto præcepto obstringere , sed tantùm monere , atque hortari. Ad hæc , ait Suarez , si aliquod urget præceptum audiendi Dei verbum , illud , non ex lege positiva Ecclesiæ , sed ex lege profluit charitatis , sibi debitæ , quâ quilibet *tenetur habere curam animæ suæ , non solùm adhibendo media simpliciter necessaria , sed etiam utilia , quale sæpè est concionem audire.* Licèt porrò lex charitatis , pergit Suarez , non obliget ad concionem audiendam in parochia , Tridentinum tamen parochiam nominavit , quia ibidem à Parocho semper inter Missarum solemnia concio haberi debet , quod idem Tridentinum alibi decrevit. Eamdem doctrinam amplexatus Rodriguez *Quæst. Regul. tom. 1. quæst. 43. art. 7.* Tridentinum intelligendum docet , cùm , urgente charitatis præcepto se reficiendi pabulo Divini verbi , hoc nusquam commodiùs et utiliùs audiri potest , quàm in Ecclesia parochiali. In idem recidit , quod tradunt Fagundez *lib. 2. cap. 1. num. 10.* et Bonacina *disp. 5. de tertio Decalogi præcepto quæst. unic. punct. 2. num. 27. et seq.* , nimirùm , tunc solùm teneri Fideles parochiali concioni interesse , cùm necessaria Fidei rudimenta , quæ ceteroquin ignorant , alibi addiscere nequeunt , aut cùm prævident , alios suo exemplo pertrahendos ad concionem , à qua secus , non sine gravi eorumdem animarum dispendio , se subducerent : quem tamen casum moraliter impossibilem , rectè simul adver-

tunt. Sed fortasse meliùs Zerola *in prax. part. 1. verb. Prædicatio vers. Ad 4.* Trullench *cit. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 4. num. 11.* alique sentiunt, obligationem, si quæ unquam fuit, auscultandi proprium Parochum, verba facientem ad suum populum, ablatam nunc esse per contrariam consuetudinem, cùm passim viri pii, et docti aliò se conferant ad sacros audiendos Oratores; ac proinde, inquit Zerola, Sacra Congregatio Concilii sæpiùs declaravit, non posse Ordinarium multis et pœnis subditos adigere ad concionem auscultandam in parochia: quod etiam testatur Barbosa *in collectan. ad Trident. sess. 24. cap. 4. num. 17.* Mirum propterea non est, quòd præceptum hac de re latum ab Episcopo Midensi, tamquam nimiùm severum, fuerit, ex ejusdem Sacræ Congregationis sententia, præcidendum.

LIBER DUODECIMUS.

De Constitutionum Synodaliùm, quæ Juri communi, et Apostolicis Sanctionibus adversantur, insub-sistentia. Item an, et quatenus liceat aliquid, præter jus commune, in Synodo statuere.

CAPUT PRIMUM.

Firmitate carent Synodales Constitutiones, Juri communi, et Apostolicis Sanctionibus adversantes: multaque ad hanc rem comprobendam afferuntur exempla.

CANONUM statuta ab omnibus custodienda, dicitur *in cap. 1. de Constitutionibus*, potissimùm autem ab Episcopis, qui sunt custodes sacrarum regularum, uti habetur *in can. Cùm simus, 9. quæst. 3.* quique
Tom. III. 14

in suâ consecratione se ad id arctissimo obstringunt juramento , ùt *in cap. Ego N. de jurejurando*. Quocirca nihil magis vulgatum est , quàm quòd Synodalis Constitutio contra Jus commune , et Apostolicas sanctiones , nullius sit roboris , et firmitatis : quod manifestè constat *ex cap. Quod super his , de majorit. et obed.* notatque Fagnanus *ibidem num. 26.* atque *in cap. Sicut olim , num. 8. et seq. de accusat.*

II. Plures porrò Synodales Constitutiones , Juri communi obviantes , recenset Bottus *in tract. de Synodo 3. part. art. 1. concl. 1. et plurib. seqq.* Alias plures non simul coacervabimus , eodem vitio infectas , eodemque nomine improbatas. A Jure communi sancitum est , Capitulum Ecclesiæ Cathedralis præcedere debere Capitulo Collegiatæ ; cùm autem in Synodalibus Constitutionibus Cæsaraugustanis decreta fuisset promiscua sessio inter Canonicos Cathedralis , et Canonicos Collegiatæ , in Romanæ Rotæ Auditorio decisum est , ejusmodi Constitutioni nihil esse deferendum , *decis. 3. num. 11. part. 5. tom. 1. recent.* Jure communi spectato , Abbates Regulares , nullam gerentes animarum curam , non tenentur accedere ad Diœcesanam Synodum quod *lib. 3. cap. 1. num. 8. et seq.* ostendimus. In Synodalibus Constitutionibus Pampilonensibus iidem ad Synodum accedere jussi sunt ; sed in Rotæ Auditorio fuère ab ejusmodi præcepto absoluti , *decis. 9.* post Murgam *ad Constitutiones Apostolicas*. A Capitulis , et monasteriis deputari solent Vicarii temporarii , ad nutum amovibiles , qui animarum curam exercent in Parochiis , iisdem Capitulis , seu monasteriis unitis , à quibus tamen de Jure communi possunt etiam sine causa divelli , ac removeri , modò remotio fiat absque dolo , et non ex odio. In citatis Constitutionibus Pampilonensibus statutum fuit , ne iidem , indictâ causâ , è curæ exercitio

evocarentur , uti habetur *decis. 121. coram Coccino* : sed , cùm contigisset , remotionem sine causa fieri , Rota *decis. 886. num. 29. coram Cerro* , illam sustinuit , nullâ habitâ ratione Synodalis Constitutionis. Bonifacius VIII. *in cap. Consuetudinem de Clericis non resident. in 6.* statuit , distributiones quotidianas Canonicis , et aliis Beneficiatis Ecclesiarum Cathedralium , et Collegiatarum , tribui non debere , nisi ipsi Divinis Officiis re ipsâ adfuerint , exceptis illis , quos infirmitas , seu justa et rationabilis corporis necessitas , aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret ; eamque Constitutionem innovavit Sacra Tridentina Synodus *sess. 24. cap. 12. de reform.* et observari præcepit , non obstantibus contrariis quibuscumque statutis , et consuetudinibus. Itaque , cùm deinde quæsitum fuerit , utrùm in Synodo Diocesana rectè decerni potuisset , ut absentibus , extra prædictos casus exceptos , distributiones capiendi jus esset , negativa prodiit resolutio ; propterea quòd inferior superioris legem tollere , eique derogare nequit : ut latè probat Passerinus *in Commentariis ad cit. cap. Consuetudinem , n. 175. de Clericis non resident. in 6.*

III. In causis Beneficialibus admittitur appellatio suspensiva , ab eo interposita , qui in prima instantia succubuit ; et solùm post sententiam definitivam , apud Sedem Apostolicam sive in petitorio , sive in possessorio promulgatam , ad compescendam litigantium malitiam , est locus sequestrationi fructuum , per textum *in Clement. unic. de sequestrat. possess. et fruct.* Nihilominùs aliquot Episcopi fas sibi esse putarunt , hanc appellationem suspensivam in suis Synodis reprobare , nec deinceps admittendam decernere : neque id perperam se fecisse arbitrabantur ; etenim Lancellott. *de attentatis part. 2. cap. 12. limit. 48.* Sperell. *decis. 85. num. 4.* Garcias *de Benefic. part. 9. cap. 4. num. 30.* asserunt , posse

Episcopum in sua Synodo aliquas appellationes suspensivas è medio tollere. Verùm hæc assertio tolerari dumtaxat potest , cùm appellatio in suspensivo non est expressè admissa , et concessa à Juri communi , cui profectò nullus , præter supremum Legislatorem , potest derogare : quare rectè Fagnanus *in cit. cap. Sicut olim , num. 80. et seq. de accusat.* ait : *Si circa judicia , illorumque expeditiones fuerit decernendum , meminisse oportebit , non posse Episcopos , nec Synodum Provincialem (minùs itaque Diœcesanam) causam , quæ suâ naturâ , aut ex juris dispositione summaria non sit , summariam efficere , neque breviorè reddere instantiam , aut ea , quæ de Jure communi in causis summaris servanda sunt , præcidere , minùsque appellationes in casibus , in quibus aliàs permittuntur , prohibere.*

IV. In nonnullis Synodis , et quorundam Capitulorum statutis , ab Ordinibus , et Beneficiis arcentur descendentes ex Judæis. Ejusmodi quoque statuta sacris adversari canonibus , est manifestum : hi siquidem , consentiente Apostolo I. *ad Timoth. 3.* ubi in Episcopum ordinari vetuit *neophytum , ne in superbiam elatus , in judicium incidat diaboli* , solos neophytos , id est recens ad Fidem conversos , irregulares pronunciarunt. Ita decrevêre Concilium Nicænum *can. 2.* Laodicenum *can. 3.* Arelatense II. *cap. 1.* Descendentes autem à Judæis nunquam Ordinum , et Beneficiorum dixêre incapaces ; quin imò Alexander III. *in Cap. Eam te de rescriptis* , ad Episcopum scribens Tornacensem , in Canonicum recipi jussit , qui ex Judaïsimo ad Christianam Fidem fuerat conversus : *Mandatum dedimus , et præceptum , ut P. (qui de gente Judæorum originem duxit , et Divinâ gratiâ Fidem Christi suscepit) in Canonicum reciperent , et præbendam sibi conferre deberent : et infra : Pro eo verò , quòd Judæus extiterit , ipsum dedignari non debes : etenim , quod ibidem*

notat Glossa , de *Judæis conversis Ecclesia fundata fuit* : et rectè prosequuntur Covarr. in *Clement. Si furiosus* part. 1. §. 2. num. 8. conclus. 3. Sanchez in *Summ. lib. 2. cap. 28. num. 11.* Ferosin. *tract. 2. criminal. ad. cap. Ex speciali* , num. 43. de *Judæis*. Quamobrem prædictas Synodales Constitutiones , ob Juris communis resistentiam , irritas declararunt Abbas in *Cap. Ad decorem* , num. 4. de *instit. Solorzan. de jure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 19. num. 3.* Pegas de *competentia inter Archiepiscopum , et Nuntium* , part. 3. cap. 1. §. 6. num. 16. Aliter dicendum foret , si in Beneficii erectione à fundatore cautum esset , ne unquam illud conferatur descendenti à Judæis : quoniam in Beneficii fundatione permittitur fundatori leges , et conditiones illi apponere etiam Juri communi adversantes ; sicuti ad rem animadvertunt Solorzan. *loc. cit. verb. Sed licet* , et Ferosin. in *Cap. Ex speciali* , num. 35. de *Judæis*. Idem judicium ferendum esset , si summus Pontifex justis de causis statuisset , ne in aliqua regione descendentes à Judæis promoveantur ad Ordines : quod reapse in regno Portugalliæ servari jussit Sixtus V. suis Apostolicis litteris , datis die 15. Januarii 1588. et confirmatis à Clemente VIII. die 18. Decembris 1600. quarum executionem iterùm inculcavit Sacra Congregatio sancti Officii epistolâ ad Collectorem ejusdem regni datâ anno 1611.

V. Quod diximus de Judæis , etiam in iis locum sibi vindicant , qui originem ducunt ab aliis infidelibus. Quocirca , cùm in nonnullis regionibus , et speciatim in civitate Charchien. invaluisset consuetudo , ab Ordinibus excludendi descendentes ab Indis , seu , ut vocant , à *Mulatis* , de illius robore disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii die 13. Februarii 1683. et decisum , Indos , Nigros , omnesque ab illis sive per paternam , sive per maternam lineam descendentes , ab Ordinibus recipien-

dis prohiberi non posse, si ceteris polleant qualitatibus, animique dotibus, à sacris canonibus præscriptis. Cohærenter ad hæc, datæ fuerunt litteræ ad Indiarum, aliosque per Hispanias, et regnum Portugalliæ constitutos Episcopos: cùmque Archiepiscopus Ulyssiponen. renuisset Ordines cuidam conferre, qui à Mauris trahebat originem, suas prætexens Synodales Constitutiones, ab Ordinibus excludentes quotquot à Mauris, Nigris, alteriusve nationis infidelibus provenirent; re maturè discussâ in Sacra Congregatione Concilii, die 13. Januarii 1685. responsum est, præfatas Synodales Constitutiones, utpote obsistentes Juri communi, nullius esse roboris.

VI. Non tamen idcirco improbamus Constitutionem conditam à sæpiùs laudata Provinciali Synodo Mexicana, quæ *lib. 1. tit. 4. §. 3.* Maurorum, aliorumque infidelium filios circumspèctè admodùm Ordinibus initiari præcepit, inquiens: *Mexici tam ab Indis, quàm à Mauris, necnon ab illis, qui ex altero parente Æthiope nascuntur, descendentes in primo gradu, ne ad Ordines, sine magno delectu, admittantur: tom. 4. Concil. Hispan. pag. 303.* Aliud quippe est, descendentes ab infidelibus, ab Ordinibus prorsùs excludere; aliud, cum cautela, et delectu illos promovere. Primum improbavimus: alterum commendamus, ne secùs homines suspectæ fidei sacris addicantur ministeriis. Etenim, quamquam Ecclesia ex hominibus coaluerit ab infidelitate conversis, nunquam tamen neophytos inter sacros Ecclesiæ ministros cooptari permisit, nisi antea probati, certum suæ fidei dedissent testimonium. *Nam et tempore opus est* (ait Concilium Nicænum *cit. can. 2. tom. 1. Collectionis Harduini col. 323.* loquens de Ordinatione neophyti) *ei, qui catechizatur, et post Baptismum probatione quamplurimâ: et in can. 3. Arabico, ab Ecchellensi edito, ibid. col. 477. Quicumque recens baptizatus fuit, cujus fidei adhuc non*

dignoscitur experimento certitudo, ne Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinetur. Quantum verò temporis neophyti probationi sit præmittendum, priusquam eidem aditus aperiatur ad Ordines, non conveniunt Doctores. Alii unum annum satis esse putant, quia miles in Jure Civili, exacto militiæ anno, dicitur *veteranus*: alii biennium requirunt; quia Gregorius Magnus *Oper. tom. 2. col. 1056. lib. 10. indict. 3. epist. 24. relata in Can. 6. 19. quæst. 3.* conversos ad Religionem vetuit ordinari, *priusquam biennium in conversione compleant*: alii exigunt decennium; quoniam decennium in Jure dicitur longum tempus, et infra illud non reputatur, *l. Super longi, Cod. de præscript. long. temp.* ubi Interpretes: alii demùm cum Covarruvia, et Gibalino *de irregular. cap. 3. quæst. 3.* cùm nullum hac de re sit certum tempus definitum à Jure, id relinqui autumant arbitrio Episcopi, cujus est perpendere, an recenter ad Fidem conversi tantæ sint virtutis, atque in Fide constantiæ, ut Ecclesiastica ministeria illis tutò committi valeant. Quod autem diximus de neophytis, congruere possunt etiam eorundem filijs, si experienciâ compertum sit, eos aliquando in Fide nutasse, nam et istos probare oportebit, priusquam Ordinibus initientur, quemadmodum prudenter sanctum fuit in laudata Synodo Mexicana: non exinde tamen licebit inferre, eos posse itidem absolutè, ac perpetuò ab Ordinibus arceri; multòque minùs ab iisdem excludi poterunt infidelium nepotes, pronepotes, atque abnepotes, quod in aliis allegatis Synodis decretum fuerat.

VII. Inter ceteras facultates, quas Apostolica Sedes per Bullam Cruciatæ Hispaniarum regnis concedi solitam elargitur, numeratur etiam potestas absolvendi à censuris. In Constitutionibus Synodalibus Pampilonensibus, et Salamantinis declaratum est, absolutio-
nem, virtute Bullæ Cruciatæ impetratam, prodesse in

utroque foro ; in quarum Constitutionum obsequium , eamdem opinionem tutati sunt nonnulli Doctores apud Frances *variar. resolut. cap. 20. num. 171. et seq.* sed , cùm vera Theologorum sententia doceat , facultatem absolvendi à censuris , in Bulla Cruciatæ concessam , solùm respicere forum internum , atque hæc Theologorum sententia fulciatur Constitutione Urbani VIII. quam refert , et expendit Wigandt *in tract. 18. append. 2. examin. 2. de sanctæ Cruciatæ Bulla num. 48.* idcirco præfatæ Constitutiones , veluti obviantes Constitutioni Apostolicæ , rescissæ fuère à Rota *decis. 15. coram Merlino* , et novissimè impugnatæ à Patre Ludovico Nogueira *in Expositione Bullæ Cruciatæ disput. 15. sect. 3.*

VIII. Episcopus Larinensis in sua Synodo , habita anno 1728. sibi licere putavit novam erigere Dignitatem Cantoratûs , quæ nunquam antea fuerat , in sua Ecclesia Cathedrali. De hac Synodali Constitutione anno 1732. disputatum fuit in Sacra Congregatione Concilii , et decisum , eam viribus carere : Jure siquidem communi permittitur tantùm Episcopo de novo erigere simplex officium , aut etiam cum consensu Capituli antiquam redintegrare Dignitatem , quæ olim in sua Ecclesia extiterit , et fuerit postea suppressa ; sed illam de novo instituere , ad solam pertinet Apostolicam Sedem , quemadmodum docent Abbas *in Cap. Cum accessisset , num. 4. de Constit.* Fagnanus *in Cap. Dilecto , num. 7. de præbend.* Corrad. *in praxi Beneficiar. lib. 2. cap. 2. num. 28. et seq.* Cardinalis Petra *ad Constit. 2. Eugenii III. sect. unic. num. 35.* et , teste citato Fagnano , jam pridem declaratum fuerat ab eadem Sacra Congregatione Concilii.

CAPUT SECUNDUM.

Ad tuendam Synodalem Constitutionem, contrariam Juri communi, frustrà adducitur studium servandæ Ecclesiasticæ disciplinæ: sigillatim verò examinantur Constitutiones Clericos omnium clericalium jurium possessione deturbantes, ob non impletas ab illis conditiones à Concilio Tridentino præscriptas.

INITIATUS primâ Tonsurâ, aut etiam constitutus in minoribus Ordinibus, non fruitur privilegio fori nisi Beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, et Tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur: Verba sunt Tridentini sess. 23. cap. 6. de reform. Clerici quoque conjugati, qui cum unicis, et virginibus contraxerunt, modò alicujus Ecclesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ serviant, vel ministrent, et Clericali habitu, et Tonsurâ utantur, eodem gaudent fori privilegio, juxta textum in Cap. Clerici, de Cleric. conjugat. in 6. confirmatum à Tridentino cit. loc. Qui autem prædictas non implet conditiones, et præcipuè si habitum, et Tonsuram non deferat Clericalem, etiam nullâ præcedente monitione, remanet ipso jure spoliatus fori privilegio: quod cum communi docet Fagnanus in Cap. Si quis, num. 21. et seq. de foro competenti. Dubitatum autem fuit, an Clericus non conjugatus, nullumque possidens Ecclesiasticum Beneficium, si Clericales vestes abjiciat, aliis gaudeat Clericalibus privilegiis, putà exemptione reali ab oneribus laïcalibus, privilegio Cap. Odoardus, de solut. ac similibus: nec defuerunt Doctores, qui docuerint, eum unâ cum habitu, quem deponit, omnia simul à se abjicere Clericalia jura,

quibus propterea remaneat facto ipso spoliatus ; putarunt quippe, solius privilegii fori expressam mentionem à Tridentino fieri, quia illud præcipuum est, sub quo cetera comprehenduntur : Cardinalis de Luca *in adnotat. ad Tridentinum disc. 24. num. 33. Rota coram Priolo decis. 290. num. 14. et 15. et decis. 304. à num. 18. part. 17. et decis. 10. num. 10. et seq. part. 18. recent.*

II. Hæc doctrina, utpote magis apta ad Clericos continendos in officio, multùm arrisit cuidam Antistiti Theatino, qui proinde eâ innixus, in sua Diœcesana Synodo declaravit, Clericos conditionibus deficientes in præfato Tridentini decreto præscriptis, ipso jure omnibus exui privilegiis Clericalibus. Eidem porrò Synodali Constitutioni insistens Archiepiscopus Theatinus, successor illius qui Synodum celebraverat, ab omnibus Clericorum exemptionibus excidisse pronunciavit quosdam Clericos, qui in habitu, et Tonsura non incesserant. Sed, cùm quidam eorum ab hac Archiepiscopi sententia appellasset ad Sacram Congregationem Concilii, hæc die 10. Junii 1684. nullâ habitâ ratione Synodalis Constitutionis, respondit, illum amisisse dumtaxat privilegium fori. Etenim solum studium adigendi Clericos ad gestandas vestes Clericales, non potuit Synodo Theatinæ esse sufficiens causa, cur Clericis adimeret privilegia, quæ, juxta probabiliorem, et communiorem sententiam, Tridentinum reliquit intacta : siquidem, cùm versemur in materia pœnali, odiosa, et restrictiva Juris communis, Tridentini verba non esse extendenda ultra privilegium fori, quod unicè exprimunt, sentiunt Gonzalez *ad regul. 8. Cancellariæ gloss. 5. §. 5. num. 71. Garcias de Benefic. part. 2. cap. 3. num. 5. in fin. Comitol. Respons. moral. lib. 6. quæst. 20. Scacc. de cambiis part. 3. §. 7. gloss. 5. num. 162. verb. Contrarium.* Eadem quoque fuit constans, et perpetua sen-

tentia Sacræ Congregationis Concilii; quod ex pluribus evincitur ejusdem decisionibus. In causa *Aquen.* mense Februarii 1589. *lib. 5. decretor. pag. 257.* censuit, *Clericos, qui decreto Concilii cap. 6. sess. 23. de reform. privilegio fori non gaudent, non intelligi privatos privilegio Canonis;* et die 3. Decembris 1622. *lib. 12. decretor. pag. 115.* cùm quæsitum fuisset: *An, ut Clericus uti posset beneficio Capituli Odoardus, requirerentur conditiones præscriptæ à Sacro Concilio sess. 23. cap. 6.:* responsum fuit: *Decretum Concilii non ademisse Clericis non habentibus qualitates, quæ exprimuntur cap. 6. sess. 23. nisi privilegium fori, et cetera firma remanere sub dispositione Juris.* Idemque deducitur ex aliis responsis ab eadem Sacra Congregatione datis in *Nullius* 10. Maji 1625. *lib. 13. decretor. pag. 291.* in *Salutarium exemptionis* 9. Februarii 1664. *lib. 24. decretor. pag. 50.* et in *Senogallien.* 6. Julii 1680. *lib. 31. decretor. pag. 117.* et videre est apud Fagnanum *in cit. Cap. Si quis, de for. compet.*

III. Ad eundem finem Clericos inducendi ad obtemperandum Tridentini decreto, conditionesque servandas ibidem statutas, aliquando Episcopi in suis Synodis protestati sunt, se nunquam ad suum forum revocatuos Clericos delinquentes, qui illarum aliquam non servassent, sed eos relicturos coercitioni potestatis secularis. Verùm, cùm ejusmodi Constitutiones paratas animadvertimus in Synodis, ab amicis Episcopis, priusquam promulgerentur, ad nos transmissis, semper delendas existimavimus: quidquid enim sit, an possit Episcopus Clericum alicujus criminis reum, qui conciliares conditiones non implevit, puniendum relinquere Judici seculari; hoc unum tamen certum est, nunquam scilicet impediri Episcopum, quominus illum, sive cælebs, sive conjugatus sit, semper valeat à Judice seculari repetere, atque ad suum forum revocare:

quemadmodum definivit Sacra Congregatio Concilii in una *Murana* 21. Januarii 1594. et in una *Valentina* 27. Martii 1627, et benè prosequitur Pignatell. *consult.* 46. *tom.* 1. Allegatum quippe Tridentini decretum solùm operatur, ut nequeat à Clerico, qui præscriptas ibidem conditiones implere neglexit, declinari forum seculare, non autem privat Episcopum jurisdictione, et facultate illum tamquam sibi subditum puniendi. Hoc autem posito, perspicuum est, contrariam protestationem, ab Episcopo in Synodo factam, aut non cobærere Juri communi, aut imprudentiæ notari: vel enim Episcopus id unicè animo intendit, significare nimirùm, deliberatum sibi esse, nunquam Clericum, de quo est sermo, à foro seculari ad suum se deinceps evocaturum; et imprudentis utique consilii est, publicâ protestatione se obstringere ad nunquam exercendam facultatem, quâ ceteroquin potitur: vel intendit se, suosque successores impedire, ne unquam à Judice seculari repetere valeant Clericum delinquentem, qui ob non servatas conciliares conditiones fuit ab eodem comprehensus; et hoc perperam attentat, quia in ipsius arbitrio non est, abdicare, multòque minùs successoribus auferre jura Episcopalia, à Jure communi ipsis concessa.

IV. Quòd verò Ordinarius possit jure suo Clericos tam cælibes, quàm conjugatos, etsi non habeant requisita à Tridentino, sibi vindicare, atque à Judice laïco, à quo fuerant comprehensi, repetere, debitisque in eosdem pœnis animadvertere, sæpiùs definitum est à Sacra Congregatione, apud Sperellum *decis.* 17. *num.* 33. et 34. quibus addi potest decretum aliàs editum, atque Archiepiscopo Neapolitano, sacra Limina visitanti datum, cujus verba sunt: *Ad tertium, facta relatione Sanctissimo Domino Nostro super causa Leodien. die primâ ejusdem in Sacra Congregatione Concilii proposita, et reso-*

luta Sanctitas sua approbavit opinionem eorum qui majores numero fuerunt in voto, Clericos etiam non habentes requisita cap. 6. sess. 23. de reform. licet ipsi tamquam contravenientes ordinationi sacri Concilii, non possint pro se allegare privilegium fori, nihilominus subesse jurisdictioni Episcoporum, seu Ordinariorum, illorumque cognitioni, nedum in causis, in quibus iidem Episcopi, seu Ordinarii prævenerunt, verum etiam in quibus non prævenerunt, sed illos è manibus Judicis laici repetunt, quando Clerici adhuc Clerici permaneant, videlicet, si neque à Jure, neque ab homine, per declarationem servatis servandis factam, privilegiis Clericalibus denudati, seu privati sint: die 9. Novembris 1630. lib. 14. decretor. pag. 346. Die verò 1 Augusti 1634. occasione propositionis factæ relationis statûs Ecclesiæ Neapolitanæ, Sanctitas sua, ad removen- dam omnem difficultatem, jussit, omninò servari supradictam opinionem. Id ipsum fuerat anteceden- ter conclusum die 18. Decembris 1595. lib. 8. decre- tor. pag. 153. die 12. Junii 1608. lib. 11. decretor. pag. 35. et die 14. Martii 1620. lib. 12. decretor. pag. 37.

V. Quod verò speciatim attinet ad Clericos con- jugatos, extat responsum ejusdem Sacræ Congrega- tionis in *Alatrina Jurisdictionis* die 27. Martii 1683. cujus verba sunt: *In carceribus Frusinonis detine- tur, nomine Curiæ Episcopalis Alatrincæ, Dominicus Colacicco Clericus conjugatus, ut prætensus homi- cidii reus. At, prætendente Fisco Curiæ secularis, carceratum esse ad hanc remittendum: tamquam non habentem requisita sacri Concilii ad effectum gaudendi privilegio fori; controversia delata fuit ad Sacram Congregationem Immunitatis, ex cujus decreto resolvendum proponitur dubium: An, præ- veniente Episcopo, vel volente vindicare Clericum, possit, licet non habeat requisita. Sacra, etc. respon-*

dit : Affirmativè. Post hæc à nobis exarata , typis impressa est Bibliotheca Canonica Lucii Ferraris , cujus suprâ meminimus , atque *in ejus tom. 2. verb. Clericus art. 2. num. 50. et seq.* plura congesta vidimus de jure Episcopi in Clericos conjugatos , quæ , cùm opus fuerit , legi poterunt.

CAPUT TERTIUM.

Ad ea confirmanda , quæ nuper dicta sunt , statuitur , an , et quando liceat Clerico iterùm induere Clericales vestes , quas antea dimiserat : an liceat Episcopo Ordines minores , unâ cum Subdiacônatu , uni eidemque personæ eâdem die conferre : et an irregularitate afficiatur , qui , nullâ impetratâ absolute à censura , quâ est irretitus , ascendere præsumit ad altioris Ordinis gradum.

Nihil frequentius , quàm quòd à Clericis Clericalis habitus dimittatur , et dimissus pro libito resumatur. Illum autem resumentes modò id non faciant in fraudem sive cælibes sint , sive conjugati , ad pristina restituuntur Clericalis ordinis privilegia : quod communiter tradunt Doctores *in cap. unic. de Clericis conjugatis in 6. speciatim Passerin. num 30. et latè Panimoll. decis 6. annot. 6. num. 18. et duobus seq. decisumque est à Sacra Congregatione Concilii in Meliten. Fori 7. Maji 1672. lib. 27. decretor. pag. 379. idemque de Clericis , qui , dimissâ militiâ , cui nomen dederant , iterùm vestes induunt Clericales , docent Carena *resolut. 11. num. 16. Oril. in observat ad resolut. 4. Campanæ num. 4. et Rota decis. 355. num. 9. et 10. part. 14. recen.* Hinc porrò fit , ut propter delictum ab ipsis eo tempore perpetratum , quo laïcorum more induti incedebant , coërceri nequeant à Judice laïco , postquam sine dolo et fraude vestem laïcalem in Cle-*

ricalem iterum commutarunt : uti notant Pignatellus *consult. 45. per tot. tom. 1. Panimoll. cit. decis. 6. annot. 6. num. 22.* et sæpius declaravit Sacra Congregatio Concilii , signanter in *Nuscana 19. Decembris 1584. Sacra, etc. respondit, Clericum conjugatum, qui post dimissum habitum, et Tonsuram Clericalem, deliquit, quamvis pro eo delicto in curia laicali citatus, et in contumaciam condemnatus fuerit, si deinde, modò non in fraudem, reassumpto habitu, et Tonsurâ, Ecclesiæ inserviat, juxta decretum sacri Concilii cap. 6. sess. 23. non posse à Judice laïco propter idem delictum in carcerem conjici, aut personaliter distringi.* Idemque respondit in *Nullius 19. Decembris 1596.* Tunc autem præsumitur Clericus habitum, quem deposuerat, in fraudem resumere, cùm illum induit, postquam à potestate seculari comprehensus, atque in carcerem conjectus, ex eo se per fugam subtraxit, aut postquam è carceribus præstitâ cautione parendi Judicis sententiæ, dimissus fuit, inquit Fagnanus *in cap. Magnus, num. 73. de oblig. ad ratiocin.* in quo tamen rerum eventu, non secularis, sed Ecclesiastici Judicis esse inspicere, ac decernere, an reverà fraus adfuerit, docet ibidem Fagnanus *num. 74.* et respondit Sacra Congregatio in una *Aquilana* apud Pignatellum *eâd. consult. 45. num. 6.*

II. Disputatur dumtaxat, num de fraude constare debeat, etiam ut Judex laïcus possit contra præfati Clerici bona *realiter* procedere, vel solùm ut in ejusdem personam animadvertere queat. Non enim, quoad hoc, semper in eadem sententia perstitisse visa est Sacra Congregatio. Ea quippe quandoque propendere visa est in opinionem, quæ fraudem necessariam putat, ut potestas secularis possit manum injicere in personam Clerici, qui post patratum delictum, Clericalem habitum resumpsit; sed de fraude nequaquam inquirendum autumat, ut contra

delinquentis bona liberè procedat, ad quod satis esse arbitratur, Clericalem habitum fuisse, post delictum, resumptum, quin sit investigandum, quo animo id factum fuerit: uti videre est apud Fagnanum *cit. loc.* Passerinum *in cap. unic. de Cleric. conjugat. in 6.* et Oril. *in observ. ad resolut. 4. Campanæ num. 18.* Aliquando autem eadem visa est fraudem exigere in utroque casu; ita ut, eâ seclusâ, nequeat Judex laïcus neque in personam, neque in bona procedere Clerici, qui habitum resumpsit. Ita quippe colligitur ex ejusdem responso dato in causa *Papien. 23. Maji 1626. lib. 13. decretor. pag. 7.* quod allegant etiam del Bene *de immunitate tom. 1. cap. 4. dub. 25. num. 11.* et Tondut. *de præventionem part. 2. cap. 53. num. 5.* Quamvis, si contra Clericum agatur tantum civiliter, seu ad solam pœnam pecuniariam, longè facilior admittatur fraudis probatio: si enim ipse habitum resumat, postquam citatus fuit ad tribunal seculare, censetur illum resumere in fraudem, et propterea non potest in eo iudicio civili forum declinare laïcale: quod docet Oril. ubi supra *num. 27.* Ferosin. *in cap. Proposuisti, quæst. 7. per tot. et signanter n. 7. de foro competenti,* censuitque Sacra Congregatio Concilii in *Sabinen. privilegii fori 30. Martii 1686.*

III. Hæc præmittenda fuêre, ut faciliorem viam sternerent ad ea, quæ statim ad rem nostram dicturi sumus. Ad præcavenda mala, quæ ex hac libera habitûs, et Tonsuræ dimissione, et libera potestate utrumque Clericorum insigne quandocumque resumendi, oriuntur, atque ad evitandas insuper contentiones inter utramque potestatem, secularem scilicet, et Ecclesiasticam, quæ plerumque hac de causa excitantur, nonnulli Episcopi in suis Synodis edixêre, ne deinceps ulli Clericorum liceret, absque Ordinarii licentia, Clericales vestes, et Tonsuram deponere, depositasque resumere; simulque decre-

vère , ut Clericalis habitus , sine Episcopi licentia resumptus , nulli suffragaretur ad iterùm assequenda Clericalia jura. Verùm , cùm Clericus constitutus in minoribus possit jure suo , quodcumque voluerit , ad secularem statum redire , ac pro suo pariter libito ad Ecclesiasticum inde reverti , reversus autem , statim ac habitum Clericalem , quem abjecerat , denuò induit , à Jure communi ad omnia restitatur Clericalia privilegia , quæ antea amiserat ; ejusmodi Constitutiones , contrarium decernentes , omni carent robore , et efficacîâ : quod benè advertunt , et probant Ricc. *part. 2. decis. Cur. Neapol. decis. 168.* Donat. Anton. de Marinis *Resolut. Jur. lib. 1. cap. 49. num. 3. et seq.* et , quod magis est , præfatas Synodales Constitutiones semper irritas pronuntiavit Sacra Congregatio Concilii. Etenim in *Marsicana Clericatús* , consulta : *An sustineatur Constitutio Synodalis generaliter prohibens , ne ullus Clericus primæ Tonsuræ dimittat habitum neque coram Notario seculari , neque sine licentia Episcopi :* respondit *Negativè* , die 7. Septembris 1677. *lib. 29. decretor. pag. 500.* Jam autem antea in *Oppiden.* die 10. Maji 1635. *lib. 15. decretor. pag. 176.* id ipsum hisce verbis decreverat : *A prohibitione generali , ne Clerici reassumere possint habitum Clericalem absque auctoritate ipsius Episcopi , abstinendum.* Et in *Mutinen.* 14. Decembris 1647. *lib. 18. decretor. pag. 437.* interrogata : *An idem Episcopus constituere possit in eadem Synodo , ut Clerici , qui semel habitum Clericalem deposuerunt , non possint illum reassumere absque expressa ejusdem Episcopi licentia :* responderat : *Negativè.* In causa verò *Nullius , seu Neapolitana* , 8. Augusti 1654. *lib. 19. decretor. pag. 384.* propositâ quæstione : *An clericus in minoribus constitutus , qui dimisit habitum Clericalem , possit absque licentia Episcopi illum reassumere , quando adest Constitutio Synodalis prohibitiva , ne reassumatur absque*

prædicta licentia : Sacra , etc. censuit , posse , absque *licentia Episcopi* , non obstante *Constitutione Synodali prohibitivâ* , cùm non sit *permissa*. Et in causa *Pennen*. die 19. Julii 1692. *lib. 42. decretor. pag. 476.* ad simile quæsitum respondit : *Dandum esse supra-dictum decretum in causa Neapolitana.*

IV. Ad obviandum autem incommodis , quibus Episcopi per præfatas Constitutiones occurrere cupiebant , alia ipsis à Jure parata est via , quam sine offendiculo calcare possint. Præcipiant itaque Clericis vel per publicum edictum , vel per citationem singulis factam , ut incedant in habitu , et Tonsura , atque alicui inserviant Ecclesiæ , præfinito congruo tempore ad utrumque præstandum : hoc autem elapso , ter illos commoneant , ut præcepto obtemperent , ad normam textûs in *Cap. Contingit* , 2. *de sententia excommunicationis* : advertant tamen , hac in re non satis esse unicam monitionem , quæ tribus æquivalet , sicuti observat *Glossa in Clementina l. verb. Tertio* , sed requiri tres distinctas , ut , aliis citatis , docet *Fagnanus in eod. Cap. Contingit* , num. 8. post trinam verò monitionem , adversus inobedientes , in sua persistentes contumacia , sententiam ferant , quâ declarent , eos propriâ culpâ excidisse Clericalibus juribus , neque deinceps restituendos fore ad privilegia , quorum , suâ perviciâ , se præbuerunt indignos. Quòd si , post hanc sententiam , Clericales vestes iterùm induere præsumant , non propterea tamen à seculari foro se subtrahent , sed remanebunt eidem subjecti , perinde ac laïci : quemadmodum tradit *Fagnanus loc. cit.* atque ex sententia Sacræ Congregationis Immunitatis confirmat *Monacell. in Formul. legal. practic. tom. 2. tit. 15. formul. 4. cum tribus sequentibus.*

V. Haud multùm à nuper enarratis absimile erat repagulum , quod prædictæ libertati Clericorum exuendi , iterùmque induendi Clericalem habitum ,

apponere meditabatur Calaritanus Archiepiscopus. Significaverat is Sacræ Congregationi Concilii, in sua Diœcesi ingentem reperiri numerum Clericorum conjugatorum, quorum plerique, in Clericalis ordinis dedecus, artes viles exercebant, et quandoque enormia perpetrabant facinora: ex quo conseq̄uebatur, ferè semper ab Archiepiscopo, pro tuenda eorum exemptione, sui que fori jura propugnando, contendendum esse cum potestate seculari. Ad hæc autem non levia mala cohibenda, potestatem sibi fieri petierat conferendi eadem die uni eidemque personæ minores Ordines, et Subdiaconatum: tali enim pacto Clerici adeo obstricti, et mancipati remanerent Ecclesiæ, ut non amplius integrum illis foret ad seculum regredi, et vilibus artibus vacare; quod in aliis ejusdem regni Diœcesibus, ad eosdem eradicandos abusos, jam moribus receptum addidit. Super hisce Archiepiscopi postulatis nos, qui tunc temporis ejusdem Sacræ Congregationis Secretarium agebamus, opportunam elaboravimus Dissertationem, quæ extat *tom. 4. Thesaur. Resolut. pag. 162.* in qua, post accuratè examinatum textum *in Cap. 2. de eo qui furtivè Ordinem suscepit*, et cetera expensa, quæ à Doctoribus ad rem allegantur, Episcopi precibus abnuendum conclusimus. Sacra verò Congregatio, nostro sensui adhærens, die 21. Februarii 1728. Archiepiscopi instantiam rejecit: non enim derogandum censuit Juri communi, ad propulsandos abusos, qui aliis Juris remediis poterant coërceri.

VI. Ad rem pariter, quam versamus, aliud pertinet decretum, quod alius Episcopus secum deliberaverat publicandum. Cautum est in Jure, ut, si quis suspensus ab Ordinis exercitio, Ordinem exerceat, fiat statim irregularis, per textus *in Cap. Apostolicæ, 9. de Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante, Cap. 1. de sententia ex-*

communicationis, in 6. et Cap. 1. de sententia, et re judicata, pariter in 6. In nonnullis Diœcesibus eousque processerat Clericorum audacia, ut, quamvis suspensione irretiti, ab exercitio se abstinerent Ordinum, quibus erant initiati, attamen nullâ impetratâ absolute à censura, ad superiorem Ordinem ascendere non dubitarent. **Episcopi**, in quorum Diœcesibus hæc frequentiùs eveniebant, ad eorum sacrilegam cohibendam temeritatem, cùm inutilia experti fuissent alia, quæ jam adhibuerant, remedia, quæsierunt à nobis in minoribus tunc constitutis, an sibi fas esset eos Synodali decreto declarare irregulares.

VII. Huic interrogationi indubitanter respondimus, id nequaquam ab Episcopis posse decerni: apud omnes enim Canonistas, principii loco est, irregularitatem à solo Jure, et non ab homine, induci posse: à Jure autem irregularitate quidem afficiuntur, qui, contemptâ, quâ ligantur, censurâ, in suscepto Ordine solemniter ministrant; nunquam verò irregulares pronunciantur, qui cum ejusdem censuræ vinculo ad superiorem Ordinem ascendere præsumunt. Scimus enimverò, non defuisse Doctores, quibus visum cùm fuerit, ascensum ad altiorum Ordinem quoddam esse exercitium inferioris Ordinis jam suscepti, idcirco docuère, irregularitatem à jure in primo casu irrogatam, etiam secundum complecti. Ita inter ceteros tenuerunt Angel. *in Summ. verb. Irregularitas* §. 22. Sylvester *ibid. quæst. 2.* Navarrus *consil. 26. de temporibus Ordinat. lib. 1.* Covarr. *in Cap. Alma mater, part. 2. §. 3. de excommunicat.* Majol. *de irregularit. lib. 4. cap. 34. num. 1. et seq.* Pax Jordan. *elucubrat. tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 382.* Vulp. *Resolut. moral. resolut. 103. num. 10.* Sed simul non ignoramus, veriorrem, et communiorrem esse sententiam oppositam, quæ, quamquam sacrilegii reum fateatur, qui sciens

se censuræ vinculo obstrictum , superioris Ordinis gradum audacter conscendit , eum tamen ab irregularitate absolvit : quam quidem sententiam amplexata est Sacra Congregatio Concilii in *Carinolen. seu Neapolitana Ordinationis* , die 31. Januarii 1688. siquidem recipiens altiorem Ordinem , non nisi improprie dicitur solemniter ministrare in inferiori Ordine , à cujus exercitio est suspensus : in hac autem materia odiosa , et pœnali , non censetur cadere sub legis censuram , quod non nisi improprie legis verba comprehendunt : uti appositè ratiocinantur Suarez *de censuris disput. 42. sect. 3. num. 2. et disput. 31. num. 57. et seq.* Sayr. *de censuris cap. 16. num. 22.* Layman *Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. cap. 3. num. 5.* Sorb. *in compend. privileg. Mendic. vers. Sed hîc advertenda est* , Bonacina *Oper. moral. tom. 1. de censuris disput. 7. quæst. 3. punct. 4. num. 2.* Diana *Oper. moral. tom. 5. tract. 5. resolut. 17. num. 2.* AntoneH. *de reg. Eccles. lib. 2. cap. 11. num. 6.* Vulp. *in prax. judic. for. Eccles. cap. 8. num. 32.* Barbosa *de potest. Episc. part. 2. allegat. 16. num. 13. in fin.* Tambur. *Oper. moral. tom. 2. lib. 10. tract. 4. cap. 14. num. 8.* Femosin. *in cap. Vel. non est compos , de tempor. Ordinat. quæst. 3. num. 13. et 14.* Bard. *in select. moral. lib. 1. quæst. 12. per tot.* Gibalin. *de irregularit. cap. 5. quæst. 2. consec. 3.* Lezana *in Summ. tom. 2. verb. Irregularitas num. 4. vers. Id etiam dicendum de suspenso.*

CAPUT QUARTUM.

Ad ampliorem præmissorum confirmationem , expenditur casus Clericorum , qui , postquam primâ Tonsurâ insigniti , ac etiam ad minores Ordines promoti fuerunt , ad majores ascendere recusant ; vel majoribus Ordinibus initiati , ad Sacerdotium promoveri non curant : an scilicet , et quâ ratione ab Episcopo cogi possint ad superiores Ordines suscipiendos.

DICTUM est in superiori capite de Calaritani Archiepiscopi consultatione , qui cùm videret , in sua diœcesi non paucos Clericos conjugatos ad sordidas artes se abjicere , aut se flagitiis contaminare , ut scandalis hisce obviam iret , secum deliberaverat , quemcumque deinceps minoribus Ordinibus initiaret , eundem simul ad Subdiaconatum promovere ; super quo Sacræ Congregationis Concilii sententiam exquirens , contrarium responsum tulit. Alii autem Episcopi animadvertentes , diœceses suas refertas esse minoribus Clericis in otio et luxu viventibus , id consilii ceperant , ut eos ad sacros Ordines suscipiendos compellerent , præfiniendo ipsis congruum tempus , intra quod ad majores Ordines ascendere deberent ; quo elapso , si præcepto non obtemperassent , omnibus Clericalibus privilegiis expertes fierent , et laïcalis fori jurisdictioni subjicerentur : id autem , quo plus solemnitatis et roboris haberet , in suis Synodalibus Constitutionibus inserere cogitaverant. Verùm , cùm nostrum hac de re judicium exquireretur , respondere non dubitavimus , hujusmodi consilium erroneum esse , et ad effectum aliter perducì non posse , quàm cum aperta Ecclesiasticæ disciplinæ violatione , et proximo pe-

riculo replendi Sanctuarium, vitiosis et scelestis hominibus, ad quorum ingressum meritò luxisset Ecclesia, Prophetæ *Thren.* 1. vocibus utens: *Vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam.*

II. In cujus sententiæ confirmationem satis fortasse fuisset ostendere, quòd, licèt antiquitùs ea disciplina vigerit, ut filii impuberes ad Tonsuram, et ad Lectoratum à parentibus oblatis, ab Ecclesia acceptarentur; qua de re nos ipsi egimus in epistola ad Assessorem S. Officii conscripta sub die 15. Decembris 1751. *num.* 4. quæ typis vulgata, deindeque inserta fuit *Bullario nostro tom.* 3. *num.* 54. licèt etiam in Ecclesiasticis monumentis exempla non desint Ordinationum per vim factarum; cujusmodi fuit Ordinatio Sancti Augustini, qui, ut mos gereretur populo tumultuanti, invitatus ad Sacerdotium promotus fuit, uti narrat Possidius *in ejus Vita*, et nos aliàs retulimus *in nostra Instit.* 72. §. *Tertio loco*, pag. 350. et qualis etiam fuit Ordinatio Macedonii celebris Anachoretæ, de qua Theodoretus *in Historia Religiosa cap.* 3. nihilominùs hodie severissimis legibus vetitæ sunt Ordinationes coactæ. Siquidem *justum est, ut nemo crescere compellatur invitatus.* Ita olim pronunciavit S. Gregorius Magnus, cujus verba relata sunt *in Can. Gesta*, *dist.* 74. cum quibus concordant ea, quæ leguntur *in Can. Ubi ista, eadem distinct. Denunciamus*, quòd, *si posthac quidquam tale præsumpseris, et aliquem seu Episcopum, seu Presbyterum, seu Diaconum, invitum facere fortè credideris, Ordinationes, tibi Ravennatis Ecclesiæ, vel Æmiliensis noveris auferendas*: adeo ut, juxta vigentem canonicam jurisprudentiam, si quis gravi, veroque metu coactus, ad Ordinationem accedat, et Ordines suscipiat, valida quidem habeatur illius Ordinatio, et character Ordinis ipsius animæ impressus; sed

nihilominus eadem Ordinatio illicita reputetur, nec ordinatus adstrictus remaneat continentiae voto, quod adnexum est Ordini eidem collato; quemadmodum deducitur ex Decretali Innocentii III. in *Cap. Majores, de Baptismo*, et ex aliis probationibus, quas nos cumulavimus in nostra epistola ad Vicesgerentem Urbis, data die 28. Februarii 1747. et impressa tum seorsim, tum in eodem *Bullario nostro tom. 2. num. 28.* super quibus etiam nonnulla collegimus in nostro *Tractatu de Sacrificio Miss. sect. 2. §. 79. Latinæ editionis Patavinæ.*

III. Sed, ut ipsam propositæ quæstionis, simulque responsi nostri rationem accuratiùs expendamus, præmittendum est, aliquos esse tum simplices Clericos, aut minoribus Ordinibus initiatos, tum etiam Subdiaconos, vel Diaconos qui Beneficium Ecclesiasticum nullum possident; alios verò esse Ecclesiasticis Beneficiis præditos quibus adnexum est onus suscipiendi Ordines sacros, vel etiam Presbyteratum. Quod itaque ad illos pertinet, qui cum Tonsura, aut minoris Ordinis gradu Beneficium nullum obtinent; quomodo hi compelli poterunt ad suscipiendum Ordinem sacrum, cum ipsis Ecclesia permittat uxorem, dummodo virginem, ducere; et nihilominus, si habitum, et Tonsuram Clericalem non deserant, et Ecclesiæ ministrare pergant, Clericilibus privilegiis eosdem gaudere consentiat? Quod quidem à Bonifacio VIII. statutum legitur in *Cap. Clerici, de Clericis conjugatis, in sexto*, et rursus instauratum à Sacro Tridentino Concilio *sess. 23. cap. 6. de reformatione*, ut alibi in hoc ipso Opere expositum fuit. Fatemur equidem, omnes Clericos, juxta Ecclesiæ mentem, eo loco haberi, ut sint in via ad majores Ordines suscipiendos, quemadmodum exequendo pronuntiat idem Concilium in *cit. cap. 6. cujus etiam lex est in ejusdem sess. cap. 11. ut nemo iis (minoribus nempe Ordinibus) initietur*,

quem non scientiæ spes majoribus Ordinibus dignum ostendat. Verùm nîl aliud inde inferri potest, nisi cavendum Episcopis esse, ne Clericalem Tonsuram, aut minores Ordines aliis conferant, quàm his, de quibus meritò conjicere liceat, aliquando tales futuros, ut ad majores Ordines cum Ecclesiæ utilitate promoveantur; non autem exigendum esse ab ipsis tonsuratis, aliisque minoribus Clericis, ut etiam inviti ad majores Ordines ascendant. Nec aliter judicandum videtur de Subdiaconis, aut Diaconis Ecclesiastico Beneficio carentibus. De his enim præfata Tridentina Synodus *cap. 12. et cap. 13. ejusdem sess. 23.* plura quidem præscripsit, pluraque proposuit, quæ in ipsis veluti necessariæ conditiones requirerentur, ut ad Diaconatum, seu respectivè ad Sacerdotium dignè promoverentur; at non ulterius progressa fuisse dignoscitur, ut Subdiaconum cogi voluerit ad Diaconatûs Ordinem ascendere, aut Diaconum invitum Sacerdotio initiari. Neque verò desunt exempla virorum eximiâ probitate, ac etiam illustri sanctitate præditorum, qui, cùm ad Subdiaconatûs Ordinem pervenerint, in eo per totum vitæ cursum perseverarunt, quive ad Diaconatum usque progressi, nunquam ad Sacerdotium ascenderunt; sive sublimem gradûs celsitudinem pertimescentes; sive christianâ animi demissione existimantes, se iis dotibus, atque virtutibus carere, quas sacri canones in promovendis ad superiores hosce Ecclesiasticæ hierarchiæ Ordines requirunt.

IV. Hæc autem intelligenda sunt de Clericis tum minoribus, tum majoribus, qui Ecclesiastica Beneficia non obtinent. Jam verò videndum de iis, qui hujusmodi Beneficiis fruuntur. Quos quidem certum est teneri ad eum Ordinem suscipiendum, quem natura postulat Beneficii, quod unusquisque obtinet. Etenim Sacra Tridentina Synodus *cap. 12. sess. 24. de reform. Epi-*

scopis mandat, ut *neminem deinceps ad Dignitatem, Canonatum, aut Portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus, à Jure et ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat.* Cùm autem ii, qui Beneficium acceptarunt, simul etiam acceptaverint onus ascendendi ad Ordinem Beneficio adnexum, æquum est, eos à Superiore compelli ad hujusmodi Ordinem assumendum; vel, si hanc obligationem implere recusent, eosdem adepto Beneficio privari. Quod statutum jam pridem fuit ab Alexandro III. in celebri sua Decretali *Cùm in cunctis, §. inferiora, de electione*, cum qua concordat altera Gregorii X. quæ incipit *Licet, eod. tit. in sexto.* Atque his Constitutionibus, quæ extant in corpore Juris Canonici, addenda est Innocentii III. epistola 130. *regest. 14.* quæ scripta est ad Apostolicum Legatum ab ipso in Lombardiam directum, cui, ut provideretur necessitati quarumdam Ecclesiarum Sacerdotum ministerio carentium, ita scribit: *Si quos inveneris in ipsis idoneos ad gradum Sacerdotii assumendum, tu illos, ut se ad superiores Ordines faciant promoveri, per subtractionem Beneficiorum, appellatione cessante, compellas.*

V. In Actis sæpè dictæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, ad annum 1683. adnotatum invenimus, proposita fuisse ab Episcopo Malacitano nonnulla dubia circa Clericos tonsuratos, aut in minoribus Ordinibus constitutos, qui cùm Ecclesiastica Beneficia obtinerent, ad majores Ordines promoveri non curabant; nimirùm quæsitum fuisse, an ad superiores hujusmodi Ordines suscipiendos adigi possent, indictâ pœnâ privationis Beneficiorum, quot verò monitiones præmitti deberent, ut ad comminatam pœnam re ipsâ infligendam canonicè procedi posset; quòd si fortè illi, advenientibus Ordinationum

temporibus, examini quidem se sisterent, sed reprobari mererentur, quoties id evenire opus esset, antequam ad privationem Beneficii procederetur. His autem perpensis, sub die 23. Martii ejusdem anni prædicta Congregatio nullum generale responsum dandum esse censuit, sed illud in casibus particularibus daturam se edixit; in quo sanè eam sapientissimè se gessisse, fatendum est. Nam primò Episcopus de compellendis omnibus Clericis Beneficiatis ad sacros Ordines suscipiendos agebat: quasi verò Beneficium nullum foret, cui adnexum non esset onus ascendendi ad Ordinem sacrum: cùm constet, plura esse, quæ ex ipsa Juris dispositione, præter Clericalem Tonsuram, aut Ordines minores, nihil ultrà requirunt, ut sunt Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum, quarum scilicet Canonici, nisi propriis Constitutionibus obstringantur ad suscipiendum Ordinem sacrum, haud sanè ad id arctantur Jure communi, quod nihil aliud in eis requirit, præter ætatem annorum quatuordecim, et Clericalem Tonsuram: ut latè probant Corrad. *in praxi Beneficiar. lib. 2. cap. 12. à num. 68.* Garcias *de Benefic. part. 7. cap. 4. num. 39.* Narbona *de ætate annor. 14. part. 4. num. 2.* Tondut. *Quæst. Beneficiar. part. 2. cap. 3. §. 12. num. 1. et 2.* Pax Jordan. *elucubrat. tom. 2. lib. 10. tit. 20. num. 9.* Ventriglia *in praxi for. Ecclesiast. notab. 6. §. 1. num. 11.* Card. de Luca *de Benefic. discours. 17. num. 17.* Idque etiam ab ipsa Congregatione Concilii, re acriter disputatâ, definitum fuit in *Romana Juris interessendi Capitulo, et percipiendi distributiones*, 18. Maji anni 1686. ubi, quoad Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ in Cosmedin de Urbe, decisum fuit, eos compelli non posse ad Subdiaconatûs Ordinem suscipiendum, adeoque eosdem, etiamsi in sacris Ordinibus constituti non essent, servitium Choro peragendo, distributiones rectè lucrari.

VI. Præterea , cùm fieri possit , ut hi , qui ratione Beneficii ad Ordines sacros , et ad ipsum quoque Sacerdotium assumendum obstringuntur , legitimo aliquo impedimento detineantur , quominus id , etiam volentes , implere valeant ; et in his rerum circumstantiis æquum non sit ita eos ad Ordinationem compellere , ut , nisi obtemperaverint , Beneficio priventur : facilè patet , vix fieri potuisse , ut aptum generale responsum ad proposita Malacitani Episcopi dubia conciperetur. Equidem Lex Canonica in *Cap. Ut Abbates , de ætate et qualit. præficiend.* nullum quantumvis justum impedimentum ad eos excusandos admittit , atque omnes , qui Beneficii causâ ad sacrum Ordinem assumendum tenentur , si id re ipsâ non præstent , Beneficio cadere jubet : *Quòd si , aliquâ justâ causâ prohibente , Presbyteri , aut Diaconi esse non potuerint , prælationes amittant.* Sed in alio Capitulo ejusdem tituli , quod incipit *Quæris à nobis* , Alexander Papa III. distinguit casum eorum , qui *pro sola voluntate* renuunt ascendere ad Ordines sacros , quos ex lege Beneficiorum , quibus fruuntur , suscipere deberent , ab eorum casu , qui libenter ad Ordinationem accessuros fore profiterentur , nisi occultis suis peccatis ab ea arcerentur : et illos quidem , omni appellatione remotâ , compellendos esse statuit *ad majores Ordines recipiendos ; per amissionem locorum , et Beneficiorum subtractionem* : his autem , qui ob occulta sua crimina ordinari recusant , præferendos esse decernit *alios inferiores in Ecclesia , quorum sit vita probabilis ; ipsos verò Beneficiis privandos , nisi fortè in aliis Ecclesiæ servitiis , etiam ad sacros Ordines non promoti , valdè utiles fuerint.* At demùm in *Clementin. Ut ii , eod. tit. de ætate et qualit.* cùm pœnæ quædam adjiciantur in eos , qui se promoveri non faciunt ad Ordines suis Beneficiis adnexos , justi tamen impedimenti excusatio non rejicitur ; quod

indicant interjecta illa verba, *justo impedimento cessante*. Et sanè Interpretes Juris Canonici varia impedimentorum genera distinguunt. Alii unam classem faciunt eorum, quæ à culpa proveniunt, quæque prævisa forsitan fuerunt, antequam Beneficium acceptaretur; alteram verò eorum, quæ neque culpabilem causam habent, neque prævisa sunt: et quidem posterioribus hisce sufficientem excusandi vim tribuunt; prioribus autem denegant. Alii aliâ viâ incedentes, existimant, Beneficio privandum esse eum, qui ordinari non potest propter impedimentum perpetuum, vel longo tempore permansurum; secùs autem, si ab Ordinatione arceatur ad tempus non adeo diuturnum, quamvis culpâ suâ impedimentum hoc temporaneum contraxerit; ùt putà, si quis, accepto vulnere, ad Ordinationem accedere non posset eo tempore, quod ipsi præstitutum est, ut Ordinem sacrum suscipiat.

VII. Ceterùm contra id, quod superiùs posuimus, de non adigendis minoribus Clericis ad suscipiendos Ordines sacros, nisi Beneficium obtineant, quod hujusmodi promotionem requirat, et quidem eâ lege, ut, sub pœna privationis ejusdem Beneficii, jure compelli possint ad assumendum Ordinem illi adnexum; contra hoc, inquam, systema non alia nobis occurrit exceptio, seu limitatio, præter eam, quam aliquando inducere potest Ecclesiæ necessitas. Quæ quidem alteri cuilibet respectui præponderare debet, atque sufficere dicenda est, ut etiam ii, qui aliunde ad Ordinem sacrum, aut ad Sacerdotium promoveri non tenentur, et ad majores Ordines, et ad Sacerdotium ipsum ascendere compellantur. Id rectè deducitur *ex Can. consuluit* et *ex Can. Placuit, dist. 74.* quorum posterior legitur ordine 31. in integro Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ, qui Latinè et Græcè editus habetur in Labbeana

Conciliorum Collectione tom. 2. Huic Canoni innixus Bosquetus *in notis ad cit. epistolam* 130. *Innocentii III.* cùm antea demonstrasset, minores Clericos cogi non posse, ut ad sacros Ordines ascenderent, sic deinde conclusit: *At verò, ubi evidens Ecclesiæ necessitas id expostulat, quantumlibet reluctantes Clericos promovere potest Episcopus.* Qua in re animadversione dignum est statutum Concilii Turonensis, anno 1583. celebrati *tit. 14. de Paræcis, Presbyteris, et aliis Clericis*, §. *Nonnulli etiam*, ubi de Clericis agitur ejusmodi Beneficia possidentibus, quibus fruendis, non Ordo sacer, sed simplex Tonsura requiritur; et tamen ita decernitur: *Si necessitas, vel utilitas Ecclesiarum ad majores Ordines suaserit ordinari, volumus, per amissionem locorum, necnon fructuum, ipsorumque Beneficiorum subtractionem, sacrorum canonum auctoritate, per Episcopos ad talium Ordinum susceptionem, dummodo idonei sint, cessante appellatione, compelli*: tom. 10. Collectionis Harduini *col. 1422.* Neque temerè addita ibi sunt ea verba, *dummodo idonei sint.* Etenim, cùm olim Episcopus Feretranus Sacræ Congregationi Concilii exposuisset, magnam esse in sua diœcesi Sacerdotum penuriam, quæsivissetque, an propterea sibi liceret aliquot ex suis Subdiaconis atque Diaconis, ad Presbyteratûs Ordinem provehere, quantumvis eâ scientiâ minimè præditi essent, quæ in promovendis ad Sacerdotium requiritur; negativum ipsi responsum datum fuit: simulque graviter injunctum, ut illos in sacræ doctrinæ studiis exercendos curaret, donec idonei ad Sacerdotium evaderent; interim verò pro necessitatibus populi Regularium operâ uteretur. Hanc resolutionem refert Fagnanus *in Cap. Quæris, num. 18. de ætat. et qualit. præfic.* et dignis laudibus prosequitur Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. discipl. part. 2. lib. 1. cap. 87. num. 15.* Cum qua etiam op-

timè congruit ejusdem Congregationis institutum , et regula , quam sequitur in admittendis Regularibus ad curam animarum in Parœciis secularibus : quos scilicet , accedente dispensatione Apostolicâ , tunc demùm ad id muneris deputari posse censet , cùm idonei Sacerdotes seculares non adsunt , quibus animarum cura cõmitti valeat , et cùm pro eorum deputatione instet Episcopus , propter necessitatem , aut utilitatem Ecclesiæ ; ùt videre est apud eundem Fagnanum *in Cap. Quod Dei timorem , num. 17. de statu Monachorum* , et nos ipsi latiùs exposuimus in nostra Constitutione , quæ incipit *Cùm nuper , Bullarii nostri tom. 3. num. 51.*

VIII. Ex hactenùs dictis satis eruitur , quæ sit in hoc rerum genere sacrorum canonum mens , et Ecclesiæ disciplina. Quam si quis conferat cum relato superiùs consilio , quod quidam Episcopi sibi proposuerant , et approbari petierant , ut nempe Clericis tonsuratis , aut in minoribus Ordinibus constitutis , indistinctè præfigerent terminum , intra quem ad Ordines sacros ascendere deberent , alioquin privilegio fori privati remanerent ; haud difficile erit eorum petitionis incongruentiam agnoscere. Sed , quoniam eorundem animus ad rectum procul dubio finem ferebatur , nec aliud ipsis propositum erat , quàm ut ea scandala ab Ecclesia tollerentur , quæ ab inferioribus Clericis de ulteriori promotione non cogitantibus , et interim inertem , vitiosamque vitam ducentibus , sæpè proveniunt ; idcirco nonnulla hìc adnotare juvabit , quæ ad optimum hujusmodi intentum aliâ ratione assequendum æquè conferunt. Si enim agatur de iis , qui jam ad Tonsuram , et ad Ordines minores admissi sunt , jam de his constat , quòd Clericalem habitum , et Tonsuram deferre , ac Ecclesiæ servitium impendere tenentur , eamque morum et vitæ rationem servare , quæ sacros Ecclesiæ Ministros maximè deceat. Quòd

si Beneficium Ecclesiasticum obtineant, perspicuis sanctionibus cautum est, ut, quidquid pro Clericis in sacris Ordinibus constitutis à sacris canonibus statutum habetur, id etiam quoad illos procedere censeatur. Si igitur tonsurati, et minorum Ordinum Clerici Tonsuram, et habitum non deferant, Ecclesiæque, ut par est, non inserviant, ipsa Tridentina Synodus meritis in eos pœnas constituens, fori quoque privilegio expertes eos esse jubet; neque minùs in Clericos Beneficiatos, licèt sacro Ordine minimè præditos, animadvertendum decernit, quatenùs in habitu, et Tonsura non incedant, aut honestam et religiosam vitam non ducant: consentientibus Apostolicis Constitutionibus, quæ contra illos usque ad privationem Beneficiorum procedi volunt. His itaque legibus observatis, ac debitæ executioni demandatis, non solùm à regula exorbitans, sed etiam supervacaneum agnoscetur propositum consilium cogendi Clericos minores, aut Beneficiatos aliunde non arctatos, ut sacros Ordines, ac etiam Presbyteratum suscipiant. Si autem de iis agatur, qui deinceps in Clerum adscribendi, minoribusque Ordinibus initiandi sunt, de quibus Episcopus vereatur, ne in eadem vitia, et scandala, ac alii pridem adscripti et initiati, prolabantur; præterquamquod relata canonica statuta, quæ ad Ordinatos in Officio continendos valent, his etiam, qui in posterum ordinabuntur, aptari possunt et debent, illud potissimùm ad præcavenda Clericalis ordinis dedecora idoneum consilium erit, ut Clerici non ordinentur plures, quàm Ecclesiæ necessitas et utilitas postulare videantur: hoc semper præ oculis habendo, faciliùs esse magno in numero decipi, et in ordinandorum turba aliquos existere, qui immerentes in Clerum irrepant; satiùs verò esse, paucos, et bonos, quàm multos pravosque, Ecclesiæ Ministros habere. Quòd si præterea debitum impen-

datur studium in discutiendis qualitatibus ordinandorum, quas nempe sacri canones in iis requirunt, ut dignè in Clerum adsciscantur, si optimatum et potentium commendationibus hac in re minimè deferatur; minuetur profectò ambientium numerus, simulque corruptelas, et scandala, quæ in Clericorum multitudine facilè occurrunt, si non omninò tolli, magna tamen ex parte evitari continget: absque eo quòd opus sit ad novi generis remedia, sacris Ecclesiæ canonibus ignota, confugere. Has quidem agendi regulas nos ipsi, hujus nostri Pontificatûs exordio, Ecclesiarum Præsulibus inculcare non omisimus per Epistolam encyclicam datam ad omnes Patriarchas, Primatas, etc. quæ incipit *Ubi primum*, et impressa est *Bullarii nostri tom. 1. num. 2.* Totam verò hanc materiam eruditè admodum tractavit Agnellus Honoratus, Canonicus Aversanus, in quadam sua Dissertatione typis impressa Neapoli anno 1742. in qua etiam pag. 127. de prædicta Epistola nostra honorificam mentionem fecit.

CAPUT QUINTUM.

Ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, potest in Synodo quidquam constitui contra Jus commune: quamobrem viribus caruere quædam Synodales Constitutiones respicientes sponsalia, et matrimonia clandestina, etsi justæ, ac sanctæ atque ad graves eliminandos abusus viderentur quodammodo necessariæ.

In Diœcesi Valentina sæpissimè eveniebat, ab uno eodemque cum pluribus sponsalia contrahi; atque inde fiebat, ut graves inter utriusque partis consanguineos orirentur discordiæ, et frequenter in judicio litigandum esset, quænam sponsalia prævalerent, aliisque forent præferenda. Ad prospicien-

dum Diœcesis tranquillitati, et tot præcidenda litigia, rogatus fuit Archiepiscopus, ut in sua Synodo statueret, nulla atque irrita in posterum futura sponsalia, quæ sine præsentia Parochi, duorumque saltem testium contraherentur: sed prudens Archiepiscopus porrectis sibi precibus abnuit; tantam quippe potestatem sibi inesse non existimavit extendendi ad sponsalia decretum Tridentini *sess. 24. cap. 1. de reform. matrim.* quo irrita fiunt clandestina conjugia. Actum fuit de hac re in Sacra Congregatione Concilii, quæ Archiepiscopi sententiam approbavit, ejusque commendavit consilium: siquidem Tridentinum in citato decreto nihil innovavit circa sponsalia, eaque reliquit sub dispositione Juris communis, juxta quod, etiam remotis arbitris, validè contrahuntur. Congregationis responsum habetur *lib. 1. decretor. pag. 99. et pag. 126.* Legi etiam potest *nostra Instit. 46.* ubi prolixè de hac materiâ disseruimus.

II. Alter Archiepiscopus ad eliminandum abusum, nimiùm in dies in sua Diœcesi inolescentem, ut matrimonium contracturi, nullâ præmissâ illius denuntiatione, infirmitatis prætextu, Parochum arcesserent, et coram eo, licèt invito, et reluctantè, ac duobus testibus, matrimonium inirent, Constitutionem promulgavit, quâ, ademptâ Parochis facultate assistendi matrimoniis, quibus non præcessissent debitæ denuntiationes, matrimonia ita contracta, nulla atque irrita decrevit, et declaravit. Sed, re delatâ ad eamdem Congregationem Concilii, hæc, teste Cardinali de Lugo *Respons. moral. lib. 1. dub. 45.* Archiepiscopo mandavit, ut quantociùs suam revocaret Constitutionem: omissio quippe denuntiationum sine Episcopi dispensatione, reddit utique matrimonium illicitum, non tamen efficit invalidum: neque in Episcopi potestate est, novum statuere impedimentum dirimens, quod à solo summo

Pontifice potest induci; uti pluribus demonstrant Sanchez *de matrim. lib. 7. disp. 1. num. 9.* et Pontius *lib. 6. de matrim. cap. 1. num. 12.* Quocirca eadem Sacra Congregatio Concilii, apud eundem Sanchez *lib. 3. disp. 21. num. 12.* validum definivit matrimonium celebratum coram Parocho, cui ab Episcopo sit generatim interdictum, ne matrimoniis assistat: *Congregatio Cardinalium respondit, valere matrimonium contractum coram Parocho, cui interdictum est ab Episcopo, ne interveniat.* Is enim adhuc est verè Parochus, suæque retinet parochiæ titulum, et propterea omnibus præstat qualitatibus, quas Tridentinum exposcit ad matrimonii validitatem: prohibitio autem Episcopi solùm operatur, ne ille licitè, non itidem ne validè assistat.

III. Aliud esset de matrimonio celebrato contra interdictum Papæ, munitum decreto irritante: siquidem, cùm Papa possit per suam universalem legem novum impedimentum dirimens matrimonio apponere, potest etiam in aliquo speciali eventu prohibere, ne inter peculiare personas matrimonium contrahatur, simulque decernere, ut contra suam prohibitionem contractum, sit irritum; quemadmodum adnotarunt Alexander de Nevo, et Calderinus *in Cap. Tua, de sponsa duorum*, docentque Barbosa *in Cap. Ad dissolvendam, num. 4. de desponsat. impuber.* Leander *Oper. moral. tom. 2. tract. 9. disp. 23. de impedimentis matrimonii quæstion. 3.* Becan. *in Summ. tit. de Sacram. cap. 49. quæst. 1. num. 6.* Schmalzgrueber *ad lib. 4. Decretal. tit. 16. num. 9.* Sola verò prohibitio, sine decreto irritante, producit dumtaxat impedimentum impediens, non autem dirimens matrimonium: quamobrem Alexander III. *in Cap. Ex litteris, de matrim. contract. contra interdict. Eccles.* validum pronunciavit matrimonium initum contra Episcopi inhibitionem, et adhuc pendente lite super præviis sponsalibus à contra-

hentium altero cum alia persona stipulatis. Quòd si idem Pontifex *in cap. Tua fraternitas, de sponsa duorum*, irritum declaravit matrimonium, contra Episcopi inhibitionem contractum, post aliud matrimonium antea initum, sed nondum carnali copulâ consummatum; non ideo secundum matrimonium irritum dixit, quia esset celebratum contra Episcopi interdictum, sed quia ei aliud obstabat matrimonium, quod licèt dumtaxat ratum, adhuc tamen induxerat impedimentum dirimens alterius matrimonii postea attentati: quod integram Decretalem legenti manifestè patet, ponderatque Gonzalez *in Cap. de muliere, de matrim. contract. contra interdictum Ecclesiæ, num. 2.*

IV. Non prohibetur tamen Episcopus, severissimis pœnis illorum refrenare proterviam, qui, contra interdictum Ecclesiæ, matrimonium contrahere præsumunt: quod cum communi tradit Sanchez *lib. 3. disput. 46. num. 7.* notans insuper, eas pœnas non esse à Jure præfinitas, sed ejusdem Episcopi permitti arbitrio. Verùm etiam in his decernendis cavere debet, ne suâ abutatur libertate, et Jus commune infringat; quod alio exponemus exemplo. In Synodo Salmanticensi fuerat olim edita Constitutio, cujus meminit Covarruvias *in 4. Decretal. 2. part. cap. 6. num. 4.* quâ, excommunicatione latæ sententiæ innodabantur contrahentes matrimonium, non præmissis publicationibus à Tridentino præscriptis; et præterea decernebatur, hâc excommunicatione irretitos, statim esse evitandos, licèt non essent publicè ac nominatim denunciati. At ejusmodi Constitutio, quoad secundam suî partem, sustineri minimè potuit, quoniam evitandos pronuntiabat, qui, juxta canonicas sanctiones, evitandi nequaquam sunt: in celebri enim Extravaganti Martini V. incipien. *Ad evitanda*, edita in Concilio Constantiensi, evitandi decernuntur solùm excommunicati, publicè et no-

minatim denunciati, ac publici et notorii Clericorum percussores; uti ponderant Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 46. num. 10.* et Cardinalis de Lugo *cit. dub. 45. num. 5.* Quamvis verò Fagnanus *in Cap. Quod à Prædecessore, num. 55. de schismaticis*, probare conetur, evitandos etiam esse quoscumque, qui facti notorietate certò dignoscuntur in excommunicationem incidisse, juxta posteriorem sanctionem Concilii Lateranensis V. *sess. 11. §. Statuimus autem*, ejus tamen doctrina ferè communiter rejecta est, cùm ubique moribus sit recepta laudata Constitutio *Ad evitanda*: quod testantur Suarez *de cens. disput. 9. sect. 25.* Layman *Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 4. num. 1.* Cabassut. *in theoria, et praxi Juris Canon. lib. 5. cap. 11. num. 3.* Cardinalis Albitius *de Inconstantia in Fide cap. 18. num. 23.* Engel *ad lib. 5. Decretal. tit. 39. num. 56.* Wiestner *ibid. num. 63.* Reiffenstuel *num. 138.* quod etiam superius innuimus *lib. 6. cap. 5.* Illud tamen, quoad hanc Martini V. Constitutionem *Ad evitanda*, mirum videri potest, quòd, cùm ab eo Pontifice in Constantiensi Concilio edita fuisse dicatur, nulla tamen illius mentio vel minima occurrat sive in Actis ejusdem Concilii, quæ ab Hermanno Vonderhardt collecta, et sex voluminibus in folio edita fuerunt, in quibus minutissima quæque habentur, quæ singulis diebus in Concilio gesta asseruntur, sive in tot aliis monumentis ad idem Concilium pertinentibus, quæ extant in Labbeana Conciliorum Collectione *tom. 12. edit. Parisiensis*, sive in aliis nuperrimè prolatis à Dominico Mansio *in suo Supplemento tom. 4.* Quare tota illius Constitutionis auctoritas desumitur ex testificatione S. Antonini, qui eam per extensum refert tum *in 3. part. suæ Summæ Historial. tit. 22. cap. 6. §. 4.* tum etiam *in 3. part. suæ Summæ Theologicæ tit. 25. cap. 2. et 3.* ubi eorum dicta refellit, qui vel asserebant, propositam quidem in Concilio

fuisse prædictam Constitutionem , sed Patrum suffragiis , et Italicæ præsertim nationis sententiâ rejectam fuisse , vel eam ita editam fuisse , ut ad quinquennium dumtaxat vigere deberet : contra quos docet , eandem non modò propositam , sed etiam acceptam in Concilio fuisse , eique perpetuam vim et auctoritatem fuisse tributam ; quarum rerum testem appellat Julianum tunc Auditorem Generalem Camerae Apostolicæ , deinde Cardinalem S. R. E. insignem illius ætatis virum , et jurisprudentiâ maximè celebratum. Hac super re videri etiam possunt adnotationes in Summam S. Antonini , in editione illius Operum Veronæ adornata anno 1740.

V. Sed , ut ad matrimonia redeamus , et ad decretum Concilii Tridentini super eorum celebrationis forma , cùm *in cit. cap. 1. sess. 24. de reform. matrim.* arbitrio Ordinarii relictum sit pœnas statuere in Parochum , qui cum minore , quàm duorum , aut trium testium numero , hujusmodi contractui interfuerit ; sicut etiam in testes , qui sine Parocho , vel alio Sacerdote de ipsius Parochi , vel Ordinarii licentia , suam iisdem contractibus præsentiam impendere præsumpserint : dubitatum aliquando fuit , an , stante bonâ fide , sustineri posset pro valido matrimonium coram Parocho et unico teste contractum. At sæpè dicta Congregatio Concilii die 14. Januarii 1673. negativè respondit , ut relatum habetur *lib. 28. decretor. pag. 4. à terg. et 5.* Eadem tamen , proposito dubio super validitate matrimonii contracti coram duobus testibus sine Parocho , in loco , ubi hæreticus tantummodo minister residebat , Catholicus autem Parochus , aliusve Sacerdos , vel omninò non aderat , vel illius adeundi libera potestas non erat ; omnibus facti circumstantiis ritè perpensis , pro validitate respondit die 30. Martii anni 1669. uti legitur *lib. 26. decretor. pag. 198. à terg. et 199.* Et huic quidem Congregatio-

nis sententiæ inhærere se ostendunt Sylvius in *Comment. in Supplem. ad 3. part. D. Thomæ quæst. 45. art. 5. quæst. 4.* Platellius in *Synopsi Cursus Theologici part. 5. cap. 7. §. 8. de clandestin. matrim. num. 1123.* Pontas in *Dictionar. casuum conscientiae verb. Impedimentum Clandestinitatis cas. 20.* Gamachæus in *3. part. tract. de Matrim. cap. 28. in fin.* Cardinalis de Lauræa in *4. lib. sentent. tom. 3. disp. 22. art. 5. §. 4.* Clericatus de *Sacram. matrim. decis. 35. num. 23.*

VI. Illud etiam præfato Tridentini decreto additum legitur, ut decretum ipsum in singulis parochialibus Ecclesiis pluries promulgari, et populo explicari deberet, utque *in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere inciperet à die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos : cit. cap. 1. in fine.* Cùm igitur, ad judicandum de Conciliaris legis vigore in unoquoque loco, præmittenda videretur probatio publicationis decreti in Ecclesia parochiali ipsius loci pridem expletæ; jam hoc pro regula habetur, ut ibi facta præsumatur ejusdem decreti publicatio, ubicumque constet jam usu receptum esse, ut matrimonia coram Parocho, et duobus, vel tribus testibus, tamquam in executionem decreti Concilii Tridentini, celebrentur : ut apertè legitur in quadam resolutione, à prædicta Congregatione edita 26. Septembris anni 1602. quæ refertur *lib. 10. decretor. pag. 47. Publicationem præsumi, ubi id decretum fuerit aliquo tempore in Parochia, tamquam decretum Concilii, observatum : et concordant ea, quæ enuntiata leguntur in alia superius citata resolutione diei 30. Martii 1669.*

VII. Jam verò, cùm in diœcesi Kioviensi, atque in tota Rûthena provincia, nunquam promulgatum fuisset sæpiùs laudatum decretum Tridentini *sess. 24. cap. 1. de reform. matrim.* ad præcidenda nihilo minus scandala, quæ in clandestinis conjugiiis, in

maximam animarum perniciem, proveniebant, in Diœcesana Synodo Kioviensi, habita die 11. Octobris 1619. atque in Synodo Provinciali Ruthena, habita die 6. Augusti 1626. Constitutiones sunt editæ, in quibus irrita declarata sunt matrimonia, aliter, quàm coram Parocho, et duobus, vel tribus testibus, celebrata; eodem plane modo, quo à Tridentino statutum fuerat, licèt nulla Tridentini fuerit in illis facta mentio : simulque jussi sunt singuli Rutheni Parochi eas Synodales Constitutiones per suas Ecclesias quamprimùm promulgare, sicuti etiam à Tridentino fuerat præscriptum : iis, qui, post hanc publicationem, sine Parochi, et duorum saltem testium præsentia matrimonium contraxerunt, injuncta est separatio, et veluti nullo inter se legitimo connubii fœdere obstrictis, libera facta est potestas transeundi ad alia vota.

VIII. De hisce decretis acriter disceptatum fuit cùm in S. Congregatione de Propaganda Fide, tum in Sacra Congregatione Concilii. Scripserunt in utramque partem Theologi, et Canonistæ : quorum nonnulli existimarunt, nihil esse dubitandum de validitate Constitutionum, quæ adamussim respondebant et verbis, et menti Concilii Tridentini; quod ideo non fuit expressè nominatum, ne, illius nomine audito, Rutheni schismatici, quibus est invisum, magis magisque ab unione retraherentur, et ne similiter Græci, ab orthodoxa Ecclesia separati, occasionem inde arriperent spargendi in vulgus, Latinos velle suos mores, et ritus in ipsorum Ecclesiam invehere : quam calumniam nobis impingunt, ut plebis animum à Latinis avertant, atque in schismate obduratum detineant.

IX. Alii exadversò fuerunt in sententia, præfata Synodalia Statuta, quamquam Tridentino omninò conformia, viribus tamen carere : quod hâc ratiocinatione manifestè confici sunt arbitrati. Triden-

tinum noluit, suum decretum, quo irrita fecit matrimonia clandestina, quempiam afficere, et ligare, nisi post triginta dies ab ejusdem decreti publicatione facta in Parochia, in qua ipse degit; ut patet ex verbis decreti, quæ suprâ retulimus; at in parochialibus Ecclesiis Ruthenis nunquam prædictum Conciliare decretum fuit promulgatum: itaque matrimonia inibi aliter contracta, quàm Tridentinum præscripserit, non possunt esse irrita, virtute decreti ejusdem Tridentini. Unicè igitur restat, ut irrita sint virtute Constitutionum à Synodis Ruthenis editarum, earumdemque Synodorum nomine, atque auctoritate, per singulas parochias promulgatarum. Hoc autem contingere nequaquam potest: nulla quippe peculiaris Synodus potest inducere novum impedimentum dirimens matrimonium, seu hujus contrahendi novam formam præscribere; sed est ad id necessaria suprema auctoritas vel Concilii OEcumenici, vel summi Pontificis.

X. Hanc postremam opinionem amplexata est Sacra Congregatio, quæ die 2. Decembris 1628. rescripsit, Synodalia Decreta Ruthena, per Parochias publicata, non potuisse firmitatem adimere matrimoniis, contra formam in iisdem statutam, contrahendis, et propterea valida definivit matrimonia clandestina, inita post eorundem decretorum promulgationem: quodque hinc necessariò consequebatur, redintegrari jussit conjugia, hoc tantùm nomine rescissa, quòd aliter essent celebrata, quàm Synodales exposcerent Constitutiones; conjugesque ea de causa separatos ad cohabitationem instaurandam adegit; idque, etiamsi post separationem alias celebrassent nuptias, quarum validitati obstabant primæ jam legitimè contractæ. Ut porrò deinceps incommoda averterentur, quæ ex clandestinis proveniunt matrimoniis, eadem Congregatio consuluit Sanctissimo, ut per suas Apostolicas litteras in forma

Brevis, iisdem ferè verbis conceptas, quibus Tridentinum utitur, conjugia aliter, quàm coram alterutrius contrahentium Parocho, et duobus, aut tribus testibus, in posterum contrahenda, irrita decerneret, easque litteras per singulas Parochias Ruthenas præciperet promulgari.

XI. Eadem sententiam, in qua, post novum examen, eadem Congregatio perstitit die 20. Martii 1629. approbavit, confirmavitque Urbanus VIII. simulque deputavit particularem Congregationem, quæ de modo deliberaret, quo litteræ Apostolicæ essent formandæ. Habita est hæc Congregatio die 20. Aprilis 1629. eâque suggerente, scripta fuère duo Brevia; alterum, in quo demandabatur publicatio decreti Concilii Tridentini expressè et nominatim; alterum, in quo ipsemet Pontifex, verbis tamen à Tridentino acceptis, et factâ insuper Tridentini mentione, nullius roboris decernebat nuptias, quæ sine parocho, et testibus in posterum fierent. Utrumque Apostolicum Breve transmissum fuit ad Nuntium Apostolicum, eique insinuatam, ut, nisi ab expressa publicatione Tridentini turbas, et tumultus excitandos prævideret, uteretur primo Brevi; sin minus, urgeret promulgationem secundi per quamlibet Parochiam, non tamquam decreti Tridentini, sed tamquam Constitutionis Pontificiæ: Parochis autem injungeret, ut populo declararent, Pontificiam Constitutionem vim habituram post triginta dies ab ejusdem publicatione, in Parochia facta, numerandos, quemadmodum etiam Tridentinum in suo decreto cautum voluit. Litteræ quoque datæ sunt ad Archiepiscopum Kioviensem, quibus, post plurimum commendatum ejusdem studium abducendi Fideles à clandestinis desponsationibus, fuit suaviter quodammodo reprehensus, quòd deliquisset contra Jus commune, adscribendo sibi potestatem, quâ certò carebat.

XII. Ex quibus satis abundè demonstratum arbitramur , nunquam permitti Episcopis aliquid in suas Synodales Constitutiones inserere , quod Juri communi , atque Apostolicis Constitutionibus refragetur , etiamsi illud necessarium reputetur ad evellendas corruptelas , et rerum sacrarum tuendam religionem.

XIII. A tradita tamen regula excipitur Constitutio Synodalis , quæ sit corroborata Apostolicâ confirmatione ; ab hac enim tantas accipit vires , ut prævaleat Juri communi , cui ceteroquin sit contraria : sicuti advertunt Gonzalez *ad regul. 8. Cancellariæ in 3. annot. num. 213. et seq.* Rota *decis. 60. num. 4. et seq. part. 9. recent.* quod tamen est intelligendum , si confirmatio Apostolica sit in forma specifica , ut ajunt , non in communi ; latum quippe inter hæc duo confirmationum genera intercedere discrimen , alibi demonstrabitur.

XIV. Hic autem monendos censemus Synodaliū legum latores , ne facilè putent , Sedis Apostolicæ confirmationem in forma specifica accessuram esse eorum statutis , quæ Juri communi , et Constitutionibus Apostolicis contraria dignoscantur : non quia satis auctoritatis in eadem Sede non sit ad derogandum cuilibet positivæ legi Ecclesiasticæ : sed quia ita fert illius institutum et consuetudo , ut in peculiaribus quidem casibus , si graves causæ ita suadeant , dispensationes à legibus generalibus aliquando concedere non recuset ; ipsas tamen leges pro ceteris casibus in suo vigore subsistere velit ; cùm Romanus Pontifex sacrorum canonum , atque Constitutionum à prædecessoribus suis editarum , quoad licet , custodem se , ac vindicem præbeat , ac etiam sanctioris illius disciplinæ adsertorem , quæ gravium Theologorum , aliorumque sapientum piorumque Virorum consensu comprobatur.

XV. Quin etiam ipsa Apostolica Sedes cavere so-

let , ne quid novi contra Jus commune , receptasque Doctorum opiniones , sine gravi causa decernat. Quo in genere memoriâ tenemus , sub pontificatu Clementis XI. à viris quibusdam , doctrinâ , et zelo præstantibus , expositum fuisse , quòd in provisionibus prioratum , Præceptoriarum , aliarumque dignitatum , et Commendarum Ordinis Hierosolymitani , non rarò eveniebat , ut preces , pactiones , et munera intercederent : unde , cum hujusmodi dignitates , atque Commendæ , juxta communem Canonistarum opinionem , inter Beneficia Ecclesiastica , licèt manualia , recenseantur ; ad eradicandos abusus , optimum factu videbatur declarare , prædicta munera , pacta , aliaque ambitionis , aut avaritiæ molimina , pro simoniacis habenda esse ; adeoque eos , qui talia egissent , omnibus iis pœnis subjectos esse debere , quas sacri canones in simoniacos statuerunt.

XVI. Hujus rei examen nobis tunc in minoribus existentibus , et Sacræ Romanæ inquisitionis Consultoris munus gerentibus , commissum fuit. Nos autem prolixo elaboratoque scripto demonstravimus primùm , negari non posse , quin ex sententia Canonistarum , et ex fori opinione , Hierosolymitani Ordinis Prioratus , Præceptoris atque Commendæ pro Beneficiis Ecclesiasticis manualibus haberentur , et , juxta eam opinionem , materia et subjectum simoniæ in ipsis esse censeretur. Verumtamen subjecimus , id à Theologis nequaquam admitti , et quidem horum sententiam gravissimis rationibus innixam esse. Ceterùm insinuare non omisimus , dandam esse operam , omnique ratione agendum esse , ut relati abusus omninò tollerentur ; cùm et injustum , et pessimi exempli esset , ut quæ præmia ex præclari Ordinis instituto destinata sunt iis , qui magna et diuturna ipsi Ordini servitia præstiterint , intervenientibus pactis , officiis , atque muneribus

distribuere: quod tamen aliâ viâ efficiendum esse censuimus, quàm per ejusmodi declarationem, quâ definiretur, ejusdem Ordinis Prioratus, Præceptorias, atque Commendas, Ecclesiastica Beneficia esse, in quorum collatione, et provisione simoniæ crimen admitti posset, quod pœnis adversùs simoniacos statutis puniendum esset.

XVII. Porrò ad essentiam Beneficii Ecclesiastici, juxta Theologos, id necessariò requiritur, ut ei adnexum sit alicujus spiritualis ministerii exercitium, utque idem in personam Clericali caractere insignitam conferatur: quæ duo cùm in Commendis Ordinis Hierosolymitani minimè reperiantur, idcirco putant, Beneficiorum denominationem, et qualitatem iisdem propriè non competere, et consequenter neque simoniæ materiem in illis esse. Ita sentiunt Suarez *de Religion. tom. 1. lib. 4. cap. 27. num. 6. et seq.* Victoria *Prælect. de simonia num. 45.* Gibalin. *de simonia quæst. 20. consecrar. 7.* Diana *in edit. coord. tom. 5. tract. 7. resolut. 36. per. tot. et concordant alii plures Theologi à nobis allegati in Dissertatione, de qua suprâ; ubi etiam advertimus, in eandem sententiam convenisse Theologos tum Facultatis Parisiensis in quadam consultatione per eos edita, et relata apud Saintebeuve *tom. 2. cas. 72.* tum Salmanticensis Universitatis, quorum auctoritatem citant PP. Salmanticenses *in Theolog. moral. tom. 4. tract. 19. de simonia cap. 2. punct. 9. num. 65. et seq.* tum denique infrascriptos Theologos Romanos, qui olim de hac ipsa quæstione interrogati, consultationibus suis scripto exaratis eandem opinionem tueri non dubitarunt: nimirum P. Alpharum sacræ Pœnitentiariæ Theologum, Societatis Jesu, item Theologos Collegii Casanatensis, Ordinis Prædicatorum, et P. Gerardum Capassi Ordinis Servorum B. M. V. ac P. Leandrum Porzia Ordinis S. Benedicti*

Congregationis Cassinensis , qui postea inter S. R. E. Cardinales cooptatus fuit.

XVIII. His omnibus per dictum Pontificem Clementem XI. maturè perpensis , conscriptæ fuerunt ab eo litteræ in forma Brevis ad Magnum Magistrum Ordinis Hierosolymitani sub die 11. Februarii anni 1719. incipientes *Inclytum Ordinem* , quæ legi possunt in Collectione selectorum Brevium et Epistolarum ejusdem Pontificis , typis impressa , *tom. 2. pag. 694. et seq.* quæ quidem litteræ libenti et grato animo ab eodem Magno Magistro exceptæ fuerunt (ut colligitur ex altero Brevis ad eum dato , quod extat *eodem tom. 2. pag. 712.* in quo citatur illius epistola in gratiarum actionem ad Pontificem scripta die 21. Junii prædicti anni) ac etiam in Cancellaria ejusdem Ordinis registratæ fuerunt. In iis igitur Pontifex , commemoratis priùs , quæ circa materiam , de qua agitur , præscripta sunt in ipsius Ordinis statutis auctoritate Apostolicâ confirmatis , tum etiam solemniter jurejurando , quo singuli Præceptorias , aliasque Commendas , seu dignitates Ordinis pro tempore obtinentes , profitentur , se illas neque pretio , neque pactis , aut pollicitationibus adeptos esse , et quidem abominandam hanc corruptelam , Ecclesiasticis æquè , ac secularibus legibus damnatam , et pœnis indictis severissimè prohibitam , gravibus verbis detestatus , omnes et singulas electiones , seu collationes , et provisiones , quas eâ ratione procurari , aut fieri contingeret , nullas et irritas esse et fore , nec ullo diuturnæ possessionis , aut bonæ fidei obtentu sanari posse , decrevit : eos autem , qui aditum sibi ad Præceptorias , Commendas , dignitates , aliaque Ordinis Beneficia , seu munera , pravis ejusmodi artibus munire contenderent , quique his consentirent , pœnas omnes à sacris canonibus , et à sæpè dictis statutis præscriptas incurrere , iisque re ipsâ subjiciendos esse

declaravit; easdemque pœnas, quatenus opus esset, innovavit, et adversus prætensum fortè non usum, seu contrarium usum, restituit, et redintegravit. Verumtamen abstinendum censuit ab ea declaratione, quam quidam fieri postulaverant, quòd scilicet prædicti Ordinis Prioratus, Præceptoris, aliæque dignitates, atque Commendæ, tamquam Beneficia Ecclesiastica, materiam et subjectum simoniæ constituerent; proindeque ii, qui pactiones, et munera in expiscandis earum collationibus, et provisionibus interponerent, quique his consentirent, simoniacorum pœnis puniendi forent. Justam enim rationem habendam esse duxit contrariæ Theologorum sententiæ, quam hujusmodi decreto edito damnare visus fuisset: simulque abusum idoneis remediis corrigere et propulsare non prætermisit.

CAPUT SEXTUM.

Firmitate non carent Synodales Constitutiones, aliquid decernentes præter Jus commune: quod multis firmatur exemplis.

De iis, quæ sunt à Jure prætermissa, non prohibetur Episcopus aliquid in sua Synodo decernere quod ad Ecclesiasticam disciplinam in concredita sibi diœcesi aut reparandam, aut promovendam conducere arbitretur; ejusmodi quippe statuta non sunt contra canones, sed præter canones, iisque præterea robur adjiciunt et fulcimentum; quod ex iis palam fiet, quæ mox enarrabimus.

II. Et, ne recedamus ab exemplo matrimonii, de quo in superiori capite pluribus egimus, Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi, relato in cap. *Cùm inhibitio, de clandestin. desponsat.* matrimonium, priusquam celebretur, publicè in Ec-

clesia denuntiari præcepit, eamdemque publicationem ter faciendam statuit Tridentinum *cit. cap. 1. sess. 24. de reform. matrim.* nisi Episcopus aut omnes denuntiationes, aut earum aliquam remittendam censuerit; quod ejusdem judicio, et prudentiæ relinquitur. Parochus autem matrimonio interesse præsumens, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes, suspensione ab officio, triennio duraturâ, aut etiam graviori pœnâ plecti jubetur *in cit. cap. Cùm inhibitio §. final.* à qua quidem suspensione, cujus tempus est à Jure determinatum, non posse eundem intra triennium ab Episcopo absolvi, docent Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 52. num. 2.* Gutierrez *de matrim. cap. 75. num. 22.* et Pontius *lib. 5. cap. 37. num. 11.* Ipsi verò contrahentibus, quia Ecclesiæ mandatum in re sanè gravi contemnunt, condignam pœnitentiam injungendam, *in eodem. cit. §. final.* statuitur. Testibus tamen, qui ejusmodi matrimoniis assistunt, nulla pœna neque à Concilio Lateranensi, neque à Tridentino reperitur imposita: at nihilominùs pleræque Diœcesanæ Synodi etiam in illos duxerunt animadvertendum pœnâ excommunicationis latæ sententiæ. Quamvis porrò Soto *in 4. dist. 28. quæst. 1. art. 2. §. Quo igitur*, absonum visum sit, à particulari Synodo illam in prædictos testes irrogari pœnam, à qua infligenda Concilia Generalia abstinerunt, ac proinde præfatas Constitutiones irritas existimaverit; rectiùs tamen earumdem validitatem propugnat, atque à Soti argumentis vindicat Sanchez *cit. lib. 3. disp. 46. num. 8.* etenim, cùm testes præfati assistentiam præstent matrimonio ab Ecclesia interdicto, graviter profectò in Ecclesiæ leges delinquant: quapropter Synodales Constitutiones, eorum culpam debitâ coercentes pœnâ, nihil agunt contra canones, sed canones ipsos tuentur, ac fovent: sicuti animadvertit etiam Fagnanus *in cit.*

cap. Sicut olim, num. 78. de accusat. ubi loquens de Synodo Provinciali, quæ in re, quam in præsens versamus, non plus auctoritatis habet, quàm Diocesana, ait: Non tamen horum potestas adeo restringitur; quin multa statuere possint circa ea, quæ totam provinciam concernunt, præter Jus commune... suisque decretis Jus commune adjuvare, addendo novas pœnas, vel antiquas augendo.

III. Præterea frequens occurrit in Synodis Diœcesanis decretum quo sponsus prohibetur, ante contractum matrimonium, in una eademque domo cum sponsa habitare; idque prudenter constitui solet, propter periculum evidens, ne inter eosdem sponso copula habeatur ante matrimonii celebrationem. Quòd si id fortè contingat, nonnulli Episcopi adversùs delinquentes easdem pœnas statuendas putarunt, quæ pro stupri crimine in Jure decernuntur: non quia ejusmodi copulam verum stuprum esse censerent; hoc enim communis opinio respuit, ut aliàs à nobis demonstratum fuit *in nostra Instit. 46. Latinæ editionis pag. 246. §. Nihil aliud*: sed ut severitas pœnæ sponso in delictum proclives ab eo perpetrando contineret. Qua in re non se contra Jus commune, sed præter illud agere et decernere existimarunt. Hæc olim ratione se gessit Ven. Servus Dei Robertus Cardinalis Bellarminus in sua Synodo Episcopali Capuæ celebrata: cujus revisio cùm nobis aliàs demandata fuisset, quo tempore illius Beatificationis causa sub Pontifice Clemente XI. discutiebatur, nos quidem judicavimus, nihil in eo Synodali decreto contineri, quod sacris canonibus adversum dici posset; sed aliquid dumtaxat canonicæ dispositioni adjectum fuisse, per quod illius vigori et observantiæ magis consuleretur: atque hæc sententia nostra à Congregatione sacrorum Rituum comprobata fuit die 4. Februarii anni 1714. Et sanè de subsistentia et æquitate judicii à sacra

Congregatione prolati dubitari non potest, neque debet: verumtamen animadvertere licet, Constitutionem, de qua agebatur, non eo fine tunc examinatum fuisse, ut decerneretur, an sustineri et executioni demandari deberet, cùm tot ante annis condita fuisset; sed ut videretur, an errorem aliquem contra Fidem contineret, aut doctrinam novam, vel peregrinam, et communi Ecclesiæ sensui contrariam. Quapropter, præmissis non obstantibus, minimè dubitabimus hoc Episcopis consilium præbere, ut abstineant ab eo exemplo in suis Synodalibus statutis sequendo, neque pœnâ stupri puniendum decernant sponsum, qui mulierem sibi desponsatam, ante celebratum matrimonium, ad copulam adduxerit. Si enim hujusmodi Constitutionis vis et subsistentia in judicium adduceretur, valdè verendum esset, ne pro illius reprobatione responderetur; utpote quæ non tam præter Jus commune, quàm contra illud facta videri posset. Sanè, cùm anno 1573. Episcopi Provinciæ Mediolanensis, ad Congregationem Concilii recursum habentes, exposuissent, nimis frequenter in ea Provincia delictum ejusmodi admitti, proindeque ad illud eliminandum (quoniam post Concilium Tridentinum non amplius id obtinebat, ut sponsalia de futuro, ob copulam, in matrimonium de præsentibus transirent) hanc legem statuendam cogitaverant, ut quicumque sponsus inventus esset ejus criminis reus stupratoris pœnâ puniendus esset; Sacra Congregatio respondit: *Non posse; sed ambos graviter arbitrio Ordinarii dumtaxat esse puniendos*: uti legitur *lib. 1. decretor. pag. 2. et à terg. et videre est apud Fagnanum in Cap. Is qui fidem, num. 15. de sponsalibus.*

IV. In rem pariter cadit, quod suprâ dicebamus de Clerico in minoribus constituto, aut solâ primâ Tonsurâ initiato, nullum possidente Ecclesiasticum Beneficium, quem privilegio fori gaudere noluit

Tridentinum *cit. sess. 23. cap. 6. de reform.* nisi habitum, et Tonsuram deferat, atque alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat. Quale autem servitium debeat ab eo Ecclesiæ præstari, ut exemptionem nanciscatur à foro laicali, non fuit à Tridentino definitum. Quare, cùm de re agatur, à Jure prætermittitur, licebit Episcopo illam in sua Synodo determinare, normamque præscribere servitii à Clerico impendendi Ecclesiæ, cui est adscriptus: quemadmodum censuit S. Congregatio Concilii in *Oppiden. Clericalis servitii* 10. Jan. 1660. *lib. 22. decretor. pag. 6.* ubi ita legitur: *Quandoquidem non rarò controversiæ oriuntur circa frequentiam, et qualitatem servitii præstandi per Clericos, ad effectum, ut, junctis ceteris requisitis, fori privilegio gaudeant, supplex quærit Episcopus Oppidensis, an Clericus incedens in habitu, et Tonsura Clericali, qui semel in hebdomada, vel quater, ter, bis, aut semel in mense Sacerdoti celebranti ministrat in Sacrificio Missæ, vel qui superpellicio quoque indutus, toties aliis interest Divinis Officiis, dicatur Ecclesiæ inservire ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini, ita ut fori Ecclesiastici privilegio gaudere debeat; an verò longius præstandum servitium, et quod, et quantum? Sacra Congregatio Concilii censuit, remittendum arbitrio Episcopi.*

V. Unum tamen cavere debet Episcopus, nimirum, ne unà cum qualitate servitii ita etiam designet Ecclesiam, cui sit præstandum, ut simul declaret, fori privilegio excidere, qui eadem ministeria, à Synodo præscripta, in altera exerceat Ecclesia: Sacra quippe Congregatio Concilii jam aliàs decidit, Clericum fori privilegium non amittere, etiamsi Ecclesiæ inserviat sine mandato Episcopi, aut, non illi, quam Episcopus designavit, sed alteri famuletur Ecclesiæ: quamvis enim Tridentinum voluerit, eum inservire Ecclesiæ *ex mandato Episcopi*; hæc tamen conditio *mandati*

Episcopi, adeo levis visa est Sacræ Congregationi, ut illius defectus non satis sit ad spoliandum fori privilegio Clericorum, cetera, quæ potiora sunt, ab eodem Tridentino præscripta exactè adimplentem: uti videre est apud Fagnanum *in Cap. Si quis, num. 21. et seq. de foro competenti*, et adhuc clariùs constat ex responso ab eadem Sacra Congregatione dato in *Senogallien. die 23. Januarii 1603. lib. 10. decretor. pag. 54.* cujus verba sunt: *Sacra, etc. censuit, oratorem, Clericalem habitum, et Tonsuram deferentem, quamvis alteri Ecclesiæ, quàm illi, cui ex mandato Episcopi ad inserviendum adscriptus fuit, inserviat, nihilominùs privilegio fori gaudere.* Atque iterùm in *Neapolitana, die 1. Februarii 1614. lib. 11. decret. pag. 139.* cùm eadem Congregatio fuisset consultata: *An Clericus in minoribus Ordinibus constitutus Clericalem habitum, et Tonsuram deferens, atque Ecclesiæ inserviens, gaudeat privilegio fori, si alicui Ecclesiæ ab Episcopo adscriptus non sit*: respondit: *Gaudere.*

VI. Neque hæc Sacræ Congregationis responsa alteri adversantur Tridentini decreto *ejusdem sess. 23. cap. 16.* de quo nos ipsi superiùs egimus *lib. 11. cap. 2.* ubi nimirùm vestigiis inhærens sexti canonis Concilii Chalcedonensis, neminem in posterum Ordinibus initiandum decrevit, *qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cujus necessitate, aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus;* simulque sacris interdicendum præcepit, qui, inconsulto Episcopo, ab Ecclesia se proripit, cui fuit alligatus. Aliud siquidem est, Clericum posse compelli ad inserviendum Ecclesiæ ab Episcopo designatæ; aliud, posse fori privilegio ideo privari, quòd, non illi, sed alteri Ecclesiæ suum servitium impendat. Primum certè, non itidem alterum, ex allegato Tridentini textu consequitur: quin imò ex hoc apertè conficitur, solâ suspensione à Divinis,

aut interdictione ascensûs ad superiores Ordines, ejus esse puniendam contumaciam, qui, inconsulto Episcopo, ab Ecclesia recedit, cui in suû Ordinatione fuit mancipatus; utî in suis suffragiis hac super re diligenter elucubratis concluderunt Carolus de Vechiis, et Prosper Fagnanus, celebres olim Saceræ Congregationis Concilii Secretarii, quæ extant *lib. memorialium. 52. pag. 16.*

VII. Ad rem quoque præsentem exornandam faciunt, quæ Eugenius IV. *in sua Constitut. 27. §. 13. Bullar. tom. 3. part. 3. pag. 39.* et Rituale Romanum *tit. 9.* præcipiunt; nimirum recens natos infantes, quamprimùm commodè poterit, esse baptizandos: at neque Eugenius, neque Rituale, tempus præfiniunt, intra quod sint ad Ecclesiam deferendi, ut salutari aquâ abluantur; ac propterea integrum erit Episcopis, illud determinare: quod à S. Carolo Borromæo, atque ab aliis Episcopis in suis Synodis sapientissimè factum videmus. Complures hac de re Constitutiones in Diœcesanis Synodis editas collegerunt Clericatus *de Baptismo decis. 23. num. 5. et seq.* et Eusebius Amort *Theolog. Scholast. tom. 2. tract. de Sacram. Baptism. et Confirmat. §. 1. quæst. 5.* quæ plerumque concordant in præfiniendo terminum octo dierum ab infantis nativitate, ultra quos illius Baptismus differri non debeat. Equidem in Ecclesiæ Historia exempla non desunt nonnullorum, qui etiam à Christianis parentibus orti, et Christianæ Fidei dogmatibus imbuti, Baptismum usque ad provectam ætatem suscipere distulerunt. Ita narratur de Constantino Magno Imperatore, qui quamvis ante annum æræ vulgaris 312. Religionis nostræ veritatem agnovisset, tamen Baptismo regeneratus non est ante annum 324. in Urbe Roma; vel, si Eusebio deferendum sit, Nicomediæ dumtaxat anno 337. baptizatus fuit. Illius exemplum secutus est Constantius filius, qui paulò ante mortem, hoc est

anno 361. Antiochiæ Baptismum suscepit. Theodosius similiter, cùm gravi morbo Thessaloniciæ correptus fuisset, Baptismum sibi ministrari petiit, et obtinuit; sed postea convaluit. De S. Ambrosio Mediolanensi Episcopo, et Ecclesiæ Doctore, narrat Paulinus Notarius, Baptismum tunc ei collatum fuisse, cùm ad sacram Ordinationem jam jam evehendus esset. Nec quisquam ignorat, S. Augustinum anno ætatis suæ trigesimo tertio baptizatum fuisse. Verùm ex peculiaribus factis hujusmodi nec exemplum, nec norma desumi debent; quamvis reprehendenda generaliter non sint, ubi agatur de probis viris aut sanctitate illustribus, qui Baptismi susceptionem usque ad provectam ætatem justis de causis differendam sibi esse judicaverint. Tertullianus etiam, et S. Gregorius Nazianzenus in eam sententiam propendere visi sunt, ut satiùs esset regenerandos ad Sacramentum Baptismi adultos accedere. Sed, cùm huic opinioni contraria sit Ecclesiæ traditio, juxta quam infantibus recens natis, quo citiùs fieri potest, Baptismus conferri, nec in aliud tempus remitti debet; hæc habenda est pro regula, eique omninò est obtemperandum. In Catechismo Romano, ex decreto Concilii Tridentini edito, *part. 2. de Sacram. Baptismi*, ubi agitur de præcepto suscipiendi Baptismum, hæc habentur: *Quam legem non solùm de iis, qui adultâ ætate sunt, sed etiam de pueris infantibus intelligendam esse, idque ab Apostolica traditione Ecclesiam accepisse; communis Patrum sententia et auctoritas confirmat.* Hoc idem latè probant, et evidenter demonstrant Scriptores Catholici de controversiis agentes; qui etiam animadvertere non omittunt, Ecclesiæ legibus, inter irregulares, et nunquam ad sacram Ordinationem admittendos, recensitos fuisse eos, qui Baptismum, cùm possent, tempestivè suscipere neglexerant, sed in infirmitate constituti, et in lectulo decumben-

tes, mortis metu ad eum suscipiendum adducti fuerant. Porrò, ùt observat Maldonatus *de Baptism. tom. 1. cap. 2. quæst. 7.* nec prædictus mos differendi Baptismum unquam in Ecclesia communis fuit, ideoque ad imitandum proponi nequit; nec aliud ferè spectabant plerique ex iis, qui baptizari differebant, quàm ut interea peccandi libertatem non amitterent: *Erat enim summum scelus inter Christianos illos, post Baptismum, peccare.* Reliquum est hìc admonere, præfatam octo dierum dilationem minimè permissam censi debere, ubi vitæ periculum puero in lucem edito imminere videatur; sed, cùm æterna illius animæ salus periclitetur, salutare lavacrum ei statim impendendum esse; idque etiam per laïcam personam, si præsto non sint Ecclesiæ ministri: juxta statutum Eugenii IV. in Concilio Florentino *part. 3. Actor. in Decreto pro Jacobinis, ubi admonet, non esse per quadraginta, aut octuaginta dies, seu aliud tempus, juxta quorundam observantiam, sacrum Baptisma differendum, sed, quamprimùm commodè fieri potest, debere conferri; ita tamen quòd, mortis imminente periculo, mox sine ulla dilatione baptizentur, etiam per laïcum.*

VIII. In citato Rituali Romano *tit. 34.* legitur: *Nulum corpus sepeliatur, præsertim si mors repentina fuerit, nisi post debitum temporis intervallum, ut nullus omninò de morte relinquatur dubitandi locus.* Neque hìc certum tempus determinatur, quod effluere debeat, priusquam cadaver humetur. Providè tamen cùm in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, tum in aliis Synodis tam Provincialibus, quàm Diocesanis, cautum est, ne cadaver sepulturæ mandetur, nisi post duodecim ab obitu horas, si mors sit ex morbo secuta; et, si repentina, vel violenta fuerit, nisi post viginti quatuor horarum intervallum: quemadmodum fusè habetur in adnotationi-

bus ad Synodum Fulginatensem Episcopi Baptistellii *cap. 23. num. 6.* hoc siquidem non est contraire, sed obsequi Rituali Romano, quod certò de morte constare voluit, priusquam cadaver tumuletur. Sunt sanè, qui tempus magis diuturnum requirunt, ut de secuta morte iudicium certum proferri possit: qua de re fusiùs à nobis actum est in nostro Opere *de Canonizat. Sanctor. lib. 4. part. 1. cap. 21. num. 10. et seq.* Sed ad effectum, de quo nunc agitur, satis esse putamus indicatis legibus morem gerere. Quæ enim in dicto Opere *de Canonizat. loc. cit.* inseruimus, ad alium effectum ibi adducta sunt; ut scilicet certum iudicium proferri valeat de miraculis resuscitationis mortuorum, quæ in Congregatione sacrorum Rituum approbanda proponuntur: ubi omninò necesse est præcedentem mortem demonstrare per rigorosas probationes: cujusmodi sanè non requiruntur, neque requiri possunt ad hoc, ut sepulturæ mandetur cadaver hominis, qui defunctus reputatur; rectè enim talis creditur, quoties adsunt secutæ mortis indicia, quæ moraliter certa sunt, quæque communiter pro indubiis habentur.

IX. Habenti jus non tantùm ad Beneficium, sed in ipso Beneficio, et quidem adeo certum et manifestum, ut nequeat rationabiliter in quæstionem adduci, permittitur à sacris canonibus pecuniâ redimere vexationem sibi injustè illatam: quod desumitur *ex Cap. Dilectus, 28. de sim. docentque S. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 2. ad 5. et in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 1. ad 7. S. Antoninus in Summ. Theol. 2. Part. tit. 1. cap. 4. §. 2. Toletus in Summ. lib. 5. cap. 90. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4. de simon. cap. 50. Valentia tom. 3. Comment. Theol. disp. 6. quæst. 16. punct. 3. Giballinus de simon. quæst. 18. Navarrus manual. cap. 23. num. 102. et consil. 48. num. 44. de simon. Gonzalez in Cap. Mat-*

thæus, de *simon. num. 2.* Barbosa *ibid. num. 4.* Neque à sacris canonibus cautum est, intercedere debere auctoritatem Episcopi, ut quis tutâ conscientiâ possit pecuniam solvere, ne possessione exturbetur Beneficii, quod justè et legitimè obtinet. Nihilominùs S. Carolus Borromæus scitè perpendens, facilè in hoc negotio posse quempiam hallucinari, atque, obtentu redimendæ injustæ vexationis, veram committere simoniam; sicuti contigit illi, quem Lucius III. in *Cap. Matthæus*, de *simon.* simoniacâ labe fœdatum agnovit, eò quòd pecuniam dedisset, ne ei retardaretur possessio Prælaturæ, ad quam, utpote electus à majori parte Capituli, habebat quidem jus *ad rem*, nondum tamen jus perfectum et absolutum *in re*, quod, juxta citatum textum in *Cap. Dilectus*, necessariò requiritur, ut possit injusta vexatio, pecuniæ solutione, propulsari; quemadmodum benè ponderant citati S. Thomas, S. Antoninus, Suarez, et Gonzalez, et fusè nos explicuimus in *nostra Instit. 93.* ubi ex professo de hac re tractavimus: hac, inquam, de causa S. Carolus in Concilio Provinciali I. *part. 2. Actor. Eccles. Mediol. part. 1. pag. 14.* nemini licere sancivit, ad redimendam injustam vexationem in causa beneficiâli, quidquam solvere, aut cum adversario transigere, sine Episcopi assensu: cujus erit investigare, an pecuniæ solutio, seu inita inter se de Beneficio contendentes pactio, omni careat fraude, et simoniæ suspicionem: *Ne redimendæ vexationis specie*, ait, *in causis Beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus, ad redimendam vexationem, ne in casibus quidem Jure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit; cujus partes erunt et perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus, et, ubi rem fraude carere, et Jure permissam esse cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem se à vexatione liberandi.* His consonæ sunt

aliæ Constitutiones Synodales , nimirum Concilii Provincialis Ravennatensis , anno 1569. à Cardinale Julio Feltrio de Ruëre celebrati , *cap. 6. Ut nulli liceat in casibus à Jure permissis se se à vexatione redimere absque Ordinarii licentia , qui , re diligenter inspectâ et cognitâ , quod juri et œquitati consentaneum videbitur , pro sua conscientia decernat et admittat* : item Synodi Ravennatis habitæ anno 1607. *de Beneficiis num. 4. Quòd nulli liceat in casibus à Jure permissis se se à vexatione redimere absque Episcopi licentia , qui , re diligenter inspectâ et cognitâ , quod juri et œquitati consentaneum videbitur , decernat et admittat* : tum etiam Concilii Provincialis Beneventani anno 1656. congregati , *tit. 31. num. 2. Ne , redimendæ vexationis specie , in causis Beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant , ne in casibus quidem Jure permissis , pecuniam dare , quidquamve pacisci , aut transigere , nisi Episcopi consensus accesserit , etc. Qui contra quam decretum à nobis est , fecerit , Episcopi arbitrato plectatur , et quod actum fuerit , irritum sit , ac nullum*. Similia habentur in Concilio Provinciali Neapolitano , habito anno 1683. *tit. 36.* in Synodo Auximana anni 1593. in Synodo Ravennatensi , habita anno 1640. et in Synodo Æsina , habita anno 1683. *tit. 36.*

X. Diversum judicium ferendum esset de alia , quam subjicimus , Constitutione. A Concilio Lateranensi sub Innocentio III. *in cap. Omnis utriusque sexûs , de pœnit. et remiss.* cui concinit Tridentinum *sess. 13. can. 9. de sacrosancto Eucharistiæ Sacramento* , omnes Fideles obstricti sunt præcepto sacram Eucharistiam percipiendi , saltem in Paschate. Tempus porrò Paschale , ad huic obtemperandum præcepto , quindecim dierum spatio , hoc est à Dominica Palmarum , usque ad Dominicam in Albis , concludi declaravit Eugenius IV. in sua Constitutione *24. tom. 3. part. 3. Bullar. pag. 33.* quod superius

nos *lib. 9. cap. 16. num. 3.* prolixius explicuimus. Hoc posito, videri posset Episcopo amplissimam regenti diœcesim, fas sibi esse, tempus Paschale in sua præsertim Synodo ulterius etiam prorogare, putà usque ad festum Ascensionis Dominicæ, vel Sanctissimæ Trinitatis; eò vel magis, quòd ita opinantur nonnulli Doctores, ùt Pirhing. *ad tit. de pœnit. et remiss. sect. 1. §. 4. notab. 5.* et Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst. 647. num. 1.* quorum sententiæ adhæsisse videtur etiam Sacra Congregatio Concilii, ùt videre est apud Fagnanum *in cap. Omnis, num. 46. de pœnit. et remiss.* Et sanè, cùm olim Archiepiscopus Panormitanus ab ea confirmari postulasset Decretum à se in Synodo editum, quo, ob civitatis amplitudinem, et ministrorum penuriam, dictum tempus Paschale ita protraxerat, ut à feria IV. Cinerum incipere censeretur, et Dominicâ *in Albis* desineret; eadem Sacra Congregatio die 31. Januarii 1682. respondit, ut Archiepiscopus *uteretur jure suo.* Nos tamen in similibus casibus aliter judicandum putavissemus, nec hujusmodi Synodales Constitutiones sine approbatione Apostolica vim ullam obtinere censuissemus; cùm non decernant quod est à Jure prætermisum, sed, contra Jus, limites amplient ab ipso Jure præfinitos. Quocirca Cardinalis Cantelmus, Archiepiscopus Neapolitanus, probè noscens, tantam sibi non esse potestatem, usque ad diem Ascensionis protendendi tempus, intra quod à suis subditis satisfieri posset Paschalis Communionis præcepto, illam sibi fieri petiit à Sacra Congregatione, quæ, ob ingentem numerum populi Neapolitanam Urbem incolentis, petitam prorogationem concessit die 20. Martii 1694. quam idem Cardinalis in suam inseruit Diœcesanam Synodum, eodem anno celebratam: idemque præstitum fuit ab ejus Successore Cardinali Pignatello in Synodo, quam habuit anno 1726.

XI. Ad eandem pertinet speciem, quod hîc subnectere opportunum ducimus. Si quis commissi peccati mortalis sibi conscius sit, quamvis corde contritus de ipso sibi esse videatur, non debet tamen, sine prævia sacramentali Confessione, ad Eucharisticam mensam accedere. Hoc præceptum, quod pro omnibus constitutum est, eos etiam Sacerdotes comprehendit, qui *ex officio* Missam celebrare tenentur; cùm nec his liceat, nisi præmissâ sacramentali Confessione, Missarum sacra facere, si confitendi modus ipsis suppetat: *modò non desit illis copia Confessoris. Quòd si, necessitate urgente, Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur.* Ita statuit Concilium Tridentinum *sess. 13. de Eucharistia cap. 7.*

XII. Nonnulli docuerant, novissima hæc Concilii verba præcepti vim non habere, sed tantùm consilii. Visum est aliis, verbum illud *quamprimùm*, intelligendum esse de prima Confessione, quam suo tempore quandocumque Sacerdos perageret. Verùm hujusmodi assertiones damnatæ fuerunt Alexandri VII. Pontificis Maximi Decreto, die 18. Martii 1666. edito, ùt patet legenti *propositiones trigesimam octavam et trigesimam nonam*, inter eas, quæ eodem Decreto proscriptæ sunt. Sed non ideo sublatae sunt omnes hac de re controversiæ. Quamvis autem Auctores Morales communiter sentiant, ad conciliaris præcepti implementum sufficere, si Sacerdos intra triduum confiteatur, ùt videre est apud Vivam *ad supradict. proposit. 39. num. 5.* et apud Milante *exercitat. 33. in eamd. proposit. 39. §. Collige quarto*; nihilominùs id nobis cautius consilium videretur, ut Episcopus controversias hujusmodi in collationibus, seu conferentiis de casibus moralibus, quæ inter ipsius Clericos haberi solent, discutiendas relinqueret; nec quicquam circa illas in Synodo, sine prævio Apostolicæ Sedis oraculo, decernendum

susciperet : hoc tamen studiosè curando , ut in prædictis collationibus moralibus eorum Theologorum sententia vinceret , qui mediâ viâ inter rigorem , et laxitatem incedere norunt.

CAPUT SEPTIMUM.

Aliæ proferuntur Synodales Constitutiones , quæ non ideo nutarunt , quòd aliquid statuerint præter Jus commune.

JUSSERAT Clemens VIII. diœcesis Calaguritanæ Beneficia Clericis dumtaxat *patrimonialibus* conferri : quinam autem essent inter patrimoniales recensendi , non explicuit. Quocirca , ad amputandas lites , quæ frequenter in foro agitabantur , num aliquis eâ polleret qualitate , quam requirebat Clementina Constitutio , Episcopi in suis Synodis necessarium putarunt , eandem Constitutionem declarare. Edixerunt propterea , *Patrimoniales* nequaquam habendos , qui mercede conducti , in loco habitabant , sed ad veram patrimonialitatem requiri domicilium , incolatum , et civitatem. Adversùm ejusmodi Synodales Constitutiones provocatum fuit ad sacræ Rotæ Auditorium : sed , animadversum cum fuerit , Clementinam Constitutionem aliquâ certè indigere explicatione , nullamque magis rationi , atque æquitati congruere , quàm quæ à prædictis Synodis data fuerat , Rota illas censuit sustinendas , *decis. 98. num. 2. coram san. mem. Alexandro VIII. et decis. 241. num. 6. coram Peutingerio.*

II. Ad obtruncandas similiter lites super decimis à Clericis solvendis è suorum Beneficiorum prædiis alteri locatis , Episcopus Abulensis in suis Synodalibus Constitutionibus anni 1557. sancivit , ut eorundem prædiorum conductores priùs fructus detraherent Clericis debitos , atque ex reliquis sibi obve-

nientibus decimas penderent. Etiam hæc Constitutio fuit in iudicium traducta : sed Rotæ Auditorium scitè perpendens , nihil per eam fuisse Juri communi derogatum , sed modum dumtaxat præscriptum , et quidem rationabilem , atque apprimè aptum ad obviandum litigiis , quo à quolibet , pro sua rata , decimæ persolverentur , eam approbavit *decis. 1734. num. 17. et seq. coram Coccino.*

III. Haud levis pariter fuit disputatio , in pluribus tribunalibus olim agitata , an sustinerentur statuta , consuetudines , atque Ecclesiarum constitutiones , etiam Synodali Decreto roboratæ , quibus caveatur , ut fructus primi anni cujuslibet Beneficii , non illi , qui Beneficium obtinuit , sed defuncti antecessoris hæredibus obveniant. Rotæ Auditorium ejusmodi sive consuetudines , sive constitutiones quondam improbavit in decisionibus relatis à Garcia de Beneficiis *part. 10. cap. 5. num. 141. et 142.* Sed deinde , mutatâ sententiâ , easdem validas pronuntiavit *decis. 1053. coram Seraphin. decis. 660. num. 2. part. 4. divers. et in Leodien. Canonikatús , et Scholasteriæ 10. Maji 1660. coram Bourlemont.* Hæc autem posterior opinio prævaluit atque ab omnibus ferè Auctoribus recepta , et propugnata est : siquidem præfata statuta non auferunt Beneficiario annales sui Beneficii redditus , sed hosce eidem reservant post mortem pensitandos : idem quippe Beneficium transibit in successorem cum eodem onere tradendi hæredibus decessoris redditus primi anni , et sic deinceps : quocirca nihil in illis est , quod simoniam sapiat , aut quod adversetur vel Constitutioni Joannis XXII. *in Extravag. Suscepti , ne Sede vacante , inter comm. vel decreto Tridentini sess. 24. cap. 14. de reform.* vel Constitutioni 143. S. Pii V. *tom. 4. part. 3. Bullar. pag. 109.* vel demùm Constitutioni 117. Innocentii XII. *tom. 9. Bullar. 413.* in his enim solùm damnantur illicitæ pactiones , atque

pecuniæ erogationes in aliorum Canonicorum commodum ; non verò prohibetur dilatio solutionis reddituum primi anni ad tempus mortis Beneficarii, ut ei justæ reddantur exequiæ, et æs alienum, si quo fortè gravatus decesserit, solvatur : quemadmodum optimè expensum fuit à Sacra Congregatione Concilii, quæ, post maturam articuli discussionem, nihil in prædictis Constitutionibus reprehendendum invenit, in *Civitate. Statutorum* die 24. Martii, et 9. Junii 1580. *lib.* 106. *Positionum pag.* 9. atque in *Mediolanen.* 15. Maji 1580. *tom.* 115. *Positionum pag.* 203. idemque tradunt Suarez *de Relig.* *tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 9. Azor. *Instit. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæst.* 4. Leo *Thesaur. for. Eccles. cap.* 32. *num.* 6. Gutierrez *Canonic. Quæst. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 30. Garcias *cit. cap.* 5. *num.* 137. *et plurib. seqq.* Barbosa *in collect. ad Trident. sess.* 24. *cap.* 14. *num.* 3. *et* 8. *et de Canonicis cap.* 15. *num.* 31. Panimoll. *decis.* 31. *annot.* 1. *num.* 17. *et seqq. tom.* 1. Mean *in observat. ad Jus Leodiense part.* 3. *observ.* 277. *et fusè Pitonius Discept. Ecclesiastic. part.* 3. *discept.* 57.

IV. In Diœcesi Toletana, Ecclesiarum sacrariis Præfecti tot eleëmosynas pro Missis in iisdem Ecclesiis celebrandis acceptabant, quibus satisfieri impossibile foret : quare, ne Fidelium pietas eleëmosynam erogantium fraudaretur, Archiepiscopus in suis Synodalibus Constitutionibus jussit, ut singuli Ecclesiarum Præfecti quolibet trimestri et de perceptis eleëmosynis, et de celebratis Missis exactam sibi rationem redderent : quòd si Missæ numerum non exæquarent ab elargientibus eleëmosynam præscriptum, liberum sibi esse voluit, eandem celebrationem alteri Ecclesiæ committere. Etiam ejusmodi Constitutio acriter impugnata est apud sacræ Rotæ tribunal : plerisque enim videbatur Archiepiscopus suæ potestatis limites præter-

gressus, quasi sibi jus usurpasset piam commutandi Fidelium voluntatem, qui in illa speciali Ecclesia Sacrificium pro se offerri voluerant, in quam consuetam contulerant stipem. Verùm Rotæ Auditorium cùm ponderavit, non fuisse ab Episcopo absolutè sancitum, ut Missæ extra Ecclesiam celebrarentur, cui fuerant eleēmosynæ oblatae, sed dumtaxat præscriptum, quid faciendum foret, quando in illa tot Missæ celebrari non poterant, quæ oblati eleēmosynis responderent; cùmque simul perpenderit, aliquod temperamentum necessariò adhibendum fuisse, ne in prædicto casu, à Jure communi non præviso, prorsùs eluderentur Fideles eleēmosynam elargientes; utque iidem specialem fructum, quem, erogatâ stipe, exoptabant, ex Sacrificio assequerentur, si non in illa, quam designaverant, Ecclesia, alibi saltem oblato: idcirco laudatam Constitutionem commendavit, approbavitque *decis 1436. et decis. 1522. coram Cocino.*

V. Haud absimilis quæstio sæpiùs delata est ad Sacram Congregationem Concilii, à qua petitum fuit, quid foret agendum, cùm ingens eleēmosynarum copia in unam conferebatur Ecclesiam, ut tot Missæ celebrarentur in uno certo et designato ejusdem Ecclesiæ Sacello, quas tamen ibidem celebrare esset impossibile: et Sacra Congregatio censuit, Missarum celebrationem non esse ultra hebdomadam differendam, sed in aliis saltem ejusdem Ecclesiæ Sacellis explendam. Ne autem imponeretur Fidelibus eleēmosynas erogantibus, per scriptam tabellam, in visibili Ecclesiæ loco exponendam, notificari jussit, suscipiendis in posterum Missarum oneribus satisfactum utique iri in Altari à benefactoribus designato, si tamen intra unius hebdomadæ spatium fieri posset; sin minùs, in aliis ejusdem Ecclesiæ Altaribus, juxta Sacræ Congregationis rescriptum.

VI. Notissima est Constitutio Concilii Lateranensis sub Alexandro III. in *Cap. Quoniam, de jure patronatûs*, in qua decernitur, ut, vacante Beneficio juris patronatûs, si Patronorum suffragia discissa fuerint, neque in eandem conspirent personam, *ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, et plurimorum eligitur, et probatur assensu*. Quocirca, si ex decem Patronis quatuor præsentent Petrum, tres Joannem, et reliqui tres Antonium; Petrus, si aliàs idoneus sit, erit de Beneficio instituendus: quemadmodum *ad dict. Cap.* adnotarunt Abbas *num.* 13. Gonzalez *num.* 2. Barbosa *num.* 4. Fagnanus *num.* 15. dummodò tamen præsentatio non fiat à pluribus tamquam constituentibus unum Collegium: tunc enim eum solum, qui à majori parte totius Collegii, putà sex ex decem, præsentatur, esse instituendum, iidem Doctores advertunt, cum Lambertino *de jure patron. lib. 2. part. 3. quæst. 4. art. 4.* Si verò is, qui majora retulit suffragia, non reperiatur idoneus, poterit alter præsentatus à paucioribus, qui se dignum, et idoneum præbeat, de Beneficio institui; sicuti iidem Doctores prosequuntur. Jam verò Episcopus Pampilonensis, in cujus Diœcesi frequenter occurrebant prædictæ Patronorum in præsentando dissensiones, in suis Synodalibus Constitutionibus edixit, si deinceps contingeret, præsentatum à majori parte idoneum non reperiri, non esse admittendum præsentatum à minori, sed novam ab omnibus præsentationem faciendam. Putarunt nonnulli, hanc Constitutionem contraire Juri communi, ex cujus censura, quando à majori parte præsentatur indignus, totum jus præsentandi devolvitur ad alios, quamquam numero pauciores; ac proinde, qui ab his nominatus fuit, atque idoneus repertus, non videtur posse, sine injuria, Beneficio privari. Verùm Rotæ Auditorium, in quo de præfatæ Constitutionis viribus est dispu-

tatum , illam ratam habuit, validamque pronuncia-
 vit *decis. 125. et decis. 1105. coram Coccino*. Siquidem
 in primis, non omnes Patroni, sed tantum Eccle-
 siastici, præsentantes indignum, excidunt, pro ea
 vice, jure præsentandi; uti tradunt Sylvester *verb.*
Jus patronatûs quæst. 7. dict. 2. Lessius *de just. et*
jur. lib. 2. cap. 34. num. 29. Layman *lib. 4. tract. 2.*
cap. 13. num. 7. Vallens. *ad tit. de jure patron. §. 5.*
 Barbosa *in Cap. Cùm autem, de jure patron. num.*
 5. Deinde hæc ipsa pœna ne Patronos quidem Ec-
 clesiasticos afficit, qui, non scienter, sed igno-
 ranter indignum præsentant; quibus propterea intra
 semestre permitti alium idoneum præsentare, do-
 cent Azor. *Instit. part. 2. lib. 6. cap. 22. quæst. 6. in*
fin. Pirhing *ad tit. de jure patron. num. 104. verb.*
Aliud verò, Wiestner eod. tit. num. 133. alique ab
 Azorio citati. Præfata autem Constitutio Pampilo-
 nensis potuit commodè intelligi de solis Patronis
 laïcis, aut, si etiam Ecclesiasticos comprehenderit,
 potuit locum sibi vindicare in eventu, quòd iidem,
 non scienter, sed ignoranter præsentaverint indi-
 gnum: quamobrem nihil in ea deprehensum est,
 quod Juri communi refragaretur: quamvis enim
 etiam detur, in utroque casu liberum esse Episcopo
 admittere idoneum, à minori Patronorum numero
 præsentatum; ad eum tamen admittendum, nullo
 jure compellitur: quin imò *in cit. Cap. Quoniam,*
postquam jussus est instituere, qui plurimorum eli-
gitur, et probatur assensu, statim subjungitur: Si
autem hoc sine scandalo esse nequiverit, ordinet An-
tistes Ecclesiam, sicut meliùs eam, secundùm Deum,
viderit ordinandam.

VII. Denique opus est adnotare, aliqua interdum
 à Sacris Urbis Congregationibus edi responsa, quæ
 licèt Juri communi sint conformia, non tamen labe-
 factant contraria Synodorum statuta, quæ alicubi
 justis de causis vigeant, neque ab istis in posterum

servandis quempiam excusant. Ita, quamvis à Sacra Congregatione Concilii sæpiùs decisum fuerit, *de rigore juris, non posse à Parocho prohiberi, ne in publicis Oratoriis, sitis intra suæ parochiæ fines, Missæ celebrentur ante Missam parochialem*; quod totidem verbis legitur *lib. 16. decretor. pag. 331. et 543.* nihilominùs, si Episcopus in Synodo, aut etiam extra Synodum, contrarium jusserit, ne populus retrahatur à Missa parochiali, et concione in ea per Parochum haberi solita, Episcopi præceptum prævalebit, eique erit obtemperandum etiam ex ejusdem Sacræ Congregationis sententia, quæ die 25. Maji 1652. respondit: *Constitutiones Synodales disponentes, ut diebus festis Missæ celebrari non debeant in aliis Ecclesiis, nisi celebratâ Missâ in Ecclesia parochiali, esse observandas*: uti habetur *lib. 19. decretor. pag. 191.* et videri potest *in nostra Instit. 44.* Similiter à Sacra Rituum Congregatione anno 1703. plura emanarunt Decreta ad dirimendas contentiones inter Parochos et Capellanos Confraternitatum, intra parœciæ ambitum existentium, excitari consuetas: sed in iisdem Decretis expressè cautum est, ea locum non habere, ubi aliud ab Episcopo in suis Synodalibus Constitutionibus statutum fuerit; quod à nobis pariter uberiùs explicatum est *Instit. 105.*

CAPUT OCTAVUM.

Nonnullæ recensentur rerum circumstantiæ, in quibus dubitari potest an liceat Episcopo aliquid edicere contra Jus commune, aut Apostolicas sanctiones: ubi de facultate Episcopi Clericum suspendendi ab Ordinis exercitio ob occultum crimen, in foro externo non probatum; item examinandi alienos subditos cum proprii Episcopi dimissorius ad Ordinationem accedentes; et de non permittenda alienatione rerum Ecclesiæ absque Apostolicæ Sedis assensu.

TALES quandoque emergunt rerum circumstantiæ, à Jure communi non prævisæ, ut ex quadam *epikeja*, seu tacitâ ipsiusmet Juris permissione, liceat Episcopo Jus commune relaxare, seu aliquid contra ejusdem severitatem indulgere; præsertim si res dilationem non patiat, nec facilè summus Pontifex consuli queat, ejusque suprema auctoritas implorari: sicuti docent Abbas *in Cap. final. de constit. n. 10.* Felinus *in Cap. 1. n. 49. eod. tit.* Barbosa *de offic. et potest. Episc. alleg. 93. num. 32.* et colligitur ex responso dato à Sacra Congregatione Concilii in causa *Egitanien.* die 19. Aprilis 1692. de qua *lib. 22. decretor. pag. 237. et seq.*

II. Non ideo tamen fas etiam erit Episcopo hanc facultatem, ex mera Juris benignitate atque indulgentia sibi competentem, in sua Synodo exerere, et quodammodo ostentare, edicendo scilicet per modum universalis statuti, quod solùm in aliquo specialissimo casu est sibi permissum: id quippe ambitionem saperet, et temeritatem: quod scitè animadvertit Fagnanus *in Cap. Sicut olim, de accusat. num. 80.* inquiens: *Ad evitandam omnem ambitionis, et præsumptionis suspicionem, abstinendum*

erit à promulgandis novis decretis , quæ Juri communi , et Pontificiis Constitutionibus minùs consonant , etiam in casibus aliàs permissis. Quamvis enim ducibus secularibus , contra Cæsareas leges aliquid statuere , sit interdùm permissum , *leg. 1. ff. de Constit. Princip. et leg. Omnes ; ff. de just. et jur. nunquam tamen Episcopis datum est , quidquam contra canones decernere : uti ponderant Panormitanus in Cap. final. num. 9. de consuetudine , et in Cap. Quod super , de majorit. et obed. num. 1. Felinus ibid. num. 2. Antonius de Butrio in Cap. 1. num. 3. de translat. Episc. Rem , uti hactenùs consuevimus , congruis exponemus exemplis.*

III. Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 1. de reform.* decrevit : *Ei , cui ascensus ad sacros Ordines à suo Prælato , ex quacumque causa , etiam ob occultum crimen , quomodolibet , etiam extrajudicialiter , fuerit interdictus , aut qui à suis Ordinibus , seu gradibus , vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus ; nulla , contra ipsius Prælati voluntatem , concessa licentia de se promoveri faciendo , aut ad priores Ordines , gradus , et dignitates , sive honores , restitutio suffragetur.* Ex quibus verbis colligitur , posse Episcopum ob occultum crimen , etiam extrajudicialiter cognitum , non solùm Clericis prohibere ascensum ad superiores Ordines , sed etiam à suscepti jam Ordinis ministerio eosdem interdicere : quamvis enim in secunda decreti parte , ubi de suspensione est sermo , non iterentur illa verba : *etiam ob occultum crimen , quomodolibet , etiam extrajudicialiter :* constans nihilominùs , et perpetua Sacræ Congregationis Concilii sententia fuit , ob continuationem sermonis , censeri repetita , eaque utrumque casum complecti. Ab Episcopo siquidem Aleriensi interrogata : *An verba illa : ob occultum crimen , quomodolibet , etiam extrajudicialiter : expressa dumtaxat in prima parte periodi , censeantur repetita in se-*

cunda parte; adeo ut inde colligi valeat, Prælatum nedum posse ob occultum crimen extrajudicialiter interdicere suo subdito ascensum ad Ordines, sed etidem ob occultum crimen posse etiam extrajudicialiter illum suspendere ab Ordinibus jam susceptis: Sacra Congregatio die 24. Novembris 1657. re sedulo examinata, censuit, non recedendum ab antiquis declarationibus, super hoc eodem dubio pluries datis; ac proinde affirmativè respondit, lib. 21. decretor. pag. 134. Et cohærenter ad hanc responsionem eadem Sacra Congregatio die 16. Decembris 1730. sustineri dixit suspensionem à Divinis, ab Episcopo Capritano ex informata tantùm conscientia duobus Sacerdotibus inflictam: uti videre est in Thesaur. Resolut. tom. 5. pag. 81. idemque responsum dedit in causa Oritana, seu Tarentina, 20. Augusti 1735. ejusd. Thesaur. tom. 7. pag. 115.

IV. Adeo porrò verum est, posse Episcopum, virtute prædicti decreti, ex causa sibi nota Clericum interdicere tam sacrorum exercitio, quàm ascensu ad altioris Ordinis gradum, ut neque teneatur *causam suspensionis, seu delictum manifestare ipsi reo, sed tantùm Sedi Apostolicæ, si suspensus ad eam recursum habuerit*: quod totidem verbis à Sacra Congregatione responsum legimus Episcopo Vercellensi die 21. Martii 1643. *lib. 17. decretor pag. 170. et seq.* Atque universim loquendo, Episcopum renuentem alicui Ordines conferre, nullo jure obstringi ad manifestandam causam, cur eum repellat, neque ei, qui repulsus est, ullam competere appellationem, sed tantùm permitti adire Sedem apostolicam, eique suas querelas exponere, eadem Sacra Congregatio disertè declaravit, cùm ad Cardinalem Antonium Barberinum, Archiepiscopum Remensem, Apostolica Limina visitantem, atque hac ipsa de re Sacræ Congregationis sententiam sciscitantem, die 21. Aprilis 1668. in hunc modum respondit: *Cùm*

nullus ordinari debeat, quem Episcopus suæ Ecclesiæ utilem, aut necessarium non judicaverit, Congregatio non semel declaravit, ab hujusmodi judicio nullam dari appellationem, sed recursum dumtaxat ad Sedem Apostolicam, quæ, juxta ipsius Congregationis sententiam, per Gregorium XIII. fel. record. approbatam, quotiescumque Ordinarius recusaverit quemcumque ordinare, Metropolitanano, aut viciniore Episcopo committit, ut ab eodem Ordinario prius requirat causam recusationis, quo legitimam non allegante, licet illi eundem recusatum ordinare. Itaque, si qui ex diæcesanis Episcoporum Eminentiæ Vestræ provincialium Sedem Apostolicam adiverint, juxta prænarratam formulam, eorum querimoniis consulatur; cui formulæ ut unum in præsens addatur, censuerunt expedire EE. PP. videlicet, ut Metropolitanus, aut vicinior Episcopus, antequam commissas sibi partes exequi aggrediantur, paternè curent, ut illi denuò apud suos Episcopos per tres vices suppliciter petant: lib. 16. litterar. visitationis sacrorum Liminum pag. 401.

V. Ex hoc verò, quòd suspensus ab Episcopo ob occultam causam, quam tamen Episcopus sibi notam asserit, appellare nequeat ad Superiorem, necessario consequitur, quòd, si nihilominùs appellationem interponere, ejusque obtentu in Altari ministrare, seu quovis modo suum Ordinem solemniter exercere præsumat, statim incidat in irregularitatem. Quidquid enim in contrarium senserint nonnulli Doctores, ita expressè definivit Sacra Congregatio Concilii in Sagonen. 21. Junii 1625. lib. 24. Positionum pag. 1. ubi hæc adnotantur: Episcopus Sagonensis ex facultate sibi attributa decretq Concilii cap. 1. sess. 14. ex causis sibi notis suspendit Parochum ab exercitio Curæ: sed ille appellavit, et præcepto Episcopi contempto, celebravit, et curam exercuit. Quæritur, an à dicta suspensione detur

appellatio ; ita ut Parochus , non obstante appellatione interpositâ , per exercitium Curæ effectus fuerit irregularis. Sacra Congregatio Concilii censuit , ab hujusmodi suspensione non dari appellationem , et Parochum , qui Sacramenta ùt suprâ ministravit , irregularitatem contraxisse.

VI. Sed , quamquam hæc verissima sint , attamen reprehensibilis foret Episcopus , si in sua Synodo declararet , se deinceps , ex privata tantùm scientia , pœnâ suspensionis à Divinis animadversurum in Clericos , quos graviter deliquisse compererit , quamvis eorum delictum non possit in foro externo concludenter probari , aut illud non expediat in aliorum notitiam deducere : ejusmodi siquidem Constitutio quamdam redoleret ambitionem , atque potestatis ostentationem ; ipseque Episcopus traduceretur veluti in superbiam elatus , quasi vellet tantum in suum Clerum sibi dominatum adstruere , qui in exosam degeneret tyrannidem.

VII. Idem porrò dicendum esset in hoc altero casu. Jubet Sacra Tridentina Synodus *sess. 23. cap. 3. de reform.* Episcopum , qui sacras Ordinationes per semetipsum habere nequiverit , subditos suos non aliter , quàm jam probatos et examinatos , ad alium Episcopum ordinandos dimittere. Itaque , ex communi et recepta sententia , minimè tenetur Episcopus , ad quem directæ sunt litteræ dimissoriæ , super hujusmodi ordinandorum idoneitate examen instituere , aut de sufficientia tituli , ad quem ordinantur , inquirere : ùt videre est apud Fagnanum *in Cap. Cùm secundum , num. 52. de præbend. et dignitat.* Nullâ tamen lege prohibetur , si velit , eorum merita prudenter expendere , et novo etiam examini eosdem subicere ; juxta celebrem resolutionem Sacræ Congregationis , ejusdem Concilii Interpretis , editam in causa *Nullus* 16. Ja-

nuarii 1595. quæ legitur *lib. 7. decretor. pag. 80. à tergo*, ubi ad propositum dubium : *An Episcopus ordinans alienos subditos seculares cum dimissoriis proprii Episcopi asserentis, eos examinatos fuisse, et idoneos repertos, teneatur hujusmodi attestationi deferre, vel etiam possit eosdem ordinandos examinare* : responsum prodiit : *Posse Episcopum ordinantem, si voluerit, attestationi proprii Episcopi deferre, sed non teneri.* Et concordat alia ejusdem Congregationis resolutio super dubio Ordinationis edita die 17. Januarii 1693. quæ extat *lib. 43. decretor. pag. 71.* Hoc tamen locum non habet quoad Episcopum auxiliarem, seu suffraganeum, cui ad supplendas Episcopi diœcesani vices assumpto, et deputato, eorum committuntur Ordinationes, qui ab ipso diœcesis Ordinario Præsule examinati, et probati fuerunt. Episcopus namque auxiliaris jus non habet novum de illis experimentum capiendi; sed, si aliqua justa causa ipsum retrahat, ne aliquem, licet ab Ordinario probatum, sacris initiandum existimet, poterit dumtaxat, ac etiam aliquando debet ab illius Ordinatione abstinere : quemadmodum ab eadem Congregatione Concilii decretum fuit, dum nos illius Secretarii officium gerebamus, in causa *Elboren. dubiorum*, proposita die 2. Augusti, et definita die 22. ejusdem mensis anno 1721. cujus expositio legitur *in Thesaur. Resolut. tom. 2. pag. 65. et pag. 69.* At Episcopus alterius diœcesis Ordinarius, ut suprâ diximus, regulariter loquendo, potest eos, qui cum proprii Episcopi dimissoriis ad Ordines à se suscipiendos accedunt, quantumvis ab ipso dimittente examinatos et approbatos ad examen revocare. Verumtamen, ob causam in præcedenti paragrapho allatam, minimè commendandus esset, si quis in ipsa Synodo declarandum profitendumque censeret, propositum sibi esse, omnes alienos subditos, ad sacram Ordinationem.

nationem apud se accedentes , examinare , quantumvis à proprio Ordinario approbatos ejusque testimonio quoad hoc in litteris dimissoriis munitos.

VIII. Nihil magis tritum , quàm legem quamlibet humanam etiam canonicam , posse contrariâ consuetudine , quæ sit rationabilis , et legitimè præscripta , abrogari , juxta textum *in Cap. final. de consuetudine* : et nihilominùs , si alicubi reapse evenerit , ut contra aliquam Juris communis , vel Apostolicæ Sedis sanctionem prævaluerit consuetudo , quam oporteat tolerare , non propterea fas erit Episcopo in sua Synodo Constitutionem edere eidem consuetudini conformem , et canonicis adversantem institutis : etenim , sicuti optimè ratiocinatur Barbosa *cit. allegat. 93. num. 29.* quòd consuetudo prævaleat contra legem Superioris , id oritur ex ipsomet Superioris consensu , qui eam , etiam suæ legi obviantem , cùm rationabilis , et diuturna est , statuit tolerandam *in cit. Cap. final. de consuetud.* unde fit , ut ejusdem Superioris auctoritati , et jurisdictioni nihil per illam censeatur detractum : at , si inferior consuetudini , Superioris legi contrariæ , suo peculiari statuto vires adjicere velit , videbitur profectò auctoritatem sibi arrogare delendi legem Superioris ; quod in nullo rerum eventu esse eidem permissum , paulò ante præmonuimus. Quid autem in prædictis circumstantiis , antiquæ scilicet consuetudinis à lege dissonantis , sit ab Episcopo agendum , exemplo suo indigitavit S. Carolus Borromæus.

IX. Celebris est Constitutio Pauli II. *in Extravag. Ambitosæ , de reb. Eccles. non alienan. inter comm.* quâ rerum ad Ecclesias pertinentium alienationes sine beneplacito Apostolico fieri prohibentur ; et factæ , irritæ decernuntur. Cùm autem nonnulla sint loca , in quibus hæc Constitutio non est moribus recepta , disputatur inter Doctores , an ea nihilo-

minùs suas ibidem habeat vires; affirmantibus plerisque, aliis negantibus, ceteris verò distinguentibus inter alienationis contractùs firmitatem, et pœnas contrahentibus ab eadem inflictas: ajunt quippe, alienationem sustineri nequaquam posse, quia beneplacitum Apostolicum requiritur, tamquam ejusdem forma, sine qua actus, ubicumque gestus fuerit, subsistere nequit: contrahentes verò in locis, ubi prædicta Constitutio recepta non est, non obtento Sedis Apostolicæ consensu, à censuris aliisve pœnis absolvunt, in eadem statutis, quæ videri possunt apud Quarantam *in compendio Bullarum verb. Alienatio num. 48.* Thomam del Bene *de immunit. Eccl. cap. 17. dub. 22.* Hurtadum *de congrua tom. 1. lib. 1. resolut. 2. §. 3.* Corradum *in praxi dispensationum lib. 9. cap. 1.* Donatum *Rer. Regular. tom. 1. tract. 14. quæst. 3.* Pacion. *de locat. cap. 14. §. 1. per tot.*

X. Jam verò in diœcesi Mediolanensi, quo tempore ei præerat S. Carolus Borromæus, mos invaluerat alienandi bona Ecclesiarum, inconsultâ Apostolicâ Sede. Re tamen discussâ in quadam Congregatione Theologorum, et Canonistarum, singulis hebdomadis haberi consueta, coram Vicario Generali, cujus erat dijudicare, an alienatio esset cessura in evidentem Ecclesiæ utilitatem, consideravit ex una parte sanctissimus Archipræsul Carolus, neque improbari, neque facilè evelli posse hanc suæ diœcesis consuetudinem, quæ vetustissima erat, altasque in ea egerat radices; at ex alia absonum eidem videbatur, Mediolani non receptam asserere Paulinam Constitutionem, quam Pius IV. et S. Pius V. paulò antè confirmaverant, atque ubique jusserant custodiri. In hoc rerum statu, quamvis in suis Synodis omnia singulatim, atque accuratè digesserit, quæ ad rectam conducerent suæ diœcesis administrationem, nihil de hac materia censuit deliberandum, sed per

Abbatem Spetianum, suum in Urbe negotiorum gestorem, Sedem Apostolicam consuluit, ejusque sententiam poposcit: cùmque audivisset, summum Pontificem exoptare, ut Paulina Constitutio in diœcesis Mediolanensis mores induceretur, supremi Pastoris voluntati statim obsequens, die ultimâ Aprilis 1584. catalogum promulgavit censurarum, et criminum, à quibus absolvendi facultas per sacros Canones, Concilia, et Constitutiones Apostolicas, est simplici Confessario adempta, ubi inter ceteras censuras hanc etiam recensuit *num.48. Act. Eccl. Mediol. part. 6. pag. 993. Qui bona Ecclesiastica alienant, et alienata recipiunt absque Sedis Apostolicæ auctoritate. Paulus II. in Extravag. Ambitosæ*: quâ quidem ratione significavit, quæ in hac Extravaganti statuta sunt, etiam Mediolani esse religiosè servanda.

XI. Epistolæ S. Caroli ad Spetianum, ejusdemque Spetiani ad S. Carolum responsa retulit sæpiùs à nobis laudatus Altovitus in expositione causæ *Mediolanen. de reb. Eccles. non alienand.* Sacræ Congregationis Concilii examini subjectæ die 14. Martii 1682. quibus addidit epistolam ab eadem Sacra Congregatione mense Novembris 1655. datam ad Dominicum Littam, Archiepiscopum Mediolanensem, et postea S. R. E. Cardinalem, quâ eidem injunctum est, ut Paulinæ Constitutionis observationem urgeret: ex quibus omnibus intulit Altovitus, Extravagantem *Ambitosæ* jamdudum in diœcesi Mediolanensi receptam. Altoviti sententiæ adhæsit Sacra Congregatio, quæ præfatâ die 14. Martii 1682. allegatum decretum anni 1655. renovavit, eique omninò parendum rescripsit. Quare Bonacina, Auctor Mediolanensis, *Oper. moral. tom. 1. tit. de alienat. bonor. Ecclesiasticor. disp. 2. punct. 5. proposit. unic.* sine ulla hæsitacione asseruit, Pauli II. sanctionem vigere in diœcesi Mediolanensi, etiã quoad censuras, aliasque pœnas, solâ exceptâ privatione Beneficii ante sententiam,

quam, licet in eadem Extravaganti inducatur, credit non esse Mediolani receptam.

XII. Quod à S. Carolo in hoc gravi negotio gestum est, normam præbet Episcopis, ad quam in simili eventu se debeant conformare. Quamvis itaque in sua Diœcesi invaluisse deprehendant antiquam consuetudinem, sacris canonibus, atque Apostolicis Constitutionibus contrariam, caveant, ne illam Synodali Constitutione robovent, et fulciant; sed, priusquam aut eam divellere, aut confirmare aggrediantur, Sedis Apostolicæ sensum exquirant, ejusque responsum expectent.

XIII. Ita in re haud absimili se gessit Episcopus Liparitanus. In antiquis canonibus potestas datur Episcopo, novum monasterium in sua Diœcesi construere volenti, donandi eidem quinquagesimam partem reddituum Ecclesiæ suæ: *In Ecclesiam verò, quæ monasticis non informabitur institutis, aut quam pro suis magnificare voluerit sepulturis, conferre permittitur centesimam partem censûs Ecclesiæ, cui præsidet: uti habetur in can. 5. Concilii Toletani IX. anni 655. relato à Gratiano in Can. Bonæ, 12. quæst. 2. Toletanum canonem nonnihil limitavit Innocentius III. in Cap. Apostolicæ, de donationibus, ubi statuit, non solùm non posse Episcopum è suæ Ecclesiæ proventibus plus donare, quàm ei sit à præfato canone concessum, sed neque permissam ibidem reddituum summam, aut etiam minorem, è sua Ecclesia distrahere, alterique elargiri, si id in grave cedat suæ Ecclesiæ detrimentum: Hoc semper est observandum, quòd unus Episcopus, vel alius, non solùm non debet amplius, sed nec tantum, nec minus, cum gravi Ecclesiæ suæ detrimento conferre: sive simul, et semel id facere velit, sive pluries, et successivè, eisdem, vel diversis Ecclesiis conferendo.* Inspectâ hujusmodi canonum permissione, sibi licere putabat memoratus

Episcopus Liparitanus, aliquam partem suæ mensæ reddituum distrahere, atque in perpetuum elargiri Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, ad augendas distributiones quotidianas, quibus allicerentur Canonici ad continuum servitium impendendum Ecclesiæ; nullum quippe grave detrimentum, per eam reddituum distractionem, suæ, aliàs locupleti mensæ inferri judicabat: at nihilominus sibi obsistere dubitavit cum præfatam Constitutionem Pauli II. tum juramentum in suâ consecratione præstitum, juxta formam præscriptam in Pontificali, quæ sic sonat: *Possessiones verò ad mensam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo, nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice: et, si ad aliquam alienationem devenero, pœnas in quadam super hoc edita Constitutione contentas eo ipso incurrere volo: cujus quidem juramenti virtute, Episcopos omni se abdicare potestate quidquam alienandi, etiam in casibus sibi aliàs à Jure permissis, docent Navarrus in tract. de alien. rer. Eccles. num. 11. et seq. Layman Theolog. moral. lib. 3. tract. 4. cap. 10. num. 9. Passerin. de stat. homin. tom. 1. quæst. 185. art. 7. num. 306. Pirhing in 3. Decretal. tit. 13. sect. 3. §. 7. num. 57. In hac itaque dubietate noluit ipse Judicis partes assumere, suoque judicio quæstionem dirimere; sed quæsivit à Sacra Congregatione Concilii: *An absque Sedis Apostolicæ beneplacito potuerit, aut possit applicare in perpetuum Capitulo Ecclesiæ Cathedralis dictam ratam, scutorum videlicet 876. reddituum mensæ Episcopalis in causam distributionum: et Sacra Congregatio die 5. Martii 1689. respondit: Negativè.**

CAPUT NONUM.

De dubitatione aliquando orta , an , et quando liceat Episcopo , in sua præsertim Synodo , præfinire quantitatem reddituum patrimonii , aut beneficii , ad cujus titulum quis possit ad sacros Ordines promoveri.

ALIUD nunc adducendum superest exemplum , respiciens *titulum* sacræ Ordinationis : quod ut ritè exponatur , atque ad propositum referatur , nonnulla sunt præmittenda. Nemo ex Clero seculari sacris Ordinibus initiari potest , nisi priùs legitimè constet , eum Beneficium Ecclesiasticum , quod sibi ad victum honestè sufficiat , pacificè possidere..... Patrimonium verò , vel Pensionem obtinentes , ordinari non poterunt , nisi quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate , vel commoditate Ecclesiarum suarum : quemadmodum totidem verbis sancitum est à Concilio Tridentino *sess. 21. cap. 2. de reform.* Ut huic decreto morem gererent Episcopi , ferè omnes in suis Synodis certam præscripserunt quantitatem reddituum , qui in ea Diœcesi censerentur sufficientes ad honestam sustentationem Clerici : id quippe non potuit à Tridentino determinari , cùm à regionum pendeat varietate : curarunt præterea obviare fraudibus , quæ nimium frequenter ab iis committuntur , qui ad titulum Patrimonii promoveri petunt ; quibus etiam aditum occludere studuit Sacra Congregatio Concilii pluribus sanctionibus , et decretis , quæ nos retulimus *in nostra Instit. 26.* Et , quoniam majus fraudis periculum , quod in Patrimonii constitutione timetur , est , ne illud fictum sit , aut à quodam tertio assignatum cum pacto , inter se et Clericum inito , ut hic ad sacros Ordines promotus , si aliunde acquirat , unde honestè

victitare queat, bona sibi in Patrimonium assignata, eorumque usumfructum domino restituat, et relinquat; propterea Sacra Congregatio, ad hanc fraudem longiùs propellendam, sæpiùs definivit, non solum non licere Clerico Patrimonium distrahere, ad cuius titulum est ordinatus, sed neque cum aliis bonis cujuscumque generis, sine Episcopi licentia, illud permutare: quod ex pluribus constat decretis *in cit. Instit.* allegatis, quibus alia hìc subnectimus, nimirum in *Terracinen.* 20. Julii 1619. *lib.* 12. *decretor.* pag. 17. et die 16. Novembris 1686. *lib.* 36. *decret.* pag. 449. ubi hæc leguntur: *Quæritur, an verba illa Concilii in cap. 2. sess. 21.: Atque deinceps alienari, etc.: intelligenda sint, ut, postquam ordinatus adeptus fuerit, unde vivere possit, requiratur etiam licentia Episcopi? Sacra Congregatio censuit, requiri licentiam, quamvis ordinatus sit adeptus: quod quidem responsum Sacra Congregatio dandum voluit ad similem quæstionem die 12. Julii 1687. hisce verbis propositam: An bonis ad commodam sustentationem postea quæsitis, vel Beneficio sufficienti adepto, statim Patrimonium evanescat; vel potius requiratur expressa subrogatio bonorum, seu Beneficii assecuti, ab Episcopo facienda loco Patrimonii: quâ subrogatione expressè non factâ, Patrimonium adhuc vigeat, nec expi- ret, prædictâ clausulâ non obstante.*

II. Hæc obiter. Ad titulum verò Beneficii quod speciatim attinet, Innocentius XII. in celebri Constitutione *Speculatores*, tom. 9. *Bull.* pag. 375. sancivit, neminem posse, ad titulum Beneficii in aliena diœcesi obtenti, ab istius Episcopo Ordinibus initiari, nisi Beneficium tot ei annuos redditus subministret, qui, detractis oneribus, ad congruam ejusdem sustentationem sufficiant. Excitatâ deinde controversiâ, an sufficientia esset præfinienda ad normam taxæ Synodalis vigentis in diœcesi domi-

cilii , an potiùs in ea diœcesi , ubi situm est Beneficium ; Sacra Congregatio , ut eam dirimeret , hanc adhibuit distinctionem : aut Beneficium continuam exposcit et perpetuam residentiam ; aut ejusmodi obligationis vinculo Beneficium non obstringit : si secundum , sufficientia erit desumenda à taxa Synodali , præfinita in loco , ubi Beneficiarius domicilium habet : si primum , à taxa præscripta in diœcesi , in qua Beneficium possidet : sicuti colligitur ex responsis datis in *Alatrina* , die 9. Julii 1701. *lib. 51. decretor. pag. 393. à terg.* in *Ariminen. Ordinationis* 10. Januarii 1708. *lib. 55. decretor. pag. 23. in Romana , seu S. Agathæ Gothorum* 27. Maji 1713. *lib. 63. decretor. pag. 219. à tergo.* Huic eidem distinctioni adhæsit , eamque supremâ suâ auctoritate corroboravit Innocentius XIII. in sua Constitutione incipiente *Apostolici ministerii* , inquiens §. 7. *Cùm etiam , juxta memoratam Innocentii XII. Prædecessoris Constitutionem , ratione , ac titulo Beneficii in aliena diœcesi obtenti , non aliter liceat Ordines ab Episcopo ejusdem diœcesis suscipere , quàm si Beneficium prædictum sit ejus redditus , ut ad congruam vitæ sustentationem , detractis oneribus , per se sufficiat ; declaramus , sufficientiam hujusmodi præfinitam esse , non juxta taxam Synodalem , sive morem , pro promovendis ad sacros Ordines vigentem in loco prædicti Beneficii , nisi tamen illud continuam , et præcisam residentiam requirat , sed juxta taxam , vel , eâ deficiente , juxta morem in alio loco domicilii vigentem.*

III. Hisce decretis , facilè alicui persuasum erit , omnes diremptas quæstiones , sacræ Ordinationis titulum respicientes. Verùm non ita se res habuit : etenim , cùm Beneficio , ad cujus titulum quis promoveri exposcit , plerumque annexum sit onus celebrandi plures Missas , alia supererat enodanda difficultas ; num scilicet ad definiendum , an Beneficiario

tot ex Beneficio obveniant redditus, quot juxta taxam Synodalem, vel regionis consuetudinem, reputantur sufficientes ad vitam honestè traducendam, detrahenda sint onera Missarum, quibus Beneficium prægravatur; an potiùs soli sint æstimandi Beneficii fructus, nullâ habitâ ratione adjecti oneris Missarum.

IV. Non una erat hac de re Doctorum sententia. Opinabantur plerique, onera Missarum esse detrahenda, cùm liberum est Beneficiario illis vel per se, vel per alium satisfacere; secus verò, cùm Missas per se ipsum celebrare tenetur: siquidem in primo casu, si in morbum incidat, quo à celebrando præpediatur, debet alteri Sacerdoti consuetam eleëmodynâ elargiri, ut Missas faciat: ac proinde, si morbus diuturnus sit, periculum erit, ne Beneficiarius ad extremam redigatur mendicitatem, cui sacri canones, ac præcipuè Tridentinum obviare voluerunt, cùm titulum sive Patrimonii, sive Beneficii in Clerico seculari exegerunt, ut ad sacros Ordines valeat promoveri: ejusmodi autem periculum iidem Doctores abesse ajunt in secundo casu; qui enim tenetur Missas celebrare per se ipsum, tempore, quo ægrotat, aut alio detinetur legitimo impedimento, nullâ afficitur obligatione celebrandi per alium: quemadmodum, aliis allegatis, tradit Leander *Oper. moral. tom. 2. tract. 8. disp. 7. quæst. 19.*

V. Arbitrabantur alii, Missarum onera in neutro casu esse detrahenda: etenim, cùm eleëmodyna, quæ Sacerdoti datur, sit *quasi stipendium suæ sustentationis*, ut ait D. Thomas 2. 2. *quæst. 100. art. 2. Ad 2.* nulla ratio patitur, eam excludere à censu reddituum, qui sufficientem sustentationem Sacerdoti suppeditant. Neque in contrarium facit, quòd tempore infirmitatis Sacerdos, cui liberum est celebrare per alium, huic teneatur elargiri stipem,

ad suū ceteroquin alimoniam , necessariam ; hic siquidem casus infrequens est , quem jura non respiciunt : secus in constitutione Patrimonii habenda pariter esset ratio ingruentis belli , imminentis aluvionis , similisque infortunii , cui obnoxia sunt prædia in Patrimonium assignata. Ad hæc , etiã Sacerdotem , cui onus incumbat celebrandi per se ipsum , si impediatur infirmitate , quæ sit diuturna , teneri suæ obligationi satisfacere per alium , rectiùs docent Cardinalis de Lugo *de Sacram. Eucharist. disp. 11. sect. 2. num. 48. et 49.* Diana *in edit. coord. tom. 2. tract. 1. resolut. 59.* Passerin. *de stat. homin. tom. 2. quæst. 587. art. 4. num. 1120.* quorum sententiam sectata est Sacra Congregatio Concilii in *Romana celebrationis Missarum. 4. Junii 1689.* atque in *alia Romana 2. Octobris 1721.* ac proinde nullum , quantum attinet ad rem præsentem , videtur ponendum discrimen inter eum , qui tenetur Missas per se ipsum celebrare , ac alterum , cui potestas est celebrandi per alium.

VI. In hac opinionum varietate satiùs duxerunt aliquot Episcopi Sacræ Congregationis Concilii sententiam efflagitare : et nos , qui eidem eramus à secretis , ut Patres unico intuitu omnia inspicerent , quæ ad materiam pertinerent , quod semper consuevimus , cùm difficilior occurreret examinandus causæ articulus , diligentem exaravimus Dissertationem , quæ extat *tom. 2. Thesaur. Resolut. pag. 214.* ubi cujuslibet ex diversis , quas retulimus , Auctorum sententiis præcipua expendimus rationum momenta. Actum fuit de hac quæstione die 8. Augusti 1722. iterùmque die 24. Aprilis 1723. ac tandem die 17. Julii ejusdem anni decisum , rem esse relinquendam conscientiæ , et arbitrio Ordinariorum , qui , spectatis locorum , et personarum conditionibus , vel in particularibus eventibus statuunt , vel etiam in Synodo per modum legis decernant , an

onera Missarum sint, aut non sint detrahenda è re-
ditibus Beneficii, è quibus ordinandus suam ho-
nestam sustentationem est percepturus.

VII. Quamobrem, absque periculo obviandi Juri
communi, et Sacro Concilio Tridentino, tutò poterit
Episcopus in sua Synodo non solùm præfinire quan-
tatem proventuum, qui censeantur sufficientes ad
alimoniam subministrandam Clerico, suam incolenti
Diœcesim, sed etiam statuere et determinare, num
inter ejusmodi proventus sit numeranda, an potiùs
detrahenda stipes respondens numero Missarum, ad
quas celebrandas Clericus sive per se, sive per alium
adigitur lege sibi indictâ à fundatore Beneficii, quod
possidet.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

De ceteris ad Diœcesanam Synodum pertinentibus.

Ut quæcumque ad hoc argumentum pertinent, exe-
quamur, nonnulla supersunt adnotanda, quæ aut
in fine Synodi, aut, Synodo jam absolutâ, fieri
solent: et, quæ exinde oriuntur, difficultates re-
stant breviter enucleandæ.

CAPUT PRIMUM.

*De verbo Placet, quo Synodales Constitutiones solent alicubi
ab adstantibus approbari.*

IN pluribus diœcesibus usus invaluit, ut, lectis
Synodalibus Constitutionibus, omnium, qui Synodo
adsunt, exquiratur consensus, per verbum *Placet*,
à singulis exhibendus. Huic verò consuetudini ad-
stipulatur Pontificale Romanum, quod agens de or-

dine ad Synodum, ait: *Post hæc leguntur Constitutiones, si quæ sint, per Synodum approbandæ: ex quo colligi videtur, consensum saltem majoris partis eorum, qui Synodo intersunt, necessarium esse, ut Constitutiones per Episcopum editæ robur obtineant, et efficaciam, parendique obligationem in universam inducant diœcesim, juxta ea, quæ de sensu, et vi verbi Placet, leguntur in comment. nov. ad Concilium Eliberitanum tom. 1. Collectionis Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre pag. 327. Equidem Joannes Petrus Gibert in suo Corpore Juris Canonici tom. 1. part. 1. tit. 18. satis prolixam concinnavit Dissertationem de auctoritate Presbyterorum in Synodo Diœcesana, ubi pluribus suadere conatur, eosdem ad Synodum vocatos habere votum decisivum; additque, quòd si hoc illis abjudicetur, consultivum saltem debeat omninò iisdem attribui.*

II. Verùm, rem aliter se habere, fateri compellitur, qui declinare velit errorem Aërii, à Calvino renovatum. Aërius, Presbyter Arianus, quarto Ecclesiæ seculo, cùm Episcopatum, quem ambiverat, non fuisset assecutus, ut se ipsum solaretur, docuit, nihil planè discriminis intercedere inter Episcopum, et Presbyterum; sicut refert S. Epiphanius *hæres. 75.* Extinctam Aërii hæresim, inclinante seculo XIV. excitavit Joannes Wiclefus, à quo eandem hausit Calvinus, qui *Instit. cap. 8. num. 52.* asserit, Episcopum nullum habere in Presbyteros dominatum, sed eas tantùm partes, *quas habet Consul in Senatu, ut referat de negotiis, sententias roget.... et, quod communi consilio decretum fuerit, exequatur.* At Ecclesiæ Catholicæ firmissimum dogma est, Episcopos esse superiores Presbyteris non solùm potestate Ordinis, sed etiam jurisdictionis. Hanc veritatem, contra Calvinum, definivit Tridentinum *sess. 23. de Sacram. Ord. can. 6.* eandemque iterùm impetitam à Calvini assecla Salmasio, sub larvato nomine Wal-

lonis Messalini, strenuè propugnavit Petavius tribus *de Ecclesiastica Hierarchia* libris; idemque contra Blondellum, ejusdem sectæ Calvinianæ ministrum, præstitit Natalis Alexander *dissert. 44. in Histor. Eccles. secul. IV.*

III. Ex eo porrò, quòd Episcopi sint superiores Presbyteris potestate jurisdictionis, necessariò consequitur, posse ab illis leges ferri, quibus Presbyteri, etiam inviti et reluctantes, cogantur obtemperare: ùt enim optimè ajebat Gerson *de potest. Eccles. considerat. 4. tom. 2. Oper. part. 1. pag. 230. Potestas Ecclesiastica jurisdictionis in foro exteriori est potestas Ecclesiastica coercitiva, quæ valet exerceri in alterum, etiam invitum, ad dirigendum subditos in finem beatitudinis œternæ.... Propriè verò dicitur jurisdictio facultas, seu potestas propinqua dicendi vel sententiandi jus in alterum, etiam invitum.* Hanc eamdem potestatem Episcopis asseruerunt omnes antiqui Patres. Etenim S. Justinus *apolog. 1. ad Imperatorem num. 67.* rationem reddens disciplinæ, quam Christiani ab Apostolis acceperant, singularem Præpositum, supra Fideles constitutum, commemorat, cui reliqui subderentur, atque obedirent. Et Dionysius Corinthiorum Episcopus, qui circa annum Domini 160. vivebat, scribens ad Pinytum, Gnosiorum Episcopum, apud Eusebium *lib. 4. Hist. cap. 23.* agnovit profectò in Episcopo auctoritatem suos Clericos obstringendi legibus, et præceptis; cùm Pinytum admonuerit, *ne grave onus castitatis Fratrum cervicibus tamquam necessarium imponat, sed ejus, quæ in plerisque hominibus inest, infirmitatis rationem habeat.* Idem fatetur S. Irenæus *lib. 4. adversus hæreses cap. 26. num. 2.* inquiens: *Quapropter eis, qui in Ecclesia sunt, Presbyteris obaudire oportet his, qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successione charisma veritatis certum, secundùm Placitum Patris, acceperunt.* Et magis

apertè Cyprianus *epist.* 27. *ad Lapsos* : *Inde à Christo Domino per temporum , et successionum vices , Episcoporum Ordinatio , et Ecclesiæ ratio decurrit , ut Ecclesia super Episcopos constitutatur , et omnis actus Ecclesiæ per eosdem Præpositos gubernetur.* Hieronymus verò , quem frustrà Blondellus in suas partes trahere tentavit , quamvis nonnullis in locis , præsertim *in comment. cap. 1. epist. ad Titum* , et *epist.* 85. *ad Evagrium* , subobscurè loquatur , alibi tamen mentem suam clariùs explicans , Catholicum dogma tuetur : etenim *epist.* 52. *olim 2. ad Nepotianum num. 7. tom. 1. Oper. col. 260.* ait : *Esto subjectus Pontifici tuo , et quasi animæ parentem suscipe* : et *epist.* 41. *olim 54. ad Marcellam num. 3. col. 187.* hoc inter Catholicos , et Montanistas ponit discrimen : *Apud nos Apostolorum locum Episcopi tenent : apud eos Episcopus tertius est* : in Dialogo verò adversùm Luciferianos adeo manifestè totam potestatem jurisdictionis in unius diœcesis Episcopo reponendam putavit , ut secus unitatem Ecclesiæ consistere non posse affirmaverit *num. 9. tom. 2. Oper. col. 182. Ecclesiæ salus in summi Sacerdotis dignitate pendet : cui si non exors quædam , et ab omnibus eminens detur potestas , tot in Ecclesiis efficiuntur schismata , quot Sacerdotes.* Missa facimus alia quamplurima cùm ejusdem Hieronymi , tum S. Ignatii Martyris , Tertulliani , Clementis Alexandrini , Origenis , aliorumque Patrum in eandem rem luculenta testimonia , quæ videri possunt apud laudatos Petavium , Natalem Alexandrum , Bellarminum *lib. 1. de Clericis cap. 14.* et Josephum Binghamum *Orig. Eccl. tom. 1. lib. 2. cap. 1. §. 2.* qui quidem Auctor , licèt heterodoxus , nihilominùs hac in re à Catholicis non dissentit.

IV. Non idcirco tamen negamus , consuevisse , imò et quandoque in rebus gravioris momenti debuisse etiam Episcopos , priusquam quidquam decerne-

rent, inferiorum Presbyterorum consilium, et sententiam exquirere, ut tali pacto majus pondus, majoremque auctoritatem suis decretis conciliarent. Ita quippe cautum legimus *can. 35. al. 27. inter Apostolicos*, ex versione Dionysii Exigui: *Episcopos gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, et nihil ampliùs præter ejus conscientiam gerant, quàm illa sola singuli, quæ parochiæ propriæ, et villis, quæ sub ea sunt, competunt. Sed nec ille, præter omnium conscientiam, faciat aliquid. Sic enim unanimitas erit, et glorificabitur Deus per Christum in Spiritu Sancto.* Concilium verò Carthaginiense IV. *cap. 22. tom. 1. Collectionis Harduini col. 980.* præcepit, *ut Episcopus sine Concilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita ut civium conniventiam, et testimonium quærat: et cap. 23. ut Episcopus nullius causam audiat absque præsentia Clericorum suorum.* Quamobrem Auctor *Constit. Apost. lib. 2. cap. 28.* Presbyteros appellavit *consiliarios Episcopi*; et Hieronymus *lib. 2. in cap. 3. Isaïæ vers. 3. tom. 4. Oper. col. 51.* *Et nos, inquit, habemus in Ecclesia Senatum nostrum, cætum Presbyterorum*: quem quidem Sacerdotum Senatum Origenes *in Matthæum* comparat Senatui in qualibet civitate constituto, à quo civitatis negotia administrantur. Quamvis porrò istius Senatûs caput et princeps esset Episcopus, cujus solius sententia ceterorum placito præponderaret; attamen Cyprianus ab ipso sui Episcopatûs exordio hanc sibimetipsi legem indixerat, nihil ut aggredere rei, quæ suæ Ecclesiæ gubernationem respiceret, sine ejusdem Senatûs consilio, nec sine totius plebis consensu: quod ipsemet testatur *epist. 5. ad Presbyteros, et Diaconos* scribens: *Ad id verò, quod scripserunt mihi Compresbyteri nostri, Donatus, et Fortunatus, Novatus, et Gordius, solus rescribere nihil potui,*

quandò à primordio Episcopatus mei statuerim , nihil sine consilio vestro , et sine consensu plebis , meâ privatim sententiâ gerere. Videri potest de hoc argumento Alteserra in Vindiciis Ecclesiasticæ Jurisdictionis lib. 11. cap. 12.

V. Verùm , cùm postea in qualibet Diœcesi nimum auctus fuerit Sacerdotum numerus , quos proinde difficilè foret Episcopo , quoties sibi opus esset , in unum convocare , atque in consilium adhibere ; inde factum est ut soli Canonici Ecclesiæ Cathedralis , quos jam ferè ubique recepta Crodogangi institutio , seu communis vitæ ratio , arctiori vinculo , veluti membra cum capite , Episcopo devinciebat , fuerint in ejusdem consiliarios adsciti : quemadmodum observat Mabillon. *tom. 2. Annal. Benedict. ad annum 837.* ac prosequitur Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. discipl. part. 1. lib. 3. cap. 9. et seq.* Et profectò ambigi non potest , quin etiam hodie jure Decretalium , Canonici Ecclesiæ Cathedralis sint consiliarii nati Episcoporum ; adeo ut non liceat Episcopo aliquod gravis momenti negotium aggredi , et deliberare , inconsulto Capitulo. *Novit tuæ discretionis prudentia* (inquit Alexander III. *in Cap. Novit. de his quæ fiunt à Prælat.* scribens ad Patriarcham Hierosolymitanum) *qualiter tu , et Fratres tui unum corpus sitis ; ita quòd tu caput , et illi membra esse probantur : unde non decet , te , omissis membris , aliorum consilio in Ecclesiæ tuæ negotiis uti : et in seq. cap. Quanto , ad eundem : Fraternitati tuæ mandamus , quatenùs in concessionibus , et confirmationibus , et aliis Ecclesiæ tuæ negotiis , Fratres tuos requiras , et cum eorum consilio , vel sanioris partis , eadem peragas , et pertractes ; et , quæ statuenda sunt , statuas , et errata corrigas , et evellenda dissipas , et evellas.*

VI. Sed , licèt Episcopus teneatur sui Capituli consilium exquirere , non propterea tamen tenetur

illud sequi , nisi in casibus à Jure expressis. Latum siquidem intercedit discrimen inter consilium , et consensum : ubi enim jura Capituli consensum exposcunt , illud facere cogitur Episcopus , quod major pars Canonicorum faciendum concluderit ; ubi verò solùm exigunt Capituli consilium , suû obligationi faciet satis , si Canonicos consulat , quin deinde ullâ adigatur lege ad eorundem amplectendam sententiam , quod colligitur *ex Cap. Cùm olim* , 7. *de arbitr.* et *Cap. 1. de Capell. Monac.* traditque cum communi Gonzalez *in Cap. Cùm in veteri* , 52. *de elect. num. 4.* Nec proinde frustraneum erit reputandum Canonicorum consilium : etsi enim Episcopus non teneatur illud sequi , consulentium tamen rationibus instruitur , atque edocetur , ne inconsideratè , et præcipitanter agat : uti ad rem ponderant Sylvester *verb. Consilium* , et Engel *ad tit. de his quæ fiunt à Prælat. num. 1.* quæ etiam causa est , cur Romanus Pontifex non soleat ardua negotia sine Fratrum suorum , id est S. R. E. Cardinalium , consilio decernere , quamquam sciat , supremæ suæ potestatis exercitium ab eorundem assensu nequaquam pendere : quod scitè adnotarunt Glossa *in Cap. Fundamenta* , *verb. Contingeret* , *de elect. in 6.* Hieronymus Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. gloss. 46. n. 62.* et Menoch. *præsumpt. 34. num. 24. lib. 6.*

VII. Sicuti porrò Cardinales , quia sunt Assessores , Collaterales , et Coadjutores Papæ , uti eos vocat S. Bernardus *lib. 4. de considerat. ad Eugenium* , ideo , cùm à Papa in consilium adhibentur , tenentur , quid coram Deo sentiunt , ingenuè aperire : *Cùm per ipsum Romanum Pontificem* (verba sunt Nicolai III. *in cit. cap. Fundamenta* , *de elect. in 6.*) *in quibuscumque negotiis contingeret eorum peti consilia* , *in consulendo per omnia liberi* , *eidem Romano Pontifici in omnibus* , *quæ pro tempore imminent* , liberè

consulant, et assistant: nec possunt, sine culpa, consilium suum reticere, aut ambiguis verbis obductum proferre, etiamsi prævideant, illud ab aliis Cardinalibus, atque ab ipso Pontifice respuendum; quod rectè tradunt Joannes Hieronymus Albanus de Cardinalatu quæst. 10. et Hieronymus Platus de Cardinalis dignitate, et officio cap. 28. ita Cathedralium Ecclesiarum Canonici ab Episcopo requisiti, debent mentem suam eâ, quâ utique decet, modestiâ, sed pari animi sinceritate manifestare, etiamsi de rebus consulantur, in quibus sciunt liberum esse Episcopo ab eorundem Canonicorum consilio deviare.

VIII. Quænam autem sint res, de quibus Episcopus deliberare nequit sine consensu Capituli, et quænam illæ, quas decernere valet, audito dumtaxat Capituli consilio, fusè explicant Doctores *ad cit. tit. de his quæ fiunt à Prælat. nec præsentis instituti est eas singulatim recensere. Unum tamen animadvertimus, multum scilicet hac in re deferendum esse locorum consuetudini, quâ induci potest, ut Episcopus solutus sit ab obligatione, quâ ceteroquin, spectato Jure communi, teneretur, requirendi sui Capituli consensum, aut etiam consilium; quod apertè colligitur ex cap. Ea noscitur, de his quæ fiunt à Prælat. et ex cap. Non est, de consuetudine, in 6. docentque Stephanus Gratianus *discept. forens. cap. 100. num. ult. Zerola in prax. Episc. part. 1. verb. Capitulum num. 8. Barbosa de Canonicis cap. 42. num. 19. Fermosinus de potest. Capituli Sede vac. tract. 2. quæst. 1. num. 4.**

IX. Jam verò, ut hæc, quæ præmisimus, ad rem nostram accommodemus, cùm hodie cujuslibet particularis Ecclesiæ Senatus, non ex omnibus dioceseos Sacerdotibus, sicut olim, sed ex solis constituatur Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, necesse utique non est, ut Episcopus novas Constitutiones

in Synodo promulgaturus, totius Cleri sententiam efflagitet, sed satis est, si sui Capituli consilium exposcat, etsi illud sequi non teneatur, nisi in ipsis Constitutionibus aliquid decernatur de re, putà de Ecclesia parochiali, alicui Collegio aut monasterio perpetuò unienda; ad quam Jura majoris partis Capitularium exigunt consensum. Quin imò ab ea ipsa obligatione petendi Capituli consilium solutus erit Episcopus, qui per legitimè præscriptam consuetudinem jus sibi acquisierit novas leges condendi, et publicandi, inconsulto Capitulo: quod reapse contigisse in diœcesi Gerundensi, testatur Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 20.* et, siquidem contrariorum eadem est disciplina, obstringeretur Episcopus non solùm consilium, sed etiam sui Capituli consensum expetere, ubi idem Capitulum id juris ex antiqua consuetudine sibi vindicasset. Constant hæc omnia ex pluribus Sacræ Congregationis Concilii, quæ subnectimus, responsis.

X. In causa *Urgellen.* anno 1581. *lib. 3. decretor. pag. 32.* quæsitum fuit: *An, stante Concilii Tridentini cap. 2. sess. 24., Constitutiones editæ, aut quæ in Synodalibus, Constitutionibus de cetero fient, de consensu Capituli fieri debeant; an verò Episcopus per se facere Constitutiones, et publicare eas possit: et Sacra Congregatio respondit: Episcopum in Synodo Diœcesana per se Constitutiones facere posse, absque consensu, et approbatione Cleri; requirendum tamen consilium Capituli, licèt id non teneatur sequi Episcopus, præterquam in casibus à Jure expressis.*

XI. In causa *Burgen.* 5. Julii 1627 *lib. 13. decretor. pag. 267.* eadem interrogata: *An Archiepiscopus Burgen. in decernendo, et statuendo ea, quæ sibi benè visa fuerint opportuna, in Synodo Diœcesano, teneatur sequi consilium sui Capituli: re-*

spondit : *Archiepiscopum teneri requirere consilium Capituli , non autem illud sequi , circumscriptâ consuetudine immemorabili , vel aliâs legitimè præscriptâ , necnon alio legitimo , et sufficienti titulo , super quibus Capitulum poterit particulariter audiri.*

XII. Apud Episcopum Sarnellum *in suis epistolis Ecclesiasticis lib. 2. epistolâ 20. pag. 49. extat epistola ab eadem Sacra Congregatione data ad Patriarcham Venetiarum die 27. Aprilis 1592. in qua hæc habentur : Sacra Congregatio , per libellum Amplitudinis tuæ nomine porrectum consulta , respondit , eandem Amplitudinem tuam in Synodo Diæcesana facere posse Constitutiones absque consensu , et approbatione Cleri ; debere tamen requirere consilium Capituli , licèt illud non teneatur sequi , nisi in casibus à Jure expressis , non obstante quòd ex forma Romani Pontificalis in celebranda Diæcesana Synodo expressè habeatur , ut Constitutiones in Synodo publicandæ , à Patribus per verbum Placet , confirmantur.*

XIII. Alia ejusdem Sacræ Congregationis epistola ad Episcopum Oriolanum data 17. Maji 1599. refertur à Cardinali de Aguirre *tom. 4. Concil. Hispan. pag. 748. cujus verba sunt : Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum , sæpiùs consulta , respondit , licere Episcopo , ad eumque pertinere cogere Synodum Diæcesanam absque consensu , et consilio Capituli. In ea autem Constitutiones eundem Episcopum edere , et promulgare posse , absque consensu , et approbatione Cleri ; debere tamen requirere consilium Capituli , tametsi illud sequi non teneatur , præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis.*

XIV. Capitulum Hispalense adversùs Archiepiscopum , qui Diæcesanam Synodum absque suo consensu coëgerat , ad Sacram Congregationem Concilii provocavit , ejusque examini hæc , inter cetera ,

dubia subjecit : *Primò , an ipse Archiepiscopus sine consensu dicti Capituli possit indicere , et convocare Diœcesanam Synodum . Secundò , an ipse Archiepiscopus sine consensu dicti Capituli possit in Diœcesana Synodo condere Statuta , et Constitutiones de rebus gravibus , et arduis... Quartò , an sit necessarius assensus Clericorum Synodo interessentium , ita ut major pars , contradicendo , possit omnium , seu alterius Constitutionis exitum retardare . Et Sacra Congregatio die 26. Novembris 1689. respondit : Ad primum Affirmativè . Ad secundum Affirmativè ; debere tamen Archiepiscopum requirere consilium Capituli , licèt illud non teneatur sequi , præterquam in quibusdam casibus à Jure expressis . Ad quartum Negativè . Videri poterunt de hac re disserentes Bottus in tract. de Synodo 3. part. num. 137. et seq. Cardinalis de Luca de jurisdict. disc. 56. de Aste Archiepiscopus Hydruntinus in *Methodo sacræ Visitationis part. 5. §. 2. num. 6. et 7.* et Synodicon Ecclesiæ Beneventanæ in *Append. ad Concilium Provinciale III. pag. 26. et 27.**

XV. Posito autem , quòd Episcopus , priusquam Synodales Constitutiones promulget , sui Capituli consilium exposcere debeat , quo meliùs , et maturiùs suam Capitulares sententiam pandant , decet profectò , ut illas , ante Synodum , singulis Canonicis expendendas tradat , omnibusque deinde in unum congregatis , quid de iisdem sentiant , requirat , et audiat . Postquam verò Capitulum suum protulit judicium , in Episcopi arbitrio erit aut illi acquiescere , aut in suo proposito persistere , prout magis expedire judicaverit : uti enim optimè ajebant Patres Concilii Provincialis Rotomagensis anni 1581. *tit. de Episc. et Capit. num. 28. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1225.* non caput membris , sed membra capiti obsequi , atque obtemperare debent : *Declarat hæc Sancta Synodus , præcipuam in ipsis*

Ecclesiis auctoritatem, et rerum gerendarum potestatem ad Episcopos pertinere, eosque consilio, et operâ Capitulorum, et Dignitatum juvari debere, ut membrorum capiti cohærentium, et obsequentium.

XVI. Quòd si Episcopus, inconsulto Capitulo, novas Constitutiones ediderit, atque in Synodo promulgaverit, illæ profectò. utpote deficientes à norma à jure præscripta, firmitate carebunt; quamvis, si justæ, et rationabiles deprehendantur, sanari queant à Sacra Congregatione Concilii: quod aliquando factum, testatur Cardinalis Petra *in Comment. ad Constit. 1. Benedicti XII. sect. unic. num. 17. tom. 4. pag. 124.*

CAPUT SECUNDUM.

De Synodi subscriptione.

QUONIAM in Diœcesana Synodo nullus est, præter Episcopum, qui jurisdictionem habeat, et potestatem ferendi leges, quod ex hactenùs dictis planè liquet, docentque Bellarminus *lib. 1. de Conciliis cap. 4.* et Suarez *lib. 6. de legib. cap. 15. num. 8.* manifestè exinde conficitur, solius Episcopi, alteriusve, qui ejus loco Synodo præsit, esse, Synodales Constitutiones suâ firmare subscriptione: sicuti optimè monuit Scarfanton. *in not. ad Ceccoper. tom. 2. lib. 4. tit. 3. in animadvers. num. 17.* Sed, quamquam hæc res compertissima sit, nec jure possit in quæstionem adduci; nihilominùs Canonici Ecclesiæ Metropolitanæ Hispalensis acriter olim dimicaverunt pro astruendo sibi jure subscribendi unà cum Archiepiscopo Synodalia decreta. Verùm, cùm causa delata fuerit ad Sacram Congregationem Concilii, hæc parvi faciens, quòd Altovitus, Sacræ Congregationis Secretarius, in suo consultivo suffragio, quod penes nos extat, testatus fuerat, aliquas ni-

mirùm à se repertas Diœcesanas Synodos Hispalenses, quibus Canonici post Archiepiscopum subscripserant, contra eosdem pronunciavit: ad dubium quippe hisce verbis propositum: *An Capitulum, seu Canonici ab illo deputandi ad interessendum celebrationi Synodi, debeant unà cum Archiepiscopo subscribere Synodo Diœcesanæ: die 26. Novembris 1689. respondit Negativè.*

II. Neque Canonicis suffragatur exemplum Concilii Generalis, cui etsi Romanus Pontifex vel per se, vel per suos præsit Legatos, omnes subscribunt Episcopi: siquidem Episcopi in Concilio Generali summo Pontifici assident, non tamquam meri consilarii, verùm etiam tamquam Judices; uti ostendunt Cardinalis Turrecremata *Summ. Eccl. lib. 3. cap. 63. et 64.* Melchior Canus *de Locis Theol. lib. 5. cap. 5. quæst. 2.* et Bellarminus *cit. lib. 1. de Conciliis cap. 18.* Canonici autem ad Diœcesanam Synodum vocantur tamquam meri Episcopi consilarii, non verò ut Judicis partes ibidem assumant: quapropter non debent Synodo subscribere, ne videantur sibi usurpare censoriam, et judiciariam potestatem, quam ex subscriptione inferri, animadvertit laudatus Canus *Loc. Theolog. lib. 5. cap. 5. pag. 154. Patavin. edit. ann. 1714.* inquit: *Consilarii, qui non sunt simul Judices, non solent iudicio, sententiæque subscribere. At in synodali sententia, loquitur de Concilio Generali, non Pontificis solùm, sed ceterorum Episcoporum subscriptiones adponuntur. Sunt igitur sine dubio Judices.*

III. Ex eo porrò, quòd Episcopi in Concilio Generali sint veri Judices, cave, ne inferas, teneri Romanum Pontificem in ferenda sententia majorem partem Judicum sequi, eorumque doctrinam approbare: etenim, uti ratiocinatur idem Melchior Canus, quamvis omnes Episcopi sint veri Judices, supremum tamen iudicium est à Christo Domino,

suo in terris Vicario commissum, eidemque munus demandatum, quotquot in errorem deflexerint, sive pauciores, sive plures numero fuerint, ad veram Fidem revocandi; juxta illud, quod Petro dixit Christus *Luc. 22. Rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua: et tu aliquando conversus, non unum, et item alterum, sed sive paucos, sive multos confirma fratres tuos.* Quocirca Damasus Papa scribens ad Episcopos per Illyricum constitutos, numerum Concilii Ariminensis contemnendum dixit, eò quòd illi non accesserit Romani Pontificis sententia, atque prævalenti multitudini unum Vincentium Capuanum, aliosque paucos opposuit Episcopos, qui contra Concilii judicium steterunt: *Neque enim, ait, præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimino congregatum; quando constat, neque Romanum Episcopum, cujus ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium, qui tantis annis Episcopatum inviolabiliter custodivit, neque alios talibus præbuisse consensum: apud Petrum Coustant Epist. Roman. Pontific. tom. 1. col. 486.* Hanc supremam Romani Pontificis supra ceteros Episcopos prærogativam agnovit OEcumenica Synodus Florentina, cui solus Eugenius IV. qui eidem per se præfuerat, subscripsit definiens: *Ego Eugenius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, ita definiens subscripsi: ceteri verò, licèt Pontifici astiterint tamquam Conjudices, in Pontificis tamen reverentiam se abstinerunt à verbo definiens, solùmque dixerunt: Ego N. Episcopus subscripsi: cùm ceteroquin in aliis Conciliis, quibus summus Pontifex per suos præfuit Legatos, ac præsertim in Tridentino, quilibet subscripserit definiens, exceptis Procuratoribus absentium, qui ad suffragium decisivum non fuerunt admissi: quod alibi fuit à nobis adnotatum. Plura, quæ ad rem faciunt, legi poterunt apud Gravinam de causa efficiente Conciliorum, tom.*

8. *Biblioth. Maxim. Pont. pag. 895. et Perrimezzium tom. 1. Dissert. Eccles. diss. 5. pag. 162. et seq.*

IV. Quia verò etiam in Concilio Provinciali Episcopi suffraganei adsunt tamquam Judices, ita ut eorumdem, aut majoris partis eorum sententia prævaleat sententiæ Metropolitanæ, quod colligitur *ex Can. Archiepisc., 9. quæst. 3. docentque Turrecremata in Can. Per singulas, ead. caus. et quæst. ac Fagnanus in Cap. Sicut olim, num. 104. de accusat.* propterea ejusdem Synodi decreta omnes subscribunt. Quem morem retentum vidimus etiam à Concilio Provinciali Romano anni 1725. cui, præter summum Pontificem Benedictum XIII. qui illi præfuerat, tamquam Romanæ provinciæ Metropolitanus, omnes subscripserunt, quotquot intervenerant, Cardinales, Episcopi, et Procuratores absentium. Et, siquidem, quod à majori parte conclusum est, jam habet vim legis, totam obligantis provinciam; etiam illi, qui ceteroquin dissenserunt, coguntur aliorum acquiescere judicio, ac Synodalia Statuta acceptare, suâque corroborare subscriptione: quamquam iis, qui se gravatos sentiunt, suppetat remedium appellationis ad Sedem Apostolicam. Ita rectè definitum fuit à Concilio Provinciali Narbonensi anni 1609. *cap. 29. in fin. tom. 11. Collectionis Harduini col. 32. Quo absoluto, et factis acclamationibus, decretis ejus manu propriâ tam Episcopi, quàm Procuratores subscribant, licet in omnibus nomine proprio non consenserint: judicia enim sanioris et majoris partis prævalent, et, quod conclusum fuerit à pluribus, censetur approbatum. Quâ non obstante subscriptione, si in aliquibus quis se gravatum senserit, viam Juris per appellationem ad summum Pontificem, Provincialis Concilii Judicem, ei patere declaramus. Quòd si quis adeo pertinaciter suæ adhæserit opinioni, ut majoris partis sententiæ cedere recusaverit, eum aut è consessu expelli, aut ana-*

themate percelli, jusserunt Patres Concilii Toletani VIII. anni 653. cap. 11. tom. 3. Collectionis Harduini col. 965. agentes : *Cùm verò quælibet sancta Synodus agitur, aut pacificè inter Pontifices quippiam definitur; si pauciores per nescientiam, vel contentionem fortè dissentiant, aut commoniti plurimorum sententiæ cedant, aut ab eorum cætu cum dedecore confusionis abscedant, aut excommunicationis annuæ sententiam luant.*

V. Quod verò attinet ad Presbyteros, Provinciali Synodo quandoque præsentibus, non unam semper fuisse comperimus in re, quam versamus, Ecclesiæ disciplinam : ad plures quippe ex Provincialibus Synodis Presbyteros unà cum Episcopis fuisse vocatos, eorundemque Acta subscripsisse, constat tum ex Concilio Arelatensi I. habito anno 314. cui plures Presbyteros, quin imò et Diaconos, atque etiam Exorcistas subscriptos legimus in ejusdem Actis editis à Sirmondo; tum ex Concilio Romano I. sub Symmacho anni 499. cui sexaginta octo Presbyteros, et septem Diaconos subscriptos invenimus; tum denique, ut alia plurima prætermittamus, ex alio Concilio Romano sub Gregorio II. anni 721. ubi Episcopi, Presbyteri, et Diaconi, sub hac formula, Decretis ab ipsis omnibus communi nomine promulgatis subscripserunt : *Opportunus gratiâ Dei Episcopus Ecclesiæ Maturanensis huic Constituto à nobis promulgato subscripsi. Sisinnius S. R. E. tituli S. Sixti Presbyter huic Constituto à nobis promulgato subscripsi. Muscus humilis Diaconus Sanctæ Sedis Apostolicæ huic Constituto à nobis promulgato subscripsi* : tom. 2. Collectionis Harduini col. 962. et tom. 3. col. 1866. et seq. Verùm, quamquam olim fuerit in potestate Episcoporum, Presbyteros, atque interdum etiam Diaconos, ad Concilium Provinciale cum jure suffragii admittere; postea tamen suffragium decisivum concessum fuisse solis Abbatibus,

habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem, eruitur ex Concilio Londoniensi anni 1075. in quo cautum fuit, *ne quis in Concilio loquatur, præter licentiam à Metropolitano concessam, exceptis Episcopis, et Abbatibus*, qui pariter ejusdem Concilii Statuta subscripserunt: tom. 6. ejusdem Collectionis part. 1. col. 1558. Nec mirum est, Abbates fuisse hæc prærogativâ donatos, cùm iidem, sive ex privilegio sive ex consuetudine, jus etiam acquisierint interveniendi Conciliis OEcumenicis: quod profectò jam ante Concilium Constantiense contigisse, asseruit Cardinalis Cameracensis in schedula eidem Concilio oblata, apud Emmanuëlem à Schelstrate, inquit: *Item sciendum est, quòd, quando in Conciliis Generalibus soli Episcopi habebant vocem definitivam, hoc fuit, quia habebant administrationem populi.... postea additi fuere Abbates eadem de causa, et quia habebant administrationem subditorum*. Quamobrem iidem, atque ob eandem rationem, jurisdictionis scilicet, quam exercent in subditos, Ordinum quoque Regularium Superiores Generales subscripserunt decretis Concilii Florentini, et Tridentini.

VI. Alii verò Presbyteri, nullâ fruente jurisdictione quasi Episcopali, à Provincialibus Conciliis sunt exclusi, exceptis dumtaxat Canonicis Ecclesiarum Cathedralium, qui sunt ad illa invitandi, ut vel per se, vel per suos intersint nuntios, seu Procuratores; uti habet textus in *Cap. Etsi membra, de his quæ fiunt à Prælati sine consensu Capituli*, ubi Innocentius III. ait: *Provinciæ Senonensis Capitula Cathedralium Ecclesiarum ad nos querimoniam transmiserunt, quòd Archiepiscopus Senonensis, et ejus Suffraganei, Procuratores eorum, nuper ad Provinciale Concilium convocatos, ad tractatum eorum admittere noluerunt. Visum fuit nobis, et Fratribus nostris, ut Capitula ipsa ad hujusmodi Concilia de-*

beant invitari , et eorum nuntii ad tractatum admitti , maximè super illis , quæ ipsa Capitula contingere dignoscuntur. Non tamen præfatos Canonicos, eorumve Procuratores aliam habere vocem , nisi merè consultivam , Juris communis vestigia sectantes disertè declararunt Patres Concilii Provincialis Burdigalensis , anni 1583. *cap. 34. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1379.* ubi agentes de Concilio Provinciali , edixêre : *Capitula Cathedralium Ecclesiarum speciatim ad Synodum invitentur ; eisque liceat delegare ex suis Capitulis Canonicos , qui Synodo intersint , ac eorum mandata referant. Sciant autem , se in Synodo tantùm consulendi , non autem decernendi , potestatem habere.* Cùmque in alio Concilio Burdigalensi , celebrato anno 1624. Procurator Capituli Santonensis contendisset , *omnes Procuratores Capitulorum in Concilio , in rebus Conciliariis de dirigendis vocem decisivam habere ;* communi Patrum sententiâ jussus est suam opinionem , tamquam erroneam , atque Ecclesiæ praxi et Romani Pontificis decretis contrariam , retractare : simulque statutum , ne quis deinceps eamdem tenere , docere , et propugnare auderet : *Sacro approbante Concilio , decretis ultimi Concilii Provincialis Burdigalensis inhærentes , opinionem quorundam , qui ausi sunt asserere , præter Episcopos , quosdam etiam alios habere vocem decisivam in Concilio Provinciali , ut erroneam judicamus : quibuscumque deinceps eamdem proponere , in concionibus agitare , docere , et tenere prohibentes : tom. 11. Collectionis Harduini col. 132.*

VII. Non solùm autem Canonici Ecclesiarum Cathedralium, eorumve Procuratores auctoritatem non habent quidquam decernendi in Concilio Provinciali , sed poterunt etiam è Congregationibus , quæ sessionibus præmitti solent , excludi , cùm à Patribus de re aliqua est in illis pertractandum , quam

propalare nequeant sine violatione juramenti, aut obedientiæ debitæ Superiori, vel alia subest justa causa eos non admittendi, quemadmodum docent Fagnanus *in cit. Cap. Etsi membra*, num. 14. et Pirhing *ad eundem tit. §. 3. num. 19.* Ex quibus concludimus, unam eandemque esse conditionem Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium in Synodis tam Provincialibus, quàm Diœcesanis: etenim tam ad istas, quàm ad illas sunt vocandi; in utrisque votum habent merè consultivum; et neutrius decreta subscribunt.

CAPUT TERTIUM.

De Synodaliū decretorum revisione et approbatione.

CUM in Provincialibus Conciliis quæ antiquioribus Ecclesiæ seculis cogebantur, recens subortæ hæreses interdum damnarentur, et gliscentes per provinciam errores sollicitâ curâ præfocarentur; inde factum est, ut eorundem Acta per Synodalem epistolam ad Romanum transmitterentur Pontificem, ut, accedente primæ Sedis, et Jesu Christi in terris Vicarii approbatione, quod in illis particularibus Episcoporum cœtibus fuerat deliberatum, tamquam Fidei dogma ab omnibus reciperetur orthodoxis, unaque esset ubique omnium Fides. Hujus disciplinæ testimonium perhibent Patres Concilii Carthaginensis, et Milevitani, ejusdem anni 416. qui post proscriptos Pelagii, et Cælestii errores, quod à se gestum fuerat, Innocentio I. totius Ecclesiæ principatum tenenti, significarunt, rogantes, ut Apostolicæ suæ auctoritatis fulcimentum, et robur Conciliaribus statutis adjiceret. *Hoc itaque gestum* (scripserunt Patres Carthaginenses, tom. 1. Collectionis Harduini col. 1214.) *Domine Frater, sanctæ charitati tuæ intimandum duximus, ut statutis nostræ me-*

diocritatis etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur auctoritas. Et Patres Milevitani ibid. col. 1221. Quia te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potius ad culpam negligentiae valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia sunt suggerenda, tacuerimus. Innocentius verò litteris ad eosdem datis, eos hoc nomine plurimum commendat, quòd scilicet exquirentes primæ Sedis oraculum, eorumque, quæ à se gesta fuerant, confirmationem ab eadem petentes, sanctissimis Ecclesiæ legibus obtemperaverint, et prisca calcaverint instituta Patrum, qui non humanâ, ait ad Episcopos Carthagine congregatos, sed divinâ decrevere sententiâ, ut, quidquid quamvis de disjunctis, remotisque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis notitiam perveniret: ut totâ hujus auctoritate, justa quæ fuerit, pronuntiatio firmaretur; indeque sumerent ceteræ Ecclesiæ (velut de natali suo fonte aquæ cunctæ procederent, et per diversas totius mundi regiones puri latices capitis incorrupti manarent) quid præcipere, quos abluere, quos veluti cæno inmundabili sordidatos, mundis dignâ corporibus undâ vitaret: et ad Patres Milevitanos: Diligenter ergo, et congruè Apostolici consulitis honoris arcana (honoris, inquam, illius, quem, præter illa quæ sunt extrinsecus, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum) super anxiiis rebus, quæ sit tenenda sententia: antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe mecum nostis esse servatam... Præsertim quoties Fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes Fratres, et Coëpiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est sui nominis, et honoris auctorem, referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio, quod per totum Mundum possit Ecclesiis omnibus in commune prodesse: apud Petrum Coustant Epist. Roman. Pontific. tom. 1. col. 889. et

896. Eamdem confirmationem à Zosymo Papa petiisse alia duo Africana Concilia , contra Pelagianos pariter coacta , testatur mox citandus Prosper *in libro contra Collatorem* , et constat ex ejusdem Zosymi epistola , quam ex ms. codice Vaticano profert Baronius *ad ann. 417. num. 19. et seq.* Similiter Cæsarius Arelatensis Episcopus confirmationem secundæ Synodi Arausicanæ postulavit à Felice Papa , eoque præmortuo , impetravit à Bonifacio II. quod narratur *in Vita ejusdem Cæsarii lib. 1. sub fin.* apud Mabillonium *in secul. I. Benedictin. pag. 646. Venet. edit.* et colligitur ex epistola Bonifacii *tom. 2. Collectionis Harduini col. 1109.*

II. Ab Apostolica verò confirmatione Provinciale Concilium mutuari infallibilem auctoritatem , ita ut in Fide errare nequeat , rectè docent Melchior Canus *de Loc. Theolog. lib. 5. cap. 4. conclus. 5.* Bellarminus *lib. 2. de Conciliis cap. 5.* pluribusque argumentis ostendit Thomassinus *dissert. 9. in Concilia Carthaginense , et Milevitanum.* Enimverò , nisi res ita se haberet , ajunt Canus et Bellarminus , non possent dici , irreformabili Ecclesiæ judicio , proscripti errores Helvidii , Pelagii , et Priscilliani : quorum primus damnatus est à Concilio Telensi , confirmato à Siricio ; alter à præfatis Conciliis Africanis , confirmatis ab Innocentio , et Zosymo ; tertius à Concilio Toletano , confirmato à Leone Magno : quæ quidem Concilia fuère tantùm Provincialia. Accedit , quòd Augustinus , et Prosper rem contra Pelagium omninò confectam sunt arbitrati , postquam Africanorum Antistitum synodalis sententia , in eundem prolata , ab Apostolica Sede fuit approbata. Augustinus quippe *serm. 131. olim. 2. de verb. Apost. num. 10. tom. 5. Oper. col. 645.* inquit : *Jam de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam : inde etiam rescripta venerunt. Causa finita est , utinam aliquando finiatur error.*

Et rursùm lib. 2. *Oper. imperfect. contra Julian. num. 103. tom. 10. Oper. col. 993. Quid adhuc quæris examen, quod jam factum est apud Apostolicam Sedem? Quod denique jam factum est in Episcopali judicio Palæstino... Damnata ergo hæresis ab Episcopis non adhuc examinanda, sed coercenda est à potestatibus Christianis. Prosper autem contra Collat. cap. 21. aliàs 41. Tunc istorum machinæ fractæ sunt... quando beatæ memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit: quando Pelagium ad proferendam in se, suosque sententiam, Palæstinarum Episcoporum Synodus coartavit: quando Africanorum Conciliorum decretis beatæ recordationis Papa Zosymus sententiæ suæ robur adnexuit, et ad impiorum detruncationem gladio Petri dexterâ omnium armavit Antistitum. Quare non immeritò laudatus Thomassinus loc. cit. num. 1. ait: Provinciales Synodos ab Apostolica Sede confirmandas esse, et, ubi confirmatæ fuerint, tunc in auctoritatis summum columen eas recipi, nec posse ab eis, citra hæreseos discrimen, provocari.*

III. Hæc de Provincialibus Synodis, in quibus hæreses damnabantur, et, quid Fide tenendum esset, decernebatur. Hodie verò, etsi plerumque in ejusmodi Synodis Fidei causæ non pertractentur, sed sola condantur decreta disciplinam respicientia, ut tamen antiquæ consuetudinis aliquod remaneret vestigium, ea, antequam promulgentur, transmitti jussit Sixtus V. ad Sacram Congregationem Concilii; non quidem ut postea confirmationem reportent à Sede Apostolica, sed ut corrigatur, si quid fortasse in iisdem aut nimis rigidum, aut minùs rationi congruum deprehendatur: *Provincialium verò* (alloquitur Pontifex Sacram Congregationem Concilii suâ *Constit. 117. tom. 4. Bullar. part. 4. pag. 396.*) *ubivis terrarum illæ celebrentur, decreta ad se mitti præcipiet, eaque singula expendet, et*

recognoscet : atque ita esse moribus receptum , fidem faciunt Concilia Provincialia , Valentinum anni 1565. Toletanum anni 1582. Mexicanum anni 1585. quorum decreta à Sacra Congregatione Concilii, ad quam missa fuerant examinanda, leguntur emendata in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *tom. 4.* Concilium pariter Provinciale Narbonense anni 1609. ab eadem Sacra Congregatione recognitum, et correctum, testatur Cardinalis Arigonius in epistola data 27. Novembris 1611. quæ ad ejusdem Concilii calcem refertur *tom. 11. Collectionis Harduini col. 54.* Ejusdem Congregationis judicio subjecta decreta Concilii Provincialis Salernitani, narrat Cardinalis Lancellotti in sua attestazione, exarata die 23. Augusti 1616. Et nos ipsi, cùm ejusdem Congregationis Secretarii munus gerebamus, scimus, ejus judicio fuisse suppositas sanctiones Synodi Provincialis Ruthenorum, quæ, Præsidente Hieronymo Grimaldo Archiepiscopo Edesseno, in regno Poloniæ Nuntio Apostolico, cum facultatibus Legati de latere, et postea S. R. E. Cardinali, habita fuerat anno 1720.

IV. Non semel tamen accidit, Provincialia Concilia non solùm à Sacra Congregatione Concilii recognosci, et, si opus fuerit, emendari, verùm etiam à summo Pontifice, ita petentibus Metropolitanis, à quibus sunt celebrata, per Apostolicas litteras confirmari. Etenim Gregorius XIII. per suum speciale Breve approbavit quartum, et quintum ex Conciliis Provincialibus Mediolanensibus, à S. Carolo Borromæo coactis : quod narrat Giussanus *in Vita S. Caroli lib. 6. cap. 2.* et nos suprâ memoravimus. Synodus quoque à Petro Episcopo Beritensi, Vicario Apostolico in Tunkino, celebrata in pago Diughieu provinciæ Kinam die 14. Februarii 1670. quæ Provincialis potiùs, quàm Diœcesanæ, indolem videtur præsetulisse, post ejusdem examen præmissum à Sacra Congregatione de Propaganda Fide, confit-

mata fuit à Clemente X. per Apostolicas litteras , datas 23. Decembris 1673. quæ extant inter Constitutiones Apostolicas pro Missionibus Sinarum , Tun-
kini , etc. typis Parisiensibus impressas anno 1676. *part. I. pag. 121. et seq.* Similiter à Paulo V. appro-
batum Concilium Provinciale Mechliniense anni 1607. constat ex ejusdem Brevi , quod Conciliaribus Sta-
tutis attexit Harduinus suæ Collectionis *tom. 10. col. 1969.* Apostolicâ itidem confirmatione roborata fuêre
duo Concilia Provincialia Beneventana , annis 1693. et 1698. habita à Vincentio Maria Cardinali Ursino , Archi-
episcopo Beneventano , qui postea summus Pontifex est renunciatus , assumpto nomine Benedicti XIII. quod videre est in Collectione Conciliorum Provin-
cialium Beneventanorum , edita Romæ 1724. *pag. 577. et 604.* Idemque Benedictus , cùm supremum Pontificatum teneret , nonnulla approbavit Concilia Provincialia , uti Avenionense , celebratum anno 1725. atque Ebredunense anni 1727. Et nos ipsi , postquam ad Petri Cathedram evecti fuimus , confirmavimus Synodum Provinciale , coactam in Monte Libano , per nostras Apostolicas litteras datas 1. Septembris 1741. et evulgatas unâ cum Actis Consistorii semipublici , habiti 13. Julii 1744. iterùmque impressas *Bullarii nostri tom. 1. pag. 74. et seq. et tom. 2. in Appendice pag. 35. et seq.*

V. Quibus positis , posset quis dubitare , an prædicta Provincialia Concilia ab Apostolica confirma-
tione vires accipiant universam obligandi Ecclesiam , perinde ac si essent Constitutiones Pontificiæ ; juxta illud Justiniani effatum *in leg. 1. Cod. de vet. Jur. enucl. Omnia nostra facimus , quibus auctoritatem nostram impertimur.* Sed hanc difficultatem diluunt Suarez *lib. 4. de legib. cap. 6. num. 10.* et Fagnanus *in cap. Canonum statuta , num. 13. de Constitut.* oportunè monentes , confirmationem robur quidem adjicere actui confirmato , sed nequaquam illum ex-

tendere, nisi aliter superior expresserit, sicuti arg. leg. *Aurelius, etc. ff. de liberat. legat.* docet Baldus in leg. 1. in fin. Cod. Si advers. rem judic. ex quo concludunt, prædictorum Conciliorum decreta, quamquam à summo Pontifice approbata, nisi sint clausa in corpore Juris communis, de quibus dumtaxat loquebatur Justinianus, provinciæ limites non prætergredi: quod reapse de præfatis Conciliis Provincialibus Mediolanensibus, à Gregorio XIII. confirmatis, omnes Doctores sentire, idem Fagnanus observat.

VI. Non omnia autem, quæ hucusque de Provincialibus dicta sunt, nostris congruunt Diœcesanis Synodis: harum quippe Constitutiones statim possunt ab Episcopis publicari, quin ullâ obstringantur obligatione illas transmittendi ad Sacram Congregationem Concilii, ejusque expectandi judicium. Haud equidem ignoramus, Antonium Mariam Gratianum, Episcopum Amerinum, suam, quam sæpius laudavimus, Synodum habitam anno 1595. typisque Venetis anno 1597. impressam, inscripsisse Clementi VIII. atque in epistola nuncupatoria ita Pontificem allocutum: *Cùm igitur mihi antiquissima cura fuerit, quamquam diu, ac variè interpellata, diœcesis hujus Synodum habere, quæ habita his triginta annis non erat, in eaque omnem morum, atque Ecclesiasticarum rerum rationem maximè ex Tridentini Concilii præscriptis condere, constituereque, incessit animum cogitatio volumen ipsum decretorum, priusquam ederem meis, ad te mittendi, tibi que dicandi. Non quidem eo consilio, ut fulgorem, ac majestatem nominis tui præferens, quasi commendatiùs inde spectatiùsque prodiret, sed, cùm sancire, atque promulgare hujus generis quicquam, non ante probatum tibi, fas jusque nemini sit, ut tuo arbitrio, tuæ ditioni, quâ debeo fide, reverentiâque subjicerem. Id demùm habiturus ratum, sanctum-*

que, quod tu, cujus haud dubiè cœlesti afflatu voluntas regitur, cuique cœlestis numinis instar inest, sanciendum, comprobandumque esse censueris. Verùm hæc unicè referri debent ad Gratiani obsequium, et reverentiam erga Sedem Apostolicam, non verò ad necessitatem consulendi summum Pontificem, ejusque approbationem obtinendi: siquidem, si Jus commune spectemus, ab hoc liberam habet Episcopus facultatem ferendi, et promulgandi leges, quas opportunas duxerit ad rectam suæ diœcesis administrationem, independentem ab ulla superioris confirmatione; uti benè Suarez *cit. cap. 6. num. 9. et 10.* Si verò consideremus paulò antè indicatam Sixtinam Constitutionem, hanc solùm loqui, animadvertimus, de Synodo Provinciali, cujus Acta ante promulgationem recognoscenda statuit à Sacra Congregatione Concilii; nequaquam autem complecti deprehendimus decreta Synodi Diœcesanæ, de quibus nihil de novo decernit, sed cujuslibet Episcopi prudentiæ, atque arbitrio, cui antea permittebantur, ea relinquit. In hac sententia fuit Sacra Congregatio Concilii, quæ rogata, ut recognosceret Acta Diœcesanæ Synodi Strongolensis, die 17. Junii 1645. respondit: *Se non consuevisse revidere, et approbare, nisi Synodos Provinciales, ex Constitutione Sixti V. et quòd idcirco Episcopus uteretur jure sibi, ex Sacro Concilio, competente: lib. 17. decretor. pag. 484.* Quocirca in hac nostra commentatione falli jam diximus Cardinalem de Luca, et Van Espenium, asserentes, Diœcesanas Synodos robore, et efficaciâ carere, nisi à prædicta Sacra Congregatione approbentur.

VII. Compertum propterea nobis est, non deesse Episcopos, qui suas Constitutiones, in Synodo promulgandas, ad aliquem virum doctum, rerumque Ecclesiasticarum apprimè peritum, in Urbe commorantem, mittant; ejusque de illis consilium, et ju-

dicium exquirant: aut etiam aliquem Cardinalem, Sacræ Congregationi Concilii adscriptum, enixè rogent, ut eas legat, et corrigat; quod sæpiùs à nobis, cùm in minoribus essemus, factum reminiscimur, ut amicorum Antistitum indulgeremus petitionibus. At hæc ab Episcopis ex mera fiunt cautela, ut nimirùm sui Cleri, et populi querimoniis aditum occludant, non ex ulla, quâ tepeantur, obligatione: neque enim iidem Sacræ Congregationis judicalem sententiam, sed peculiaris personæ judicium expetunt, et consilium: Sacram quippe Congregationem non solere Diœcesanas Synodos recognoscere, nisi adversùm ejusdem decreta ab aliquo fuerit appellatum, et modò ab ipsamet accepimus, et asseruit Cardinalis Carafa, ejusdem olim Præfectus, in sua epistola anno 1586. ad quemdam Episcopum data, quæ à pluribus refertur Auctoribus, et novissimè edita est à Miglioruccio *Instit. Canonic. lib. 1. tit. 3. num. 26. pag. 33.* cujus verba sunt: *Non est in more positum apud Patres Illustrissimos, qui Tridentini Concilii decretis interpretandis præfecti sunt, Diœcesanas Synodos recognoscere, sed Provinciales tantùm emendare. Quare, ut voluntati, atque Pastoralis Amplitudinis tuæ zelo in tuæ Synodi correctione quoquo modo satis per me fieret, illud pro mea in te, et Ecclesiam tuam charitate mihi sumpsit, ut Synodum ipsam percurrerem, simulque et adnotarem, quæ notatu digna visa sunt, quemadmodum licebit in extremis ipsis Synodi pagellis, ubi nostras animadversiones adscripsimus, inspicere. Quod superest tamen, tu, Clerusque tuus in salutarium Constitutionum observationes naviter incumbite: memores, unam optimam legem esse, legem observare. Valet in Domino.*

CAPUT QUARTUM.

De Synodaliū decretorū promulgatione, et, quam in Diœcesim inducunt, obligatione.

CERTUM est, ad legis substantiam pertinere ipsius legis promulgationem, quâ ad totius communitatis notitiam devenire queat, *leg. Leges sacratissimæ, Cod. de legib. et rubr. Novell. 66.* etenim, cū lex sit regula morum, non uni, aut alteri personæ, sed toti proposita communitati, debet omnibus ita significari, ut ad omnium aures pervenire valeat; quod aliter fieri nequit, quàm per ejusdem legis promulgationem. Modus autem, quo hæc promulgatio sit facienda, non est speciatim à Jure præfinitus: quare meritò Suarez *lib. 4. de legib. cap. 15. num. 8.* asserit, leges ab Episcopis latas, sufficienter promulgari, si aut publicè legantur in Ecclesia Cathedrali, aut voce præconis in platea Civitatis adstantibus significantur, aut scriptæ affigantur in loco publico, ad hoc designato. Quin imò, si statuta Synodalia, non populum, sed solum respiciant diœcesis Clerum, aliâ non indigent publicatione, ab ea distincta, quæ fit in ipsa Synodo, cui interest præcipua pars ejusdem Cleri: siquidem Innocentius III. *in Cap. Ad hæc, de postulat. Prælat.* disjunctivè ait, legis vinculum in omnes protendi: *cū solemniter editur, aut publicè promulgatur*: nulla autem lex magis solemniter editur, eâ, quæ fit in consessu præcipuæ partis eorum, in quos fertur.

II. Factâ porro Synodaliū Constitutionum promulgatione, nullius temporis determinatum spatium interfluere necesse est, ut illæ parendi obligationem inducant; sed statim unumquemque ligent, qui earumdem notitiam quoquo modo habuerit.

Licèt enim in Jure Civili cautum sit , leges Impèriales non obligare , nisi post duos menses ab earumdem promulgatione in singulis provinciis facta , juxta textum *cit. Novell. 66. ejusque rubr.* et insuper disputetur inter Doctores , an idem locum habeat in legibus Pontificiis , pro universa Ecclesia latis ; in qua quæstione affirmativam sententiam tuentur Navarrus *manual. cap. 23. num. 44.* Sotus *lib. 1. de just. quæst. 1. art. 4.* negativam verò propugnant Suarez *lib. 3. de legib. cap. 18. et lib. 4. cap. 15.* Menoch. *de Arbitrar. cas. 185. num. 8.* alique magis communiter : omnes tamen fatentur , legem latam ab inferioribus , nisi aliud ipsemet legislator decernat , statim post promulgationem unumquemque afficere : quod tamquam certum ponunt Ostiensis *in Summ. tit. de Constit. §. Quando* , Navarrus *cit. loc. et consil. 1. num. 16. de constit.* Suarez *cit. cap. 18. num. 7.* Azor. *Instit. part. 1. lib. 3. cap. 3. quæst. 2.*

III. Neque ad declinandum Synodaliū Constitutionum vinculum prodesse potest auctoritas Gratiani , qui initio *dist. 18.* scripsit : *Episcoporum Concilia sunt invalida ad definiendum , et constituendum , non autem ad corrigendum. Sunt enim necessaria Episcoporum Concilia ad exhortationem , et correctionem , quæ , etsi non habent vim Constitutionis , habent tamen auctoritatem imponendi , et indicendi , quod aliàs statutum est , et generaliter , seu specialiter observari præceptum.* Hæc siquidem nimium inconsideratè , atque oscitanter à Gratiano prolata , observat ibidem Glossa *verb. constituendum* , inquit : *Illud non est verum , quia Episcopi bene possunt condere canones Episcopales , et Archiepiscopus Provinciales : quia quilibet populus et quælibet Ecclesia sibi potest statuere aliquod jus :* adnotavitque Cabassutius *in theor. et prax. Jur. Canon. cap. 1. in fin.* ubi Gratiani errorem redarguit. Etenim , cum Episcopi positi sint à Spiritu Sancto *regere Ecclesiam*

Dei, Act. 20. iisque collata sit potestas solvendi, et ligandi, *Matth. 18.* sive hæc sit immediatè à Christo Domino, sive à summo Pontifice, nemo, salvâ Fide, potest jurisdictionem illis abjudicare suas oves legibus obstringendi, quibus obtemperare cogantur: quod ex iis liquet, quæ *lib. 1. cap. 4. et lib. 5. cap. 4.* diximus, et latè probat Suarez *lib. 4. de legib. cap. 4.* Quocirca apud omnes Juristas principii loco est, Synodales Constitutiones facere jus particulare, ab omnibus observandum, qui in Constituentis territorio degunt: Rota *cor. Seraphino decis. 813. num. 3. decis. 14. num. 7. decis. 15. num. 6 decis. 16. num. 9. decis. 18. num. 13. lib. 14. ad ornat. Card. de Luca, et decis. 471. num. 5. part. 14. decis. 212. num. 3. part. 15. decis. 163. num. 18. part. 17. recent. decis. 123. num. 14. cor. Herrera, decis. 7. num. 19. cor. Molines*: et prosequitur Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 35. et seq.*

IV. Ex eo porrò, quòd potestas ferendi leges sit in Episcopis aut immediatè à Christo, aut à summo Pontifice, cui est à Christo immediatè collata, necessariò etiam consequitur, earum firmitatem nequaquam pendere à populi acceptatione, sed ab unìco legislatore vires sortiri, quibus unumquemque quantumvis reluctantem constringant, nisi fortè à justitia certò deficient, ex cujus defectu sint irritæ: quemadmodum benè perpendit Suarez *cit. lib. 4. de legib. cap. 16. per tot.* ubi meritò etiam animadvertit, oppositam opinionem, quam aliqui ausi sunt venditare, componi non posse cum Fide, quâ credimus, Ecclesiæ regimen fuisse à Christo commissum Romano Pontifici, in cujus sollicitudinis partem ceteri vocati sunt particularium Ecclesiarum Antistites.

V. Quòd si quis legis *subjectum*, ùt ajunt, hoc est personas inquirat, quæ Diocesanæ Synodi de-

cretis ligentur, paucis respondetur, ad eorundem observationem adigi quotquot incolunt Episcopi Diœcesim, cujuscumque sint statûs, et conditionis, nisi speciali privilegio ab ejusdem subtrahantur jurisdictione: Suarez *lib. 4. de legib. cap. 19. num. 5.* Quin imò Regulares, eorum exemptione non obstante, parere coguntur Diœcesanæ Synodi sanctionibus, in iis, quæ respiciunt curam animarum, aut Sacramentorum administrationem, juxta decretum Tridentini *sess. 25. cap. 11. de Regular.* atque Apostolicas Constitutiones, Concilii textum explicantes: decretis pariter subjiciuntur, quæ materiam concernunt; in qua subsunt jurisdictioni delegatæ Episcopi, juxta decisionem Innocentii IV. *in Cap. 1. de privileg. in 6. Salvis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse, canonica præcipiunt instituta*: quod prolixius explicuimus *lib. 9. cap. 15. num. 4. et seq.* Notat præterea idem Suarez *eod. lib. 4. cap. 20. num. 10.* aliquando, ad evitandum scandalum, et fugiendam difformitatem à ceteris diœceseos membris, teneri Regulares obtemperare Constitutionibus Synodalibus, à quibus ceteroquin, ratione suæ exemptionis, essent soluti, quamvis simul advertat, non semper illas transgredientes fieri gravis culpæ reos, sicuti ceteri, qui Episcopali juri plenè subduntur.

VI. Aliqui nihilominus Doctores, quos citant Azor. *Instit. part. 1. lib. 7. cap. 19. quæst. 2.* et Diana *part. 1. tract. 9. resolut. 36. et part. 10. tract. 11. resolut. 36.* specialem quæestionem movent de jejuniis ab Episcopo vel per Edictum, vel per Synodalem Constitutionem, toti diœcesi indictis, ad quæ religiosè servanda etiam Regulares compellunt: durum quippe, et absonum illis videtur, Regulares, austerioris vitæ genus professos, licitè posse iis diebus epulari, quibus, ceteris, inter quos versantur, est absti-

nentia præcepta. Addunt præterea, nullum, quantum ad rem attinet, posse assignari discrimen inter legem Episcopi indicentem jejunium, et legem, quâ dies aliquis festus per totam diœcesim celebrandus edicitur: huic autem posteriori obtemperare debere etiam Regulares, statuit Tridentinum *sess. 25. cap. 12. de Regul. Dies festi, quos in diœcesi sua servandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, serventur*: unde inferunt, pari ratione eosdem obstringi lege jejunii ab Episcopo latâ. Verùm Suarez *cit. loc. num. 5.* Azorius, et Diana *locis cit. Bonacina de præceptis Eccles. disp. ult. quæst. 1. punct. 6. num. 5.* la-Croix *lib. 3. part. 2. num. 1274.* Cardinalis Cozza *de jejunio part. 3. dub. 4. num. 65.* Pontas *in suo Dictionar. verb. Jejunium. cas. 16.* etiam à prædicta synodali lege Regulares liberos pronuntiant: semel enim positâ eorum exemptione ab Episcopi jurisdictione, nulla est efficax ratio, cur hoc speciali Episcopalis jurisdictionis actu ligentur; quòd enim colere teneantur dies festos ab Episcopo præscriptos, sicuti et servare interdictum ab eodem Episcopo promulgatum, id provenit ex peculiari sanctione Tridentini, quod in hisce duobus casibus Regulares supposuit jurisdictioni Ordinarii, à qua ceteroquin in omnibus aliis, non nominatim exceptis, sunt prorsus exempti. Quòd autem iidem Regulares austerioris vitæ genus elegerint, hoc probat utique, eos obligari ad jejunia, aliasque corporis macerationes, præscriptas in regulis Ordinis, cui sunt adscripti, quæque insuper à Prelato Regulari, cui subsunt, forsitan iisdem de novo indicantur; non autem probat, adigi etiam ad jejunia indicta ab Episcopo, aliove Prælate, cujus jurisdictioni, et imperio non subjacent: quin imò, quia plura sustinent onera cujuslibet Regularis instituti propria, æquum non est, ut etiam alia cogantur subire,

quæ suis diœcesanis imponit Ordinarius loci, in quo degunt.

VII. Verùm, si in aliquâ Regularium communitate, antiqua invalisset consuetudo servandi jejunia, quæ Episcopus sive in Synodo; sive extra Synodum, aliquoties indicit; nullus dubitat ad ea deinceps servanda eandem communitatem compelli posse: tunc quippe jejunandi obligatio non oritur ab Episcopi jurisdictione, sed ab ipsa consuetudine, quæ vim habet inducendi legis obligationem: quemadmodum opportunè monent omnes laudati Doctores. Similiter, non ab Episcopi præcepto, sed à jure naturali jejunare coguntur Regulares iis diebus, quos Episcopus jussit esse esuriales, si non jejunantes scandalum præbeant aliis; quod jam cum Suarez prænotavimus. Quocirca à culpa non excusamus eos Regulares, qui illis ipsis diebus, quibus tota diœcesis à vetitis cibis abstinet, ut Episcopi Edicto morem gerat, ad suam ostentandam exemptionem, se splendidè epulatos, palàm, et publicè gloriantur: hæc enim vana ostentatio non potest non afferre audientibus gravem offensionem, præsertim si jejunium fuerit ab Episcopo imperatum ex publica causa, putà ad placandum Deum, ut ingens aliquod malum, aut imminens mali periculum à Diœcesi avertat. In Synodo Diœcesana Cardinalis Capponii, Archiepiscopi Ravennatensis, habita anno 1627. titulo *de observatione dierum festorum num. 17.* habentur hæc verba: *Prædecessor noster, Petrus videlicet Cardinalis Aldobrandinus, unanimi totius Cleri acclamatione, habitoque in pleno Senatu sapientum, ac totius populi antiquæ Civitatis Ravennæ assensu, pervigilium Sancti Apollinaris Protectoris ac Patroni jejunio ab omnibus nostræ Diœcesis celebrandum in prima Synodo statuit, ac pronunciavit: et hoc ipsum in subsequentibus Synodis Archiepiscoporum confirmationem obtinuit, et jejunium prædictæ diei*

observatur in universa Diœcesi tum à secularibus, tum à Regularibus. Sanctæ memoriæ Clemens XI. ut singulis annis celebraretur memoria liberationis è periculo terræmotûs, quo Urbs Roma afflicta fuit, statuit, jejunium quotannis esse servandum pridie diei festi Purificationis Beatæ Mariæ Virginis; uti legitur in ejus vita edita Urbini anno 1727. *lib. 2. num. 36. pag. 98.* et quamvis hoc jejunium fuerit à dicto Pontifice demandatum, uti Urbis Episcopo, usque ad præsentem diem observatur à Secularibus, et Regularibus in Urbe degentibus.

VIII. Capitula itidem exempta obnoxia sunt Synodalibus Constitutionibus, quæ versantur circa reformationem morum, et disciplinæ; quod à Sacra Congregatione declaratum, testata sunt Concilia Provincialia Mechliniense, et Namurcense, relata à Van Espen *Jur. Eccles. univ. part. 1. tit. 18. cap. 4. num. 8.* intactâ in reliquis remanente eorundem Capitulorum exemptione, quæ in hoc præcipuè sita est, ut Episcopus, extra visitationem, procedere nequeat contra aliquem Canonicum sine duobus adjunctis è gremio Capituli, ad normam Tridentini *sess. 25. cap. 6. de reform.* quamvis eadem Capitula, sine adjunctis, pro suo arbitrio, visitare queat; juxta aliud ejusdem Concilii decretum *sess. 6. cap. 4. de reformat.* quæ duo decreta à nobis expensa, et invicem conciliata fuère in causa *Januen. Jurisdictionis*, de qua *tom. 2. Thesaur. Resol. pag. 192. et seq.*

IX. Difficultas de iis esse potest, qui de Episcopi Diœcesi quidem sunt, sed extra Diœcesim versantur, mox tamen ad illam redituri; de his quippe dubitatur, an absentia tempore Diœcesanis Constitutionibus obstringantur, censurisque afficiantur in earundem transgressores latis. Communiter verò respondent Doctores, particularibus loci statutis non obligari, qui extra statuentis territorium degit; juxta

apertam decisionem Bonifacii VIII. in *Cap. final. de Constitut. in 6. Statuto Episcopi*, quo in omnes, qui furtum commiserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditi ejus, furtum extra ipsius Diœcesim committentes, minimè ligari noscuntur: cùm extra territorium jus dicenti non pareatur impunè: quæ est sententia Pauli Jurisconsulti in *leg. final. ff. de jurisdict.* Aliud autem esse ajunt de præcepto, alicui ab Episcopo facto, ne ex. gr. aleis ludat, sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda: eum quippe, cui tale præceptum injunctum est, si extra Diœcesim aleis ludat, in excommunicationem incidere, iidem Doctores affirmant. Ratio discriminis est, quia lex, seu statutum, per se, et immediatè respicit territorium, seu Diœcesim, eique quasi cohæret, ac proinde non potest obstringere, qui extra territorium, seu Diœcesim existit; præceptum vero afficit immediatè personam, ejusque veluti ossibus hæret, quocumque terrarum discesserit: S. Antoninus *part. 2. tit. 6. cap. 2. §. 2.* Covar. in *Cap. Alma Mater, part. 1. §. 10. num. 3.* Suarez de *legib. lib. 3. cap. 32. num. 1. et lib. 4. cap. 19. num. 1.* Layman in *cit. Cap. final. de Constitut. in 6. num. 3.* Pirhing ad eundem *tit. de Constit. num. 55. et 59.*

X. Verùm prædicta communis assertio limitanda est in illo, qui è diœcesi egreditur solo animo declinandi Synodalis Statuti obligationem: quamvis enim nonnulli Doctores etiam hunc à Statuti vinculo solutum arbitrentur; meliùs tamen, eum, in legis fraudem discedentem, legis vinculum secum ferre, eoque constrictum manere defendunt Manuël *tom. 1. Summ. cap. 219. num. 12.* Vasquez in *3. part. quæst. 98. art. 2.* Rebell. de *oblig. just. lib. 2. quæst. 7. sect. 3. num. 16.* Layman *Theolog. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 11. num. 9.* Neque hodie fas esse videtur ab hac sententia recedere, postquam Sacra

Congregatio Concilii illegitimum pronunciauit matrimonium , non seruatâ Tridentini formâ , ab iis celebratum , qui solo animo illud clandestinè contrahendi , recesserunt è loco , ubi Tridentinum est promulgatum , et se ad locum contulerunt , in quo promulgatum non est ; quam declarationem , suâ roboratam auctoritate , Urbanus VIII. inseruit Brevi , ad Archiepiscopum Coloniensem , dato anno 1627. uti narrat Cardinalis de Lugo *lib. 1. Respons. moral. dub. 36.* eidemque declarationi aliæ plures consonant decisiones , quæ ab eadem Congregatione prodierunt , diligenter à nobis collectæ , et relatæ *in nostra Instit. 33. num. 8. et seq.* Etenim , cùm neque Sacræ Congregationi , neque summo Pontifici in animo fuerit novam rogare legem , sed præexistentem , jam à Tridentino indictam , explicare , jam exinde conficitur , ex utriusque sententia , qui in legis fraudem è loco se subducit , ubi ea viget , sub lege nihilominus comprehensum , ejusque nexu devinctum manere. Accedit , quòd Clemens X. in Constitutione , quæ incipit *Superna* , edita 21. Maji , et publicata 2. Augusti 1670. declaravit , posse Regularem , in diœcesi , in qua ad excipiendas Confessiones est approbatus , *confluentes ex alia diœcesi , à peccatis in ipsa reservatis , non autem in illa , ubi idem Confessor est approbatus , absolvere , nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis , ad alienam diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse.* Ex quo iterùm manifestum fit , dolum et fraudem nemini patrocinari , ad evadendum legis vinculum : eamque fraudem verè ab illo committi , qui , solo animo legem eludendi , è loco se proripit , ubi illa viget.

CAPUT QUINTUM.

Quibus modis cessare possit obligatio inducta à Synodali statuto.

SIQUIDEM de essentia legis est perpetuitas in eo sensu , quem fusè explicat Suarez *lib. 1. de legibus cap. 10. per tot.* certum proinde est , Synodales Constitutiones , nisi revocentur , in suo robore permanere , quamvis Episcopus , à quo sunt editæ , e vita decesserit , aut se Episcopatu abdicaverit , aut ad aliam sit translatus Ecclesiam : quod apud omnes Canonistas indubitatum , asserunt Barbosa *de offic. et potest. Episc. part. 3. allegat. 93. num. 23.* Fagnanus *in Cap. A nobis , 1. à num. 5. usque ad fin. de sent. excommun.* Antonell. *de regim. Eccles. Episcop. lib. 1. cap. 1. §. 6. num. 70.* Card. de Luca *in adnotat. ad Trident. disc. 30. num. 15.* Reiffenstuel *ad tit. de Constit. §. 4. num. 70.* Romaguerra *ad Constit. Synodal. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 29.* Non ita certum est , an Episcopi morte cessent Statuta , ab eodem extra Synodum facta , et per simplex Edictum promulgata. Hæc quippe statim vires amittere , neque amplius urgere , autumant Bertacchin. *tract. de Episc. part. 2. lib. 4. decis. 15.* Riccius *decis. 149. num. 2. part. 1.* Zerola *prax. Episc. part. 1. vers. Edicta. §. Ad tertium ,* Sperellus *for. Eccles. decis. 14. num. 21. et 22.* Barbosa *cit. loc. inde inferentes ,* per Episcopi obitum cessare casuum reservationem , nisi facta fuerit in Synodo. At melius alii , Episcopi Statutis , etiam extra Synodum , audito tamen consilio Capituli , factis et promulgatis , eandem attribuunt perpetuitatem , quam omnes concedunt Synodalibus Constitutionibus : siquidem etiam illa suas vires , et efficaciam unicè mutuuntur ab auctoritate , et jurisdictione Episcopi , quæ eadem

prorsùs est, sive in Synodo, sive extra Synodum exerceatur. Accedit expressa decisio Gregorii IX. *in cap. ultim. de offic. Legat.* ubi ait: *Nemini dubium esse volumus, quin Legatorum Sedis Apostolicæ Statuta, edita in provincia sibi commissa, durent tamquam perpetua, licèt eamdem postmodum sint egressi:* nam, si statutum Legati perseverat, postquam ejus jurisdictio, per egressum è provincia, est extincta; idem dicendum esse de quolibet Episcopi Statuto, meritò ibidem observat Glossa *vers. Statuta*, quam sequuntur Jason *in leg. Stipulationum, ff. de verb. oblig. num. 3. et 4.* Fredericus de Senis *consil. 16.* aliique, quos allegat Reiffenstuel *cit. tit. de Constit. §. 4. num. 70.* ubi simul docet, hanc eamdem potestatem condendi Statuta, in perpetuum duratura, competere Capitulo, vacante Sede Episcopali.

II. Quod autem diximus, Synodales Constitutiones esse perpetuas, non est ita accipiendum, quasi nequeant ab eodem Episcopo, ejusve successore revocari: etenim perpetuæ dicuntur hoc tantùm nomine, quòd scilicet sint regulæ stabiles, propositæ communitati, quæ moraliter eadem perseverat; atque insuper quia, spectatâ earumdem naturâ, durant post mortem legislatoris, nisi ab ipsomet, aut à successore abrogentur: nequaquam verò perpetuæ dicuntur, quasi sint immutabiles; cùm interdum novæ emergentes rerum circumstantiæ illas delendas, atque abrogandas suadeant: uti benè ratiocinatur Suarez *cit. cap. 10. num. 15.* Quare, si postremæ Synodi decreta aliis adversentur, quæ in prioribus fuerant edita, posterioribus erit inhærendum; quia jus posterius derogat priori: quemadmodum ad rem ponderat Cardinalis Jacobatius *de Conciliis lib. 6.* ad quod allusit etiam S. Augustinus *lib. 2. de baptismo contra Donatistas scribens cap. 3. num. 4. tom. 9. Oper. col. 98. sæpè priora posterioribus emendari; cùm aliquo experimento rerum*

aperitur , quod clausum erat , et cognoscitur , quod latebat.

III. Præter revocationem verò à legislatore , ejusve successore factam , alii duo sunt modi , quibus diœceseos incolæ Synodaliū Constitutionum jugum excutere possunt : primò , si nunquam illas , earumve aliquam moribus recipiant , seu observare incipiant : secundò , si , postquam receptæ fuerant , per contrariam consuetudinem ab earumdem vinculo se solvant. Ad primum quod attinet , quamquam leges , potissimùm Ecclesiasticæ , à populi acceptatione minimè pendeant , attamen , cùm eædem nunquam à populo recipiuntur , peccant quidem eas non recipientes , sed tandem desinunt obligare ; quoniam præsumitur , nolle legislatorem , cum maximo animarum dispendio , suæ legis vinculo diu irretitam tenere communitatem , quæ nunquam passa est , se eo constringi : uti benè ratiocinatur Suarez *lib. 4. de legib. cap. 16. num. 9.* Quantum verò temporis necessarium sit , ut lex , nunquam usu recepta , censeatur tacitè revocata , litigant Doctores. Certum solùm videtur , nullum temporis spatium esse necessarium , quando legislator scit , suam legem non recipi , et , cùm commodè posset ejusdem observationem urgere , dissimulat , tacetque , neque in transgressores animadvertit : tunc quippe , post paucos actus à superiore toleratos , præsumitur , quòd idem , per hanc ipsam conniventiam , suam legem tacitè revocet , nolitque eâ obstringere communitatem , cui displicet : Suarez *cit. loc. num. 10. et 12.* At difficultas est , quando lex ab initio respuitur , ignorante legislatore. Ne in hoc rerum eventu quidem ullum determinatum temporis intervallum necessarium , existimant Felinus *in Cap. 1. num. 13. de treug. et pac.* et Bott. *in tract. de Synod. art. 2. num. 63.* quorum sententia , post paucos transgressionis actus , prudentis viri judicio definiendos , cen-

setur pariter lex abrogata. Alii è diametro oppositi , quos sequitur Fagnanus *in eod. Cap. de treug. et pac.* legem , etsi nunquam usu receptam , urgere nihilominùs putant , donec non effluxerit tempus quadraginta annorum , intra cujus spatium , quotquot legi non parent , cujus materia sit gravis , à gravis culpæ reatu non excusant. Alii demùm , quorum opinionem *practicè certam* arbitratur laudatus Suarez *num. 11.* docent , ad delendam legem , quæ nunquam à communitate servari cœperit , necessarium , et sufficiens esse decennium : nam ex una parte , ejusmodi temporis spatium satis est , ut consuetudo , seu præscriptio dicatur longi temporis , juxta Glossam *in Cap. ult. de consuetud. in 6.* atque ex alia brevius videtur exigi , ut lex , nunquam usu recepta , desinat obligare , quàm requiratur ad abrogandam legem , quæ diu fuit moribus comprobata : cùm autem ad hoc postremum requiratur , ad summum , tempus quadraginta annorum , ut statim dicemus , videtur , ad primum satis abundè esse decennium.

IV. Cùm verò agitur de lege jam populi moribus firmata , ad illam contrariâ consuetudine abrogandam , communiter exigunt Doctores quadraginta annorum spatium ; quoniam tantum temporis necessarium est ad præscribendum contra Ecclesiam , per textum *in Cap. De quarta , aliisque , de præscript.* Verùm plerique ex recentioribus non improbabiler opinantur , satis esse consuetudinem decem annorum : nam , teste Suarez *lib. 7. de legib. cap. 18.* apud omnes in confesso est , tanti temporis consuetudinem vires habere abrogandi legem civilem , nec contrarium reperitur sancitum pro lege canonica : neque enim (ajunt hujus sententiæ patroni) exemplum præscriptionis , per quam aufertur ab Ecclesia jus proprietatis sive in re , sive ad rem , putà jus percipiendi decimas , comparari potest

consuetudini, per quam, sine Ecclesiæ detrimento, ejusque bonorum jactura, tollitur obligatio legalis, secùs quippe lex lata à Romano Pontifice non posset abrogari, nisi per consuetudinem centum annorum; tantum enim temporis requiritur ad præscribendum contra bona, et jura Ecclesiæ Romanæ, *Cap. Ad audientiam*, 13. et *Cap. Si diligenti*, 17. *de præscript.* Ita ratiocinantur Lessius *lib. 2. de just. et jur. cap. 6. num. 46.* Cardinalis de Lugo *de just. et jur. disput. 7. sect. 6. num. 94.* Pirhing *ad tit. de consuetud. §. 6. num. 39.* aliique ab his citati.

V. Quòd porrò dicimus, legem sive nunquam receptam, sive receptam, contrariâ consuetudine deleri, intelligendum est, dummodo consuetudo ceteras habeat condiciones, quæ à Jure in ea exposcuntur, præcipuè *in Can. Veritate, cum seq. dist. 8. Cap. Ad nostram, et Cap. fin. de consuetudine:* et primò quidem, ut sit rationabilis, hoc est neque Juri Divino, neque naturali contraria, nec expressè à Jure reprobata, aut in legislatoris contemptum invecta: deinde, ut à majori communitatis parte liberè et sponte sit inducta, pluribusque, ac continuis actibus frequentata, animo legem tollendi: ac demùm, ut adsit consensus legislatoris, non quidem expressus, et *personalis*, qualem cum aliis necessarium voluit Pontius *lib. 6. de matrim. cap. 6. num. 7.* sed consensus legalis, et juridicus, qui nimirùm jam habetur per leges, et canones, omnem consuetudinem, populi moribus inductam, approbantes, eique vires tribuentes abrogandi legem: quod communissimè sentiunt Doctores congesti à Suarez *cit. lib. 7. cap. 18. num. 14.*

VI. Si itaque incidat quæstio, an Constitutio Synodalis desierit obligare, eò quòd aut tolerante Episcopo nunquam fuerit ab aliqua communitate recepta, aut, postquam fuerat moribus comprobata, contrariâ consuetudine sit deleta, res erit

decidenda, juxta indicatas doctrinas, quas prolixius enormant Juris Canonici Interpretes *ad tit. de consuetud.*

VII. Hactenus de cessatione legis in communi. Verum, manente legis obligatione quoad totam communitatem, potest quis à legis vinculo subduci per dispensationem à superiore impetratam: quam quidem dispensationem, si sermo sit de lege, seu Constitutione Synodali, obtineri posse ab Episcopo, qui legem tulit, ejusque in Episcopali Cathedra successore, nemo ambigit; omnis enim res, per quas-cumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, juxta *Cap. 1. de regul. jur.* quod ad rem perpendunt Navarrus *in Summ. cap. 25. num. 74.* Azorius *Instit. part. 1. lib. 5. cap. 15. quæst. 3.* Suarez *lib. 6. de legib. cap. 15. num. 8.* Barbosa *de offic. et potest. Episc. allegat. 34. num. 2. et 3.* Neque ad aliquem eximendum à Synodalis Statuti observatione tenetur Episcopus exquirere consensum, aut consilium Capituli, quamquam de ejusmodi consilio illud ediderit: jura enim potestatem dispensandi uni committunt Episcopo, nullâ factâ Capituli mentione, *Cap. At si Clerici, §. De adulteriis, de judiciis, Cap. Cùm ex eo, de elect. in 6.* quod aliis allegatis, ponderat Suarez *cit. loc. num. 10.* et prosequitur Romagnerra *ad Constit. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 32.* Ut tamen licitè dispensationem elargiatur, justa requiritur causa: siquidem recta ratio suadet, neminem esse à communi lege, absque legitima causa, eximendum, præsertim si dispensatio uni concessa, aliis causam præbeat obloquendi de superiore, quasi sit acceptor personarum: Navarrus *cit. cap. 25. num. 5.* Azorius *cit. cap. 15. quæst. 3. in fin.* Suarez *eod. lib. 6. cap. 18. num. 4. et seq.* Barbosa *cit. loc. num. 5.* Dispensationem verò super propria Constitutione, etiam sine justa causa datam, validam propugnant Doctores, quos adducit, et sequi-

tur Suarez *eod. lib. cap. 19. num. 6. et seq.* qui tamen oppositum tenent, quando inferior aut ex privilegio, aut epikeja relaxat legem à superiore latam, putà, cùm Episcopus aliquem eximit à lege summi Pontificis: hanc enim dispensationem, nullâ urgente justâ causâ ab inferiore concessam, non solùm illicitam, sed invalidam, omnes Doctores pronunciant; quia non censetur Superior potestatem dispensandi super sua lege impertiri, nisi ex causa rationabili; ac proinde, qui, hâc non existente, dispensationem elargitur, suæ potestatis limites prætergreditur: Abbas *in cit. cap. At si Clerici, num. 10. de judic. Barbosa cit. allegat. 34. num. 1. in fin. Reiffenstuel ad tit. de Constitut. §. 18. num. 178.* aliique communiter.

VIII. Non eo tamen jure, quo suæ Diœcesanæ, relaxare potest Episcopus Constitutionem Synodi Provincialis. Hæc quippe condita est à cœtu Episcoporum tamquam constituentium unum mysticum corpus altioris jurisdictionis, quàm in singulis reperiatur Episcopis; ac propterea censetur lex lata à superiore, cui inferior, jure ordinario, nequit derogare: Suarez *lib. 6. de legib. cap. 15. num. 4.* Et, quoniam etiam Archiepiscopus, quamvis Concilio Provinciali præsideat, attamen est illo inferior; à Metropolitano enim ad Concilium Provinciale, tamquam ad Superiorem, appellari posse, ait Glossa ultima *in Cap. penult. de appellat. in 6.* hinc rectè infert idem Suarez *ibidem num. 5.* neque Archiepiscopum potestatem habere relaxandi, seu aliquem per dispensationem solvendi à vinculo Constitutionis editæ à Concilio Provinciali. Quocirca rectè ait Cardinalis Cozza *de jejun. part. 3. art. 9. dub. 1. num. 5.* neque Episcopo, neque Archiepiscopo jus esse abrogandi obligationem jejunii in Provinciali Synodo indicti.

IX. Unam hîc difficultatem movent Bottus *de Sy-*

nodo part. 2. art. 4. num. 12. et Barbosa *cit. alleg. 34. num. 7.* num scilicet integrum sit Episcopo aut prorsus delere Constitutiones Synodales à se factas, aut aliquem ex justa causa ab illis eximere, quando eadem auctoritate summi Pontificis sunt confirmatæ. Verùm, cùm ex dictis liqueat, Constitutiones Synodi Diœcesanæ non solere à summo Pontifice confirmari, si quæstio circa eas dumtaxat versaretur, inutilis foret, et supervacanea: at, siquidem etiam de Constitutionibus Synodi Provincialis, quas nonnunquam Pontificiâ auctoritate roborari diximus, dubitari potest, an Apostolicâ confirmatione munitæ, nihilo tamen minus abrogari queant in alia Provinciali Synodo; idcirco operæ pretium est aliquid de hac controversia delibare. Non una est hac in re Auctorum sententia. Baldus *in leg. Omnium, Cod. de testam.* universim docet, statutum inferioris, à Superiore confirmatum, non posse deinceps, sine Superioris consensu, ab inferiore revocari. Oppositum sentit Bartolus *in ead. leg. Omnium*, ubi expressè tradit, confirmationem Superioris nullum præbere obstaculum inferiori, quominus legem à se rogatam, pro suo libito, revocare queat. Uterque tamen melius alibi suam aperit mentem: Baldus enim *in leg. Ex placito, num. 12. et seq. Cod. de rer. permut.* et Bartol. *in leg. Omnes populi, ff. de just. et jur.* duplicem distinguunt legis confirmationem: unam vocant *essentialem*; alteram *accidentalem*: *essentialem* dicunt, quæ est necessaria, ut inferioris statutum vires habeat obligandi; quod contingeret, si inferior, nisi fulciretur auctoritate Superioris, potestatem non haberet suos subditos novi statuti nexu obstringendi: confirmationem *accidentalem* appellant, quando inferior habet potestatem ferendi veram legem, quæ talis sit, viresque habeat obligandi, sed solùm ad majorem ejusdem legis auctoritatem, et robur, confirmationem petit à Superiore.

Hâc porro distinctione præmissâ , ambo docent , statutum primi generis , à superiore confirmatum , non esse ab inferiore revocabile : quoniam reputatur lex Superioris , lata ad petitionem inferioris : statutum verò secundi generis , siquidem etiam post Superioris confirmationem adhuc censetur lex inferioris , qui illius condendæ auctoritatem habebat , ajunt , posse ab inferiore revocari ; quod probant *ex cit. leg. Omnium. Cod. de testam.* in qua decernitur , testamentum , licèt confirmatum ab Imperatore , posse nihilominùs à conditore revocari.

X. Aliam distinctionem adhibet Panormitanus *in Cap. Cùm accessissent, de Constit. num. 2. et in Cap. Dilecto, num. 10. de præbend.* Aut , ait , statutum respicit dumtaxat favorem , et commodum statuentium ; et tunc confirmatio , obtenta à Superiore , statuentes non impedit , ne illud delere valeant : etenim Innocentius III. *in dicto Cap. Cùm accessissent, de Constit.* rescribit , potuisse Canonicos Tullenses rescindere statutum , quod ipsimet condiderant , abolendi nimirùm in sua Ecclesia officium Primiceriatûs , quamquam idem statutum fuisset ab Apostolica Sede confirmatum : aut statutum pertinet ad publicum bonum ; et tunc , inquit Panormitanus , sine consensu summi Pontificis , à quo fuerit confirmatum , non potest à statuentibus rescindi , aut relaxari ; quoniam jam effectum est jus Superioris , cui nemo privatus potest derogare , *leg. Jus publicum ff. de pactis, Cap. Si diligenti, de foro comp.*

XI. Verùm , ut alias prætermittamus Doctorum opiniones , quas recenset Suarez *lib. 6. de legib. cap. 26.* ceteris præferenda videtur sententia Fagnani *in Cap. Si quis, à num. 11. usque ad 24. de confirmatione utili, vel inutili,* ubi distinguendum docet inter confirmationem , quam vocant *in forma communi,* et confirmationem *in forma specifica.* In for-

ma specifica fieri dicitur, cui præmittitur causæ cognitio, et singula statuta diligenter expenduntur, ac deinde, nullâ adjectâ conditione, auctoritate Apostolicâ cum clausula *motu proprio, atque ex certa scientia*, confirmantur. In forma communi confirmari dicuntur statuta, quæ non singulatim examinantur, neque approbantur à Pontifice *motu proprio, et ex certa scientia*, atque Apostolicæ auctoritatis robur illis non adjicitur absolutè, sed solùm conditionatè, videlicet, *si justè, canonicè, aut providè facta sint: et dummodo sacris canonibus, Tridentini Concilii Decretis, et Constitutionibus Apostolicis non adversentur*: quam postremam conditionem omnibus statutorum confirmationibus *in forma communi* hodie exprimi, atque apponi solere, idem Fagnanus num. 18. testatur. Jam verò, pergit Fagnanus, statuto confirmato *in forma specifica*, cùm naturam induerit legis Pontificiæ, nulli inferiorum fas est derogare: statutum verò confirmatum *in forma communi*, integrum est statuentibus delere, atque ab illius obligatione aliquem ex justa causa subtrahere: etenim talis confirmatio nihil novi juris, aut efficacitatis illis tribuit, quâ antea carerent. De prædicta duplici confirmationis specie, atque utriusque effectibus fusè agunt Suarez lib. 8. de legibus cap. 18. per tot. Garcias de Beneficiis part. 3. cap. 2. num. 231. et seq. Barbosa ad Cap. 1. et Cap. 4. de confirmat. utili, vel inutili, Pirhing eod. tit. num. 3. et seq. atque ibidem Engel num. 5. Reiffenstuel num. 4.

XII. Dicendum nunc restat, an Synodalia Constitutionum vires infringantur, seu retardentur, ob interpositam ab illis appellationem ad Superiorem. Sed nullo negotio hæc difficultas eluitur: nam, cùm ejusmodi Constitutiones, non unam, aut alteram personam, sed universam respiciant diœcesim, apud omnes in comperto est, interpositam ab illis

appellationem non esse admittendam in suspensivo : quod latè demonstrant Cappon. *discept.* 167. *num.* 4. *et seq.* *tom.* 3. de Aste *in Methodo sac. Visit.* *part.* 5. §. 2. *num.* 24. Coccin. *decis.* 1486. *num.* 1. *et* 2. *et decis.* 1522. *num.* 1. *et* 2. Romaguerra *ad Constit. Synod. Gerunden.* *lib.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 46. Accedit, Synodales Constitutiones ad unum plerumque collineare scopum, correctionis nimirùm, et reformationis morum; in qua materia sacri canones non admittunt appellationem, nisi in devolutivo, per textus *in cap. Irrefragabili, de offic. Ordin.* *et cap. Ad nostram, de appellat.* innovatos à Tridentino *in cap. 1. sess. 22. et cap. 10. sess. 24. de reform.* quas quidem saluberrimas sanctiones nos ad unguem servari jussimus in nostra Constitutione 48. §. 21. *nostræ Bullar. tom.* 1. *pag.* 137. Et, quamquam Doctores hanc assertionem ita limitent, ut appellationi, etiam in suspensivo, locum esse affirmant, cùm Episcopus, servato ordine judiciario, in aliquem animadvertit, atque in ejusdem correctione nimirùm excedit, à justitiæ et æquitatis semita deflectens, juxta latè deducta per Fagnanum *in cit. cap. Irrefragabili, num.* 6. *et seq. de offic. Ordin. et in cap. Ad nostram, de appellat. per tot.* hæc tamen limitatio non afficit Synodales Constitutiones : hæc quippe non se habent per modum peculiaris sententiæ, contra aliquem latæ, cui sit præmittendus ordo judiciarius; sed sunt leges universim editæ ad Cleri, populique mores corrigendos, et reformandos, quas appellationem in suspensivo prorsùs excludere, scitè considerat Pignatellus *consult.* 72. *tom.* 1.

XIII. Quamquam porrò à Synodalibus Statutis, de jure, admitti possit appellatio in devolutivo, hæc tamen ipsa à prudenti Superiore non est statim, atque ad cujuslibet querelam admittenda; ne Episcopi deterreantur à suis cogendis Synodis, timore litium, quas postea subire cogantur ob malè feria-

torum hominum adversùs Synodales Constitutiones querimonias, et frivolas appellationes. Quare ad hæc præcavenda incommoda, cùm appellatio interponitur ad Sacram Congregationem Concilii, satiùs erit, ut ejusdem Secretarius appellantes compellat ad designandas singulas Constitutiones, contra quas reclamant, eosque simul adigat ad momenta rationum exponenda, propter quas eas irrationabiles nimium graves, et onerosas, aliove vitio contendunt infectas: hæc verò omnia idem Secretarius significabit Sacræ Congregationi, quæ, in hunc modum ritè instructa, providè decernet, an appellatio sit admittenda, an potiùs rejicienda veluti inanis, et calumniosa. Hæc methodus à nobis, cùm prædicto Secretarii munere fungeremur, adhibita fuit in gravi controversia excitata adversùs Synodum Fulginatensem, habitam anno 1722. ab Episcopo Baptistello: eoque pacto ex innumeris causæ articulis, ab appellantibus propositis, paucos selegimus, qui videri poterant aliquâ discussione digni, eosque dumtaxat Sacræ Congregationis judicio subjecimus, in quibus tamen iidem appellantes succubuerunt, causamque in omnibus obtinuit Episcopus; quod videre est in eadem Synodo typis impressa pag.285.

XIV. His autem opportunum erit adjicere, cavendum esse Episcopo, ne sub censurarum pœna injungat Clericis, ut Synodalia Constitutionum codicem sibi emant. Etenim, præter ea, quæ circa moderatum usum censurarum in *hujus Operis lib. 10. cap. 2.* prænotavimus, ejusmodi edictum, utpote ingerens aliquam suspicionem turpis quæstûs, fuit expressè improbatum à Sacra Congregatione Concilii in causa *Larinen. Decretorum Synodalia*, die 30. Augusti 1732. de qua *tom. 5. Thesaur. Resolut. pag. 387. et seq.* Ne autem editæ Constitutiones ullo unquam tempore in oblivionem veniant, consultiùs erit vestigia sectari sæpiùs à nobis laudati Antonii

Mariæ Gratiani , Episcopi Amerini , qui suis Clericis præcepit , ut Synodalia Statuta crebrò pervolverent , memoriæ mandarent , sibi que diœcesim subinde visitanti , exactam de illis rationem redderent : *Nam , quemadmodum (inquit in sæpè citata sua Synodo cap. 1066.) magnopere illi collaudabuntur , quos studiosè in eorum lectione versatos intelligemus ; ita , quorum notabilis negligentia , tarditasque visa fuerit , pro eorum merito , acriter à nobis corripientur , atque objurgabuntur.*

CAPUT SEXTUM.

De visitatione sacrorum Liminum , et relatione status Ecclesiæ , quæ à quolibet Episcopo , et Prælato inferiore , territorium separatum habente , Apostolicæ Sedi facienda est.

VISITATIO sacrorum Liminum , quam singuli Episcopi et Prælati , territorium separatum habentes , statis temporibus explere debent , et relatio status propriæ cujusque Ecclesiæ , quam eâ occasione exhibere jubentur , res sunt à materia Synodi haud quidem alienæ , quin imò cum ea valdè connexæ ; tum quia , dum Ecclesiarum status exponitur Apostolicæ Sedi , solet hæc Episcopos , et Prælatos , qui fortè Synodum , cùm possent , non habuerunt , ad illius celebrationem excitare ; tum quia Episcopi , et Prælati , qui Synodum celebrarunt , id ipsum exponere non omittunt in relatione statûs Ecclesiæ ; in qua etiam sæpè se referre solent ad Constitutiones in Synodo editas circa varia rerum capita , quæ ejusdem relationis objectum constituunt. Quare opportunum visum est præsentî Tractatui finem imponere agendo de visitatione sacrorum Liminum , ac de relatione statûs Ecclesiæ , quæ ab unoquoque Præsule Apostolicæ Sedi , ut innuimus , facienda

est : cùm maximè Fagnanus in *Cap. Ego N. num. 22. de jurejurando*, asserere non dubitaverit, ipsam sacrorum Liminum visitationem Episcopalibus Synodis quâdam ratione æquiparari : *Colligi potest, hanc visitationem Liminum nunc aliqua ex parte assimilari Synodis Episcopalibus.*

II. Celebris est Sixti V. Pontificis Maximi Constitutio, quæ incipit *Romanus Pontifex*, quæque inter illius Constitutiones in Bullario Romano impressa legitur *tom. 4. part. 4. nov. edit. num. 24.* quâ scilicet omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, et Episcopis, etiamsi S.R.E. Cardinales fuerint, præcipit, ut, antequam Consecrationis munus suscipiant, aut Pallium assequantur, vel, si de una ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam hujus regimini, et administrationi se immisceant, si quidem in Romana Curia præsentés sint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis in ordine prioris, extra Curiam verò in manibus Antistitis ad hoc à Sede Apostolica delegati, singuli ex præscripta formula jurent, se statis temporibus, in ipsa Constitutione expressis, Limina Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli personaliter visitaturos; sin autem legitimo impedimento detineantur, id ipsum impleturos per aliquem de sui Capituli gremio, seu aliâ Ecclesiastica dignitate, vel Beneficio præditum, cui quidem, donec hujusce rei gratiâ abfuerit, permittit Pontifex, ut Canonicatûs, atque Præbendæ, seu Beneficii fructus et distributiones lucretur, perinde ac si Divinis Officiis et Choro interesset; ut aliàs à nobis expositum fuit in *nostra Institut. 107. §. 9.* Si verò ex Canonicis, et Dignitatibus non adsit, quem mittant ad Limina, Sacerdotem aliquem diocesanum, legitimo mandato munitum, ad Urbem dirigere jubentur; eâque occasione Romano Pontifici rationem reddere de Pastoralis officii implemento deque omnibus, quæ ad Ecclesiarum suarum sta-

tum pertinent, ac Cleri, et populi mores, et disciplinam, animarumque ipsis commendatarum salutem concernunt. Ceterum variam locorum, atque diœcesium ab Urbe distantiam summâ æquitatis ratione perpendens Pontifex, hujusmodi visitationem aliis quidem Episcopis tertio quoque anno, aliis autem quarto, aliis quinto, aliis demum singulis decenniis obeundam præscripsit. De impedimentis verò, ob quæ unusquisque Episcoporum sacra Limina, non per se ipsum sed per Procuratorem adeunda sibi reputet, an justa sint, et an legitimè probentur, prædicto Cardinali in Diaconorum ordine priori examinandum judicandumque commisit. Sed, cum idem Sixtus deinde in altera Constitutione super erectione plurium Congregationum S. R. E. Cardinalium edita, inter alia officia, Congregationi Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum injuncta, hoc etiam demandaverit, ut postulata discuteret, quæ ab Episcopis proponuntur, et in relationibus statûs Ecclesiarum, quas dictæ visitationis occasione exhibent, ut plurimum inseruntur, iisque opportuna responsa daret; hinc factum est, ut examen illud, quod antea apud Cardinalem primum Diaconum fieri debebat, nunc apud memoratam Congregationem peragatur: uti etiam observavit Fagnanus *in citato Cap. Ego N. num. 13. de jurejurando.*

III. Abstinentium hic autem ducimus ab exponendis controversiis olim in prædicta Congregatione agitatis tam super qualitate impedimenti, quo Episcopus à personali sacrorum Liminum visitatione rectè excusetur, quàm super documentorum genere, quæ ad idem impedimentum legitimè probandum afferri debeant, ac demum super persona Procuratoris ad obeundas Episcopi vices delegandi; de quo disputatum fuit, an liceret Canonicum, aliumve diœcesanum Sacerdotem, non præcisè in eum finem ablegatum, sed jampridem in Urbe commo-

rantem, suasque res ibi agentem, ad visitationem peragendam Procuratorem constituere; et an Sacerdotem Regularem mittere, et deputare liceret. In hoc enim rerum genere jamdudum facilius atque remissiùs agi cœpit, et pristinus rigor progressu temporis valdè temperatus est, habitâ ratione gravium expensarum, quæ ad Romanum iter conficiendum Episcopis subeundæ sunt, graviorumque onerum, quibus Episcopales Mensæ, vel temporum calamitate, vel aliis de causis, subjiciuntur. Unde, si Episcopus, justo quolibet impedimento detentus, à Sacra Congregatione licentiam petat visitandi Limina per Procuratorem, atque etiam in eum finem deputandi Canonicum aliquem, aut Sacerdotem diœcesis suæ jam in Urbe existentem, et privatis suis rebus vacantem, vel etiam ordinarium suum negotiorum gestorem, seu agentem, de rebus Ecclesiæ, et diœcesis probè instructum, dummodo Ecclesiastico characterè sit insignitus; factâ Romano Pontifici per Secretarium ipsius Congregationis instantiæ illius relatione, non ita frequenter rejici solet, ut olim evenisse constat; sed petita licentia et facultas passim benignè conceditur. De Regulari tamen Sacerdote, cùm mentio quidem fiat in citata Sixti V. Constitutione §. 4. sed pro eo tantùm casu, quo Clerus in diœcesi deficiat; adjectâ lege, ut Sacerdos Regularis probus et religiosus sit, Ecclesiæque, ac diœcesis res et negotia optimè calleat; atque hæc etiam enuntientur in formula juramenti, quam recitat Episcopus, dum ad suscipiendum Consecrationis munus accedit, quæque inserta est Pontificali Romano, ubi sic legitur: *Et, Clero deficiente omninò, per aliquem alium Presbyterum Secularem, vel Regularem, spectatæ probitatis, et religionis, de supradictis omnibus plenè instructum*: hinc est, quòd, si Regularis aliquis Sacerdos deputari velit, nonnihil difficultatis offendi solet: cùm priùs pro-

banda sit) deficientia Capituli, et Cleri secularis; eâque non probatâ, nequaquam admittatur Procurator Regularis sive à diœcesi missus, sive jam pridem in Urbe degens; nisi fortè agatur de Ecclesiis in remotissimis regionibus constitutis, unde difficillimum est specialem Procuratorem de gremio Capituli, aut Cleri secularis, ad visitanda Apostolorum Limina Romam transmittere.

IV. Nonnullas itaque alterius generis quæstiones in præfata Congregatione Concilii discussas et definitas breviter hoc loco indicabimus. Et primùm, cùm in Sixtina Constitutione inter eos, qui singulis decenniis ad sacrorum Liminum visitationem adiguntur, non alii recenseantur, quàm Episcopi Asiatici, et qui in novis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, et Septentrionalibus existunt; Episcopi Hiberniæ olim postularunt, ut, eorum paupertatis ratione habitâ, ipsis concederetur, singulis pariter decenniis semel dumtaxat eandem visitationem explere: quod iis, ob allegatam paupertatis causam, à Sacra Congregatione, annuente Pontifice, indultum fuit die 10. Maji 1631. ut adnotatum reperitur *lib. 14. Decretor. pag. 422.* quantumvis in ipsa Sixti V. Constitutione de iis nominatim statutum fuisset, ut quarto quoque anno ad id tenerentur. Eadem lex de visitandis quarto quoque anno Apostolorum Liminibus in dicta Constitutione imponitur Episcopis Gallis. Quæsitum itaque fuit, an Episcopus Carpentoractensis singulis quadrienniis, vel potiùs trienniis, ad hujusmodi visitationem teneretur: et quidem perpenso, quòd Comitatus Venusinus, non secus ac Avenionensis, licèt non de Gallia, in Galliæ tamen partibus situs est, ut dictum fuit *in decis. 80. num. 1. et seq. post. Tondut. de Pensionibus Ecclesiast. et in Disquisitionibus legalibus Pauli de Gandecombe cap. 12. num. 1. et pluribus seqq.* dicta Congregatio die 19. Februarii 1718. dum nos

Secretarii illius munere fungeremur, meritò censuit, Episcopum Carpentoractensem singulis tantùm quadrienniis sacra Limina visitare debere: ut videre est *tom. 1. Thesaur. Resolut. Urbin. edit. pag. 23.*

V. De aliis præterea controversiis actum, et pronunciatum fuit, quæ pertinent ad personas prædictæ visitationis, et reddendæ rationis lege obstrictas. Quæsitum nempe aliquando fuit, an id oneris incumberet Episcopis, quibus Coadjutor ab Apostolica Sede datus fuisset. Summus autem Pontifex Clemens VIII. die 25. Februarii 1592. respondit, satis esse, ut vel Episcopus ipse, vel Coadjutor, illius nomine, visitationem expleret, et relationem statûs Ecclesiæ exhiberet: idque relatum fuit in Acta dictæ Congregationis Concilii *lib. 73. supplicum libellorum pag. 29.* Accidit aliquando, gravibus id suadentibus causis, ut Regius aliquis Princeps, in legitima ætate nondum constitutus, alicui Ecclesiæ præficiatur, adjuncto eidem certo Administratore ad hoc, ut meliori diœcesis regimini consulatur. Cùm itaque dubitatum olim fuerit, an hujusmodi Administrator Apostolorum Limina visitare, et statum Ecclesiæ sibi quoque ad regendum commissæ, Apostolicæ Sedi repræsentare teneretur; Sacra Congregatio Concilii die 13. Augusti 1622. respondit, Administratorem tam proprio nomine, quàm etiam Principis Episcopi, cujus partes in Ecclesiæ gubernio adimplet, Sixtinæ Constitutionis præceptum servare debere. Complures sunt Episcopi Titulares, de quibus *lib. 2. cap. 7.* à nobis est actum, qui scilicet ordinati sunt Episcopi alicujus Ecclesiæ in iis regionibus constitutæ, quæ ab infidelibus occupantur. Andreuccius in *Tractatu de Episcopo Titulari part. 4. §. 1. num. 209.* negat, hujusmodi Episcopos Sixtinâ lege teneri utpote qui Ecclesiarum suarum statum planè ignorant, illius relationem facere nullo modo possunt. Verùm Fagnanus in *cit. cap. Ego N. num. 82. et seq.*

*de jurejur. rectè animadvertit, quòd, cùm in visitatione sacrorum Liminum, præter venerationem erga sanctorum Apostolorum cineres, debitæ Romano Pontifici submissionis et obedientiæ actus contineatur; cùmque etiam Episcopus Titularis, licèt absens, et impeditus quominus ad suam Ecclesiam accedat, de hujus tamen statu aliqua identidem cognoscere possit, quæ Pontifici referenda sint, et quorum occasione aliquid in ejusdem Ecclesiæ utilitatem proponendum occurrat: hinc affirmandum videtur, Episcopos quoque Titulares ad Sixtinæ Bullæ observantiam teneri: cui sententiæ adhæret etiam Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 42. num. 12. et 13.**

VI. Nemini ignotum est, in S. R. E. Cardinalium Collegio sex esse Episcopos, suburbicarios nuncupatos, Ostiensem videlicet, Portuensem, Sabinensem, Albanensem, Prænestinum, et Tusculanum. Hi non solùm ad residentiam minimè obligantur; verùm, si, præter unius ex Ecclesiis suburbicariis, alterius forsan Episcopalis Ecclesiæ Præsules sint, apud alteram hanc residere tenentur; quod declaratum fuit ab Urbano VIII. per Decretum die 28. Novembris 1633. editum, et impressum post Dissertationes Cardinalis Brancatii, in calce videlicet illius, cui titulus *de Optione sex Episcopatum, pag. 67.* Quæri autem solet, quæ ratio sit cur sex memorati Cardinales Episcopi suburbicarii ad residentiam minimè obligentur. At, omissis sententiis et opinionibus, quæ nihil habent probabilitatis, ea verior censenda est, quæ à prædicto quoque Cardinali Brancatio *in cit. Dissertatione*, et ab aliis communiter approbatur, hanc illis à residendi lege exemptionem concessam esse, partim ob assiduam assistentiam, quam Romano Pontifici præstant, partim ob modicam earum diœcesium distantiam ab Urbe Roma, in qua ipsi residentes facilè possunt earum-

dem regimini invigilare, atque omnia adimplere, quæ in residentia, si non materialis, at saltem formalis obligatione continentur. Ab hac enim nullo pacto exempti censi debent; cum etiam ad peragendam suarum diœcesium visitationem, ad formam sacrorum canonum, et Concilii Tridentini, teneri eos definierit Alexander VII. Consistoriali Decreto, quod refert laudatus Cardinalis Brancatius *in cit. Dissert. pag. 53.* subjungens: *Post hæc scripta Sanctissimus Dominus Noster Alexander VII. Spiritu afflatus Divino, in Consistorio V. Idus Octobris, in quo ad optionem admissi fuimus, Decreto sanxit, ut omnes sex Episcopi visitare teneantur proprias suas diœceses, ad præscriptum sacrorum canonum, et Concilii Tridentini.*

VII. Quòd si adversus hæc objiciatur, quòd Cardinalibus ad alicujus Ecclesiæ suburbicariæ optionem admissis, alterius etiam Ecclesiæ, si quam fortè priùs obtinebant, retentio conceditur; et, cum apud hanc, ut suprà diximus, residere debeant, nequaquam ipsis facilè erit suburbicariæ diœcesis regimini debitam curam impendere: hoc primùm respondebimus, Urbanum VIII. in præallegato Decreto Cardinales illos magnopere commendasse, qui, cum Episcopali cuiusdam Ecclesiæ præessent, vel à suburbicarii Episcopatus optione abstinuerant, vel ad hunc per optionem ascendentes, priore Ecclesiâ se abdicaverant. Addemus deinde, ulteriùs etiam progressum fuisse Clémentem XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Pastorale officium*, impressa in Bullario Romano postremæ editionis *tom. 13. num. 22.* adjicientem §. 7. quòd, cum Cardinalis alicujus Ecclesiæ Præsul, si ad Episcopatum suburbicarium ascendat, priorem Ecclesiam retinere nequeat sine speciali Romani Pontificis Indulto; in hujus porrò Indulti concessione plura perpendenda sint ab ipso Pontifice, et præsertim an Ecclesia illa posteriori sit

adeo propinqua, ut Pastoralem curam utrique commodè impendere, suumque ministerium rectè implere valeat; innovando etiam §. 9. laudatum Alexandri VII. Decretum de visitatione Ecclesiarum, et diœcesium per Cardinales Episcopos suburbicarios, ad præscriptum sacrorum canonum, et Decretorum Concilii Tridentini, facienda.

VIII. An verò hujusmodi suburbicarii Cardinales Episcopi ad visitationem sacrorum Liminum, et ad relationem statûs propriæ cujusque Ecclesiæ juxta Sixtinam Constitutionem tenerentur, controversia olim fuit: de qua cùm in Congregatione Concilii die 9. Januarii 1616. actum fuerit, Sacra Congregatio ita rescripsit: *Agendum esse cum Sanctissimo Domino Nostro, ne illos obstringat; sed potiùs benignè declaret; non teneri ejusmodi onus subire, cùm sint quotidie in conspectu Sanctitatis suæ. At summus Pontifex Paulus V. ùt in Actis ejusdem Congregationis adnotatum legitur lib. 19. supplic. libellor. pag. 887. hujusmodi declarationem edere noluit; sed dixit, nec velle se illis id oneris imponere, si aliàs non teneantur: verùm expedire, sibi que placere, ut et ipsi Constitutionem observent.* Denique Clemens XII. in sua citata Constitutione §. 9. jure ac merito declaravit, ipsos verè obligatos esse ad Sixtinæ Constitutionis observantiam: *Necnon relationem statûs earumdem Ecclesiarum, et diœcesium, quibus præsent, ipsi Pontifici, juxta Constitutionem san. mem. Sixti Papæ V. Prædecessoris quoque nostri, quæ incipit Romanus Pontifex, exhibere.* Quod quidem jure ac merito à Clemente XII. factum fuisse diximus. Cùm enim in Sixtina Constitutione Episcoporum etiam Cardinalium expressa mentio fiat; cùmque iidem Cardinales Episcopi suburbicarii diœceses suas gubernare, et visitare teneantur, nec ab alio Episcopalis officii onere exempti sint, præterquam à residentia materiali, ùt suprâ diximus: difficilè sanè

erat intelligere , quâ ratione à Sixtinæ Constitutionis lege immunes censi possent.

IX. Qui verè sub illius Constitutionis sanctione minimè comprehenduntur ; ii sunt Præsules , quos inferiores , et tertiae speciei Prælatos appellant ; qui nempe proprium territorium habent , verè separatum , in quo ipsi soli independenter à quocumque Episcopo , omnimodam spiritualem jurisdictionem in Clerum , et populum exercent : de his enim in præfata Constitutione neque verbum ullum legitur , neque sententia , quæ ad illos directè pertineat. Sed , càm nobis semper incongruum visum fuerit , hujusmodi Prælatos Apostolicæ Sedi immediatè subiectos , debitum erga ipsam obsequii , et obedientiæ actum , Apostolorum Limina statis temporibus visitando ; non exhibere , nec de eorum diœcesis , seu territorii statu tam materiali , quàm formali , relationem facere ; postquam ad summum Pontificatum nullis nostris meritis eVecti fuimus , non modò prædictam Sixti V. Constitutionem confirmavimus ; sed ejus præterea legem atque sanctionem extendimus ad Abbates , aliosque inferiores Prælatos , jurisdictionem quasi Episcopalem , et territorium separatam habentes : quibus , ad normam ejusdem Sixtinæ Constitutionis , certa temporum spatia præfinivimus ; quibus singuli vel per se ipsi , vel per certos idoneos Procuratores , sacra Apostolorum Limina visitare , et relationem statûs suarum Ecclesiarum atque districtum exponere deberent ; juramenti quoque formulam præscribendo , quo eorum quilibet , dum ad hujusmodi Prælaturas , et Dignitates promoventur , ad prædicta adimplenda se obstringere debent : ut videre est in nostra Constitutione , quæ incipit *Quod Sancta* , die 23. Novembris anni 1740. edita , et in Bullario nostro impressa tom. 1. num. 7.

X. Complura rerum capita , circa quæ versari debet relatio statûs Ecclesiæ occasione visitationis

sacrorum Liminum prædictæ Congregationi Concilii exhibenda, indicata sunt à Fagnano *in sæpè cit. Cap. Ego N. de jurejurando*, ubi materialem Ecclesiæ statum à formali aptè distinguendo secrevit. Quæ autem ab eo scripta fuerunt, adoptavit etiam et retulit Van Espen *Juris Eccl. univ. part. 1. tit. 15. cap. 2. num. 22.* Sed, cùm nunquam publicâ auctoritate prodiisset instructio super modo conficiendi relationem tam materialis, quàm formalis statûs Ecclesiarum, atque diœcesium, prout ab Apostolica Sede requiritur; Summus Pontifex Benedictus XIII. in Concilio Romano, à se celebrato, mandavit, hujusmodi instructionem confici à prædicta Congregatione Concilii. Cujus cùm nos Secretarii munus tunc gereremus, simulque in eodem Concilio Romano Doctoris in Decretis officio fungeremur, idcirco ejusdem instructionis conficiendæ cura nobis injuncta fuit. Eam itaque à nobis exaratam; subindeque probatam, et publicâ auctoritate donatam, unusquisque consulere potest, impressam in calce prædicti Concilii Romani, et iterùm in Bullario nostro *tom. 2. in Appendice pag. 1. et seq.* Eique inhærentes, quicumque relationes hujusmodi facere tenentur, nihil desiderandum relinquent, quod circa materialem, atque formalem Ecclesiarum suarum statum Apostolicæ Sedi sit aperiendum.

XI. Illud præterea animadvertimus, dum sæpè dictæ Congregationi Concilii operam nostram in Secretarii officio impendebamus, ob multiplicem negotiorum, quæ in ea agitantur copiam, plerumque evenire, ut relationibus statûs Ecclesiarum per Episcopos oblatis, sive transmissis, seriùs aliquantò responderetur. Quare, ad supremum Pontificatum evecti, aliam Congregationem in prioris illius subsidium deputavimus, ac veluti ejusdem Congregationis Concilii appendicem constituimus, quæ in hujusmodi relationibus examinandis, reddendisque

opportunitis responsis unicè occuparetur. Hanc autem ex competenti numero Præsulum Romanæ Curix Præfectum deputato, qui Congregationis Concilii Præfectus est; eodemque Secretario, qui alteri est à Secretis. Itaque nova hæc Congregatio statis diebus coram dicto Cardinali Præfecto cogitur; et, referentibus Præsulibus quidquid in relationibus sibi respectivè distributis continetur, ad propositas quæstiones idonea parantur responsa; quæ deinde ejusdem Cardinalis Præfecti judicio expensa, ac per eum, quatenus opus sit, ad summum Pontificem relata, ab eoque approbata, debitis temporibus expediuntur: uti latius statutum legitur in altera Constitutione nostra super novæ hujus Congregationis institutione et officio, prædictâ die 23. Novembris 1740. edita, cujus initium est *Decet Romanum Pontificem*, cit. tom. 1. *Bullarii nostri num.* 8. Et nos quidem Congregationem hanc pluribus vicibus coram nobismetipsis haberi voluimus: responsa quoque perlegimus, quæ ex illius sententia, et consilio; usque in hunc diem ad Episcopales relationes transmissa fuerunt; nulli parcentes labori, aut diligentix tum in propositis quæstionibus examinandis atque solvendis, tum in indicandis, ac suggerendis opportunioribus rationibus pro felici regimine earum diæcesium, quarum relationes expendebantur.

XII. In toto autem hujus capitis decursu non alium auctorem citavimus ejus legis, quâ singuli Episcopi Sanctorum Apostolorum Limina certis temporibus visitare, et statum Ecclesiæ suæ Apostolicæ Sedi exponere tenentur, præter unum Pontificem Sixtum V. ex quo non illud à quopiam inferri volumus, Pontificem hunc primum fuisse, qui eam legem et consuetudinem invexerit. Antiquissimum porrò, simulque illustre hujus rei monumentum habemus in Ecclesiastica Historia, Epistolam nimirum à Patri-

bus Concilii Milevitani ad S. Innocentium I. Pontificem Maximum scriptam, in qua deplorabilem exponentes statum Ecclesiarum Palæstinæ, atque Africæ, quas Pelagiani plurimum perturbaverant, et Apostolici Pastoris opem implorantes, ita scribunt: *Quia te Dominus, gratiæ suæ præcipuo munere, in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potius ad culpam negligentiae valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quam ea tu possis, vel fastidiosè, vel negligenter accipere; magnis periculis infirmorum membrorum Christi pastoralementem diligentiam, quæsumus, adhibere digneris.* Neque minùs ad id significandum, de quo nunc agimus, perspicua sunt verba, quibus Sanctus Pontifex in sua responsione utitur, nempe: *Diligenter et congruè Apostolico consulitis honori; honori, inquam, illius, quem, præter illa, quæ sunt extrinsecùs, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum super anxiis rebus, quæ sit tenenda sententia, antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe mecum nostis esse servatam.* Has duas epistolas videre licet in editione Operum S. Augustini, quæ curantibus Monachis Congregationis Sancti Mauri prodiit Parisiis anno 1679. tom. 2. pag. 620. et 639. Præterea S. Gregorius Magnus Episcopis per Siciliam constitutis indulgisse invenitur, ut, cum antea tertio quoque anno Romam accedere tenerentur, deinceps nonnisi semel singulis quinquenniis hujusmodi iter suscipere deberent; ut ipse scripsit ad Cyprianum Diaconum, in ea Insula residentem, *epist. 22. lib. 7. tom. 2. Operum col. 866. et seq. Novit dilectio tua, hoc olim consuetudinem tenuisse, ut Fratres, et Coëpiscopi nostri Romam semel in triennio de Sicilia convenirent; sed nos eorum labori consulentes constituisse, ut suam huc semel in quinquennio præsentiam exhiberent.* Similis Episcoporum obliga-

tio, diversa tamen pro Ecclesiarum ab Urbe distantia, eruitur etiam ex Concilio Romano, anno 743. habito à S. Zacharia Papa, *can. 3. tom. 3. Collectionis Harduini col. 1927. Ut, juxta Sanctorum Patrum, et canonum statuta, omnes Episcopi, qui hujus Apostolicæ Sedis ordinationi subjacebunt, qui propinqui sunt, annuè Idibus mensis Maji Sanctorum Principum Apostolorum Petri et Pauli Liminibus præsententur, omni occasione seposita: qui verò de longinquo, juxta chirographum suum impleant.* Formula juramenti ab Episcopo electo præstandi descripta legitur in Decretalibus Gregorii IX. *in pluries citato cap. Ego N. de jurejurand.* ubi inter cetera hæc habentur: *Apostolorum Limina singulis annis aut per me, aut per certum nuntium, visitabo; nisi eorum* (Romanorum nempe Pontificum) *absolver licentiâ.* Ejus formulæ auctor existimatur Sanctus Gregorius VII. evidens est enim error Caroli Molinæi, qui eam ipsi Gregorio IX. attribuit; ut rectè ostendit Gonzalez *in Commentar. ad cit. text.* Inter Innocentii III. rescripta unum adest, quod spectat ad Patriarcham Antiochenum, qui, cùm juxta obligationem suam quarto quoque anno ad visitanda Apostolorum Limina, reddendamque rationem administrationis Ecclesiæ suæ, Romam venire debuisset, neque id, certis impedimentis obstantibus, executus esset, excusationes suas ad Pontificem miserat. Qui sanè eas benignè admisit, sed simul Patriarcham admonuit, ne in posterum officio deesset. Facti series exponitur *in Historia Pontificiæ Jurisdictionis* quam edidit Roussel, *lib. 3. cap. 1. num. 11.* Sub Alexandro IV. compertum fuit, nonnullos Episcopos, ut ab incommodis se eximerent, Indulta specialia postulando impetrasse, ne statis temporibus tenerentur ad Apostolica Limina se sistere, et relationem statûs suarum Ecclesiarum exhibere. Verùm Pontifex, editâ Constitutione, omnia Indulta hujusmodi eousque

concessa abrogavit; ùt videre est apud Raynaldum ad annum Christi 1257. num. 50. et sequentia verba in citata Constitutione adjecit : *Non est facile recedendum ab eo, quod à Prædecessoribus nostris super hoc diu excogitatum extitit, et obtentum.* Denique, ut alia antiquitatis monumenta omittamus, in Opere P. Thomæ à Jesu *de omnium gentium salute procuranda lib. 7. pag. 391.* inter quæsitæ ex parte Patriarchæ Maronitarum proposita Gregorio XIII. qui Sixtum V. in summo Pontificatu immediatè præcessit, hoc etiam relatum legitur : *Præterea, cùm Pontificale Romanum statuatur, jubeaturque, singulos Episcopos ultramarinos omni triennio Romam venire de Ecclesiarum ipsorum statu deposituros; num et nostri, ad idem teneantur, necne? Sufficiatque, propter itineris difficultates, Turcarumque pericula, quempiam eorum nomine delegare?* Responsum autem subjicitur, quod sic habet : *Ob magnam locorum intercapedinem denegandum non videtur, quod petunt; ut satis sit unoquoque triennio unum, Episcoporum omnium nomine, Romam destinari.*

XIII. Non itaque Sixtus V. hanc legem primus invexit, quâ Catholici Antistites ad visitanda Limina Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et ad referendum Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum obligantur; cùm et unum, et alterum hujusce legis caput tot antea seculis viguisse constet; et satis appareat, utrumque consequens esse illius Primatûs, quo Romanus Pontifex in universa Ecclesia potitur. Verumtamen hoc Sixto tribuendum est, quòd visitationum tempora singulis Episcopis congruâ ratione determinaverit; quòdque aliquos specialiter deputaverit, qui postulata in Episcoporum relationibus proposita expenderent, iisque opportunè responderent.

CAPUT SEPTIMUM.

De relatione statûs Ecclesiæ , de qua actum est capite superiori , et de prima ejusdem parte.

Sicuti superiori capite diximus , à summo Pontifice Sixto V. statutum fuit tempus , quo ab Episcopis sacra Limina visitarentur : eisdemque mandatum est , ut relationem statûs suarum Ecclesiarum , à Sacra Concilii Congregatione postea considerandam , examinandamque transmitterent. Quoniam verò nulla fuerat unquam edita Instructio , quâ tamquam regulâ in ea relatione efformanda uterentur Episcopi ; hinc de hac re actum fuit in Concilio Romano , quod anno 1725. in Lateranensi Basilica , præside fel. mem. Benedicto XIII. habitum est : nobisque , qui tunc in minoribus constituti munere Interpretis sacrorum Canonum in eodem Concilioungebamur , ea cura commissa , ut Instructionem ipsam efformaremus. Promptè parvimus : et quæ à nobis tunc facta fuit Instructio , ea ipsa est , quæ post Romanum ipsum Concilium typis impressa legitur ; sicuti etiam in *Append. ad tom. 2. nostri Bullarii num. 1.* Eademque nobis causam dedit , ut in hoc , et sequentibus capitibus quædam animadversione , et scitu digna insereremus : quare iterum illam ad calcem hujus libri dabimus impressam.

II. In plures paragraphos ea dividitur Instructio : in quorum primo significatur Episcopis , ut in relatione statûs Ecclesiæ , præter accuratam descriptionem confinium Diocesis , aliarumque multarum rerum , quæ in dicto paragrapho legi possunt , privilegia quoque , atque prærogativas exponant , quibus eorum Ecclesiæ decorantur. Ibi tamen monendos eosdem censuimus , non semper hæc peragenda sibi esse , sed primâ tantum vice , quâ sacra

Limina visitantes, Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum exponunt : deinde verò necessarium non esse, ut semper hæc eadem repetant; sed satis futurum, si ad ea se referant, quæ in superioribus relationibus significarunt : nisi quid interea in Diœcesi mutatum fuerit, aut novi aliquid contigerit, quod statum Ecclesiæ materialem inverterit, et tanti momenti sit, ut exprimendum meritò videatur.

III. Quod ut exemplis planiùs declaretur, quandoquidem Cardinales, qui Episcopatus obtinent suburbicarios, à sacris Liminibus visitandis exempti non sunt, tenenturque et ipsi relationem statûs suarum Ecclesiarum exhibere; optimum factu erit, si Cardinalis Decanus, cùm primùm de Ostiensis Ecclesiæ statu relationem conficiet, magnum illud commemoret privilegium, quod inter omnes est Ostiensi Episcopo peculiare, consecrandi Romanum Pontificem, nisi fuerit antea Episcopali caractere insignitus. In Vita S. Marci Pontificis, qui anno 336. S. Petri Cathedram implevit, apud vulgatum Anastasium sic legitur : *Hic (S. Marcus) constituit, ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopum Urbis, Pallio uteretur.* Sed Binius, et Labbeus in notis, hanc consuetudinem, ut Romanus Pontifex ab Episcopo Ostiensi consecraretur, S. Marci Pontificatu vetustiore esse contendunt : *Nam Dionysius Papa à Maximiano Ostiensi Episcopo consecratus fuisse legitur.* Celebris est S. Augustini textus in *Breviculo Collationis terciæ diei cum Donatistis cap. 16. num. 29. tom. 9. col. 571. Nec Romanæ Ecclesiæ (Episcopum) ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis.* Textum hunc S. Augustini non videtur rectè intellexisse, et benè in rem suam adhibuisse Sigonius *de Regno Italiæ ad annum 682.* cùm scripsit, ex summis Pontificibus primum, qui à tribus Episcopis Ostiensi, Portuensi, Veliternensi fuerit consecratus, Leonem II. fuisse,

contra morem superioribus temporibus usitatum, quibus solus Ostiensis hoc munere fungebatur; quod item tradit Ciacconius in *Vita S. Leonis II.* Sed eorum error notatur ab aliis accuratè observantibus, Romani Pontificis Consecrationem semper fieri consuevisse à tribus Episcopis; ac inter eos Ostiensem non modò locum obtinuisse, sed primas semper partes egisse, ita ut reliqui duo Episcopi suburbicarii assistentium personam gesserint. Ad Augustinum quod attinet affirmantem, ut supra diximus, summi Pontificis Consecrationem, non ab aliquo Metropolita, sed ab Ostiensi Episcopo peragi solitam; illius verba non ita intelligenda esse dicunt, ut à solo Ostiensi, sine aliis duobus Episcopis, Romanus Pontifex Consecrationis munus acciperet; sed ut, nullo ad id vocato à remotioribus partibus Metropolitano, ejusdem Consecratio à proximo Ostiensi Episcopo perageretur. Videri hac de re possunt Mabillonius in *Comment. prævio ad Ordin. Roman. pag. 118. et seq.* Pagius ad annum Christi 682. num. 6. et in *Vita S. Marci num. 3.* Sassi in *notis ad Sigonium*, Vignolius in *notis ad Vitam S. Leonis II. num. 1.* Neque verò contra hæc fel. rec. Clementis Papæ XI. exemplum aliquis afferat, qui, cùm nondum in Episcopali Ordine Constitutus esset, quando summus Pontifex electus est, non ab Ostiensi, sed à Portuensi Episcopo Consecrationem accepit. Hoc enim ideo factum est, quia tunc Ostiensis vacabat Ecclesia: ut rectè monet Borgia in *Historia Veliternensis Ecclesiæ circa finem.* Quæ omnia singulare Episcopi Ostiensis privilegium demonstrant, quod ab eodem in prima, quam exhibebit, relatione statûs Ecclesiæ, meritò commemorandum censemus.

IV. Salisburgensis etiam Archiepiscopalis Ecclesia privilegio condecoratur singulari, planèque digno, quod in prima relatione statûs Ecclesiæ, ab uno-

quoque Archiepiscopo facienda , memoretur ; idque in eo situm est , ut quatuor Cathedralibus per Germaniam Ecclesiis , nimirum Gurgensi , Chiemensi , Seccoviensi , et Lavantinæ , quotiescumque illas vacare contingerit , Episcopos ipse constituat. Jus istud , quod Archiepiscopus Salisburgensis in prædictarum Ecclesiarum collatione exercet , in medium adduxit Episcopus Guadicensis , cùm in Concilio Tridentino ageretur de illius canonis promulgatione , quo statuitur , eos esse veros Episcopos , quos Romanus Pontifex *in partem sollicitudinis* elegerit ; ajebat enim , Archiepiscopum Salisburgensem quatuor hosce Episcopos creare , absque eo quòd Romani Pontificis auctoritas ea in re interveniat , ideoque canonis verba reformanda censebat. Verùm , cùm Cardinalis Simonetta , ad hujusmodi objectum comiter respondisset , id fieri quidem ab Archiepiscopo Salisburgensi , sed ex Sedis Apostolicæ privilegio , valde reclamatum est à Patribus adversus orationem Episcopi ; nec antè quieverunt , quàm is æquiori sermone , quæ dixerat , explicaverit. Hæc omnia fusè narrant Cardinalis Pallavicinus *in sua Historia Concilii Tridentini lib. 19. cap. 5. num. 5.* Redingius *in Hist. ejusdem Conc. tom. 4. tract. 10. sect 1. §. 1. pag. 44.* Rigantius *in Commentariis ad Regul. 1. Cancell. §. 7. n. 37.*

V. Quæ Cardinalis Simonetta tunc affirmavit , solido quidem fundamento innixa dignoscuntur. Etenim , si de Gurgensi Episcopatu agatur , Alexandro II. Pontifici Maximo tribuendum est , quòd Archiepiscopus Salisburgensis hanc supra eum exercent auctoritatem. Nam summus ille Pontifex Gebeardo Archiepiscopo Salisburgensi facultatem concessit , ut quamdam Diœcesis suæ Parœciam in Cathedralem erigeret , quæ quidem Gurgensis Ecclesia fuit ; eidemque Gebeardo , ejusque in Archiepiscopatu successoribus indulisit , ut hujusmodi Ecclesiæ Episcopum elige-

rent, ordinarent, consecrarentque. Bulla Alexandri refertur à Canisio *Lection. antiq. novæ edit. tom. 3. part. 2. pag. 436. et seq.* et à Card. Baronio in *Annal. ad annum 1070. num. 42.* Et, quia schismatis tempore, in Gurgensi Episcopo eligendo, consecrandoque, ab Alexandri II. lege discessum fuerat; hinc Alexander III. anno 1179. declaravit, nihil pristini juris ex eo detractum fuisse Archiepiscopo Salisburgensi. Orta deinde est quæstio inter eundem Archiepiscopum, et Capitulum, quod sibi asserebat jus eligendi Gurgensem Episcopum. Sed delecti Arbitri judicarunt, provisionem Gurgensis Ecclesiæ ad Archiepiscopum pleno jure pertinere; eorumque sententia à Lucio III. confirmata fuit anno 1184. Constitutiones tam Alexandri III. quàm Lucii III. videri possunt apud Hansizium *Germanicæ Sacræ tom. 2. pag. 299. et seq. et pag. 303. et seq.* Cùm verò Ferdinandus I. Imperator novam excitasset controversiam, contendens, nominationem Gurgensis Episcopi sibi deberi; res anno 1568. ita composita est, ut Archiepiscopi privilegium arctioribus limitibus conclusum remanserit: siquidem statutum fuit, ut Archidux Austriæ duos sibi ordine succedentes Episcopos nominet; Salisburgensis verò Archiepiscopus tertium libero jure constituat: sicuti legere est in *Historia Episcopatum Germanicæ edit. Bruxell. anno 1722. tom. 2. pag. 97.* et apud citatum Hansizium *Germanicæ Sacræ tom. 2. pag. 8. et pag. 603.*

VI. Hæc pertinent ad privilegium Archiepiscopi Salisburgensis circa Gurgensem Ecclesiam, quoties vacaverit, conferendam. Ad privilegium nunc progrediendo, quo tribus aliis Ecclesiis, Chiemensi, Seccoviensi, et Lavantinæ, Episcopos similiter constituere dignoscitur; legitur in libro *Taxarum*, Ecclesias illas fundatas, atque dotatas fuisse ab Archiepiscopo Salisburgensi Eberardo à Truchsen; primam videlicet anno 1214. secundam anno 1219. ter-

tiam anno 1221. item primam in Cathedralem erectam fuisse ab Innocentio III. duas reliquas ab Honorio III. eosdemque Pontifices Salisburgensibus Archiepiscopis indulgisse, ut singulis hujusmodi Ecclesiis pro tempore vacantibus Episcopos eligerent, et consecrarent. Indulta hæc commemorantur in Bulla Nicolai V. anno 1447. pro eorundem confirmatione edita, et in altera sequenti anno emanata, in qua declaratur, ex Germaniæ Concordatis præjudicium nullum iis privilegiis allatum esse. Quod etiam confirmatur duabus Apostolicis Constitutionibus, altera Pauli II. anno 1466. altera verò Clementis VII. anno 1524. editis, quæ referuntur ab Hansizio *cit. tom. 2. pag. 480. et seq. et pag. 518. et pag. 589. et seq.*

VII. Quamvis verò in mox dictis Clementis VII. litteris Metropolitana auctoritas enuntietur, (quod ansam alicui præbuit affirmandi; potestatem illam Salisburgensis Archiepiscopi in sæpè dictas Ecclesias esse ex jure Metropolitico, non ex Apostolica auctoritate) tamen animadvertere quisque potest, quòd, cùm Clemens VII. ad privilegia se referat à suis Prædecessoribus concessa, in his autem nulla fiat mentio juris Metropolitici; id satis est, ut, eo excluso, omnia in auctoritatem Apostolicam referantur. Præterquamquod, cùm in jure Metropolitico duplex auctoritas considerari possit, ordinaria scilicet, et delegata, ut rectè colligitur *ex cap. Irrefragabili, §. Ceterùm, de officio Ordinarii*; facilè, et pronum est, ita Clementis VII. litteras intelligere, ut, quod in ipsis de Metropolitana auctoritate enuntiat, non quidem ad ordinariam, sed ad delegatam auctoritatem, atque ita ad Apostolicæ Sedis privilegium referatur: sicuti profundè probat Rigantius *in Comment. ad Regulam primam Cancellariæ §. 7. à num 15. ad 53. et præcipuè num. 41. et 42.*

VIII. Notum est omnibus, quòd, cùm fel. rec. Clemens Papa XI. multa, atque insignia privilegia

Archiepiscopo Ulyssiponensi concessisset, atque inter alia, ut Patriarchæ titulo, adinstar Patriarchæ Vene-tiarum, decoraretur, uti legitur in ejusdem Cle-mentis Constitutione, quæ incipit *In supremo Apo-stolatûs*, in *ejus Bullario num. 86.* huic postea anno 1720. alteram addidit prærogativam, statuens, ut ad eum peculiari jure pertineret sacro Oleo Lusi-tanum Regem in brachio inungere, de quo unctio-nis ritu sermo est in *Cap. unic. de sacra unct.* uti colligitur ex Apostolicis ejusdem Clementis litteris, in forma Brevis dicto anno expeditis, quarum ini-tium est *Sacrosancti Apostolatûs.*

IX. Itaque decet quàm maximè, ut in prima rela-tione statûs Ecclesiæ Ulyssiponensis, à singulis Patri-archis ad Apostolicam Sedem transmittenda, nequa-quam sileantur eximia privilegia eidem Ecclesiæ con-cessa : inter quæ illud commemoratione dignum omninò est, quo Lusitani Regis inunctio Patri-archis attributa fuit. Cùm in minoribus adhuc esse-mus, commissa nobis fuit cura examinandi, utrum ejusmodi privilegium Regem ungenti, quod pro Ulyssiponensi Patriarcha postulabatur, deberet illi ab hac Sancta Sede concedi. Dum operi insisteremus, animadversum à nobis fuit, jus ungentorum Lusi-tanorum Regum ab Eugenio IV. anno 1436. Archi-episcopo Bracharensi fuisse collatum. Hic autem non adeo facilè hujusmodi jure spoliari posse videba-tur : cùm memoriæ proditum sit, Alexandrum III. Pontificem Maximum fortiter restitisse Henrico Anglo-rum Regi sacram Filii sui unctionem ab Archiepi-scopo Eboracensi fieri cupienti ; propterea quòd privilegium ungenti Regis jampridem Cantuariensi Archiepiscopo tributum fuerat : et Clementem V. eadem de causa revocasse privilegia, quæ circa Regis unctionem pluribus Angliæ Episcopis concessa fuerant, quòd scilicet hujusmodi jus, et privile-gium à multo jam tempore Cantuariensis Archiepi-

scopus obtinuerat : quæ omnia videre licet in Annalibus Ecclesiasticis apud Cardinalem Baronium *ad annum* 1170. et apud Raynaldum *ad annum* 1308. num. 18. *circa finem.*

X. Illud etiam nobis in ejus quæstionis examine occurrit , Alexandrum IV. summum Pontificem , cum Episcopis Pragensi , atque Olomucensi commisisset , ut unctionem Regis Bohemiæ , quam Archiepiscopus Moguntinus eo tempore electus , sed nondum confirmatus , administrare nequibat , ipsi peragerent , adeo cautè in hac re se gessisse , ne Moguntino , cujus id muneris erat , aliquod præjudicium afferret , ut emolumenta omnia , quæ is , occasione unctionis à se explendæ , consecuturus fuisset , eidem post confirmationem servata esse voluerit ; ideoque prædictis Episcopis mandaverit , ut eadem illi fideliter traderent : sicuti legere est in dicti Alexandri Papæ Epistola apud Raynaldum *ad annum Christi* 1260. num. 18.

XI. At nihilominus , habitâ ratione illustrium meritorum , quibus Lusitaniæ Rex Apostolicæ Sedis favorem sibi conciliaverat ; dum nuper , instante Pontifice , Venetorum Rempublicam acerrimo bello cum Turcis contendentem , validis ministratis auxiliis , opportunè juverat ; eximia quoque honorum decora perpentes , quæ , eodem Rege supplicante , Archiepiscopo Ulyssiponensi ad Patriarchæ dignitatem evecto collata fuerant ; regiamque liberalitatem erga ipsam Patriarchalem Ecclesiam largiter effusam ; ingentem denique sollicitudinem , quâ idem Rex efflagitabat , ut ungentorum in posterum Regum munus Patriarchæ Ulyssiponensi concederetur : facilè in eam sententiam descendimus , quam etiam scriptis promere non dubitavimus , ut , non obstante privilegio ab Eugenio IV. Episcopis Bracharensibus concessio , Lusitani Regis ungenti jus Patriarchæ conferri posset : cum maximè videatur

quodammodo convenire, ut ritus hujusmodi ab eo Episcopo peragatur, qui Regi magis acceptus sit: quem admodum ad rem nostram appositè perpendit Rodericus à Cunha Archiepiscopus Bracharensis in *Tractatu de Primatu Bracharensis Ecclesiæ cap. 36. num. 4.* ubi argumentum confutans Garciae de Loaïsa, qui primatum Archiepiscopi Toletani in universa Hispania ex eo potissimùm colligebat, quòd ejus esset Regem inungere; postquam plura in contrariam partem exempla attulit, ita concludit: *Igitur, non ad Primates, vel Præsules tantùm Toletanos hoc spectat officium; sed ad illos, quos elegerit ungendus Rex.* Nec dubitarunt Romani Pontifices hujusmodi gratias Catholicis Regibus impertiri; sicuti rectè observatum fuit à Josepho Catalano *ad Pontif. Roman. tom. 1. tit. 20.* (quod Opus multos post annos editum est, quàm nostrum illud votum scriptis vulgatum fuerat) ubi §. 1. *sub. num. 12.* hæc habet: *Constat illud quoque ex variis Maximorum Pontificum litteris, ipsos non semel ad Regum preces Episcopos designasse, à quibus illi, eorumque Successores in posterum consecrarentur.* Demùm in nostra nos sententia maximè confirmavit exemplum Clementis Papæ VI. qui etiamsi non ignoraret, quid ab Alexandro IV. actum fuisset pro Regis Bohemiæ ungenti jure, ut suprà narravimus, Moguntino Archiepiscopo conservando; nihilominus, postquam Pragensis Ecclesia in Archiepiscopatum erecta fuit, Joanne Bohemiæ Rege petente, hoc idem jus à Moguntino ad Pragensem Archiepiscopum transtulit: uti videre est apud Raynaldum *ad annum Christi 1344. num. 65.* Nostris hisce animadversionibus aliam majoris ponderis addidit Pontifex ipse Clemens XI. eamque in suis Apostolicis litteris expressam voluit: privilegium scilicet Eugenii IV. à Bracharensi Archiepiscopo nunquam fuisse executioni mandatum, cum is reverà nunquam Lusitanorum Regem unxisse le-

gatur. Quibus omnibus rationibus simul junctis, Indultum, quod petebatur, pro Patriarcha Ulyssiponensi, ejusque Successoribus, expeditum fuit.

XII. Tria hæc exempla adducta à nobis sunt, ut optimum factu ostenderemus, si Episcopus sacra primò Limina visitaturus, in exponendo Ecclesiæ suæ statu, illius prærogativas, et privilegia recenset. Primum à remotioribus temporibus petitum est; secundum à mediis; tertium ex proximis. Alia in eam rem adjungere superfluum esset. Sed, quoniam præterea in prima relationis parte dicendum est de iis, quæ pertinent ad erectionem Episcopatus, ad Ecclesiæ Cathedralis situm, et ad confinia Diœcesis, nonnulla referemus recentiora exempla, ex quibus aliquid luminis desumere poterunt Episcopi, ut primæ relationis parti ex debito satisficiant.

XIII. Celebris fuit, non in Germania modò, sed in universo etiam Orbe Catholico Abbatia Fuldensis. Quibus, et quàm insignibus ornata fuerit prærogativis, quibus tum Apostolicis, tum Cæsareis privilegiis decorata, legi potest in *Historia Fuldensi* à Brouwero edita anno 1612. et in *alia Historia* pariter *Fuldensi* à Joanne Friderico Schannat typis impressa anno 1729. Hanc celebrem Abbatiam nos ipsi in Episcopatum ereximus; ita tamen, ut et privilegia omnia, quibus antea fruebatur, integra manerent, et ipsius Regularis status nequaquam in ea immutaretur; cum scilicet novus Episcopus in ea constitutus, non solùm Fuldensis Episcopus, sed etiam Fuldensis Abbas nuncupari debeat; quique in Abbatem posthac electus erit; idem intelligendus sit ad Episcopatum electus: Monachus verò Decanus, tresque Capitulares Monachi, quorum antea erat Abbatem eligere, iidem, vacante Abbatiali dignitate, electionem peragere debeant; hoc uno interjecto discrimine, quòd qui priùs eligebatur, nonnisi Ab-

bas Fuldensis erat, in posterum verò electus, et Abbas, et Episcopus Fuldensis electus esse censebitur: quemadmodum in nostra Constitutione super hoc edita fusiùs præscribitur.

XIV. Hujusmodi Fuldensis Episcopatus fundatio digna planè est, quæ in primo relationis capite referatur; cum et peculiaris sit, et memoriam renovet eorum Episcopatum, qui olim, ante Anglicanum schisma, in majori Britannia erant; ad quos videlicet soli Monachi eligebantur. Abbates enim monasteriorum erant similiter Monachi, eorumque electio à Monachis fiebat: qui autem in Abbatem eligebatur, idem etiam intelligebatur electus Episcopus. Porrò novem erant Cathedralis Ecclesiæ, in quibus hujusmodi disciplina recepta fuerat, et vigeat. Eædem recensentur *tom. 2. Operis ab Henrico Wharton anno 1691. editi, cui titulus Anglia Sacra, sive Collectio Historiarum partim antiquitùs, partim recenter scriptarum de Archiepiscopis, et Episcopis Anglicæ, à prima Fidei Christianæ susceptione ad annum 1540.* Earum quoque mentio habetur in Apostolicis litteris Urbani Papæ VIII. incipientibus *Plantata in agro Dominico*, datis anno 1633. ibi: *Quoniam verò inter privilegia, gratias, indulta, et facultates, ac prærogativas Ordinis, et Congregationis Nigrorum nuncupatorum Monachorum S. Benedicti, ac illius monasteriorum in Anglia, fuerunt jura Cathedralia novem Ecclesiarum, nimirum Archiepiscopatus Cantuariensis, Episcopatum verò Wintoniense, Dunelmense, Eliense, Wigornienense, Nordoviense, Roffense, Barthoniense, et Conventrense, quorum Episcopatum Cathedralis sitæ fuerunt, et collocatæ in monasteriis ejusdem Ordinis, ex conditione, seu consuetudine, ut Capitula dictarum Cathedralium Ecclesiarum, omniaque jura capitularia manerent, et essent in conventibus et Monachis eorundem monasteriorum, qui Monachi, cum*

Priore suo , erant earumdem Ecclesiarum Canonici primarii , et Capitula Cathedralia constituebant , Episcopi verò quasi Abbates eorumdem conventuum , et Monachorum , tam ad Sedem Abbatialem , quàm etiam Episcopalem eligebantur , etc. Super quo jure prædictis Monachis Ordinis S. Benedicti conservando , et perpetuando , à diversis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris etiam diversæ litteræ emanarunt , repulsis contradictoribus , et prædictis juribus illæsis , et integris reservatis eisdem Monachis , usque ad infelix schisma Henrici VIII. Angliæ Regis.

XV. Opportunè hic etiam mentio occurrit celeberrimi monasterii Montis Casini , cujus Abbatialem Ecclesiam Pontifex Joannes XXI. qui ab aliis dicitur XXII. in Cathedrali erexit , voluitque , ut monasterii Abbas esset etiam Episcopus , et Episcopalem jurisdictionem in designatis locis finitimis exerceret ; relictoque Monachis eligendi jure , decrevit , ut qui Abbas à Monachis subinde eligeretur , simul etiam Episcopus haberetur electus. Apostolicæ Joannis litteræ referuntur ab Ughellio *Ital. Sacr. tom. 1. secundæ edit. pag. 572. et part. 2. Historiæ Abbat. Casin. P. Abbatis Gattola seculo IX. pag. 515. et seq.* In hoc statu ea Ecclesia perseveravit usque ad tempora Urbani V. qui , cùm ingens disciplinæ monasticæ detrimentum ex hac institutione derivatum accepisset , primò quidem Abbatialium , et Episcopaliū proventuum administrationem retinuit , eosque in restaurandis monasterii , Ecclesiæque ædificiis impendi jussit ; deinde Abbatialem dignitatem ad eum statum revocavit , in quo erat ante Casinensis Episcopatus erectionem : sicuti videre est in ejus Constitutione apud Ughellium *loc. cit. pag. 573. et apud P. Abbatem Gattola pag. 517.*

XVI. Cùm Carissimus in Christo Filius noster Josephus Lusitaniæ , et Algarbiorum Rex Fidelissimus , nobis exposuisset , aërem in Insula S. Thomæ in

Africa adeo gravem esse ac perniciosum, ut, qui ex Europa illuc adveherentur, aut vitam celeri morte mutarent, aut graves subirent infirmitates, quod experientiâ compertum erat; seque ideo necessitate compulsus fuisse, ut Governatorem, aliosque regios ministros, ac tribunalia transferret ad Castrum S. Antonii nuncupatum, quod situm est in Insula, quæ dicitur *Principis*, intra districtum ejusdem diœcesis Insulæ S. Thomæ: suas nobis preces exhibuit, ut Cathedram etiam Episcopalem ab Insula S. Thomæ ad Insulam Principis, et ad prædictum Castrum Sancti Antonii transferremus, quod quidem Castrum iis omnibus ornamentis, et prærogativis decoratum, quæ Civitatem deceant, Rex ipse jam Civitatis titulo auxerat. Fidem præterea regiam obligavit, se ibi insignem Ecclesiam Cathedraliæ suis sumptibus ædificaturum, quæ Deo in honorem S. Antonii solemniter postea consecraretur. Addidit insuper, se paraturum congruos redditus, seu præbendas, singulis Canonicis assignandas, postquam ad idem Castrum se contulissent, fixamque sedem ibi collocassent; et prospecturum, ne antiqua Cathedralis Ecclesia, Deo in honorem S. Thomæ dicata, omninò deserta, sacrisque destituta ministris relinqueretur. Quibus omnibus maturè perpensis, nos demum precibus regiis annuentes, indulsimus, ut, postquam ea, quæ promissa fuerant, adimpleta fuissent, Cathedra Episcopalis ab Insula S. Thomæ ad dictum Castrum S. Antonii transferretur. Episcopo autem jussimus, ut post transitum ad novam Sedem et ipse, et qui ipsi in ea Cathedra sufficerentur Episcopi, Insularum S. Thomæ, et Principis denominarentur: sicuti legitur in nostris Apostolicis litteris in forma Brevis, datis die 31. Januarii anni 1754. quarum initium est *Super specula*.

XVII. Hanc igitur translationem cum primùm Epi-

scopus Insularum S. Thomæ, et Principis, sacra Limina visitaturus, Ecclesiarum suarum statum Apostolicæ Sedi exponet, silentio præterire non debet. Quæstio celebris est, et apud Jurisperitos frequenter agitata, utrum Oppidum, in quo non sedet Episcopus, Civitatis titulo appellari possit. Videri possunt Alciatus *in Cap. Perniciosam*, num. 1. et seq. *de officio Ordinarii*, Joachimus Cluten *in Syllog. rerum quotidianar. thes. 22. in notis littera D.* Laurentius Ohm *in tract. canonico politico de jure Episcopali thes. 13. in notis littera C.* Besold. *in Dissert. jurid. politic. de Jure universit. cap. 1. §. 7.* Losæus *de Jure universit. part. 1. cap. 2. num. 14.* Raynald. *Cors. Indagat. Jur. lib. 3. cap. 3.* Limnæus *de Jure publico lib. 7. cap. 1. num. 16.* Gaspar Klock *de Contribut. cap. 5. num. 2.* Rebuff. *in praxi Beneficiaria part. 1. tit. de Ereptione Ecclesiarum in Cathedralibus num. 5. et 6.* Et alii quidem, ut assolet, eam opinionem sequuntur, ut locus, qui caret Episcopo, Civitas dici nequeat: alii contra, Civitatem sine Episcopo esse posse, propugnant; tum quia Civitates fuerunt ante institutos Episcopos, ut observat etiam Glossa *in Cap. Si Civitas, de sent. excomm. in 6.* tum quia, si fortè contingat, Episcopum à civibus interfici, eâ quidem pœnâ inter alias, in sacrilegam Civitatem infligitur, ut Sede Episcopali perpetuò careat, non ideo tamen Civitatis titulo et jure spoliatur: sicuti colligitur ex textu *in Can. Ita nos, 25. quæst. 2.* et observat Decius *in Cap. Episcopalia, num. 9. de privilegiis.*

XVIII. Nos quidem semper arbitrati sumus, Civitatis honore potiri posse locum, qui Episcopo careat, dummodo aliunde illustris sit, iisque dotibus, et prærogativis ornatus, quæ Civitati conveniunt, et à supremo Principe, cui talis auctoritas sit, Civitatis jure et appellatione donetur. Ita fel. rec. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. tam-

quam Dominus temporalis, et Princeps, Oppidum Roncilionis in Civitatem erexit; jussitque, ut in posterum Civitas diceretur, et incolæ civium titulo decorarentur. Non ideo tamen Episcopalem Sedem in Civitate Roncilionis constituit; sed voluit, ut, quemadmodum superiori tempore, ita deinceps Episcopo Sutrino subjecta esset, nec is in ea Sedem habere teneretur: sicuti videre est in ejus Constitutione incipien. *In supremo militantis*, quæ est 225. tom. 12. *novi Bullarii*. Parem nos etiam honorem contulimus Oppido Pergulæ; ita tamen, ut nova Civitas Eugubino Episcopo, ut antea, subdita remaneat, neque hic ullo pacto ad residendum in ea compelli possit: sicuti videri potest in nostra Constitutione, quæ est 61. tom. 3. *nostri Bullarii*. Contra verò persuasum semper habuimus, quòd statim ac Episcopalis Sedes in aliquo Oppido fuerit stabilita, etiamsi illud antea Civitatis jure non gauderet, eo ipso ad Civitatis gradum assurgat, ipsique omnia civitatis privilegia debeantur: siquidem Canonici Juris regula est, ne in Villis, et Pagis, sed solum in Urbibus Episcopalis dignitas statuatur; uti decretum legitur *in Can. Episcopi*, et *in Can. Illud sanè, dist. 80. et in Cap. Episcopalia, de privilegiis*. Quamobrem Romani Pontifices, cum in aliquo Oppido, cui nec Episcopus antea fuerit, nec titulus Civitatis, Episcopum primò constituunt, eodem tempore, quo illud Sede Episcopali exornant, simul etiam Civitatis honore illud adaugent; sequenti nimirum formulâ utentes: *Oppidum N. in Civitatem, Ecclesiam verò in Cathedralem pro uno Episcopo, etc. erigimus, et instituimus*: uti Fagnanus animadvertit *in Cap. Episcopalia, num. 15. de privilegiis*, ubi etiam exemplum memorat Sixti V. qui eâ ratione Oppida Montisalti, S. Severini, et Tolentini, in Civitates erexit, et Episcopali Sede decoravit. Illud demùm censuimus, si fortè Oppidum,

aut Castrum aliquod jam à seculari Principe honorem obtinuerit Civitatis, et justæ causæ non desint, ob quas Episcopalis Cathedra ad novam Civitatem transferatur, hoc fieri conveniens esse, et quidem per viam simplicis translationis; cùm nec sacrorum canonum lex aliud requirat, quàm ut Episcopales Cathedræ in populosis Urbibus, tantoque honore dignis, minimè verò in locis obscuris et infrequentibus, statuatur; et nulla necessitas exigat, ut locus, qui antea Civitatis jure gaudebat, iterùm in Civitatem erigatur, ut novum Episcopalis Sedis honorem consequatur. Quo pacto, licèt nemo nobilis esse possit, qui ingenuus non sit, si quis tamen ingenuus, novo nobilitatis honore donandus sit, nequaquam indiget speciali privilegio, quo ipsi tribuantur ingenuitatis jura, quæ jam obtinebat: ùt optimè ad rem nostram advertunt Doctores de hac materia tractantes.

XIX. Ad diœcesis confinia, quæ, ùt diximus, in prima relatione solent ab Episcopis memorari, factum mox referendum pertinet. Cùm celebris Cardinalis Ximenes de Cisneros magnam illam expeditionem in Africam aggressurus esset, cum Ferdinando Rege convenit, ut, si Orani civitas ab infidelium potestate eriperetur, Ecclesiæ Toletanæ jurisdictioni subjiceretur; eaque conventio et æqua visa est, et suum facilè obtinuit effectum. Compertum enim fuit, Orani urbem nunquam fuisse Episcopali Cathedrâ ornatam, nulloque prorsùs jure Titularem quemdam Auriensem Episcopum eam sibi civitatem vindicare, tamquam in assignata sibi diœcesi constitutam. Quæ in hoc negotio tunc agitata et acta fuerunt, referuntur ab Alvaro Gomez *de rebus gestis Francisci Ximenii lib. 3. fol. 123.* Et de hac ipsa re loquitur etiam Thomassinus *de Beneficiis part. 1. lib. 1. cap. 27. num. 9.* Orani postea civitas, quæ expugnata tunc fuit, in potestatem

rursus Maurorum venit. Cùm verò eam armis iterùm subegisset clar. mem. Philippus V. Hispaniarum Rex Catholicus, eamdem Cardinali de Astorga Archiepiscopo Toletano restitutam voluit, tamquam illius diœcesis membrum, et partem; Cardinalis autem nihil intentatum reliquit, ut Catholicam Religionem ad pristinum splendorem in ea civitate revocaret. Hoc itaque celebre factum, cujus etiam meminit Præsul Ildefonsus Clemens de Arostegui in sua *Concordia Pastoralis part. 1. cap. 5. num. 41.* in prima Toletani Archiepiscopi relatione jure ac merito erit commemorandum.

CAPUT OCTAVUM.

De relatione statûs Ecclesiæ, et secunda ejusdem parte.

I. In hac secunda relationis parte plura rerum capita attinguntur. Primum respicit residentię præceptum, cui an plenè obtemperaverit, docere debet Episcopus. Secundum pertinet ad Episcopos, nulli Archiepiscopo, sed Sanctæ Sedi immediatè subjectos; qui referre debent, an Archiepiscopum delegerint, cujus Synodo Provinciali unà cum illius Suffraganeis debeant interesse. Tertium denique exponenda docet, si quæ fortè adsint impedimenta, quibus ab implendo munere Episcopali detineantur.

II. Ad primum quod spectat, nos sanè Episcopos, ut residentię legem servarent, graviter admonere non prætermisimus in nostris encyclicis Litteris, anno 1740. editis, ac deinde impressis *Bullarii nostri tom. 1. num. 2.* Sed fusiùs in nostra Constitutione, cujus initium est *Ad universæ*, anno 1746. emanata, quæ est 18. *tom. 2. ejusdem nostri Bullarii.* cùm omnes nostrorum Prædecessorum

Constitutiones ad residentiam spectantes retulerimus, atque confirmaverimus; singulas fermè leges in ipsis præscriptas, et à sacris Pastoribus servandas, exponere, et declarare curavimus: legitimas quoque causas indicavimus, ob quas Episcopis permittitur à propriis Sedibus aliquandiu abesse; simulque cautelas ab iis adhibendas, ne animarum regimen, ipsis absentibus, aliquid detrimenti patiatur. Episcopus igitur in sua relatione redditurus rationem de hoc districto residendi præcepto, si nostram citatam Constitutionem attentè legerit, facilè intelliget, an illi satisfecerit, an ab eo defecerit.

III. *In superiori lib. 7. cap. 1. num. 7.* sex esse asseruimus Episcopatus suburbicarios, Ostiensem, Portuensem, Sabinensem, Albanensem, Prænestinum, et Tusculanum; quos nempe in titulum obtinent sex illi S. R. E. Cardinales, qui in Sacro Collegio Episcoporum ordinem constituunt. Ibi etiam ostendimus, hos Episcopos Cardinales, etiamsi Romæ resideant, ac suam summo Pontifici operam præsent, de non impleta residendi obligatione reprehendi non posse. Quia verò aliquando contingit, ut non solum uni ex suburbicariis Ecclesiis, sed simul etiam alteri præsent, quæ suburbicaria non est; idcirco de hac consuetudine instituendus nobis est sermo, videndumque, in quarum utra hi Cardinales Episcopi debeant residere, ut suo muneri satisfaciant.

IV. A Tridentino Concilio, præter alia in præcedentibus decretis statuta, *sess. 7. cap. 2. de reform.* interdictum legitur, ne quælibet persona, in quacumque dignitate constituta, duabus Episcopalibus præsit Ecclesiis sive in titulum, sive commendæ jure. Porrò in Cardinalis Brancatii *Dissertatione de Optione sex Episcopatum pag. 62. et seq.* multa leguntur decreta summorum Pontificum, ante Tri-

dentinum Concilium Cardinalibus permittentium, ut, præter quamcumque aliam Episcopalem Ecclesiam, habere etiam possint alteram ex suburbicariis. Post Tridentinum verò Concilium, Venerabilis Cardinalis Bellarminus anceps fuit, et dubius, utrum liceret Cardinalibus habere eodem tempore duas Ecclesias, quarum una Cardinalitia esset, altera non esset: *Timendum est, ne fortè non sint in conscientia tuti, qui aliquando duas Ecclesias habent, unam Cardinalitiam, alteram non Cardinalitiam.* Clemens verò VIII. Pontifex Maximus excitato dubio ita respondit: *Quoad illam polygamiam, ea interdum in istis est Episcopatibus Cardinalitiis, circa quos nihil immutandum duximus, cum à Prædecessoribus nostris, etiam post Concilium Tridentinum, res hæc examinata fuerit, et ita constituta; et turbare ordinem Collegii, et redarguere facta Prædecessorum nostrorum, et tot Cardinalium, non visa fuit nobis res, quæ sine scandalo fieri possit.* Et summus quidem Pontifex Urbanus VIII. in suo Decreto die 28. Novembris 1633. edito, dixit, hanc consuetudinem invaluisse; attamen à se non laudari, nec improbari: *commendari verò Cardinales aliarum Ecclesiarum Episcopos, utpote Cardinalem Borromæum piæ memoriæ, et alios, qui optione hujusmodi abstinerunt.* Ad hanc rem examinandam Congregatio particularis habita fuit jussu Alexandri VII. die ultimâ Junii anni 1666. in qua, etsi non omnes initio in eadem opinione convenerint, plurimum tamen seculorum consuetudine consideratâ, conclusum denique est, nihil esse innovandum; atque decretum fuit, *Ecclesiam Ordinis Cardinalitii habendam in titulum, cum hic adhæreat essentialiter dignitati Cardinalatus, alteram verò Ecclesiam in commendam: propterea transituros ad Episcopatum Cardinalitium absolvi potius debere à vinculo Ecclesiæ, cui jam præsent, eamque in ad-*

ministrationem accipere : ideoque improbata fuit optio Episcopatûs Tusculani, quam Cardinalis Sabel-
 lus, Archiepiscopus Salernitanus, ita admitti po-
 stulaverat, ut Archiepiscopatus sibi relinqueretur
 in titulum, Episcopatus autem sibimet in commen-
 dam, seu in administrationem concederetur. At
 Clemens XII. Prædecessor noster, hujusmodi Eccle-
 siarum conjunctioni in unius Cardinalis persona
 salubrem modum imposuit per suam Constitutio-
 nem, quæ incipit *Pastorale officium*, et est 22. tom.
 13. *Bullarii novi Romani*: ubi nimirum §. 7. non so-
 lum ii Cardinales commendantur, qui dum unam
 aliquam Episcopalem Ecclesiam obtinent, ab optione
 alterius ex suburbicariis abstinent; sed præterea
 dicitur, quòd, si quando eveniat, Cardinales, alteri
 jam Ecclesiæ præfectos, ad aliquam ex suburbica-
 riis Ecclesiis per optionem adspirare, Romani Pon-
 tificis partes esse debebunt, animum sedulò adver-
 tere, et deliberare, *utrùm expediat, eis concedere
 administrationis, seu alio nomine, retentionem al-
 terius Ecclesiæ, cui antea præerant, ac in primis
 utrùm ambæ sint invicem adeo propinquæ, ut pa-
 storalem curam utrique commodè impendere, suum-
 que ministerium rectè implere valeant.*

V. Ex eo autem, quòd Cardinalis Episcopus à
 prioris Ecclesiæ vinculo absolvatur, ut dictum est,
 cum, debitis concurrentibus circumstantiis, alte-
 rius Ecclesiæ suburbicariæ optio ipsi conceditur,
 non defuerunt qui hoc inferre se posse judicave-
 rint, majori jam libertate gaudere posse hujusmodi
 Cardinalem in illius Ecclesiæ regimine, quam admi-
 nistrationis titulo retinet; ideoque in ejus potestate
 esse, quandocumque illam dimittere, neque pro-
 prio ac rigoroso præcepto residendi apud illam ob-
 stringi. Quod quidem et rectè rationi, et Ecclesia-
 sticæ regulæ adversatur. Aliquam enim veritatis
 speciem habere posset, si nihil aliud in proposito

casu intercederet, præter absolutionem à vinculo prioris Ecclesiæ. Sed cùm eidem, sic absoluto, illiusmet Ecclesiæ retentio in administrationem unico eodemque contextu concedatur; unicuique deprehendere licet, canonicam hanc esse loquendi formulam, idcirco adhibitam, ut excludatur duarum Ecclesiarum in titulum retentio, non autem ut Cardinalis Episcopus ab iis obligationibus eximatur, quibus utriusque Ecclesiæ optimo regimini intendere, et advigilare tenetur. Neque verò gubernium Ecclesiæ, quam administrationis nomine retinet, prohibito dimittere potest; cùm, juxta vigentem præxim, summi Pontificis assensus ad id antea requirendus sit; eoque impetrato, solemnibus dimissionis actus scripto redigendus, et proprio dimittentis chirographo sit roborandus. Tantum verò abest, ut rigorosâ lege residendi apud Ecclesiam administrationis nomine retentam solutus censi valeat, ut contrarium omninò disertè statutum fuerit ab Urbano Papa VIII. in superiùs allegato Decreto, cujus hæc sunt apertissima verba: *Insuper Sanctitas Sua declaravit, dubium hactenus nullo modo fuisse, nec esse debere, residentiam Cardinalium Archiepiscoporum, ac Episcoporum, extitisse, et esse apud alias Ecclesias Metropolitanas, seu Cathedrales sibi commissas, non autem apud sex Ecclesias Cathedrales titulares eorundem Cardinalium, in quibus Cardinales ordine priores præesse solent, etc. et propterea eos, qui aliis Ecclesiis supradictis præsunt, et apud eas non residerunt, nec resident, non fecisse, nec facere illarum fructus suos, etiam sub prætextu, quod alicui ex dictis sex Ecclesiis præsideant, et in Urbe commorentur. Quod quidem Decretum nos etiam confirmandum duximus in antedicta nostra Constitutione 18. §. Et quoniam, nostri Bullarii tom. 2. Itaque extra dubium est, Cardinalem Episcopum in exhibenda Apostolicæ Sedi rela-*

tione statûs illius Ecclesiæ , quam in administrationem retinuit , dum aliam suburbicariam per optionem adipisceretur , de residentia apud illam servata docere debere ; simulque de vigilantia , et cura alterius regimini impensa ; si eam nimirum , cum potuit , præsens visitavit ; si Ordinationes , Confirmationes , aliaque Episcopalia munia aliquando apud ipsam exercuit ; si denique illius administrationi , quantumvis absens , opportunè consuluit aut per Episcopum Suffraganeum , uti fieri solet in duabus Ecclesiis , Ostiensi , et Sabinensi , aut per idoneum , expertumque Vicarium. Harum siquidem Ecclesiarum regimini rectè applicari potest præceptum Concilii Lateranensis sub Leo X. habiti , ubi , dum agitur de Episcopatibus , qui tunc temporis à Cardinalibus etsi non residentibus facilè obtinebantur , ita statuitur : *Omni conatu suo provideant inserviri Cathedralibus , dignos et idoneos Vicarios , seu Suffraganeos , prout consuetudo fuerit , cum digna competentis mercede apponentes.* Videndus hac de re Thomassinus *de Beneficiis part. 1. lib. 1. cap. 27. num. 6.*

VI. Soli non sunt Cardinales qui ex tacita Romanorum Pontificum dispensatione duos retineant Episcopatus , Cardinalitium scilicet in titulum , alterum verò neque Cardinalitium , neque suburbicarium , in administrationem , vel commendam. Etiam in Germania nec defuère , nec desunt Præsulum aliquorum exempla , quibus indultum est , ut tres simul , et quatuor etiam Episcopatus obtineant. Ita enim expedire censetur Catholicæ Religionis utilitati ; cujus valdè interest , in illis regionibus Episcopos esse magnâ auctoritate , et potentiâ præditos , ne eadem Religio ab hæreticis opprimatur. Legi de hac re possunt Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii Tridentini lib. 24. cap. 12. num. 11.* alter Pallavicinus *in Defens. Romani Pontificatus tom. 1. lib. 15. cap. 17. §. 1. pag. 657.* Thomassinus *tom. 2. de Bene-*

sciiis lib. 3. cap. 20. num. 13. Fagnanus in cap. Dudum, il secondo, num. 29. de electione. Alios collegit Rigantius in Regulam primam Cancellariæ §. 7. num. 167. et seq. ubi multa refert exempla hujusmodi retentionum, quas Romani Pontifices Episcopis per Germaniam, sublimioris præsertim generis, ex præindicata causa concesserunt.

VII. Verùm fel. record. Prædecessor noster Clemens Papa XII. cùm sapienter animadvertisset, ex eo quòd uni eidemque personæ tot Episcopales Ecclesiæ permitterentur, eam ab Ecclesia Catholica utilitatem, quæ sperabatur, minimè percipi, ex Pastoralis officii sui munere huic rei remedium aliquod censuit adhibendum. Itaque, cùm vidisset, plurium Episcopatum consecutionem ex earum litterarum concessione pendere, quibus *eligibilitas* indulgetur; cùm scilicet, hujusmodi Indultorum vigore, qui unicum habebat Episcopatum, et ad alium transire non poterat, nisi per ordinariam postulationis viam, faciliorem exinde semitam sibi aperiret ad aliam Ecclesiam assequendam: duo saluberrima Decreta edidit: quorum altero, tamquam regulâ, uteretur in posterum Congregatio Consistorialis, altero autem Brevium Secretaria. Hæc typis impressa, quantum scire potuimus, cùm nondum fuerint, optimum esse ducimus hic ea inserere, ut perpetua eorum memoria servetur, et ut executioni opportunè mandentur; cùm ea plurimum conferre posse putemus, nisi ad tollendam penitus, at saltem ad cohibendam in Germania immoderatam in una eademque persona Episcopatum pluralitatem.

VIII. Primum pro Congregatione Consistoriali sic habet: *Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa XII. animadvertens, minimè expedire, quòd Episcopis in Germania, etiamsi sublimibus familiis orti sint, tam facile concedatur dispensatio ad effectum*

retinendi simul tres , vel quatuor , ac etiam quinque Cathedrales Ecclesias , quarum Præsules temporali quoque dominatu potiuntur , præsertim cùm experientiâ compertum sit , eas diœceses ab hæreticorum erroribus magis esse immunes , quarum singulæ ab uno gubernantur Episcopo ; hinc majorem deinceps circumspectionem in hoc adhiberi mandat , nec solùm attendi exempla , sed peculiare perpendi singulorum casuum circumstantias , habitâ nimirùm ratione temporum , personarum , et Ecclesiarum : ita quidem , ut dispensationum impertiendarum norma sumatur potissimùm à majori Ecclesiarum ipsarum bono , ac utilitate. Quòd si iis , qui alicui jam præsent Ecclesiæ , justis de causis à Sede Apostolica aut jam fuerit concessum , aut deinceps concedi contigerit Indultum eligibilitatis ad aliam , declarat Sanctitas Sua , non per hoc censi debere concessam dispensationem ad effectum simul retinendi prædictam quoque aliam Ecclesiam , postquam electio peracta fuerit : sed , antequam electio ipsa à Sede Apostolica confirmetur , summâ maturitate esse examinandum , an utilitas , vel necessitas talium Ecclesiarum , et Catholicæ Religionis tuendæ ratio postulet , impertiri hujusmodi dispensationem pro omnium retentione , vel potius in ejusdem electionis confirmatione poni oporteat decretum de alia Ecclesia dimittenda.

Declarat itidem Sanctitas Sua , non convenire , ut indiscriminatim , nulloque delectu , et sine causæ cognitione , tribuatur Episcopis facultas retinendi simul plures Dignitates , aut Canonatus Cathedralium , vel Collegiatarum Ecclesiarum , tam in Germania , quàm in Poloniæ Regno : per hoc quippe Divino cultui non mediocre detrimentum affertur , Ecclesiæ debitis fraudantur obsequiis , et Ecclesiastica stipendia , quæ congruæ plurium Ministrorum Dei sustentationi destinata sunt , in unam collata personam , incitamentum præbent ad luxum. Mandat

itaque Sanctitas Sua, cautiùs, quàm hactenùs forsan factum fuerit, hac etiam in re in posterum agi, et, exemplis sepositis, spectari in primis id, quod, juxta locorum, Ecclesiarum, personarumque conditiones, ad ampliorem Dei gloriam expedire visum fuerit. Ne autem saluberrimi hujus moniti memoria obsolescat, vult Sanctissimus Pater, præsens hoc Decretum asservari apud Acta Sacræ Congregationis rebus consistorialibus præpositæ, atque illud ab eisdem Congregationis Secretario pro tempore, quotiescumque opportunum fuerit, in memoriam revocari eorum, qui his de rebus consilium Pontifici Maximo daturi sunt. Hâc die 6. Jan. an. 1731.

IX. Altero Decreto, quod pro Brevium Secretaria conditum est, ita cavetur: *Quamquam invaluerit usus dispensandi præsertim cum sublimibus personis, ut plures Episcopatus in Germania simul retinere possint ob eam quidem justam, et laudabilem rationem, ut adversùs hæreticorum conatus Catholicam Religionem opibus, auctoritate, potentiâ sartam tectam tueantur; ex inconsulta tamen hujusmodi dispensationum frequentia, immoderatoque usu, gravissima in Christianam rempublicam incommoda manare posse, exploratum satis est: vix enim, ac ne vix quidem sperari potest, ut qui tribus, vel quatuor, vel etiam quinque Cathedralibus Ecclesiis, magno locorum intervallo disjunctis præsit cum summa etiam in temporalibus potestate, eas omnes solerter, ac fructuosè, et cum animarum sibi commissarum salute regere valeat. Quo sanè fit, ut ob Pastorum absentiam, et curarum, quæ ad temporales ditiones pertinent, copiam, neglectâ spirituali diœcesium culturâ, nec Catholicorum mores, qui à veteri instituto deflexerint, corrigi, nec Ecclesiasticæ disciplinæ nitor redintegrari, nec dogmata à Fide aliena extirpari, nec eorum veneno polluti homines ad Religionis Orthodoxæ veritatem reduci commodè pos-*

sint. Itaque , ne plurium Episcopatum in una persona coacervatio , sacris alioquin legibus adeo invisa , quæ ex Apostolica auctoritate in ædificationem rectè aliquando permittitur , perniciosè cedat in destructionem , de consilio plurium Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium decernimus , et mandamus , ut in posterum ei , qui uni jam præsit Ecclesiæ , non nisi causæ cognitione præmissâ , concedatur Indultum eligibilitatis ad aliam : si verò hujusmodi Indultum justâ pariter causâ concedendum videatur ei , qui jam duas regat Ecclesias , semper eidem Indulto inseratur conditio , ut prædictam Ecclesiam , ad quam eum eligi contingat , non aliter possit obtinere , quàm unâ , quam maluerit , ex prioribus dimissâ. Tres denique obtinenti Ecclesias Indultum eligibilitatis ad aliam nullo modo tribuatur. Enixè autem rogamus , atque obsecramus in Domino Romanos Pontifices Successores nostros , ut ipsi quoque memores sapientissimi moniti Tridentinorum Patrum in cap. 18. sess. 25. de reformat. salubrem hanc moderationis normam in dispensationibus prædictis omninò servari curent. Datum in Palatio nostro Quirinali hæc die 5. Januarii 1731.

X. Suprà jam observavimus , Cardinalem , qui duos habeat Episcopatus , alterum suburbicarium in titulum , et alterum in administrationem , perpetuam debere statuere residentiam in eo , cujus est solùm administrator ; ideoque in relatione statûs Ecclesiæ , ostendere debere , se residendi præcepto , juxta præindicatam regulam , satisfecisse. Non invenimus adhuc fuisse statutum , in quam ex multis Ecclesiis , quas in Germania ex dispensatione quis obtinet , residere debeat , ut ejusmodi præceptum adimpleat , eique se obtemperasse in relatione demonstrare valeat. Quare locum hic habere posse videtur Canonici Juris regula , juxta quam , si ex indulgentia Romanæ Sedis quis plura obtineat Bene

ficia , quorum unumquodque adnexam habeat incompatibilem residendi obligationem , in digniori , magisque titularis præsentiâ indigente residere debet , *cùm oporteat eum in majori Ecclesia deservire* : verba sunt textûs in *Cap. Extirpandæ , de præbendis* : qui textus eodem modo intelligitur à Doctoribus relatis à Frasso *de Patronatu regio Indiarum cap. 27. num. 11. et seq.*

XI. Qui dicuntur Capellani majores Regum , variis titulis insigniti fuerunt , sicuti videri potest in Tractatu Josephi Carafæ in *Capella Regis pag. 128.* Is qui hoc munere fungitur apud Catholicum Regem , quique etiam ejusdem est magnus Eleëmosynarius , Patriarchæ Indiarum titulo decoratur. Quamvis verò in Indiis Occidentalibus maris Oceani ; quarum Patriarcha is appellatur , complures Episcopi sint , et Catholica Religio vigeat , et floreat ; cùm tamen nulla ibidem existat Patriarchalis Ecclesia , nec ullum hujusmodi Ecclesiæ Capitulum , non potest is ad titulum sui Patriarchatûs Episcopalem Consecrationem suscipere ; aut Pallium petere ; neque jurisdictionem sive voluntariam , sive contentiosam , in Indiarum aut Hispaniarum regionibus exercere ; nec ad ipsas quidem Indias se conferre , sine expressa licentia Romani Pontificis. Quare illius Patriarchalis dignitas ad merum redigitur honoris titulum , ex quo nullum residentiae onus exurgit. Ut autem Episcopali characterem non careat , aliqua ipsi Ecclesia , in partibus Infidelium sita , confertur in titulum , cujus ratione sacræ Consecrationis munus eidem impenditur. Quæ omnia colliguntur ex Actis in Consistorio secreto die 20. Januarii anni 1734. cùm piæ memoriæ Prædecessor noster Clemens XII. præclarum Sacerdotem Alvarum de Mendoza , nunc S. R. E. Cardinalem , Indiarum Patriarcham renunciavit in locum Cardinalis Borgiæ Indiarum itidem Patriarchæ ; simulque ipsum Pharsaliensi Ecclesiæ præfecit ; eaque

omnia , quæ hactenùs dicta sunt , de Patriarchali Indiarum titulo exposuit.

XII. Non desunt in Ecclesiasticis Historiis aliquorum exempla , qui consecrati Episcopi sunt honoris causâ , et ut magnis eorum meritis præmium aliquod rependeretur , nullo peculiaris Ecclesiæ titulo ipsis tributo ; sicuti egregiè advertit Christianus Lupus *in Comment. ad can. 6. Concilii Chalced.* et apertè habemus ex Sozomeno *in Histor. Eccles. lib. 6. cap. 24. Adde his Barsen , et Eulogium , qui ambo post creabantur Episcopi , non urbis aliqujus , sed honoris causâ , qui veluti vitæ piè antea actæ compensatio illis in propriis monasteriis deferrebatur* : et ex Nicephoro Callisto *lib. 11. cap. 40.* ubi sic egitur : *Exitère propterea Barses , et Eulogius , qui ambo post longum monastici exercitii certamen Episcopi sunt facti , non in urbe aliqua , sed honoris gratiâ in monasteriis suis Episcopalem consecuti sunt Consecrationem.* Hæc hodie immutata est disciplina ; neque ullus consecratur Episcopus , nisi ut certæ præficiatur Ecclesiæ , vel actualiter ab ipso regendæ , si pateat ad eam accessus , vel saltem habitualiter , si ad eam sub Infidelium jugo gementem accedere prohibeatur : cujus generis ii sunt Episcopatus , qui *in Partibus* dicuntur. Itaque , cùm Capellani majores , sive magni Eleëmosynarii Regum , juxta Apostolica privilegia ipsis concessa , Episcopali caractere præditi esse debeant , ut in Capellis Regiis peragere valeant functiones Episcopales ; sicuti cumulatè à nobis ostensum est in epistola ad Cardinalem de Lanceis magnum Eleëmosynarium , sive Capellanum majorem Regiæ Capellæ Sardiniae Regis , tunc per nos scriptam , cùm ipsum in Nicosiensem Archiepiscopum consecravimus , quæ epistola inserta est *in Bullario nostro tom. 2. num. 36.* cùm autem in Persona magni Eleëmosynarii Regis Catholici , Patriarchatus Indiarum , ex dictis , nequeat

esse Episcopalis tituli fundamentum : hinc est , quòd , ut characterem habeat Episcopalem , seposito Patriarchæ Indiarum titulo , alter ipsi conferitur , et veri quidem Episcopatus titulus , cujus Ecclesia , quamvis Infidelium tyrannide oppressa luceat , re ipsâ tamen Ecclesia est Episcopalis.

XIII. Sequitur modò aliud caput de Metropolitanò ab iis Episcopis eligendo , qui nulli Archiepiscopo subsunt , ut illius , quem elegerint , Provinciali Concilio intersint. Sacrum Tridentinum Concilium *sess. 24. de reform. cap. 2.* antiquas sanctiones canonicas renovavit , quibus Archiepiscopi jubentur habere singulis tribus annis Provinciale Concilium : et in Regestis Congregationis Concilii *lib. 29. Decretor. pag. 355. et seq.* reperitur epistola plurimæ eruditionis et doctrinæ referta , à Cardinali Hieronymo Grimaldo Archiepiscopo Aquisextiensi ad summum Pontificem data , et à Pontifice remissa ad eandem Congregationem , in qua Conciliorum Provincialium necessitas , et auctoritas comprobatur. Patres autem Tridentini Concilii animadvertentes , plures reperiri Episcopos , qui , cùm nulli Archiepiscopo , sed uni Sanctæ Sedi sint immediatè subjecti , nunquam interfuturi essent Provincialibus Conciliis , quibus Archiepiscoporum Suffraganei tantummodo adesse consueverunt , sequens *loc. cit.* condidère decretum : *Itidem Episcopi , qui nulli Archiepiscopo subjiciuntur , aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant , in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant , et quæ ibi ordinata fuerint , observent , ac observari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio , et privilegia salva atque integra maneant.* Cùmque aliqua sint Ecclesiarum Cathedralium Capitula , quæ Apostolicæ Sedi immediatè subjecta se esse contendunt , quantumvis eorum Episcopi certo Metropolitanò subjiciantur ; hinc excitata est controversia , utrùm hujusmodi Capitula

teneantur parere decretis illius Concilii Provincialis, cui eorum Episcopus interfuerit. Responsum dedit Sacra Congregatio Concilii, et quidem à summo Pontifice confirmatum, teneri : *Sunt nonnulla Capitula Ecclesiarum, quæ prætendunt se exempta, et immediatè Sedi Apostolicæ subjecta, licèt eorum Episcopi isto privilegio minimè gaudeant, sed subsint suis Metropolitanis. Modò quæritur, an, sicut Episcopus exemptus tenetur semel eligere Metropolitanum, ejusque Conciliis Provincialibus interesse, et decreta in illis condita observare, idem dicendum sit de istis Capitulis exemptis; vel potiùs dicendum sit, ut decreta illius Concilii Provincialis, cui interfuerit illorum Episcopus non exemptus, observari debeant. Sanctissimus Dominus noster, etiam ex sententia Sacræ Congregationis Concilii, declaravit, ita debere observari.* Ita legitur lib. 1. *Decret.* pag. 51. anno 1573. Tridentinæ sanctionis habita fuit ratio in Concilio Romano, coacto anno 1725. Cùmque eidem aliqui Episcopi interfuissent, qui à Metropolitanis jurisdictione immunes, et Sanctæ Sedi immediatè subjecti, Archiepiscopum sibi non delegerant, ad cujus Synodum Provinciale accederent, jussi sunt, canonicis etiam pœnis indictis, electionem hujusmodi statim perficere; idemque absentibus significatum fuit: ac insuper particularis instituta Congregatio, quæ decretum hac de re conditum exequendum curaret.

XIV. Hæc Congregatio habita fuit die 28. Maji ejusdem anni 1725. editaque ab ipsa sunt consultissima Decreta, quæ nos suprâ innuimus, sed non retulimus, ut ajunt, per extensum. Ideoque, cùm à nullo adhuc, quem sciamus, Auctore impressa fuerint, optimum ducimus ea huic capiti inserere;

Examinato diligenter decreto sacri Concilii Tridentini sess. 24. cap. 2. de electione Metropolitanis per Episcopos, qui nulli Archiepiscopo subjiciuntur,

ad effectum perducenda, concordibus, et uniformibus votis fuit resolutum, ut sequitur:

Primò, Archiepiscopos, qui non habent Suffraganeos, non teneri eligere Metropolitanum ad effectum conveniendi in ejus Concilio Provinciali.

Secundò, Sex Cardinales Episcopos urbium Romæ adjacentium, non teneri ut supra.

Tertiò, Episcopos omnes, qui sunt inter Provinciam Capuanam, et Pisanam, non teneri eligere Metropolitanum ad effectum præfatum. Eos nihilominus, qui, vel quorum Antecessores jam semel post Tridentinum elegerunt Metropolitanum, teneri stare electioni; prout etiam Episcopos, qui à Provincia Romana, inter dictas Capuanam, et Pisanam constituta, divulsi fuerunt, et assignati Suffraganei Ecclesiarum in Metropolitanas electarum, eidem subesse debere.

Quartò, Episcopos verè immediatè subjectos Apostolicæ Sedi, qui sunt extra præfatum Provinciam Romanam, ubicumque locorum existentes, omninò teneri eligere Metropolitanum, juxta decretum Concilii Tridentini sess. 24. cap. 2. de reformat. quatenus ipsi, vel eorum Antecessores jam non elegerint.

Quintò, Abbates, aliosque Prælatos inferiores nullius diæcesis, habentes jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum, et populum, cum Territorio separato, teneri eligere Metropolitanum, ut supra.

Sextò, Episcopos, Abbates, et Prælatos inferiores, qui debent ut supra eligere Metropolitanum, etsi non teneantur eligere viciniorem, debere tamen, juxta dictum decretum Concilii Tridentini, vicinum eligere; quod est intelligendum de non nimis longè distante, habitâ ratione regionum.

XV. Inter Episcopos, qui, ut Metropolitanum sibi ad prædictum effectum eligerent, à Congregatione compulsi sunt, alter Papiensis fuit, Lucensis alter; sicuti legitur in Regestis prædictæ Congregationis

habitæ, ut dictum est, die 28. Maji 1725. Et hi quidem plura obtendere non omiserunt, ut Metropolitanam electionem declinarent: sed eorum contentiones, et studia in irritum cesserunt, rejectis eorum instantiis per eandem Congregationem habitam die 11. Februarii 1726. Cùm verò fel. record. Benedictus PP. XIII. justis gravibusque de causis Episcopatum Lucensem in Archiepiscopatum erexerit, nullo tamen ipsi adscripto Suffraganeo, ut patet ex ejus Constitutione incipiente *Inscrutabili*, in novo Bullario tom. 12. et cùm nos Papiensi Episcopatu unitum perpetuò voluerimus titulum Archiepiscopi Amasiæ in partibus Infidelium, sicuti videre est in nostra Constitutione, quæ incipit *Ad supremam*, in nostro Bullario tom. 1. num. 74. hinc uterque Præsul ab eligendi Metropolitanam lege immunis evasit, juxta primum superius inserti Decreti caput. Ad Episcopos verò quod spectat, qui Capuanam, et Pisanam Provinciam interjacent, multò antè fuerat pronunciatum, non adigi eos Metropolitanam eligere; sicuti videri potest *lib. 4. decretorum Congregationis Concilii anni 1585. pag. 53. Sacra, etc. censuit, decretum cap. 2. de reformat. sess. 24. non habere locum in Episcopis, qui sunt in Provincia Romana.* De Provincia Romana inter Capuanam, et Pisanam, loquitur Innocentius III. in *Cap. Sua nobis, de officio Vicarii.* Nos de ipsa mentionem fecimus in *superiori lib. 2. cap. 2. num. 3.* ubi etiam rationum momenta attulimus, ob quæ hujusmodi Provinciæ Episcopi ab eligendo Metropolitanam eximuntur. Itaque alteri huic relationis capiti finem imponentes, censem, facilè ex dictis quemlibet Episcopum colligere posse, num ad eligendum Metropolitanam obstringatur, et quomodo de injuncti sibi oneris implemento docere debeat.

XVI. Tertium superest caput, in quo disseren-

dum est de impedimentis, quibus Episcopi aliquando ab exercenda propria auctoritate, suoque munere peragendo detinentur. Ex his nonnulla profluunt à potestate laicali, alia ab Ecclesiasticis ipsis, qui exemptionum prætextu ab ordinaria Episcopi auctoritate se subtrahere contendunt. Nos, licèt de his omnibus in superioribus libris, et capitibus egerimus, aliqua tamen hìc etiam addituri sumus: et quoniam de hac re superius agentes, non prætermisimus ea quoque indicare remedia, quæ ad hujus generis incommoda, et absurda tollenda, et olim à sacris canonibus, et novissimè à Tridentina Synodo constituta fuerunt; idcirco, ne hìc actum agere videamur, sermonem dumtaxat instituemus de gravissimo quodam præjudicio adversùs Episcopalem auctoritatem intentato, quod nostrâ ætate parùm abfuit, quin altas radices figeret, nisi Apostolica Sedes opportunos illi obices opposuisset. Quam in rem cùm nos in minoribus adhuc constituti nonnihil consilii, et operæ contulerimus; muneris nostri postmodum esse duximus, in suprema Petri Cathedra nullis licet nostris meritis collocati, quæ tunc rectè statuta sunt, tueri, et confirmare.

XVII. Quandoquidem Prælatorum inferiorum tres sunt classes et species, ex quibus ultima, majorisque momenti eorum est, qui, exceptis iis, quæ Ordinis sunt, reliqua omnia peragunt, quæ pertinent ad jurisdictionem ordinariam in Clerum, et populum unius, vel plurium oppidorum, seu castrorum, quæ quondam in Diœcesi proximi Episcopi continebantur, sed ab ipsa exinde avulsa fuerunt, juxta ea, quæ suprâ diximus *lib. 2. cap. 11. num. 2. et seq.* invaluerat jam jam in Tribunalibus quædam opinio, posse hanc auctoritatem inferiori Prælato competere etiam in vim tituli colorati unà cum præscriptione quadragenaria.

XVIII. Opinio hæc non minùs Episcopis quibusdam zelo præstantibus, quàm multis in Canonico Jure peritis, minùs tuta visa est, atque etiã periculi plena. Cùmque de hac re nonnulli Episcopi apud fel. mem. Clementem Papam XI. conquesti fuissent, summus Pontifex peculiarem deputavit Congregationem, quinque Cardinalibus, totidemque Præsulibus compositam, in qua hujusmodi opinionis vis ad trutinam revocaretur. Porrò inter Cardinales delecti sunt Franciscus de Judice, Vallemanius, Parraccianus, Corradinus, et Scottus; inter Præsules verò Petra, postea Cardinalis, Lancetta, Cerrus, Ansideus, qui eadem Cardinalatùs dignitate ornatus est, nosque ipsi tunc Sacræ Concilii Congregationi à Secretis. Nobis autem peculiariter id oneris impositum fuit, ut materiam scripto expendere, atque discuteremus; quare satis longam dissertationem typis impressam edidimus: quâ opportuno tempore congregatis omnibus communicatâ, propositum fuit, rigidoque subjectum examini dubium: *An ad tramites sacrorum canonum, sacrique præsertim Concilii Tridentini, possit inferior Prælati Territorium separatum, et jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem in Clerum, et populum, cum ipsius Episcopi exclusione, in aliquo speciali loco acquirere per quadragenariam præscriptionem unâ cum titulo colorato: omniumque suffragiis ita rescriptum: Unanimiter responderunt, non posse: sed pro acquisitione Territorii separati, prædictæque jurisdictionis, omninò requiri aut clarum, et undequaque subsistens Apostolicum privilegium, aut consuetudinem immemorabilem cum suis omnibus requisitis ritè probatam, per quam Apostolicum privilegium de jure præsumi valeat.* Hæc Congregatio habita fuit die 3. Januarii 1721. Omnibusque ad Clementem XI. per nos relatis, summus idem Pontifex ea benignè approbavit, et confirma-

vit die 14. Januarii ejusdem anni. Decretum insertum est, editumque in ejus Bullario : eoque nobis tamquam regula proposito, plures controversiæ, inter Episcopos, et Prælatos inferiores exortæ, à nobis jam in B. Petri Cathedra sedentibus definitæ fuerunt, non sine consilio, et assensu Tribunalium, aut Congregationum particularium ex peritissimis in Canonico Jure viris, coram nobis sententiam dicentibus, compositarum; sicuti videri potest in nostra Constitutione 33. in Bullario tom. 2.

XIX. Et sanè, si villam, castrum, aut oppidum esse ponamus inter confinia diœcesis alicujus Episcopi, nullâ ratione, nulloque juridico fundamento Prælati inferior asserere sibi valet ordinariam jurisdictionem supra Clerum, populumque ejus oppidi, castri, vel loci, nisi privilegium exhibeat Apostolicum, quo Romanus Pontifex locum ipsum à potestate Episcopi subtrahat, eidemque Episcopo interdicat, ne ordinariam jurisdictionem in illo deinceps exercent; in ejus autem locum subroget Prælatum inferiorem, eumque constituat oppidi, sive castri Ordinarium, cum omnimoda in Clerum, et populum jurisdictione: *Sicut unire Episcopatus, atque potestati subjicere alienæ, ad summum Pontificem pertinere dignoscitur*: verba sunt Cœlestini III. in cap. *Sicut unire, de excessib. Prælat.* quibus conformia sunt alia Joannis XXII. in *Extrava. Sedes Apostolica, de concessione præbendæ*. Gravia sunt autem, magnique ponderis verba ab Urbano II. prolata in Claromontano Concilio, habito anno 1095. cum, restituto Atrebatensi Episcopatu, eoque ab Ecclesia Cameracensi avulso, cui olim unitus fuerat, uti fusè narratur in *Gallia Christiana tom. 2. pag. 213.* de Pontificia auctoritate contra Cameracensis Episcopi clamores, et querelas disserere coactus fuit; quemadmodum videre est apud Stephanum Baluzium in *Addit. ad lib. 4. de Concordia Sacer-*
Tom. III.

*dotii, et Imperii cap. 13. et in Collectione Conciliorum Harduini tom. 6. part. 2. col. 1656. ad quod etiam confirmandum, magnopere confert epistola S. Bernardi 131. ad Mediolanenses. Celebris Fagnanus in cap. Cùm contingat, num. 28. de foro competenti, cùm Leonis X. privilegium considerasset Pisciensis Præposito indultum, in quo ipsi ordinaria jurisdictione in personas Ecclesiasticas ejusdem loci, à Lucensi Episcopo avulsa, tribuitur; pro separato Præpositi Territorio judicium tulit. Postmodum verò fel. record. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. anno 1727. Piscensem Episcopatum instituit, ejusdem oppidi Collegiatam Ecclesiam erigens in Cathedralē. Verùm idem celebris Auctor in cap. Cùm ab Ecclesiarum, num. 13. et seq. de officio Ordinarii, cùm examinanda sibi proposuisset Pratensis Præpositi privilegia, atque animadvertisset, eum reverà esse in Pistoriensi Diœcesi, nullumque ipsi favere Apostolicum privilegium, per quod oppidum Prati à potestate Pistoriensis Episcopi avelleretur, et jurisdictione ordinaria in illius Clerum, et populum Præposito Pratensi tribueretur, contra ipsum pronuntiavit: sed, ut controversiæ finis tandem imponeretur, Innocentius X. Pontifex Maximus Pratensem Ecclesiam extulit in Cathedralē, eamque per unionem, quæ æquè principalis dicitur, cum Episcopatu Pistoriensi perpetuò conjunxit. Apostolicæ Innocentii litteræ de hac erectione, et conjunctione, impressæ sunt apud Ughellium *Ital. Sacr. tom. 3. secundæ editionis anni 1718. col. 325.**

XX. Complurium eruditorum opinio est, hujusmodi privilegia esse recentia, neque ullum reperiri, quod seculum duodecimum antecedit. Verùm, translato Imperio Romano à Græcis ad Francos per Leonem III. summum Pontificem, restitutâque Occidenti dignitate Imperiali, quæ ex mala Græcorum administratione splendorem suum amiserat, inve-

nitur quoddam privilegium monasterio Centulensi in Gallia à summo Pontifice in Caroli Augusti coronatione concessum, quod ab antiquo Codice transcriptum, impressum legitur apud Mabillonium in *Annalibus Benedictinis lib. 26. pag. 324.* In eo, instantibus Jesse Ambianensium Episcopo, et Angilberto Abbate, non modò conceditur, ut monasterium in villa Centulæ situm, unà cum omnibus Ecclesiis, Clericis, militibus, colonis, et bonis, ab Abbate ita pacificè possideatur, ut nulla ipsi molestia aut ab aliquo Rege, aut ab aliquo Episcopo inferatur; non solùm monasterium Romanæ Sedi subjicitur, ac, ne desit omninò, qui potestatem Ordinis in eo exercent, Archiepiscopus Remensis, aut quispiam ex ejus Suffraganeis ad id designatur: (quæ omnia ad meram quamdam passivam exemptionem cum aliquo jurisdictionis activæ jure supra determinatum hominum cœtum reduci facilè possent) sed, cùm præterea Pontifex Ecclesiasticam omnem curam in villa Centulæ Abbati committat, et ab eadem exercenda Ambianensem Episcopum, in cujus diœcesi villa continebatur, excludat: *Ipsius autem totius villæ, quæ Centula nuncupatur, curam Ecclesiasticam retineat, nec in aliquo Episcopus Ambianicæ Sedis de Ecclesiis, aut Clericis ejusdem loci se intromittat, nisi fortè voluntas Abbatis illum rogando invitaverit, ut aliquam Consecrationem, vel Ordinationem, seu prædicationem exercent..... nihil amplius, quàm secundùm suam utilitatem Abbas permiserit, ibidem Episcopus perficiat:* id satiùs esse videtur, ut affirmare liceat, Abbatem ejus monasterii à summo Pontifice constitutum fuisse villæ Centulæ Ordinarium, villamque ab Ambianensi Diœcesi penitùs separatam: in quo tota sita est vis privilegii Apostolici, cujus præsidio inferior Prælati jurisdictionem quasi Episcopalem, et ordinariam acquirit supra Clerum, et populum loci alicujus,

qui cùm antea ad diœcesim Episcopi tamquam pars pertineret , Præ lato inferiori veluti in diœcesim , Romani Pontificis auctoritate , assignatur.

XXI. Nemo est igitur , qui Præ lato inferiori suum oppugnet Territorium separatum cum jurisdictione supra Clerum , et populum in ejusdem Territorii districtu degentem , si Apostolico muniatur privilegio , quo id ipsi perspicuè concedatur. Majus difficultatis momentum vertitur circa privilegia præsumpta , hoc est ex immemorabili consuetudine petita. Aliqui enim , quorum agmen ducit Ostiensis in *Cap. Cùm contingat , de foro competenti* , vim hanc immemorabili inesse pernegant. Contra verò alii docent , posse à Præ lato inferiori Territorium separatum acquiri , si ab immemorabili tempore in aliquo loco , non unam aliquam , sed omnem omninò jurisdictionalium actuum speciem ita solus exercuerit , ut Episcopus , in cujus diœcesi locus comprehendebatur , toto eo tempore nullam in his partem habuerit , nulloque pacto se se immiscuerit. Ita , post Archidiaconum , docet Joannes Andreas in *Cap. Cùm Episcopus , sub num. 1. de officio Ordinarii* , in 6. hisque assentitur Fagnanus in *Cap. Nullus , num. 22. de Parochiis*. Porrò hæc opinio in antedicto Decreto anni 1721. ac in successivis nostris Apostolicis Constitutionibus fuit comprobata : inest quippe immemorabili ipsa etiam Apostolica auctoritas , quoniam is , qui ejusdem præsidio fulcitur , potest quodcumque Apostolicum privilegium allegare.

XXII. Quia verò hujusmodi facultas ei minimè competit , cui sola favet quadragenaria , quantumvis juncta cum titulo colorato , nimirum cum ejusmodi titulo , qui , si accuratè introspeciat , nullus planè est , atque inefficax ; hinc rejecta fuit eorum opinio , qui contendebant , posse à Præ lato inferiore Territorium separatum acquiri contra Episcopum in vim præscriptionis quadragenariæ titulo colorato

conjunctæ. Etsi enim aliqui reperiantur canones , qui prædictæ quadragenariæ , titulo colorato roboratæ , efficacem vim tribuant ad passivam exemptionem acquirendam , sicuti videre est *in Cap. Auditis , de præscriptionibus* , et in alio pariter *Auditis , de in integrum restitutione* , et *in Cap. Ex ore , de privilegiis* , qui textus de exemptione passiva intelligi omninò debent ; vel etiam ad peculiarem aliquem activæ jurisdictionis actum præscribendum , uti patet *ex Cap. Dilecto filio , de officio Archidiaconi* , *Cap. Irrefragabili , de officio Jud. ordinar.* *Cap. Cùm contingat , de foro compet.* *Cap. Cùm olim , de præscriptionibus* , *Cap. Accedentibus , de excessibus Prælat.* nullus tamen canon adest in universo Jure Canonico , quo talis ac tanta vis statuatur in præscriptione quadragenaria cum titulo colorato conjuncta , ut propterea Prælati inferior , excluso Episcopo jure possit sibi Territorium separatum constituere , omnemque invadere activam jurisdictionem.

XXIII. Omnibus autem , quæ huc usque diximus , constitutis , antedictum Decretum anni 1721. ita proseguitur : *An autem , admissis vero Apostolico privilegio , de sui natura apto ad separationem Territorii , et concessionem jurisdictionis ordinariæ quasi Episcopalis in Clerum , et populum , cum exclusione Episcopi , in aliquo determinato loco , sed aliquam rationabilem dubietatem , aut disputationem admittente , subsequens uniformis quadragenaria , aut per aliud legitimum tempus continuata observantia , favens Prælati inferiori in qualibet actuum specie ordinariæ et quasi Episcopalis jurisdictionis , deservire valeat pro dicti Apostolici privilegii interpretatione ; prædicti Eminentissimi DD. et RR. PP. dixerunt , id dependere à singulis casuum , et factorum circumstantiis : et sic dandum esset responsum à suis Judicibus super hac re in casibus particularibus.*

XXIV. Rectè perpendenda sunt ea verba : *Ad-*

misso verò Apostolico privilegio de sui natura apto ad separationem Territorii , et concessionem jurisdictionis ordinariæ quasi Episcopalis in Clerum , et populum , cum exclusione Episcopi , in aliquo determinato loco : iis quippe excluditur privilegium Apostolicum , quod passivam solummodò præstet exemptionem ; hoc enim satis aptum non est , tantæque virtutis , ut possit Territorium à reliqua diœcesi divellere , et ordinariam quasi Episcopalem jurisdictionem supra Clerum , et populum , Episcopo ademptam , in Prælatum inferiorem transferre. Animadversione etiam digna sunt reliqua Decreti verba: Subsequens uniformis quadragenaria , aut per aliud legitimum tempus continuata observantia , favens Prælato inferiori in qualibet actuum specie ordinariæ , et quasi Episcopalis jurisdictionis : quibus verbis indicatur , ad tollendum dubium super privilegio exortum , et ad vindicandam , in vim privilegii , ordinariam Prælati inferioris auctoritatem , haud satis esse exercitium continuatum multorum actuum in unica tantùm jurisdictionis specie ; sed necessariam esse ejusmodi observantiam , quæ omne genus actuum jurisdictionalium complectatur. In his enim solummodò circumstantiis haberi potest ratio consuetudinis quadragenariæ , sed loco signi , et effectûs jurisdictionis à summo Pontifice jam antea concessæ , nunquam verò tamquam fundamenti , et causæ ejusdem jurisdictionis : sicuti egregiè advertit Auctor Tractatûs de libertatibus Eccl. Gallic. lib. 8. cap. 7. num. 5. Non igitur , ad consuetudinem , seu usum attenditur , quasi ad causam jurisdictionis , sed potiùs tamquam ad effectum , et signum illius.

XXV. Et hæc sunt , quæ hoc loco duximus inserenda , ut Episcopi in suis relationibus impedimenta recensentes , quæ à Prælatibus inferioribus pati solent circa liberum suæ Pastoralis jurisdictionis

exercitium , omnia rectè perpendant , et ad hanc normam revocent ; nec nisi jure conquerantur , si quas habeant querelas in hoc rerum genere ad Apostolicam Sedem deferendas.

CAPUT NONUM.

De relatione satùs Ecclesiæ , et tertio ejusdem capite.

In tertio capite relationis , ab Episcopis in visitatione sacrorum Liminum faciendæ, comprehenduntur Ecclesiarum Capitula , Canonici , Parochi , aliique Ecclesiastici viri , Clerum secularem componentes. De his omnibus in hoc , et sequenti capite nos breviter aliqua delibabimus, non ut materiam universam funditùs exhauriamus , sed ut ea exponamus , quæ sæpè observavimus ab Episcopis in hujusmodi relationibus commemorari.

II. De Capitulorum Canonicalium immunitate ab eorum jurisdictione aliquando conquesti sunt Episcopi. Huic sanè querelæ locus esse in Italia non potest : nullum enim meminimus esse in Italia Capitulum , à quo contra Episcopos excitata fuerit hujusmodi controversia , si duo Capitula excipias , Genuense , et Veronense : quorum primum solemnè Sacræ Concilii Congregationis judicio causâ cecidit , cum nos eidem Congregationi à Secretis essemus , die 4. Julii anni 1722. sicuti videre est in folio à nobis tunc exarato, editoque *tom. 2. Thesauri Resolutionum pag. 193.* secundum verò ab Episcopi sui jurisdictione liberum se quidem esse contendit , et Patriarcham Aquilejensem , sive (ut hodiernus est ordo) Archiepiscopum Utinensem , illius Provinciæ Metropolitanam , in suum immediatum Superiorem agnoscere se profitetur ; quæ res hodie pendentium consultationum , atque tractatum objectum est. Quem verò locum in Italia non habet hæc controversia ,

illum sanè frequenter ultra montes habet , præcipuè in Hispania , ubi plura Canonorum Capitula Episcoporum suorum jurisdictioni subesse acerrimè negant. Si eruditis præstanda sit fides , vera , et potissima causa , quâ factum est , ut hoc sibi jus contra Episcopos arrogaverint , seque in eo statu posuerint , ut se , suaque omnia , ac ipsius Cathedrales , pluresque alias per Diœcesim constitutas Ecclesias , Episcopi auctoritate sepositâ , regerent , et administrarent , bellorum tumultibus adscribenda est. Cùm enim occupatis ex maxima parte per Saracenos Hispaniis , earum legitimi Reges plerumque in campo vitam agerent , ut civitates , et regna ab eorum potestate vindicarent , eosque Episcopi ad bella commitari necesse haberent ; hinc facilè evenit , ut Canonorum Capitula , absentibus Episcopis , in antedicto jure se stabilirent. Non ideo tamen negabimus , à Romanis Pontificibus post decimum seculum varia concessa fuisse privilegia , quibus aliquot Ecclesiarum Capitula tam in Hispaniis , quàm in aliis Orbis Catholici partibus ab Episcoporum jurisdictione exempta sunt. Diximus autem , post decimum seculum : quoniam superiori tempore , dum suam Episcopi jurisdictionem exercebant *cum consulto consensuque suæ Ecclesiæ Canonorum* , quemadmodum loquitur Joannes VIII. in quodam privilegio , Pictaviensi Ecclesiæ concessio , nulla erat occasio Canonicis , propter quam à summo Pontifice ejusmodi privilegia peterent , quibus ab Episcoporum jurisdictione immunes fierent. Vide Thomasinum *de Benefic. part. 1. lib. 3. cap. 33. num. 10. et cap. 41. num. 8.* In Ecclesiis Bituricensi , Lemovicensi , et Pictaviensi , hæc esse dicitur Capitulum prærogativa , ut independenter ab Episcoporum auctoritate per suos Decanos jus dicant , ferantque sententias contra Canonicos , Beneficiatos , et Capellanos eorum Ecclesiis inservientes ; sicuti videri

potest apud Choppin *de sac. polit. lib. 4. cap. 2.* et in *Monasticon. lib. 1. cap. final.* et apud Tondut. *Quæst. Beneficial. 62. num. 2.* In aliquibus Germaniæ Capitulis tunc solùm Episcopis auctoritas esse dicitur procedendi contra Canonicos, Beneficiatos, aliosque Ecclesiæ Ministros, quando Capitulum Decani, in jure reddendo negligentes, justitiam petentibus administrare recusent. Vide de hac re Pirhing in *Jus Canonicum lib. 2. tit. 2. sect. 3. §. 1. num. 74.* Wagnereck *ad Cap. Cùm contingat, 13. num. unic. de foro competenti.* Et quidem Saravia in suo Tractatu *de Adjunctis quæst. 1. num. 41.* asserere non dubitavit, nunquam tantam vim habitura fuisse duo illa Capitula, Bellovacense in Gallia, et Colloniense in Germania, ut se se validè viriliterque opponerent Præsulibus suis, tunc cùm ambo, sicuti legimus in historiis, à Fide Catholica defecerunt, nisi fuissent à jurisdictione suorum Episcoporum immunia.

III. Alexander III. Pontifex Maximus in *Cap. Recepimus, de privilegiis*, sapienter animadvertit, et admonet, ut, quoties aliqui (et sic etiam Capitula, et Canonici) ab Episcoporum subjectione immunes se esse contendunt, inspiciantur privilegia, et eorum tenor diligenter expendatur. Neque enim semper hujusmodi privilegia eam habent vim, de qua sibi quisque blanditur; ut scilicet privilegiatos ab Episcopali jurisdictione omninò subtrahant. Id sanè ex iis privilegiis non sequitur, quibus Ecclesia aliqua, aut Capitulum, sub protectione B. Petri, aut Romanorum Pontificum recipi dicitur: non item ex iis, quibus conceditur, et statuitur, ut nemo excommunicationis sententiam in Canonicos ferre valeat, præter Romanum Pontificem, ejusve Legatum: neque etiam ex iis, quibus alicujus annui tributi, seu censûs præstatio eidem Romano Pontifici, aut Apostolicæ Sedi persolvenda decernitur.

Sed necesse omninò est, ipsam exemptionem apertis verbis disertè concedi, Ecclesiamque illam, seu hominum cœtum, de quo agitur, non *enuntiativè*, aut *relativè*, seu *suppositivè*, ut scribentes in foro loquuntur, sed *depositivè* ab Ordinarii jurisdictione immunem, uni autem Ecclesiæ Romanæ subjectum, et ad eam nullo medio pertinentem declarari. Quæ omnia satis expressa habentur in sacris canonibus aliàs per nos allegatis in nostra Constitutione, quæ est 40. tom. 2. *Bullarii nostri*, sicuti quisque videre poterit, qui eam legerit.

IV. Porrò hujusmodi privilegia, quibus ante Tridentinum Concilium plura Ecclesiarum Capitula ab Episcoporum suorum jurisdictione exempta, et Apostolicæ Sedi immediatè subjecta fuerant, ejusdem Concilii Generalis decreto abrogari, et de medio tolli volebat Cardinalis à Lotharingia; idque in Concilio proponere, et magno zelo, ac fervore Patribus suadere non prætermisit; quemadmodum narrat Cardinalis Pallavicinus in *Historia ejusdem Concilii lib. 23. cap. 3.* Et quamvis decretum in illius sententiam minimè perlatum fuerit; attamen Patres juribus Episcoporum tam providè consultum esse voluerunt, eorumque auctoritatem cum Capitulorum, et Canonicorum immunitatibus ita rectè composuerunt, ut quicumque Episcopus Capitulum habet à sua jurisdictione exemptum, dummodo exemptio legitimis privilegiis innitatur, et non interruptâ observantiâ roboretur, non jam ipsam exemptionem incusare, et de ea conqueri debeat, sed potiùs in sua relatione exponere teneatur, an ea diligenter à Capitulo, et Canonicis præstari curaverit, quæ Sacrum Concilium Episcopis omnibus ab hujusmodi exemptis Capitulis, atque Canonicis exigenda mandavit.

V. Duo sunt textus Tridentini Concilii ad materiam hanc pertinentes. Primus habetur in *cap. 4.*

sess. 6. de reformat. ubi sic legitur : Capitula Cathedralium, et aliarum majorum Ecclesiarum, illorumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiis, quæ tantum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quo minus à suis Episcopis, vel aliis majoribus Prælatibus, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, visitari, corrigi, et emendari, etiam auctoritate Apostolicâ, possint, et valeant.

VI. De Capitulis exemptis ibi procul dubio Synodus loquitur; quoniam et obtentis exemptionibus derogat, et auctoritatis Apostolicæ mentionem facit, ut eâ Episcopos muniat. Vult autem, Episcopos hæc etiam Capitula, eorumque Canonicos visitare posse, corrigere, et emendare, tam per se ipsos solos, quàm cum adjunctis sibi personis eorundem arbitrio deligendis. Quo nihil amplius desiderandum videtur, ut jure possimus asserere, in facultatibus Episcopi esse, quâcumque exemptione, quocumque privilegio, et quâlibet etiam immemorabili consuetudine nihil obstante, Capituli, et Canonorum visitationem peragere, eosque pro meritis corrigere, et punire, absque eo quòd teneatur alios in consilium assumere, multòque minùs aliquem ex Canonorum, aut Beneficiatorum numero sibi adjungere; cùm in illius voluntatis arbitrio positum sit, alterius auxilio hac in re uti, aut non uti; utendo autem, ex quolibet hominum genere adjunctos sibi deligere: quemadmodum apertè rescripsit Sacra Congregatio Concilii in causa Zamoren. lib. 131. Positionum pag. 806. Præsupposito, quòd Capitulum Zamorense est exemptum de Consuetudine immemorabili, quæritur, an possit Episcopus visitare Ecclesiam, illiusque Canonicos, Beneficiatos, et alias Ecclesiæ personas per se ipsum, vel an debeant

intervenire adjuncti, aut aliæ personæ de Ecclesia, vel extra eam, quia nunc procedit solus Episcopus cum Secretario, et Notario. Congregatio Concilii respondit, posse per se ipsum solum, absque adjunctis. Animadvertenda in hac resolutione sunt ea verba: per se ipsum: quæ planè respondent aliis à Tridentino Concilio in citato cap. 4. adhibitis: per se ipsos: ex quibus evidenter infertur, Episcopum, quoties Capituli exempti visitationem seorsim instituere velit, id quidem posse, sed eam per se ipsum explere debere, nec operam hanc alteri committere posse: sicuti egregiè advertit Fagnanus in Cap. Procuraciones, num. 11. de censibus: contrà verò, id licitum esse Episcopo, dum universæ diœcesis, vel partis illius visitationem peragit, juxta decreta in cap. 3. sess. 24. et sicuti Congregatio Concilii perpendit in causa Hispalen. die 12. Martii anni 1593. lib. 7. decretor. pag. 98. Sacra, etc. censuit, Ordinarium volentem visitare in vim capituli quarti sess. 6. teneri per se ipsum; volentem autem visitare ex cap. 3. sess. 24. posse per suum Generalem Vicarium, aut visitatorem, si tamen legitimè impeditus fuerit.

VII. Nonnulli olim arbitrati sunt, Episcopum, hujusmodi exempta Capitula visitaturum, teneri duos ex Canonicis sibi adjunctos adhibere, ex ea potissimùm ratione, quòd et Concilium in suo decreto ad Jus commune se referat iis verbis: *juxta canonicas sanctiones*: et Jus Commune duos, aut tres Cathedralis Canonicos Episcopo visitanti adjungat, uti videre est in Cap. *Ut juxta, de off. Jud. ordin.* quam olim sententiam Rota Romana amplexa fuisse dignoscitur. Verùm, cùm ea Concilii verba: *juxta canonicas sanctiones*: rectè referri possint ad alia, quæ proximè consequuntur: *toties quoties opus fuerit*: nec extra omne dubium positum sit, quòd etiam ex regula Juris communis teneatur Epi-

scopus, exemptum Capitulum visitaturus, duos sibi Canonicos adjungere, ut videri potest *in Cap. Debent, de offic. Jud. ordin. inter Extravag. commun.* contra verò certissimum sit, à Tridentino Concilio (quod multò pòst habitum fuit, quàm statutum id extitit in Jure communi) decretum fuisse, immunia Capitula visitari posse per Episcopos sive *solos*, sive *illis, quibus sibi videbitur, adjunctis*, nullus jam relatæ opinioni locus esse potest: ideoque meritò fuit à Sacra Concilii Congregatione rejecta: cujus judicium à summo Pontifice Gregorio XIII. approbatum fuit, et confirmatum, uti disertè testatur Fagnanus *in cit. Cap. Ut juxta, num. 37. de offic. Jud. ordin.*

VIII. Alter de hac ipsa re Concilii Tridentini textus continetur *in cap. 6. sess. 25. de reformat.* ubi, post confirmationem eorum omnium, quæ *in antedicto cap. 4. sess. 6.* statuta fuerant, eandem materiam de Capitulis, et Canonicis ab Episcopali jurisdictione exemptis prosequendo, transitus fit ad alium casum, quo Episcopus *extra visitationem* contra aliquem de Capitulo procedere velit: idque ab Episcopo fieri non posse, statuitur, sine consilio et assensu duorum Capitularium, quos anno quolibet ineunte tenetur Capitulum designare, ut possint Episcopo semper adesse, si is extra actum visitationis in aliquem ex Canonicis procedere velit. Quia verò, cùm Episcopus solus sit, Canonici autem duo, facilè evenire posset, ut hi inter se conspirarent, unitisque sententiis contrariam Episcopi opinionem eluderent; ideo Concilium providè statuit, ut duorum Canonicorum sententiæ simul junctæ unius tantummodo suffragii vim habeant, et ut Episcopi quidem sententia prævaleat, si alter ex Canonicis suum illi judicium adjungat: si autem Canonici ambo in contraria sententia juncti perseverent, nec Episcopus à sua dimoveatur, tunc

intra sex dierum spatium ad tertii electionem procedendum fore decernit, præscriptâ etiam hujusmodi electionis formâ: sicuti fusiùs legitur *in dicto cap. 6. sess. 25.* ubi etiam prudenter statuitur, quid faciendum sit, si timeatur, ne certorum criminum reus fugam arripiat; nimirum, posse tunc Episcopum solum, etiam extra visitationis actum, ad necessariam personæ detentionem procedere, firmâ tamen remanente obligatione adhibendi adjunctos in causæ prosecutione.

IX. Si duo hæc Concilii decreta, quæ sunt nimirum *in Cap. 4. sess. 6. et in cap. 6. sess. 25. de reformat.* aptè iuter se comparentur, quod non omnes faciunt; haud difficile erit Tridentinorum Patrum mentem deprehendere: quæ scilicet et liberum esse voluit Episcopis jus visitandi Capitula, etiam exempta, per se ipsos solos, et absque adjunctis; et nihilominus eisdem exemptis Capitulis præservandum censuit privilegium, ut extra visitationem non possit Episcopus contra Canonicum quemlibet procedere, nisi duobus aliis Canonicis ad id sibi adjunctis, ac de eorum consilio, et assensu, eo modo, quem paulò antè explicavimus. De duorum hujusmodi textuum conciliatione, ac de duorum casuum distinctione, cùm scilicet Episcopus aut procedit *in visitatione*, aut *extra visitationem*, opportunè tractant Barbosa *in notis ad cap. 6. sess. 25. num. 3. de reformat. et de Canonicis cap. 28. num. 2.* Tondut. *Quæst. Benefic. tom. 1. cap. 61. num. 2.* Solorzan. *de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 14. num. 66.* Rota *decis. 743. part. 1. diversor. et in Giennen. Adjunctorum 13. Februarii 1702. coram bon. mem. Molinez*, (quæ est *decis. 13. in Mantissa ad Cardinalem de Luca tom. 1. lib. 3.*) *et in Taraconen. coram bon. mem. de Ulmo* (quæ est *decis. 9. post Prosperum in suo tractatu de Territorio separato*) et præcipuè *num. 7. et seq. ubi, Taraconens*

Capitulo contendente, non posse Episcopum contra Canonicos agere extra visitationem, nisi duos sibi adjunctos assumeret, juxta præscriptum cujusdam Constitutionis Benedicti XII. et Concilii Tridentini *in cit. cap. 6. sess. 25.* contra ipsum Capitulum judicium fertur; propterea quòd allegata quidem Constitutio ad casum, de quo tunc quærebatur, nequaquam pertinere visa est; Tridentinum verò decretum locum habere non potest, nisi Capitulum aliunde probetur exemptum, quod de Taraconensi Capitulo tunc dici posse, Rota non censuit. Et quidem ipsa etiam Congregatio Concilii Tridentini Interpres in ea semper fuit opinione, non esse locum decreto de adjunctis, quod legitur *in cit. cap. 6. sess. 25. de reformat.* nisi cùm et agitur de Capitulo ab Episcopi jurisdictione exempto, et Episcopus contra Canonicum procedere intendit *extra visitationem*: sicuti colligitur ex variis ejusdem Congregationis responsionibus ad postulata Episcoporum. *Episcopus Brixien. ad observationem decreti Concilii Tridentini sess. 25. cap. 6. supplicat declarari, an ea, quæ observanda injunguntur Episcopo extra visitationem procedenti contra Cathedralis, et Collegiatarum Ecclesiarum Capitula, et eorum personas, adeo indistinctè locum habeant, ut etiamsi Capitula hujusmodi exempta non sint, ea nihilominus Episcopus observare teneatur. Sacra, etc. censuit, dictum cap. 6. sess. 25. habere tantùm locum in Capitulis exemptis.* Similis planè est alia responsio, quam Faventino dedit Episcopo: *Episcopus Faventinus rogat, an Canonicos, et quoscumque alios suæ Ecclesiæ delinquentes possit sine Capituli, seu cujusvis alterius interventu corrigere, non obstante Concilii Tridentini decreto sess. 25. cap. 6. quod, ut ipse existimat, de exemptis à jurisdictione Episcopi dumtaxat, et non de aliis, intelligitur. Sacra, etc. censuit, ita esse intelligendum dictum cap. 6.*

sess. 25. Eique concordat alia responsio Episcopo Gadicensi : Diebus præteritis fuit petita pro parte Episcopi Gadicensis declaratio Sacræ Congregationis , quòd decretum Concilii cap. 6. sess. 25. dum loquitur de adjunctis , non habeat locum , nisi in Capitulis exemptis , et propterea petebatur declarari , quòd Episcopus Gadicen. non obligetur dicto decreto , nec teneatur assumere adjunctos Capitulares , quia Capitulum non est exemptum , etc. Sacra , etc. censuit , si verum est , Capitulum Gadicense non esse exemptum à jurisdictione Ordinarii , non habere in eo locum decretum illud Concilii sess. 25. cap. 6. Omnes hæ responsiones editæ sunt anno 1573. et leguntur lib. 1. decretor. pag. 71. pag. 152. à terg. pag. 156. à terg. et pag. 157.

X. Multa alia ad Canonicos pertinentia aliquando ab Episcopis exponuntur in relationibus statûs suarum Ecclesiarum , quas ad Sanctam Sedem de more transmittunt : nunc scilicet , interesse quidem Choro Canonicos , non tamen canere , neque Chori Psalmodiam suis vocibus comitari , sed , indicto sibi silentio , nulloque facto labiorum motu , inferiores ministros è suis scamnis canentes audire , eo sub obtentu , quòd solam in Choro præsentiam sibi impositam esse putent : nunc autem , in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus , atque Capitulis , non singulis Horis Canonicis , sed aliquibus tantùm interesse Canonicos : aliquando , eosdem quotidianum Ecclesiæ servitium nequaquam impendere : alios , postquam Ecclesiæ certorum annorum numero deserierint , eidem omninò valedicere : denique in aliis Cathedralibus , et Collegiatis Ecclesiis Canonicum Theologum suo munere non perfungi. Nos de his omnibus hîc aliqua proferemus , eaque remedia breviter indicabimus , quæ solent à Congregatione Concilii in suis responsionibus afferri , et Episcopis adhibenda proponi.

XI. Et, ut ab iis Canonicis sumamus exordium, qui arbitrantur muneri suo se satisfacere, si Choro præsentibus intersint, silentium tamen servant, et Officia Divina elatâ voce non canant, dicimus, id tolerari nullo modo debere, aut posse, et Canonicis clarè significandum, ipsos, si ita in Choro se gerant, nequaquam in foro conscientiæ fructus suos facere. Nimis enim aperta est Tridentini Concilii lex *sess. 24. cap. 12. de reformat.* ubi, de Canonicis loquens, ita decernit: *Omnes verò Divina per se, et non per substitutos, compellantur obire officia, et Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere, et inservire, atque in Choro, ad psallendum instituto, hymnis, et canticis, Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare.* Conciliari decreto conformia omninò sunt Sacræ Congregationis judicia, quibus contraria quælibet consuetudo veri abusûs nomine compellatur, et talis esse declaratur. Nec aliter senserunt Provincialia Concilia, quæ aut paulò ante, aut paulò post Tridentinum habita sunt; quorum auctoritates relatæ à nobis sunt *in nostra Instit. 107. §. 3. Latinæ editionis*, et à Van Espen *in suo Opusculo de officio Canonorum part. 3. cap. 2. §. 2.* Nostra etiam extant decreta super hac vera, et rigorosa Canonorum obligatione, auctoritate Apostolicâ edita, tum scilicet in Constitutione, quæ incipit *Cùm semper*, et est 103. §. 14. *in nostro Bullario tom. 1.* tum in alia, cujus initium *Præclara decora*, §. 6. *tom. 3. nostri Bullarii in supplemento n. 4.* Auctoritates insignium in Jure Canonico Scriptorum relatæ sunt *in antedicta nostra Instit. 107.* quibus addi etiam potest Clericatus *in suis Erotemat. Ecclesiast. cap. 18. quæst. 16.* ubi nonnulla refert decreta sæpè dictæ Congregationis Concilii, ab illius Secretario indicata cuidam Canonico Patavino, qui illum de hac ipsa re, de qua modò agimus,

interrogaverat. Theologorum auctoritates allegat Van Espen *loc. cit.* §. 3. ubi plures ex illis citat, qui etsi habeantur tamquam benignioribus sententiis addicti, nihilominus docent et probant, teneri Canonicos, præter præsentiam in Choro, in concinendis Divinis laudibus, aliorum cantum suis etiam vocibus comitari: quod nisi faciant, fructus, atque distributiones malè, illicitèque percipere. Pilatus, Auctor recens, in suo Tractatu *de Originibus Juris Pontificii tit. 12. de Canonicis pag. 54. et 55.* quædam Capitula memorat, in quibus à Canonicis substituuntur aliqui Sacerdotes, qui Horas Divinas pro ipsis absentibus cantent. Sed hoc ad rem nostram non facit. Etenim, ut Auctor ipse egregiè animadvertit, locum id habet, quando Canonici, justis ex causis impediti, interesse Choro non possunt; et, nisi tunc essent, qui in Horis Canonicis recitandis ipsorum absentium vicariam operam gererent, non dies modò, et integræ hebdomadæ, sed menses etiam elaberentur, quibus ab Officio Divino vacaret Chorus. Quod longè abest à casu nostro, in quo de iis Canonicis agitur, qui Choro præsentibus cùm sint, à cantandis Divinis laudibus abstinent. De Sacerdotibus autem, qui in recitando Officio Divino Canonicorum sustinent vices, quibus dotibus præditi esse debeant, et in quibus circumstantiis liceat Canonicis vicariâ eorum operâ in Choro uti, satis fusè disserit Van Espen *loc. cit.* §. 5. At idem *in superiori* §. 4. Canonicos graviter admonet, ne privata sua statuta magni faciant, iisque nimis confidenter innitantur, si fortè id in ipsis assertum legatur; Canonicos nimirum, in Choro præsentibus, ad cantandas vocaliter Horas Canonicas non obligari: cùm et sacris canonibus, et Ecclesiæ præscriptis, et ipsi naturali rationi statuta hujusmodi adversentur.

XII. Primam, atque præcipuum Canonicorum om-

nium institutum, sive Metropolitanis, sive Cathedralibus, sive Collegiatis inserviant, hoc est, ut in Choro Divinum Officium integrum recitent. In omnibus etiam hujusmodi Choris Missa Conventualis quotidie cum cantu celebrari debet, atque hæc omnia debitis horis sunt peragenda. Ita per sacros canones statutum legitur, ut in *Clementina I. de celebrat. Missar.* ubi hæc habentur: *Necnon ut in Cathedralibus, Regularibus, et Collegiatis Ecclesiis horis debitis devotè psallatur: in aliis verò convenienter, et debite celebretur Divinum diurnum, et nocturnum Officium.* Ita etiam legitur in *Cap. Dolentes, eodem titulo: Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter, et diurnum, quantum eis dederit Deus, studiosè celebrent pariter, et devotè: et in Cap. Presbyter, sub eodem titulo: Septies in die laudem dixi tibi, qui septenarius numerus à nobis impletur, si Matutini, Primæ, Tertice, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, et Completorii tempore, nostræ servitutis officia persolvamus.* Et ad Missam Conventualem quod spectat, sic legitur in *Cap. Cum creatura, eodem titulo: Et pro festo, vel feria, secundum temporum congruentiam, Missarum solemniam et conventualiter celebretis et faciatis conventualiter celebrari.* De Officio parvo Beatæ Mariæ Virginis, de Officio Defunctorum, de Psalmis Gradualibus, de Psalmis Pœnitentialibus, certis quibusdam diebus à Canonicis in Choro recitandis, distinctæ leges habentur in Rubricis; in quibus etiam statuitur, quibus diebus ad quotidianam Missam Conventualem secunda, aut tertia Conventuales pariter Missæ superaddendæ sint. Circa prædictorum Officiorum celebrationem observanda sunt, quæ S. Pius Papa V. præscribit in sua Constitutione 64. in qua declarat, quando eorum recitatio ad præceptum, et obligationem, et quando ad pietatem dumtaxat et devotionem pertineat. De hac materia nos

egimus *in cit. Instit.* 107. §. 1. necnon in *nostro Tractatu de Festis Domini Nostri Jesu Christi, et Beatissimæ Virginis Mariæ*, ubi de Officio S. Mariæ in Sabbato dicendum occurrit. Quod spectat ad Missam Conventualem, non solùm celebranda est ex præcepto quotidie, sed etiam pro benefactoribus in genere quotidie applicanda: uti videre est in nostra Constitutione 103. §. 11. *et seq. nostri Bullarii tom. I.* in qua contraria quælibet consuetudo, etiam immemorabilis, relictâ tamen Congregationi Concilii facultate indulgendi, ut, quibusdam concurrentibus circumstantiis, Missa Conventualis, quæ singulis diebus pro benefactoribus in genere offerenda esset, solis festivis diebus pro iis applicetur. At, si præter primam, etiam secunda, et tertia Conventualis Missa celebretur, satis declaratur, nullum esse generale præceptum, per quod secunda etiam, et tertia pro benefactoribus in genere sint applicandæ: nisi fortasse antiqua invaluerit consuetudo, per quam inducta fuerit hujusmodi obligatio. Eorum tamen pietas commendatur, qui licèt ex nulla antiqua consuetudine ad id teneantur, nihilominus secundam etiam, et tertiam, præter primam Conventualem Missam, pro benefactoribus in genere applicant.

XIII. In aliquibus Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, Canonicales proventus exigui admodùm sunt, distributiones verò tenuissimæ. Factum hinc est, ut Canonici se non teneri aliquando contenderint omnibus Horis Canonicis in Choro interesse; sed satis suo muneri, ac debito fecisse censuerint, si, exempli gratiâ, Missæ, et Vesperis, vel Matutino, et Laudibus, non autem reliquis Officii Divini partibus præsentiam suam, et operam præstitissent: præcipuè cùm non aliter egerint, qui eos in eisdem Canonatibus præcesserunt. De hac re nonnulli Episcopi in suis relationibus Sacram Congregationem

certiorem fieri voluerunt ; et , quid sibi faciendum esset , ab ea petierunt. Cardinalis Cajetanus *in sua Summa verb. Horæ Canonice* , num. 14. sententiam suam pro hujusmodi Canonicis tulit : et Cajetanum in eadem opinione secutus est Suarez *de Religione tom. 2. lib. 4. cap. 10. num. 5.* Sed quoniam ex hujus sententiæ praxi hoc facilè absurdum consequi posset , ut non integrum Divinum Officium quotidie in Choro recitaretur ; cùm vix sperandum videatur , ut , abeuntibus è Choro aliquibus ex iis , qui ad has , vel illas Horas Canonicas teneri se non putant , alii semper inveniantur , qui ex peculiaris pietatis instinctu , nullo licèt præcepto adstringi se existiment , easdem in Choro recitaturi remaneant : idcirco nunquam hujusmodi Canonicorum intentioni suffragata sunt Apostolicæ Sedis judicia : quin imò eorum Episcoporum zelus maximè commendatus est , qui se Canonicis id contendentibus opposuerunt. Cùm verò de Capitulis magno Canonicorum numero constantibus actum fuit , in quibus vel proventus essent admodum tenues , vel servitium Chori assiduum et quotidianum , ob aëris inclementiam , aut ob Ecclesiæ distantiam à centro urbis , in qua Canonici , et Beneficiati domicilium habent , nimis grave esset , permissum potiùs fuit , ut alternatim Choro frequentarent , eorum scilicet media pars per unam hebdomadam , reliqua verò per alteram ; ita tamen , ut tempore Adventûs , et Quadragesimæ , ac in omnibus diebus festis de præcepto , necnon per totam Octavam Solemnitatis Corporis Christi , aliisque diebus , quibus id convenire Episcopi judicio visum fuerit , omnes ad Chorum Officia Divina celebraturi accedant. Nec dissimili ratione provisum indultumque reperitur quoad horam recitandi in Choro Divinum Officium. In aliquibus Metropolitanis , et Cathedralibus ultra montes Matutinum canitur de media nocte ; eademque consuetudo in aliquibus etiam

Italiæ Ecclesiis obtinere dignoscitur. Sed , quoniam sub mediæ noctis appellatione ea etiam comprehenditur noctis pars , quæ est auroræ finitima ; hinc ejusmodi consuetudo , et disciplina inducta est , ut Matutinum circa auroram paulò ante Solis ortum in Choro recitaretur. De hac re plura nos ipsi scripsimus *in cit. nostra Instit.* 107. §. 4. A Venerabili Cardinale Bellarmino scriptæ fuerunt Constitutiones pro Capitulo et Canonicis Montis Politiani , eædemque etiam summi Pontificis auctoritate approbatæ et confirmatæ fuerunt. In iis autem statutum fuit , ut eâ , quam diximus , horâ Canonici in Chorum convenirent Matutinum decantaturi , exceptis hiemalibus mensibus , quibus indultum est , ut ad horam post ortum Solis Matutini principium in Choro protraheretur. Cùm verò postmodum experiendo compertum fuerit , ob illius climatis rigorem et frigus , eam horam nimis incommodam , et sanitati corporum perniciosam esse , permissum fuit à Sacra Congregatione , ut à mense Novembris ad mensem Aprilis Matutinum recitari posset antecedente vespere. Porrò responsa , quæ à Sacra Congregatione data fuerunt ad ejus generis postulata , de quibus huc usque diximus , relata à nobis sunt in foliis , quæ olim , in minoribus constituti , pro munere Secretarii ejusdem Congregationis exaravimus , et præsertim in eo , quod confectum fuit pro causa *Atrien.* proposita die 5. Decembris , et resoluta die 19. ejusdem , anno 1722. item in alio in causa *Isernien.* proposita , atque decisa die 26. Januarii 1723. et in alio in causa *Anglonen.* proposita , atque decisa die 2. Octobris 1723. Quæ quidem folia , unà cum resolutionibus , typis impressa leguntur *in Thesouro Resolutionum ejusdem Congregationis* diebus , et annis suprâ notatis , et omnia extant *tom. 2. dicti Thesauri pag. 247. et 252. pag. 335. et pag. 337. et pag. 383.*

XIV. Chori exercitium , si continuum fuerit , et

quotidianum, magnum certè incommodum et laborem afferre non dubitatur; et ideo rara sunt ea Capitula, quorum Canonici alicujus temporis vacatione non gaudeant, sive quia sic fuerit in eorum statutis præscriptum, sive quia ex antiqua consuetudine hoc fuerit inductum, ut à continuis Chori laboribus aliquo tempore conquiescant. Néque justa Episcopis occasio est in eorum relationibus conquerendi de suis Canonicis, quòd fruantur his vacationibus, dummodo tres menses annis singulis non excedant; aut dummodo non contendant, easdem à spatio duorum mensium, vel alio minori tempore, quod ab eorum constitutionibus, aut ab antiqua consuetudine ipsis permittitur, ad tres integros menses extendi. Sacra Tridentina Synodus cap. 12. sess. 24. de reformat. ita statuit: *Præterea obtinentibus in iisdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat, vigore cujuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, salvis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quæ longiùs servitii tempus requirunt.* De hoc Conciliari decreto, deque resolutionibus circa illud à Sacra Congregatione emanatis latè actum à nobis est in citata nostra Instit. 107. §. 6 ubi etiam animadvertere non omisimus, prudentes Episcopos hoc sedulò curare debere, ut Canonici, aliique Chori servitio addicti, vacationibus sibi à statuto, aut à consuetudine permissis ita utantur, ut congruus semper numerus ex eorum respectivè cœtu remaneat, qui Divinis Officiis in Choro ritè celebrandis sufficiat.

XV. Porrò, si quotidianum, et non interruptum Chori servitium, communi hominum judicio, laboriosum, et grave censetur, multò sanè graviùs atque molestiùs progressu temporis visum est, nullum donec vixeris, serviendi finem videre, quan-

tumvis diuturno annorum curriculo cum assiduitatis, et diligentiae laude inservieris. Equidem nullus est in Jure Canonico textus, quo privilegium exemptionis à Choro concedatur Canonicis, qui multorum annorum spatio operam suam eidem Choro laudabiliter præstiterunt: uti rectè observat Navarrus in *consil. 12. lib. 3. de Clericis non residentibus*. Cùm tamen animadversum fuerit, in lege Moisaica Levitam illum, qui à vigesimo quinto ad quinquagesimum ætatis annum in Templo ministerium suum accuratè implevisset, ab omni deinceps opere, et labore liberum et immunem declarari, uti legitur *Numer. cap. 8.* veteranis autem militibus honestam missionem, et à belli laboribus immunitatem, ipsâ Civilium Legum æquitate concessam fuisse, uti colligitur *ex l. A muneribus, ff. de vacat. et excusat. muner. et ex l. 1. C. de veteranis lib. 12.* cùmque præterea in Congregatione Concilii, non improbandum, sed tolerandum olim visum fuerit Capituli cujusdam statutum, expressè permittens, ut, si quis Canonicus per annos quadraginta Chorum laudabiliter frequentasset, ab ejus servitio deinceps, sine fructuum et distributionum jactura, abstinere posset; eaque Congregationis sententia et resolutio à fel. record. Gregorio Papa XIII. approbata et confirmata fuerit, sicuti videri potest apud Garciam de *Benefic. part. 3. cap. 2. §. 1. num. 344.* hinc consuetudo universalis invaluit, ut Canonici, et alii, qui Chori servitio addicti sunt, si per annos quadraginta laudabilem illi operam impenderit, ab eodem in posterum frequentando absolvantur; fructus tamen, atque distributiones eodem, quo antea, modo percipiant. Cùm nobis officium Secretarii prædictæ Congregationis commissum fuit, jam stabilitam invenimus regulam, et consuetudinem hujusmodi exemptionis, quam vocant *jubilationem*, post quadraginta annorum servitium concedendæ, cum

indulto percipiendi fructus, et distributiones. Adhuc tamen multæ supererant solvendæ difficultates: videlicet, utrùm in quadraginta annorum numero ii etiam anni computandi essent, quibus Canonicus abfuit ab Ecclesia, sive quia infirmitate detentus fuit, sive quia facultatem obtinuit, disciplinarum addiscendarum causâ, in aliqua Studiorum Universitate versandi, sive quia longè à servitio Chori, pro ipsius tamen Ecclesiæ utilitate, debuit ex Canonicorum consensu aliquod ministerium implere: præterea utrùm, dato casu, quo quis per viginti annos Beneficiati personam sustinuerit, per alios verò viginti in Canonicorum ordine eidem Ecclesiæ inservierit, aut viginti priores annos alicujus Canonici coadjutorem egerit, et totidem, post obitum coadjuti, in ejusdem Canonicatûs et Præbendæ possessione inserviendo transegerit; utrùm, inquam, ad efficiendum requisitum quadraginta annorum numerum, diversa hæc atque distincta inter se munera, et tempora conjungi possent. Et nos quidem, ut muneri nostro satisfaceremus, omnem adhibuimus diligentiam in perlustrandis, ponderandisque Actorum, et Resolutionum Regestis, ut, generali regulâ constitutâ, hæc omnes, aliæque similes difficultates, quæ quotidie proponebantur, in posterum de medio tollerentur, aut facilè solverentur. Duo præsertim à nobis exarata sunt, et typis edita folia: alterum pro Congregatione, quæ habita fuit die 24. Septembris 1718., alterum verò pro Congregatione habita die 17. Decembris ejusdem anni. Ambo videri possunt impressa tom. I. *Thesauri Resolutionum pag. 111. et seq. et pag. 144. et seq.* ubi ad calcem posterioris hujusce folii relata sunt responsa Sacræ Congregationis, quibus tamquam norma uti possunt, et debent Episcopi, tum ut servitium Chori, à Canonicis adimplendum, rectè dirigant, et moderentur, tum ut prudenter

omnia perpendant, si fortè de Canonicis, Indulto jubilationis gaudentibus, in relatione statûs Ecclesiæ sermonem instituendum putent. Sanè, cùm nobis propositum non sit, ut de jubilationibus Canonicorum, aliorumque Choro inservientium, hic ex professo agamus, satis erit lectorem remittere ad ea, quæ in prædictis foliis exposuimus, et ad præfatæ Congregationis resolutiones, quas ibi retulimus. Advertendum dumtaxat hîc est, quòd is, qui jubilationem obtinuit, non solùm amplius non tenetur Choro interesse, sed neque residere in civitate, aut loco, ubi sita est Ecclesia Cathedralis, sive Collegiata, in qua Canonicatum, aut Præbendam, aliudve Beneficium Chorale obtinet; sed in illius potestate est, domicilium alibi figere. Qua in re melior est jubilati conditio, quàm illius, cui datus est coadjutor. Hic enim licèt à servitio Chori immunis evadat, adhuc tamen à civitate, vel loco Ecclesiæ suæ abesse non potest, nisi peculiare super hoc ipso indultum obtineat, quod etiam ad certum definitum tempus tantummodo concedi solet. Hoc tamen jubilationum privilegia tantisper imminuit, quòd, licèt Beneficiarius hujusmodi neque Choro interesse, neque in loco residere teneatur, potest nihilominus ad Ecclesiæ servitium rursus ab Episcopo evocari, si, propter illius absentiam, Divini cultûs ratio detrimentum aliquod subire dignoscatur; prout apertè statuitur in antedictis decretis, et clarè colligitur ex Decretali Gregorii IX. *in Cap. Cùm ad hoc, de Clericis non resident.*

XVI. Inter alia saluberrima decreta, quæ renovata sunt in Tridentino Concilio, illud est etiam, quod legitur *cap. 1. sess. 5. de reformat.* ubi statutum fuit, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus peculiaris Præbenda constitueretur pro uno Sacræ Theologiæ Lectore, cujus esset exponere, et interpretari Sacram Scripturam, in qua continetur ma-

gnus ille thesaurus salutaris doctrinæ , quem Spiritus Sanctus liberaliter hominibus est elargitus. Porro decretum istud diximus in Tridentino Concilio renovatum fuisse; siquidem hujusce institutionis exordia deprehenduntur in Concilio quarto Lateranensi , quod sub Innocentio III. celebratum fuit , et ex quo desumptum est *Cap. Quia nonnullis, de magistris*. Historica monumenta , quæ pertinent ad erectionem Præbendæ Theologalis in singulis Cathedralibus , et Collegiatis Ecclesiis , videri possunt apud Thomassium *de veter. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 10.* et apud Van Espen *Jur. Eccles. Univ. tom. 1. part. 1. tit. 11. cap. 6.* Neque hîc nobis aliud addendum remanet , nisi quòd summus Pontifex Benedictus XIII. in sua Constitutione , quæ incipit *Pastoralis officii* , anno 1725. edita , non solùm Episcopos omnes excitare curavit , ut in suis Cathedralibus , et Collegiatis Theologalem Præbendam erigerent ; sed præterea jussit , ut eadem per concursum dignioribus , et aptioribus conferretur , iisque solùm , qui magisterium , et lauream in Sacra Theologia vel consecuti jam fuissent , vel intra annum consequi possent.

XVII. Juxta præsentem Ecclesiasticorum studiorum methodum , negari non potest , ea in varias classes esse distincta ; altera enim est eorum , qui Sacras Scripturas interpretantur : altera eorum , qui Theologicas disciplinas sive scholasticè , sive dogmaticè exponunt : altera moralistarum , qui de agendis , et vitandis in praxi disputant : altera demùm eorum , qui sacros canones profitentur. Hæc diversarum classium distinctio occasionem dedit nonnullis Episcopis , ut Sanctæ Sedi aliquando in suis relationibus repræsentarent , pro Cleri utilitate , et instructione magis expediens fore , si à Canonico Theologo in suis Cathedralibus et Collegiatis Theologia moralis traderetur , quàm si idem Divinas Scripturas

exponeret ; ex ea potissimum ratione quòd Sacrarum Scripturarum explanationem à Concionatoribus intelligere Clerus facilè possit ; Theologiam verò moralem ab aliis ferè , quàm à Canonico Theologo , addiscere nequeat. De hac etiam re actum fuit , cum nos à Secretis essemus sæpè dictæ Congregationi Concilii ; quin etiam typis impressus fuit Discursus quidam noster , in ea Congregatione relatus , quæ habita fuit die 5. Junii an. 1723. qui legitur *in Thesauro Resolutionum tom. 2. pag. 329.* In eo probavimus , decretum illud Tridentini Concilii , sive ejus verba considerentur , sive ratio habeatur praxis , et consuetudinis sequentium temporum , æquè comprehendere Scripturarum Sacrarum expositionem , ac Theologiæ scholasticæ disciplinam ; et à Canonico Theologo non magis suo muneri satisfieri , si sacros Scripturæ libros explicet et declaret , quàm si in Theologia scholastica Clerum erudiat : dummodo hæc talis sit , qualem Melchior Canus tradendam , addiscendamque suadet *in suo lib. 8. de Locis Theologicis cap. 1.* et quidem nos etiam indicavimus *in nostra Institutione 42. pag. 220. et seq.* quæ scilicet circa quæstiones gravis momenti , et utilitatis versetur , easque pertractet , allatis Divinæ Scripturæ testimoniis , Conciliorum decretis , et Patrum auctoritatibus. Ulteriùs adnotavimus , nonnullorum Episcoporum mandato laudabiliter factum esse , ut per Canonicum Theologum ea traderetur Theologia , quæ est de conscientiiis et moribus dirigendis : id unum verò minimè decisum fuisse , num , juxta Concilii mentem , Canonicus Theologus suum munus satis adimpleat , si explicando Juri Canonico operam præstet. Sanè Professores Juris Canonici aliquando Præbendam Theologalem se posse consequi contenderunt , etiamsi laureâ doctorali in Sacra Theologia insigniti non fuissent ; satis esse censentes , se lauream reportasse in Jure Canonico. Et quidem in-

ficiari non possumus, arcto inter se se vinculo copulari Theologiam moralem, et Canonici Juris scientiam, sicuti in citato Discursu ostendimus: nihilominus, cum hodie hæ facultates, tamquam ab invicem distinctæ, diversâ ratione tractentur, et magisteria seorsim conferantur, statueritque Concilium, ut is Theologus Canonicus eligatur, qui in Sacra Theologia sit Doctor; meritò à Sacra Congregatione responsum fuit, ad consequendam Præbendam Theologalem, generaliter loquendo, satis non esse, ut quis in Jure Canonico Doctoris gradum adeptus fuerit; in casibus tamen particularibus videri posse, an expediat eandem Præbendam alicui sacrorum canonum Magistro conferre, qui scilicet cum Juris Canonici lectione ea quoque conjungere valeat, quæ pertinent ad Theologiam moralem: quod sanè ab aliquibus magna cum laude præstitum fuisse, et adhuc præstari dignoscitur, ut patet ex eruditissimorum Operibus typis impressis. Videatur responsum ejusdem Congregationis ad dubium propositum die 5. Junii 1723. in *Thesouro Resolut. tom. 2. pag. 321.*

XVIII. A Canonicis ad Parochos transeundo, occurrebant olim in Episcoporum relationibus frequentes eorum querelæ de nimia facilitate, quæ admitti dicebant appellationes, ab ipsorum judicio interpositas ab aliquibus, qui in concursibus ad vacantes Parochiales Ecclesias indictis postpositi fuerant. Sanè, Parochiales Ecclesias dignioribus conferendas esse, atque iis, qui ætate, moribus, doctrinâ, prudentiâ, ceteris antecellant, statutum habetur in *Can. Si fortè, dist. 63. in Cap. Quoniam, de jure patronatûs, et in Cap. Constitutis, de appellationibus.* Quod ut executioni fideliter mandaretur, in sacro Tridentino Concilio *cap. 18. sess. 24. de reformat.* lata fuit lex de concursibus habendis in collatione earum Parochialium, quæ vel ad liberam Ordinarii collationem, et provisionem pertinent,

vel juris patronatûs Ecclesiastici sunt ; ut scilicet collator ex prævio examine concurrentium , tum quoad doctrinam , tum quoad alias requisitas qualitates , digniorem inter ceteros dignoscere valeat , eique Parochialem Ecclesiam regendam committere. Sacri Concilii sanctionibus obsecundando Sanctus Pius Papa. V. *in sua Constitutione 33. in antiquo Bullario tom. 2.* declaravit , ut , si quis de iudicio Episcopi quereretur , quòd Parochialem Ecclesiam immerenti contulisset , vel ei , quem ipse meritorum cumulo superaret , appellationem interponere posset vel ad Metropolitanum , vel ad Apostolicam Sedem ; eo interim , qui ab Episcopo delectus fuisset , in Parochiæ possessione manente.

XIX. Sed , quoniam nihil est tam sanctum , ex quo in infinita circumstantium rerum et casuum varietate , aliquod non nascatur absurdum ; hinc est , quòd superioribus temporibus , si quis à iudicio Episcopi provocasset , et coram Iudice appellationis probare voluisset , se magis doctum , et idoneum , majoribusque meritis commendatum esse , quàm is , qui sibi in concursu prælatus fuerat , id aliter obtinere non poterat , quàm ipsum æmulum vocando ad novum examen , coram appellationis Iudice habendum. Ex quo hæc sanè inconvenientia sequebantur : primum , quòd contra juris regulas appellatio admittebatur , antequam gravaminis probatio fieret : alterum , quòd qui in Parochialis Ecclesiæ possessione jam erat , eam deserere cogebatur , ut coram Iudice appellationis personaliter se sisteret , neque solùm ad Curiam Metropolitanam pergere , sed , si appellatio ad Sedem Apostolicam interposita fuerat , ad Urbem etiam ex longinquis regionibus venire jubebatur , ut novo examini se subjiceret , novoque facto periculo ostenderet , se meritò unum ex omnibus ad regendam Parœciam ab Episcopo electum fuisse : tertium denique , quòd , cùm inter

primum, et secundum examen, non breve temporis spatium plerumque intercurren- de deberet, facile evenire poterat, ut, qui in primo examine minoris doctrinæ specimen dederat ideoque à Parochiali Ecclesia exclusus meritò fuerat, in secundo se doctiorem probaret, aptioremque eo, cui Ecclesia ab Episcopo collata fuerat; assiduo enim studio, magna cum animi contentione interea adhibito, eam sibi doctrinam comparare poterat, quâ tempore prioris examinis certè carebat. Itaque periculum erat, ne iudicium Episcopi, in Parochialis Ecclesiæ collatione prolatum, superioris Judicis sententiâ irrationabile declararetur, non sine Episcopalis existimationis detrimento, licèt absque ulla ipsius Episcopi culpa: siquidem is iudicium suum interposuerat super priore concurrentium experimento, in quo procul dubio appellans ille minus idoneus æmulo suo agnitus fuerat: superioris autem Judicis sententia cadebat super novo eorumdem concurrentium examine, in quo is, qui antea fuerat postpositus, ideo forsitan alteri præferendus apparebat, quòd interim majorem doctrinam improbo labore acquisierat.

XX. Episcoporum querelas in hoc rerum genere nos ipsi olim sæpè dictæ Congregationi Concilii repræsentare, pro Secretarii munere quod gerebamus, omninò necessarium duximus; ac prædictorum, aliorumque inconvenientium seriem scripto exponentes, eorum originem in eo sitam ostendimus, quòd examina concurrentium oretenus fieri solebant. Quæ consuetudo si tolleretur, jubereturque, ut in posterum examina hujusmodi scriptis consignarentur, ita ut unusquisque concurrentium tam consuetam expositionem Evangelii, quàm resolutionem moralium quæstionum, quæ proponuntur, scripto exaratas exhibere deberet, tunc demùm futurum diximus, ut malis hisce omnibus occurreretur. Porrò, retentâ consuetudine nihil scribendi ex

iis, quæ à concurrentibus dicebantur, absurda illa omnia necessariò consequi debebant: cùm neque prohiberi possent appellationes eorum, qui se iudicio Episcopi gravatos esse contenderent; neque verò Judex appellationis aliter de prætenso gravamine cognoscere posset, quàm ipsos concurrentes vocando ad novum examen coram se habendum; quo indicto, jam Parochus adeptam Ecclesiam relinquere cogebatur, aliisque malis omnibus, quæ suprâ nar-
 ravimus, aditus aperiebatur. Quòd si, vocali examine sublato, nova induceretur consuetudo, ut concurrentium experimenta proprio ipsorum caractere scriberentur, et scripta ac obsignata in actis servarentur, nullus prædictis incommodis relinqueretur locus. Interpositâ enim appellatione, cùm acta concursûs ad superiorem Judicem transmittenda essent, tunc pronum et facilè ostendimus fore, ut, iis tantummodo inspectis, et visis explicationibus Evangelii, ac responsionibus datis ad theologica quæsita in concursu proposita, Judex appellationis decerneret, an rectè appellatum fuerit, necne, et an rationabiliter, aut secus, ab Episcopo, iudicatum fuerit; absque eo quòd provisos ab Episcopo Ecclesiam suam relinquere cogere, ut iterùm examini se subjiceret. Ubi etiam opportunissimum fore diximus, si inter acta concursûs authentica documenta servarentur, à singulis concurrentibus prolata super peculiaribus meritis et qualitatibus, quibus se ad Parochialem Ecclesiam adipiscendam commendari censuerunt. Certum est enim, non eum semper, qui majori doctrinâ et scientiâ pollet, ad regendam Parochialem Ecclesiam magis aptum censi debere: contingere autem posse, ut aliquis doctrinæ suæ merito confidens, à iudicio Episcopi provocet; cùm tamen hic alterum illi prætulerit, non quia doctiorem, sed quia sufficienti simul doctrinâ præditum simulque aliarum qualitatatum cumulo magis com-

mendatum, ideoque ad curam aptiorem existimaverit. Hâc itaque novâ methodo concursibus habendis præstitutâ, conclusimus, fore, ut neque tolleretur concessæ appellationis remedium, neque tamen adeo frequenter, aut levi de causa, hujusmodi lites ad superiora tribunalia deferrentur; delatæ verò, facili ratione, et sine magno concurrentium incommodo definiri possent. Quæ omnia à nobis peculiari Dissertatione comprehensa, prædictæ Congregationis examini subjecta fuerunt die primâ Octobris anni 1720. ejusdemque Congregationis decreto, die 16. sequentis mensis Novembris edito, plenissimè adoptata et comprobata. Quare, accedente fel. record. Clemenetis Papæ XI. auctoritate, encyclicæ litteræ ad Episcopos conscriptæ fuerunt, quibus indicatus fuit novus ejusmodi ordo in habendis concursibus ad Parochiales Ecclesias exinde servandus. Discursus noster typis impressus est, legiturque in *Thesouro Resolutionum tom. 1. pag. 382. et seq.* Resolutiones verò *pag. 395. et seq.* Encyclica epistola expedita fuit die 10. Januarii 1721. id est in ordine *octava* in Bullario Clementis XI. inter ea quæ spectant ad Congregationem Concilii. De omnibus autem latius etiam disseruimus in *nostra Institutione 7. Latinæ editionis.*

XXI. Sublatis per opportunum hujusmodi remedium justis Episcoporum querimoniis, quibus causam dabat antiqua methodus, quâ et concursus habebantur, et admittebantur appellationes eorum, qui Episcopali judicio gravatos se esse contendebant; aliud instantiæ genus aliquando in eorum relationibus inventum fuit: ut scilicet alteri malo, quod in aliquibus diœcesibus frequens admodum est, opportunè provideretur. Sæpè enim contingit, ut ii ipsi Parochi, qui vel à Patronis laïcis nominati, examine facto, idonei, et habiles ab Episcopo reperti sunt, vel, si Parochialis Ecclesiæ provisio

per concursum facta est, in ipso concursu doctiores aptioresque judicati, ideoque ceteris competitoribus prælati fuerunt, temporis decursu, indocti et inhabiles comperiantur, aut tales evadant, cum post adeptam animarum curam necessarium studii exercitium omninò reliquerint. De hoc etiam actum fuit in dicta Congregatione Concilii, dum nos illius Secretarii officium gereremus, instantibus nonnullis Episcopis, et præcipuè Legionensi, in relatione statûs Ecclesiæ suæ; cui, re discussâ in Congregatione diei 15. Decembris anni 1725. responsum fuit, *observanda esse antiqua decreta*: quæ quidem ad sequentia reducuntur; nimirum, prudenti Episcopo in re tam gravi non esse inconsideratè procedendum; non esse præbendas nimis faciles aures fallacibus vulgi vocibus, clamantis, imperitum Parochum esse, et administrandæ Parœciæ ineptum; si verò de ejusdem imperitia, et ignorantia probabiles notitiæ, et gravia argumenta suppetant, tunc in potestate Episcopi esse, etiam extra visitationem, omni judicii formâ seclusâ, hujusmodi Parochum ad examen revocare; quamvis aliàs ab eodem Episcopo in præcedenti examine approbatus fuerit. Ita olim Sacra Congregatio respondit Episcopo Pampilonensi die 22. Septembris anni 1668. sicuti legitur *in libro decretorum* 26. pag. 108. *Cùm sub die 15. Januarii 1667. ad instantiam Episcopi Pampilonen. ab hac Sacra Congregatione resolutum fuerit primò, posse Episcopum examinare Parochos, et Rectores semel approbatos ad curam animarum, quando adest vehemens suspicio de illorum imperitia; secundò, posse ad hujusmodi examen procedere etiam extra visitationem; tertio, ad dictum examen faciendum, haud necesse esse, ut judiciales probationes imperitiæ præcedant: nunc supplicat Episcopus ipse, per hanc Sacram Congregationem ulterius declarari, an in actu visitationis diœcesis pos-*

sit Episcopus examinare Parochos , quotquot visitat , etiamsi contra illos , vel aliquem ipsorum , non vigeat suspicio imperitiæ : et Congregatio respondit : Negative. Cùmque ex vehementi suspitione , sive ex semiplena probatione imperitiæ , liceat Episcopo ad examen revocare Parochum illum , quem ipsemet olim ad animarum curam approbavit ; multò magis id agere poterit , si agatur de Parochis in hujusmodi officio à prædecessoribus Episcopis constitutis. Qua de re multa sunt Congregationis responsa. Primum est diei 26. Augusti 1628. lib. 13. decretorum pag. 520. à terg. Sacra , etc. censuit , Episcopos successores posse , superveniente rationabili causâ , iterùm ex officio , etiam extra visitationem , examinare Parochos aliàs ad Ecclesias Parochiales approbatos. Secundum diei 13. Januarii 1635. lib. 15. decretorum pag. 146. à terg. Sacra , etc. respondit , Episcopos successores , superveniente rationabili causâ , posse etiam ex officio iterùm examinare tam in visitatione , quàm extra , Parochos , quamvis Regulares , approbatos tempore provisionis Parochialium. De hac ipsa materia videri potest nostra Institutio 9. Latinæ editionis. Compertâ verò per novi examinis experimentum Parochi inscitiâ et imperitiâ , locum habere debet sacri Tridentini Concilii decretum , quod extat cap. 6. sess. 21. de reformat. ubi statuitur , ut Episcopi , etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati , hujusmodi Parochis illitteratis et imperitis Coadjutores , aut Vicarios pro tempore deputare , partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare possint.

XXII. In hujus capitis complementum nihil remanet aliud , quàm pauca quædam referre , quæ pertinent ad subjiciendos iterato examini Sacerdotes sive Seculares , sive Regulares , quibus facultas excipiendi sacramentales Fidelium Confessiones ad certum determinatum tempus data fuit. Etenim

Episcopi, et Ordinarii jure meritoque contendunt, eo determinato tempore elapso, ex. gr. completo anno, ad quem aliquibus facultatem audiendi secularium Confessiones impertiti fuerant, posse se iterum ad examen eos revocare, et novum de eorum doctrina periculum facere; contra verò obniti et conqueri solent de hac re Sacerdotes, præsertim Regulares. In hac materia videri potest *nostra Institutio* 86. in qua Apostolicas Constitutiones retulimus, quibus tribuitur et asseritur Episcopis hæc facultas; quâ, licet contra clamitent Regulares, spoliari non possunt. Excipiendus est tamen casus, quo potestas audiendi secularium Confessiones aliquibus Regularibus, prævio examine, per eosdem Episcopos concessa fuerit sine ulla temporis limitatione. Tunc enim illis sic approbatis concessam potestatem adimere, aut suspendere nequeunt, nisi fortè contraria aliqua supervenerit causa, et quidem ad ipsas sacramentales Confessiones pertinens, juxta Innocentii X. Constitutionem, quæ incipit *Cùm sicut accepimus*; de qua nos ipsi mentionem fecimus in nostra Constitutione, super Anglicanis Missionibus edita, cujus initium est *Apostolicum ministerium*, num. 9. data die 30. Maji 1753. cui, si Deo placuerit, locus erit in tom. 4. nostr. *Bullarii*.

XXIII. Aliquando etiam Episcopi in suis relationibus questi sunt de Ecclesiasticis Diœcesis suæ, quòd proprii statûs dignitatem indecoris, vilibusque ministeriis. et muneribus fœdent, eaque agant, quæ seculares ipsos maximè dedecent. Quibus aliud remedium suaderi, aliudve consilium præberi non potest, quàm ut contra delinquentes utantur jure suo *ad tramites sacrorum canonum*: sicuti etiam legitur in Constitutione Innocentii XIII. quæ incipit *Apostolici ministerii*; quam ejus Successor Benedictus XIII. postea confirmavit, quæque pro Ecclesia-

sticæ disciplinæ in Regnis Hispaniarum conservatione edita fuit. Aliæ præterea sunt Ecclesiasticorum actiones, de quibus Sanctam Sedem consulere in suis relationibus studiosi et vigilantes Episcopi non omiserunt : de quibus in sequenti capite agemus.

CAPUT DECIMUM.

In quo subsequitur tractatio de tertia parte relationis statûs Ecclesiæ.

Cum olim ex veteris officii nostri debito percurremus relationes statûs Ecclesiarum, quæ ab Episcopis transmittuntur; cumque ad summi Pontificatûs apicem nullis licet nostris meritis evecti, plures habuerimus coram nobis Congregationes, ut et perspecta nobis essent, quæ de Cleri moribus referuntur ab Episcopis, et opportuna ipsis remedia ad invectos abusus eliminandos indicare possemus, atque ita eò clarior elucesceret maxima, quâ afficimur, omnium Ecclesiarum sollicitudo : animadvertimus, leviter et modestè satis attingi quædam veluti capita, ex quibus ajebant Episcopi certos quosdam in Clerum irrepsisse, atque irrepere abusus, qui sanè ipsis culpæ verti non poterant; propterea quod in Episcopi auctoritate haud positum erat Ecclesiasticos sibi subditos, rescriptis Congregationum, aut Brevibus Apostolicis, quodam quasi clypeo, se obtegentes, ad recti normam revocare.

II. Nnulli reperiuntur quibusdam in civitatibus et diœcesibus seculares Sacerdotes, qui medicam, et chirurgicam artem profitentur. Id autem Sacerdotali muneri et dignitati indecorum haberi, quandoque testantur Episcopi : et tamen, ajunt, præviis superiùs indicatis rescriptis, et Brevibus, artes hujusmodi per Sacerdotes tutò palamque exerceri.

III. Ne res diversæ simul commisceantur, plures

secernendæ sunt casuum species. Sunt enim nonnulli, qui, dum in laïcorum numerum recensebantur, medicam artem exercuerunt, ejusque descendendæ animo ad Ordines promoveri postulant: sunt alii, quibus mens est, ægris curandis operam studiumque impendere, etiam cùm sacris Ordinibus fuerint insigniti. Nec in unum veluti acervum conjiciendi sunt Seculares, et Regulares Clerici; neque medica cum chirurgica arte permiscenda. Inest quippe singulis recensitis casibus, quod peculiari animadversione expendatur.

IV. Si quis adhuc laïcus physicum egit, vel etiam chirurgum, dummodo suam ipse artem optimè noverit, omnemque diligentiam ac studium juxta artis præcepta adhibuerit in ægris curandis, licèt eorum aliquis è vivis excesserit, nullâ, si strictæ canonum censuræ insistere velimus, irregularitate innodatur: *Tandem physici, vel chirurgi, si periti sint in arte, et nihil omiserunt de contingentibus, et habuerint super hoc sanam conscientiam, poterunt promoveri, si causa eorum aliquid in homine contigerit*: sunt verba S. Petri Cœlestini in suo *Opusc. 7. part. 4. sect. 1. cap. 3. tom. 25. Biblioth. Patr. pag. 822*. Attamen constat, in hac ipsa facti specie à Congregationibus, et Secretaria Brevium quasdam dispensationes, quas vocant *ad cautelam*, concedi consuevisse; vel quia hi, qui medicam artem exercuerunt, subindeque ad Sacros Ordines promoveri exoptant, licèt nullius certæ culpæ meminerint, quæ ipsorum conscientiam perturbet, cùm tamen certò non sciant, semper usos fuisse omnibus ab arte præscriptis regulis ad expellendum morbum, qui ægrotum interemit, sibi tutiùs consulere cupientes, rescriptum, vel Breve dispensationis ab irregularitate *ad cautelam* satagunt obtinere; vel quia non desunt cautiores Episcopi, qui renuunt manus imponere medicam artem professis, nisi aliquod

proferant hujusmodi dispensationis Breve, seu rescriptum: verentur enim, ne physicus in tanta curationum frequentia quandoque aliquid, quamvis præter animum, deliquerit. Verùm, cùm talia rescripta, vel Brevia, non consueverint indulgeri, nisi priùs audito Episcopo, cui ea cura mandatur, ut distinctè referat casus omnes animadversione dignos, eorumque peculiare circumstantias, insimulque exponat, quoniam consilio orator ad Ordines sacros promoveri exposcat; quisque facilè intelligere potest, hisce omnibus sedulò præmissis, si quid minùs rectum consequatur, illud minimè adscribendum esse Brevibus, vel Congregationum rescriptis, sed parùm accuratæ relationi ab eo transmissæ, qui cùm investigare omnia, ac referre deberet, aliqua tamen prætermisit, quæ, si perspecta fuissent, concessioni Brevis, vel rescripti moram impedimentumque iniecissent; vel saltem adscribendum esse humanæ imbecillitati, quæ aliorum fraudibus, et machinationibus nimis est obnoxia.

V. Sermonem nunc convertentes ad eos, qui, quam antea exercuerant, medicam artem etiam post susceptos Ordines profiteri volunt, præmittendum ducimus, juxta veterem Ecclesiæ disciplinam, vetitam haud fuisse artis medicæ exercitationem iis, qui in sacris Ordinibus constituti essent. *Salutat vos Lucas medicus*: legitur in *Epist. ad Coloss. cap. 4. vers. 14.* Sanior ac receptior opinio vult, ibi ab Apostolo designari S. Lucam Evangelistam, huncque egisse medicum, etiam postquam ad Sacerdotalem gradum conscenderat. In Vita S. Juvenalis Narniensis Episcopi, apud Bollandistas, dicitur ille ex Africa Romam accessisse *Presbyter, arte medicus*. Testatur Rufinus *lib. 10. cap. 30.* S. Eusebium Episcopum Vercellensem, post Alexandrinum Concilium, Orientem, atque Italiam peragrasset, quo in itinere *medici pariter, et Sacerdotis fungebatur officio*. Ad veterem

hunc morem eò magis comprobandum eruditi viri utuntur quoque binis Theodoreti epistolis, quarum altera est 114. altera 115. ad Apellam, quibus commendatur Petrus Sacerdos, *qui hanc artem, medicam scilicet, cum ratione tractat, et hanc morbus exornat.* Denique inter Edessenæ Ecclesiæ Clericos, qui decimæ actioni Chalcedonensis Concilii in causa Ibæ subscripserunt, alter sic subscriptus legitur: *Sabas Diaconus, qui dicor medicus.* Verùm, quia subinde Ecclesia, justis ac urgentibus de causis, interdicendum censuit Monachis, et majorum Ordinum Clericis, medicæ artis exercitium, uti videre est *can. 6.* Concilii Remensis habiti sub Innocentio II. anno 1131. et *can. 9.* Concilii Lateranensis eodem sedente Pontifice celebrati anno 1139. in *Collectione Labbeana tom. 10. col. 984. et col. 1004.* hæcque disciplina constabilita fuit ab Alexandro III. *in Cap. Non magnopere,* et ab Honorio III. *in Cap. Super specula, ne Clerici, vel Monachi,* ac denique protracta et ampliata fuit ad Clericos quoque minoribus tantùm ordinibus initiatos, sed Ecclesiasticum Beneficium possidentes; hinc sequitur, necessarium nunc esse his omnibus Apostolicum Indultum, ut medendi artem valeant exercere. Quapropter omni prorsus destituitur fundamento eruditus conatus Agnani, Regii Physici in Gallia, qui anno 1696. *Tractatum* typis edidit, Gallico idiomate conscriptum, cui titulus *Presbyter Medicus,* in quo illud sibi probandum assumit, nihil esse tam congruum, quàm quòd medicus semper sit Sacerdos, vel Monachus.

VI. Quodlibet dispensationis Indultum, indole quâdam suâ, duo hæc requirit: justam videlicet causam, hujusque legitimam probationem; ut et Superior tutâ conscientiam imploratam auctoritatem suam præstare possit, et orator obtento dispensationis beneficio uti valeat. Itaque, cum res est de secularibus Clericis, sacris Ordinibus insignitis, qui

artis medicæ exercendæ facultatem implorant, pro obtinendæ dispensationis causa plerùmque affertur, civitatem, oppidum, vel pagum, in quibus Clericus artem profiteri cupit, destitui penitùs seculari medico, facultate hujusmodi satis instructo; vel si qui fortè adsint laïci medici, ad eum tamen numerum dicuntur non pertingere, qui ægris in civitate, oppido, vel pago curandis sufficiat. Est et alia legitimæ dispensationis causa desumpta ex Clerici ipsiusque familiæ egestate, quæ non nisi honesto lucro, ex arte medica percipiendo, levare possit.

VII. Si autem sermo sit de Regularibus, animadvertimus primò, summos Pontifices nonnulla artis medicæ exercendæ privilegia concessisse Regularibus in Missionarios ablegatis, propterea quòd fuerit experientiâ satis compertum, conferre id plurimùm ad ampliorem faustumque Missionum progressum. Inspiciatur Constitutio Clementis X. cui initium *Cùm sicut dilectus*, tom. 7. Bull. nov. Rom. pag. 37. et altera Clementis XII. incipiens *Cùm sicut*, tom. 14. ejusdem Bullar. Hujusmodi verò facultates, Regularibus Missionariis tributæ, omninò exercendæ sunt ad normam Decreti Congregationis de Propaganda Fide; in quo sequentes providæ conditiones recensentur: *Ut videlicet Missionarius sit in arte medicinæ peritus; ut eam gratis exercent; ut absque incisione, et adustione operetur; ut in loco, ubi Missionarius degit, non sint medici, et chirurgi laïci, vel sint hæretici, aut hebræi.* Quod verò spectat ad eos Regulares, qui, ex Instituti sui ratione, hospitalium curam et administrationem obtinent, cujusmodi sunt ii, qui Regulam S. Joannis de Deo profitentur; illud præmonendum est, facultatem exercendi medicinam extra hospitalia eorum curæ et regimini subjecta, ab Apostolica Sede tantummodo concedi posse: cùm ejus concedendæ auctoritatem Apostolicis Nuntiis, et Superioribus

Regularibus ademerit Urbanus VIII. uti videre est in ejus Constitutione relata in *Bullar. prædictæ Religionis pag. 227. et pag. 242.* Ut autem in eum finem cum præfatis Regularibus dispense- tur, una hæc subesse potest justa causa; quòd nimirum in civitate, oppido, vel pago, is laïcorum medicorum numerus non habeatur, qui ad ferendam ægrotorum indigentibus opem necessarius videatur. Si enim ponamus, plures in aliqua civitate adesse medicos, suam artem probè callentes; quis credat, unum aliquem, et quidem Religiosi Ordinis Professore, tantâ præ ceteris excellentiâ præstantem ibidem existere, ut medicæ artis exercitium ipsi interdicerè, in publicum vergat populorum incommodum? Diximus, casum hujusmodi vix credendum videri posse: attamen Ordericus Vitalis *ad annum 1059. de Radulpho Monacho hæc habet: Ut in Grammatica, et Dialectica, in Astronomia quoque nobiliter eruditus est, et Musica. Physicæ quoque scientiam tam copiosè habuit, ut in Urbe Salernitana, ubi maximè medicorum scholæ ab antiquo tempore habentur, neminem in medicinali arte, præter quamdam sapientem matronam, sibi parem inveniret.* In duabus S. Bernardi epistolis, 67. nimirum et 68. quæ inscriptæ sunt Monachis Flaviacensibus, agitur de quodam Monacho, qui è cœnobio aufugerat, propterea quòd Abbas eum sæpè sæpiùs extra monasterium ad ægros curandos dimittebat, eâque ratione ipsum à Regularis Instituti observantia abstrahebat: *Abbas meus habebat me, non Monachum, sed medicum. Cogebat servire, imò ipse serviebat per me, non Deo, sed seculo; quando, ne secularium malevolentiam incurreret Principum, mederi me compellebat.* Hæc leguntur in epistola 67. In subsequenti verò epistola 68. postquam idem Sanctus retulerat, hujusmodi factum ab Abbate pernegari, hisce verbis con-

cludit : *Ipsum , qui hoc dixit , falsitate arguitis . Si mentitus sit , nescimus : ipse viderit . Sed hoc scimus , quia , sive per se ipsum , ut vos fatemini , sive per vos , ut ipse testatur , hoc fecerit , in magno interim periculo fuerit .*

VIII. Neque verò Clericis , et Monachis illimitata , ac arbitraria conceditur artis medicæ exercendæ facultas , sed in ipsis Indulti litteris nonnullæ satis providæ conditiones apponuntur . Et primò quidem in omnibus dispensationum litteris conditionalia hæc verba inscribuntur ; medicinam scilicet exercendam *absque incisione , et adustione* : quæ verba desumpta sunt ex Decretali Innocentii III. *in Cap. Sententiam , ne Clerici , vel Monachi*. Cùm verò Indultum Clerico Seculari , majoribus Ordinibus insignito , in eum finem conceditur , ut propriam , familiæque suæ inopiam levare possit , in litteris clausula hæc apponitur , videlicet , Indultum eoque vim habiturum , quousque orator certos Ecclesiasticos redditus , vel residentiale Beneficium fuerit assecutus . Olim altera quoque clausula inserebatur hujusmodi Brevibus , et rescriptis , quâ vetabatur medico Ecclesiastico quidquam vel à sponte offerentibus accipere . At , quia evidens suberat periculum ne hujusmodi præceptum infringeretur , et quia insuper clausula ipsa minimè congruere videbatur dispensationibus illis , quæ Clerico conceduntur , ut sibi , et indigenti familiæ possit consulere ; ideo , illâ sublatâ , mitior altera invecta est , quâ Ecclesiastico medico prohibetur quidem , ne quid exposcat , at integrum ipsi relinquitur sponte oblata recipere , præterquam si à vero egeno offerantur : neque enim ei permittitur quidquam à veris pauperibus , quantumvis sponte offerentibus , accipere . Dispensationis denique litteris , quæ ad Regularium favorem expediuntur , ea semper inest modificativa clausula , ut nihil penitus ab ipsis recipiatur , sed

artis subsidia infirmis per eos gratis omninò exhibeantur.

IX. Cùm et Indultorum causas, et conditiones, quibus illa circumscribuntur, et temperantur, recensuerimus; reliquum est, ut de probationibus disseramus, quæ ad verificandas causas in precibus expressas requiruntur. Quicumque sit orator Ecclesiasticus, Secularis, vel Regularis, nunquam oblatae preces obsignantur, vel Breve expeditur, priusquam Episcopus retulerit de viri peritia in arte medica, deque civitatis, oppidi, vel loci, ejusdem medicam operam exposcentis, non affectatâ indigentâ. Quin imò, si Ecclesiasticus in Ordine Religioso professus sit, Superioris Regularis præterea relatio exquiritur circa mores illius subditi extra hospitalia Religionis medicum agere cupientis; utque præterea constet, quòd utrique muneris, medendi scilicet ægrotis in hospitalibus Religionis languentibus, aliisque extra degentibus, possit cumulatè satisfacere. Quòd si quandoque maxima locorum distantia, vel urgens allegata necessitas efficiat, ut, non expectatâ Ordinarii relatione, rescriptum expediatur vel Breve dispensationis transmittatur; illa tamen, unâ cum universo negotio, ad Ordinarium diriguntur in forma, quam vocant, commissaria: ita ut ad illum pertineat sedulò explorare, an causæ in supplici libello expositæ veritati innitantur; si autem minùs veræ reperiantur, ab obtentæ gratiæ executione abstineat: perspecta quippe est protestatio Alexandri III. Pontificis in Decretali *Si quando, de rescriptis*, cui Successores Pontifices semper adhæserunt, et adhærent: *Patienter sustinebimus, si non feceris, quod pravâ nobis fuerit insinuatione suggestum.*

X. Rebus autem sic se habentibus, si etiam malo fato contingat, Ecclesiasticum aliquem, non satis in

arte peritum, ægris curandis operam suam præstare, vel medicum se exhibere aliquo in loco, sufficienti medicorum laïcalium copiâ non destitutum, vel denique, obtento Indulto pro eo loco, in quo laïcorum professorum copia non aderat, ad alium locum transire illorum numero redundantem; facilè quisque intelliget, hujusmodi abusus nequaquam potuisse, vel posse referri in eum, qui Indultum exercendæ artis concesserit; sed ei adscribendos esse, qui vel incuriâ et negligentîâ, vel alia de causa id fieri passus est, ac patitur, quod ne fieret, pro viribus debuisset, ac deberet obstere.

XI. Chirurgiæ verò exercitium longè difficiliùs Ecclesiasticis permittitur: hujusmodi enim Indultum Seculari, vel Regulari Clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cùm nullus omninò adest in loco laïcus chirurgiæ professor, qui incolis illius opera indigentibus præstò esse possit: tuncque insuper, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto, vel Brevi inscribitur ut plurimùm clausula: *citra incisionem, vel adustionem*. Celebris planè est Decretalis Innocentii III. in *Cap. Tua nos, de homicidio*, in qua irregularitatem contraxisse declaratur Monachus, qui cùm artem optimè calleret, eamque, non spe lucri, sed Christianæ charitatis affectu exerceret, tumorem, qui in mulieris gutture excreverat, ferro secuit, simulque eam monuit, ne se aperto aëri exponeret, quod quidem præceptum quia mulier transgressa est, dum, ut segetes colligeret, ventorum inclementiam perpessa fuit, ex hac vita decessit: *Nos igitur Fraternitati tuæ respondemus, quòd, licèt ipse Monachus multùm deliquerit, alienum officium usurpando, quod sibi minimè congruebat, si tamen causâ pietatis, et non cupiditatis, id egerit, et peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnemque studuit, quam debuit, deligen-*

tiam adhibere, non est ex eo, quod per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeo reprobandus, quòd non, post satisfactionem condignam, cum eo misericorditer agi possit, ut Divina valeat celebrare; alioquin interdicenda est ei Sacerdotalis Ordinis executio de rigore.

XII. Medicam, et chirurgicam artem subsequitur advocacionis officium, quod in tribunalibus profitentur Ecclesiastici, sacris Ordinibus insigniti, in vim rescriptorum, et Brevium, quæ concedi consueverunt, et ex quibus ingens asseritur abusuum series in eversionem canonicæ disciplinæ profluere. Conquestio tamen nullo fundamento innititur; tum quia perexiguus est hujusmodi rescriptorum, et Brevium numerus; tum quia, si de rescriptis agitur, hæc quidem non aliis clausulis verbisque contexta sunt, quàm quæ in canonicis sanctionibus habentur; adeo ut dici potiùs mereantur declarationes eorum, quæ à sacris canonibus hac de re constituta reperiuntur, quàm Juris Canonici relaxationes. Enimverò neque rescripta, neque Brevia Monachis unquam, aut Canonicis Regularibus conceduntur; quod planè consonum est Decretali *Clerici*, alterique *Ex parte tua, de postulando*. Seculari autem Clerico minorum Ordinum, etiam Beneficiato, item Subdiacono, imò et Sacerdoti, Jus ipsum Canonicum permittit, ut se advocatos in tribunalibus quidem Ecclesiasticis liberè exhibeant; in laïcalibus verò, et coram seculari Judice, si causa ibidem agitanda propriam ipsorum, vel Ecclesiæ, cui præsent, aut cui adscripti sunt, vel denique miserabilium personarum rem utilitatemque respiciat: quemadmodum legere est *in cit. Cap. Clerici*, et *in Cap. Cùm Sacerdotis, de postulando*, rectèque expendit etiam Fagnanus *in Cap. Magnus, num. 2. de obligatis ad ratiocin.* Cùm ergo in rescriptis præindicati casus tantummodo exprimentur, clarè patet, per hujusmodi Indulta, Ecclesia-

sticis secularibus facultatem fieri advocacionem exercendi in iismet facti speciebus, in quibus sacri canones hoc ipsis indulserunt. Optimè novimus, studium Juris Civilis videri posse non omninò decere Ecclesiasticum, sacris præsertim Ordinibus insignitum; et tamen, sedulo hoc studio non præmisso, neminem posse re ipsâ fieri, et agere advocatum. Verùm extrinseca hæc civilis studii cum Ecclesiasticæ vitæ instituto repugnantia evanescit, si perpendatur, tam arctam nostro hoc tempore inter Jus Canonicum, et Civile intercedere connexionem, eaque ita se se mutuò adjuvare, ut qui optimè primum nosse cupit, alterius scientiam sibi comparare debeat. De hac cohærentia à nobis actum est *superiori lib. 9. cap. 10. et seq.* Mabillonius de studiis monasticis disserens, quoad Juris Canonici cum Civili consonantiam hæc habet *part. 2. cap. 5. num. 3. Monachos parùm decet hujusmodi studium. Præterea ipsis à S. Basilio interdicitur in epistola ad S. Gregorium, sicut etiam ab Alexandro III. Pontifice Maximo, præter alios, qui omittuntur. Quod tamen de iis videtur intelligendum, qui id expressè profitentur; secus verò respectu illorum, qui Legum, vel Institutionum universalem dumtaxat ideam sibi comparare cupiunt, ut inde ad Jus Canonicum percipiendum faciliùs se introducere valeant, vel etiam ut ad rectè judicandum de variis, quæ contingunt, actionibus disponantur ingenia. Quod appositè Petrus Blesensis animadvertit, inquiens: Bonum est scire Leges, sed non ad quæstum, non ad iniquum Juris compendium, sed ad inquisitionem veritatis, et judicii æquitatem. Plurima etiam in Theodosii, ac Justiniani Codicibus extant, quorum scientia Superiores maximè decet. Domini Gothofredi notæ in Theodosianum Codicem eruditionum copiâ undique scatent. Quæ hactenùs dicta sunt, ad Congregationum rescripta pertinent. Fatemur, in Brevibus paulò*

liberaliùs agi. Sacerdoti enim seculari, qui scientiæ, et Juris peritiæ famam sibi comparavit, indulgetur, ut in tribunalibus etiam laïcalibus possit tam civiles, quàm criminales causas agere, prout advocati laïci solent, dummodo in criminalibus judiciis ad defensionem tantummodo scribat, et agat; nec ei interdicitur, quin laborum præmium possit exposcere: superadditur tamen eousque advocacionis exercitium eidem permitti, quousque certos Ecclesiasticos redditus in congruam sustentationem, aut Beneficium residentiale fuerit assecutus. Unde patet, dispensationem in hunc finem ipsi concedi, ut habeat unde honestum sibi victum valeat comparare. Quapropter, si Sacerdoti vel ex patrimonialibus bonis, vel ex fructibus Beneficiorum, ac Pensionum, quas fortè celasset, congrua suppeterent alimenta; noverint Episcopi, ablatam sibi non fuisse auctoritatem interdicensi hujusmodi Sacerdoti, ne concessis in Brevi facultatibus utatur: quod quidem tunc etiam locum haberet, cùm Sacerdos ita in advocati muneribus versaretur, ut offensionis, et scandali occasionem ceteris exhiberet. Rebus autem sic in suo lumine constitutis, difficilè admodum videtur, in illis quidquam reprehensione dignum posse inveniri.

XIII. Affirmare quidem non possumus, nos legisse in relationibus statûs Ecclesiæ querelam ullam adversùs resignationes Beneficiorum, animarum curam, vel onus residentiæ, et Choralis servitii annexum habentium, quæ *in favorem certæ personæ* fieri, et admitti consueverunt, sicuti nec quemquam Episcoporum conqueri legimus de *coadjutoriis cum futura successione*, quæ fiunt non solùm de Ecclesiis Cathedralibus, sed etiam de Parochiis, Canonicatibus, aliisque inferioribus Beneficiis: negare tamen non possumus, quin oretenus sæpe jactari audiverimus hujusmodi querelas, easque etiam in-

venerimus penes aliquem Auctorem exscriptas. Nec enim desunt qui contendant, per hujusmodi resignationes, et coadjutorias, repleti diœceses Sacerdotibus, et Ministris parùm idoneis, easdemque esse sacris canonibus, et Concilio Tridentino contrarias. At, licèt ultrò concedamus, minimè probandum fore, si hujusmodi resignationes in excessivum numerum excrescerent, iisdemque, nullo præmisso conditionum, ac causarum examine, nullo personarum habito delectu, aditus patefieret; facilè tamen evincere possumus, resignationes ipsas, et coadjutorum deputationes, proficuas et necessarias esse, quoties intra congruum numerum consistant, nec aliter admittantur, quàm cùm ex prævia accurata discussione constiterit, nullam ex requisitis causis, et conditionibus desiderari; qui planè stylus est, quem Apostolica Sedes servare consuevit: easdemque ostendere possumus nec Juri Canonico, nec Tridentini Concilii decretis adversari.

XIV. Resignatio in favorem, vel favore certæ personæ, illa dicitur, quâ Parochus, Canonicus, vel alius quilibet Beneficiarius, suum Beneficium in Superioris manus dimittit, eo tamen animo, et expressâ conditione adjectâ, ut Parochia, Canonicatus, Beneficiumve dimissum, certæ designatæ personæ conferantur; adeo quidem, ut, si Superior alteri, quàm designatæ personæ, Beneficium conferret, irritus planè esset collationis actus, juxta Glossam *in Cap. Olim, il primo, verb. Traditam, de restit. spoliator.* Quam in rem plurimùm confert textus *in Cap. Cùm universorum, de rer. permut.* in quo hæc proponitur facti species. Duo Præbendam obtinentes, non imploratâ Superioris auctoritate, inter se egerant, ac convenerant de propriis Præbendis sibi mutuò transferendis, ac permutandis: cùm autem alter, Præbendam alterius jam consecutus, suam ipse, non in alterum illum, sed,

contra initam conventionem , in tertiam extraneam personam transtulisset , pronuntiat Pontifex , eum , qui contra jus , et privatâ auctoritate , Præbendam suam alteri resignaverat , eâ carere non debere , sed posse illam repetere , propterea quòd desceptus fuerit , dum conditionem resignationi adjectam alter implere detrectavit. Superior autem , penes quem potestas est admittendi hasce resignationes pactio- natas , et *in favorem* , unus est Romanus Pontifex : cùm enim illæ adversentur litteræ , et positivæ sanctioni Juris scripti *in Can. Plerique* , 8. *quæst.* 1. consequitur , privativam hanc auctoritatem esse Romani Pontificis ; quippe qui unus positivo Juri supereminet , et , quoties opus est , Jus ipsum relaxare potest , juxta *Cap. significasti* , *de elect.* et *Cap. Proposuit* , *de concess. præbendæ.*

XV. Adversùs hujusmodi Beneficiorum dimissiones favore certæ personæ , non solùm antea actis , sed nostris quoque temporibus , plures cumulantur querelæ. Dicunt enim aliqui , dum hisce resignationibus locus relinquatur in Parochialibus Beneficiis , è medio tolli concursum à Concilio Tridentino præscriptum : subdunt , fieri exinde , ut ad Parochiales , Canonicatus , et reliqua Beneficia , personæ , plerùmque immerentes , assumantur ; innuunt insuper , resignationes ut plurimùm dirigi à resignante in personas sibi sanguine junctas , quod speciem quamdam habet hæreditariæ successionis in Ecclesiasticis Beneficiis improbatæ ; in dubium denique revocant , an , ob inserta pacta , et conventiones , actus ab omni simoniæ suspitione immunis pronunciari possit.

XVI. At contrà , si æquioribus oculis percurreatur nimia frequentia casuum , quibus Parochi , Canonici , vel Beneficarii , ex contracto morbo , vel ob ingravescentem ætatem , inhabiles efficiuntur ; si perpendatur animo , nonnunquam , quæ humana imbecillitas est , reperiri Parochos , et Canonicos

opportunâ litterarum scientiâ destitutos ; si seriò animadvertatur , indicatum à Jure remedium adjungendi Sacerdotem adiutorem senescentibus , et malâ valetudine affectis , non semper in usum redigi , neque per eum urgentibus indigentis plenè consuli posse ; si tandem secum quisque perpendat , facilè quidem esse proponere , ut illitteratus Parochus à Parochiali officio removeatur , eidemque substituatur idoneus Vicarius , at id ipsum perficere non adeo facilè , vel saltem non nisi post diuturnas lites , et perturbationes obtineri posse , cùm ceteroquin paratum opportunumque suppetat remedium ex resignatione , quam sæpè Parochus in favorem personæ sibi acceptæ libenter exhibet , quin imò sibi permitti enixè postulat : ecquis erit unquam , qui receptam disciplinam , sive morem , carpere jure possit ? Uti satis prudenter observat Redingius *in Historia Concilii Tridentini sess. 24. tom. 4. pag. 363.*

XVII. Si autem hæ rationes in una veluti lancis parte appendantur , in altera verò statuuntur quæ superiùs objectæ fuerunt , nullo negotio posteriores prioribus præponderare dignoscentur. Insuper unicuique ex oppositis rationibus non deest peculiaris , et satis firma responsio. Et primò quidem asserebatur , per resignationes Parochialium *favore certæ personæ* , tolli saluberrimam concursûs disciplinam. At hæc satis valida haberi posset objectio , si omnes , vel saltem pleræque Parochialium , præviâ resignatione , conferrentur : secus verò , dum perpaucæ , et insuper peculiaribus urgentibus causis , Parochialium resignationes recipiuntur. Quilibet Episcopus potest hoc sibi perspectum efficere , modò diœcesis suæ Parochias recenseat , et , quæ per concursum , quæ per resignationem collatæ comperiuntur , enumeret : perspiciet enim , numerum Parochialium , quibus servatâ concursûs formâ præpositus fuit Parochus , longè superexcedere exi-

guum illum Parochiarum numerum, quæ resignatariis fuerunt concessæ. Asserebatur secundo loco, ex invectis resignationibus consequi, ut Ecclesiastica Beneficia in immeritas personas conferantur. Verùm, præterquamquòd reponi posset, id ipsum sæpè etiam usuvenire, dum, prævio solemnì concursu, liberè Rectores seliguntur, cùm hominis non sit omnia inspicere, atque prospicere; in omnimodam propositæ objectionis eliminationem mox infra subjicietur methodus, quæ in admittendis resignationibus observatur, ut inde dignosci valeat, an quidquam intactum relictum fuerit, quod dignis pateat, indignis ostium ocludatur: quod sanè quilibet, rei perspicuitate compulsus, id ita esse fatebitur; et, si secus quandoque contingat, id minimè collatoris culpæ adscribendum esse. Tertio loco proponebatur animadversio, resignationes, de quibus sermo est, inter consanguineos plerumque celebrari; quod speciem quamdam damnatæ per sacros canones hæreditariæ successionis in Beneficiis Ecclesiasticis præsefert. In primis autem animadverti et illud poterat, plurima extare resignationum exempla, quibus, non in consanguineos, vel affines, sed in extraneos planè Beneficia fuerunt translata; deinde æquiori animo perpendi, imaginem illam hæreditariæ successionis penitùs abesse, cùm nepos, consanguineus, vel affinis, digni et idonei comperiuntur; eoque casu nihil obstare, quominùs Beneficia illis resignari valeant. Lupus Ferrariensis in *Epist.* 73. Archiepiscopum Senonensem exoravit, ut cuidam Parocho, qui ob hebetiorem oculorum aciem suo muneri satisfacere non poterat, virum emeritum, illius propinquum, substitueret: *Peto, ut, ad supplicationem Gerohaldi Presbyteri, N. Diaconum, ejus propinquum, in ipsius titulo dignemini ordinare, quoniam difficultate visus frequenter non sufficit sacerdotale munus im-*

plere. Hincmarus Remensis, hoc nomine accusatus, quòd nepotem suum in Episcopum Laudunensem ordinasset, objectam accusationem ita retudit: *Reputatur etiam mihi, quòd te nepotem meum gratiâ propinquitatis Episcopum ordinaverim, quasi non et alii per me sint ordinati Episcopi, qui non sunt mihi carne propinqui: et nolunt attendere mihi, hoc reputantes, quia non impedit ad quemquam ordinandum carnis propinquitas, si ordinandus fuerit electus, et petitus secundùm Ecclesiasticas regulas.* Flodoardus quoque in *Historia* hæc de se ipso commemorat: *Ego verò fractus ætate, et attritus infirmitate, ministerio me abdicavi Prælaturæ coram eodem Præsule, qui me hoc absolvens, imposuit illud Flodoardo nepoti meo, septuagesimo ætatis meæ anno.* Insuper quicumque in rerum usu aliquantò versatus sit, perfacilè testari poterit, consuevisse Deum Optimum Maximum etiam ex hoc humano in carnem et sanguinem affectu utilitatem, et non exigua commoda in suam Ecclesiam derivare. Beneficiarius quippe, qui consanguineum in Beneficio sibi successorem exoptat, in id curam studiumque suum impendit, ut illum bonis moribus imbutum, scientiâque instructum, proposito honore dignum exhibeat, Ecclesiam quoque, ejusque bona, et ædificia, sartâ tectâ servare non negligit, ut expensarum incommoda expectato sibi successorì subeunda non relinquat. Quarto tandem ac postremo loco concludebatur, resignationes ejusmodi adnexas semper habere conventiones, pacta, conditiones; ut non temerè in suspicionem simoniacæ labis venire judicentur. At, cùm recensitis pactis et conditionibus id tantummodo caveatur, ut dimissum Beneficium transferatur in designatam personam, aut ad summum ut à resignatario certa aliqua pensio dimittenti quotannis persolvatur, nunquam affirmare licebit, hujusmodi resignatio-

num actus simonia Divino Jure proscrip̄ta infici; sed, si quod vitium inest, fatendum erit, id Juri Ecclesiastico positivo dumtaxat adversari, ejusque censurâ damnatum esse: juxta doctrinam Glossæ *in Cap. Ex parte, il primo, de officio Judicis delegat. et in Cap. Cùm pridem, verb. Illicitæ pactionis speciem, tit. de pactis.* Ex quo illud porro consequitur, si recensita pacta distinctè exposita, planè perspecta, et comprobata fuerint à summo Pontifice, resignationem nec simoniacam esse, nec illicitam; cùm illius actum, et adnexa pacta omnia rata fecerit is, qui universo Ecclesiastico Juri superior est, illudque potest suâ auctoritate relaxare, uti rectè concludunt Auctores. Quin imò tantùm abest, ut in resignationibus favore certæ personæ simoniacum crimen passim lateat, ut ex illis potius validum remedium prodierit ad eliminandam simoniam illam Divino Jure damnatam. Certis quippe allatis relationibus detectum est, in quibusdam regionibus, ubi rumor increbuerat, resignationes favore certæ personæ non ampliùs locum, aut exitum habituras, invectum fuisse occultum, ac perniciosum abusum, quo fictitia Beneficia erigebantur eo consilio, ut illa subinde cum veris Parochiis, et Canonicatibus permutarentur, certâ aliquâ super hisce Parochialibus, et Canonicatibus pensione constitutâ: quâ quidem improbâ methodo id assequerentur, quod aliàs jure obtinuissent, si Parochialium, aut Canonicatum resignationes in favorem certæ personæ, juxta receptum stylum, factæ fuissent, et admissæ.

XVIII. Quæ hactenùs disputata sunt, satis superque esse deberent ad eradicanda tandem, si fieri umquam poterit, zizania, quæ identidem disseminantur. Verùm, quia intrinsecis rationibus quandoque præpollere solent auctoritates, et res judicatæ tribunalium, licebit nobis has superaddere

notitias. Arnulphus Ruzæus, in magna Parisiensi Curia Consiliarius, Tractatum scripsit *Juris Regaliorum*, ubi *privilegio 32. num. 2.* asserit discussam olim fuisse quæstionem, an resignatio *favore certæ personæ* valida sit, an verò simoniaca dici mereatur. Plures affert ipse rationes ad vindicandam actûs validitatem, eumque purgandum omni suspicione simoniacæ labis; sed subinde refert supremæ Curiæ decretum, quo hujusmodi renuntiationes irritæ, ac simoniacæ declarantur. Verùm, ut hujusmodi judicati vis pondusque expendatur, satis esse videtur hoc unum monere, firmas nimirùm in Gallia, et validas haberi Beneficiorum regio juri subjectorum resignationes in favorem certæ personæ coram Rege peractas; quo posito, quis valeat percipere, quo unquam jure eadem licitæ sint, nulloque simoniæ vitio infectæ, si coram Rege peragantur; contrà verò nullæ sint, irritæ, ac simoniacæ, si fiant coram Pontifice Maximo, actum comprobante et acceptante? De jure hoc regio, fusiori calamo scripsit Auctor Tractatûs *de Regalia part. 2. cap. 7. pag. 70.* quo in loco ejusdem juris imbecillitatem demonstrat, Cabassutius verò in *Theoria, et Praxi Juris Canonici lib. 2. cap. 12. num. 12.* si jus regium tuetur, Pontificium saltem non oppugnat: *Resignationem in favorem*, inquit, *Jus prohibet: ideoque omnes in favorem factæ resignationes nullius sunt momenti, nisi fuerint admissæ à Papa, cujus potestatis est de communi Jure dispensare. In Gallia tamen multorum seculorum usu et consuetudine præscriptum est, ut tempore Regaliæ fiant Beneficiorum resignationes in alterius certæ personæ favorem coram Rege, qui solus, ac pleno jure, vacantia in Regalia Beneficia confert. Secluso Papâ, et Rege, nullus potest resigationes in favorem admittere; nec ipse Papæ Legatus, nisi hoc specialiter in mandatis habeat.*

XIX. Certum est, Galliarum Oratores in Concilio Tridentino enixis studiis proposuisse, ac suasisse, ut proscriberentur omninò resignationes in favorem certæ personæ fieri solitæ, asserentes, sanctionibus canonicis adversari, quòd possit quisquam sibi in Beneficio successorem quærere, ac seligere: uti videre est apud Thomassinum *tom. 2. lib. 1. cap. 50. in fin.* et Van Espen *Jur. Eccles. Univers. part. 2. tit. 27. cap. 1. num. 19.* Æquè tamen certum est, eorum instantiam apud Tridentinos Patres minimè obtinuisse; quod fatetur etiam Natalis Alexander *in sua Theologia Dogmatica tom. 2. lib. 2. cap. 6. regul. 8. Regum Christianissimorum ad Tridentinam Synodum Oratores in mandatis habuère, ut resignationum in favorem abrogationem postularent, ac diligenter urgerent. Id tamen obtinere non potuerunt. Potestas enim ipsas approbandi penes summum Pontificem remansit: Episcopis autem, aliisque collatoribus est adempta.* Satis enim fuit Sacro Concilio tollere et abrogare mandata de providendo, gratias, quæ expectativæ dicuntur, et reservationes mentales; quemadmodum videre est *sess. 24. cap. 19. de reformat.* hæcque omnia fuerunt executioni demandata, et adhuc religiosè servantur.

XX. Vetus est Apostolicæ Sedis consuetudo, quæ resignationes favore certæ personæ recipiuntur. Per-
volutis enim Datarie Regestis, compertum est, Clementem V. qui in Pontificem Maximum electus fuit anno 1305. easdem admisisse, ejusque exemplum secutos esse successores Pontifices, ipsumque S. Pium V. auctorem celebris Constitutionis, inter suas 48. quæ data fuit norma resignationibus, quæ coram Ordinariis fieri, et ab iis admitti possunt: et quoties adversùs hujusmodi resignationes controversia aliqua excitata fuit, haud neglectum est fundamenta, quibus illæ innituntur, sedulâ investigatione perpendere. Clemens enim XI. san. mem. Pou-

tifex Congregationem haberi voluit à viris doctrinâ rerumque usu tunc Romæ præstantibus, in eaque discuti, an resignationes favore certæ personæ essent proscribendæ; et, quatenus abrogandæ minimè viderentur, quibus conditionibus easdem moderari, et cohiberi expediret: concordique omnium suffragio pronunciatum fuit, resignationes tolli non oportere; sed nec easdem in posterum recipi debere quoad Parochiales, Dignitates, Canonicatus, et reliqua Beneficia residentialia, nisi præcesserit Ordinarii relatio de resignatarii moribus, doctrina, et habilitate; et quoad Parochiales hoc superadditum fuit, ut resignatarius ætatis suæ annum trigesimum ageret, quamvis ex Juris communis præscripto, qui vigesimum quartum annum exegerit, rectè Parochiali præponatur, uti constat *ex Cap. Cùm in cunctis §. Inferiora*, ubi Abbas *num. 2.* et Fagnanus *num. 10. de elect.* Ordinarii itaque in id animum maximè intendant, ut accuratam, rectamque, dum exquiritur, relationem faciant: et, si de resignatione Parochialis agatur, eandem non transmittant, nisi præhabito examine illius, in quem animarum cura transferenda proponitur, coram Examinatoribus Synodalibus: si verò res sit de Canonicatibus, aliisque Beneficiis residentiam exposcentibus, quin et de Beneficiis nullo residentie onere gravatis (quandoquidem nec horum resignatio sine prævia Ordinarii relatione nunc recipitur, quamvis vigens antea praxis id minimè requireret), secluso partium studio, et personarum acceptione posthabitâ, rerum veritatem exponant et referant. Eoque pacto jam nulla erit occasio vociferandi, ex resignationibus, quæ fiunt, et admittuntur favore certæ personæ, id evenire, ut Parochiales, Canonicatus, Beneficiaque omnia viris immeritis repleantur. Inspiciatur doctus et accuratus Rigantius *in Commentariis ad Regul. 45. Cancell. §. 1. à num. 1. ad 41.* ubi, quæ hactenus

disputavimus, pluribus ipse recensuit, et reliquas omnes hanc rem attingentes notitias collegit.

XXI. Proximum à resignationibus *favore certæ personæ* locum obtinent coadjutoria *cum futura successione*, de quibus idem, quod de illis, judicium ferendum est: nimirum nec excessivum illarum numerum esse approbandum; at ne eas quidem reprobandas, quæ concedi solent quibusdam impellentibus circumstantiis, plerumque ex eo provenientibus, quòd qui Ecclesiam, aut Præbendam, vel quodlibet aliud Ecclesiasticum Beneficium obtinent, impares evaserint obeundis muneribus eorum Ecclesiæ, Præbendæ, aut Beneficio adnexis; quòdque difficile admodum sit, idoneum alium virum reperire, qui debita Ecclesiæ obsequia, curam, servitutem exhibere velit, non proposito ipsi certo futuræ successionis præmio. In Decretalibus *sub tit. de Clerico ægrotante*, et præcipuè *in Cap. De Rectoribus*, cavetur, ut coadjutori congrua portio ex Ecclesiæ redditibus assignetur, quia ibi agebatur de coadjuto temporariâ ægitudine correpto quo tandem convalescente, coadjutoria cessare debebat. Verum in aliis duobus Capitulis, quorum alterum incipit *Tua nos*, alterum *Consultationibus*, nullum planè habetur verbum de congrua coadjutori adscribenda: ex quo plures Juris Canonici interpretes inferendum duxerunt, in duabus hisce Decretalibus rem esse de coadjutore ob perpetuam coadjuti ægitudinem, et cum jure futuræ successionis deputato; hasque proinde coadjutorias Juri Canonico cognititas esse, atque probatas: eoque magis, quia pro illis validissimum suppetit argumentum *ex Can. Quamvis*, 7. *quæst. 1.* in quo, dum agitur de coadjutore, qui adjungendus erat Episcopo à pluribus annis ægrotanti, et de cujus valetudine jam ferè nulla spes suberat, hæc apposita leguntur verba:

Qui, etiamsi Episcopo, qui nunc ægrotat, superstes extiterit, loco ejus debeat consecrari.

XXII. Verùm, ad plenè vindicandas coadjutorias cum futura successione, validissimum nobis argumentum suppeditant solemnia quædam facta, quæ in Historia Ecclesiastica referuntur. Illustre illud planè est, quod medio circiter tertio seculo contigit. Cùm enim, è vivis erepto Severo, pax et tranquillitas Orientali Ecclesiæ fuisset restituta, celebris Narcissus ad suam remeavit Hierosolymitanam Ecclesiam : at, quia illi utiliter præesse non poterat, cùm centesimum jam ageret ætatis annum, Palæstinæ Episcopi, Narcisso annuente, Cleroque universo, et populo consentiente, in Cathedra Hierosolymitana collocarunt S. Alexandrum tunc in Cappadocia Episcopum, qui per id temporis illuc advenerat sacra loca visitaturus; atque hoc pacto Narcisso adjunxerunt Episcopum adiutorem cum jure successionis post Narcissi mortem in Hierosolymitano Episcopatu obtinendæ. Quâ agendi methodo binas dispensationes Palæstinæ Episcopi concessisse videntur : alteram, quâ Episcopum ab una ad aliam Ecclesiam transtulerunt : alteram verò, quâ duos in eadem Sede constituerunt Episcopos, quòd ita Hierosolymitanæ Ecclesiæ utilitas, et necessitas postularet. Narratur id ab Eusebio *lib. 6. Histor. Eccles. cap. 9.* à Nicephoro *Histor. Eccles. lib. 5. cap. 10.* à Papebrochio *in Histor. Chronol. Episcoporum. Hierosolymit. num. 60. tom. 3. mens. Maji.* Adductæ verò animadversiones leguntur penes Thomasin. *de veter. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 2. cap. 55. num. 10.* ubi, post relatam electionis Alexandri historiam, hæc subdit : *Eodem afflati Spiritu charitatis Sancto Episcopi Provinciæ duplici subscripsère dispensationi, ut et Alexandrum prioris Ecclesiæ nexu solverent, et coadjutorem illum Narcisso, ac Coëpiscopum darent. Eo invitabat uti-*

litas, eo necessitas adigebat. Erat enim Narcissus centum annos natus, et Alexandri non paulò eminentius erat virtutum fastigium, quàm Sedis Hierosolymitanæ. Ita compensata est dispensatio duplex à Concilio Provinciali. Et, si fides adhibenda est erudito Ruinart in Acta Martyrum, et peculiariter in Acta S. Alexandri, ex hoc celebri facto coadjutoriae cum futura successione suam repetunt originem: Cujus quidem facti nullum exemplum in Ecclesia tunc temporis præcesserat: ad quod proinde Episcoporum coadjutorum, qui jam nunc frequentiores sunt, origo refertur.

XXIII. Perspectum omnibus est, quid exeunte quarto seculo contigerit S. Augustino in Hipponensem Episcopum assumpto. Valerius præclarus Episcopus, non minùs adversâ valetudine, quàm senio confectus, exoptabat, ut S. Augustinus, tunc tantùm Sacerdos, sibi in Hipponensi Cathedra assideret Coëpiscopus, ut unâ simul eidem Ecclesiæ præesset, et demùm sibi decedenti esset in universo Pastoralis regimine successor: *Formidans idem venerabilis senex, Valerius nempe, et sciens se corpore, et ætate infirmissimum, egit secretis litteris apud Primatem Episcoporum Carthaginensem, allegans imbecillitatem corporis sui, ætatisque gravitatem, et obsecrans, ut Hipponensi Ecclesiæ ordinaretur Episcopus, quo suæ Cathedræ non tam succederet, quàm consacerdos accederet Augustinus.* Hæc leguntur in Vita S. Augustini scripta à S. Possidio *cap. 8.* ubi etiam narratur, quod, cùm Megalius Episcopus Calamensis, Numidiæ Primas, Hipponam pervenisset, Valerius, adjunctis sibi reliquis Episcopis ibidem præsentibus, Clero populoque nedum consentiente, sed etiam plaudente, effecit, ut Augustinus tunc Presbyter Hipponensem acceptaret Episcopatum, eumque unâ cum ipso Valerio administrandum regendumque susciperet. De hac sua electione Augu-

stinus in epist. 113. aliàs 110. loquitur, et conqueritur, eo quia, vivente adhuc Valerio, fuerit Hipponæ Episcopus ordinatus, quod, contra Nicænæ Synodi sanctionem, attentatum asserebat: *Adhuc in corpore posito beatæ memoriæ Patre et Episcopo meo Valerio, Episcopus ordinatus sum, et sedi cum illo; quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat.* In eadem epistola S. Doctor refert, Severum Episcopum Milevitanum, propterea quòd valdè metueret, ne, post sui obitum, tumultus, ac contentiones excitarentur in designando successore, rem ita gessisse, ut, vivens adhuc, futurum sibi in Episcopali Sede successorem jam electum conspiceret; et quamvis in eam rem solius tantùm Cleri accesserit consensus, ideoque complures meritò vererentur, ne, ob neglectum penitùs populi iudicium, perturbationes, et dissidia orirentur, cùm primùm rei gestæ ratio perspecta fieret; placuit nihilominùs Omnipotenti Deo, ut pacatum res exitum haberet: *Deo placuit, tristitia fugata est, gaudium succesit. Ordinatus est Episcopus, quem præcedens Episcopus designaverat.* Ipsa sunt Augustini verba: post quæ subdit, omnibusque disertè significat, se velle sibi in Hipponensi Ecclesia successorem Sacerdotem Eraclium: *In omnium vestrùm notitiam perfero: Presbyterum Eraclium mihi successorem volo: ita tamen, ut, dum viveret, nollet se pastorali curâ, et sollicitudine penitùs eximere, sed adiutorem sociumque in illis perferendis habere Sacerdotem Eraclium; uti legitur num. 6.* Quæ quidem Sancti Pastoris voluntas concordì omnium plausu comprobata fuit. Et sicuti tunc non adfuit, qui maximas Deo Optimo gratias non retulerit, ita neminem nunc reperire est, qui in relata facti serie perspectissimum coadjutoricæ cum futura successione exemplum non agnoscat; veluti etiam rectè perpendit Petrus

de *Marca de Concord. Sacerd. et Imperii lib. 6. cap. 8. num. 8. Valerius Hipponensis Episcopus Augustinum in Ecclesia sua ordinari Episcopum fecit, ut coadjutor, et Coëpiscopus esset; ita ut, novo more, inquit Paulinus, non tam succederet, quàm accederet. Ceterùm ordinationem illam probavit Cleri, et populi consensus, et Episcoporum comprovincialium. Canones nihilominùs Nicænos in ea violatos esse, fatetur Augustinus; non quia ipse successor Valerio destinatus esset, sed quia Episcopus unà cum illo fuit. Quippe Concilium illud vetuerat, ne duo Episcopi essent in una Ecclesia. Nam, quod spectat ad electionem successoris, nihil in ea reprehendebat, modò fieret cum consensu Cleri, et plebis, id est eorum, ad quos jus eligendi pertinebat. Certè ipsemet Augustinus successorem sibi constituit Eraclium in plenario Ecclesiæ suæ cœtu: cui electioni ut accederet Cleri, et populi Hipponensis consensus, effecit, et acta consensûs eorum per Notarios excipi jussit.*

XXIV. Sacræ igitur antiquitati probatæ quoque noscuntur coadjutoria cum futura successione, quoties ea sit Præsulis conditio, ut administrationi, et gubernio Ecclesiæ utiliter ampliùs præesse non valeat; quoties designatus coadjutor et meritis polleat, et rerum agendarum scientiâ; quoties denique in coadjutore cooptando, ne aliena jura lædantur, eorum exquiratur, obtineaturque consensus, quorum suffragiis Episcopi electio esset perficienda. Hæcque planè methodus illa est, quæ constanti usu recepta nostris hisce temporibus servatur. Neque enim Prælati Coadjutorem sibi exposcentis preces recipiuntur, nisi claris, ac undique certis probationibus doceat, se concreditæ sibi Ecclesiæ utiliter administrandæ imparem evasisse: nisi ad eundem planè perspicuitatis gradum demonstrat, postulatum coadjutorem doctrinâ, pietate, prudentiâ,

ceterisque dotibus instructum esse, quæ ipsum Præ-
laturâ dignum, ejusque muneribus sustinendis ido-
neum constituent; nisi demùm, ubi agatur de Ec-
clesiastica dignitate, quæ, præviâ electione vel
nominatione, conferri soleat, eorum proferat con-
sensum, qui eligendi, vel nominandi jure potiun-
tur. Utque insuper illud declinetur incommodum,
quod S. Augustinus contigisse conqueritur, dum
ipse à Valerio in Hipponensis Ecclesiæ coadjutorem
assumptus fuit, quicumque Episcopi coadjutor con-
stituitur, consecratur quidem et ipse Episcopus, ut,
dum coadjutus legitimo detinetur impedimento,
Ordinis munia obire possit, ad titulum non conse-
quitur illiusmet Ecclesiæ, cujus administrationi, ac
regimini adlaborat, ne duo simul sedeant in una
Episcopali Sede Episcopi, sintque duo unius Ec-
clesiæ Sponsi, sed titulo solummodo donatur alicu-
jus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ; à cujus vin-
culo tunc demùm solvitur, cùm, vitâ functo Episcopo,
cui adhæserat coadjutor, administrandam assumit
jure suo Ecclesiam, cui antea adjutricem operam
utî coadjutor præstiterat.

XXV. Ignota nobis non est responsio, quæ recen-
sitis hucusque rationibus, claris ceteroquin, ac
planè perspicuis, opponitur. Objicitur nempe, lo-
cum iis esse, cùm agitur de coadjutore in Episco-
pali Ecclesia, vel insigni aliquo monasterio sta-
tuendo; secus verò, si res sit de Parochiis, Cano-
nicatibus, ceterisque inferioribus Beneficiis resi-
dentiam adnexam habentibus: facilè siquidem in-
telligi posse, justam subesse necessitatem occurrendi
indigentis Episcopalis, vel Abbatialis Ecclesiæ,
etiam per coadjutorem cum jure futuræ successio-
nis adscitum, si Episcopus, vel Abbas, ex infir-
mitate, ingravescente ætate, vel alio quovis impe-
dimento, gravissima onera sibi imposita perferre
non valeant; at non ita facilè captu esse, quænam

tanta urgeat necessitas, ut Parocho, vel Canonico, inhabili effecto, statim adjungatur coadjutor, cui non modò spes, sed certum jus succedendi in Beneficio addicatur, cùm et Parochus, in cura animarum obeunda, satis à Vicario sublevari, et adjuvari possit, et quodcumque Capitulum, utpote ex pluribus Canonicis, et Beneficiatis compositum, quamvis aliquis ex ipsis, justo impedimento detentus, perpetuò abesse cogatur, valeat quamfacilè absentis onera in reliquos ita distribuere, ut nullum Ecclesiæ, Divinoque cultui detrimentum irrogetur; quo quidem seposito detrimento, omnis illicò cessat legitima causa, quæ coadjutoriam justificare possit. Posito autem legitimæ ac urgentis causæ defectu, consuetæ audiuntur oblocutiones, ex coadjutoriis videlicet insurgere votum captandæ mortis alterius, et expectativas gratias, à sacro Tridentino Concilio proscriptas in usum revocari.

XXVI. Verùm, si Episcopo, aut Abbati rectè adjungitur coadjutor, etiam cum jure futuræ successionis, ne, illis justo aliquo impedimento præpeditis, Episcopatûs, vel monasterii regimen negligatur, vel detrimentum aliquod subeat, quamvis fortè posset Episcopi suffraganei, aut Vicarii operâ, rebus omnibus opportunè consuli; idque ea de causa, quòd experienciâ compertum sit, Ecclesiæ longè utiliùs esse, potius quàm à Suffraganeo, seu Vicario, regi administrarique per idoneum coadjutorem, qui regiminis curas, et sollicitudines eò libentiùs aggrediatur, quòd tutiorem spem fovet, se in susceptis muneribus diutiùs permansurum, si coadjuto Episcopo, vel Abbati superstes fuerit: cur unquam reprobandus erit, longèque removendus à Parochialibus coadjutor cum jure successionis, quotiescumque Parochus, inhabilis factus, Officii sui partes implere re ipsâ non valeat: quoties coadjutor non constituitur, nisi ex præcedentibus legi-

timis documentis constet de illius merito et idoneitate; ac demùm quoties manibus veluti tangitur, recto animarum gubernio aptiorem, utilioremque evadere Sacerdotem coadjutorem cum futura successione, quolibet alio Sacerdote, qui, nullâ spe fretus obtinendæ Parochialis, mercenariam operam suam præstet? Præterea, quod ad Canonicos attinet, quamvis Capitulum non adeo exiguo Canonicorum numero constet, cùm tamen quandoque contingat, nonnullos ex iis in Capituli negotia expedienda incumbere, aliquos jubilationem emeritos, alios demùm aliis de causis Choro non interesse, indeque non exiguum Divini cultûs detrimentum oriri; quis unquam bonâ fide contendere poterit, hisce urgentibus circumstantiis, haud licere adjungere Canonico ætate confecto, et Ecclesiæ non ampliùs inservire valenti, coadjutorem cum futura in Canonicatu successione? Huc totâ re perductâ, non nisi per summam injuriam dicitatur, aut redintegrari expectativas gratias à Concilio Tridentino proscriptas, dum admittuntur coadjutoriae cum adnexo futuræ successione jure; siquidem coadjutoriae nunquam ferè expediuntur, nisi expressus coadjuti præcesserit consensus, qui in expectativis nullo modo requirebatur: aut per coadjutorias pravum induci votum captandæ mortis coadjuti; cùm idem, et potiori fortè jure, asseri posset de Episcoporum, et Abbatum coadjutoribus, et tamen nîl tale obmurmuratur, vel certè spernatur, si quid ejusmodi exaudiri contingat; cùmque etiam posset idem de illis affirmari, quibus pensiones reservantur super Episcopatibus, Abbatibus, Parochiis, et Canonicatibus, nec tamen tale quid objiciatur; cùmque demùm præponderare omnibus debeat necessitas consulendi Ecclesiæ, quâ inspectâ, omnem planè vim, ac pondus amittunt, non minùs exaggeratum alienæ mortis votum, quàm jactata hæreditariæ successione

species in Sanctuarium illata : *Tota coadjutoriarum amaritudo considerari potest vel in voto captandæ mortis, in quo fundatur reprobatio expectatarum, vel in successione quasi hæreditaria in Beneficio, vel in eo, quod per hujusmodi gratias minùs idonei in Ecclesia ingeruntur. At primum excluditur per consensum, et requisitionem coadjuti : neque enim datur coadjutor invito, nisi in casu dilapidationis, cum ablatione administrationis, à qua de jure veniat perpetuò suspendendus, aut in casu dementis. Secundum excluditur per litteras commendatitias aut Episcopi, aut Capituli de qualitatibus coadjutoris, et indigentia Ecclesiæ. Tertium accidit contra mentem summi Pontificis ex sinistra informatione, quæ in qualibet gratia provisiva intervenire potest.* Ita optimè disserit Joannes Solier *in Notis ad Institutiones Canonicas Lancellotti lib. 1. tit. 16. de Coadjutore §. 1.* quod etiam repetitum legitur à Filesac *de sacra Episcoporum auctoritate, cap. 14. §. 2.*

XXVII. Neque verò dissimulare volumus ea, quæ de coadjutoriis cum futura successione à Concilio Tridentino fuerunt constituta. Cùm enim in eo sedulâ disquisitione disceptatum fuisset, an penitùs tollendæ essent hujusmodi coadjutoriæ, in eam demùm sententiam itum est, quæ expressa legitur sequenti decreto *cap. 7. sess. 25. de reformat.* quo cautum fuit, ne in posterum coadjutoriæ enunciatae quocumque in Beneficio locum obtinerent: *In coadjutoriis quoque cum futura successione idem posthac observetur, ut nemini in quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis permittantur.* Verùm, cùm exinde perpensum rectè fuisset, perfacilè fieri posse, ut Episcopatus, vel monasterium, ob contractam ab Episcopo, vel Abbate rerum gerendarum inhabilitatem, ingens aliquod detrimentum subirent, non abnuìt Concilium, in hac facti specie, coadjutoriis cum futura successione locum relinquere; dummodo tamen allatæ causæ à summo

Pontifice rectè perpensæ , eidemque probatæ fuissent , et designandus coadjutor iis omnibus polleret qualitatibus , quæ ad probum , satisque idoneum Prælatum efformandum desiderantur: *Quod si quando Ecclesiæ Cathedralis , aut monasterii urgens necessitas , aut evidens utilitas postulet , Prælato dari coadjutorem , is non aliàs cum futura successione detur , quàm hæc causa priùs diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita , et qualitates omnes in illo concurrere certum sit , quæ à jure , et decretis hujus sanctæ Synodi in Episcopis et Prælati requiruntur.* Cùm igitur Concilium in universum coadjutorias cum futura successione interdixerit in omnibus Beneficiis Ecclesiasticis , subindeque à generali sanctione exceperit Episcopatus , et monasteria , nullo penitùs verbo facto de inferioribus Beneficiis , validum exinde illis suppetit argumentum , qui coadjutorias cum futura successione ab inferioribus Beneficiis excludunt. Inspiciatur Fagnanus *in Cap. Nulla , num. 69. et seq. de concess. præbendæ.*

XXVIII. Hujusmodi argumenti vim sanè agnoscimus : at nihilominùs arbitramur , neque potuisse , neque voluisse Tridentinos Patres vinculum injicere Romanis Pontificibus , ne , justis , ac validis urgentibus causis , coadjutores cum futura successione in inferioribus Beneficiis valerent constituere ; sed tantùm voluisse monitum quoddam iis relinquere , ne suam hisce coadjutoriis præstent auctoritatem , nisi cum re ipsâ debitæ circumstantiæ id expostulent ; cùm nempe alia reverà non suppetat ratio Ecclesiarum necessitatibus consulendi ; utque hujusmodi coadjutoriarum numerum in iramensum excrescere non sinant , ne collatorum jus omninò , vel magna ex parte impediatur , neve Ecclesiasticorum cœtus justâ fraudetur spe concurrenti , et assequendi Beneficia , quæ identidem per diœceses vacare contingit.

XXIX. Neque profectò arbitraria est hujusmodi

interpretatio. Innititur enim textui ejusdem Concilii *in cap. 21 sess. 25. de reformat.* ubi hæc leguntur : *Postremò sancta Synodus , omnia et singula , sub quibuscumque clausulis , et verbis , quæ de morum reformatione , atque Ecclesiastica disciplina , tam sub fel. rec. Paulo III. ac Julio III. quàm sub Beatissimo Pio IV. Pontificibus Maximis , in hoc sacro Concilio statuta sunt , declarat , ita decreta fuisse , ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ et sit , et esse intelligatur.* Innititur præterea usui , ac consuetudini jam inde statim post Concilium observatæ , et in hæc nostra tempora productæ : cui quidem in ejusmodi circumstantiis quantum ponderis et auctoritatis insit ad rectam legum intelligentiam assequendam , nemo ignorat. Vix enim absoluto Concilio , ac dimissis Patribus , Cardinalis Navagerius ad suam Veronensem Ecclesiam reversus , seque prostratâ valetudine sentiens affectum , à Pontifice Pio IV. petiit , obtinuitque , sibi in coadjutorem cum futura successione in eadem Ecclesia adjungi Clericum Augustinum Valerium , sororis suæ filium , qui subinde ad Cardinalitiam dignitatem assumi promeruit ; qua in re suum illi favorem præstitit S. Carolus Borromæus , agendò apud eundem summum Pontificem avunculum suum , ut contrariis quibuscumque derogaret , utpote qui Augustini merita optimè noverat : quemadmodum legere est in illius Vita à Joanne Ventura conscripta , et hoc ipso anno 1754. Venetiis prælo restituta *pag. 35.* In Datarie quoque Regestis extant exempla coadjutoriarum cum futura successione in Beneficiis inferioribus , quæ sub Pontificatu tum Pii IV. post absolutum Concilium , tum S. Pii V. tum ceterorum successorum Pontificum fuerunt expeditæ. Innititur tandem aliis quoque ejusdem sacri Concilii capitibus. Prægnantia siquidem , et universalia sunt verba *capitis secundi sess. 7. de reformat. Ne-*

mo, quâcumque etiam dignitate, gradu, aut præ-
 eminentiâ præfulgens, plures Metropolitanas, seu
 Cathedrales Ecclesias, in titulum, sive commendam,
 aut alio quovis nomine, contra sacrorum canonum
 instituta, recipere, et simul retinere præsumat.
 Prægnantia item et universalia sunt quoque verba
 capitis septimi sess. 14. de reform. Cùm etiam, qui
 per industriam occiderit proximum suum, et per
 insidias, ab Altari avelli debeat; qui suâ voluntate
 homicidium perpetraverit, etiamsi crimen id nec
 ordine judiciario probatum, nec aliâ ratione pu-
 blicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sa-
 cros Ordines promoveri possit; nec illi aliqua Ec-
 clesiastica Beneficia, etiamsi curam non habeant
 animarum, conferre liceat; sed omni Ordine, ac
 Beneficio, et officio Ecclesiastico perpetuò careat.
 Prægnantia denique, et universalia sunt pariter
 verba capitis quinti sess. 24. de reformat. Matrim.
 In contrahendis matrimoniis, vel nulla omninò de-
 tur dispensatio, vel rarò, idque ex causa et gratis
 concedatur. In secundo gradu nunquam dispense-
 tur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam
 causam. Attamen, his minimè refragantibus, per-
 spectum est omnibus, Apostolicam Sedem dispen-
 sasse anteactis temporibus, et identidem dispen-
 sare super retentione plurium Episcopatum in
 quibusdam regionibus, ubi id in Catholicæ Reli-
 gionis utilitatem vergere judicatur; quemadmodum
 superiùs quoque animadvertimus. Nec etiam desunt
 exempla dispensationum, quibus indultum est ho-
 micidis voluntariis, ad Ordines jam promotis, ut
 sacra Altaris ministeria obire possent; imò et ali-
 qua reperire licet, quamvis rara admodum, exem-
 pla similis, et majoris dispensationis concessæ iis,
 qui voluntarii homicidii crimen perpetrarunt, an-
 tequam Ordinibus initiarentur; sive Conciliare in-
 terdictum eos tantum afficiat, qui, antequam or-

dinarentur, hominem interfecerunt, sive ad eos quoque protendatur, qui, post susceptos Ordines, hujusmodi crimine sese obstrinxerunt: qua de re videndus Fagnanus *in Cap. Henricus, num. 25. et seq. de Clericis pugnantibus in duello*. Ad hujusmodi autem lenitatis, ac clementiæ gradum adduci se Romani Pontifices passi sunt, non primis quibusque supplicantium precibus, sed postquam pluries exhibitas obtestationes rejecerant; postquam gravissimum crimen publicâ ac insigni delinquentis pœnitentiâ expiatum fuisse constabat; postquam denique ab Ordinario loci, aliisque Ecclesiasticis viris, habita fuerunt certa, et planè authentica testimonia tam de expletis peculiaribus pœnitentiæ actibus, datoque præclaræ virtutis exemplo per diuturnum probatæ vitæ tenorem, quàm de spirituali utilitate, quæ in proximos per eum, qui dispensationem petit, obventura speratur, quoties illi ad majores Ordines ascensus indulgeatur, sive eorumdem antea adeptorum exercitium restituatur. Complura tandem exempla suppetunt dispensationum super impedimentis matrimonii concessarum, ac solutionum pecuniæ in earum concessionibus injunctarum. De omnibus his legi potest Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii Tridentini lib. 23. cap. 8. num. 21.* ubi plenè ostendit tum prædictorum omnium necessitatem, quamvis Conciliaris obstet prohibitio; tum exactæ inde pecuniæ in pietatis opera erogationem; tum denique inculpabilem agendi rationem à S. Pontifice Pio V. initam, qui Successoribus omnibus præclarum reliquit lenitatis exemplum, ne asperiores ac difficiliore in denegandis dispensationibus se exhibentes, Christianorum animas præcipites ad perditionis barathrum propellant. Nunc autem ad coadjutorias revertentes, ex præadductis rationibus atque exemplis colligimus, coadjutorias etiam cum futura succes-

sione in Beneficiis inferioribus reprobari, aut illicitas reputari non posse. Ceterum perperam jactari dicimus, per ipsas immeritis Ministris dioceses impleri: dum, ut superius latè disseruimus, iisdem non patet aditus, nisi urgeat Ecclesiæ necessitas, cui aliter satis consuli non posse, legitimis probationibus doceatur; ac nisi simul ex allatis authenticis documentis planè constet, coadjutorem virum esse Beneficio dignum, aptumque ad rectè ac sedulò implenda munera, quæ ipsi, dum designatur coadjutor cum futura in eodem Beneficio successione, exercenda demandantur.

XXX. Aliquando Episcoporum querelis locus factus est ob exemptionem nonnullis ipsorum subditis concessam ab illorum jurisdictione ordinaria. At id rarò admodum, et non sine gravissima causa factum est, aut fit: petens enim exemptionem à suo Ordinario, probare debet sævitiem contra se exercitam, aut justum timorem, quòd ea exerceatur. Videantur Lotterius *de Re Beneficiaria lib. 1. quæst. 24. num. 30. et seq.* Pignatellus *consult. 124. tom. 10. et Rota decis. 280. part. 5. tom. 1. recent.* Nec petitæ exemptioni via aperitur, nisi audito Ordinario, ipsoque fraternè admonito, ut mitiùs agat; et juxta praxim Congregationis Episcoporum et Regularium, etiamsi adsint probationes sævitiæ, vel justis timoris, ut plurimum prohibetur tantum Ordinario, ne procedat ad actus irretractabiles excommunicationis, suspensionis, interdicti, carcerationis, sequestrationis, seu alterius similis detentionis, nisi priùs aut eadem Congregatione, aut Metropolitano certioratis, et obtentâ ab ipsis facultate procedendi. Quòd si aliquis in fragranti, uti dicitur, fuisset deprehensus in aliquo gravi delicto, tunc Ordinario nunquam intelligitur subtracta facultas procedendi adversus prædicto modo delinquentem, juxta responsum ejusdem Congre-

gationis editum die 5. Martii 1660. quo nihil moderatius excogitari potest.

CAPUT UNDECIMUM.

De quarto capite relationis statûs Ecclesiæ.

PERTINET quartum caput ad Regulares , de quibus hoc ipso Tractatu jam plura disseruimus : ideoque perpauca nunc supersunt addenda , eaque minimè spectantia ad Regulares in propriis claustris degentes , sed ad eos potiùs , qui mallent extra religiosas domos vagari , aliosque illos , qui è claustris ob patrata crimina fuerunt expulsi ; de quibus non destiterunt Episcopi , in relationibus statûs suarum Ecclesiarum oportunas instructiones et providentias exposcere.

II. Perspecta cuique est Concilii Tridentini sanctio *sess. 25. cap. 19. de Regularibus* edita , quâ cavetur , ut quilibet Regularis suam oppugnaturus professionem , si quinquennium ab ea emissa necdum fuerit evolutum , eamque nullam fuisse contendat , uti violenter extortam , *per vim et metum* , vel quia immaturè factam , *ante ætatem debitam* , vel ob aliam hujusmodi causam , *aut quid simile* ; debeat sua jura proponere *coram Superiore suo , et Ordinario*. Complures extant Regularium Ordinum Constitutiones , quibus statuitur , ut , si quis habituali corporis ægitudine , v. g. comitiali morbo , afflicteretur , eamque , rogatus , ante Professionem non patefecerit , quamvis jam professus , è Religione ejiciatur. Si hujusmodi quæstionem intra quinquennium à die emissæ Professionis excitari contingat , nonnulli Episcopi in relatione statûs Ecclesiarum exposuerunt , contendere Regulares , eam unius Regularis Superioris judicio definiendam , nec Episcopum posse in hoc definiendo negotio se immiscere ,

propterea quòd Concilium Tridentinum Episcopos tunc solùm conjudices esse voluerit, cùm, quinquennali spatio nondum exacto, Professio nulla dicatur, tamquam expressa *per vim et metum*, vel *ante ætatem debitam*, aut *alia simili de causa*, qualis nullatenùs dici valet ea, de qua nunc sermo occurrit, cùm scilicet Regularis in ipsa votorum nuncupatione rogatus, an aliquo habituali morbo laboraret, morbum ipsum reticuit. Verùm constans atque perpetua Sacræ Congregationis Concilii sententia fuit, in hac quoque facti specie, per Superiorem Regularem, et Ordinarium, junctis suffragiis, causam cognosci, ac definiri oportere: neque enim jure contendi potest, Concilium suam legem coercuisse ad ejus tantùm generis judicia, in quibus Professio tamquam facta per vim et metum vel ante præscriptam ætatem, irrita diceretur; siquidem de ceteris quoque similibus casibus, per ea verba: *aut quid simile*, mentionem fecit. Ratio autem, quæ Tridentinis Patribus suasit, ne hujusmodi judicium unius Superioris localis sententiæ relinquerent absolvendum, sed mallent Episcopalem quoque auctoritatem accedere, non solùm sibi locum vindicat, cùm Professionis nullitas ex vi et metu, vel ex incompleta ætate desumitur; verùm etiam cùm Professio nulla asseritur, ex quo professus corporis vitium reticuit, licèt interrogatus fuerit, ut, si quod inesset occultum vitium, patefaceret. Sacræ Congregationis decreta à nobis relata fuerunt in folio, quod pro imposito nobis olim Secretarii munere exaravimus in causa *Burgen.* quæ proposita fuit, et ad normam præfatorum decretorum decisa die 13. Aprilis 1720. uti videre est *tom. 1. Thesaur. Resolutionum*: eademque Congregationis sententiam nos ipsi complexi sumus, atque firmavimus in nostra Constitutione, cui initium *Si datam hominibus*, 47. §. *Cùm etenim*, *tom. 2. nostri Bullarii.*

III. At hîc non est controversiæ finis. Sanè , de Jure communi , valida est Regularis Professio , etiam ab eo emissa , qui aliquo habituali morbo detinetur , nec illum ante Professionem , quantumvis interrogatus , denuntiat. Ut autem irrita fiat , necesse omninò est , ut id in Constitutionibus Ordinis à Sancta Sede approbatis peculiari sanctione edicatur; quemadmodum rectè animadvertunt Navarrus *consil.* 48. *num.* 2. *lib.* 3. *tit. de Regularibus* , Rota coram *Ubaldo decis.* 38. *num.* 2. *et seq. et decis.* 394. *num.* 1. *et seq. coram eodem.* Neque tutò affirmare licet , nullitatem Professionis per Constitutiones Ordinis fuisse inductam , quoties professus , requisitus , ægritudinem suam celaverit , quamvis Constitutiones et illam pandi jubeant , ac protestentur , aliàs illegitimam fore Professionem ; sed opus est , ut illam re ipsâ nullam fore declarent , si contra statutam legem ab aliquo emissa fuerit : veluti optimè expendunt Fagnanus in *Cap. Qui Presbyterum* , *num.* 85. *et seq. de pœnit. et remiss.* Bordon. in *controvers. moral. contr.* 21. *de ætat. profess. quæst.* 9. Cardinalis Petra ad *Constit. Apostol. tom.* 3. *pag.* 525. Positâ autem Professionis nullitate , disquirendum tantummodo superest , non quidem an Religio , juribus utens ex nullitate Professionis sibi competentibus , professum valeat expellere ; sed num professo liceat se vindicare in libertatem exeundi è Religione , quamvis hæc ultrò eundem retinere consentiat.

IV. Non semel hujusmodi casus in quæstionem venit , et ad illius decisionem Congregationis Concilii auctoritas implorata fuit. In Constitutionibus Ordinis Capuccinorum , quæ à Sancta Sede in forma specifica confirmatæ fuerunt , *cap.* 2. hæc leguntur : *Qui elephantia , morbo caduco , aut aliâ infirmitate contagiosâ afficitur , non recipiatur. Et , si quis talis receptus fuerit , eò quòd interrogatus talem infirmitatem manifestare noluerit , declaratur , Religionem*

ad eum retinendum minimè velle esse obligatam. Perspicua sunt verba quoad ipsius Religionis facultatem ejiciendi professum, qui morbum, quo tenebatur, reticuit, quamvis de eodem, antequam Religioni se devoveret, interrogatus fuerit; quemadmodum scitè animadvertit P. Bartholomæus de Vecchis in Libro inscripto: *Praxis observanda in admit- tendis ad Religionis statum Novitiis, disput. 13. dub. 15. num. 4. et seq. et præcipuè num. 8.* Itaque, quotiescumque Superiores Regulares consenserunt, ut sic professus abscederet, testimoniales litteras ipsi tradentes, quibus ille declarabatur Regulari observantiâ solutus, imò extra eam factus, ex eo quòd, rogatus licèt, occultum perpetuumque suæ valetudinis vitium reticuerat, ne fortè suspicaretur aliquis, ipsum veluti incorrigibilem è Religione expulsum fuisse: temperamentum hujusmodi Romanæ Congregationes commendare non destiterunt. At, cùm Religio postulationibus hujusmodi professi abire cupientis ob- sistit, contenditque sibi uni relictum esse jus impugnandi ejusmodi Professionem, non autem illi, qui contra Constitutionum præscriptum illam emisit, tunc ingens profectò difficultatum pelagus commo- tum est. Visum est enim aliquibus, nullo modo percipi posse, cur correspectivus contractus, si quoad alterum ex contrahentibus nullus remanet, nullus itidem esse non debeat respectu alterius; spectatâque æqualitatis conditione, hujusmodi con- tractui intrinseca, si primo licitum est nullitate uti, eamque judicio prosequi, cur eandem ipsam pro- ponere alter prohibeatur. Ita disserunt Capon. *dis- cept. 53. num. 33. et seq.* P. de Vecchis *cit. Oper. dis- put. 13. dub. 15. num. 4. et num. 8.* et Pater The- saurus, ex Capuccinorum Familia, in Libro, cui titulus: *Expositio in Regulam Fratrum Minorum S. Francisci, cap. 2.* Alii è contraria parte opinantur, justitiæ et æquitati maximè congruere, ut decepta

Religio jure suo utatur , ejiciendo ejusmodi nulliter professum ; at iniquum esse , et à Juris regulis per alienum , ut deceptor ex propria fraude compendium utilitatemque percipiat : quæ verò correspectivis contractibus inesse dicitur æqualitas , eam dicunt locum obtinere debere , quando contrahentes omnes id , quod debuerant , bonâ fide præstiterunt ; nullatenùs autem , cùm ipsorum alter culpabilis deprehenditur ; veluti in dies comprobatur in matrimoniali contractu , in quo conjux innocens id jure petit , quod alter delinquens petere prohibetur.

V. Dum in minoribus constituti , prædicto munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur , res tulit , ut opportunus fieret hujusmodi disputationi locus in quadam causa *Provinciæ Romanæ Capuccinorum Nullitatis Professionis* , proposita die 31. Julii 1723. et 8. Julii sequentis anni 1724. Folia tunc typis vulganda contexere , et congruis animadversionibus exornare non prætermisimus ; uti videre est *tom. 2. et 3. Thesauri Resolutionum*. Affirmari tamen non potest , quæstionis nodum resolutione tunc editâ fuisse solutum : quapropter in superiùs indicata nostra Constitutione , cui initium *Si datam hominibus* , quæque est *quadragesima septima tom. 2. nostri Bullarii* , in aliud tempus congruam quæstionis decisionem reservavimus , uti patet ex §. *Itaque prædictis omnibus*. Quare , cùm nonnulli Episcopi in relatione statûs Ecclesiarum suarum , opportuna sibi monita , justamque hac in re procedendi normam tradi expetierint , asserentes , factum quandoque esse , ut simul cum Regulari Superiore cognoscere debuerint , an professus , qui , ut suprâ , rogatus corporis vitium per fraudem reticuerat , ad proponendam nullitatem Professionis admitti deberet , contradicente licet Religione , quæ eundem sibi addictum retinere intendebat , nil curans inductam à Constitutionibus

illius Professionis nullitatem, quam, non in professi favorem, sed in proprium commodum utilitatemque statutam affirmabat; non aliud responsum tunc dari potuit, neque deinceps dabitur, quousque quæstio dirimatur, quàm ut evolvantur libri, dissentientium Scriptorum momenta expendantur, nec eorum tantummodo auctoritas, sed præsertim allatæ per ipsos rationes introspectantur; eique opinioni sententia aptetur, quam is, qui Judicis auctoritate fungitur, probabiliorem esse deprehendet. Etenim inter propositiones à Ven. Servo Dei Innocentio XI. 2. Martii 1679. proscrip̄tas, secunda numero recensetur ista: *Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minùs probabilem.*

VI. Subsequuntur modò Regulares profugi, ac desertores, hoc est à Religione apostatæ, atque ii, qui definitivâ sententiâ à proprio Regulari Ordine repulsi fuerunt: cùm enim hi omnes vivant extra claustra, neque reverà exiguus sit eorum numerus, non leve negotium facessunt Episcopis in spiritali regimine obeundo: qua de re plerique in relatione statûs suarum Ecclesiarum sæpiùs conquesti sunt. Malum negari non potest; ejusdemque causæ satis superque perspectæ sunt: præscripta item comperiuntur remedia, quibus etiam controversiæ plures è medio sublatae fuerunt: ideoque tantummodo reliquum est, ut ea Episcopis indigentur, excitenturque ipsi ad eadem in praxim deducenda.

VII. Redundantem nimis Regularium numerum, putant aliqui, et validis quidem rationibus innixi, potissimam causam esse, cur tot reperiantur profugi, apostatæ, et ejecti, Diœceses inficientes. Ita disserit gravissimus Societatis Jesu Theologus Franciscus de Ribera *in Oseam cap. 2. num. 101. Indicavit longi temporis usus, nullam esse certiore*

ac præsentioŕem Religionibus pestem , quàm multitudinem. Nam , quæ dicuntur pestes , et sunt ambitiones , avaritiæ , voluptates , contentiones , et æmulationes , ex multitudine oriuntur. Ac , si quis putat , in magna hominum multitudine mortificationem , et humilitatem , et pacem , concordiamque animorum conservari posse diu , id putat , quod neque in hunc diem usque factum est , neque fiet. Quid est (inquit Salomon) quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. Pauci , qui perfecti essent , aut qui ex animo ad perfectionem properarent , omni tempore inventi sunt ; multi , qui diu , nullo. Senex est jam Mundus ; non mutabit mores , opinor. Quod pretiosum est , rarum semper fuit ; et stultorum infinitus est numerus. Contendunt alii , excessivam profugorum , apostatarum , ejectorumque multitudinem ex nimia facilitate profluere , quâ ad habitum recipiuntur quicumque se Religioni offerunt ; tum ex contemptu regularum , quæ ad uniuscujusque vocationem novitiatûs tempore probandam statutæ reperiuntur ; ex quadam denique animorum propensione , semper proclivi ad Novitorum Professionem admittendam , ut Religiosorum numerus exerescat. Quod rectè perpensum fuit à Clemente Papa VIII. in suis generalibus Decretis super admissione Novitorum ad Regularem habitum et Professionem , anno 1596. et 1599. evulgatis ; iterùmque expressum à Pontifice Innocentio XII. in suo Decreto de ejectis , et ejiciendis , edito sub annum 1693. *At , quia nimia sine delectu facilitas recipiendi quoscumque Religionis ingressum petentes , et à Religione forsan alienos , duram satis tractu temporis necessitatem parit eosdem è claustris ejiciendi.* Neque nos prætermisimus in præindicata nostra Constitutione 47. tom. 2. nostri Bullarii , alias superaddere animadversiones eodem spectantes. Alii demum autumant ,

rem hujusmodi, ceteroquin gravissimam, non aliter, quàm nunc se habeat, procedere posse; ex quo Tridentini Concilii decreta, atque Ordinum Regulæ et Constitutiones ab Apostolica Sede approbatæ, nequaquam observentur. Concilium quippe *sess. 25. de Regularibus cap. 3.* statuit, ut in monasteria, et cœnobia, sive immobilia bona possideant, sive non, is tantummodo recipiatur Religiosorum numerus, qui ex monasterii redditibus, vel consuetis eleëmosynis ali possint: *In prædictis autem monasteriis, et domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleëmosynis commodè possit sustentari*: quod quidem saluberrimum præceptum ab Innocentio XIII. innovatum fuit in sua Constitutione incipiente *Apostolici ministerii*, §. 14. subinde confirmata in forma specifica à summo Pontifice Benedicto XIII. per aliam, cui initium *In supremo militantis Ecclesie*. Ordinum verò Regularium Institutores in suis Constitutionibus, à Sancta Sede approbatis, optima ediderunt præcepta, ad rectam Novitiorum institutionem, domorum probationis gubernium, et vocationis explorationem, quammaximè accommodata. Denique Clemens VIII. in præfatis suis Decretis omnia prudentissimè statuit ac jussit, quæcumque conducere poterant ad tutam certamque explorationem spiritûs Novitiorum, qui ad solemnem votorum nuncupationem recipi exposcunt.

VIII. Hujusce instituti nostri ratio non patitur, ut, quæ sit vera mali, de quo nunc agimus, causa, investigemus; quamvis fortasse, si id persequi liberet, non admodum difficilem provinciam aggredieremur: omnes quippe relatæ sententiæ in unam commodè restringi possunt; cùm inter eas

non aliud re ipsâ discrimen intercedat, quàm quod oritur ex diversitate verborum, quibus unusquisque ad exprimendos animi sensus utitur. Verùm, quomocumque se se res habeant, cùm id nobis tantùm sumpserimus, ut remedia recenseremus à Sancta Sede præscripta, ne spirituale diœcesium gubernium, et administratio, à Religiosis fugitivis, apostatis, et expulsis perturbetur, et evertatur; dabimus operam, ut, quâ brevior et clarior fieri poterit ratione, assumptam provinciam obeamus: solemni tamen, ac omninò necessariâ protestatione præmissâ, quantumvis ingens sit profugorum, apostatarum, ejectorumque Religiosorum numerus; nihil propterea detractum censi debere ingenti merito Religiosorum cœtuum, quibus veluti firmissimis munimentis Ecclesia fulcitur, nec insigni ceterorum Religiosorum virtuti, qui in claustris piè sanctèque vivunt, et quorum probatissimæ vitæ ratio Catholicis quidem ad virtutem est stimulus, hæreticis autem confusio; uti appositè edisserit Theophilus Raynaudus *tom. 17. suorum Operum*, et præsertim in eo quod inscribitur *De apostasia à Religiosis Ordinibus*, pag. 17. et seq.

IX. Apostasia à Latinis propriè *desertio* appellata est; idemque sonat apostata, ac desertor: uti conijcere licet *ex leg. Desertorem, ff. de re militari*. Quandoque etiam apostata dicitur prævaricator, et Hebræis *Belial*. Cùm igitur apostasia nîl aliud sit, quàm recessus ab eo vitæ instituto, quod quis eâ mente assumpserat, ut eidem perpetuò adhæret; cùmque possit aliquis à Fide Catholica, quam amplexus fuerat, deficere; alius à Clericali statu semel assumpto recedere; alius demùm è Regulari Instituto, cui se devoverat, se subtrahere: consequitur, tres numerari apostasiæ species. Prima *perfidia* dicitur: altera *Ordinis*: tertia *Monachatus*. Inest procul dubio prioris speciei apostasiæ

atrox crimen; cùm per ipsam apostata à Fide Catholica penitùs deficiat, ut Judaismum, Paganismum, aliudve infidelitatis genus sequatur, et quidem spontè non autem per vim, aut ex incusso mortis metu: hoc quippe posteriori casu, qui Fidem fallit, apostata propriè non est, sed dicitur *lapsus*, et canonicis pœnis coercetur, uti legere est *in can. 61.* inter eos, qui Apostolici nuncupantur; et, si delicti sui ex animo pœnitens revertatur, veniam facilè consequitur, uti constat *ex can. 6.* Synodi Ancyranæ. De hujusmodi apostatis nunc nobis non est sermo, neque de apostatis ab Ordine; sed de apostatis à statu Regulari, quorum crimen quamvis excusatione dignum reputetur ab apostata Marco Antonio de Dominis *lib. 2. de Republ. Eccles. cap. 12.* acriter tamen perstringitur à Petro Blesensi *epist. 13.* in qua scribit: *Quid est, Claustralem ad seculum redire, nisi cœli habitatorem cadere in infernum?* et à S. Anselmo *lib. 3. cap. 13.* ubi ponderosis hisce verbis Monachum corripit, qui ab assumpto Regularis vitæ instituto deflectere cogitabat: *Nihil salubriùs potuisti incipere; nihil periculosiùs potes relinquere.* Hujus etiam criminis gravitatem pervalidis rationibus demonstrant Turrianns, Theophilus Raynaudus, et Gonzalez *in Cap. Consultationi, num. 5. de apostatis.*

X. Pœnales erant in monasteriis carceres, in quos criminosi Monachi detrudebantur. De illis diserit, ipsorumque describit horrorem circa medium seculi XIV. Stephanus Archiepiscopus Tholosanus *in sua epistola ad Joannem Rêgem.* Si autem illis mancipabantur Monachi gravibus delictis obnoxii, consequitur omninò, ut in illos conjici debuerint à Regulari statu apostatæ; quemadmodum in rem nostram ratiocinatur Ayrmannus, Auctor hetherodoxus, *in Comment. Historio-Juridico, de Monasterio carcere pag. 46.* Gravissimum quidem Monachorum

delictum putatur esse apostasia, et apostatæ in specie dicuntur, qui, post Professionem factam, Religionem deserunt, sine transitu ad aliam, et cum animo non revertendi ad suam. Fugitivi autem habentur, qui à monasterio ad tempus discedunt, non abjecto prorsùs revertendi animo. Juxta vigentem nostris hisce temporibus disciplinam, apostasia inter graviora crimina recensetur. Verùm Ecclesia, pia Mater pro summa, quâ utitur, commiseratione ac indulgentiâ, minimè recusat amplecti apostatas, qui admissum errorem ex animo dolentes, ad relictam vitæ Regularis professionem revertuntur.

XI. Celebris est Gregorii IX. Decretalis, incipiens *Ne Religiosi, sub tit. de Regularibus et transeuntibus ad Religionem*, per quam Pontifex, gravibus indictis pœnis, præcipit Superioribus Regularibus, ut profugos et apostatas inquirent, atque in monasteria recipi, omniaque ipsis ad victum necessaria suppeditari curent, ut per canonicæ pœnitentiæ remedia crimen expiare possint. Hoc idem, ante Gregorianam Constitutionem, statutum fuerat in Concilio Aurelianensi primo, in Concilio Toletano septimo, et in Constantinopolitano secundo, quorum verba exscribuntur ab Hæsteno *in suis Disquisitionibus monasticis part. 2. lib. 8. tract. 4. disqu. 8. S. Benedicti Regula*, quæque illi consentaneæ sunt, Cisterciensium, Eremitarum S. Augustini, et Carmelitarum Discalceatorum Constitutiones, redeuntibus fugitivis, et apostatis, januam usque tertio patere jubent, eamque non nisi post quartam defectionem occludi; quâ nempe secutâ, cùm profugus, et apostata, incorrigibilis reputetur, ad formalem illius expulsionem proceditur, de qua hoc ipso capite redibit sermo. Videatur idem Hæstenus *cit. loc.* ubi genuinum hunc esse Regulæ S. Benedicti sensum demonstrat; tum etiam Calmet *in eadem Regulam S. Benedicti tom. 1. cap. 29.*

Præterea non negligit Apostolica Sedes gratiosa identidem promulgare indulta, quibus cisalpinis apostatis quatuor, transalpinis autem octo mensium spatium præfinire solet, ut, si ad Religionem revertentes suam fateantur culpam, et à Superioribus veniam et absolutionem humiliter petant, spondeantque melioris vitæ propositum deinceps servare, ab omnibus pœnis, quibus propter apostasiam obnoxii facti fuerant, misericorditer liberentur. Exactis verò terminis in indulto præfinitis, præter Congregationem Episcoporum et Regularium, si fugitivi, et apostatæ ad Apostolicam Pœnitentiariam quocumque tempore recurrant, ipsa, pro tributis sibi facultatibus, paratam se semper exhibet ad eos excipiendos, ad agendum cum Superioribus Ordinis, ut pœnæ per ipsos incursæ discretâ moderatione temperentur, ad efficiendum denique, ut humaniter recipiantur et habeantur, ac etiam, certis urgentibus circumstantiis, ut promeritæ pœnæ ipsis omninò relaxentur; imò, si res ita postulare videatur, eisdem permittitur, ut ad alium Religiosum Ordinem transire valeant: quemadmodum constat ex nostra Constitutione, quæ incipit *Pastor bonus*, 95. §. 33. tom. I. nostri *Bullarii*. Et quia sæpè contingit, ut apostata non solum defectionis sit reus, sed ante defectionem alia quoque patrarit crimina, ob quæ à Religione puniri debuerat, paratusque esset ad reditum, dummodo, præter relaxationem pœnæ propter apostasiam sibi debitæ, immunis quoque fieret ab aliis, quibus ejusmodi delicta ipsum obnoxium reddiderant; tunc Pœnitentiariæ Officium, perpendens hinc immoderatam apostatæ instantiam, inde verò ob oculos sibi statuens perpétuum sibi proprium commiserandi propositum, charitativam sibi curam sumit expendendi unà cum Superioribus Regularibus, præter delictum apostasiæ, cetera quoque crimina,

et pœnas ipsis debitas, atque efficit, ut eædem æquâ moderatione componantur.

XII. Hâc benignâ agendi methodo utitur Apostolica Sedes erga Religiosos fugitivos, atque à Regula, et Professione apostatas, quotiescumque ex animo dolentes, ad ovile, quod deseruerant, ultrò redeunt. Quapropter Episcopus rem aggredietur summâ laude, et Apostolico munere planè dignam, si cùm in sua Diœcesi fugitivum aliquem, vel apostatam deprehenderit, nihil relinquat infectum, quo illi voluntarium ad Religionem reditum suadeat nedum eidem sua spondens officia, sed etiam ipsi demonstrans summam lenitatem, æquitatem, moderationem, quam, interpositâ Sacræ Pœnitentiariæ vel Congregationis Episcoporum et Regularium auctoritate, ad Religionem redux experietur. At, si fortè reperiretur aliquis, qui, ùt satis superque evenire quandoque solet, obfirmatâ malitiâ id unum animo volveret, ut effrenem procul à claustris vitam viveret, præsto sunt Ecclesiæ canones et decreta, ad quorum normam hujusmodi refractariorum audacia compescatur, et quorum auctoritate si utantur Episcopi, apostatæ, et fugitivi in illorum Diœcesibus turbas minimè concitabunt.

XIII. Tridentinum Concilium in id multùm adlaboravit, ut Regularibus apostatandi occasionem subtraheret. Ejus rei perspicuam nobis exhibet probationem primo loco id, quod statutum legitur *cap. 11. sess. 14. de reformat.* ut transitus ab una ad aliam Religionem rectè, atque ordine fiant; quoniam, eorum arreptâ opportunitate, haud rarò professi in apostasiam excurrerant. Animadvertit pariter, Regulares illos, qui se nulliter professos fuisse contendebant nonnunquam eousque audaciæ processisse, ut Regularem habitum exuerent, et è claustris discederent: quapropter *cap. 19. sess. 25. de Regularibus* statuit, ne hi ullo modo audirentur,

nisi postquam ad suum monasterium rediissent; voluitque in contumaces, tamquam in apostatas, animadverti: *Quòd si antea habitum sponte dimiserit, nullatenùs ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, et tamquam apostata puniatur: interim verò nullo privilegio suæ Religionis juvetur.* Sciens insuper, à Regularibus ansam derelinquendi claustra, et huc illucque vagandi, quandoque captari ex falsò præsumpta necessitate confugiendi ad Ordinis Superiores; hinc *cap. 4. sess. 25. de Regularibus* edixit, ne id cuiquam liceret, nisi præobtentâ eorumdem Superiorum expressâ facultate: cavitque, ut, si quispiam eo sub obtentu extra claustra sine Superiorum litteris deprehendatur, is apostatarum pœnis per Ordinarium loci subjiciatur: *Nec liceat Regularibus à suis conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam desertor sui Instituti, puniatur.* Denique Tridentini Patres *eodem cap. 4.* opportuna decreta ediderunt pro Regularibus ad publicas Universitates studiorum causâ per suos Superiores ablegatis, statuentes, ut in monasteriis degant, utque in eos extra conventus manentes à locorum Ordinariis procedatur: *Illi autem, qui studiorum causâ ad Universitates mittuntur, in conventibus tantùm habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.* Providis hisce Concilii Tridentini sanctionibus perpetuò firmiterque adhæsit Apostolica Sedes, novas identidem evulgando Constitutiones, et nova mandata, prout occurrentium casuum necessitas, et sententiarum discrepantia inter Auctores, qui de fugitivis, et apostatis egerunt, expetere visa est.

XIV. Ut paulò superiùs innuimus, Tridentinum
Tom. III. 36

Concilium opportunè cavere non destitit, ne Religiosus, ex uno in alium Ordinem transeundo, vel profugus, vel apostata evadat; decernens, ut transitus semper fieri debeat ad Ordinem, in quo vigeat Regularis claustralis observantia. Jam verò, præter Decreta Congregationis Concilii ànni 1624. ab Urbano VIII. approbata, quibus unicuique Regulari Superiori præcipitur, ne Religioso sibi subdito facultatem faciat transeundi ad aliam Religionem, licèt strictiorem, nisi ex indubiis sibi documentis certò constet, alterius illius Superiorem promptum paratumque esse ad eum recipiendum, et nisi rem ita disposuerit, ut idem Religiosus à sua ad alteram Religionem rectè pertranseat; Benedictus XIII. Pontifex in sua Constitutione incipiente *Licet sacra*, 112. tom. 12. *Bull. Roman. novissimæ editionis*, inhærens eidem Conciliari sanctioni, non modò transitum vetuit ab una ad alteram Religionem, etiamsi de apostata transferendo ageretur, quoties in ea, ad quam fit transitus, claustralis Regularis observantia non vigeat, sed hoc insuper addidit, ne cui liceret, ad quemlibet Militarem, aut Hospitalarem Ordinem commeari, quamvis in eo Regularis claustralis observantia vigeret, nisi fortè is esset Ordo S. Joannis de Deo: quemadmodum etiam à nobis declaratum fuit in nostra Constitutione super facultatibus Majoris Pœnitentiarii, et Officii Pœnitentiariæ, quæ incipit *Pastor bonus*, et est 95. §. 35. tom. 1. *nostri Bullarii*, in cujus præcedenti §. 33. opportunè monuimus, ut, dum apostatæ facultas tribuitur ad aliam Religionem transeundi, diligenter caveatur, ne per hujusmodi transitum iteratæ fugæ, vel apostasiæ aditus patefiat: *Adhibitis tamen iis cautionibus, quas ad refrenandam vagandi licentiam necessarias, seu opportunas judicaverit*. Similiter, uti paulò suprâ expressum est, sacrum Tridentinum Concilium pro apostata haberi

voluit Regularem illum, qui Professionem à se emissam ex capite nullitatis impugnare contendens, claustra deserit, exiitque Regularem habitum; simulque prohibuit, ne audiatur is, nisi monasterium repetat, abjectumque habitum resumat. Nos itaque providæ huic sanctioni inhærentes, in nostris Litteris incipientibus *Si datam*, 47. §. *Accuratum*, tom. 2. nostri *Bullarii*, postquam constituimus, in iudicio nullitatis Professionis designandum, adhibendumque esse Defensorem, qui validitatem Professionis tueatur; neque verò iudicium pro absoluto habendum esse, statim ac semel contra validitatem Professionis pronunciatum fuerit; sed opus esse, ut prior sententia alterâ conformi edita confirmetur: illud consentaneè superaddimus, Regularem, qui post obtentam primam sententiam, alterâ non expectatâ, monasterium, habitumque deserit, obnoxium fieri pœnis in apostatas sancitis: *Nos enim præsentium tenore decernimus, ac sub pœnis adversùs apostatas sancitis districtè prohibemus, ne quis sub clypeo unicæ resolutionis, pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, è Religiosis claustris migrare, multòque minùs habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat.* Illud insuper suprâ innuimus ab eodem Concilio decretum fuisse, ut Regularis, qui non præobtentis facultativis litteris, sub obtentu confugiendi ad Superiores, à suo conventu abscedit, tamquam apostata coerceatur. In quo, ne putaret aliquis, sanctam Synodum oppresso abstulisse confugium ad Superiorem, à quo jus sibi reddendum exposcat, Doctores, et Congregationum quoque decreta in hoc conveniunt, ut à Concilio interdictus fuerit huiusmodi recursus, recurrens autem apostatarum pœnis subjectus, si absque prævia facultate è claustro discedens, ad Superiorem arripit iter, quando recurrendi causa vel nulla, vel admodum levis

affertur; nullatenus verò, cum vera, urgens, et gravioris momenti subest recurrenti occasio. Videatur Barbosa *in cap. 4. num. 9. sess. 25. de Regularibus et Monialibus*. Optimè etiam rem pertrahat versatissimus Ricciullus, Archiepiscopus Consentinus, *de jure personarum extra Ecclesiæ gremium existentium lib. 8. cap. 2. num. 25. et seq.* ubi, post accuratè discussum articulum, ita concludit: *Dicendum est ergo, mentem Concilii fuisse, subtrahere Religiosis inanes, affectatosque prætextus, quibus subnixi sæpissimè nonnulli levissimis ex causis, conventus exhibant; et quod in illis casibus intellexerit Religiosos esse puniendos, tamquam sui Ordinis desertores, etiamsi recedant sub prætextu accedendi ad suos Superiores ad hoc, ut, quantum fieri possit, in proprio officio et obedientia contineantur, et vagandi occasio ipsis auferatur.* Et recens Auctor Ferraris *in sua Bibliotheca Canonica verb. Apostasia, num. 29. et seq.* sedulò collegit quidquid fuerat in hanc rem ab Auctoribus scriptum, et à Congregationibus decretum. Denique, cum, ex Theologorum et Canonistarum sententia, apostasia sit criminosis recessus à Religione, et nemo re ipsa apostata fiat, nisi qui à claustris abscedat, animo derelinquendi Religiosum statum; ex his principiis nonnullæ profluxerunt quæstiones: ut putà, an qui à claustro recedit, ut in aliam strictiorem, vel laxiorem Religionem transeat, non præobtentà à Superioribus facultate, apostata dici debeat, cum is reverà Religiosæ vitæ propositum non deserat: an insuper tamquam apostata traduci valeat, qui procul quidem à claustro vagatur, sed Regularem retinet habitum, vel, si ipsum exiit, satis tamen apparet, id non eâ mente ab eo fieri, ut Religioni perpetuò valedicat. De his, aliisque hujus generis controversiis plura disserit Theophilus Raynaudus *tom. 17. in tract. de apostasia à Religiosis Ordini-*

bus pag. 5. et seq. Quò magis autem illæ delectant, dum penes Auctores subtiliter tractatæ leguntur, eò molestiores accidunt, dum pro occurrentium casuum necessitate definiendæ proponuntur: negotium enim facessunt Episcopis, eosque in duram adigunt necessitatem tolerandi in præpriis diocesisibus fugitivos et apostatas, absque eo quòd uti valeant remediis à Concilio Tridentino, et ab Apostolicis Constitutionibus sibi paratis. Quod cum seriò animadvertisset Congregatio Concilii Tridentini Interpretes sub Pontificatu Urbani VIII. ipso Pontifice expressè annuente, inter cetera sub annum 1624. edita Decreta, hoc quoque inseruit: *Rursùs statuit, ut fugitivi et apostatæ, sive habitum Regularem deferant, sive non, possint, ac debeant ab Episcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus Regularibus consignari, secundùm Regularia Instituta puniendi.* Ex quo sequitur, ut in praxi, et ad effectum, de quo agitur, apostata censeri debeat Regularis, qui in claustris non degit, quique ab illis, non præobtentâ à Superioribus veniâ, abscessit, vagaturque, sive Religiosa indumenta gestet, sive dimiserit, sive redeundi animum retineat, sive abjecerit, ideoque debeat ab Episcopo, tamquam apostata, carceribus mancipari, exindeque suis Superioribus tradi corripendus: quemadmodum pergit citatus Ferraris *num. 26. In praxi communiter accipiuntur et tractantur ut veri apostatæ, qui extra claustra sine Superiorum licentia, habitu etiam retento, et cum animo redeundi ad Religionem, vagantur.* Non idcirco tamen Episcopus æquitatem exuere debet erga illos Regulares, qui, ut se ab immoderata Superioris localis severitate subtrahant, ad suum Prælatum Superiorem confugiunt, et in diocesi non consistentes, arrepto insistunt itineri, ut tandem ad eum locum

pertingant , in quo Superior oppressionis vindex commoratur ; si enim hi carceribus includerentur , et Religioni restituerentur , hoc reverà esset afflictionem addere afflicto , oppressioni vires subministrare , atque injustitiæ se adiutorem præbere : veluti scitè perpendit idem Auctor *præinducato loco num. 29. et seq.* Nec , ad hujusmodi notam declinandam , satis esset in excusationem afferre , justitiam administrari , dum reprimuntur recursus , qui nullo innituntur fundamento , vel qui absque legitima causa interponuntur , quemadmodum nos quoque superiùs innuimus : hanc enim quæstionem assumere , non pertinet ad Ordinarium ; cujus diœcesim Regularis pertransit , sed spectat ad Superiorem , ad quem provocavit ; cujus pariter erit quoque cognoscere , quantum insit ponderis eorum excusationibus , de quibus suprâ dicebamus , qui ajunt , se utique è Religione recessisse , sed ut alteri nomen darent , vel vagasse quidem , sed Regulari habitu retento , et fixam semper animo gerentes redeundi sententiam. Hic igitur Superior harum omnium causarum pondus expendet , eas discernendo , quæ , quamvis in foro conscientiæ valere possint , attamen in foro externo viribus planè omnibus destituuntur ; ac etiam diligenter perpendet , an proprii forsàn Ordinis Constitutiones , à summis Pontificibus confirmatæ , apostasiæ reum , ejusque pœnis obnoxium decernant Religiosum , qui propriam Religionem deserit , etiam ad hoc , ut se in aliam recipiat , non expectatâ veniâ Prælati , qui solemnia illius Professionis vota exceptit. Facti hujus speciem ex Constitutionibus Apostolicis expendunt , quoad Societatem Jesu , Castropalaus *de voto Religiosæ obedientiæ disput. 4. punt. 16. num. 7.* quoad Congregationem verò Clericorum Regularium S. Pauli , Rotarius *in sua Theologia morali Regularium tom. 1. lib. 3. cap. 3. punct. 4. num. 8.* Id

autem minimè adimit Episcopò jus facultatemque carceribus mancipandi, et Superioribus suis tradendi eum Regularem, qui in sua diœcesi moram trahit extra claustra, sive abjecto, sive retento habitu, quidquid tandem causæ per ipsum afferatur ad arreptam fugam, vel apostasiam vindicandam; excepto mox indicato casu, quo Regularis, ut se ab illatis injuriis, ac vexationibus redimat, rectà per diœcesim transit, ut ad locum perveniat, in quo Superior suusc ommoratur.

XV. A fugitivis et apostatis progreditur sermò ad Regulares à Religione expulsos tamquam incorrigibiles; de quibus plura edixit, statuitque Apostolica Sedes. Tempore summi Pontificis Pii IV. ejusque auctoritate, Congregatio Concilii nonnulla evulgavit Decreta, quæ Procuratoribus Generalibus Ordinum fuerunt intimata, in quibus constitutum fuit, ut, si qui fortè Religiosi malè morati, et desperatæ emendationis, in Religionibus inveni-
rentur, acrioribus pœnis à suis Superioribus plecti deberent, claustrali etiam cohiberentur carcere, nullatenùs tamen à Religione expellerentur: eaque Decreta innixa fuerunt sententiæ veterum Juris Canonici Interpretum, quos latè recensuit Fagnanus in *Cap. Ne Religiosi, num. 37. et 38. de Regularibus*, ubi omnia colligens, quæ à sacrorum canonum Glossatoribus scripta fuerunt, in hæc concludit: *Ex quibus patet, Jura loquentia de expulsionem Regularium, non esse accipienda de expulsionem à monasterio, seu ab Ordine, ita ut in seculo vivant, sed à communionem et commercio aliorum Regularium tantum.* Uno verbo, tunc id tantummodo actum est, ut præcaveretur periculum, ne Religiosus nequam, et incorrigibilis, alios inficeret, ipsum carceribus inclusum à ceterorum Religiosorum consuetudine segregando, absque eo quòd extra Religionem et claustra expelleretur, in longè deterius tum

propriæ salutis discrimen , tum et aliorum complurium , cum quibus in seculo manens versari posset.

XVI. Hujusmodi Decretum non arrisit , nec arri-
dere poterat Ordinum Regularium Procuratoribus :
neque enim negari potest , in maximum vergere
incommodum , unum , pluresve Religiosos ad longam
et indefinitum tempus carceribus mancipatos deti-
nere , et ministros semper paratos habere , addictos-
que spiritualibus , et temporalibus hujusmodi in-
clusorum indigentis , quorum gravia crimina spem
omnem emendationis adimunt. Itaque experientiâ
compertum est , semper urgere periculum , ne car-
cere detenti in desperationem ruant ; aut contrâ ,
ne Superiores locales consilium capiant , apertum
ipsis ad fugam aditum relinquendi , ut se tandem
tot incommodis , ac perturbationibus expediant. Qua-
propter , cùm Procuratores Generales tempore
Urbani VIII. novas preces exhibuissent , ipso conce-
dente , et approbante Pontifice , habita fuit anno
1624. Congregatio Concilii , in qua decretum fuit ,
ut incorrigibiles è Religionibus , sententiâ definitivâ
editâ , expellerentur : quemadmodum videre est
penes Fagnanum *in cit. Cap. Ne Religiosi , num. 52.
et seq. de Regularib. , ubi sub num. 56. testatur ,*
omnium suffragia in hanc sententiam convenisse.
Cùmque iterùm eadem quæstio sub Innocentio XII.
anno 1693. in Sacra Concilii Congregatione proposita
et discussa fuisset , id maximè urgentibus Procura-
toribus Generalibus Ordinum , ob eas causas atque
rationes , quas inferiùs recensebimus , rescriptum
prodiit ; retinendum omninò esse morem ejiciendi
incorrigibiles ab Ordine et Religione , veluti sacris
canonibus , et Patrum auctoritati conformem , hoc
est , præfinitæ à Sanctis Monasticorum Ordinum Fun-
datoribus methodo omninò consentaneum : *Firmis ,
ac in suo robore semper manentibus prædictis De-
cretis de apostatis* (hæc autem sunt Decreta anno 1624.

evulgata) etiam secundum eam partem, ubi agitur de ejectis, et ejiciendis, tamquam sacris canonibus, et communiori Sanctorum Patrum menti conformibus.

XVII. In Decretali Innocentii III. *Cum ad monasterium, de statu Monachorum*, perspicuis verbis indicatur expulsio professi, qui à damnata rerum proprietate divelli non potest: *Si verò post hoc proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere, regulari monitione præmissâ de monasterio expellatur, nec recipiatur ulterius nisi pœniteat secundum monasticam disciplinam.* Non admodum absimili dicendi formâ usus est Honorius III. in Decretali *Ea quæ, eodem tit. Ovem morbidam ejiciant ab ovili, ne inficiat sanas oves.* Septem in Regula S. Benedicti indigitantur agendi rationes, quibus aberrantes Monachi ad rectum iter reducantur, et compellantur; quemadmodum videre est apud Smaragdum, Bernardum Cassinensem, Boërium, Ostiensem, Turrecrematam, et specialiter apud Hæftenum *part. 2. tract. 4. disquisit. monast. lib. 8. disquisit. 6.* Earum autem novissima est ejectio è monasterio: *Quòd si nec isto modo sanatus fuerit, tunc jam utatur Abbas ferro abscissionis, ut ait Apostolus: Auferte malum ex vobis.* De hac ipsa expulsionem deserit Fructuosus Episcopus *cap. 8. Si se corripere non permiserint, foràs projiciantur: et cap. 14. de eo, qui, licèt carceri inclusus, in sua pervicacia obfirmatur, et insordescit, ita statuit: In collationem deductus exuatur monasterii vestibus, et induatur, quas olim adduxerat, secularibus, et cum confusionis nota à monasterio expellatur.* Commemorat quoque hunc morem, veluti suo ævo vigentem, Isidorus Pelusiota *lib. 1. epist. 318. E Fratrum tranquillitate foràs ablegetur, ne tumidos fluctus, ac vertigines, placidis, et quietis ipsorum moribus excitet. Nam hoc quoque lex nobis sub parabolæ cortice præscribit, cum eos, qui leprâ laborant, extra castra*

emittit. Quæ omnia evincunt , quàm verum sit , quod in suprâ exscriptis verbis Decretorum anni 1693. indicatur , ejectionem nimirum eorum , quorum emendationis nulla est spes reliqua , sacris canonicis congruere , et veteribus monasticis institutis. S. Thomas *quodlibet.* 12. *art.* 36. quæstionem proponit , *Utrum aliquis Religiosus expelli debeat propter peccatum de Religione* respondetque , tunc demùm hujusmodi expulsionis pœnæ locum fieri , cùm jam nullus sperandæ correctioni locus relinquitur : *Non debet Religio infligere talem pœnam , quamdiu vult corrigi ; quoniam , sicut est excommunicatio in Ecclesia , ita est expulsio à Religione : et ideo dicendum , quod nullus est , nisi propter contumaciam , expellendus , sed est sequestrandus in carcere , vel alio modo.* Ita quoque disserit S. Bonaventura *circa Regulam S. Francisci quæst.* 14. Et quamvis , post prædicta quoque Romanorum Pontificum Decreta , Van Espen *in suo Jure Ecclesiastico part.* 1. *tit.* 27. *cap.* 7. *num.* 10. addubitet , num hujusmodi ejectionis disciplina nostris hisce temporibus , vel saltem suis regionibus conveniat : *multùm dubito , num moribus nostris hæc congruant :* nemo tamen unus est , qui rem ad justitiam et æquum normam expendens , eorum audaciam non improbet , qui reprobendam censent incorrigibilium ejectionem , postquam eadem tam perspicuè ab Apostolica Sede in suis Decretis comprobata fuit , atque præscripta. Adeantur Gonzalez *in Cap. Ne Religiosi , num.* 5. *de Regularibus* , Tamburinus *de Jure Abbatum tom.* 3. *disput.* 8. *quæst.* 7. Haestenus *cit. disquisit.* 8. Ricciullus *de jure personarum extra Ecclesiæ gremium existentium lib.* 8. *cap.* 10. *num.* 6. *et seq.* Gibalinus *in suo Tractatu de Clausura Regulari disquisit.* 2. *cap.* 4. *§.* 8. *et §.* 11. *num.* 57. ubi , postquam eorum recensuit sententiam , qui expulsionem Monachorum à Religione et monasterio se infensos

exhibent, hæc habet : *Perstandum tamen est in communissima ceterorum omnium sententia , quos singillatim recensere nihil attinet , et quam usu constanti , atque auctoritate §. 8. cit. satis superque stabilivimus , quam etiam apertissima ratio demonstrat , cum et bonum commune totius corporis , unius membri abscissione sæpè curandum sit , et Religionis integritas , ac sanctitas , ejusmodi strumarum resecatione servanda.*

XVIII. Constabilito autem hoc primo capite de expulsionem incorrigibilium è Religione , in Congregationibus habitis sub Pontificatu Urbani XIII. progressus factus est ad alia duo capita : quorum primum erat de iis , quæ antea concurrere et probari deberent , ad hoc ut Religiosus posset incorrigibilis pronunciari , exindeque è Religione expelli ; alterum de agendi ratione , quæ cum ejusmodi ejectis servanda foret. Qui enim contrariam ejectioni sententiam imbiberant , liberè asserebant , ejectionibus in usum revocatis , et amplam aperiri viam invidiæ , malevolentiæ , improboque alicujus Superioris Regularis animo , ut infensum sibi Religiosum è Religione impunè ejicere valeret ; et simul , omni subtracto fræno ejectorum libidini , fore , ut illi in deterius semper ruerent , verique filii perditionis efficerentur. Ad occurrendum propterea priori incommodo , in Decretis Congregationis Concilii anni 1624. ab eodem Pontifice , uti sæpè monuimus , confirmatis , cautum fuit , ut is Religiosus incorrigibilis censeretur , ad effectum procedendi ad illius ejectionem , qui planè omnibus notatus esset improbitatis characteribus , quos Jus Canonicum recenset atque requirit , ut quis incorrigibilis dici valeat : *Ut in posterum è Religionibus nullus legitimè professus ejici possit , nisi sit verè incorrigibilis : verè autem incorrigibilis minimè censeatur , nisi concurrant ea omnia , quæ ad hoc ex Juris communis dis-*

positione requiruntur; sublatis hac in parte statutis, et constitutionibus cujusque Religionis, et Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, et confirmatis. Nec satis id Congregationi fuit; sed voluit insuper, ut ad constituendum reum inemendabilem, deberet præterea carceribus *in jejunio et pœnitentia* per integrum annum mancipari: quo demùm evoluto, nisi resipuisset, sed obfirmatâ malitiâ pervicax deprehenderetur, tunc denique à Religione procul abjiceretur: *Ne contagione pestiferâ plurimos perdat, tamquam pecus morbida, ac membrum putre, ejici tandem possit*: edixitque demùm, ut ejectionis sententia à Superiore Generali Ordinis, adhibitis in consilium sex ex gravioribus Patribus, in Capitulis, seu Congregationibus Generalibus designandis, pronunciaretur.

XIX. Jam verò sequenti anno 1625. instante Cardinali de Lugo Protectore Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, proposita, discussa, et declarata fuerunt nonnulla dubia, ad majorem præcedentium Decretorum elucidationem tendentia. Congregationis resolutiones, super iis editæ, impressæ leguntur penes Pasqualigum super controversiis Laureti de Franchis *num. 1083. pag. 302.* At majoris momenti sunt Decreta ab eadem Congregatione; sedente Innocentio XII. eoque, uti dictum est, approbante, sub annum 1693. evulgata, in quibus, instantibus Procuratoribus Generalibus Ordinum Regularium, et conquerentibus, grave nimis Religioni esse, per integrum anni spatium reos carceribus addictos habere, remque nimis protrahi, si, ad incorrigibiles è Religione expellendos, Prælati Generalis sententia expectanda esset; annalis carcer *in pœnitentia, et jejunio*, statutus in Decretis Urbani VIII. ad sex menses contractus fuit: et Provincialibus, in designata cuique Provincia, tributa fuit facultas ejiciendi è Religione incorrigibiles,

consultis tamen , et assentientibus sex aliis ex eadem Provincia Religiosis , designandis in Congregatione Provinciali , et confirmandis à Superiore Generali ; cui etiam reservata fuit auctoritas ad examen revocandi , et confirmandi , aut infirmandi ejectionis sententias à Provincialibus ; juxta præscriptam methodum , pronunciatas : salvo tamen jure Apostolicæ Sedis , et auctoritate ejusdem Congregationis Concilii , quotiescumque ejectus ad ipsam mallet recurrere , seu provocare , quemadmodum mox infra docebitur. Et , quia in conficiendis processibus super criminibus plures sæpè occurrebant difficultates , opportunè super hoc etiam decretum est , ut scilicet validi ac legitimi censerentur processus , qui in unoquoque Ordine , vel Religione , ad normam illius Regularum , Constitutionum , praxis , et consuetudinis , confecti fuissent. Porro , ad absolvendam , exequendamque incorrigibilium ejectionem , nonnulla indulta facilioris , et expeditioris methodi , nihil tamen immutatâ rei substantiâ , à Pontificibus Successoribus concessa feruntur quibusdam Religionibus ; videlicet Fratibus Minoribus de Observantia à Benedicto XIII. die 6. Decembris 1729 , Capuccinis , et Minoribus Conventualibus à Clemente XII. 5. Februarii 1739. Nostrum autem non est nunc hujusmodi Indultorum tenorem ad examen revocare , sicuti nec enodare innumeras quæstiones ab Auctoribus exci-
tatas super intelligentia Decretorum Urbani VIII. et Innocentii XII. quæ enim hactenùs adducta sunt , eo tantùm consilio protulimus , ut primum illud caput illustraretur , quod respicit incorrigibilitatem , ex qua fit ejectioni locus.

XX. Secundum nunc sequitur caput , quo præscribitur agendi ratio erga ejectos servanda non solum à Religione , ex qua expulsi fuerunt , sed etiam ab Episcopo , in cujus Diœcesi domicilium fortè statuerunt. Theologi æquè , ac Canonistæ , pluribus

disputant, an ejecti è Religiosis Ordinibus, obstricti maneant substantialibus Religiosæ Professionis votis, nimirum castitatis, paupertatis, et obedientiæ, et reliquis etiam votis nonnullorum Ordinum Instituto adnexis, cujusmodi est votum perpetui quadragesimalis victûs quoad Fratres Minimos S. Francisci de Paula, et alterum quoad Fratres B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, videlicet se in pignus dedendi, ut inopes Christifideles captivos redimant. Ulteriùs deindè progredientes, inquirunt, an expulsi Diœcesano Episcopo parere debeant; cùm nec ullam ipsi unquam sponderint obedientiam, nec ab ea eximantur, quam suis Superioribus Regularibus voverunt: item, posito, quòd Episcopus jus aliquod in eos nanciscatur, an possit de sententia ejectionis à Religione in ipsos lata cognoscere: præterea, num Religio, post latam hujusmodi sententiam, ejecti reditum curare teneatur: denique, num, habitis resipiscentiæ argumentis, ipsum Religio recipere teneatur. Navarrus quippe *in Comment. 2. de Regularibus num. 36.* tuetur, superiùs indicatam Decretalem *Ne Religiosi, de Regularibus*, eos minimè afficere, qui justè, et per definitivam sententiam ejecti fuerunt. Et quidem summi Pontifices haud destiterunt excitatas hujusmodi quæstiones per organum Sacrarum Congregationum enodare, ac definire, simulque Episcopis facilem sternere, et indigitare viam; cui insistant, ne ab ejectis, eorum diœceses incolentibus, assiduis sollicitudinibus fatigentur. Decretis anni 1624. cautum legimus, à Superioribus Regularibus nunciandam esse Episcopo sententiam editam expulsionis alicujus à Religione: *Illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur*: idque solummodo, ut ipsam perspectam habeat, nullatenùs verò ut possit de illius justitia, aut injustitia cognoscere: hoc quippe, ut præmo-

nuimus, est Sanctæ Sedi reservatum, juxta Decreta anni 1693. *Salvâ semper Sanctæ Sedis et Sacræ Congregationis Concilii, in casu recursûs, et appellationis, auctoritate.* Vetitum quidem est expulsis habitum Religionis induere: at, quousque extra claustra commorantur, uti debent Clericali habitu, Ordinarii loci jurisdictioni subesse, et mandatis obsequi: *Sic verò ejecti* (pergunt Decreta anni 1624.) *quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu Clericali incedant, atque Ordinarii loci jurisdictioni, et obedientiæ subsint:* quod nullatenus obtineri posset, nisi ejectionis sententia Ordinario esset perspecta, veluti superius notatum est, et ipsa subdunt Decreta. Insuper hujusmodi extorres, quousque extra Religionem manent, ab exercitio Ordinum in Religione susceptorum perpetuâ suspensione interdicuntur, quam loci Ordinarius nec relaxare, nec moderari valet: *Item, ut ejecti, extra Religionem degentes, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublatâ Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi; aut moderandi.* Et Fagnanus in *Cap. Ne Religiosi, num. 11. de Regularibus*, testatur, se auctorem Congregationi fuisse, ut in citatis Decretis præfatam suspensionem apponeret: *Unde, nobis suggerentibus, in Decretis de Regularibus apostatis, et ejectis, appositum fuit illud caput, ut ejecti, extra Religionem degentes, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum.* Denique ex iisdem Decretis anni 1624. omnis conticescit disputatio, an, etiam post legitimam ejectionis sententiam, Religio reditum expulsi urgere, ipsumque reducem excipere debeat, quotiescumque Ordinarius, in cujus diœcesi domicilium habuit, fidem faciat de ejusdem probata vivendi ratione, emendatisque, et ad virtutem compositis moribus, quorum certas habeat et validas probationes: *Ac postremò esse innovandam, et suæ Beatitudinis au-*

ctoritate innovat Constitutionem fel. record. Gregorii IX. relatam in Cap. final. de Regular. ac propterea declarat, eam Constitutionem in iis quoque vindicare sibi locum, servandamque esse, qui justè, definitivèque, ac juris ordine servato, expulsi fuerint; dummodo tamen in expulsis hujusmodi subsit spes evidens emendationis, ex litteris saltem testimoniis Ordinarii, cujus conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò oneravit. Ne verò Ordinarii, quod pertinet ad concedendas præfatas testificationes, nimiâ angantur sollicitudine, non abs re erit monere, ejectos, etiam post latam in eos expulsionis sententiam, tum substantialibus Religionis, tum ceteris sui Ordinis peculiaribus votis indubiè obstringi; ita tamen, ut castitatis quidem votum sine exceptione ab eisdem sit custodiendum, reliqua verò paupertatis, obedientiæ, et si quæ alia eorum Professioni adnexa sint vota, moderationem quamdam in ipso usu et praxi patiantur. Neque enim ab ejecto requiri potest summa illa paupertas, cujuscumque proprietatis nescia, quam ceteroquin, in claustris manens, servare debuisset, cùm ea sibi comparare debeat, quibus vitam tolerare possit; sicuti nec obedientia proprio Superiori Regulari exhibenda, cùm is eum à Religiosorum cœtu et societate depulerit. Id autem longè potiori jure affirmare licet de reliquis alicui Religioso Instituto peculiaribus votis, licèt in Professione nuncupatis, quorum scilicet vis, quoad expulsos à Religione, quodammodo suspensa remanet. Hæc omnia rectè discussa et explanata videre licet, ad terminos Juris communis, à Gibalino in citato Tractatu de Clausura Regulari disput. 2. cap. 4. §. 14. consecrar. 8. et seq. ad normam verò Decretorum Urbani, et Innocentii, exposita à Ferraris in sua Bibliotheca Canonica verb. Ejicere, num. 49. et seq. Quocirca nimii rigoris, ac fortè etiam

injustitiæ argueretur Ordinarius ille, qui testimonium emendatæ vitæ, reductusque ad bonam frugem, denegaret ejecto; propterea quòd eum non deprehendisset, quidquid ipsius Ordinis Constitutionibus cavetur, ejectionis tempore exactè servantem. Satis enim ipsi esse debet, si inculpate vitam duxit, si pœnitentiæ signa dedit, remotus à seculo, modestus, ac pietatis, et misericordiæ spiritualis, et temporalis operibus deditus; uno verbo, si manifesta, et tuta emendationis, ac resipiscentiæ argumenta præ se tulit.

XXI. Antequam recensita Decreta anni 1624. evulgarentur, in Provinciali Limana Synodo coacta anno 1583. sancitum fuerat ut Regulares Sacerdotes, è Religione ejecti, ab omni prorsus Ecclesiastico ministerio per Episcopos prohiberentur, multòque magis ne ad cujuscumque Beneficii Ecclesiastici assecutionem admitterentur. Publicatis autem prædicto anno 1624. Decretis Urbani VIII. cum nonnulli è Societatis Jesu Religiosi, post nuncupata tria simplicia castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota, ab ea dimissi reperirentur, non defuit qui contenderet, hos pro ejectis omninò habendos, ideoque à susceptorum Ordinum exercitio suspensos, et, tamquam inhabiles, ab Ecclesiasticis muneribus obeundis, et Beneficiis assequendis, procul arcendos. Quæstionem hanc attingere noluit Archiepiscopus; sed in relatione statûs suæ Ecclesiæ eamdem detulit ad Sacram Concilii Congregationem, quæ die 11. Februarii 1662. hunc in modum rescripsit: *Congregatio Concilii respondit, Religiosos Societatis, post tria vota simplicia dumtaxat, vigore privilegiorum ejusdem Societatis, dimissos, non comprehendi in Constitutione Urbani VIII. de apostatis, et ejectis.*

XXII. Perspectum cuique est, Clericos Regulares

Societatis Jesu, exacto probationis tempore, nequaquam se Religioni obstringere solemnibus castitatis, paupertatis, et obedientiæ votis, quemadmodum in ceteris Religiosis Ordinibus observatur; sed emitti ab iis simplicia quædam castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota, quibus addicuntur ipsi quidem Religioni, adeo ut abscedere nequeant, nec gradum respuere à Superioribus sibi designatum, sive ad solemnem Professionem, sive ad conditionem Coadjutorum advocentur; sicuti nec ad aliam Religionem transire, licet strictioris observantiæ, Carthusianâ tantummodo exceptâ; uti videre est in Constitutione Gregorii XIII. cui initium *Decet Romanum Pontificem*, quæque in forma specifica confirmata fuit à Clemente XI. per suam incipientem *Sacri Apostolatus*, quæ num. 264. relata est in part. 2. tom. 11. *Bull. novi Romani*, ex quarum etiam Constitutionum lege, ad legitimum validumque reddendum hujusmodi transitum, summi Pontificis, vel Præpositi Generalis facultas requiritur; at integrum adhuc est Religioni eosdem dimittere, votisque nuncupatis exsolvere. In Instituti formula, summo Pontifici Julio III. anno 1550. oblata, et ab ipso confirmata per Apostolicas litteras, incipientes *Exposcit debitum*, habetur, Coadjutores formatos, et Scholasticos, à Societate approbatos, vota vovere simplicia, *sed quibus teneantur, quamdiu Præpositus Generalis in Societate eos retinendos esse censuerit*. Tempore summi Pontificis Sixti V. propugnarunt aliqui, eos, qui simplicia vota emiserant, dimitti non posse, nisi servatâ ordinarii judicii formâ. Verùm Gregorius XIV. in sua Constitutione anno 1591. edita, cujus initium *Ecclesiæ Catholicæ*, statuit, nihil innovandum esse, et præfatos Religiosos, nullo confecto processu, nullâque servatâ judicii formâ, dimitti posse: *Solâ facti veritate inspectâ, culpæ, vel ra-*

tionabilis causæ tantùm ratione habitâ , ac personarum , aliarumque circumstantiarum ; quarum consideratio sit cum charitate et prudentia conjuncta. Quapropter in quinta Congregatione Generali Societatis , habita anno 1593. *decreto* 58. declaratum fuit, ad Instituti substantiam pertinere id quod sequitur , nempe *non esse necessarium ut in dimittendo forma judicialis servetur.* Proindeque , si in dimissione Clerici , seu Presbyteri Societatis Jesu , judicialis forma non servatur , si de illius , qui dimittitur , incorrigibilitate non disputatur , si dimissionis causa plerumque ex eo desumitur , quòd Religiosus minimè valeat inceptum curriculum laudabiliter persequi , et ad Societatis Institutum vitam exigere ; jure optimo à Congregatione Concilii declaratum fuit , pœnalia , quæ suprâ diximus , Decreta , in apostatas et ejectos lata , eum non afficere , qui prædicto modo jubetur è Societate abire ; adeoque hunc ad ministeria , et Beneficia Ecclesiastica obeunda et assequenda idoneum esse : cujusmodi declaratio apposita quoque fuerat *in decreto* 30. nonæ Congregationis Generalis ejusdem Societatis Jesu , coactæ anno 1650, ubi ipsius Societatis nomine declaratum fuit , quantum ad ipsam attineret, nihil obstare iis , qui post simplicia vota ex eadem dimissi fuissent , quominus Ecclesiastica Beneficia et officia assequi possent , si ceteroquin digni , et ad ea obtinenda idonei dignoscerentur.

XXIII. Illud autem quandoque obstat prædictis Religiosis è Societate Jesu , eâ ratione dimissis , quòd , dum in eadem versabantur , sacris Ordinibus initiati fuerint , non ratione Patrimonii , aut Beneficii Ecclesiastici , quo potirentur , sed ad titulum Religiosæ paupertatis : subinde enim dimissi , nullumque Patrimonium , vel Beneficium obtinentes , hoc solo nomine suspensioni fiunt obnoxii : id quod aliquando vexationem intulit ejusdem Societatis Su-

perioribus; cùm non defuerit, qui eos in iudicium provocaret, contendens, sibi annuam præstationem à Societate constituendam esse, propterea quòd nec ipse haberet, unde vitam tolerare posset, et nimis grave illi esset perpetuâ suspensione submoveri ab exercitio Ordinum, quibus fuerat insignitus in ipsa Religione; quæ si eum dimisit, id minimè certè factum, quia ipse gravioris criminis reus, aut incorrigibilis iudicatus fuerit.

XXIV. Sanè Tridentinum Concilium *sess. 21. cap. 2. de reformat.* vetat, Clericum quemlibet secularem, Beneficium, vel Patrimonium non habentem, ad Ordines promoveri: et S. Pius V. Pontifex in sua Constitutione 75. incipiente *Romanus Pontifex, Bullar. tom. 2.* declaravit, Concilii statutum extendi quoque ad Religiosos, qui, antequam Professionem emittant, ad sacros Ordines promoveri velint. Hoc itaque retento themate, prohibebantur Patres Societatis, suos Religiosos, post vota simplicia, offerre sacris Ordinibus initiandos, quotiescumque Beneficium, vel Patrimonium non possiderent. Verùm Gregorius XIII. illos hoc speciali donavit privilegio, ut ipsorum Religiosi, post tria simplicia vota, et ante emissam solemnem Professionem, possent ad sacros Ordines promoveri, quamvis omni patrimonio, et Beneficio destituerentur; veluti abundè demonstrant *Thesaurus de pœnis Ecclesiasticis part. 2. cap. 11. sub. num. 5. §. Limita ut non procedat, Sanctarell. variar. Resolut. part. 1. quæst. 49. à num. 5. ad num. 12. Sanchez Consil. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 35. num. 12. Pirhing ad lib. 1. Decretal. tit. 11. sect. 1. num. 75. Barbosa ad cap. 2. sess. 21. num. 5. et 6. Gallemart in remissionibus ad idem cap. 2. Pasqualig. ad Lauret. de Franchis part. 1. num. 352. Rigant. ad Regul. 24. Cancellariæ §. 5. num. 169. et seq.*

XXV. Quod itaque pertinet ad annuam præstatio-

nem , quæ contendebatur à Societate persolvenda ei , qui sacris Ordinibus initiatus dimitteretur , nec habens unde viveret , idcirco suspensione illigatus remaneret ; difficultatis summa potissimùm constituebatur in quadam pollicitatione , quæ à Societate facta ponebatur , alendi nempe ad Ordines promotos , cùm eos dimitti contigisset. Dum nos ipsi , in minoribus constituti , officio Secretarii Congregationis Concilii fungeremur , hujusmodi petitionem quidam proposuit , qui Ordinibus insignitus , deinde è Societate dimissus fuerat ; disceptatumque de ea fuit die 28. Februarii 1722. in causa *Neapolitana Congruæ* , uti videre est *tom. 2. Thesauri Resolutionum*. Et , quamvis rejecta fuerit petitio , eo potissimùm nomine , quòd actor à suo Regulari Superiore facultatem ascendendi ad sacros Ordines surripuerat , falsò asserens , se , antequam Religioni nomen daret , ad titulum Patrimonii fuisse primâ Tonsurâ initiatum ; pro eo tamen quod pertinet ad præsuppositam illam oblationem à Societate factam , cùm nos in Sacram Congregationem authentica attulissemus Regesta , ostendentes , certum haudquaquam esse , ejusmodi pollicitationem ab eo prodiisse , qui legitimâ ad id facultate polleret , vel , si jure facta , acceptatam eam fuisse ab eo , cui ejusdem acceptandæ inesset auctoritas , vel denique , si jure et facta fuerat , et acceptata , eandem vim suam non amisisse post superiùs indicatum Gregorii XIII. privilegium ; siquidem illa exhibita ponebatur sub Pontificatu S. Pii V. cùm scilicet Patres Societatis Pianâ obstringebantur lege de non promovendis ad sacros Ordines Religiosis non professis , nisi Beneficium , vel patrimonium obtiherent : aperuit hoc aditum , stravitque viam Apostolicæ Constitutioni , quam deinde Benedictus XIII. edidit , incipientem *Injuncti nobis* , quæ est 228. *tom. 12. novi Bullarii Romani* , quâque declaravit , *Societatem Jesu non teneri , nec*

*obligatam esse ad ullam subministrationem sive congruæ sustentationis, sive alimentorum, sive alio quocumque titulo, et causa, illis faciendam, qui post biennium probationis, et emissionis votorum simplicium, extra dictam Societatem à suis Superioribus ejiciuntur, tametsi, dum in ea permanebant, ad sacros, etiam Presbyteratûs, Ordines sine Beneficio Ecclesiastico, ac Patrimonio, et ad titulum Religiosæ paupertatis promoti fuerint. Peræqua sanè Constitutio, provida, et omninò congruens præcedentibus tribunalium judicatis, in quibus, quoties post Constitutionem Gregorii XIII. proposita fuit, toties rejecta conspicitur petitio à prædictis Religiosis promota, ab iis, inquam, qui post biennalem probationem, votorumque simplicium nuncupationem, ad sacros, etiam Presbyteratûs, Ordines promoti, deindeque à Societate dimissi, vitæ subsidia exposcebant, eò quòd Patrimonium non haberent, nec Beneficium, fuerantque Ordinibus initiati ad titulum Religiosæ paupertatis, dum inter Societatis alumnos recensebantur. Harum rerum judicatarum series inspicere potest penes Pignatell. *consult.* 92. *tom.* 10. et la Croix *Theol. moral. lib.* 6. *part.* 2. *num.* 2196. *et seq.**

XXVI. Quæcumque hactenùs disseruimus tum de facultate, quam habent Superiores Societatis Jesu, dimittendi ex ea Religiosos, non servatâ judicii formâ, tum de eorum, qui sic dimissi fuerint, habilitate ad ministeria, et Beneficia Ecclesiastica obtinenda, tum denique de suspensione ab Ordinum susceptorum exercitio, cui subjacent tunc solum, cùm Ecclesiastico Beneficio, aut Patrimonio destituuntur, facilè est intelligere, ad eos tantummodo Societatis Religiosos pertinere, qui post consuetum biennalis temporis lapsum, simplicia castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota voverunt; non autem ad eos, qui, exacto statuto curriculo,

Regularem Professionem emittentes , solemnia castitatis , paupertatis , et obedientiæ vota nuncuparunt. Hos enim si Superiores velint è Societate ejicere , debent judicialem ordinem servare , eorumque incorrigibilitatem evincere : ipsi autem sic expulsi , perinde habendi sunt , ac reliqui omnes ex aliis Religionibus ejecti. Neque enim Societas hac in re ullo peculiari privilegio donata est ; et si quod etiam obtinisset , eo jam uti non posset : nimis quippe amplâ , ac validâ derogatione Urbanus VIII. præcedentia quæcumque privilegia sustulit : quod rectè animadvertit quoque Cardinalis de Lugo , dum in quadam consultatione die 16. Januarii 1624. exarata , quam nos manuscriptam in forma authentica inspeximus , hac de re sententiam rogatus , sequens edidit responsum : *Facultas major Societatis ad expellendos professos , quàm sit in aliis Religionibus , hodie ablata est , meo judicio , ab Urbano VIII. per Decretum editum in Sacra Congregatione Concilii Tridentini anno 1624. ubi omninò prohibetur , ne in ulla Religione professus ejici possit , nisi sit verè incorrigibilis , et probetur per annum , etc. at revocantur omnes Constitutiones , et privilegia Pontificia cujuscumque Ordinis cum clausulis derogatoriis strictissimis. Quare , quoad professos ejiciendos , credo , Societatem nunc non habere plus potestatis , quàm alias Religiones. Ita judico , salvo , etc.*

XXVII. Ad institutum de ejectis à Religione sermonem pertinet alia quæstio , cujus definitionem Episcopi quidem ab Apostolica Sede pro certorum casuum , in suis diœcesibus occurrentium , necessitatibus postularunt. Jam suprâ dictum est , hujusmodi ejectos obstringi castitatis , paupertatis , et obedientiæ votis ; eâ tamen , quoad postrema duo vota , seu quoad illorum observantiæ formam , moderatione adhibitâ , quæ peculiaribus cujusque circumstantiis aptetur , ac congruat. At nonnulli ali-

quando fuerunt, qui contenderent, vota in quibusdam Religionibus emitti solita, haudquaquam solemnia, sed simplicia tantum censi oportere; ideoque, si aliquem hujusmodi Ordinum Religiosum ejici contingeret, quamvis non negaretur, ipsum simplicia vota custodire debere, si tamen matrimonium contraheret, non posse illud irritum et nullum, sed tantummodo illicitum pronunciari. Excitata hujusmodi disputatio fuit quoad Religiosos laicos Cistercienses. Nosque ipsi rem definiendam esse duximus cum consilio Congregationis particularis, quam coram nobis coëgimus, et in qua infra-scriptum Decretum editum fuit: quod quia certam normam et jam secutis, et in posterum obventuris casibus potest exhibere, nec hactenus ullibi impressum legitur, ideo optimum existimamus hic illud per extensum inserere.

DECRETUM

SUMMI PONTIFICIS BENEDICTI XIV.

Prævio consilio particularis Congregationis ab ipse deputatæ Cardinalium de Gentilibus, Cavalchini, Tamburini, et Besotii, necnon Archiepiscopi Damasceni, Congregationis Episcoporum, et Regularium, atque ejusdem Congregationis particularis Secretarii, super dubio, An vota, quæ à Conversis Cisterciensibus emittuntur, simplicia sint, vel solemnia.

XVIII. *Delata ad Pœnitentiariæ Apostolicæ Signaturam controversia de votis, quæ in Professione à Conversis Cisterciensibus emittuntur, an simplicia sint, vel solemnia, eadem à dubii definitione se ab-*

stinuit, eo potissimum sub obtentu, quod de ea agendum esset in Congregatione Episcoporum et Regularium, cui jam exhibita fuerant suffragia Patrum Generalis, et Procuratoris Generalis Ordinis Cisterciensis. Sed, cum nec ab hac ullum usque adhuc iudicium prodiisset, opportunum, et congruum fore reputantes, si rem totam ad Nos avocarem, in Congregatione particulari coram Nobis habenda discutendam, supradictorum Cardinalium, et Secretarii Congregationem deputavimus: quæ habita coram Nobis die 16. currentis mensis Martii, unanimi censuit suffragio, vota à Conversis Cisterciensibus in Professione emissa, non esse simplicia, sed solemnia.

Et sanè, si in ipso Familiæ Cisterciensis exordio, quod seculo undecimo contigit, Monachis Conversi adjuncti fuerunt, ut Monachi in claustro solitudini, et contemplationi vacarent, et Conversi domos illas regerent, in quibus utilia hominum necessitati parabantur, et sic de Conversis statutum est: Tuncque definierunt, se Conversos laicos barbatos licentiâ Episcopi sui suscepturos, eosque in vita sua, et in morte, excepto Monachatu, ut semetipsos, tractaturos: uti legitur in Exordio Cisterciensis Cænobii tom. 1. Bibliothecæ Patrum Cisterciensium Tissier, autumantis, citatum Opusculum esse S. Stephani Abbatis Cisterciensis.

Si, coacto secundo Lateranensi Concilio anno 1139. sub Pontifice Innocentio II. statutum est, nulla futura matrimonia, quæ post Professionem fierent à Conversis; si hoc ipsum confirmatum fuit in Concilio Remensi, habito sub Eugenio Papa III qui in minoribus fuerat Abbas Sanctorum Vincentii et Anastasii Romæ ad Aquas Salvias, Sanctique Bernardi discipulus; si Pontifex Alexander hujus nominis III. in sua Decretali, quæ incipit Non est vobis, sub tit. de Regularibus, æquali erga Abbatem obedientiæ jugo respondit esse subjectos tum Monachos, tum

Conversos Ordinis Cisterciensis : suadent hæc omnia , quòd vota à Conversis Cisterciensibus in Professione emissa , non simplicia sunt , sed solemnia : quod etiam fuit animadversum à Mabillonio , Monachorum Institutorum peritissimo , in sua præfatione in part. 2. seculi sexti Ordinis Sancti Benedicti §. XI.

Nec , ut ab hoc sensu quis recederet , quidquam prodesse potuerunt verba , quæ à Conversis Cisterciensibus in Professione emittuntur : Pater , promitto tibi obedientiam de bono usque ad mortem. Præterquamquod enim compertum est , quinque prioribus Ecclesiæ seculis nullam in emittenda Professione verborum formam fuisse præscriptam , et quòd nec etiam juxta præsentem disciplinam unius Instituti Regularis Professio concordat in verbis cum Professione alterius Instituti ; cùm alumni Sancti Benedicti promittant stabilitatem loci , conversionem morum , atque obedientiam secundùm regulam Sancti Benedicti ; alumni Sancti Dominici voveant obedientiam secundùm Regulam Sancti Augustini ; alumni Sancti Brunonis suorum morum conversionem promittant ; quæ promissio æquipollere videtur promissioni Conversorum Cisterciensium , obedientiæ de bono usque ad mortem :

Vis in eo consistere visa est , quòd ad effectum , de quo agitur , nedum verborum , sed ceterarum quoque extrinsecarum circumstantiarum ratio habenda est. Cùmque in Libro antiquarum definitionum Ordinis Cisterciensis dist. 14. cap. 1. tit. de Receptione , et Professione Conversorum legatur , quòd , post expletum Novitiatus annum , Conversus , ad Capitulum Monachorum accedens , prostratus primò veniam petat , et deinde surgens ad imperium Abbatis , et interrogatus , spondeat stabilitatem suam , post quæ Abbas dicat : Det tibi Deus perseverantiam : omnesque respondeant : Amen : quòdque , omni proprietate relictâ , suorumque bonorum factâ , prout

libuerit , et maximè favore pauperum , distributione , flexis genibus jungat manus , easque ponat inter manus Abbatis , eique promittat obedientiam de bono usque ad mortem , Abbasque respondeat : Det tibi Deus vitam æternam : respondentibus omnibus: Amen : quæ omnia quoque leguntur in Rituali Cisterciensium lib. 6. de Ritu suscipiendi Fratres cap. 6. sub titulo de Receptione et professione Conversorum :

Accessus ad Capitulum , non tempore Novitiatus , sed post Novitiatum expletum per integrum annum , promissio stabilitatis post interrogationem de ea factam , et ejusdem acceptatio facta ab Abbate , cujus est Professionem admittere , solemnitas proprietatis abdicatio , genuflexio ante Abbatem , et cetera solemnitas , quæ comitantur promissionem obedientiæ de bono usque ad mortem , æternæ vitæ precatio , memoratæ obedientiæ correspondens , satis innuunt , Professionem esse solemnem , in eaque implicite , et virtualiter contineri vota castitatis , paupertatis , et obedientiæ , quæ , utpote juncta Professioni Regulari , non simplicia sunt , sed solemnitas , juxta responsum Bonifacii VIII. in Cap. unic. de voto , et voti redemptione , in sexto.

Unanime interessentium Congregationi suffragium pro solemnitate votorum , quæ à Conversis Cisterciensibus in Professione emittuntur , fuit à nobis in ipsa Congregatione oretenus approbatum. Hoc ipsum à nobis præsentis nostri Decreto confirmatur , quod nostro sigillo munitum Archiepiscopo Damasceno Congregationis Episcoporum et Regularium , et particularis Congregationis Secretario , manibus nostris consignamus , demandantes , ut illud referat inter Acta Congregationis Episcoporum et Regularium , et Decreti exemplar ad Pœnitentiariam Apostolicam , et Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum , inter sua Acta asservandum , transmittat ; ut unanimis in posterum sit sententia de so-

lemnitate volorum, quæ à Conversis Cisterciensibus emittuntur. Datum ex Palatio Apostolico Quirinali hâc die 21. Martii 1747.

XXIX. Præcipuum hoc est solemnibus voti castitatis, quod sacro Ordini, vel Religiosæ Professioni est adnexum, ut irritum reddat matrimonium, quod quisquam audeat exinde contrahere, per textum *in Cap. Meminimus, et Cap. Insinuante, Qui Clerici, vel voventes.* Simplex autem votum castitatis non nisi illicitum constituit matrimonium, atque efficit, ut conjux, qui se hujusmodi voto obstrinxit, petere quidem nequeat à conjuge, eidem tamen petenti debitum reddere teneatur: prout docet S. Thomas *in 4. sent. 38. quæst. 1. art. 3. quæst. 2. Ad tertium, et Ad quartum.* Verum, quia ex Romani Pontificis auctoritate fieri potest, ut vera Religio ea quoque sit, in qua simplicia tantummodo vota emittuntur, utque insuper vota simplicia impedimentum dirimens matrimonii constituent; siquidem Romanorum Pontificum Constitutionibus statutum reperitur, eos, qui Societati Jesu nomen dederint, veros fieri Religiosos simplicibus tantum castitatis, paupertatis, et obedientiæ votis, post probationis biennium emissis, et simplex castitatis votum, quo se tunc obstringunt, matrimonii esse dirimens impedimentum, quemadmodum videre est in Constitutione Gregorii XIII. edita anno 1582. incipiente *Quantò fructuosius,* et in altera vulgata anno 1584. cui initium *Ascendente Domino,* in privilegiis autem pro Instituti confirmatione emanatis expressa inest declaratio, quod vota prædicta voventem obstringant, quousque idem in Religione permaneat, eorum autem vinculo exsolvatur, statim ac à Superioribus è Societate dimissus fuerit: hinc porrò consequitur, ut, quamvis matrimonium, à Religioso in Societate adhuc manente attentatum, nullum irritumque esset,

licèt in initum post simplex dumtaxat castitatis votum , ejusmodi tamen censeri non posset , imò validum legitimumque esset matrimonium , si illud post dimissionem è Societate contraheret : veluti latiùs demonstratur in Collationibus Ecclesiasticis Parisiensibus *de Matrimonio* , quæ editæ fuerunt à Cardinale de Noailles illius urbis Archiepiscopo , *tom. 2. lib. 3. collat. 1. §. 3.*

XXX. Ultimo loco in Urbani VIII. et Innocentii XII. Decretis cavetur, debere Religionem alumni sui ejecti reditum urgere, eumque iterùm in sinum recipere, quotiescumque Ordinarius, in cujus diœcesi versatus est, tale de illo testimonium perhibeat, ut eum conjicere liceat re ipsâ ad bonam frugem rediisse. Cùm autem quandoque contingat, Regularem haud fuisse decretoriâ sententiâ è Religione expulsus, veluti incorrigibilem, sed, ob atrox aliquod crimen, ad præfinitum temporis spatium, putâ septennium, vel decennium, ab eadem Religione damnatum fuisse ad triremes; inde exorta est quæstio, an, exacto pœnalis temporis cursu, ipsum Religio recipere, et ad convictum, ùt antea, admittere teneatur. Extra controversiam positum est, Religiosum ad triremes damnatum, Religionis vota servare debere eo modo, quem infelix ejus conditio patitur; uti evincunt Donatus *in prax. rer. Regular. tom. 1. tract. 8. de ejectis quæst. 23. et tract. 9. de Galeotis Religiosorum quæst. 16. et 17.* Rotarius *in Theolog. Moral. Regular. tom. 1. lib. 3. cap. 2. punct. 8. num. 7.* Absolutâ verò pœnâ ipsi irrogatâ, non æquè conveniunt Auctores, an Religio eundem teneatur in cœnobium recipere. Docent nonnulli, id oneris Religionibus nullibi impositum reperiri; et, si eadem ad recipiendos hujusmodi alumnos, tam magnâ infamiâ notatos, Superioris auctoritate adigantur, licere solummodo eos admittere sine cucullo, Tertiariorum habitu indutos,

atque vilioribus Religiosæ domûs muneribus habere addictos. Contrà alii, nullâ distinctione adhibitâ, arbitrantur, Religionem omninò teneri ad hujusmodi Religiosos recipiendos. Ita disserit Donatus *cit. loc. tract. 9. quæst. 22.*, et latiori calamo Rotarius *præindicato loco num. 4.* Cùm nos Congregationi Concilii à Secretis essemus, quibusdam instantibus Episcopis, propositum hoc dubium fuit, sed non definitum: opportunum enim visum est, Procuratores Generales Ordinum priùs audire, quàm ulla ederetur resolutio. Contigit id die 24. Martii 1725. uti videre est *tom. 3. Thesauri Resolutionum.* Ideoque, cùm nulla hac de re afferri resolutio possit, neque damnatis ad triremes ob aliquod crimen aptari posse videantur summorum Pontificum Urbani, et Innocentii Decreta, scripta de Religiosis incorrigibilibus, qui longè gravioribus delictis sunt obnoxii, et quorum pervicacia nimis constans deprehensa est, nec pœnali sex mensium carcere vinci potuit: quod ad illos pertinet, integrum erit Episcopis vel cum Superioribus Ordinis agere, vel Sanctæ Sedis auctoritatem implorare, ut, quâ ratione magis expediens fore judicabitur, iidem à Religione recipiantur. Si autem hoc obtinere non valeant, noverint Episcopi, id oneris sibi tantummodo incumbere, ut eorum vivendi rationem studiosè speculentur, ne alios inficiant, majorisque dedecoris notam Regulari Ordini imponant. Neque verò sinant, hujusmodi Religiosos, qui Sacerdotes fuerint, sive extra claustra remaneant, sive iterùm à Religione fuerint in societatem vitæ recepti, sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, si remigaverunt, vel si fuerint ad triremes damnati ob aliquod delictum, cui de jure infamia est adnexa: extat enim Decretum Urbani Papæ VIII. quo declarantur perpetuò irregulares Sacerdotes tam Seculares, quàm Regulares, qui ad triremes

vel perpetuò, vel ad definitum tempus damnati, remigaverunt. An verò simplex damnatio ad triremes infamiam importet, et consequenter irregularitatis notam damnato inurat, id inter Doctores controvertitur. Sed communis opinio est, tunc procul dubio damnatum irregularem esse, cùm sententia lata est ob delictum, quod secum fert infamiam de jure. Ne autem ea, quæ jampridem à nobis tractata sunt, iterùm superfluo labore discutienda resumamus, percurrat lector, quæ fusè deduximus, cùm munere Secretarii Congregationis Concilii in minoribus fungeremur, quæque ab ipsa Congregatione benignè probata fuerunt in causa *Lavellana*, seu *Romana*, proposita 8. Junii 1726. et resoluta 6. Julii ejusdem anni, uti videre licet *tom. 3. Thesauri Resolutionum*.

XXXI. Non deerunt fortasse, qui dicant, omnia quidem ab Apostolica Sede provisã sapienter fuisse, quæ ad rectè moderandam Regularium incorrigibilium ejectionem idonea essent, quæque etiam Episcopis opportuna forent ad evitandas, aut submovendas perturbationes, quæ sibi ab hujusmodi ejectis inferri possent; verùm non satis forsã cogitatum fuisse putent de casu, qui sæpè nimis usuvenire dignoscitur, cùm scilicet ejectus sententiam ejectionis, contra se latam, aut nullitatis, aut injustitiæ vitio arguit, et ab ea appellat: quo nempe casu duplex exurgere solet difficultas. Dubitatur enim primò, quomodo Episcopus se gerere debeat cum expulso, qui à sententia ejectionis suæ provocavit, et provocat: deinde, quâ ratione expulsus ipse in regionibus fortè à Romana Curia et Urbe remotis degens, et ut plurimùm omnium rerum inopiã pressus, provocationis beneficio uti, juvari que valeat; cùm in Decretis præsertim Innocentii XII. Sacris Congregationibus Urbis cognitio validitatis ac justitiæ hujusmodi sententiarum fuerit delegata.

Sanè Angelopolitani Archiepiscopi Procurator, qui anno 1662. ad Urbem accesserat sacra Limina visitaturus, in relatione statûs prædictæ Ecclesiæ posterius hoc dubium proposuit, petiitque, ut, spectatâ maximâ quæ intercedit inter Angelopolitanam et Romanam Urbem distantia, Ecclesiasticus Judex in iis partibus designaretur, ad quem ejectus jura sibi contra ejectionis sententiam competentia posset deducere. Congregatio autem Concilii, die 11. Februarii 1662. habita, Pontifici consuluit, ut ipsum Archiepiscopum Angelopolitanum in Judicem Ecclesiasticum delegatum per eas regiones designaret, coram quo Regulares expulsi, de ejectionis suæ sententia conquerentes, possent jura sua in gradu appellationis proponere, absque eo quòd ad Romanæ Curiæ tribunalia causam deferre cogerentur. In ea verò, quæ tunc edita fuit, resolutione Congregatio ulterius progressa non fuit ad investigandum, definiendumque modum, quo Episcopus se gerere deberet cum Religioso ab ejectionis sententia appellante, dum vigore ipsius appellationis sententia pendet suspensa. Verùm, quod tunc omissum, postea opportunè præstitum fuit: cavit enim, ne quispiam, licèt intra terminum à lege præfinitum ab ejectionis sententia appellaverit, possit extra carceres sua jura experiri; sed, si eadem proponere velit, omninò debeat se se in carceribus constituere. Cùm autem provocans carceribus detinetur, non est, cur Episcopus de eo sollicitus sit; quem scilicet studiosè observare, ac custodire tantummodo debet, cùm procul à claustris in sua diœcesi versatur. Quæ super hoc prodiit Congregationis resolutio, sequens est, excerpta *ex lib. 98. decretorum pag. 524.*

Lycien. Ejectionis à Religione.

Pater N. N. ob plura crimina per eum, ut præ-

tenditur, in Religione patrata, et de quibus, licet pluries punitus, adhuc non resipuerat, fuit de mense Septembris superioris anni, per sententiam Patris Generalis, incorrigibilis declaratus, et uti talis à Religione ejectus. Appellavit orator ab hujusmodi sententia ad hanc Sacram Congregationem sub prætextu notoriæ nullitatis et injustitiæ, præsertim ob non servatam formam Decretorum ejusdem Sacræ Congregationis, relatorum in Constit. 28. san. mem. Urbani VIII. et in novissima Constitutione Sanctissimi Domini Nostri edita 1. Martii 1693. Actisque transportatis, ac Religione auditâ, et informante, dignabuntur EE. VV. declarare

I. *An constet de asserta incorrigibilitate oratoris; et, quatenus negativè,*

II. *An idem orator veniat Religioni restituendus in casu, etc.*

Die 15. Novembris 1698. Sacra Congregatio Concilii rescripsit: Orator se constituat in carceribus formalibus Religionis, et postea providebitur.

CAPUT DUODECIMUM.

De quinto capite relationis statûs Ecclesiæ.

Ad Moniales pertinet hoc quintum caput. Tridentinum Concilium *sess. 25. cap. 15. de Regularibus, et Monialibus*, statuit, ne Religiosa Professio ante decimum sextum ætatis annum expletum, et non exacto Novitiatûs anno, emittatur: *Nec qui minore tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad Professionem admittatur.* Si quæ verò nuncupata Professio duabus hisce conditionibus destituatur, irritam eam declarat, ac omni planè vi obligandi expertem: *Professio autem antea facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus.* A præscripta autem regula exemptos voluit eadem

sancta Synodus Patres Societatis Jesu , qui plerumque neminem , nisi evoluto saltem probationis biennio , ad Professionem recipiunt ; uti videre est *sequenti cap. 16. Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innovare , aut prohibere , quin Religio Clericorum Societatis Jesu , juxta pium eorum Institutum , à Sancta Sede Apostolica approbatum , Domino , et ejus Ecclesiæ inservire possint : quod Fagnanus quoque animadvertit in Cap. Ad Apostolicam , num. 15. de Regularibus.* Eademque Synodus , postquam c. 18. anathemate perculit audentes cogere mulieres , ut se Religioni devoveant , simulque declaravit , ea omnia , quæ tum ante Professionem , tum in ipsa Professione præstanda decreverat , locum habere debere in quibuscumque monasteriis , non solum Episcopo , sed etiam alteri cuilibet Prælato subjectis : hæc addidit verba : *Ab his tamen excipiuntur mulieres , quæ Pœnitentes , aut Convertitæ appellantur ; in quibus Constitutiones earum servantur.* Hinc autem orta est disputatio , an postremorum hujusmodi verborum vis , ea tantummodo complectatur , quæ *in ipso cap. 18.* cui inserta sunt , decreta leguntur , vel potius ad ea quoque protendi debeat , quæ *præindicato cap. 15.* continentur ; adeo ut , si in Monialium Pœnitentium , sive Convertitarum Constitutionibus , probationis annus ante Professionem explendus minimè præfiniatur , valida post Concilium censi possint vota in hujusmodi cœnobiis emissa sine prævio annali experimento , utpote contra Conciliarem quidem sanctionem , sed tamen ad normam suarum Constitutionum exacta. Itaque Congregatio Concilii Tridentini Interpres , propositam hanc quæstionem definiens , respondit , quod præscriptum fuerat *cap. 18.* ad præcedentia quoque capita , atque adeo *ad ipsum* etiam *cap. 15.* referri : quemadmodum testatur Fagnanus *in cit. Cap. Ad Apostolicam , num.*

29. et 30. de Regularibus, et post ipsum Passerinus de statibus hominum tom. 3. quæst 189. num. 55. Congregationis resolutio edita fuit die 2. Martii 1606. et sequentibus verbis concepta: *Congregatio respondit, si ex Instituto, vel Constitutionibus Convertitarum ad Professionem admitti consueverit absque anno probationis, decretum ejusdem Concilii quoad Convertitas, nihil earum Institutis, aut Constitutionibus circa probationis annum detraxisse.*

II. Nullum sanè de hac controversia offendimus postulatum in relationibus statûs Ecclesiarum ab Episcopis ad Sanctam Sedem transmitti solitis; verùm ætatem, annumque probationis commemoravimus, in quemdam veluti apparatus ad ea, quæ mox tractaturi sumus. Exploratum cuique est, post contractum, sed nondum consummatum matrimonium, indulgeri conjugii, qui cupit aliquam ex approbatis Religionibus ingredi, bimestre spatium, quo de ineundo vitæ statu deliberet, juxta præscriptum in *Cap. Ex publico, de conversione conjugatorum.* Quia verò alteri conjugii Religionem ingredi nolenti non licet ad alia vota migrare, nisi alter re ipsâ se Religioni obstringat, solemnî nuncupatâ Professione; si hæc, ut suprâ monuimus, non nisi evoluto probationis anno emitti potest, dubitarunt nonnulli Episcopi, in quorum diœcesibus id evenit, an is quoque casus sub Conciliari lege, annalem Novitiatum requirente, comprehenderetur: ea scilicet de causa, quòd alter conjux graviori afficiatur incommodo, dum per integrum anni spatium suâ libertate uti prohibetur; fierique etiam posset, ut hujusmodi onus ad biennium protenderetur, ex quo conjux Religionem ingressus, postquam in ea regularis vitæ tyrocinium inierat, jam jam exeunte anno, posset ex ea ad aliam Religionem transire, ibique annale experimentum instaurare. At nimis generalia sunt Concilii verba *cap.*

15. ideoque dicendum est, illa propositam quoque facti speciem complecti; ita quidem, ut, nihil obstantibus circumstantiis quantumvis urgentibus, si à conjugè Religionem ingresso, nondum evoluto Novitiatûs anno, emitteretur Prófessio, irrita ea penitûs esset ac nulla: neque propterea conjux, qui in seculo mansit, posset se liberum asserere, ad effectum transeundi ad alia vota. Dispensatione igitur opus est, ut probationis tempus contrahatur; hæcque non nisi à Romano Pontifice, qui supra Concilium est, indulgeri potest. Neque verò hujusmodi dispensationi legitima deest causa: habitâ ratione nimis evidentis incontinentiæ periculi, in quod adduceretur is, qui secum jam de matrimonio ineundo constituerat, si diutiùs ab alio matrimonio contrahendo abstinere deberet. Videntur Passerinus *de statibus hominum tom. 3. quæst. 189. num. 56.*

III. S. Pius V. Pontifex suâ Constitutione 109. in Bullario Romano, quæ relata est in novum Bullarium Ordinis Prædicatorum *tom. 5. num. 95.* Monialibus Novitiis, quæ S. Dominici Institutum amplexæ sunt, indulgit, ut in mortis articulo Religiosæ Professionis vota vovere possint, quamvis necdum exacto probationis anno, dummodo tamen ad ætatem Professioni emittendæ necessariam pertigerint. Ex hac Constitutione nonnullæ inter Auctores excitatæ sunt quæstiones. Prima quidem, an ipsa complecteretur puellas educationis causâ in monasteriis Ordinis S. Dominici commorantes. Hac de re actum fuit in quadam causa *Neapolitana*, in qua Congregatio die 14. Martii 1705. rescripsit, Professionem puellæ, educationis causâ in monasterium Monialium S. Dominici receptæ, nullam fuisse, licèt in exitu vitæ emissam, propterea quòd Religiosæ probationis annus non præcesserit, uti videre est *discept. 24. tom. 2. part. 2. bon. mem. Advocati Ursayæ.*

Altera, an, exclusis licet à Pianæ Constitutionis indulto puellis educandis, eodem saltem uti possint Novitii ejusdem Ordinis Prædicatorum. Tertia, num, propter privilegiorum communicationem, ad ceterorum quoque Regularium Ordinum Novitios, atque Novitias eadem Constitutio protendi valeat. De his consuli possunt Auctores materiam pertractantes. Hic verò nîl aliud opportunè monendum, quàm plures reperiri Auctores, qui se se ab omni negotio facilè expediunt, dicentes, sublatum censeri debere memoratum S. Pii V. privilegium, ex quo Gregorius XIII. editâ Constitutione, ad sacrorum canonum, Conciliique præscriptum revocavit quidquid amplius S. Pius V. in Regularium favorem constituerat. Quarta denique, an, positâ Pianæ Constitutionis efficaciâ, cui nihil à Gregorio Pontifice fuerit derogatum, si Novitia, quæ in proximum vitæ discrimen adducta, nondum evoluta probationis anno, professionem emisit, convalescat, teneatur ipsa Novitiatum implere, et factam Professionem ratam habere, aut aliam ex integro nuncupare. Adeantur Rodericus *Quæst. Regul. tom. 3. quæst. 15. art. 6.* Diana *editionis coordinatæ tom. 7. tract. 1. resol. 160. et 161.* Pellizzarius *tom. 1. Manual. Regular. tract. 2. cap. 7. quæst. 24. et tract. 3. cap. 2. quæst. 3.* qui plerumque hac etiam in re Regularibus favent.

IV. Ad eorum assertiones roborandas plurimum conferre possunt, quæ in Historia Ecclesiastica leguntur de iis Religiosis, qui *Monachi ad succurrendum* dicebantur, iique erant, qui imminentis mortis periculo territi, monasticæ Professionis insignia sibi tradi postulabant, eâ spe ducti, fore, ut ex suscepta hoc modo publica pœnitentia æternæ vitæ participes fierent. De hisce Monachis *ad succurrendum* eruditè admodum more suo agunt Mabillonius in *Præfat. ad seculum I. Benedictinum num. 105. §. Tertiam denique*, et in *Præfat. 1. in Tom. III.*

seculum III. num. 21. §. Quocirca, itidemque in Præfat. 2. in seculum IV. num. 191. §. Priorem ob causam, Christianus Lupus in suis notis ad Concilia Generalia, et Provincialia, tom. 3. vetustioris editionis, in notis ad primum decretum S. Leonis IX. pag. 589. et seq. Hæftenus in suis Disquisitionibus monasticis tom. 2. lib. 5. tract. 7. disquisit. 2. recensque eruditus Piazza in suo Opere inscripto: Christianorum in Sanctos, Sanctorumque Reginam, etc. Propensa Devotio, part. 1. cap. 17. num. 25. et seq.

V. Indubium quippe est, hosce Monachos, ad succurrendum nuncupatos, si convaluissent, Religioni, quam per Professionem voverant, mansisse perpetuò addictos, adeo ut ex ea abeuntes, apostasiæ rei fierent. Celebre est Opusculum XVI. Beati Petri Damiani, scriptum ad Gislerium Episcopum Auximanum, in quo eorum assertionem pervalidè oppugnat, qui affirmare audebant, piam quidem rem esse, et ad æternæ vitæ meritum valdè utilem, in mortis articulo monasticum induere habitum, et ipsam quoque Professionem emittere; at hujusmodi Professioni non eam inesse vim, ac efficaciam, ut, si æger convaluisset, adigeretur propterea reliquum vitæ spatium in monasterio exigere. Laudatum Opusculum legi potest tom. 3. cap. 2. Operum ejusdem, impressionis anni 1743. pag. 181. Memorata autem erronea opinio Synodali decreto proscripta fuit. Et nunc inter eruditos tantummodo quæstio est, an proscriptionis decretum fuerit editum in Synodo coacta sub Stephano X. vel potius sub Leone IX. uti videri potest apud Christianum Lupum *oit. loc. pag. 595.*

VI. Verùm, quidquid sit de recensitis quæstionibus, et quidquid olim fuerit de his Monachis ad succurrendum, quorum nullum hodie vestigium superest, quidquid demùm sit de ipsa quoque S. Pii V. Constitutione, num scilicet derogatum ipsi

fuerit à Gregorio XIII. peropportunum videtur , pro eo quod pertinet ad Ecclesiasticum regimen , monere Episcopos , quòd , si Novitia Ordinis S. Domini , in idonea quidem ætate constituta , seq̄ nondum legitimum tyrocinii tempus emensa , in mortis articulo Professionem emiserit , hæc utique illi proficua esse poterit ad spirituales effectus , ad assequendas nimirum Indulgentias , acquiri solitas ab illis , quæ ritè solemnem Professionem emittunt ; nunquam verò ad temporales effectus , videlicet ad tribuendam monasterio actionem , quâ dotem , ac reliqua bona sic professæ Monialis petere valeat. Ita censet Fagnanus *in Cap. Sicut nobis , à num. 22. usque ad 34.* et præsertim *num. 33. de Regularibus*, cujus sententiam amplexa est etiam Congregatio Concilii in causa *Narnien. Professionis* proposita 22. Junii 1743. et resoluta 25. Januarii 1744., in qua cùm quæstio esset de Novitia quæ in extremis constituta , post vigesimum secundum Novitiatûs mensem emiserat Professionem in monasterio , cujus Constitutionibus biennale experimentum ante Professionem requirebatur , validum sanè Congregatio declaravit hujusmodi actum , sed ad spirituales tantummodo gratias lucrificandas. Porrò , hâc re-tentâ , servatâque regulâ , quæ firmissimis innititur fundamentis , aditus intercluditur litibus , et compescuntur vociferationes secularium , temerè plerumque inclamantium , magnas , imò excessivas esse , quæ monasteriis , ceterisque piis locis fiunt , temporalium bonorum accessiones : quod etiam nos ipsi , dum munere Secretarii Concilii fungemur , non negleximus significare Episcopis in relatione statûs suarum Ecclesiarum exquirentibus , quonam se modo gerere , quidve judicare deberent de Professionibus in aliquibus suarum diœcesium monasteriis nuncupari solitis à Monialibus Novitiis proximam mortem præsentientibus , quæ , licèt le-

gitimam ætatem implevissent, nondum tamen præfinitum tyrocinio spatium plenè exegerant.

VII. Animadvertimus, haud leve negotium facescere Episcopis, quod satis frequenter contingere solet, ut mulier, post inita sponsalia, vel etiam post matrimonium de præsentibus celebratum, postulet, se in Monialium monasterium recipi, et, evolutò Novitiatûs anno, ad Regularem Professionem admitti; atque eam difficultatem oriri ex innumeris quæstionibus et controversiis, quas hac de re Auctores, nunquam, ut assolet, inter se convenientes, excitarunt; dum ignoratur, quæ sit sententia Sacrarum Urbis Congregationum judicio probata, atque recepta: et sic, qui rebus administrandis definiendisque præest, deprehendere nequit, ubi tutò consistat, quod esset ipsi ceteroquin facillimum, si perspectum haberet, utra ex sententiis sibi invicem oppositis in Romanæ Curiae tribunalibus obtineat. Hoc itaque nos, repetentes ea, quæ diuturno complurium annorum curriculo præ manibus habuimus, exponendum sumimus.

VIII. Si de simplicibus sponsalibus agatur, hoc est de promissione nubendi certo viro facta, ac per mutuatam repromissionem ab ipso acceptata, quamvis etiam juramenti religione fuerit utrinque firmata, dummodo ultra processum non fuerit, neque sponsi carnali copulâ sese cognoverint, prohiberi non potest mulier, quin monasterium ingrediatur, exactoque probationis anno, solemniter Religionis vota profiteatur. Ita rescripsit Alexander III. in Decretali *Commissum, de sponsalibus*: quo tamen loco subdit, satiùs fore mulieri, si, antequam monasterium ingrediatur, ut juratam fidem præstet, matrimonium contrahat: *Fraternitati tuæ taliter respondemus, quod tutiùs est ei, religione juramenti servatâ, priùs contrahere, et postea, si elegerit, ad Religionem migrare.* Textum hunc nonnulli ita interpretantur,

ut consilium potiùs , quàm præceptum , præseferat ; uti videre est penes Sanchez *de matrimonio lib. 1. disput. 43. num. 7.* Alii tamen rectè perpendunt , Pontificiam Constitutionem locum sibi vindicare in ea facti specie , quâ mulier de Religionis ingressu adhuc deliberans , nondum re ipsâ monasterium ingressa fuerit. In his enim circumstantiis potest utique sponsa , absque eo quòd admirationem ingerat , jurisjurandi fidem liberare , matrimonium inire , exindeque ad claustra properare ; quod profectò non eveniret , si mulier jam monasterium ingressa , subinde aut in ipso monasterio manens , matrimonium iniret , aut ex eo egressa , nuptias celebraret , et postea claustra repeteret. Ita disserit Gonzalez *in Commentariis ad præcit. text.* latiorique calamo rem persequitur Pirhing. *ad tit. Decretal. de sponsal. et matrim. lib. 4. tit. 1. num. 52. et 53.* Sed , cùm in sponsalibus , juxta nunc vigentem stipulationum formam contractis atque juratis , apponi soleat non solùm contrahendi , sed et consummandi matrimonii obligatio ; hæc sanè recentior receptaque praxis fortasse potest efficere , ut executioni mandari nequeant , quæ statuta sunt in Decretali *Commissum* ; ut scilicet matrimonium ad formam juratæ promissionis contrahatur , deinde verò mulier in Religionem et claustra se recipiat : neque enim , non secutâ consummatione , satis impletum dici posset juramentum , quod tamen unum in causa fuit , ut Pontifex præciperet ei , quæ matrimonium se contracturam juraverat , ut matrimonium priùs celebraret , subindeque , si libuisset , ad claustra migraret. Verùm , quamvis dispositio memoratæ Decretalis *Commissum* , aptari nequeat propositæ juratæ sponsioni , contrahendi videlicet , simulque consummandi matrimonium ; huic tamen omninò congruere videtur effatum illud : *Propositum , aut promissum non infringit , qui in melius illud com-*

mutat: quod legitur in Decretali *Pervenit*, de *jurejurando*. Neque in jurata consummandi promissione videtur contineri casus, quo ipsi sacri canones à consummatione abstinendum probant atque collaudant, juxta alteram Decretalem in *Cap. Ad nostram*, 21. de *jurejurando*: ubi, cùm quidam jurejurando pollicitus esset, se in causis omnibus judicii solemnità servaturum, Innocentius III. Pontifex rescripsit, juramentum in hunc, qui sequitur, modum esse interpretandum. *Quamquam et secundum approbatum intellectum rectè possit intelligi, quod jurasti, ut in omnibus causis ordinem judicium observares, in illis videlicet, in quibus est ordo judicium observandus.*

IX. His circa sponsalia explicatis, sequitur, ut agamus de matrimonio, rato tamen, nec consummato: integrum est enim mulieri, quæ matrimonium tantùm celebravit, non autem consummavit, in monasterium se recipere, ibique solemnità Religionis vota nuncupare: per hanc autem votorum nuncupationem matrimoniali vinculo vir exsolvitur, ipsique liberum est ad alias nuptias convolare, juxta rescriptum Alexandri III. Pontificis in Decretali *Verùm*, de *conversione conjugatorum*, et juxta definitionem Sacræ Tridentinæ Synodi in *can. 6. sess. 24. de matrimonio*. Animadvertendum tamen est, privilegium hoc esse concessum tantummodo Religiosæ Professioni, emissæ in aliqua ex approbatis Religionibus, in quibus nimirum emissa castitatis, paupertatis, et obedientiæ vota, solemnium vim et naturam obtinent; nunquam verò Professioni emitti solitæ in quibusdam piarum mulierum cœtibus, veluti Tertiariarum, Beguinarum aut Oblatarum, quarum vota, non inter solemnità, sed inter simplicia recensentur, juxta constantem, atque conformem sententiam tribunalium tum Rotæ, tum Congregationis Concilii, quæ sæpè sæpius matri-

monia , ab illis post castitatis votum contracta , valida pronunciarunt , ex quo ejusmodi vota simplicia fuerint , non autem solemnia. Id ipsum obtinet quoad viros in Militaribus Ordinibus professos ; exceptis duntaxat Hierosolymitanis Equitibus , qui veri sunt Religiosi , cùm se se trino , solemnique castitatis , paupertatis , et obedientiæ voto obstringant , quemadmodum rectè animadvertunt Escannius in *Propugnaculo Hierosolymitano disquisit. 6. cap. 2.* Adde. ad Lodovis. *decis. 87. num. 13.* et ideo quæ in hac Equestri Religione emittitur Professio , matrimonio rati , et non consummati , vinculum dissolvit , et , si quod inde contrahatur matrimonium , irritum facit : uti ad rem nostram subdit Sanchez *de matrim. lib. 2. disp. 8. num. 8.* At non eadem vis est , et prærogativa Professioni in reliquis Militaribus Ordinibus nuncupatæ ; in quibus , non indefinita , sed plerumque conjugal castitas , vel à secundis nuptiis abstinencia vovetur , uti scitè disserunt Mendo *de Ordinibus Militaribus disquisit. 5. quæst. 3. num. 17.* Pontius *de matrimonio lib. 9. cap. 7.* Cardinalis de Lauræa *tom. 3. in 4. lib. sent. disput. 16. art. 13. num. 292. et seq. Clericat. de Sacrament. matrim. decis. 13. num. 18.*

X. A matrimonio rato , sed non consummato , progrediendum est ad matrimonium consummatum. De quo illud est præmittendum , quòd , quidquid sit de quibusdam exemplis , quæ in Ecclesiastica Historia leguntur , nonnullarum scilicet mulierum jam nuptarum , quæ , viris planè insciis , ad religiosa claustra confugerunt vel de viris , qui , uxoribus nihil tale opinantibus , monasticam vitam professi sunt ; cùm tribuenda hæc sint peculiari Divino afflatui , aut vigenti per ea tempora Ecclesiasticæ disciplinæ , quæ ad monasticum Institutum fovendum , ampliandumque magnopere intendebat : nostris sanè temporibus , si de matrimonio agatur

consummato , nequit uxor sine consensu viri , aut vir sine consensu uxoris , religiosam et claustralem vitam amplecti ; quemadmodum perspicuè infertur ex Decretali Alexandri III. *in Cap. Verum , de convers. conjug.* Consensum autem hujusmodi liberum esse oportet , ac voluntarium : si enim fuisset per vim , metumve extortus , posset utique , qui ipsum præstitit , alterum conjugem , licèt jam claustris inclusum , ex iis revocare ; uti rescripsit Innocentius III. *in Decretali Accedens , eodem tit.* Et' , quamvis etiam consensus omninò fuisset liber , insuperque conjux , monasterium ingressus , Religiosam Professionem emisisset , si alter conjux ea , quæ sacris canonibus constituta sunt , ex parte sua non præstet , integrum ipsi est , professum è clauastro revocare , licèt Professio ab eo validè emissa fuerit ; juxta celebre rescriptum laudati Pontificis Alexandri III. *in Decretali Præterea , de convers. conjug.* Quapropter , si in aliqua Diœcesi contingat , ut nupta mulier in Religionem se recipiat , noverit Episcopus , id sibi vel maximè incumbere , ut et legitimus , liberque præcedat viri consensus , et is præterea præscriptas à sacris canonibus conditiones implere non omittat.

XI. De quibus sanè conditionibus aliqua hic adnotare volentes , duo à sacris canonibus præscripta comperimus. Primum , ut , si alter conjugum velit in monasterium se se recipere , ibique se Deo devovere , id ei nullatenùs concedatur , nisi alter quoque conjux cœnobium ingrediatur , et in eo Regularem Professionem emittat. Satis perspicuus est textus *in Can. Quia Agatho , 27. quæst. 2.* ubi hæc leguntur : *Quem tamen (de Agathone sermo est ab uxore ad Religionem properante) ita suscipiendum esse cognosce , si et uxor illius similiter converti voluerit ; nam , dum unum utrorumque corpus conjugii copulatione sit factum , incongruum est , partem*

converti , et partem in seculo remanere. Huic consonat sequens Canon *Scriptis nobis* , in quo continetur rescriptum Nicolai Pontificis ad Reginam Theutbergam , quæ cùm esset Lothario nupta , Religioni nomen dare exoptabat : *Cui nos scripsimus , non hoc aliter fieri posse , nisi eandem vitam conjux ejus Lotharius elegerit.* Idemque Pontifex ad Lotharium scribens , hæc habet : *Nam licet sit scriptum : Quod Deus conjunxit , homo non separet : Deus tamen , et non homo , separat , quando Divini amoris intuitu , ex consensu utriusque conjugis , matrimonia dissolvuntur. Aliter autem fieri mutuam separationem vestram prohibemus.* Neque clarior esse potest Alexandri III. Decretalis *in Cap. Cùm sis , de convers conjug.* *Ignorare non debes , Sanctorum Patrum constitutioni esse contrarium , ut vir uxore suâ , aut uxor , viro ejus non assumente Religionis habitum , debeat ad Religionem transire.* Hæc est prior regula à Jure Canonico tradita. Sequitur altera , quam prioris limitationem meritò dixeris ; quâ nimirum sancitur , posse alterum conjugem , post matrimonium etiam consummatum , fieri Religiosum , licet alter ejus vestigia sequi detrectet , dummodo tamen hic pro-
 vectæ ætatis sit , ab omni incontinentiæ suspitione immunis , et , si inter seculares versari maluerit , simplicis castitatis voto se obstringat : his quippe positis peculiaribus circumstantiis , alteri ex conjugibus fit facultas ingrediendi Religionem , alteri verò manendi in seculo ; veluti prosequitur Alexander Pontifex in præcitata Decretali *Cùm sis , de convers. conjug.* En ejus verba : *Inde est , quòd auctoritate Apostolicâ prohibemus , ne in Episcopatu tuo virum vel uxorem , nisi uterque ad Religionem migraverit , transire permittas. Verum , si ita uxor senex est , et sterilis , quòd sine suspitione possit esse in seculo , dissimulare poteris , ut , eâ in seculo remanente , et castitatem promittente , ad Religionem transeat vir*

ejusdem. In quem textum Glossa *verb. dissimulare*, observat, hujusmodi verbo veram permittendi et approbandi vim inesse. Quod eò magis dicendum est, dum quidquid decretum legitur *in præindicato Cap. Cùm sis*, confirmatur quoque in subsequentibus Decretalibus sub eodem titulo *de conversione conjugatorum*, collectis, quarum uni initium est *Uxoratus*, alteri *Ad Apostolicam*, et alteri *Significavit*. Et, quamvis in prima ex illis, nimirum in Decretali *Uxoratus*, habeatur, continentiae votum à conjugate jam sene, qui in seculo remanet, emittendum, *publicè in conspectu Ecclesiæ* nuncupari debere, exinde tamen non sequitur, solemne illud esse; nam, sicut inferius demonstrabimus, illud tantummodo continentiae votum solemne censetur, quod est sacro Ordini, vel Regulari Professioni adnexum: sed hoc tantummodo ex laudata Decretali infertur perpetuæ continentiae votum à manente in seculo concipiendum, et ritè perficiendum esse coram testibus, et Superiore Ecclesiastico, ne unquam de illius nuncupatione dubitari possit.

XII. Si hasce vias, quæ à sacris canonibus indicantur, quæque accuratè semper servatæ fuerunt ab Urbis Congregationibus, insistet Episcopus, nihil offendet, quod justam dubitandi causam ei præbeat, ubi casus se obtulerit nuptæ mulieris, quæ monasterium ingredi, ac Regularem Professionem suis loco et tempore emittere velit. Difficultates, quæ aliquando occurrunt, et de quibus interdum Congregatio Concilii sententiam rogata fuit in relatione statûs Ecclesiarum, inde profluxerunt, quòd aut vir abnuerit ingredi Religionem, sed mallet dumtaxat sacro Ordine, et Presbyteratu in seculo initiari, quamvis uxor inter Moniales profiteretur; aut nonnulli ex viris contenderint, se in seculo manere posse, nec ideo obstringi debere ad simplex castitatis votum emittendum, in casu videlicet,

quo conjugalis fides fracta per adulterium fuerat ab uxore, quæ subinde facti pœnitens, in monasterium se abdere decreverat, et Religiosæ vitæ institutum amplecti, ac vovere.

XIII. Cùm dictum fuerit superiùs, quoties uxor Religiosam in monasterio vitam amplectatur, debere, et virum ingredi monasterium, ibique monasticæ Professionis vota emittere, nisi eâ sit ætate, vel conditione, quæ omnem incontinentiæ suspicionem excludat, satis verò esse, ut in seculo se simplicis castitatis voto obstringat, si ab hujusmodi suspitione, maximè per ætatem, vindicetur: ambigi jure nequit, quin in hac posteriori facti specie, possit vir, si velit, ad sacrum Ordinem, indeque ad Sacerdotalem gradum in seculo conscendere: si enim lex ipsi in tali casu indulget, ut simplici castitatis voto illigatus in seculo permanet, cumulatius legem implet, si sacris Ordinibus initietur: cùm castitatis votum, sacris Ordinibus adnexum, solemne sit et habeatur, juxta Decretalem *in Cap. unico de voto in 6.* cujus hæc sunt verba: *Illud solum votum debere dici solemne, etc. quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem expressam, vel tacitam, factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.*

XIV. Nodus igitur difficultatis est potissimùm in eo casu, quo vir nec ætate grandævus, nec ob alias circumstantias ab incontinentiæ suspitione remotus, juxta canonum sanctionem deberet solemniter Religionis vota nuncupare; quod tamen ipse abnuit, sacrum tantummodo Ordinem suscipere intendens, vel ad Sacerdotalem gradum in seculo ascendere. Instante Veronensi Episcopo, casus hujusmodi propositus fuit in Sacra Congregatione Concilii habita 18. Decembris 1728. eoque licèt ad iteratum examen revocato, nulla tamen prodiit resolutio, uti videre est *tom. 4. Thesauri Resolutionum*; propterea quòd

existimatum non fuerit, virum, qui à florente, quam agit, ætate ad voluptatem allicitur, per susceptos in seculo sacros Ordines dici posse ab incontinentiæ periculo procul abesse, atque adeo opportunis cautionibus, præsidiisque munitum, qualis evaderet, si se in monasterium abderet, ibique Religiosam emitteret Professionem. Haud tamen diffitemur, quin aliqua afferri possint exempla Episcoporum, qui nuptæ mulieri facultatem fecerint se Deo dicandi in monasterio, dum vir Sacerdotio inter seculares initiaretur; licèt is, haud grandiore, sed virentem ageret ætatem. Hoc autem ideo fortasse factum, quòd perspectissima fuerit viri probitas, ceteròque præcognitum, quantum quidem humana conditio patitur, fore, ut sacris Ordinibus obstrictus, illibatam castitatem servaret; quod potissimùm intendunt sanctiones canonum jubentium, virum ætate florentem, Religionem ingredi, quoties uxor inter Moniales ad Religiosam vitam ducendam se recipit. Nemo sanè ignorat veterem illam, satisque arduam, quæ olim fuit, controversiam, an, sicut matrimonii rati, sed non consummati vinculum per Religiosam Professionem dissolvitur, ita per sacri Ordinis assumptionem diremptum illud pronuciari jure posset; cùm sacer Ordo, æquè ac Religiosa Professio, sit impedimentum nedum impediens, sed dirimens etiam matrimonium. Cardinalis Ostiensis in *Summa* eandem sacro Ordini vim tribuit ad dissolvendum matrimonium ratum nec consummatum, quam habet Regularis Professio. Oppositam sententiam alii sunt secuti, impensiùs monentes, quòd, nullâ super hoc allatâ nec evulgatâ Pontificiâ definitione, periculosum nimis est Ostiensis opinioni subscribere. Verùm, cùm postmodum Joannes XXII. suam ediderit Constitutionem, quæ incipit *Antiquæ*, sub titulo *de voto, et voti redemptione*, in Collectione ejusdem Decretalium tit. 6. indubium firmumque mansit,

quamvis matrimonium ratum, sed non consummatum, dissolvat Religiosa Profesio, minimè tamen per susceptionem sacrorum Ordinum, dissociatum illud censi oportere. Porro, si ad casum, de quo agimus, exemplum ejusmodi accommodetur, unusquisque facilè noverit, non satis tutò egisse Episcopos illos, qui quandoque facultatem fecerunt ad sacros Ordines conscendendi viro licèt juniore, cujus uxor Sanctimonialium vitam amplectebatur; longèque rectiùs fuisse facturos, si, ubi peculiaris facti circumstantiæ id suadere viderentur, eosdem monuissent, ut opportunam à Sede Apostolica dispensationem implorarent, cùm nulla de hoc Pontificia extet definitio.

XV. Verùm, si hoc quæstionis caput de viro juniore, qui, uxore monasticam vitam vovente, non inter Regulares profiteri, sed inter seculares Sacerdotes initiari contendit, nullo Pontificio rescripto, aut Constitutione fuit definitum; haud tamen illa desiderantur quoad alterum caput de viro florentis ætatis, cujus uxor, admissi adulterii pœnitens, vult se in monasterium abdere, ibique nuncupatâ Regulari Professione crimina sua expiare. Actum de ea re fuit in Congregatione particulari habitæ coram fel. record. Innocentio Papa X. in eaque statutum fuit, legitimâ adulterii probatione non deficiente, nimirùm quoties aut mulier ipsa crimen confessa sit, aut illius delictum notorium fuerit, aut denique Judex sententiam tulerit super divortio ex capite adulterii; si uxor Religiosam in monasterio vitam eligat, non cogi virum, licèt florentem ætate, Religionem ingredi, sed satis esse, ut ab eo simplex castitatis votum in seculo nuncupetur. Ita testatur Lezana, qui memoratæ Congregationi coram Pontifice habitæ interfuit, *in suo consult. 30. num. 27.* Huic consonant aliæ à Congregatione Concilii editæ resolutiones, in causa nimirùm *Lucana*, decisa 14.

Novembris 1682. *lib. 32. decretor. fol. 479.* et in *Ferrariën. 2. Maji 1693. uti videre est lib. 43. decretor. fol. 225.* dumque nos ipsi in minoribus constituti eidem Congregationi à Secretis essemus, in causa *Januen. 2. Maji 1722. ut patet ex tom. 2. Thesauri Resolutionum*, ubi insertum est folium, quod tunc à nobis elucubratur, et typis impressum Congregationi obtulimus.

XVI. Hæc sunt, quæ hîc opportunè afferenda duximus, ut demonstraremus, quomodo se gerere debeat Episcopus, si aliqua nupta mulier monasterium ingredi, et Religiosum Institutum profiteri velit; nimirum, quando, et quâ ratione, illius instantiæ valeat obsecundare. Quæ tamen nullatenus obstant, quominus, si peculiare alicujus facti circumstantiæ temperamentum aliquod, vel generalis regulæ relaxationem exposcere videantur, Apostolicæ Sedis auctoritas imploretur, quæ ex legitimis causis potest, consuevitque opportunas dispensationes indulgere. Quemadmodum mox suprâ monuimus, probato adulterio, si uxor adultera, saniore inuito consilio, se Religioni devoveat, non eo onere gravatur vir, licet junior, ut Monachus fiat, sed satis est, ut simplici castitatis voto inter seculares se obstringat. Turbavit id aliquando nonneminem, qui ad Sanctam Sedem supplex confugit, ut à præfati voti nuncupandi onere fieret immunis, fortasse etiam pertimescens, ne, mortuâ quocumque in claustris uxore, adempta sibi esset facultas transeundi ad alias nuptias. Cùm enim uxor, quæ consensit, virum sacro Ordine initiari, eo è vivis erepto, prohibeatur alteri nubere, ut constat *ex Can. Seriatim, distinct. 32.* et, si quod ab ipsa attentetur matrimonium, Ecclesiasticis sanctionibus irritum fiat, uti videre est apud Sanchez *de matrim. lib. 7. disput. 40. per tot.* dubitari non omninò temerè posset, num idem quoque pronuntiandum esset in

altera facti specie , quâ , uxore solemniter professâ , simplici autem castitatis voto per virum nuncupato ; vellet hic , post illius mortem , ad alias nuptias con- volare : par enim ratio inesse videtur utrique spe- ciei , nimirum reverentiæ habendæ erga solempne votum , licet ab altero conjuge emissum : quam rationem innuit S. Thomas in 4. *sentent. distinc. 37. quæst. 1. art. 2. Ad secundum*. Quod si hujusmodi ratio non satis idonea censeretur , initum tamen matrimonium semper esset illicitum , propterea quod votum castitatis , licet simplex , oporteat esse per- petuum. Itaque in proposito casu , allato Episcopi testimonio de religiosa vita , probatisque moribus oratoris , datum ipsi fuit , ut , præfato voto non emisso , liber inter seculares versaretur : hicque fuit exitus præindicatæ causæ *Januen.* quamvis antea decretum fuisset , ut vir votum simplex castitatis voveret in seculo , si uxor adultera Regularem emit- teret Professionem. Hæc omnia , dum in minoribus Secretarii Congregationis munere fungeremur , col- legimus in foliis à nobis editis in causa *Ulyssipo- nensi* 22. Novembris , et 6. Decembris 1727. uti videre licet *tom. 4. Thesauri Resolutionum*. Sacri enim cano- nes adigunt quidem virum ætate florentem ad Pro- fessionem in monasterio nuncupandam , vel , qua- tenus in propecta jam ætate constitutus sit , ad emittendum in seculo simplex castitatis votum , dum uxor Religiosum Institutum amplectitur ; at non tunc , cum jura matrimonii sunt læsa : si enim hu- jusmodi jura ab uxore per adulterium læsa fuerint , quod tunc juniori viro in seculo manenti imponi- tur onus emittendi simplex castitatis votum , præ- scriptum dici debet ad quamdam veluti tutiorem cautionem ; cui quidem stricto jure locus non est , quoties anteacta viri vita nullam futuræ inconti- nentiæ suspicionem ingerit. Insuper olim , proprio instante Episcopo , dispensatio concessa fuit bene-

merito viro , sexagenario majori , ut Sacerdotalem gradum ascendere posset , dummodo ejus uxor , quæ octavum et quinquagesimum agebat ætatis annum , perpetuam castitatem voveret , absque eo quòd monasterium ingrederetur , et Professionem emitteret Regularem , cùm ceteroquin ipsa eximiæ honestatis specimen semper præbisset. Hujusmodi Indultum concessum fuit nobili viro Parisiensi in Congregatione habita 6. Maji 1645. uti videre est *lib. 17. decretorum pag. 471. à terg.* Nos ipsi quoque , allatis precibus defuncti Cardinalis de Almeyda Patriarchæ Ulyssiponensis , audito priùs voto Officii nostri Pœnitentiariæ , non recusavimus facultatem facere spectato viro , licèt ætate non admodum pro- vecto , conscendendi ad sacros Ordines , dummodo uxor simplex castitatis votum coram Cardinali Patriarcha nuncuparet , postquam tamen se in aliquod monasterium recepisset , cavissetque idoneè , se Pro- fessionem emissuram , cùm primùm congruam dotem monasterio persolvendam fuisset consecuta. Deni- que , cùm Panormitanus Archiepiscopus retulisset , se in diœcesi reperiisse virum et mulierem con- juges , ex quibus , cùm ambo affectæ valetudinis essent , et septuagenariam ætatem propè attinge- rent , vir quidem Sacerdotali Ordine insigniri exopta- bat , at uxor , licèt in id consensum ultrò præbe- ret , tamen ad id tantummodo , et vix quidem , ad- duci poterat , ut Tertiariæ habitum indueret , cùm- que Archiepiscopus pro dispensatione supplicaret ; re ad Congregationem Concilii delatâ , hæc quidem pro dispensatione votum tulit , hâc tamen superad- ditâ conditione , ut vir , uxorque diversas omninò ædes incolerent : uti cernere est in resolutione edita 20. Maji 1752. quæ nostris litteris in forma Brevis , datis 13. Septembris ejusdem anni , fuit confirmata. Tunc autem necessaria habita fuit dispensatio , propterea quòd in Decretali *Conjugatus , de convers. conjug.*

cautum legatur: *Nullus conjugatorum est ad sacros Ordines promovendus, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus*: relata autem verba *continentiam profitente*: minimè congruere visa sint Tertiariarum Instituto, quod uxor amplecti cupiebat. Superaddita verò fuit cautela distinctas inhabitandi domos, ex rationibus, quas *in nostra Instit.* 83. attulimus.

XVII. Hactenùs dictum est de iis, quæ ad ingressum mulierum in monasterium, et ad Professionem tempore suo ab ipsis emittendam pertinent. Nunc opus est aliqua attingere, quæ Moniales jam professas respiciunt; ex iis nimirum, quæ Episcopis aliquando querelarum argumentum præbuerunt in relatione statûs Ecclesiæ, ac Diœcesis, ad Sanctam Sedem transmissa. Vulgaris, ac communis olim evaserat querimonia de Confessariis Monialium. Nonnulli enim ex Prælatiis plus æquò se alienos præstabant à concedendo alicui Moniali Confessario extraordinario, posteaquam ille universo monasterio, omnibusque Monialibus datus fuerat; putantes nimirum, hanc esse rectam spiritualis Monialium regiminis formam. Insuper, cùm nonnulla Monialium monasteria certi Ordinis Regularibus reperiantur subjecta, exponebantur ab Episcopis aliquarum Monialium querelæ, cupientium habere nonnunquam Confessarium extraordinarium alterius Instituti Regularem, vel Secularem Sacerdotem. Sedulæ disquisitioni res fuit subjecta sub Innocentio XIII. in Congregatione particulari, cui, cùm nos in minoribus à Secretis essemus, plurimum laboris ac operæ hanc in rem scripto verboque contulimus; tuncque prodiit ejusdem Pontificis Constitutio, cui initium *Apostolici ministerii*, quæ edita potissimum fuit ad instaurandam in Hispaniarum Regnis Ecclesiasticam disciplinam, subinde verò confirmata fuit ab ejusdem Successore Benedicto XIII. Eadem planè

materies, nobis ad summum Pontificatum evecis, fuit ad iteratam trutinam revocata, id vel maximè exposcentibus pluribus Episcopis, probisque viris Ecclesiasticis: habitoque desuper sedulo accuratoque examine, nostram edidimus Constitutionem, incipientem *Pastoralis curæ*, quæ est *num. 56. nostri Bullarii tom. 2.* quâ Episcopis insinuavimus, ut faciles se omninò præbeant in concedendo Confessario extraordinario singulis etiam Monialibus illum ex justa causa petentibus, quamvis antea universo Monialium cœtui extraordinarius Confessarius datus fuerit, juxta Tridentini Concilii præscriptum *sess. 25. de Regularibus cap. 10.* atque insuper cavimus, ut unusquisque Superior Regularis, saltem semel quotannis, Monialibus sibi subjectis Confessarium extraordinarium designet è Clero seculari, vel ex altero Regulari Instituto Sacerdotem; eoque id negligente, Episcopus loci id efficiat, quod Regularis Superior præstare debuerat. In eadem Constitutione rationes, et fundamenta exposuimus, quibus hujusmodi sanctio innititur: ejus executionem si Episcopi urgere non omitant, omnis conticescet querela; Episcoporum autem nemo ampliùs vereri, aut dubitare poterit, rectè ne, an secus agat, dum facilem se exhibet in concedendo Confessario extraordinario certæ alicui Moniali, postquam ipsum universo Monialium cœtui jam concesserat; numque sibi jus aliquod possit vindicare in designandis Confessariis extraordinariis Monialium Regularibus subjectarum, ut aliquando, vertente anno, Confessarium extraordinarium habeant Regularem alterius Ordinis, vel Secularem Sacerdotem.

XVIII. Longè difficilior est quæstio de vita communi suis in monasteriis à Monialibus servanda. Sanè Regesta Congregationum tam Concilii, quàm Episcoporum ac Regularium, plena sunt variis hæc

de re postulationibus. Ut vitæ communis prærogativæ innotescant, satis est perpendere, quòd, emisso cœlitùs Spiritu Sancto solemnni Pentecostes die, ipsam illicò primò Christifideles Hierosolymis amplexi fuerunt: quemadmodum nosse licet ex Actibus Apostolorum *cap. 2. Omnes, qui crederant, erant pariter, et habebant omnia communia; possessiones, et substantias vendebant, et dividebant illa omnibus, prout unicuique opus erat: et cap. 4. Neque quisquam egens erat inter illos; quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, et ponebant ante pedes Apostolorum; dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat.* Huic veteri disciplinæ Regularium Ordinum Institutores suum veluti ædificium superextractum voluerunt, communis vitæ usum suis sectatoribus præscribentes, eidemque fundamento Religiosæ vitæ institutum innixum voluit Ecclesia, dum, proscriptâ à virorum, mulierumque monasteriis proprietate, communia omnia inter eos esse voluit. A Tridentino Concilio *sess. 25. de Regularibus et Monialibus cap. 1.* id enixè urgetur, ut vota obedientiæ, paupertatis, castitatis, necnon communis vita, serventur: *Atque in primis, quæ ad suæ Professionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, et castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regulæ, et Ordinis peculiaris vota, et præcepta, ad eorum respectivè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, et vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent.* Sequenti autem capite prohibentur Religiosi, atque Religiosæ, bona quæcumque sive mobilia, sive immobilia, uti propria habere; ediciturque, ut, si quæ ipsis res immobiles, aut mobiles assignentur, *statim Superiori tradantur, conventuique incorporentur.* Consonant Clementis VIII. et Innocentii XII. Romanorum Pontificum Constitutiones: haud enim

difficile captu est, quòd, si in una eademque Religiosa domo aliquæ Monialium à suis consanguineis certam annuam præstationem, quam *livellum* dicunt, recipiant, ceteræ non item, dum hæ in angustiis vivent, illæ autem lautius se gerent, ibi facilè regnabit superbia, et concitabuntur invidiæ, atque æmulationes, quæ vitia Religiosam humilitatem pessundant, mutuæque charitatis vinculum dirumpunt. Insuper non omnes Moniales, quæ hujusmodi annuas præstationes recipiunt, illas semper erogant in suas indigentias; sed eas quandoque improvido consilio projiciunt, ut amicos extra monasterium degentes muneribus cumulent, quod extremum infert claustrali ac Religiosæ vitæ exitium.

XIX. Neminem reperire est, qui veritatem hanc, meridianâ luce clariorem, ultrò non fateatur. Difficultas versatur in maximis removendis obstaculis, quæ passim occurrunt, cùm agitur de restituenda in Monialium monasteriis communi vita; quæ, quamvis in earum Regulis indicta sit, obsoleverat tamen jam tum, cùm illæ, quæ actu in monasterio degunt, illud ingressæ sunt, et Professionem nuncuparunt: neque enim facilè in usum revocari potest, ubi non omnes Moniales in illius acceptationem conveniunt, sed, his assentientibus, abnuunt illæ; et ubi ex neglecta rerum cura, ac improvida administratione, vel ex adversis casibus, annui redditus monasterii impares deprehenduntur congruæ Monialium sustentationi, ac perferendis munerum claustralium expensis, quamvis eædem intra summæ moderationis limites cohibeantur, nisi inter Moniales adsint nonnullæ, quæ peculiare annuas præstationes, et perenne charitativum subsidium à suis consanguineis exigant. Celebres planè sunt Monialium Constitutiones, quæ ab eximio Præsule Joanne Matthæo Giberto, Episcopo Veronensi,

fuerunt conscriptæ anno 1531. editæ verò sub annum 1539. atque iterùm anno 1563. à Bernardo Cardinali Navagerio evulgatæ quasque insuper secutus est S. Carolus Borromæus, teste Carolo à Basilica Petri, Novariensi Episcopo. De vita communi hæc loquitur Gibertus *cap. 5. Volumus etiam, quemadmodum præcipiunt earum Regulæ, quas voto solemnè observare promiserunt, et secundùm vitam Apostolicam, quæ vitæ Religiosæ et Monachalis substantia est, ut vivatur in communi de omnibus tam vestimentis, et calceamentis, quàm cibo, et potu, omnique aliâ re; et ut Abbatissa, juxta monasterii facultates diligenter commensuratas, consulat necessitatibus Sororum discretè, et benignè quoad victum, et vestitum aliaque pro cellis necessaria, gerens se veluti provida materfamilias in domo rectè moderata, cui non nisi unum est marsupium; prævidendo scilicet, initio anni, occurrentes suarum filiarum necessitates, simulque redditus, et solitas eleëmosynas, ut omnibus providere queat.*

XX. Communi vitæ non repugnant subsidia, quæ Monialibus exhibentur à consanguineis. Fortasse enim animadversum fuit, non posse plerumque fieri, ut ex certis solummodo monasterii proventibus opportunus victus cultusque suppeteret Monialibus, et reliquæ nec exiguæ perferrentur expensæ, sine quibus diu esse monasteria non possunt. Verùm id communis vitæ ratio exposcit, ut omnia in manus coalescant Præpositæ, quæ priùs consulere debet indigentis illius Monialis, cui annua præstatio à consanguineis penditur, et quidquid reliquum fuerit, in ceterarum inopiæ levamen erogare. Ita definiit Congregatio Concilii anno 1586. responsum præbens postulatis cujusdam in Indiis Episcopi; uti videre est *lib. 4 decretor. pag. 114. à terg. An Moniales privatim possint habere aliquos redditus pecuniarum, sive aliquos census relictos, et legatos*

ab aliquibus consanguineis, vel aliis personis pro earum subventionem. Sacra, etc. respondit, non posse; sed omnia ad manus Abbatissæ deferri oportere, quæ in primis illius Monialis necessitatibus debeat providere: quod etiam ratum habuit anno 1601. in causa Vallisoletana; quemadmodum constat ex lib. 10. decretor. pag. 11. à terg. Sacra, etc. respondit, Regularibus sive viris, sive mulieribus, non licere quidpiam proprium possidere: sed quidquid acquisiverint, et ex donatione, eleemosyna, à parentibus, vel aliunde obtinuerint, rectà ad manus Superioris esse deferendum, qui priùs prospicere debet necessitatibus illius, cujus operâ, vel contemplatione partum fuerit, et reliquum in totius monasterii usum convertere. Æquitate ac prudentiâ refertæ sunt hujusmodi resolutiones, quamvis haud videantur adamussim congruere severiori vitæ communis instituto, quod exposcere videtur perfectam æqualitatem, et quamcumque prædilectionem excludere, nec aliam in expensis regulam agnoscere, quàm singulorum indigentiam, nullâ penitus habitâ ratione hujus, illiusve Religiosi, aut Monialis, quorum gratiâ munera, seu præstationes in communes loculos pervenerunt. Et tamen nec ipsa quidem adeo commendata temperatio satis esse videtur ad præcavendas, aut compescendas monasteriorum perturbationes, ubi de invehenda, aut restituenda in ipsis vitæ communis observantia ageretur; cùm difficillimum actu sit, ut Moniales, quæ anteacto tempore eleemosynas à suis consanguineis acceptas in proprios usus, vel in alterius Monialis sibi benevisæ indigentias sublevandas impenderunt, novam indicatam methodum, nullis excitatis turbis, amplectantur. Si autem peculii usus ad suprâ indicatam normam redigi velit quoad futura tempora, nimirum quoad illas tantummodo Moniales, quæ post novam editam legem monasterium ingredien-

tur, ibique Professionem emittent, illud insuper subest periculi, ne consanguinei renuant annua ipsis constituere subsidia (quibus subtractis, Religiosæ communitatis reditus ut plurimum illius subsistentiæ impares dignoscuntur) ex quo scilicet, si ea constituere, et pensitare debeant, velint tantummodo in sibi conjunctæ Religiosæ, non autem in ceterarum, commoda expendi. Et, quamvis non nemo proposuerit, hujusmodi incommodo satis consuli posse, si, vitalitiis præstationibus sublatis, augetur summa dotis cuilibet Moniali, cum profitetur, constituendæ; alii tamen exinde futurum monuerunt, ut dissensiones et jurgia non solum non compescantur, sed augeantur potius; quin etiam contentiones atque dissidia inter monasteria, et puellarum consanguineos, indeque inter geminas potestates, Ecclesiasticam, et Secularem, effervescent.

XXI. Hæc omnia non eo consilio afferuntur, ut improbetur studium eorum Episcoporum, qui in Monialium cœnobia perfectam vitam communem invehere pro viribus conantur: superius enim affirmatum fuit, commendabilem eam esse, Constitutionibus præterea nonnullorum monasteriorum fuisse præscriptam, plurimumque conducere ad paupertatis votum religiosius custodiendum, et sartam tectamque servandam monasticam disciplinam; quibus insuper addemus, à Sacris Congregationibus pluries insinuatam fuisse Episcopis, ut non alias sinerent monasteria ingredi, et in iis Religiosam Professionem emittere, præter illas, quæ se communis vitæ instituto religiosè custodiendo promptas paratasque exhibeant: uti videre est apud Fagnanum *in Cap. Monachi, num. 69. de statu Monachorum*. Sed, quæ suprâ diximus, ad hoc exposita fuerunt, ut, priusquam manus operi admoveatur, res diligenter pertentetur; in primis

annuus monasterii census supputetur, ut comper-
 tum fiat, an necessariis omnibus ejusdem expensis
 sufficiat; deinde ne minis atque terroribus, sed
 hortationibus, et spiritualibus exercitiis revocen-
 tur Moniales ad exoptatam collapsæ disciplinæ in-
 staurationem: audiantur prius omnes, et singulæ,
 non quasi ipsarum in id colligantur suffragia, vel
 consensus exquiratur, sed ut earumdem exploretur
 animus, et deprehendatur, an, et quæ hujusmodi
 reformationi libenter acquiescant, aut contrà ob-
 luctentur, et quo in numero recenseantur illæ,
 quæ ætate, aut auctoritate graviores habentur. Id
 omne colligitur ex pluribus responsis à duabus Con-
 gregationibus, nimirum Episcoporum et Regularium,
 atque Concilii, datis ad postulata Episcoporum,
 qui ab ipsis consilium, opemque implorarunt, ut
 propositum, quod meditati fuerant, invehendæ in
 monasteria suarum Diœcesium vitæ communis, ad
 optatos exitus possent perducere. Servetur itaque
 rerum omnium perfecta communio, ubi illa viget.
 Detur etiam opera, ut, ubi non obtinet, introdu-
 catur; sed semper præ oculis habeantur quæ plu-
 rimæ se se objiciunt difficultates. Cùmque de op-
 portunis adhibendis remediis cogitatum fuerit, si
 haud temerè conjiciatur, fore, ut tentatum opus
 in irritum cedat, vel, eo suscepto, plus incom-
 modi sit inde pertimescendum, quàm sperandum
 utilitatis, res in aliud tempus protrahatur: inte-
 rea verò in id studium omne, atque industria con-
 feratur, ut Monialium singulæ in communem arcam
 monasterii pecuniam inferant, quam ex annuis
 præstationibus sibi, postquam Professionem emi-
 serunt, constitutis recipiunt, seu quam suarum
 manuum laboribus lucratae sunt, atque luerantur:
 utque de universa peculii summa Superiorissam cer-
 tiorem faciant, nec sine præobtento illius consensu
 pecuniis utantur, et tunc quidem in causas tan-

tummodo honestas, et necessarias, ab eadem Præposita approbandas: eisque demùm efficaciter suadeatur, et apertè denuntietur, nullum iis esse hujusmodi peculii dominium, sed merum usum, huncque, ùt superiùs diximus, omninò subjectum Præpositæ arbitrio, ac voluntati; ideoque eas semper paratas esse oportere, nullis objectis impedimentis, sed æquo potiùs libentique animo assentiri, ut eadem Præposita, sic exposcentibus monasterii rationibus, in illius sublevandis indigentis pecuniâ ab ipsis depositâ utatur. Hæ omnes conditiones recensentur ab Auctoribus, qui hac de re tractarunt; eorumque dicta collecta leguntur in *Tractatu de Vita communi*, Romæ impresso anno 1695. De illis et nos verba fecimus in nostro *Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41. num. 12.* Cùmque deinde aliquis nimiâ severitate eas in suis Operibus oppugnaverit, quædam typis traditæ fuerunt responsiones, anonima altera, Veronæ cusa, altera Patris Milante ex Dominicana Familia, in quibus præmissorum omnium æquitas validis rationibus asseritur, et propugnatur.

XXII. Exploratum est omnibus in Historia Ecclesiastica parumper versatis, Canonicos olim Ecclesiarum Cathedralium, vel insignium Collegiatarum servitio adscriptos, certo cuidam communis vitæ instituto fuisse obstrictos. Perspicui sunt ac de re canones Conciliorum Aquisgranensium, alterius nimirum habiti anno 789. alterius verò anno 816. item Concilii Moguntini, necnon Turonensis anno 813. coacti. Nec opus est, ut hîc de hujus disciplinæ relaxatione disseramus; cùm sibi quisque possit, quæ nosse cupiat, comparare ex libro composito à piissimo Gerhoho, Præposito Reicherspergensis, *de corrupto Ecclesiæ statu*, et ad Pontificem Eugenium III. directo, aliisque ejusdem Auctoris Operibus, quæ habentur in *Thesaurò Anecdotorum P. Pezii tom. 2.*

part. 2. Animadvertemus quidem, cùm vetus hæc, strictiorque disciplina vigeret, Canonicos unam eandemque domum incoluisse, pari quoque habitu, communiq̄ue mensâ usos, nihil habuisse peculiare, quod in proprias singuli indigentias expendere, sed omnia omnibus ex Ecclesiæ redditibus suppetiisse. At, cùm, labente tempore, communis vitæ institutum ad id redactum fuerit, ut una esset omnibus domus, idemque refectorium, simulque omnes Ecclesiasticis functionibus interessent; ad hoc, ut Canonici frequentes in Chorum convenirent, invaluit usus segregandi certa quædam emolumenta, distribuenda iis, qui Horis Canonicis præsentibus intererant, quorumque absentes participes esse non poterant. Jam denique, si una, vel altera Cathedralis Ecclesia excipiatur, perpauca nunc temporis reperire est Capitula Canonicorum secularium, qui sub eodem tecto commorentur, et in communi vescantur refectorio: proprias enim ædes quisque habet, fruiturque præbendæ suæ fructibus, suisque distributionibus. Eruditam perlegimus dissertationem, quæ erit numero nona, *in Vitam Beatæ Claræ Ariminensis*, Opus Canonici Josephi Garampi, quod in publicam lucem quamprimùm prodibit. In qua quidem dissertatione collectum invenitur, quidquid ad exordium, progressum, lapsumque pertinet communis vitæ inter Canonicos; et ex insertis in ea monumentis perspicuè infertur, quòd, postquam Choro interessentibus certa emolumenta constitui cœperunt, qui illa lucrabatur, eadem et sua faciebat, expendebatque liberè in proprios usus, cùm illorum dominus esset pleno jure, quemadmodum et hodie sunt Canonici quoad chorales distributiones. Sanè quæ à Monialibus servanda est vita communis, nequaquam talis esse debet, ac illa, quæ intermediis temporibus inter Canonicos vige-
bat. Nec enim satis est, ut intra eadem claustra

vivant, ut sumant in uno refectorio cibum, utquè communitatis obeant onera. Sed, si proventus habebant, vel annuas præstationes sibi à consanguineis constitutas, hoc insuper scire debent, non penes se esse illarum dominium, sed usum tantummodo, atque hunc Superiorissæ arbitrio, et voluntati omninò subjectum; ac reminisci, obstringi se paupertatis voto, indeque fieri, ut ipsarum conditio, quoad livellorum, ceterorumque subsidiorum usum, valdè differat à conditione Canonorum quoad chorales distributiones, etiam eorum, inter quos medio illo tempore vita communis obtinebat.

XXIII. Ab instituto de Monialibus sermone non recedentes, addemus, novisse nos ex relationibus statûs Ecclesiarum, quandoque excitatam fuisse quæstionem, utrum Episcoporum jus esset, an potiùs ad Superiores Regulares pertineret, opportunam facultatem largiri cupientibus alloqui Moniales, vel iis, qui monasterii claustra ingredi debent ex legitima, ac necessaria causa, quoties res est de Monialium monasterio Regularibus subjecto. In Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 5. de Regularibus* ita cautum legitur: *Ingredi intra septa monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexûs, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel superioris licentia in scriptis obtentâ, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis; neque alius ullo modo possit, etiam vigore cujuscumque facultatis, vel indulti hactenùs concessi, vel in posterum concedendi.* Disjunctiva particula est in verbis Concilii, ubi de Episcopo, vel Superiore agitur. Quare Congregatio ejusdem Concilii Interpres aliàs respondit, hujusmodi facultatis impertiendæ jus esse penes Superiores Regulares quoad Monialium monasteria eisdem subjecta; nisi tamen consuetudo obtinuisset, ut ab Episcopo solo,

vel ab Episcopo simul, et Regulari Superiore, licentia concederetur, cùm sit servanda consuetudo: uti constat ex resolutione edita in quadam causa *Nullius* 17. Julii 1597. *lib. 9. decretor. pag. 24.* En verba: *Sacra, etc. censuit, facultatem concedendi licentiam accedendi ad colloquium cum Monialibus Regularibus subjectis, spectare ad ipsos Superiores Regulares, nisi in loco esset consuetudo legitimè præscripta, ut hujusmodi licentia etiam quoad monasteria, quæ Regularibus subsunt, ab Episcopo tantùm, vel ab Episcopo, et Superiore Regulari conjunctim, obtineretur; tunc enim consuetudinem esse observandam.* Verùm, cùm de mandato Pontificis res hæc ad iteratum examen fuisset adducta, definitum fuit, quoad ipsa quoque monasteria Regularibus subjecta, minimè satis esse, ad hoc ut monasterii septa, quocumque etiam urgente casu, ingredi liceat, in id veniam obtinuisse à Superiore Regulari; sed opus omninò esse, ut et Episcopi licentia accedat: nihil obstante contrariâ etiam immemorabili consuetudine. Reque ad summum Pontificem Urbanum VIII. delatâ, non solùm is ratum habuit quidquid definitum fuerat, sed addidit, ubicumque in more positum fuisset, ut hujusmodi facultates ab Episcopo solo concederentur, eundem unum, non autem Regularem Superiorem, easdem impertire debere. Colliguntur hæc omnia ex rescripto ad Episcopum Bellunensem dato sub die 17. Junii 1630. *lib. 14. decretor. pag. 300. Tametsi aliàs Sacra Congregatio Concilii declaraverit, litteras ingrediendi septa monasteriorum Monialium exemptarum, et Regularibus subjectarum, ex vera tantùm necessitate, quæ Moniales respiciat, concedendas, seu accedendi ad loquendum cum Monialibus, pertinere ad ipsos tantùm Superiores Regulares, nihilominus sub die 13. Novembris 1620. quo magis clausuræ observationi consuleretur, facultate sibi à Sanctissimo Domino*

Nostro tributâ statuit, et decrevit, ut deinceps intra hujusmodi septa nemini ingredi liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis concedendæ, nedum à Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obstantibus contrariis quibuscumque legibus, statutis, consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Postremò autem, ad revocandam omnem dubietatem, quæ ex hujusmodi decreto forsan oriri posset, negotio iterùm in Sacra Congregatione proposito, atque Sanctissimo Domino nostro relato, die 21. Maji 1630. Sua Sanctitas declaravit hujusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis, in quibus adesset consuetudo, ut istæ ab Episcopis tantùm concedantur; hoc enim casu statuit, et decrevit, talem consuetudinem esse observandam, et ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere, etiam privativè quoad ipsos Regulares. Idem planè rescriptum fuit tum Episcopo Camerinensi die 10. Decembris 1633. uti videre est lib. 15. decretor. pag. 14. tum Episcopo Perusino, qui hanc quæstionem proposuerat in relatione statûs suæ Ecclesiæ, quemadmodum deprehenditur ex rescripto edito die 10. Januarii 1637. lib. 15. decret. pag. 465. Idem Archiepiscopo Montis-Regalis, qui eandem quæstionem attigit in relatione itidem statûs Ecclesiæ suæ, uti cernere est in responsione data 7. Augusti 1638. lib. 16. decretor. pag. 86. et seq. Idem denique Archiepiscopo Neapolitano, uti constat ex rescripto die 18. Novembris 1645. lib. 17. decretor. pag. 520. et seq. Ex iteratis hisce rescriptis, Pontificiâ quoque auctoritate, ut supra monuimus, roboratis, omnis planè aditus præclusus esse deberet disputationibus ac controversiis hac de re antiquitùs excitatis: ideoque nîl aliud est reliquum, quàm ut Episcopi prædictorum decretorum executioni advigilent.

XXIV. Lex clausuræ, Monialium claustris indicta, non solùm ab ingressu monasteriorum repellit tam viros, quàm mulieres, nisi et necessitas urgeat, et opportunæ facultates præobtentæ fuerint, uti jam dictum est; sed etiam districtè prohibet, Moniales è claustris egredi. Hujusce disciplinæ constitutio ac firmitas jure optimo asseritur Bonifacio VIII. Pontifici, quemadmodum deprehenditur ex ejus Decretali, cui initium *Periculoso, de statu Regularium, lib. 6. Præsenti Constitutione, perpetuò irrefragabiliter valiturâ, sancimus, universas, et singulas Moniales præsentis, atque futuras etc. in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cetero permanere clausura.* Quam Bonifacii Decretalem amplexæ sunt successivæ particulares Synodi, ejusque executionem et observantiam plurimùm cõmmendarunt; uti videre est in Synodo Coloniensi habita anno 1310. ubi hæc leguntur *cap. 28. Nulla mulier solemne votum continentiaë emittat, quæ non elegerit sub clausura certa, vel approbata alicujus Ordinis remanere, etc. Moniales sub perpetua in suis monasteriis clausura maneant, ac nulli, nisi de illius, ad quem pertinerit, speciali licentia, ingressus, vel accessus pateat ad easdem, etc. juxta Constitutionem Domini Bonifacii.* Similia statuta leguntur in Provinciali Synodo Ravennatensi 1314. et in altera itidem Ravennatensi 1317. in Beneventana anni 1331. in Bituricensi anni 1336. et in alia Beneventana Synodo coacta anno 1378. Nec ullum, quem noverimus, offendit obicem Bonifacii Constitutio, præter paupertatem monasteriorum, in quibus Moniales fame periissent, nisi à claustris prodeuntes, victum sibi ex hominum liberalitate circumeundo quærissent; uti testatur Guillelmus Durandus *de modo celebrandi Concilium Generale part. 2. tit. 25.* ubi notat, nullâ aliâ ratione fieri posse, ut exactæ

clausuræ lex recipiatur, et observetur, nisi simul districtè statutum fuerit, ne plures in singula monasteria admittantur Moniales, quàm annuis cujusque monasterii redditibus ali possint: *Provisio Domini Bonifacii de includendis Monialibus non servatur*; non scilicet æquè in singulis monasteriis, ex ea nimirum ratione, quam statim subjicit: *quòd multæ sunt, quæ si includerentur, non haberent unde viverent*: ideoque opportunum proponit remedium, videlicet: *quòd non recipiantur plures, quàm possint de earum redditibus sustentari*.

XXV. Probavit Sancta Tridentina Synodus prudens Durandi consilium; etenim *cap. 3. sess. 25 de Regularibus* sanxit, *ut in monasteriis, et domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleëmosynis commodè possit sustentari*; et *cap. 5. ejusdem sess.* Constitutionem instauravit Bonifacii VIII. eamque religiosè servari jussit, facultate insuper facta Episcopis implorandi brachium seculare ad hujusmodi legis executionem urgendam, et asserendam.

XXVI. Ipse tamen Pontifex Bonifacius VIII. cui, uti dictum est, acceptam ferimus clausuræ firmitatem, rectè prospexit, ejusmodi casum dari posse, quo Monialis aliquo laboraret morbo, cujus contagio reliquas Moniales posset inficere; et quidem in hac facti specie ægrotanti Moniali egressum è claustris indulisit: *Nisi fortè tanto et tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum aliis absque gravi periculo, seu scandalo commorari*. Postea verò S. Pius V. in sua Constitutione incipiente *Decori et honestati*, quæ est *num 8. tom. 2. Bullarii veteris*, in recentiori autem impressione *tom. 4. part. 2. num. 13.* facultatem

egrediendi è monasterio tribus hisce casibus , magni nimirum incendii , lepræ , et epidemiæ , seu pestis , circumscripsit. Hoc tamen satis non fuit ad compescendam Scriptorum licentiam , quin statim inter se disceptare cœperint , an scilicet verbis , et litteræ Pianæ Constitutionis sine exceptione sit adhærendum , vel potiùs relinquatur locus benigniori , interpretationi , juxta quam liceat Monialibus è claustris egredi , si casus evenerit , non quidem in Piana Constitutione disertè expressus , sed expresso simillimus , et in quo par ratio , vel etiam fortior subesse possit.

XXVII. De hac quæstione jam disseruimus *superiore lib. 9. cap. 15. num. 8.* ubi etiam aliqua attigimus de Episcopi auctoritate necessariò implo-randa , quotiescumque Monialis egredi debeat à monasterio , quamvis Regularium regimini subjecto. Quod tamen Episcopis maximam sollicitudinem in-gere animadvertimus , illud est , quod sæpè nimium evenire dignoscitur , ut aliqua Monialis , affectæ valetudinis causâ , cœli mutatione indigeat , aut necesse habeat salubres aquas potare , earumve balneis mergi , et quidem in locis , in quibus ex ipso naturali fonte erumpunt ; vel , quod deplora-bilius , insaniâ , et furore correpta , aut phthisi , vel scorbuto infecta , ad eum profligatæ valetudinis statum redacta dignoscatur , ut , si in monasterio maneat , verendum sit , ne ceteras Moniales infi-ciat. Magnum hoc negotium facessunt Episcopis , non sanè quia ad eos spectet facultatem impertiri hujusmodi Monialibus egrediendi è monasterio , aliòve commigrandi : id enim Apostolicæ Sedi pri-vativè reservatum est : sed quia ab hac ipsa Aposto-lica Sede nihil de his rebus statuitur , nisi ipsorum Episcoporum præhabitâ informatione exploratâque sententiâ , vel etiam , ubi maxima locorum distan-tia non patiatur , ut Episcoporum relationes expe-

ctentur, expeditior initur via, quâ res *in forma*, ut inquirunt, *commissaria* ipsorum iudicio terminanda committitur, tuncque id oneris imponitur Præsuli, ut disquirat, seriòque investiget, an vera sint exposita, et an omnes concurrant circumstantiæ, quibus egressus è claustris permitti debeat: quod quidem onus et alia subsequitur cura, efficiendi nimirum, ut, quo tutiori, et honestiori fieri potest, loco Monialis excipiatur, et collocetur. Sub ipsa Pontificatûs nostri primordia delatum ad nos fuit, in quibusdam regnis complures Moniales commorari extra claustra, è quibus, curandarum infirmitatum, aliisve de causis, exierant, et quidem magnum exactum esse temporis spatium, ex quo plures earum recesserant, nec adhuc de reditu cogitari; denique easdem è monasterio prodiisse vigore facultatis obtentæ à quibusdam, qui sibi ejusdem impertiendæ jus auctoritatemque asserebant. Nos autem ex Apostolici muneris nostri debito non negleximus invecto abusui opportunè consulere, jubentes, Moniales regredi ad sua monasteria, penitùsque abrogantes assertam sibi à quibuslibet auctoritatem indulgendi Monialibus exeundi licentiam. Videatur nostra Constitutio, cui initium *Cùm sacrarum*, quæ est *num. 21. tom. 1. nostri Bullarii*. Inspiciatur et altera, quæ incipit *Salutare*, *num. 40. eodem tom. 1. nostri Bullarii*, quâ quidem, exceptis locorum Ordinariis, qui, servatâ superiùs indicatâ methodo, justisque urgentibus causis, facultatem ingrediendi Monialium septa viris, mulieribusque elargiuntur, adimitur ceteris omnibus auctoritas, quam in id sibi sumebant; ita ut nec ipsæ Cardinalium Congregationes, ad quas fortè recursus fiat, Decretum ullum in hoc rerum genere edere possint, nisi, re ad Pontificem delatâ, ipse supremum assensum suum interponat.

XXVIII. Joseph Gibalinus, Societatis Jesu Sacerdos, plura conscripsit Opera; inter quæ illud est sanè peraccuratum, quod edidit *de Clausura Regulari Monialium*. Hoc autem in Opere *disquisit*. I. cap. 6. pluribus disserit de duabus Bonifacii VIII. et S. Pii V. Constitutionibus; inquirens nimirùm, an posterior hæc sit antiquioris illius Constitutionis amplificatio; et qui fiat, ut in Piana Constitutione lepra recenseatur inter causas legitimas, quibus liceat Moniali è monasterio exire, cùm ceteroquin Alexander III. in sua Decretali *Pervenit, de conjugio leprosum*, vetet, ne à viro uxor, neve vicissim ab uxore vir, ob lepram, sejungantur. Et ipse quidem, statuto inter lepram, et lepram discrimine, ut altera nimirùm contactu et consuetudine propagetur, aliosque inficiat, altera verò ægrotanti tantùm adhæreat, ipsumque solum afflicto, propositam quæstionem perfacilè absolvit. Disserit inde de contagiosis morbis, deque urgenti quâ interdum Moniales tenentur, necessitate ebibendi aquas calidas in ipsis locis, ubi è terra erumpunt; et quædam attingit de balneis, quibus uti jubentur Moniales ad invalescentem morbum expellendum. At nos hic tantummodo, quod praxim respicit, persequemur, ut notum sit Episcopis, quonam modo se gerere debeant, cùm eorum relatio, et sententia exquiratur super precibus alicujus Monialis è claustris egredi cupientis, vel cùm ad ipsos causa egressûs, totumque negotium in forma, ut inquirunt, commissaria remittitur, quod quandoque fieri suprâ dictum est.

XXIX. Quoties igitur contingat, quod non admodum rarò evenire solet, ut ex medicorum sententia Monialis agrotans aëris et cœli mutatione indigere dicatur, illud primùm sedulò investigandum est, an exposita veritati nitantur; an medicus, qui de iis testatur, talis sit, ut ei meritò fides adhiberi pos-

sit , vel potius expediat alterius quoque medici explorare sententiam. Tum , comprobata facti veritate , facile Moniali indulgetur facultas ad certum tempus transeundi ad alium salubrioris aëris locum , dummodo in alio Monialium monasterio ejusdem , vel alterius Instituti collocetur , ac retento semper onere redeundi ad monasterium , unde discesserat , cum exactum fuerit præfinitum tempus ad experiendum salubrioris aëris beneficium. Hujusmodi licentiæ à Congregatione Episcoporum et Regularium , ex sibi tributis facultatibus , expediuntur , præhabitâ semper informatione Episcopi , vel saltem ab ipsa hujusmodi transitus ad eundem Episcopum , seu Ordinarium , in forma commissaria delegatur. In diruta Aquilejensi civitate insigne extat Monialium monasterium , Sanctæ Sedi immediatè subjectum : cumque aëris temperies in ea urbe quibusdam anni mensibus insalubris admodum sit , et gravis , eâ tempestate ineunte , Moniales ex antiqua consuetudine Aquilejense monasterium deserentes , in aliud se conferunt melioris cœli , et mox Aquilejam reperiunt , cum per anni tempus licet. Aliud est , si Moniales , quæ noxium sibi experta est situm , et cœlum illius monasterii , in quo professâ fuit , cupiat in aliud transferri salubrioris aëris , in quo reliquum vitæ spatium exigat , exinde nunquam ad primum monasterium reversura. Tunc enim vel ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium , vel ad Congregationem Episcoporum et Regularium instantia defertur : siquidem utrumque tribunal hoc jure fruitur , et auctoritate , ut præfatum transitum concedat ; non tamen sine debitis injunctis conditionibus , pro eo quod spectat ad dotem secundo monasterio pensandam ; nec sine opportunis cautelis quoad legem clausuræ , ut minimum fieri poterit , lædendam : incongruum quippe esset , ut ex monasterio legi clausuræ subjecto , fruendi etiam salubrioris aëris causâ ,

transitus indulgeretur ad aliud monasterium, vel religiosam domum Oblatarum, quæ clausuræ lege non obstringuntur; neque enim sine exemplo est, quòd Monialis aliqua è monasterio, in quo vigeat clausuræ lex, in aliud traducta monasterium, vel religiosam domum hujusmodi legi minimè obnoxiam, contenderit, se propterea clausuræ vinculo solutam esse, eâ ratione allatâ, quòd clausuræ lex, non personæ, sed loco fuerit adnexa.

XXX. Ad mineralium aquarum haustus, et balnea progrediendi facultas à solo Pontifice, ut dictum est, indulgetur. At neque Pontifex neque Congregationes, quarum is consilio in hujusmodi concedendis licentiis utitur, satis dignoscere poterunt, quid in peculiari cujusque facti specie tutò definiri valeant, nisi Episcopi se eisdem exhibeant adjutores, studiumque suum in id conferant, opportunas à medicis exquirendo notitias, ut certò deprehendant, an remedium, quod iidem medici ex aquis repetendum suadent, sit reapse Moniali ægrotanti necessarium: si enim illo Monialem omninò indigere affirmetur, durum nimis esset, ægrotantem ab eo prohibere, si verò non usquequaque eo opus sit, licentia, quæ indulgeretur, providis clausuræ legibus nimis adversa et perniciosa censeri deberet. Neque verò hic finem habet sollicitudo, et diligentia ab Episcopis adhibenda: positâ quippe præfati remedii, ac proinde etiam è monasterio exeundi necessitate, sedulò advertendum est, cuinam concedantur Moniales è clausura egressæ. Nec enim indiscriminatim cuique tradendæ; sed commendandæ sunt vel fidei patris, si superstes vivat, vel patruorum, vel fratrum siquidem maturæ ætatis sint, integrique nominis, vel denique matris custodiæ: hisque omnibus deficientibus, advocandæ sunt honestæ mulieres arcto consanguinitatis vinculo Monialiconjunctæ; et, si nec istarum copia sup-

petat , confugiendum est ad matronas omni exceptione majores. Insuper incidendæ leges , atque cautiones , quæ in itinere , et in statione observentur : regressui autem certum temporis spatium est præfiniendum : Moniali denique interdicens , ne monasticum exuat habitum , ad hoc , ut se ubique Monialem esse meminerit.

XXXI. De morbis tandem disserendum superest. Percurrentibus itaque tum Decretalem Bonifacii VIII. tum memoratam S. Pii V. Constitutionem , tum denique quidquid tradunt Auctores Pianam Constitutionem interpretantes , eamque etiam ultra casus in ipsa recensitos benigniùs protendentes , ac seposito semper irruentium undique flammaram incendio , quod , cùm monasterium vastet , januas quoque pandit , ut inde aufugientes Moniales vitam servare possint ; satis constat , omnia redigi ad illud morborum genus , quorum contagione aliæ quoque Moniales infici possent , si ægrota Monialis in monasterio detineretur , ibique curaretur. Loquitur quidem *Piana Constitutio* de peste , et epidemia : at id minimè accipiendum de peste , ac epidemia , quæ urbem , in qua monasterium situm est , invaserit ; hoc quippe casu magis consultum erit Monialibus , dum monasterii septis inclusæ , à reliquorum consortio , atque ita à contrahendo sævientis morbi veneno fient remotiores , quàm si ad consanguineorum domos transferrentur ; sed intelligendum est de peste , atque epidemia , quæ monasterium ipsum aggressa , unam , alteramve Monialem corripuerit : quemadmodum rectè animadvertit Congregatio Episcoporum et Regularium in litteris ad Archiepiscopum Avenionensem datis 20. Septembris 1720. cùm timeretur , ne ea urbs teterrimum pestis infortunium subiret. Huc autem re adductâ , præter studium ab Episcopis adhibendum in exquirenda à medicis tum morbi qualitate , tum periculo , ne aliæ benè va-

lentes inficiantur , investigandum insuper est , num adsit in monasterio segregatus aliquis locus , quo detineri valeat Monialis morbo correpta ; num possit in praxim redigi , ut in monasterium inducantur seculares famulæ , quæ ægrotanti inserviant , absque eo quòd cum ceteris monialibus versari debeant ; quatenùs verò Monasterium hoc destituatur commodo , num illud invenire liceat in alio monasterio , vel religiosa Oblatarum domo ; semper enim longiùs evitantur pericula , dum Monialis in proprio detinetur monasterio , vel ad aliud transfertur , quàm si secularibus personis , quantumvis arcto consanguinitatis vinculo junctis , concredatur. Si autem neutro ex præindicatis modis ægrotanti Moniali consuli possit , nîl aliud est reliquum , quàm ut , adhibitis superiùs expressis cautionibus , Monialis consanguineorum fidei et curæ committatur. Assiduus rerum usus nos edocuit , quàm arduum sit omnes omninò fraudes detegere , ac declinare ; cùm medici faciliores , quàm par est , sese præbeant in testificationibus subscribendis ; Moniales verò vel maximè exoptent , ut tollantur incommoda , quæ sibi , ac universo monasterio ab ægrotante Sorore afferuntur ; consanguinei denique ut plurimùm proniores sint ad Monialem suis ædibus excipiendam. At hæc non efficiunt , quin omnia tentanda sint , ut adhibitæ fallaces artes eludantur. Quò autem severior adhibebitur trutina , eò infrequentiores erunt postulationes ad extorquendam facultatem discedendi è monasterio : siquidem experientiâ perspettissimum est , concedendi facilitatem , petendi facilitati et audaciæ aditum patefacere.

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

TOMI III.

LIBER XI.

De novitate, et severitate, quæ in Constitutionibus Synodalibus evitandæ sunt : ubi multa de hujusmodi notis aliquando Synodalibus Constitutionibus immeritò inustis.

CAP. I. *De falsa novitatis nota, quæ Synodalibus Constitutionibus quandoque inuritur: ubi de Constitutionibus Sancti Caroli Borromæi pro sua Ecclesia Mediolanensi.* pag. 5.

CAP. II. *De falsa nota novitatis, quæ opponitur Constitutionibus Synodalibus, quibus ordinariorum multitudini modus imponitur, ac regulæ, et remedia canonica præscribuntur, ut Clericorum Ordinationes debito modo fiant.* 16

CAP. III. *Ab eadem novitatis nota nonnullæ vindicantur Synodales Constitutiones, Alatrinx videlicet, Ulyssiponenses, Barchinonenses, Herbipolenses, et aliæ.* 40

- CAP. IV. *Quænam sit novitas in Diœcesim non inducenda : et primò , ne vteris disciplinæ restituendæ studio contra recentiores leges , aut consuetudines generaliter receptas , decreta fiant : ubi de Clericorum habitu , et de eorum cohabitatione cum mulieribus consanguineis , aut affinibus.* 52
- CAP. V. *Novitatis notam non evadit Constitutio Synodalis , quæ antiquam Diœcesis , et regionis consuetudinem , justis de causis toleratam , approbatamve , abrogare nititur : ubi de jejunio Sabbati , de more alicubi vigente vescendi die Sabbati carnibus , aut interioribus , et extremis animalium partibus : item de ovis , et lacticiniis , de carnibus avium , et amphibiorum diebus jejunii vetandis , aut permit- tendis.* 64
- CAP. VI. *Inviscæ novitatis censuram merentur Synodales Constitutiones , quibus damnari , aut prohiberi velint consuetudines quædam generaliter approbatæ : ubi de solutione dotis à Sanctimonialibus facienda monasterio , in quo Professionem emittunt ; deque aliis præstationibus , quas Canonici quidam , suorum Canonicatum professionem , aut fructus adepturi , persolvere solent.* 78
- CAP. VII. *De aliis quibusdam consiliis à probis viris optimo sanè studio propositis , quæ tamen in Synodalibus Constitutionibus adoptata odiosam novitatis speciem induissent : ubi de cantoribus eunuchis , ac de musica , et instrumentis musicalibus , in Ecclesia tolerandis , vel prohibendis : item de lacte infantibus præbendo : et de sectione cæsarea.* 91
- CAP. VIII. *De censoria nota nimicæ severitatis , Synodalibus Constitutionibus falsò interdum inusta : ubi de præscribenda veste oblonga ,*

et nigri coloris Clericis in Sacris constitutis, aut Beneficium Ecclesiasticum possidentibus.

104

CAP. IX. *A severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quâ Clericis interdicitur usus comæ suppositivæ, vulgò parrucca.*

109

CAP. X. *Alia ejusdem censuræ Synodalibus Constitutionibus immeritò inustæ exempla: ubi de ludis, et venationibus, choreis, spectaculisque, quæ Clericis interdiciuntur.*

117

CAP. XI. *Immeritò nimicæ severitatis insimulatur Constitutio præscribens Sacerdotibus assiduam lectionem antiquorum Canonum Pœnitentialium.*

131

CAP. XII. *A nimicæ severitatis nota vindicatur Synodalis Constitutio, quæ mulieribus vetat vanos ornatus, cùm ad Pœnitentiæ, et Eucharisticæ Sacramenta accedunt.*

140

CAP. XIII. *Exemplis ostenditur, quænam sit severitas in Synodalibus Constitutionibus evitanda; et singulatim disseritur de Constitutione prohibente usum tabaci ante Eucharisticam Communionem; atque expenditur alia Constitutio, quâ interdicitur Clericis, ne secularium patrocinio et favore Ecclesiastica Beneficia assequi studeant.*

144

CAP. XIV. *Non potest à nimia severitate excusari Synodalis Constitutio, adigens seculares ad Missam, Deique verbum audiendum in Ecclesia Parochiali omnibus Dominicis, aliisque festis diebus.*

149

LIBER XII.

De Constitutionum Synodaliū, quæ Juri communi, et Apostolicis sanctionibus adversantur, insubsistentia. Item an, et quatenus liceat aliquid præter Jus commune in Synodo statuere.

CAP. I. *Firmitate carent Synodales Constitutiones, Juri communi, et Apostolicis sanctionibus adversantes: multaque ad hanc rem comprobendam afferuntur exempla.* 161

CAP. II. *Ad tuendam Synodalem Constitutionem, contrariam Juri communi, frustrâ adducitur studium servandæ Ecclesiasticæ disciplinæ: sigillatim verò examinantur Constitutiones Clericos omnium Clericalium juriū possessione deturbantes, ob non impletas ab illis conditiones à Concilio Tridentino præscriptas.* 169

CAP. III. *Ad ea confirmanda, quæ nuper dicta sunt, statuitur, an, et quando liceat Clerico iterum induere Clericales vestes, quas antea dimiserat: an liceat Episcopo Ordines minores, unâ cum Subdiaconatu, uni eidemque personæ eâdem die conferre: et an irregularitate afficiatur, qui, nullâ impetratâ absolutione à censura, quâ est irretitus, ascendere præsumit ad altioris Ordinis gradum.* 174

CAP. IV. *Ad ampliorem præmissorum confirmationem, expenditur casus Clericorum, qui, postquam primâ Tonsurâ insigniti, ac etiam ad minores Ordines promoti fuerunt, ad Majores ascendere recusant; vel majoribus Ordinibus initiati, ad Sacerdotium promoveri non curant: an scilicet, et quâ ratione ab*

Episcopo cogi possint ad Superiores Ordines suscipiendos.

182

CAP. V. *Ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, potest in Synodo quidquam constitui contra Jus commune: quamobrem viribus caruere quædam Synodales Constitutiones respicientes sponsalia, et matrimonia clandestina, etsi justæ, ac sanctæ, atque ad graves eliminandos abusus viderentur quodammodo necessariæ.*

193

CAP. VI. *Firmitate non carent Synodales Constitutiones, aliquid decernentes præter Jus commune: quod multis firmatur exemplis.*

207

CAP. VII. *Aliæ proferuntur Synodales Constitutiones, quæ non ideo nutarunt, quòd aliquid statuerint præter Jus commune.*

221

CAP. VIII. *Nonnullæ recensentur rerum circumstantiæ, in quibus dubitari potest an liceat Episcopo aliquid edicere contra Jus commune, aut Apostolicas sanctiones: ubi de facultate Episcopi Clericum suspendendi ab Ordinis exercitio ob occultum crimen, in foro externo non probatum; item examinandi alienos subditos cum proprii Episcopi dimissoriis ad Ordinationem accedentes; et de non permittenda alienatione rerum Ecclesiæ absque Apostolicæ Sedis assensu.*

228

CAP. IX. *De dubitatione aliquando orta, an, et quando liceat Episcopo, in sua præsertim Synodo, præfinire quantitatem reddituum patrimonii, aut Beneficii, ad cujus titulum quis possit ad sacros Ordines promoveri.*

239

LIBER XIII.

De ceteris ad Diœcesanam Synodum pertinentibus.

CAP. I. *De verbo Placet, quo Synodales Consti-*

<i>tutiones solent alicubi ab adstantibus appro- bari.</i>	244
CAP. II. <i>De Synodi subscriptione.</i>	255
CAP. III. <i>De Synodaliū Decretorum revisione, et approbatione.</i>	262
CAP. IV. <i>De Synodaliū Decretorum promulga- tione, et, quam in Diœcesim inducunt, obli- gatione.</i>	271
CAP. V. <i>Quibus modis cessare possit obligatio in- ducta à Synodali Statuto.</i>	280
CAP. VI. <i>De visitatione sacrorum Liminum, et relatione statûs Ecclesiæ quæ à quolibet Epi- scopo, et Prælato inferiore, territorium sepa- ratum habente, Apostolicæ Sedi facienda est.</i>	292
CAP. VII. <i>De relatione statûs Ecclesiæ, de qua actum est capite superiori, et de prima ejus- dem parte.</i>	307
CAP. VIII. <i>De relatione statûs Ecclesiæ, et secunda ejusdem parte.</i>	323
CAP. IX. <i>De relatione statûs Ecclesiæ, et tertio ejusdem capite.</i>	347
CAP. X. <i>In quo subsequitur tractatio de tertia parte relationis statûs Ecclesiæ.</i>	377
CAP. XI. <i>De quarto capite relationis statûs Ec- clesiæ.</i>	412
CAP. XII. <i>De quinto capite relationis statûs Ecclē- siæ.</i>	457

